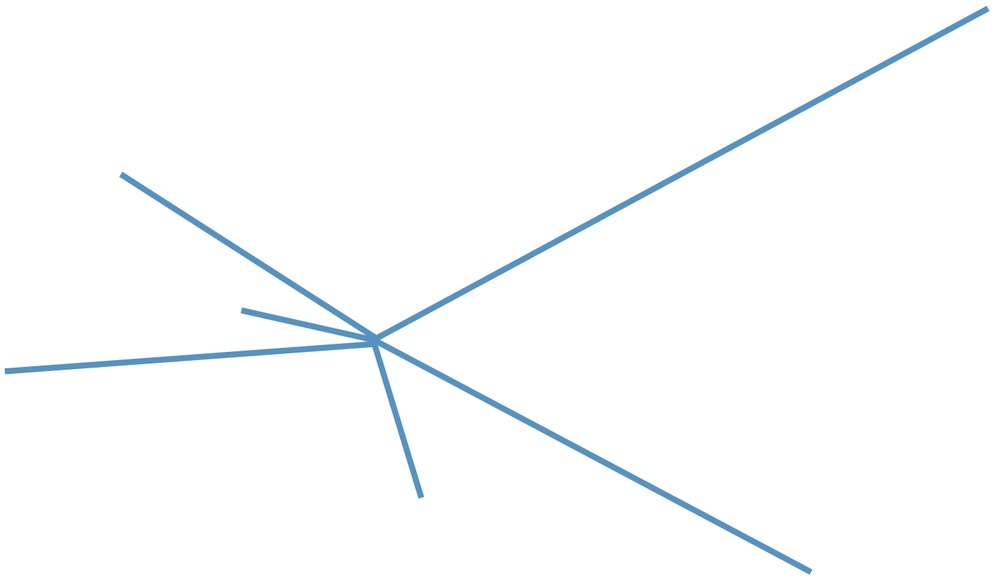
Manuál tvorby
verejných priestranstiev
pre mesto Nitra

NITRA
ŽIVÚCA

Návrhová časť

Manuál tvorby
verejných priestranstiev
pre mesto Nitra

NITRA
ŽIVÚCA

Návrhová časť

gogolák + grasse
GOGOLÁK Ivan, GRASSE Lukáš
Praha, 2021

ISBN 978-80-270-9797-5

gogolák
+ grasse

MESTO
NITRA

M

MANUÁL *nastavuje prístup k priestranstvám Nitry, živúcej Nitry. Je návodom pre koncepciu celku i možným zadaním pre jednotlivé priestranstvá lokalít. Jeho detail pomáha rozvinutiu charakteru a užitiu života priestranstiev Nitry. Cieľom návodu je vytvoriť hodnotné prostredie priestranstiev, komplexne a s ohľadom na svojich užívateľov, hodnotnú minulosť i udržateľnú budúcnosť. Dokument je tak návrhovou časťou Manuálu tvorby verejných priestranstiev pre mesto Nitra. Nitrou živúcou.*

Priestranstvá sú miesta, kde sa spoločne pohybujeme a v ktorých pobývame. Prepojujú naše cesty a ciele, sú prepojením systémových a významových vrstiev mesta – od systémov dopravy až po ekologickú stabilitu, spolu s rovinami významov histórie či individuálnych charakterov jednotlivých častí mesta Nitra.

Manuál je návodom pre Nitru, cestou prístupu a odporúčaním. Jeho cieľom je viesť a pomáhať v rozhodovaní, nie rozhodovať. Náplň a rozloženie priestranstiev sa z podstaty vecí nemôže rozhodovať všeobecne, pretože vždy závisí na konkrétnych podmienkach a požiadavkách, ktoré sa dajú vyhodnotiť cestou kritického myslenia.

Priestranstvá Nitry sú predmetom návrhu tohto koncepčného dokumentu. Chápeme ich ako zástupcu vnemu prostredia Nitry. Dokument ako celok je pojatý v duchu územného generelu, územnoplánovacieho podkladu pre nakladanie s priestranstvami tak, ako ich tento dokument chápe v rámci systematického spresnenia tejto zložky osídlenia a jeho prostredia. Tato návrhová časť stavia na základe analytickej časti tohto dokumentu – Nitre viditeľnej.

Čo je priestranstvo?

Priestranstvá definujeme ako spojenie troch skupín bežne užívaných pojmov. Sú nimi verejné priestranstvá, priestranstvá so špecifickým režimom užívania a krajinné priestranstvá. Zjednodušene ide o parky, námestia, ulice, parkové vnútrobloky a ďalšie charakterom obdobné priestranstvá.

Čo nie je priestranstvo?

Priestranstvami pre potreby tohto dokumentu nie sú výhradne dopravné stavby, výlučne poľnohospodárske plochy a časti prostredia mimo definované základné skupiny. Teda prostredia, ktoré z rôznych dôvodov vylučujú pobývanie v nich.

Kvality priestranstva

Cieľovými kvalitami rozumieme súbor takých kvalít, ktorých je v rámci navrhovania nových aúprave existujúcich priestranstiev nutné dosiahnuť.

Sú nimi predovšetkým
— kvalita ekosystémových služieb priestranstiev,
— kvalita kompozície priestranstiev, kvalita väzieb využitia a priestranstiev,
— kvalita pohybu v priestranstvách,
— kvalita historického kontextu priestranstiev,
— kvalita charakterového rozlíšenia priestranstiev,
— kvalita detailu priestranstiev,
— kvalita užitia priestranstiev.

Systémová vrstva priestranstiev

Základom pre uchopenie priestranstiev je ich kontinuita, teda určitá hierarchická kostra vymedzujúca dostrednosť samostatne chápaných či rozoznateľných častí mesta – priestranstiev, zástavby a ich krajiny. Hierarchiu usporiadania doplňuje typologická vrstva častí, z ktorých sa toto usporiadanie skladá, spolu so svojim charakterom – špecifickou kombináciou detailu a užitia priestranstva. Tento charakter je neoddeliteľne spolutvorený okolitou zástavbou či krajinou a ich funkčnou náplňou, ktoré sa ovplyvňujú.

Kvôli kontinuálnemu charakteru tohto systému slúži primárne pre pohyb a pobyt svojich užívateľov. Pre široké spektrum tohto pohybu a pobytu nie je možné túto systémovú vrstvu redukovať výlučne na funkčné alebo priestorové usporiadanie. Vždy bude podliehať interpretácií a výberu priorít v daných častiach podliehajúcim pohľadu jednotlivých užívateľov – od dopravy po hracie plochy pre deti či len pocit z krajiny.

Aby to nebolo jednoduché, táto vrstva je taktiež významovou nielen v duchu organizácie, ale v zmysle objektívnych i subjektívnych významov. Od umelecky výtvarných či historických hodnôt, až po emocionálne. Tieto neorganizačné hodnoty, podobne ako usporiadanie a funkcia priestranstiev, rozdeľujú užívateľov podľa ich subjektívneho pohľadu. Je preto nutné otázky priestranstiev dobre komunikovať, vysvetľovať a prijímať celistvo spätnú väzbu. Vždy s ohľadom na všetky skupiny užívateľov i jednotlivcov, inkluzívne a pospolito.

Čo je manuál tvorby priestranstiev?

Manuál je spracovaním koncepčných pomôcok pre uchopenie typológie priestranstiev celku, charakteru jeho jednotlivých častí, názorom na ich usporiadanie a riešenie z pohľadu detailu a užitia v duchu celku systému priestranstiev mesta Nitra.

Manuál je platformou pre obecnú zhodu nad smerovaním systémovej vrstvy kvality priestranstiev mesta. Platforma, ktorú je prípadne možné aktualizovať a ďalej spresňovať podľa vývoja a požiadavky mesta pri zachovaní hlavných koncepčných bodov a zhode na kvalitách priestranstiev.

Manuál je uceleným autorským architektonickým názorom na mesto Nitra v rovine celkovej koncepcie priestranstiev mesta a ich tvorby. To znamená, že nevylučuje iné subjektívne názory a pohľady.

Čo nie je manuál tvorby priestranstiev?

Manuál nie je náhradou koncepčných dokumentov a generelov územného plánovania, dopravy, kultúry, systému ekologickej stability, financovania, jednotlivých projektových zámerov a ďalších podobných systémových vrstiev mesta. Pokiaľ by náhodou tento dojem navodzoval, nie je tomu tak. Manuál taktiež nie je súborom technických listov, vzorových profilov, náhradou noriem a zákonov, špecifických technických riešení, výrobných listov, katalógom výberu výrobkov jednotlivých výrobcov a všeobecne instantných riešení. Materiálové riešenia, na ktoré odkazuje, sú tak určené najmä kvalitou materiálu. Riešenia usporiadania potom hovoria o všeobecne vhodných pomeroch priestorového rozloženia, ktorým by sa mali priestranstvá približovať, prípadne ich naplniť.

K čomu slúži manuál tvorby priestranstiev?

Manuál pomáha napĺňať koncepciu pojatia celku Nitry, konkrétne jeho systémovej vrstvy priestranstiev. Presnejšie ide o pomôcku pre tvorbu zadaní priestranstiev a systémovú reflexiu budúcich zásahov do ich celku. Reflexia prebieha vyhodnotením možnej podoby vstupov úrovne detailu do priestranstiev voči celkovej koncepcii. Takto prevedená reflexia teda slúži ako zrkadlo predkladaným zámerom tak, aby vznikal celistvý a koncepčný prístup ku kontinuu a kvalite priestranstiev ako celku.

Rozsah manuálu

Riešeným územím je obec Nitra v celom svojom rozsahu. Návrh jednotlivých častí celku sa týmto územím zapodieva s ohľadom na naplnenie definovaných kvalít priestranstiev. Nerobí si nárok byť komplexným popisom všetkých systémových vrstiev mesta a orientuje svoju pozornosť na popis systémovej vrstvy priestranstiev. Zároveň to ale neznamená, že sa tento popis vyhýba komentovaniu ich dopadov na riešenie priestranstiev ako celkového nimi ovplyvneného systému. Priestranstvá tak usmerňujú tieto vrstvy s ohľadom na vnímané hodnoty a užitie v duchu preferencie celku a jeho celistvosti nad výnimkami z pravidiel.

Cieľ manuálu

Cieľom je naplnenie predostretých kvalít priestranstiev. Vytvorenie koncepčného dokumentu k prístupu k systémovej vrstvy priestranstiev mesta je založením platformy pre smerovanie týchto kvalít. Tento dokument, manuál, smeruje k prepojeniu reflexie ostatných systémových vrstiev vo vzťahu k predostretým charakterovým kvalitám priestranstiev a dáva pomôcky k vyhodnoteniu vstupov do nich či ich zadaniu.

Prípad: Aký by mal byť charakter priestranstva?

Lokalizujem priestranstvo ›

Viem kde sa nachádza riešené priestranstvo a dohľadám si ho na mape. Ako?

*V časti **Lokality** sa v úvode (str. 57) nachádza prehľadná mapa súborov lokalít podľa základného smerovania od stredu mesta. Podľa nej zistím v ktorom súbore lokalít pokračovať ďalej.*

*Nalistujem si tento súbor lokalít: **Stred** (str. 60), **Západ** (str. 90), **Východ** (str. 106), **Sever** (str. 122), **Juh** (str. 136), **Juhovýchod** (str. 146), **Juhozápad** (str. 156), **Severozápad** (str. 164).*

Určím typológiu ›

Podľa legendy **Typologickej mapy** vybraného súboru lokality určím typ priestranstva.

*Dohľadám si jeho obecnú typologickú charakteristiku a princípy riešenia v časti **Celok** (str. 14). Typológia je delená na **Línie** (str. 22, **Plochy** (str. 32), a **Areály** (str. 44). Jednotlivé typológie ďalej rozvádzajú rady časti Detail a špecifické prípady typologického delenia.*

Pozor:
Čisto dopravné stavby (železnica, rýchlostná cesta apod.) a poľnohospodárske plochy nie sú priestranstvami manuálu!

Určím charakter ›

Podľa legendy **Lokalitnej mapy** vybraného súboru lokality určím Lokalitu a Časť lokality v ktorej sa priestranstvo nachádza.

*V spresneniu **Lokalita** a **Časť lokality** dohľadám charakteristické a kompozičné detaily týchto častí, ktoré odkazujú na časť **Detail** a **Užitie.***

Spresnenie je tabuľkovou súčasťou súborov lokalít.

Širšie vzťahy tohto spresnenia sú potom popisy súboru lokalít prípadne priliehajúcich častí lokalít, lokalít a iných súborov lokalít.

› **Skontrolujem upresnenia**

Podľa označenia **Lokalitnej mapy** vybraného súboru lokality skontrolujem či nie je priestranstvo označené.

Pokiaľ áno, vzťahuje sa nemu dodatočný popis, ktorý pod týmto oznaením dohľadám v tabuľkovej časti spresnenia.

*Z **Lokalitnej mapy** je taktiež zrejmá hierarchizácia typológie celku, ktorá koncepčne popisuje pozíciu tried, okruhov a obecne dôležitosť priestranstva v rámci štruktúry priestranstiev.*

=

Zostavím charakter priestranstva!

Cielený charakter je teda:

Typológia priestranstva
s odporučeniami detailu,

Charakter lokality
z pohľadu jej celku a časti, prípadne

Upresnenie priestranstva
pokiaľ je to žiadúce.

Ako chápať charakter priestranstva?

Charakter priestranstva je základným vyjadrením smerovania cieľového rozvrhu a kvalitatívneho riešenia detailu jednotlivých častí systému priestranstiev. Je výsledkom kombinácie prevažujúcej typológie daného priestranstva a charakteru časti lokality, prípadne jeho upresnenia pre konkrétne priestranstvo.

Prevažujúcou typológiou je v tomto prípade myslené na prípad, kedy priestranstvo môže vykazovať viacero znakov rôznej typológie, čo je bežný jav kvôli variabilite a rôznosti prostredia Nitry. Následne je, s ohľadom pre potreby tohto manuálu, autorsky rozhodnutý príklon k jednému z druhov typologickej rady, ktorá je zobrazená v typologickom mapovom podklade súboru jednotlivých lokalít. Upresnenie následne slúži pre dokreslenie špecifických javov usporiadania alebo charakterových hodnôt priestranstva, na ktoré je nutné myslieť, prípadne s nimi pracovať.

Vďaka vyššie spomenutej kombinácii sú tak postupne reflektované časti celok, ktorá rieši celkovú koncepciu systému priestranstiev, jeho hierarchiu, spolu so základným popisom typologických druhov priestranstiev (tie určujú i niektoré prístupy usporiadania alebo smerovanie detailu, pokiaľ je to žiadúce). Ďalej časť lokality, ktorá skrz svoje spresnenie od súboru lokalít (väzba na celok) a lokality (väzba na súbor lokality a okolité lokality), preberá obecný popis širších vzťahov riešenia, smerovania svojho usporiadania a charakteru, druhu detailu, ktorý by sa mal alebo nemal preferovane v priestranstve nachádzať.

Týmto spôsobom charakter priestranstva určuje i samotný detail, ktorý je vyjadrením možností fyzického prostredia podľa tohto určenia, prípadne jeho upresnenia. Skrz charakter priestranstva sa teda dá overiť, aký rozsah druhu detailu je možné v lokalite využiť. Obdobne je tomu aj u prípadného určenia užitia.

K čomu je charakter priestranstva?

Charakter priestranstva je jednou zo zložiek zadania riešenia priestranstva, prípadne schému samotného riešenia čisto z pohľadu systémovej vrstvy priestranstiev.

Charakter priestranstva je unikátnou kombináciou priestorového a kvalitatívneho riešenia, ktoré je dané do celkového kontextu priestranstiev v rámci mesta Nitra. Vzniká tak kontinuálny, avšak rozoznateľný systém priestranstiev. Neznamená to však, že by tieto charaktery boli násilne delené. Všetky vychádzajú z miestnej podstaty a často sú iba možnou špecifickou kombináciou danou morfológiou, významom alebo len umiestnením v rámci štruktúry priestranstiev.

S čím charakter priestranstva spolupôsobí?

Výraznou zložkou charakteru je jeho kompozičná zložka daného priestranstva. Nie je preto možné túto zložku nahradiť výlučne v rámci priestranstva. Je daná unikátnou morfológiou, typickou pre Nitru, ale aj špecifickým charakterom zástavby, ktorý pomáha priestranstvá utvárať a kedy by pri odstránení tejto zástavby, prípadne jej nahradení neadekvátnou formou, svoj charakter razantne zmenilo. Preto je nutné pri náhrade stavieb v rámci priestranstiev reflektovať okolitú a predchádzajúcu zástavbu, ako i spoločne komponovať túto zástavbu u novovzniknutých priestranstiev. Obdobné platí aj u krajiny, kde hmotu tvorí morfológia a výsadby, ktoré je nutné vnímať rovnocenne.

Zadanie priestranstva

Obecné zadanie priestranstva, prípadne kontrola postupu predloženého zamýšľaného zadania teda vychádza zo zmieňovaných bodov typológie priestranstva, charakteru lokality a prípadného upresnenia priestranstva – teda charakteru priestranstva. Prirodzenou súčasťou zadania cieľového priestranstva sú i jeho ďalšie vrstvy. Týmito vrstvami sú napríklad dopravné, infraštruktúrne či ďalšie požiadavky, ktoré nie sú zreteľné na prvý pohľad a cielený stav ich musí zohľadniť.

Priestorové usporiadanie, najmä s ohľadom na pohyb (rôzne zložky dopravy v priestranstve), je pre charakter priestranstva zásadný a je preto nutné hľadať synergie usporiadaní a minimalizovať časť priestranstva, ktorá nie je určená pre pohyb a pobyt chodcov. Obdobné platí i pre infraštruktúrne riešenia, ktoré by obmedzovali usporiadanie obmedzujúce chodcov, ale i prípadné výsadby. Je preto nutné ich systematicky minimalizovať s ohľadom na zákon.

Všeobecne platí, že charakter priestranstva nastavuje minimálnu požadovanú cieľovú kvalitu pre priestranstvo. Je teda možné túto kvalitu navýšiť s ohľadom na širšie vzťahy daného priestranstva. Príkladom môže byť zvýšenie kvality povrchov a ich usporiadaní, napríklad s ohľadom na význam centrálneho hlavného priestranstva v podobe námestia. Obdobné zmeny teda nie sú vylúčené a ide primárne o celkovú charakterovú zhodu v rámci širšieho okolia, keď sú obdobné výnimky citlivo, prípadne koncepčne, komponované v rámci celku. Problematikou tohto vymedzenia môžu byť iné charakterové poňatia lokality, konkrétne jej časti. Rozhodnutie týchto bodov potom náleží príslušnému odboru, riešiaceho záležitosti dlhodobo a ucelene (napríklad útvar hlavného architekta a podobne). Pokiaľ nie je možné dôjsť ku zhode platí, menej je viac.

Podobné platí aj u zmenšovania, prípadne zväčšovania rozsahu priestranstiev nad rámec vymedzení daných požiadavkami územne plánovacích dokumentácií. Pokiaľ ide o hodnotné rozšírenie, prípadne koncepčné zmenšenie priestranstva s ohľadom na okolitú koncepciu, nemusí s tým byť problém. Avšak, vhodné je dať si pozor, napríklad, pri rozširovaní priestranstva na zlú, prípadne osamotenú orientáciu parteru mimo priestranstva, prípadne jeho neadekvátne rozšírenie (stáva sa u obchodných domoch a ich parkovísk, ktoré zväčšujú neúmerne priestranstvá a nesystematicky s nimi pracujú a vytvárajú tak neúmerné „prázdno“ v rámci štruktúry priestranstiev). Opakom je vstup do priestranstva, keď môže drobná arkáda alebo laubňa dobre artikulovať priestranstvo, prípadne ho negatívne deliť a zabrať (stáva sa, napríklad, pri rozširovaní zastavaných plôch pomocou arkierov, ktoré sú následne doplnené hmotou v priestranstve, prípadne prísľubom priechodu štruktúrou, ktorý je následne uzavretý). Tieto prípady musia byť posudzované individuálne vo vzťahu celkovej štruktúry priestranstiev daného súboru lokalít, prípadne jeho väzieb. Dôležitým aspektom je i stabilita súboru lokalít, kde sa priestranstvo nachádza.

Všeobecne teda platí držať smer zadania, pozorne a kriticky vnímať možné výnimky, snažiť sa týmto výnimkám predchádzať synergickým usporiadaním priestranstiev a ich charakteru, pokiaľ nie sú koncepčne zamýšľané ako drobné nerušiace akcenty v danom priestranstve.

Prípad: Aký by mal byť charakter priestranstva?

Poznám detail? › **Lokalizujem priestranstvo** = **Určím vhodnosť**

Pokiaľ **áno,** zistím si jeho začlenenie podľa **Detailu** aby som vedel o aký druh detailu sa jedná z detailov **Povrchov** (str. 180), **Prvkov** (str. 208) alebo **Výsadieb** (str. 238).

Napríklad lavička z kmeňa blízkeho výrubu bude patriť do prvkov (lebo nie je povrchom ani výsadbou), obytových (lebo slúži na pobývanie v priestranstvách), obytových prírodných (lebo je prírodného hrubo upraveného charakteru).

Pokiaľ **nie**, pokračujem k ďalším bodom aby som určil vhodnosť alebo nevhodnosť rôznych druhov **Detailu**.

Postup je obdobný ako u určenia charakteru priestranstva (Prípad str. 8).

*Postup Lokalizácie (Lokalizujem priestranstvo!) je identický a Typológia (Určím typológiu!) v tomto prípade spresňuje niektoré body umiestňovania a vymedzovania **Detailu**, prípadne priamo odkazuje k časti **Detail** v týchto častiach.*

Pokiaľ sa detail vo vymenovaní spresnenia **Lokalita, Časť lokality** alebo pod formou označenia nachádza ako **doporučený** je výsostne vhodné ho použiť.

Pokiaľ je **nedoporučený** je nevhodné ho použiť.

*Týmto spôsobom určíme vhodnosť **poznaného** detailu, prípadne na **nepoznaný** detail dostaneme odporučenie.*

Spresnenie je tabuľkovou súčasťou súborov lokalít.

Ako chápať detail?

Detail je vyjadrením súboru základných zložiek fyzického prostredia priestranstva. Pokiaľ je stanovená jeho preferencia pozitívne alebo negatívne, ovplyvňuje to rozsah a vhodnosť výberu povrchov, prvkov a výsadieb v danom priestranstve.

Detail priestranstva obsahuje vo svojom popise často i spôsob svojho vymedzenia, umiestnenia a usporiadania, s ohľadom na rôzne pozície v rámci priestranstva. Tie je potrebné pri potvrdení jeho vhodnosti v danom priestranstve vyhodnotiť vo vzťahu k danému popisu. Znamená to, napríklad, že keď sa bavíme o rôznych druhoch povrchov, hovoríme zároveň o ich delení detailoch i vzťahu k pohybu, vymedzeniu miest alebo väzbe a okolie – smeroch a priechodoch, prípadne blízkej zástavbe. Obdobné platí aj u iných druhov detailu.

Vhodnosť detailu

Podobne ako u priestranstiev je tvrdosť vymedzenia detailu určená kvalitatívnym spracovaním. Je možné zvyšovať kvalitu jednotlivých druhov detailu, avšak systematicky.

Znamená to, napríklad, že pokiaľ chcem povýšiť kvalitatívne osamotené priestranstvo vedľajšieho námestia, nemusí byť zlepšenie kvality na škodu. Nie je však vhodné v rámci priebehu ulice, pokiaľ nezmení charakter (napríklad výraznejšia zmena šírky profilu, zásadne rozdielny druh zástavby v okolí a pod.), použiť násobne niekoľko štýlov detailu a ich kvality i keď sú hierarchicky kvalitatívnejšie než pôvodne určený druh detailu. Obdobné platí aj u krajinných priestranstiev, prípadne nespevnených priestranstiev, keď je nižšia kvalita žiaduca zo špecifického dôvodu (prírodné prvky lepšie zapadajú k charakteru prírodného prostredia a podobne.

Podobné zmeny teda nie sú vylúčené a ide primárne o celkovú charakterovú zhodu v rámci širšieho okolia, keď sú podobné výnimky citlivo, prípadne koncepčne komponované v rámci celku. Problematikou tohto vymedzenia môžu byť odlišnosti v estetickom cítení. Rozhodnutie týchto bodov potom náleží príslušnému odboru riešiacemu tieto záležitosti dlhodobo a ucelene (napríklad útvar hlavného architekta a podobne). Pokiaľ nie je možné dôjsť ku zhode, platí menej je viac. Prípadné riešenie môže vychádzať z obdobných riešení v blízkom okolí a teda naň systematicky nadväzovať (pokiaľ tieto riešenia taktiež netvoria výnimku v okolí).

Vhodnosť detailu môžu ovplyvniť ďalšie časti zadania priestranstva. Príkladom môže byť možné zaplavovanie niektorých časti podľa nastavenia odvodnenia, prípadne špecifické riešenia spojené s dopravou. Môže sa tak stať, že niektoré plochy nie sú vhodné pre pojazd vo vzťahu k nemožnosti ich vylúčenia z daného priestranstva, prípadne iný technický dôvod, ktorý sa dá ťažko predpokladať z obecnej roviny smerovania charakteru detailu priestranstva, ku ktorému práve tento dokument slúži. S ohľadom na túto rovinu je k priestranstvám nutné pristupovať a revidovať prístup k ich užitiu podľa paradigmy danej doby posudzovania.

Všeobecne platí držať smer zadania a kriticky vnímať možné výnimky, snažiť sa týmto výnimkám predchádzať synergickým usporiadaním priestranstiev, pokiaľ nie sú koncepčne zamýšľané ako akcenty v danom priestranstve.

Prípad: Aké by malo byť užitie priestranstva?

Poznám užitie? › **Lokalizujem priestranstvo** = **Určím vhodnosť**

Pokiaľ **áno**, zistím si jeho začlenenie poľa Užitia aby som vedel o aký druh užitia sa jedná z **Udalostí** (str. 268), **Propagácie** (str. 298) alebo **Pobývania** (str. 328).

Napríklad trh je udalosťou, konkrétne trhovou udalosťou, ktorá má rôzne vlastnosi.

Pokiaľ **nie**, pokračujem k ďalším bodom aby som určil vhodnosť a smerovanie **Užitia.**

***Užitie** je primárne časťou obecných odporúčaní.*

Postup je obdobný ako u určenia charakteru priestranstva (Prípad str. 8).

*Postup Lokalizácie (Lokalizujem priestranstvo!) je identický a Typológia (Určím typológiu!) v tomto prípade spresňuje niektoré body umiestňovania a vymedzovania **Užitia**, prípadne priamo odkazuje k časti **Užitie** v týchto častiach.*

Vhodnosť **pozitívne vnímaných zásahov** z kategórie **Užitia** je **plošná pre celé územie Nitry.**

*Špecificky sú v mapových listoch celku Nitry **Udalostí** (str. 271), **Propagácie** (str. 301) alebo **Pobývania** (str. 331) popísané niektoré javy, ku ktorým je vhodné zaujať postoj pri posudzovaní **Užitia**.*

Príkladom môže byť umiestňovanie rôznych udalostí na základe vyhodnotenia ich nedostatku, prípadne rozvoja kultúrneho života v periferných častiach apod.

Ako chápať užitie?

Užitie je vyjadrením súboru požiadaviek na usporiadanie priestranstva, prípadne bodov, nad ktorými je nutné zamyslieť sa, aby bolo dosiahnuté vytvorenie dobre užívaného priestranstva podľa jeho cieľovej kvality pre maximálny počet užívateľov vo vzťahu k naplneniu jeho širokej funkčnosti.

Užitie a odkazy naň sú často všeobecne vhodným správaním v rámci otvorených prívetivých a dostupných priestranstiev pre veľkú škálu užívateľov. Veľká časť doporučení potom patrí špecifickým udalostiam, ich usporiadaniu i možnostiam priestranstiev, v ktorých sa môžu uskutočňovať. Časť užitia má taktiež špecifickú podobu presahu do podoby regulácie alebo doporučení, ovplyvňujúce vizuálnu náplň priestranstiev v podobe grafiky reklám, značenia a ďalších podobných druhov užitia priestranstiev. Ide o určité nadoborové odporučenia s ohľadom na priestranstvá presahujúce rámec architektúry a zasahujúce do užitého umenia ako i do organizácie priestorov a ich vzťahových väzieb. S ohľadom na túto rovinu je k nim nutné pristupovať a revidovať prístup k ich užitiu podľa paradigmy danej doby.

Vhodnosť užitia

Podobne ako u priestranstiev je tvrdosť vymedzenia užitia určená kvalitatívnym vymedzením, v tomto prípade možným rozsahom možností užitia priestranstiev. Je možné zvyšovať úroveň užitia posudzovaných priestranstiev, avšak systematicky.

Znamená to, napríklad, že pokiaľ chcem rozšíriť možnosti užitia priestranstva s dostatočným rozsahom, povedzme v okrajovej pozícii parku o nové body pre hru a oddych, nemusí to byť na škodu. Nie vždy je však vhodné, napríklad v rámci miesta púte alebo komemorácie, umiestniť ihrisko pre hru detí, prípadne v stiesnených priestranstvách umiestňovať viacero obdobných funkčných využití. Toto je vhodné u určitých funkčných a špecializovaných kumulácií (napríklad skatepark a podobne).

Obdobné zmeny teda nie sú vylúčené a ide primárne o koncepciu užitia vo vzťahu k riešeným priestranstvám, celkovej koncepcii rozmiestnenia jednotlivých udalostí alebo iného druhu užitia v rámci priestranstiev mesta. Z pohľadu udalostí ide o, v prvej rade, kultúrnu stratégiu z pohľadu propagácie, z veľkej časti, o grafickú identitu a značku mesta a koncom o pobývanie, ako o nevymáhateľné sociálne opatrenia. Je potrebné brať v ohľad, že sa jedná o nadoborové odporučenia pre všetky tieto časti s cieľom zlepšiť synergiu medzi cieleným kvalitatívnym usporiadaním priestranstiev a ich užitím.

Vhodnosť užitia môžu ovplyvniť aj ďalšie časti zadania priestranstva. Príkladom môže byť možné obmedzenia priestranstiev z pohľadu pohybu v danom priestranstve, a teda neumožnenie niektorých druhov programov, prípadne nutnosť zmien značení, ktoré môžu mať naň dopad (napríklad v podobe jednorazových či periodických zmien spojených s vizuálnou kultúrou daných udalostí) alebo iný organizačný dôvod, ktorý sa dá ťažko predpokladať z obecnej roviny smerovania charakteru detailu priestranstva, ku ktorému práve tento dokument slúži.

Všeobecne teda platí držať smer zadania, pozorne a kriticky vnímať možné výnimky, snažiť sa týmto výnimkám predchádzať synergickým usporiadaním priestranstiev s ohľadom na ich užitie. Obecne nebyť dogmatický za každú cenu a premýšľať.

Členenie

Členenie dokumentu je hierarchicky radené od pohľadu na celok až k jeho detailu a následne popis ťažšie uchopiteľných aktívnych zložiek priestranstiev v rámci celku mesta. Hlavnými časťami sú Dokument, Celok, Lokality, Detail a Užitie. Tieto časti obsahujú špecifické kapitoly, ktoré ich postupne približujú, spodobňujú a podrobne rozvádzajú.

Väzba na analytickú časť

Členenie návrhovej časti priamo zrkadlí analytickú časť Nitra viditeľná so svojim delením. Analytická časť je tak základom a východiskom pre návrhovú časť. Rozdielnosť časti Celok, pôvodne deleného podľa systémových vrstiev chápania mesta, je len zdanlivý, pretože návrhová časť typologického pojatia je syntézou týchto systémových vrstiev mesta v rovine priestranstiev.

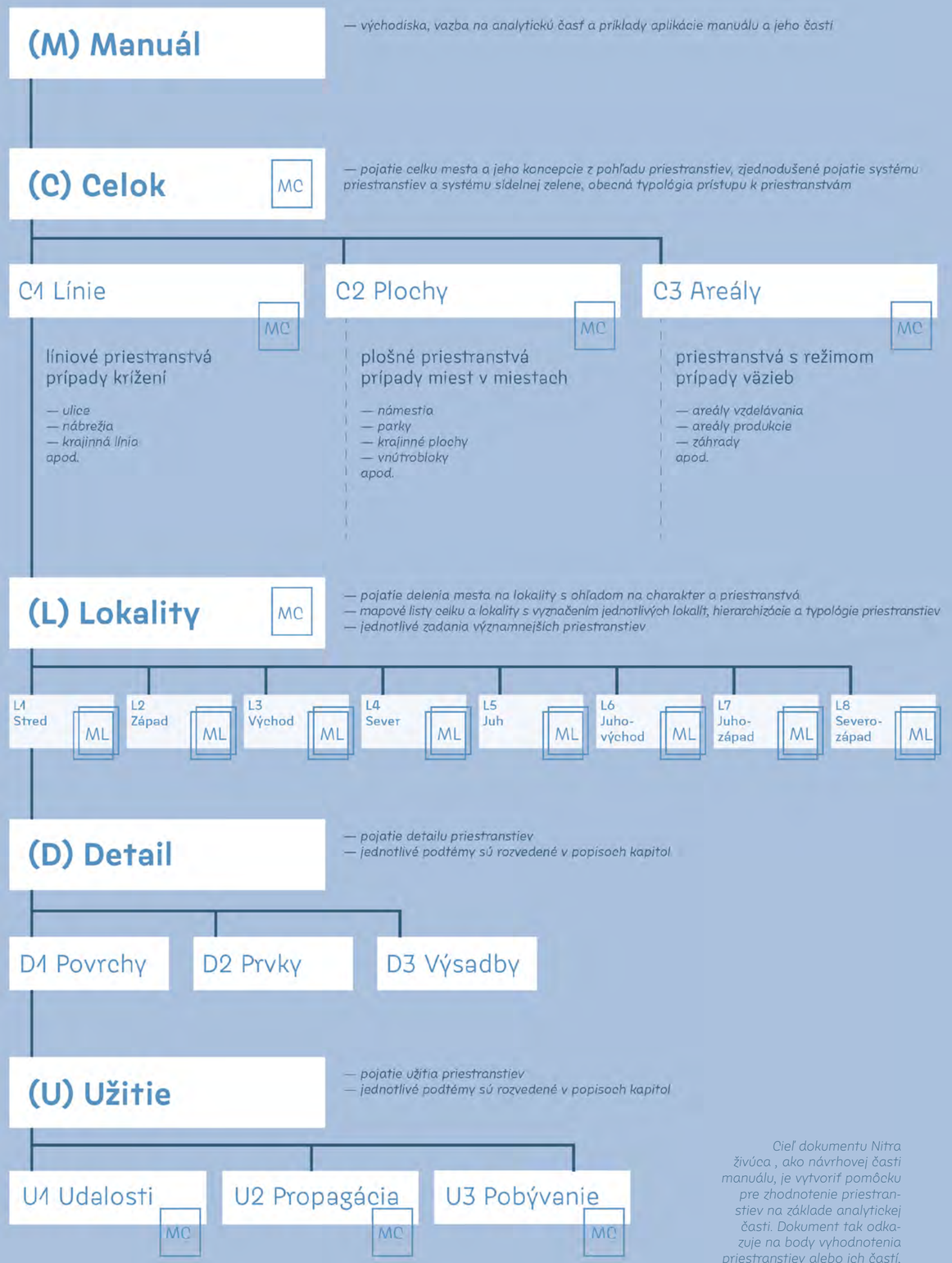
Typickými predstaviteľmi tejto syntézy sú, napríklad, pôvodné komplexné analytické vrstvy celku Krajina alebo Využitie. Krajina sa dôsledne premietla do všetkých častí typológie od línií cez plochy až po areály. Usporiadanie a implementácia systému sídelnej zelene je potom priamou súčasťou usporiadania priestranstiev a ich rozdielnych kvalít v lokalitách. Priemet v detaile je jasne čitateľný vo výsadbách či nespevnených povrchoch. Časť Užitie rieši obecné nakladanie s krajinou, ktorej prvky môžu byť základom pre komunitné pobývanie alebo ako odzrkadlenie miest aktivít pre všetkých so svojimi pravidlami.

Časť Využitie pre zmenu, okrem iného, ovplyvnilo najmä typologickú vrstvu plochy, konkrétne areálov, ktorá rieši charakter a priestupnosť týchto priestranstiev s režimom. V rámci lokalitného členenia potom hlavne upresnenia lokalít s ohľadom na časté spojenie vybavenosti s priestranstvami ako ich pred priestorom. V detaile sa potom prejavila väzba na rôzne aktivity a pri užití boli vo veľkom reflektované rôzne externality, ako je reklama či obecné podmienky pre umiestňovanie trhových udalostí a pobývanie.

Týmto spôsobom sa premietajú všetky ostatné vrstvy celku mesta do jednotlivých častí, vrátane iných strategických dokumentov, na ktoré reagovali. Špecifickú pozíciu v tomto priemete má pohyb ako reprezentant vrstvy dopravy. S ohľadom na kvality pohybu a pobytu je celý manuál obecne smerovaný na maximálnu podporu chodcov, cyklistov a hromadnej dopravy. Dôvodom sú menšie nároky na priestranstvá a pozitívne externality využívania týchto druhov pohybu. Zároveň manuál komentuje tieto body obecne, aby vytvoril vôľu pre postupné riešenia v rámci jednotlivých priestranstiev.

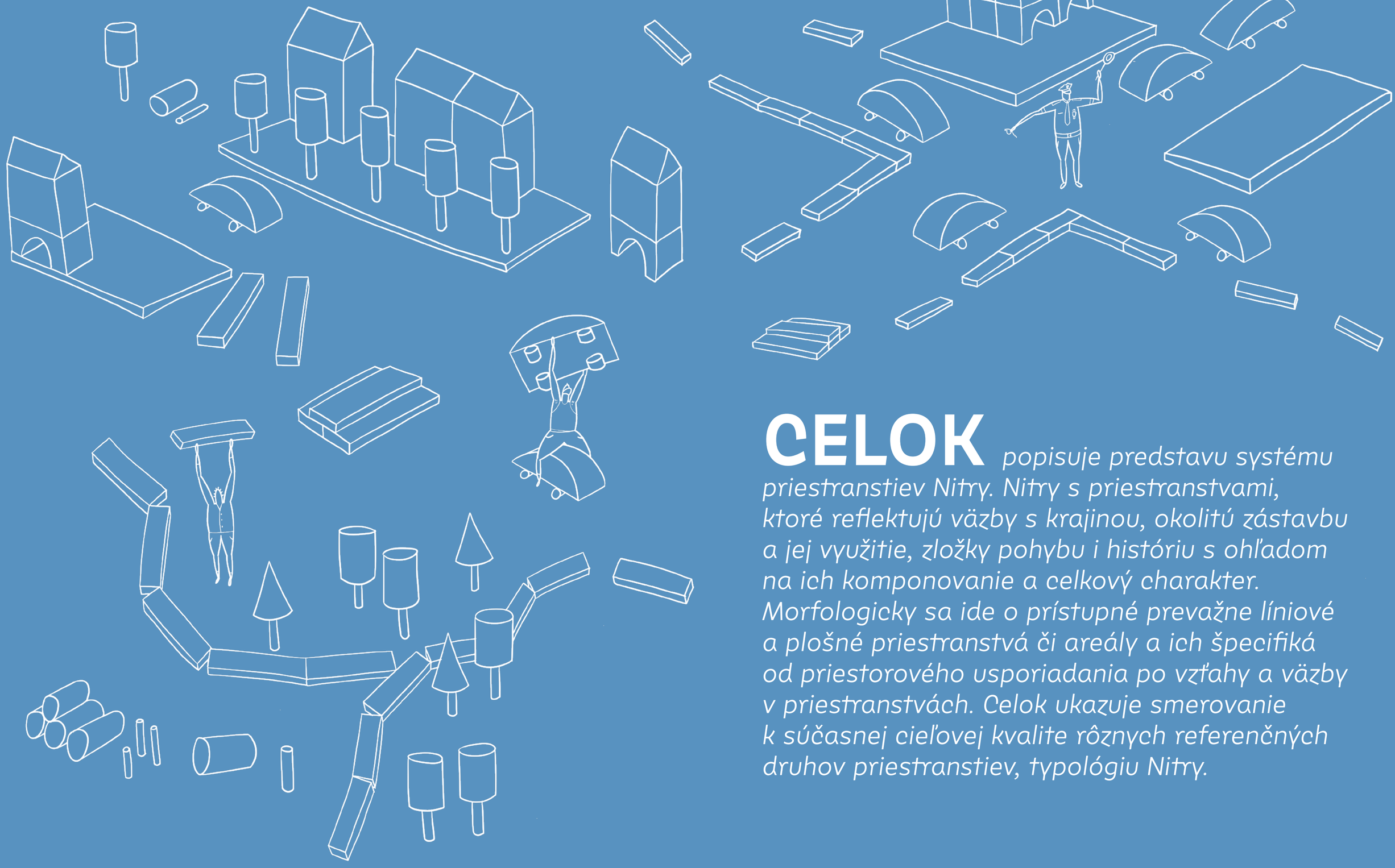
Dokument *Nitra viditeľná,* ktorý je analytickou časťou tohto dokumentu, je možné chápať ako celok odôvodňujúci túto návrhovú časť, prípadne rozvíjajúci a detailnejšie popisujúci niektoré z východísk riešených touto návrhovou časťou. Z tohto dôvodu majú oba dokumenty obdobný symetrický základný rozvrh.

Viac abstraktné pojatie niektorých častí návrhovej časti je zámerom s ohľadom na jej dlhodobé použitie ako interpretačnej rozhodovacej pomôcky, manuálu tvorby priestranstiev, pre dosiahnutie predostretých kvalít priestranstiev. Ide o rozdielny návrhový prístup k dlhodobému smerovaniu priestranstiev na rozdiel od priameho popisu stavu vecí analytickej časti *Nitra viditeľná.*

Cieľ dokumentu Nitra živúca , ako návrhovej časti manuálu, je vytvoriť pomôcku pre zhodnotenie priestranstiev na základe analytickej časti. Dokument tak odkazuje na body vyhodnotenia priestranstiev alebo ich častí, ktorým je nutné venovať zvýšenú pozornosť. Tieto body sú označené symbolom

c

CELOK *popisuje predstavu systému priestranstiev Nitry. Nitry s priestranstvami, ktoré reflektujú väzby s krajinou, okolitú zástavbu a jej využitie, zložky pohybu i históriu s ohľadom na ich komponovanie a celkový charakter. Morfologicky sa ide o prístupné prevažne líniové a plošné priestranstvá či areály a ich špecifiká od priestorového usporiadania po vzťahy a väzby v priestranstvách. Celok ukazuje smerovanie k súčasnej cieľovej kvalite rôznych referenčných druhov priestranstiev, typológiu Nitry.*

Celok pracuje s celým správnym územím Nitry. Hlavným organizačným princípom je kompozičné pojatie mesta na základe práce s typológiou priestranstiev a jej delením. Táto typológia je syntetickou vrstvou odrážajúcou funkčné a významové vrstvy mesta v podobe jeho priestranstiev. Celok pracuje i so zastavaným územím (vrátane území určených na zastavanie).

Ako chápeme celok?

Celok je hierarchickým kontinuom priestranstiev. Kontinuom, ktoré vo svojej sieti vytvára uzly a ich dostrednosti vo vzťahu k zástavbe a napomáha nám chápať a interpretovať systém priestranstiev. Celok prostredia však nie sú len priestranstvá. Priestranstvá sú len jednou zo systémových rovín, cez ktoré je možné chápať prostredie Nitry.

Pre toto chápanie mobilizujeme v rovine celku typologický a významový prístup, ktorý je následne rozvinutý charakterom lokalít. Všetko so špecifikami priestorového usporiadania, detailu a užívania. Vzniká tak obraz Nitry z pohľadu priestranstiev. Obraz, ktorý je jedinečný pre jeho identitu prostredia.

Vzťahy Nitry

Celok Nitry nie je osamotenou priestorovou entitou a prirodzene nadväzuje na svoje okolie. Širšie vzťahy celku územia Nitry z pohľadu celku priestranstiev sú dané jeho blízkymi vzťahmi krajinných priestranstiev a priamych väzieb priestranstiev zastavaných území.

V rámci zastavaného územia sa tieto väzby najsilnejšie prejavujú vo vzťahu k obciam Lužianky (prenesene ďalej so Zbehmi), Nitrianske Hrnčiarovce a Ivanka pri Nitre. Tieto obce svojím zastavaným územím priamo nadväzujú na zastavané územie Nitry a tvoria s ním tak jeden hmotný celok, predovšetkým vo vzťahu k obsluhe územia, prípadne budúcim stavbám tejto obsluhy. Vo vzťahu k týmto obciam je nutné dlhodobo koordinovať rozvoj priestranstiev a ich nadväznosť, aby táto koordinácia napomáhala kontinuu priestranstiev.

Za silné krajinné väzby je možné považovať i previazanosť pomocou nábreží Nitry a jej prítokov či reprezentanta Nitry ako nástupného bodu na Tríbeč a ďalej, ktorý prepojuje územia týmto prírodným celkom chráneného územia Ponitria a nadväzujúcich území.

Tieto prepojenia vytvárajú silné krajinné okruhy v blízkosti Nitry spolu s prilíhajúcimi plochami lesov. Výrazným vstupom do priestranstiev je dopad bariér dopravných stavieb v krajine, stávajúcich i budúcich.

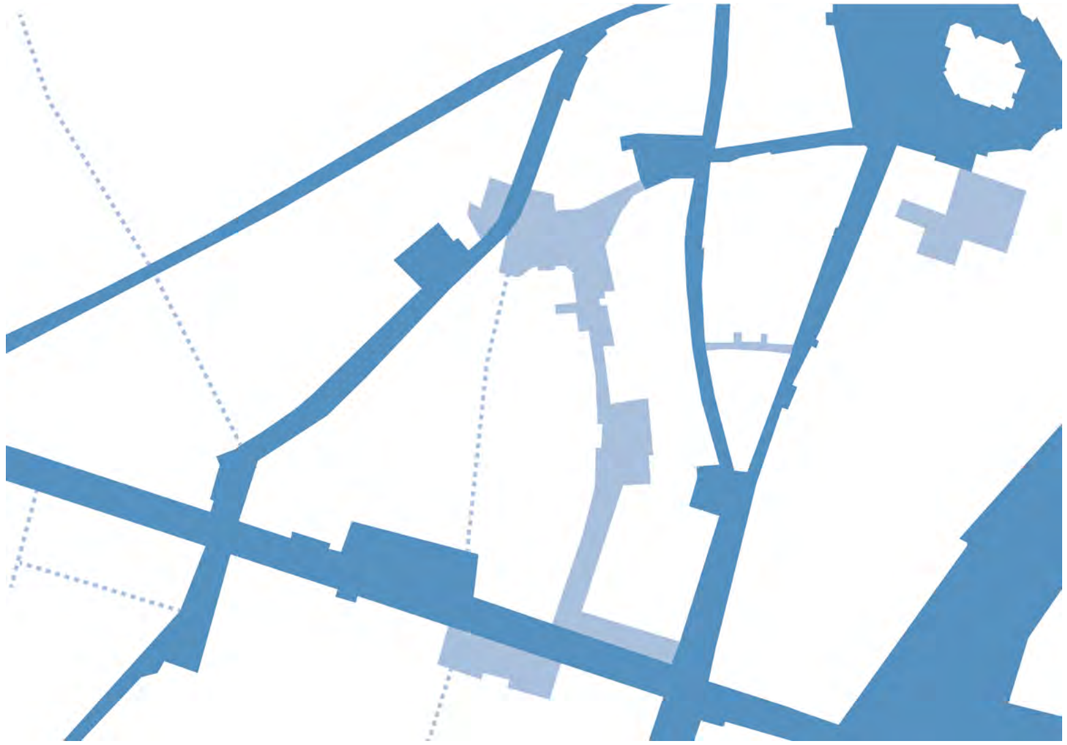
Typologický prístup

Typológia s hierarchizáciou tak vytvára základ typologického prístupu, obecného popisu „kostry“ kontinuálnych priestranstiev.

Typológia priestranstiev je pomocnou odrazovou kategorizáciou pre priblíženie sa popisu finálnych kvalít priestranstiev podľa ich druhu a typu. Vzniká tak mierne zjednodušenie, ktoré dokáže popísať ich obecné opakovateľné princípy. Spolu s určením druhu sú určené i základné vzťahy medzi nimi v podobe hierarchie.

Súčasťou typologického prístupu je i systémová rovina systému sídelnej zelene, ktorá prirodzene prechádza medzi širšou krajinou a zastavaným územím. Pretože je Nitra chápaná ako jedno z najzelenších miest Slovenska, je táto zložka zásadnou pre systém priestranstiev spolu s jej dôležitou ekosystémovou funkciou a možnosťami krajiny.

Hlavné a vedľajšie priestranstvá spolu tvoria prirodzene sieť, tá je doplnená o špecifické a ostatné priestranstvá. Sieť hlavných priestranstiev by mala byť primárne spojitá pokiaľ sa jedná o spojitý celok obce alebo jej časti (napríklad priľahlá samostatná dedina nemusí byť vždy priamo napojená na centrum a pod.).

Typológia priestranstiev

Základnými skupinami typov pre návrh sú *línie, plochy a areály.* Názvy odkazujú na prevažné tvarovanie priestranstiev. Typológia rozvíja obecne známe typy priestranstiev. Tie sa však často v takejto „čistej“ podobe nevyskytujú a teda priradenie k jednej či druhej typológií je nutné brať ako axióm, nie dogmu.

V rámci typológie je častým znakom jej významová zmena vo vzťahu k určeniu jej hierarchickej významovosti alebo charakterového významu. S ním pracuje významový prístup, konkrétne hlavný kompozičný rozvrh. Príkladom môže byť typológia ulice, ktorá je najbežnejším druhom priestranstva v rámci zastavaného územia. Jej význam i charakter sa často mení s ohľadom na okolitú zástavbu i väzby na iné priestranstvá. Je tak popísaných niekoľko základných derivátov tejto typológie v krátkom rozvedení, ktoré ich popisuje.

Typologické druhy odkazujú k rovine detailu a užitia. Ide najmä o pravidlá a rady týchto úrovni, ktoré sú využiteľné pre ich rozvrhnutie, prístup k detailu alebo samotnej náplni užitia. Typy sú taktiež doplnené obecnou ilustráciou poukazujúcou na niektoré znaky opakujúce sa práve u cielených axiómou typov, prípadne ich charakterových významov. Jednotlivé listy sú ďalej doplnené o zoznam bodov, na ktoré je vhodné pri ich návrhu nezabudnúť.

Hierarchia priestranstiev

Usporiadaním a hierarchiou je myslená dôležitosť základného rozdelenia v rámci systému priestranstiev.

Typom hlavné priestranstvá sú pre celý systém zásadné a tvoria základ „kostry“ priestranstiev. Ich tvorba a udržiavanie by mali byť hlavnou prioritou. Tieto priestranstvá by mali podliehať čo najväčšej starostlivosti z pohľadu návrhu i údržby. Často sú tieto priestranstvá upresnené v rámci častí lokalít. Konkrétne to znamená, napríklad, že väčšina týchto priestranstiev sú potencionálnymi kandidátmi na vyhľadanie svojho spracovateľa cez architektonickú súťaž či obdobnú formu výberu zhotoviteľa dokumentácie. Je vhodné spolupôsobiace a charakterové jednotné celky zadávať spoločne vo vzťahu k ucelenému dojmu z týchto priestranstiev, pokiaľ je to žiadúce s ohľadom na ne.

Typom vedľajšie priestranstvá sú podpornou zložkou hlavných priestranstiev. V rámci usporiadania je hierarchicky týmto častiam určená nižšia úroveň, primárne kvôli ich miestnemu alebo podpornému pôsobeniu v rámci štruktúry priestranstiev. Detailný prístup k nim závisí na základe ich umiestnenia a spolupôsobenia s hlavným alebo ostatným typom priestranstva. Môže tak ísť napríklad o predpriestor vybavenosti riešený vo vzťahu k nej alebo ako rozšírenie hlavných priestranstiev. V oboch týchto prípadoch je vhodné, keď sa im venuje individuálna pozornosť, prípadne sú riešené vo vzťahu k daným objektom alebo nadradeným priestranstvám.

Typom ostatné priestranstvá sú bežnými priestranstvami v rámci danej lokality a jej časti. Charakterovo odpovedajú čo najviac obecnému popisu usporiadania a detailu lokality a jej časti. V rámci spracovania podrobnejšej dokumentácie je možné u nich pristupovať k obecným až typovým riešeniam, vhodným pre potreby danej lokality (s ohľadom na bežnú šírku profilu priestranstva a pod.).

V rámci usporiadania je možné zmeniť hierarchickú úroveň priestranstva, pokiaľ bude zachovaná celistvosť kostry priestranstiev. To znamená, že nebude, napríklad, prerušené kontinuum hlavných priestranstiev, prípadne pri vzniku a rozšírení niektorých priestranstiev bude umožnené tieto priestranstvá vteliť do hierarchicky totožne vnímaných úrovní, pokiaľ to pre systém priestranstiev bude žiaduce.

Systém sídelnej zelene

Krajinné tkanivo prevažuje interiér zastavaného územia s otvorenou krajinou. Mimo prepojenia týchto dvoch častí systém zabezpečuje napĺňanie rôznych ekosystémových služieb. Ide tak o samostatnú systémovú vrstvu, ktorá je však nedielnou časťou priestranstiev. Jej stanovenie je dôležitým určením minima a charakteru krajinných prepojení v rámci kontinua priestranstiev.

Priestranstvá tohto systému sú miernym atypom v tom, že nie od všetkých je požadované, aby boli priestranstvom v duchu prepojenia. Umožňujú ho však vo vzťahu k plneniu svojej funkcie, ktorou je práve napĺňanie podstaty systému sídelnej zelene (napríklad v podobe priehlbne, vetrolamu a iných opatrení). Obdobné platí i pre plochy tohto systému (napríklad v podobe charakterom rozličných krajinných plôch). Tato skutočnosť je vztiahnutá najmä ku krajinným priestranstvám, ako sú významné krajinné nábrežia či krajinné línie a im príbuzné typy. Obrátene potom existuje, v rámci typológie, určenie ulice, ktoré nemusí plniť hierarchickú úlohu, ale obsahuje prepojenie systému sídelnej zelene, napríklad v podobe stromoradia alebo aleje.

Tento systém stanovuje minimum týchto prepojení a nie je teda vylúčené implementovať stromoradia a ďalšie súčasti systému sídelnej zelene aj do iných než vybraných priestranstiev. Je však vhodné tieto zmeny zvažovať najmä vo vzťahu k celkovému charakteru priestranstiev, uchovania prehľadnosti a priehľadov v daných priestranstvách. Taktiež platí, že z tohto minima nie je vhodné uberať a prípadne rušené spojnice je potrebné v rámci systému sídelnej zelene nahradiť obdobnou blízkou susednou trasou. Vyslovene nevhodné prerušenie znamená nadmerné narušenie kontinuity tohto systému v priestranstvách v blízkosti vodných plôch a tokov, prípadne nadmerné zmeny funkcie parkov v parkových priestranstvách v rámci interiéru mesta.

Za súčasť tohto systému sa môžu z časti brať i spolupôsobiace areály záhrad. Napríklad viníc, sadov, záhradkárskych osád či ako výrazné prepojenia a plochy parkového charakteru rôznych areálov a komplexov. Ďalej v rámci tohto systému spolupôsobia plochy lesov, ktoré sú z časti brané ako súčasť krajinných priestranstiev podľa svojho rekreačného a významového potenciálu.

Mimo typológiu

Do typológie nie sú zahrnuté stavby výlučne dopravného charakteru, poľnohospodárske a iné plochy bez adekvátnej priestupnosti požadovanej pre tento charakter krajinného či iného priestranstva.

Dôvodom je, že nie sú v rámci tohto dokumentu brané ako priestranstvá, kvôli absencii možnosti pobývať v nich, prípadne v územiach mimo zastavané územie vďaka štruktúre priestranstiev. Sú tak vymedzené prírodné priestranstvá a ich hierarchické prepojenia, ktoré toto pobývanie umožňujú.

Okruhy a triedy výrazne pracujú s morfológiou mesta ako i vedutou Nitrianskeho hradu. Vidíme tak takmer osové smerovanie postupne u ulice Akademická, Hviezdoslavovej triedy, ulice Kláštorná či budúceho parku v území Párovských lúk.

Významový prístup, kompozícia Nitry

Význam v rámci priestranstva určuje jeho interpretácia, chápanie ako určitý druh prekrytia základnej typológie. Hlavnou významovou kompozíciou Nitry tak chápeme jej morfológiu „siedmich“ pahorkov spojenú s riekou Nitra a naviazanými krajinnými celkami s orientáciou zástavby na centrálnu polohu Nitrianskeho hradu v podobe vytýčenia chápania niektorých priestranstiev ako okruhov a dostredných tried rôznych kvalít. Tieto významové prepojenia reprezentujú prednostne možnosti pohybu a vnímania pre chodcov, cyklistov a hromadnú dopravu. Prirodzene tak dopĺňajú a rozvíjajú zavedený systém os a ich centier.

Tieto enigmatické až dramatické priehľady v meste a jeho starobylá história mu dávajú jeho jedinečnú identitu, ktorú dopĺňa výrazná zložka výsadieb spolu s ikonickými modernistickými objektami.

Okruhy obkolesujú centrálnu pozíciu hradu. V rámci Nitry chápeme dva základne významové okruhy – vnútorný a vonkajší. Táto koncepcia je interpretáciou usporiadania priestranstiev do ucelených okruhov.

Vnútorný okruh je vnímaný ako prepojenie centru blízkych hlavných priestranstiev, obkolesujúcich pôvodnú stredoveku stopu mesta. Nachádza sa teda vo vnútornom meste. U hlavných priestranstiev na okruhu sa výrazne prejavujú priehľady na dominantu hradu s tým, že parkové priestranstvá a prieniky tried sú naň smerované. Vonkajší okruh je vnímaný ako prepojenie potencionálnych jadier zástavby s priamym prepojením na dopravnú obsluhu. Nachádza sa vo vonkajšom okruhu mesta. U hlavných priestranstiev na okruhu sa prejavuje dominanta hradu striedavo s pocitovo viac miestnymi jadrami zástavby, ktorými prechádzajú okruhy vnútorné i vonkajšie.

Triedy smerujú centricky smerom k Nitrianskemu hradu takmer radiálnym usporiadaním. Podľa druhu prepojení ich charakterom delíme na mestské a miestne.

Mestské triedy napojujú osovo západný klaster obytných súborov, východný klaster obytných súborov s výstaviskom a časť Zobora s pôvodným kláštorom. Sú akoby základnými osami pre funkciu bývania v meste (mimo osi hlavných parkov). Miestne triedy prepojujú ďalšie medziľahlé časti vnútorné previazby, prípadne vzdialenejšie celky prímestských dedinských celkov. Vytvárajú tak drobnejšie, ale dôležité prepojenia, spolu s rozvinutím okruhov a ich napojením na vzdialenejšie celky. Tie nie sú vždy vizuálne spojené s centrom mesta, avšak ide o silné prímestské celky so svojbytnou identitou, ktoré sú naviazané na tieto triedy.

Tento systém dopĺňajú taktiež hlavné parkové a krajinné priestranstvá jednotlivých pahorkov (Šibeničný vrch, Kalvária, Zobor, Drážovský vrch) a radiálne orientovaných parkov smerom na výhľady na Nitriansky hrad (Martinský vrch, Párovské lúky).

V rámci obrazu celku mesta sú tieto veľké významové kompozičné väzby podporené typologickou a hierarchicky usporiadanou sieťou s celkami významných areálov (výstavisko, vysoká škola, hrad, ...) ako i systémom krajinných priestranstiev, vrátane ich prepojení s jadrom mesta Nitra. Mesta morfológie, histórie i silných vedút krajiny a hradu s cieľom vytvorenia identifikovateľného obrazu systému verejných priestranstiev. Systému, ktorý je jej živúcim odrazom.

Prepojenia našich priestranstiev pre každodennosť pohybu i prosté spojenie. Niekedy je však i línia prepojenia možnosťou k zastaveniu či pobaveniu so susedmi, plnohodnotným priestranstvom vo svojom chvíľkovom významovom rozšírení, bode alebo krížení. Všetky tieto línie však majú jedno spoločné – príjemnosť i rýchlosť pohybu či len funkčnosť.

LÍNIE

chápeme ako prevažne líniové priestranstvá, ktoré slúžia predovšetkým prepojeniam a s nimi spojeným pohybom či prevažne funkčnou náplňou. Zväčša fungujú ako spojnice plôch a sú v základnej typológií najchudšou skupinou, významovo i charakterovo však najbohatšou práve kvôli rôznorodosti profilov a zmenám významu i funkcie v ich kontinuálnom priebehu.

Typickým príkladom môže byť nábrežie, ktoré je spojené s tokom vody a je teda kontinuálnou líniou, niekedy čiastočne súčasťou priliehajúcich nadradených plôch parkov. V priebehu mení svoj charakter od parkového, cez mestské až ku krajinnému. Podobne je to u ulíc, ktoré spolu s celomestskou významovosťou tvoria pestrú škálu charakterov spojníc a priestranstiev.

Línie v krajinných priestranstvách sú tak často, ak nie vždy, nositeľmi niektorej z úrovní systému sídelnej zelene rôzneho charakteru, avšak spojitej siete, ktorá napomáha priechodnosti krajinných priestranstiev spolu s plnením ekosystémových služieb spojených najmä s biodiverzitou. Toto delenie krajinných priestranstiev taktiež napomáha deleniu veľkých pôdnych blokov, protieróznym činnostiam veterným až po vodné, vyznačuje historické stopy ciest i korýt v krajine a pomáha orientácii v krajine.

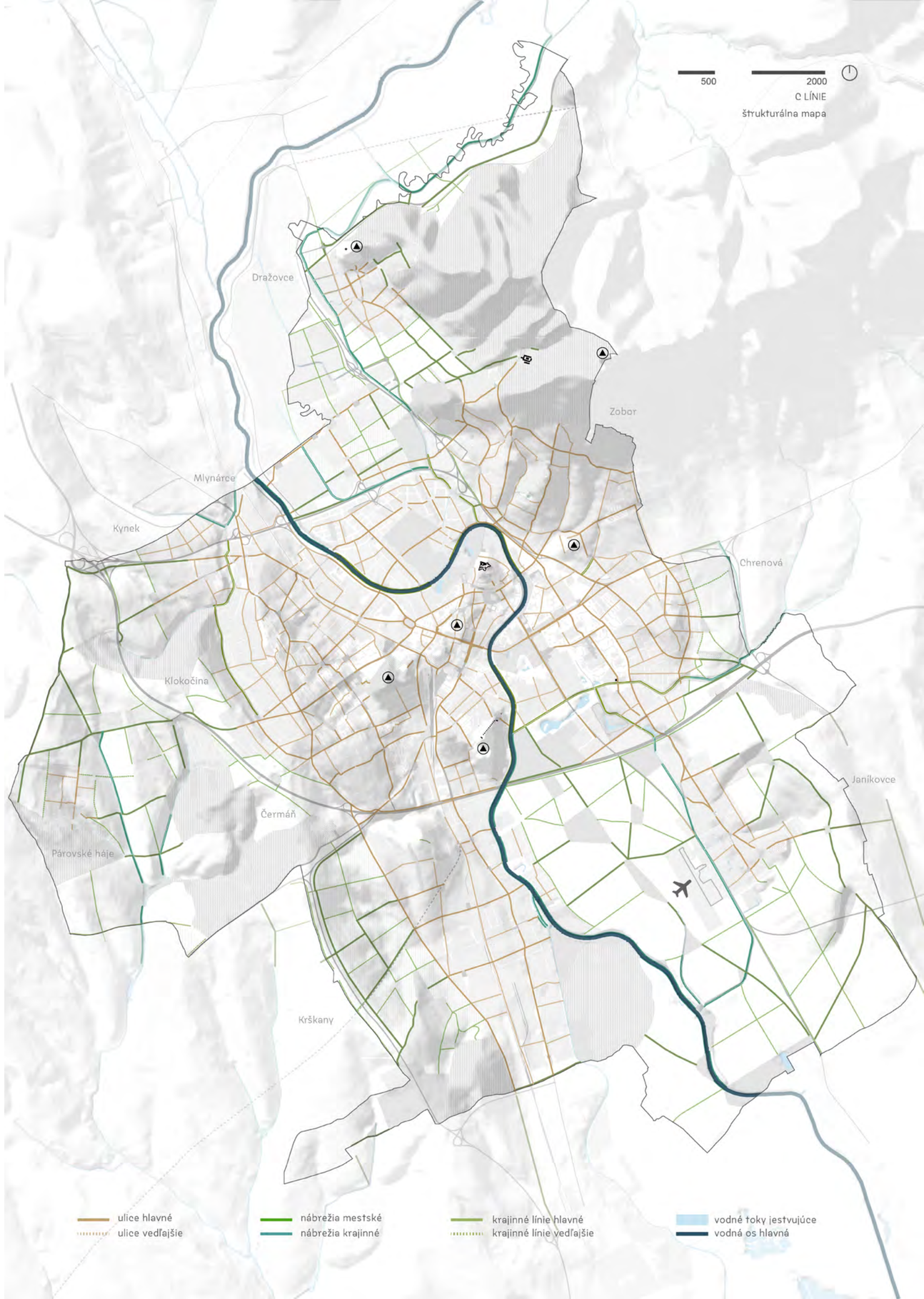
Línie v zastavanom území sú taktiež, ak nie vždy, na vyšších úrovniach nositeľom niektorej z úrovní systému sídelnej zelene. Zároveň je tu výrazne vyššia úloha v zmysle zabezpečenia pohybu. V rámci zastavaného územia existujú i línie úplne bežné, ktoré prebiehajú ako ulice najnižšej významovej úrovne. Tie sú svojim charakterom poplatné jednotlivým lokalitám, v ktorých sa nachádzajú.

Vďaka líniám tak vzniká „prekrvená“ sieť priestranstiev prepájajúca kontinuálne krajinné a verejné priestranstvá s areálmi. Línie, samozrejme, prechádzajú i cez plochy. Areálmi ich avšak pre zrozumiteľnosť berieme ako súčasť týchto priestranstiev. Línie sú tak nosným prvkom hlavného aspektu priestranstiev, a to je konkrétne ich kontinuita – priestupnosť a priechodnosť. Samozrejme, v prípade Nitry je táto priechodnosť obmedzená priestupmi cez priechody a mosty ponad prirodzené prírodné bariéry tokov a cez líniové dopravné stavby, ktoré nemajú charakter priestranstiev.

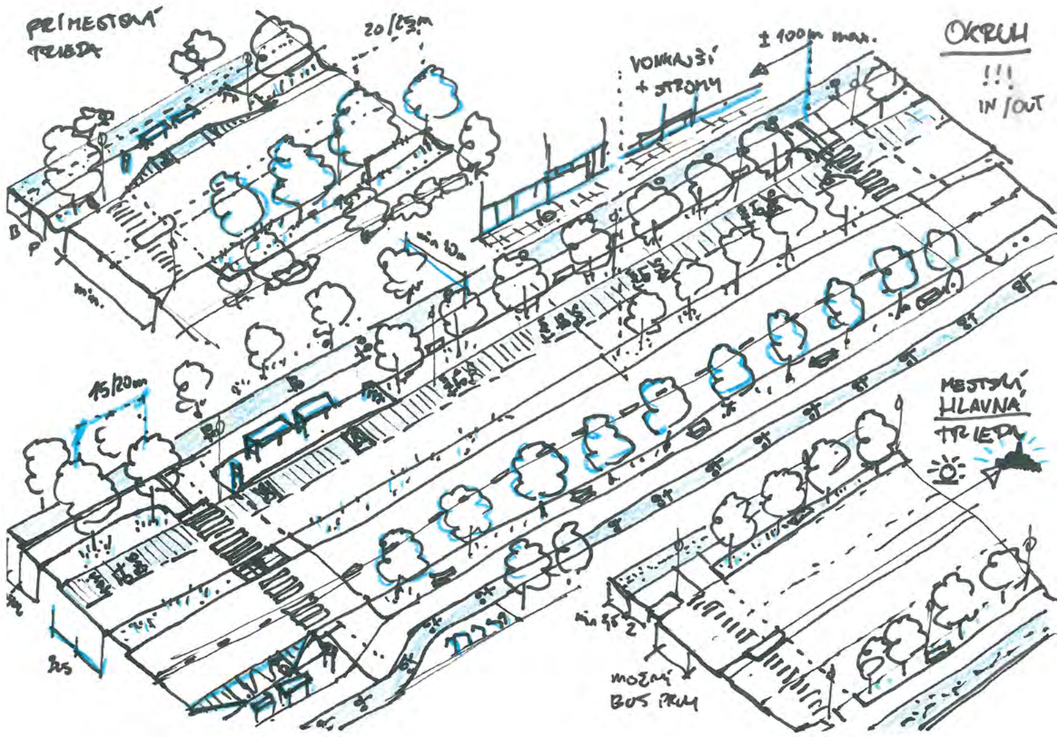
Hierarchicky sa dá hovoriť o prirodzenom rozprestretí týchto líniových prepojení, kde je hlavná líniová sieť adekvátne doplnená vedľajšou líniovou sieťou priestranstiev. Hlavnú sieť v rámci krajiny tvorí okolie tokov a hlavných prepojení krajinných plôch, prípadne okolia pohybových os. V rámci zastavaného územia ide o hlavný rozvrh zmieňovaných tried a okruhov smerujúcich na Nitriansky hrad, ktoré ho, prípadne, obkolesujú. Táto koncepcia je ďalej rozvinutá o prekrývajúcu vrstvu hlavných ulíc, či ulíc so stromoradiami. Pre potrebu hierarchie sú vnímané niektoré hlavné pešie prepojenia ako významnejšie súčasti týchto línií.

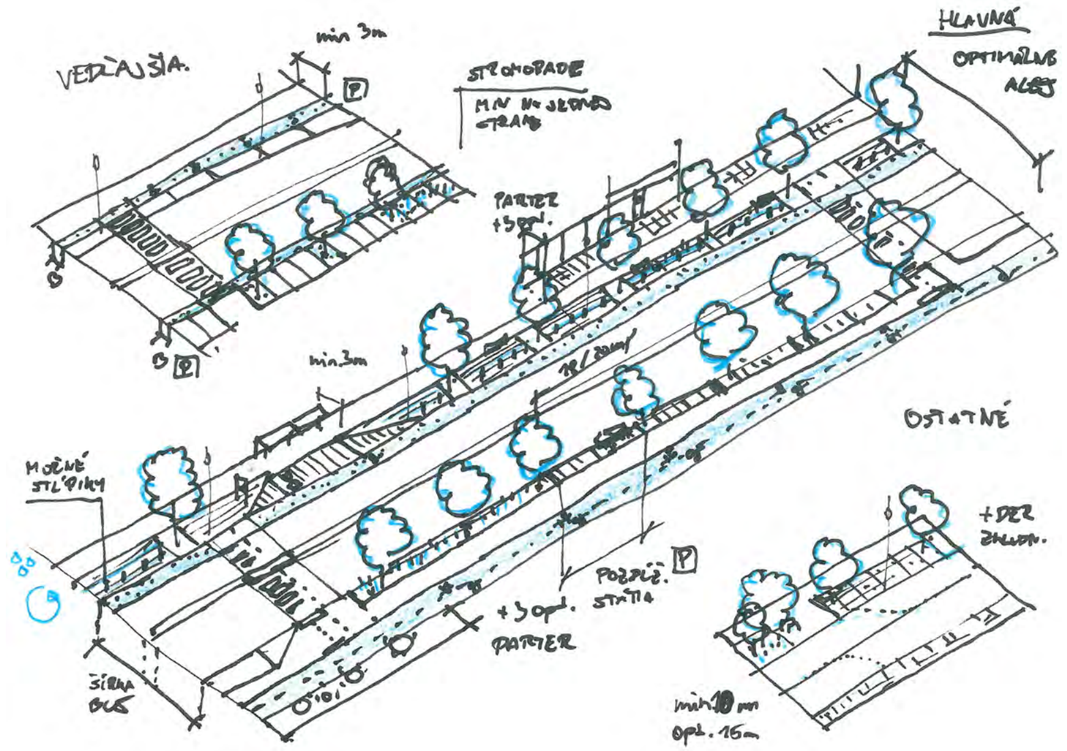
Línie je nutné vnímať z veľkej časti cez ich profily a priestorové usporiadanie. V rámci tohto usporiadania je nutné myslieť na technické infraštruktúrne obmedzenia s ohľadom na výsadby a dopravné s ohľadom na maximalizáciu pobývania.

Špecifickou formou línií je ich kríženie, pričom vzniká uzol v rámci štruktúry priestranstiev. Ten je často súčasťou typologickej plochy, avšak vo veľkej rade drobných prípadov je tento uzol súčasťou siete líniových priestranstiev. Do línií zahŕňame i rozšírenia priestranstiev, ktoré nedosiahli rozmery vnímané ako plocha v rámci priestranstiev.

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C1.1 ULICE

predstavujú základný prvok štruktúry mesta, základné a najčastejšie zastúpené priestranstvo. Základnou prevádzkovou nutnosťou ulice je prístupnosť minimálne chodcom a pešiemu pohybu v celej svoje dĺžke aspoň na jednej hrane ulice, pričom pôjde o zaťaži primeraný priestor k pešiemu pohybu. Ďalšie módy pohybu sú nadstavbou pešieho pohybu. Priestranstvo zdanlivo vyzerajúce ako ulica, no neprístupné chodcom, nie je ulicou. Ulica má lineárny charakter, smerovanie, začiatok a koniec. Pri styku s ďalšími ulicami vznikajú uzlové body. Významné uzlové body môžu mať podobu plošných priestranstiev. Charakter ulice je definovaný skrz profil, teda priestorové, funkčné a významové parametre ulice. Priestorové parametre si je možné predstaviť ako šírku ulice, ktorá má priamy vplyv na to, čo sa do ulice fyzicky zmestí, teda počet a kvalita pruhov pre rôzne módy pohybu, vybavenie a výsadby. Danosťou jestvujúcich ulíc je ich nezmeniteľná šírka. Šírka ulice, v kombinácii s výškou stavieb definujúcich hranu ulice, ak sú prítomné, podobou rozhrania medzi stavbou a ulicou, spolutvorí dojem z priestoru ulice. Dôležité je priestor ulice vnímať vo vzťahu k mierke človeka – chodca ako prvotného užívateľa ulice. Funkčné parametre profilu predstavujú náplň priestoru tvoriaceho hranu ulice. Môže to byť aktívny parter, záhrady, stavby bez parteru či ďalšie priestranstvo. Funkcia definuje mieru interakcie hrany ulice s priestorom ulice. Významové parametre potom určujú význam a pozíciu ulice v sieti priestranstiev.

Hlavné ulice predstavujú vyššiu hierarchickú úroveň systému ulíc. Obvykle slúžia k prepojeniu viacerých lokalít, nadradeným prepojeniam nadmestského významu alebo ako hlavné lineárne priestranstvo lokality. V hlavnej ulici sa predpokladá vyššia intenzita pohybu. Tomu by mala odpovedať veľkorysosť profilu ulice, vrátane podoby hranice ulice. Hlavné ulice budú v meste živými ulicami, kde sa koncentruje pestrá funkčná náplň, ťažiac z vyšších intenzít pohybu.

Ostatné ulice a uličky, ako ulice s najskromnejším profilom, predstavujú lokálne rozvinutie skeletu hlavných ulíc, výplň priestoru vzniknutého aspoň trojicou hlavných ulíc. Ostatné ulice budú slúžiť ako nositeľ štruktúry lokálneho významu k prepojeniam v rámci lokalít či na najnižšej úrovni k obsluhe jednotlivých objektov. Ostatné ulice môžu byť i slepé, no takémuto riešeniu je nutné, pokiaľ je to možné, sa vyvarovať.

Vedľajšia ulica plní úlohu krajinnej línie v zástavbe. Je využitím ulice k plneniu funkcie lineárneho prvku systému sídelnej zelene, teda k ekologickým a ekosystémovým funkciám. Krajinná línia v zástavbe prepája plošné prvky systému, či už krajinné plochy alebo parky. To, že je ulica zároveň krajinnou líniou, sa prejaví prítomnosťou krajinných a technických riešení modrozelenej infraštruktúry v ulici v miere závislej od možností profilu ulice. V bohatšie dimenzovaných uliciach môžu byť prítomné aleje osadené do širokého vegetačného pásu, v uliciach skromnejších dimenzii to budú bodové výsadby stromov v širších miestach profilu v kombinácii s technickými opatreniami modrozelenej infraštruktúry. Mimo plnenia ekologických funkcii budú krajinné línie v zástavbe predstavovať i pre človeka príjemné prostredie k pobytu a pohybu. Ideálnym stavom by malo byť, s ohľadom na priestorové možnosti ulíc, aby podobu a vybavenie ulíc ako prvku systému sídelnej zelene mala väčšina ulíc.

Triedy a okruhy sú významovým prekrytím hlavných ulíc, o ktoré typologicky ide. Často sa tiež prekrývajú s hlavnými ťahmi pohybu. Dopady tohto pohybu je vhodné, v kategórií individuálnej dopravy, minimalizovať na čo najmenšie zabratie priestranstva. Ich dôležitým aspektom je pocit spoločného prepojenia u oboch okruhov pomocou výsadieb, kapacitných cyklistických a peších prepojení a naviac vizuálneho prepojenia s Nitrianskym hradom u mestských tried. Miestne triedy tematický napojujú centrické smery a napojenia na okruhy. Vyznením ide o charakterovo najdôležitejšie ulice v celom systéme priestranstiev. Je nutné im venovať dôslednú architektonickú prípravu, pretože prepájajú dôležité priestorové uzly rôznych štruktúr zástavby, ale aj moderujú rôzne nadviazané drobnejšie a hierarchicky menej významné priestranstvá. Dôležité je i ich tematizovanie vo vzťahu k jednotlivým súborom lokalít, v ktorých zväčša plnia zásadnú organizačnú úlohu ostatných priestranstiev. Tieto témy sú v rámci súborov lokalít ďalej rozvedené.

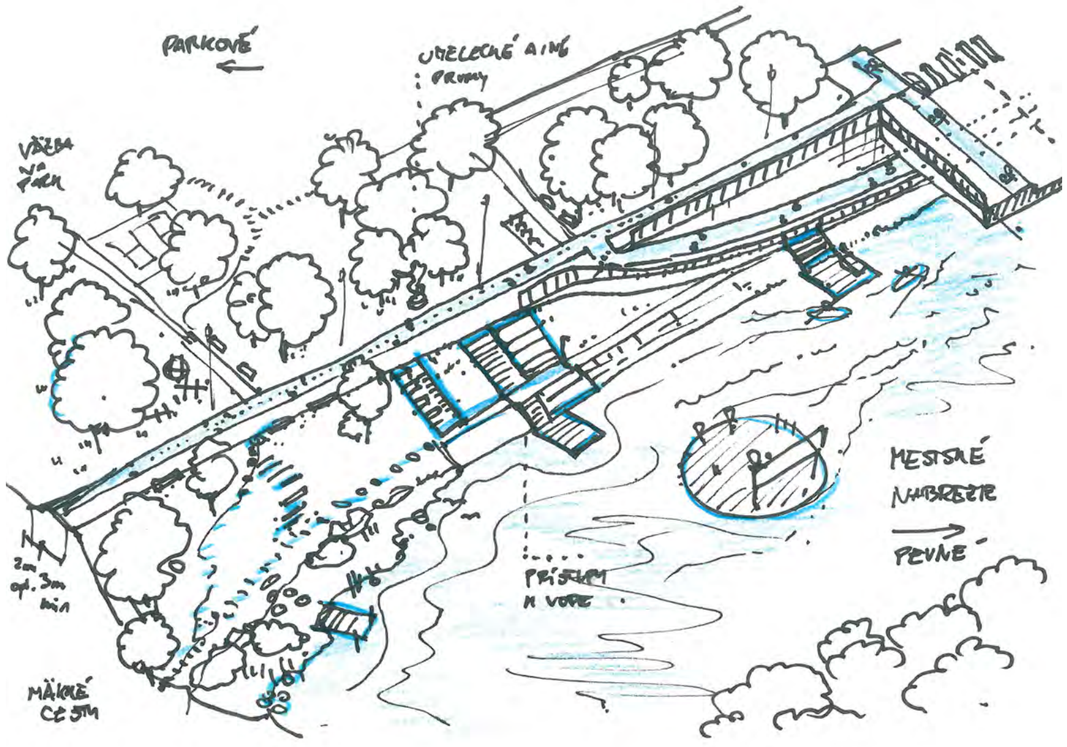
Pri návrhu ulice je nutné vychádzať zo znalosti intenzít pohybu, ich distribúcie na jednotlivé módy, prítomnosti funkcii v ulici, významom ulice a taktiež znalosti toho, čo je pod ulicou, teda siete technickej infraštruktúry, ktoré sú limitom pre výsadby stromov. Dispozícia profilu ulice by proporčne mala odrážať distribúciu módov v kombinácii s potenciálom interakcii hranice ulice s ulicou. V živých mestských uliciach s aktívnym parterom stavieb je žiadúce venovať priestor pešiemu pohybu, prvkom dočasného pobývania, ako sú predzáhradky a rovnaký priestor je vhodné venovať výsadbám vytvárajúcim príjemnú mikroklímu ulice, pokojne i na úkor dopravného priestoru pre motorovú dopravu, pokiaľ je to možné. Súčasťou ulice by nemali byť prvky preferencie individuálnej automobilovej dopravy a segregácie, ako napríklad zábradlia či mimoúrovňové kríženia. Pre zvyšovanie pobytových kvalít je vhodné do ulíc umiestňovať pobytové prvky. Pri návrhu ulíc vo vidieckom prostredí nie je nutné navrhovať oddelené plochy ulice pre rôzne módy pohybu, s ohľadom na podporu mäkkého charakteru vidieckych priestranstiev. Ulice ako priestranstva s prevažujúcim spevneným povrchom vyžadujú koncepčné riešenie odvodnenia, ideálne s využitím zrážkovej vody priamo v ulici, po filtrácii k závlahe stromov či zasakovaniu do prvkov modrozelenej infraštruktúry, napríklad dažďových záhonov.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

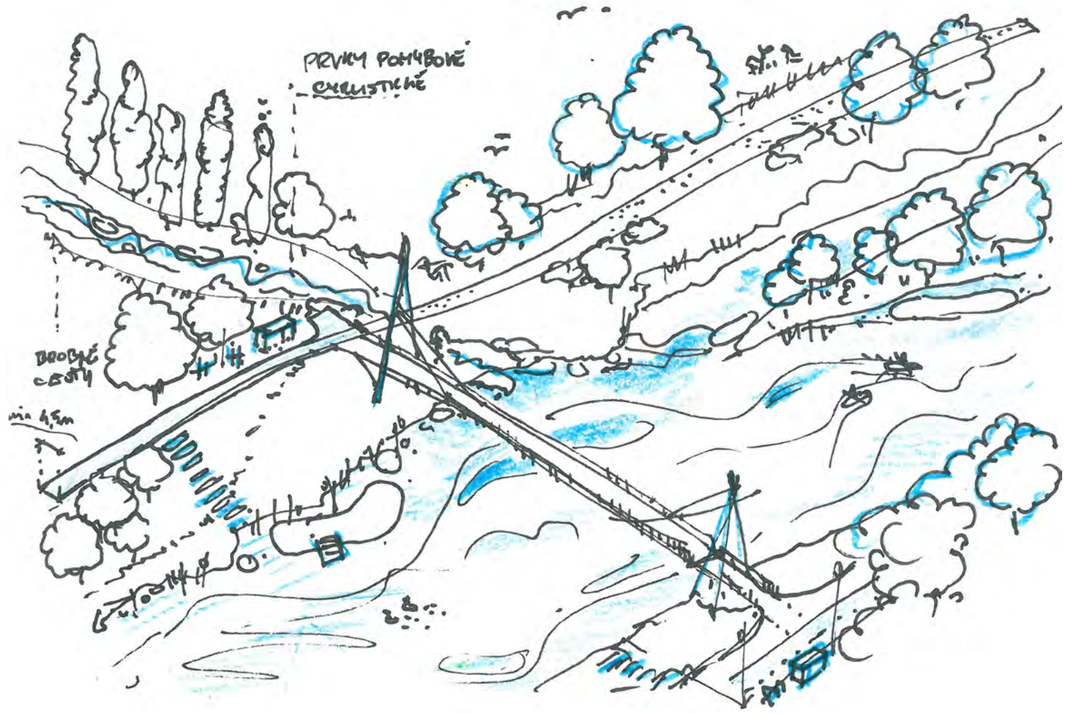
D.1 pre povrchy ulíc vo všeobecnosti
D.2.1 pre návrh možností zastavenia a zotrvania v ulici
D.2.3 a D.2.4 pre citlivé technické a dopravné riešenie ulice
D.3.1 pre výsadbu stromov v uliciach
D.3.2 pre drobný detail ulice, i vo väzbe na výsadby stromov
D.3.4 pre výsadby detailu ulice všade tam, kde sa nedá sadiť do terénu
U.2.1 pre orientáciu v systéme ulíc
U.2.3 pre návrh podoby reklamy hlavne na stavbách na hrane ulice
U.3.1 a U.3.2 pre užívanie pobývaním
U.3.3 pre dočasné zásahy v uliciach a overovanie možných zmien

— skontroluj, či majú chodec a cyklista v ulici dostatok priestoru k pohybu
— mysli na možnosť pobytu v ulici, prípadne na možnosť umiestnenia prvkov dočasného pobývania
— pokús sa do ulice dostať výsadby
— podpor význam ulice dôrazom na detail riešenia fyzickej podoby a usporiadania ulice
— podporuj pobývanie a mestotvorné funkcie v parteri ulice
— zbytočne nefragmentuj ulicu

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C1.2 NÁBREŽIA

predstavujú rôzne charaktery brehov vodných tokov, predovšetkým rieky Nitry, ktoré sú využívané primárne ako priestranstvá, teda človekom a aktivitami pre ľudí. Nábrežiami sa rozumejú i brehy vodných plôch. Škála charakterov nábreží sa môže pohybovať od mestského nábrežia, cez parkové nábrežie až po nábrežie v častiach toku vedených krajinou, ktoré má prevažne prírodný charakter. Nábrežie sa vyskytuje pri významných vodných tokoch – pri rieke Nitre, ale aj u menších vodných tokov.

Znakom nábrežia je využiteľnosť človekom k pohybu, pobytu, rekreácii, či kultúre. V tomto znaku tkvie rozdiel voči krajinným prírodným líniám vodným, u ktorých je prevládajúcou náplňou plnenie ekologických funkcií a aktivity človeka môžu byť potlačené alebo nemusia byť prítomné. U nábreží, zvlášť mestských, môže byť mierne potlačená schopnosť plniť ekologické funkcie, no vždy by mala byť prítomná, obdobne, ako je to aj u iných mestských súčastí systému sídelnej zelene. Nábrežie je vždy naviazané na vodný tok, no vzťahy nábrežia k vodnému toku môžu byť rôzne pre rôzne typy nábreží. Možné sú situácie na škále nábrežia, vymedzujúceho sa voči vodnému toku s pozíciou nad vodným tokom u zregulovaného koryta rieky Nitry až po situácie, keď sú pobytové plochy v tesnej blízkosti vody, na úrovni hladiny toku. Nábrežie môže slúžiť aj ako protipovodňová ochrana. Nábrežia vo všetkých podobách sú súčasťou systému sídelnej zelene.

Nábrežie rieky Nitry predstavuje špecifickú podmnožinu nábreží, ktorým je nutné, vzhľadom na jedinečnú pozíciu rieky Nitry, ako jedinečného väčšieho toku, tečúceho širším centrom mesta a univerzitnými kampusmi, venovať zvýšenú pozornosť. Všeobecným problémom podoby nábreží rieky Nitry je regulácia koryta a s tým súvisiace vysoké brehy a protipovodňová ochrana, ktorá je nutnosťou. Táto nutnosť prakticky definuje podobu koryta vodného toku, pokiaľ nie sú na stole drahé riešenia zmeny vedenia toku či nových ramien. Zároveň protipovodňová ochrana a tvar koryta limituje možnosti sprístupnenia vodnej hladiny. Problematické budú tiež výsadby stromov v priestore hrádze protipovodňovej ochrany. Požiadavky na protipovodňovú ochranu budú i v budúcnosti určovať podobu nábreží rieky Nitry, preto je dôležité pri budúcich úpravách tohto systému spracovávať protipovodňovú ochranu nie ako technické dielo, ale ako priestranstvo s funkciou technického diela.

Mestské nábrežie sa vyznačuje výrazne architektonizovanou podobou, v ktorej sú zdôraznené funkcie pobytové, reprezentatívne, ale aj kultúrne, na úkor ekosystémových funkcií. Neznamená to, že mestské nábrežie neobsahuje výsadby. To má na mestskom nábreží svoje miesto s ohľadom na pobytové kvality nábrežia. Mestské nábrežie predstavuje miesto trávenia voľného času, ale aj výskyt väčšieho počtu ľudí, prechádzania sa, miesto so širokou ponukou aktivít i služieb. Pri tvorbe mestských nábreží je možné používať hodnotné povrchy, pestrú škálu pobytových sedacích prvkov, ale i technických prvkov – osvetlenia, ktoré je u mestských nábreží dôležité, pretože sprostredkováva atmosféru kontaktu s vodou. V pobytových prvkoch je priestor pre návrh atypických riešení priamo sprístupňujúci hladinu vody a zároveň umožňujúcich pobyt v jej blízkosti. Časť sprístupnení hladiny toku môže slúžiť i pre vodné športy. Komunikácie mestských nábreží by mali byť dostatočné široké – pokiaľ má byť nábrežím vedená cyklocesta, minimálne štyri metre v prípade nábreží rieky Nitry, respektíve aspoň 2,5 metra bez vedenia cyklocesty.

Špecifickým prípadom mestských nábreží budú nábrežia drobných vodných tokov, nezriedka tečúce kompaktnými priestranstvami sídla, ktoré tvoria najdrobnejšie zrno priestranstiev. Takéto nábrežia budú obvykle stavebným dielom, pričom hrádze toku, prístup k vode i nadväzujúce okolie bude jedným architektonickým celkom. Môže ísť o dnes zakryté vodné toky, ktoré je možné v priestranstve opätovne odkryť a tým zlepšiť mikroklímu priestranstva či vytvoriť miesta s pobytovými kvalitami.

Parkové nábrežie je podtypom mestského nábrežia, s charakterom parku. Je komponované z prvkov výsadieb, osadených väčšinou do výsadieb povrchov či nespevnených povrchov. Spájajúcou niťou kompozície sú komunikácie parku. Parkové nábrežie má nad rámec parkových plôch potenciál v možnosti prístupu k vode. S nutnosťou prístupu k vode je potrebné pracovať už v počiatočných úvahách o podobe parkového nábrežia. Témou bude, ako využiť brehy vodného toku, ako ich sprístupniť a ako docieliť pestré podoby kontaktu užívateľa s vodou. Brehy vodného toku v parkovom nábreží budú mať prevažne nespevnený prírodný charakter – pobytový i extenzívny prírodný. Časť plôch brehov bude mať podobu danú pobytovými prvkami sprístupňujúcimi brehy.

Krajinné nábrežie je možné si predstaviť ako menej intenzívne využívanú podobu parkového nábrežia. Menej intenzívne v zmysle režimu starostlivosti i návrhu. Krajinné nábrežie bude založené na prírodných či prírode blízkych plochách a výsadbách s extenzívnou údržbou, respektíve, navrhnuté ako bezúdržbové, ponechané prírodným procesom, no stále v ňom bude prítomný element pohybu popri vodnom toku a bodové sprístupnenia vodnej hladiny.

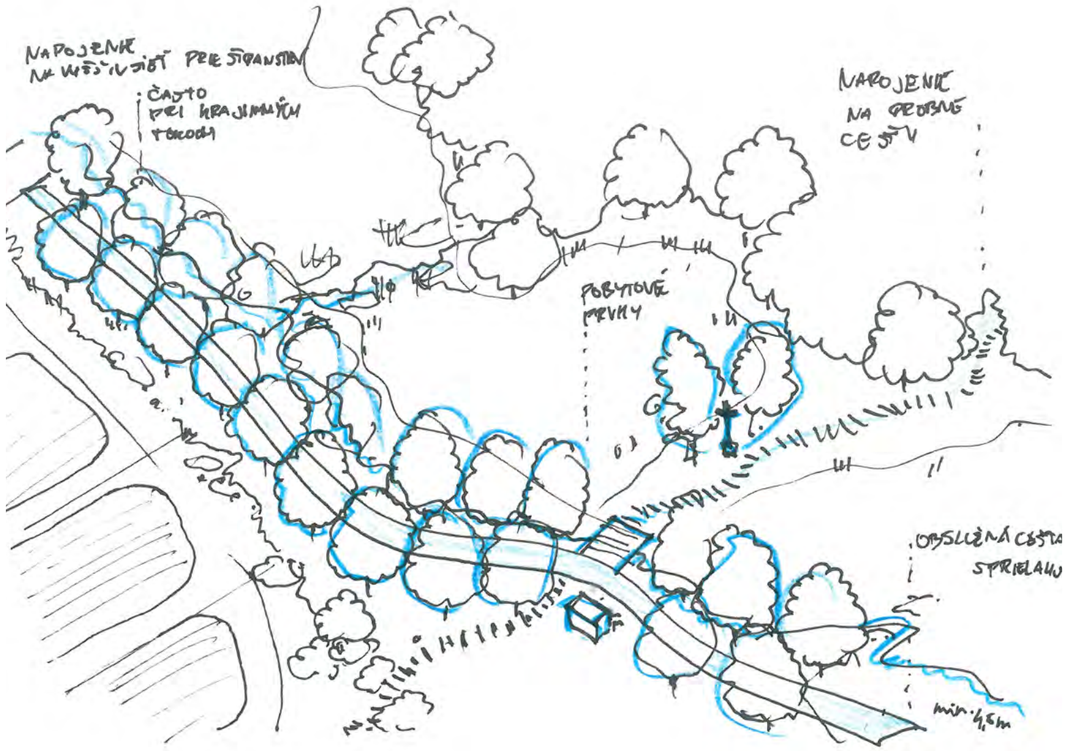
Prvkom spájajúcim všetky tri typy nábreží sú hlavné pešie a cyklistické komunikácie, vedené popri vodných tokoch, ktoré spájajú rôzne miesta nábreží v rámci mesta, respektíve slúžia ako prvky systému turistickej či cykloturistickej infraštruktúry, s presahom za územie Nitry. Tieto nadradené komunikácie budú mať v rámci jednotlivých typov nábreží rovnakú podobu, teda rovnaké povrchy, s ohľadom na spojitosť komunikácie vyššieho systému.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

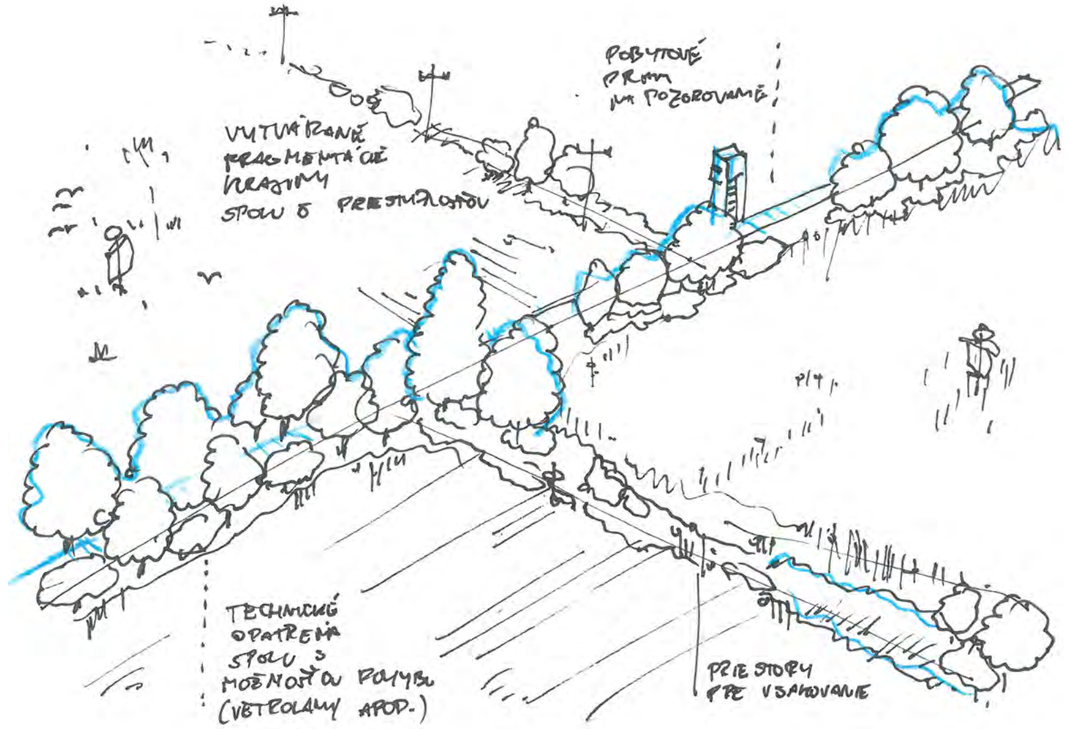
D.1.2 pre návrh povrchy mestských a parkových nábreží
D.1.3 pre všeobecnú podobu povrchov komunikácii nábreží
D.2.1 pre vybavenie nábreží
D.2.3 pre podporu mobility na nábrežiach ako hlavných osách nemotorového pohybu
D.3.1 pre výsadby na nábrežiach, pokiaľ to ich charakter dovolí
D.3.2 pre väčšiu pestrosť výsadieb
D.3.3 pre podobu povrchov s menšou záťažou priestranstva
U.1.2 pre možnosti zužitkovania nábreží pre spoločenský život
U.2.1 a U.2.2 pre orientáciu a pohyb

— hľadaj priestor pre odkrytie drobných vodných tokov a ich integráciu do priestranstiev
— počítaj s možnosťou viacerých prístupov k vodnej hladine
— mysli na spojitosť trás a komunikácii pozdĺž nábreží
— hľadaj symbiózu technickej podstaty protipovodňovej ochrany a krajinársko-architektonického riešenia prevedenia

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C1.3 KRAJINNÉ LÍNIE

predstavujú lineárne prvky prírody mesta – línie krajinnej podoby a ich podmnožinu, línie krajinné vodné drobných tokov a ich brehov. Krajinné línie sú vnímané ako prvky s prevažujúcim jedným rozmerom. V mierke nazerania na celok mesta sa javia ako čiara, hoc v realite pohľadu na prvok s okom užívateľa sú plošným prvkom, no s malou šírkou. Zjednodušene je možné si predstaviť hierarchizovanú sieť, kde vyššia úrovne hierarchie je zastúpená prírodnými líniami vedenými i viacerými lokalitami, respektíve, líniami naviazanými na obdobné prvky v susedných obciach. Najnižšia úroveň bude zastúpená krajinnými líniami miestneho významu i malej dĺžky. Fyzická podoba krajinných línií môže byť, napríklad, stromoradie, aleja, medza či koryto vodného toku s brehovou vegetáciou. Spoločným znakom skupín krajinných línii je, že sú tvorené prírodnými prvkami, prevažne výsadbami. Krajinné línie predstavujú dôležitý prvok systému modrozelenej infraštruktúry. Platným prvkom sú z dôvodu zvyšovania pestrosti prostredia skrz výsadby, z ktorých pozostávajú línie, ale i z dôvodu hospodárenia s dažďovou vodou, keď sú krajinné línie miestom intenzívneho vsakovania dažďovej vody.

Všeobecné krajinné línie sú krajinnými líniami menej formálneho a architektonizovaného charakteru, ktorých podoba je založená na zdanlivej nepravidelnosti skladobných prvkov výsadieb, často vznikajúcich spontánne, prípadne s malými nárokmi na údržbu v čase. Krajinnými líniami sú i pravidelné či intenzívnejšie udržiavané línie, zdanlivo podobné s mestskými líniami, no mimo zastavaného územia, obvykle realizované ako prvky komponovanej krajiny či hospodárske lesy. Odlišnosť podoby voči mestským líniám bude v detaile riešenia. Napríklad riešenie výsadieb povrchov pod výsadbami stromov, podrasty, ale i rez stromov bude odlišný. Krajinné línie budú obvykle pozostávať z výsadieb prirodzene sa vyskytujúcich v prírodnom prostredí Nitry a jej okolia. Príkladmi krajinných línií môžu byť aleje a stromoradia v krajine – napríklad z ovocných stromov, medze a remízy na poliach či sprievodná vegetácia pri cestách v krajine, ale aj výsadba technického charakteru v podobe vetrolamov.

Krajinné línie vodné sú línie vodných tokov a ich brehov, ktoré nie sú nábrežiami. Vyznačujú sa prítomnosťou vodného toku, ktorý je kvalitou tvoriacou životaschopnosť brehov a výsadieb, ktoré sú v blízkosti toku situované – vlhkomilných ekosystémov. Krajinné línie vodné budú v porovnaní s krajinnými líniami širšie, vzhľadom na to, že budú obvykle pozostávať z línie koryta vodného toku a dvojice línií brehov. Koryto môže mať pestré tvarovanie a premenlivú podobu, pokiaľ je prírodné, kedy sa nielen ono, ale aj jeho poloha v čase dynamicky mení v dôsledku toku vody a rozlivov. Z toho dôvodu je žiadané usilovať sa o revitalizácie vodných tokov v krajine do prírode blízkej podoby, pretože dnešný stav a podoba, prevažne pevnených korýt prostých života nezhodnocuje v území prítomnú vodu ako dôležitý aspekt živej a prosperujúcej krajiny, ale necháva ju odtiecť preč.

Dôležitou funkciou krajinných línií je sprostredkovanie pohybu nielen človeka, ale aj živočíchov. Krajinné línie spolu s ulicami sú spôsobom prepájania plošných prvkov – parkov a krajinných plôch, špecifických plôch prírodných areálov a nábreží. Pohyb človeka v krajinných líniách má svoje špecifiká pre ich jednotlivé podoby. Pohyb krajinou nemá len utilitárnu podobu ako pohyb mestom. Zveličene povedané, človek sa krajinou pohybovať nemusí, pretože svoje životné potreby dokáže obslúžiť v meste. Pohyb krajinou je prevažne rekreačným pohybom, dá sa ísť pešo alebo na bicykli. Na rozdiel od mesta, prírodné prostredie nie je pre väčšinu ľudí až také pestré na vnemy ako mestské. Vnemy v prírodnom prostredí majú jemnejší nádych, nie sú vizuálne presýtené a zložené z presných jasne daných tvarov, ale predstavujú jemné prelínanie tvarov i farieb. Naviac, intenzita vnemov nie je až taká častá ako v meste. Pohyb prírodou je z toho dôvodu vhodné moderovať, zvlášť v miestach, ktoré sú po dlhú dobu pohybu monotónnymi, napríklad v poľnohospodárskej krajine. Vhodné je upriamiť pozornosť na to zaujímavé v krajine, tvoriť miesta, moderujúce pohyb. Spôsob moderácie by mal byť založený na podtrhávaní existujúcich kvalít krajiny. Možné sú i nové zásahy kultúrneho charakteru, ktoré budú spolutvoriť kvalitu tým, že prírodný prvok posunú do novej významovej roviny. Príkladom môžu byť miesta zastavenia s pobytovými prvkami na atraktívnych miestach, vyhliadky a rozhľadne, ale aj konštrukcie a sprístupnenia špecifických prírodných situácii.

Hlavné krajinné línie predstavujú vzájomné prepojenia hlavných parkov, krajinných plôch a nábreží. Majú povahu nosných prvkov siete zelene, tvoria okružný systém sústredných kružníc spojení rôzne vzdialenými od obvodu hradného kopca, ktorý je nultým okruhom. Systém kružníc je vzájomne smerom k stredu Nitry poprepájaný. Ich existencia je dôležitá pre spojitosť a teda funkčnosť siete. Hlavné krajinné línie zároveň predstavujú možný priestor pre trasovanie nosných peších či cyklistických prepojení krajinou. Z toho pramení možný väčší dôraz na ich vybavenie pobytovými prvkami tvoriacimi miesta, ktoré moderujú pohyb. Hlavné krajinné línie predstavujú v kompozícii krajiny významné prvky, ktorých riešenie fyzickej podoby bude spolutvoriť obraz krajiny. Zároveň predstavujú minimálne nutnú sieť členiacu spojité plochy poľnohospodárskej krajiny.

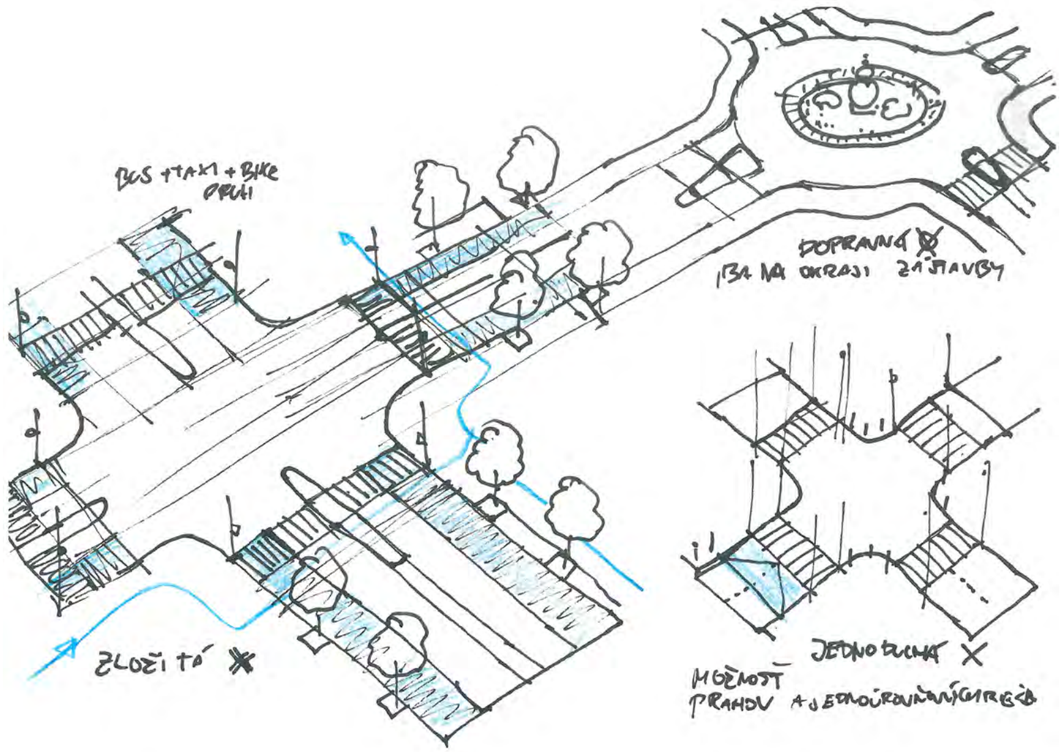
Vedľajšie krajinné línie predstavujú sekundárnu rovinu spojení hlavných plošných prvkov siete zelene, hlavných línii a taktiež vedľajších plošných prvkov. Sekundárnosť roviny má i význam zahustenia siete. Vedľajšie krajinné línie majú v sieti nižší význam, predstavujú lokálne prvky sietí, spájajú vzájomne relatívne blízke body za účelom zhustenia systému. Prípadná neexistencia časti vedľajších krajinných línií nepredstavuje ohrozenie pre pre systém prepojení. Navrhnutý systém nevylučuje hierarchické a ucelené doplňanie, prípadne rozvíjanie systému krajinných línií.

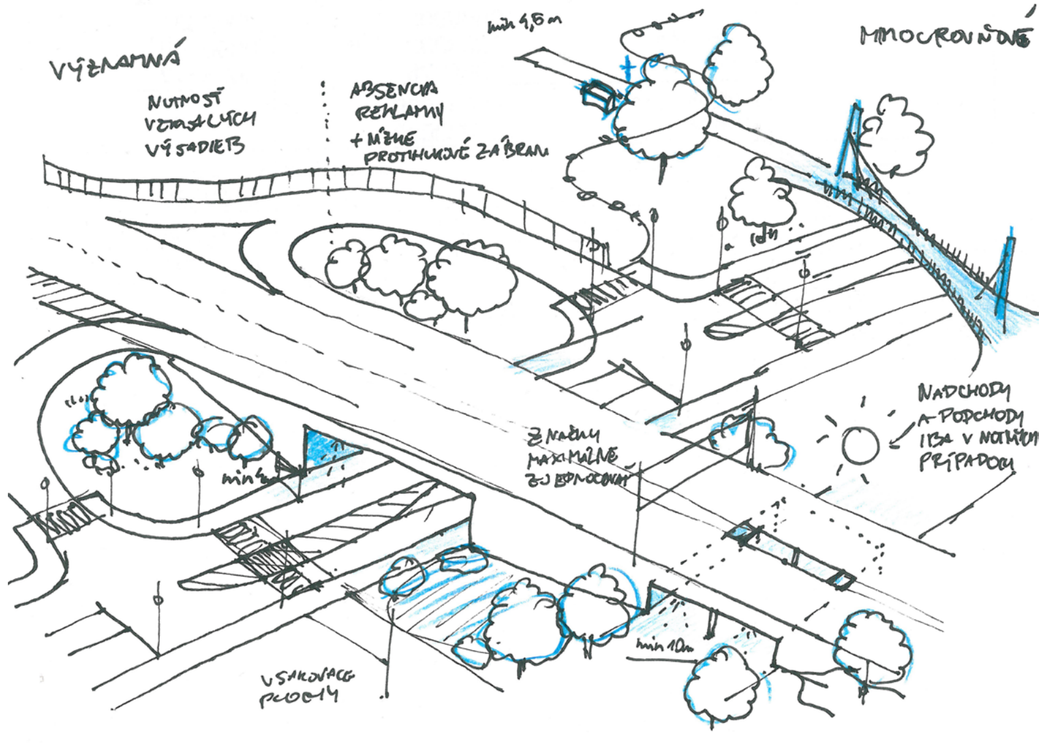
VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.4 pre základnú podobu povrchov pre pohyb krajinou
D.2.1 a D.2.2 pre vybavenie krajinných priestranstiev a detail
D.3.1 pre výsadby pozdĺž krajinných línii
D.3.2 pre väčšiu pestrosť výsadieb
D.3.3 pre podobu povrchov s menšou záťažou priestranstva
U.2.1 pre zdôraznenie hodnôt v krajine
U.2.2 pre zrozumiteľný pohyb krajinou
U.3.3 pre krátkodobé intervencie pobývania v krajine

— skontroluj spojitosť systému
— nevytváraj bariéry pohybu človeku a živočíchom
— snaž sa uplatňovať čo najviac prírode blízke riešenia
— nechaj vodu tiecť prirodzene a voľ prírodné podoby korýt
— zdôrazni zaujímavé body v krajine
— spevnené povrchy uplatňuj len v nevyhnutných situáciách (napríklad s ohľadom na záťaž)
— ponechaj priestor pre rozvinutie prírodných procesov

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C1.4 KRÍŽENIA

sú špecifickým prípadom línií, keď prelínanie siete líniových priestranstiev neprekročí svojim rozsahom charakter uzlu smerom k typológií parku alebo námestia. Kríženie tak môže byť rozšírené o drobnú plochu, ako môže ulica meniť svoj šírkový profil z rôznych dôvodov.

Všeobecnou snahou má byť racionalizácia značenia a eliminácia nepotrebných bariér pohybu. Ak je to možné, je vhodné riešenia integrovať do priestranstiev, aby boli nepostrehnuteľné a pokiaľ to je žiaduce, napríklad v rámci historického charakteru priestranstiev v rámci centra mesta. Tieto kvality sa dajú dosiahnuť vhodným výberom materiálov, ako i správnym riešením priestranstiev s ohľadom na minimalizáciu dopadu pohybu. V rámci ich navrhovania je tak vhodné pracovať s rôznymi výrazovými a priestorovo usporadúvajúcimi prvkami, ako sú jednosmerné riešenia, správne nastavovanie kríženi a zmenšenie oblúkov v priestranstvách, rôzne druhy otočných bodov a prístup k ich priestorovej minimalizácií a ďalším obdobným riešeniam v rámci usporiadania priestranstiev, prípadne tvorením obytných zón.

Kríženie jednoduché chápeme ako kríženie dvoch ostatných ulíc, bežné pre dané priestranstvo alebo lokalitu. Môže ísť o kríženie v obytnej zóne alebo o zvýšené kríženie pre zjednodušenie pohybu a upokojenie dopravy v priestranstvách. Zásadné pre tento druh kríženia je jeho integrácia do priestranstva. Pokiaľ je to možné, riešenie by malo byť úrovňové a splynúť s okolitými časťami priestranstva. V rámci kríženia by mali byť zabezpečené všetky prvky pre bezpečnosť všetkých užívateľov priestranstiev. Pokiaľ je to možné, a to platí u všetkých križení, dbať by sa malo na priesečnosť križení a ich úpravu tak, aby križovatky boli vo všeobecnosti čo najjednoduchšie. Optimálnym stavom je minimum nutného značenia, prehľadnosť navrhovanej situácie bez pohybových prvkov obmedzujúcich pohyb a vizuálne i priestorovo prívetivé riešenie. Všeobecne pre tento druh kríženia platí, že individuálna doprava by v podobných situáciách križení mala byť minimálnou nutnou zložkou daného priestranstva. Tieto momenty je taktiež vhodné využiť pre rytmizáciu ulíc. Samozrejme môžu nastať špecifické prípady, kedy minimálne nutné riešenie nie je vhodné, ide ale hlavne o významné výnimky.

Kríženie zložité chápeme ako kríženie hierarchicky dopravne dôležitých ulíc. Zväčša pôjde o riešenie spájajúce rôzne druhy dopravy, prípadne viaceré odbočovacie pruhy v rôznych smeroch. U takýchto riešení je vhodné používať ostrovčeky pre eliminácia svetelných križovatiek. Pokiaľ by to ale situácia z rôznych dôvodov vyžadovala, tak je možné využiť i svetelné značenie. Pruhy pre špecifickú dopravu je vhodne dostatočne odlíšiť. Taktiež platí maximálna eliminácia zbytočných prvkov pre obmedzovanie pohybu, združovanie a zjednodušovanie značenia, vhodné rozhľadové polia, pokiaľ možno bez odbočovacích pruhov, aby sa eliminovala šírka nutných pre pohyb v rámci priestranstiev. Rovnako je vhodné v týchto miestach adekvátne a bohato rozdeliť priestranstvo ulice u obdobných charakterov križení tak, aby sa chodci a cyklisti cítili príjemne a bezpečne.Pre tento druh kríženia platí, že individuálna doprava by v podobných situáciách križení mala byť minimálnou nutnou zložkou daného priestranstva, samozrejme, s ohľadom na význam daného kríženia v rámci dopravného systému a prepojení Nitry. Môže sa tak stať, že kríženie tohto typu môže byť svojským priestranstvom s užitím pre pohyb.

Kríženie výrazne dopravného charakteru je prípustné najmä tam, kde sa na priestranstvá napájajú dopravné stavby, ako je rýchlostná komunikácia a podobne. Všeobecne sa v priestranstvách výrazne neodporúča riešenie rôznymi druhmi okružných križovatiek, turbo križovatiek a mimo úrovňových riešení križení individuálnej dopravy a podobne. Stávajúce „slučky“ Štúrova a triedy Andreja Hlinku je možné ponechať. Je dôležité, aby sa obdobné narúšanie priestranstiev týmito kríženiami, predovšetkým v okolí nových rozvojových plôch Nitry, eliminovalo.

Obdobné riešenia (mimo mimoúrovňové riešenia) je možné používať pri vstupoch do obce pre efekt spomalenia, nie však ako systémovo opakujúce sa riešenie vždy pri nutnosti kapacitného napojenia, prípadne nešťastného riešenia a zlých rozhľadových uhlov (v týchto situáciách je vhodné riešenia prepracovať). Samotné zjazdy a prípoje na nadriadené systémy dopravy majú byť riešené čo najjednoduchšie (negatívnym javom s dopadom na priestranstvá je zhluk križení v časti Šindolka).

Kríženie pešie alebo v krajine je prípadom, ktorý môže byť riešený ako bod pobývania v krajinnom priestranstve, vytýčený novou výsadbou alebo drobným pobytovým prvkom vo vzťahu ku charakteru kríženia. Zároveň môže byť doplnený o výbavu pre cyklistov, pokiaľ ide o líniové priestranstvá, ktoré môžu využívať. Je vhodné eliminovať nepotrebné značky, prípadne značky nad rámec potreby u obdobných križení a viac pracovať so značením pre turistiku, spolu so systémovými označeniami rôznych okruhov a podobne.

Kríženie mimoúrovňové alebo vo všeobecnosti podchody a lávky nie sú v rámci Nitry žiaduce a pokiaľ ich je možné riešiť úrovňovo, je toto riešenie preferované. Výnimkou sú potom zažité situácie lávok a prekonávania charakterom dopravných stavieb, prípadne plynulosť pohybu popri rieke a ďalšie. V rámci bariér dopravných stavieb obkolesujúcich jadro Nitry vzniká v týchto miestach veľké množstvo nevábnych podmostných situácií, s ktorými je vhodné pracovať implementáciou nových funkcií a umeleckých prvkov.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1 pre povrchy ulíc vo všeobecnosti
D.2.1 pre návrh možností zastavenia a zotrvania v ulici
D.2.3 a D.2.4 pre citlivé technické a dopravné riešenie ulice
D.3.1 pre výsadbu stromov v uliciach
D.3.2 pre drobný detail ulice aj vo väzbe na výsadby stromov
D.3.4 pre výsadby detailu ulice všade tam, kde sa nedá sadiť do terénu
U.2.1 pre orientáciu v systéme ulíc
U.2.3 pre návrh podoby reklamy, najmä na stavbách na hrane ulice
U.3.1 a 4.3.2 pre užívanie pobývaním
U.3.3 pre dočasné zásahy v uliciach a overovanie možných zmien

— mysli na rôznych užívateľov s obmedzeniami
— ruš bariéry
— ak vytváraš bariéry, je to posledná možnosť, zároveň minimalizuj ich dopady
— mysli na rôzne druhy dopravných pohybov a ich križení
— minimalizuj počet nutných pruhov komunikácií
— implementuj bezpečné cyklocesty a pruhy pre hromadnú dopravu
— u križení v meste neuprednostňuj individuálnu dopravu
— u významových miest neuprednostňuj individuálnu dopravu
— svetelná križovatka je jednou z posledných možností
— mysli na bezpečnosť chodcov a nebojím sa znížiť rýchlosť na komunikáciách

Miesta našich priestranstiev, kde sa cítime dobre. Miesta, ktoré sú niekedy väčšie, niekedy menšie, niekedy viac pod korunami stromov, niekedy menej. Niekde sa zastavíme na chvíľu na trhu, inde zas na tráve s priateľmi či rodinou strávime celé poobedie. Všetky tieto plochy však majú jedno spoločné – možnosť pobývania.

PLOCHY

chápeme ako prevažne plošné priestranstvá. Slúžia najmä užívaniu a s ním spojeným pobývaním alebo ako prírodné plochy s drobnými prvkami pobytu. Zväčša fungujú ako rozšírené uzly líniových priestranstiev, ktoré zo seba v týchto plochách vstrebávajú. V rámci charakteru zväčša nemajú takú veľkú rôznorodosť v porovnaní s priestorovou rôznorodosťou.

Typickým príkladom môže byť ľubovoľná plocha námestia, ktorá je determinovaná rôznym druhom zástavby. Pre Nitru je typická najmä nespojitá rovina zástavby v okolí námestí a tým ich zložitejšie a rôznorodejšie vymedzenie, čiastočne prelínajúce sa s inými typologickými radami. Podobne je to u parkov a vnútroblokoch obdobného charakteru, ktoré dávajú Nitre charakter najzelenšieho mesta na Slovensku.

Plochy v krajinných priestranstvách sú často viazané na výraznú nitriansku morfológiu a sú, podobne ako línie, takmer vždy nositeľmi systému sídelnej zelene, spolu so zabezpečovaním všetkých odpovedajúcich ekosystémových služieb. Pretože je štruktúra krajinných priestranstiev pomerne chudá na prvky plôch, mimo morfologické celky, dopĺňame ju o nové, ktoré sú súčasťou kontinua krajinných priestranstiev tak, ako ich definuje tento dokument.

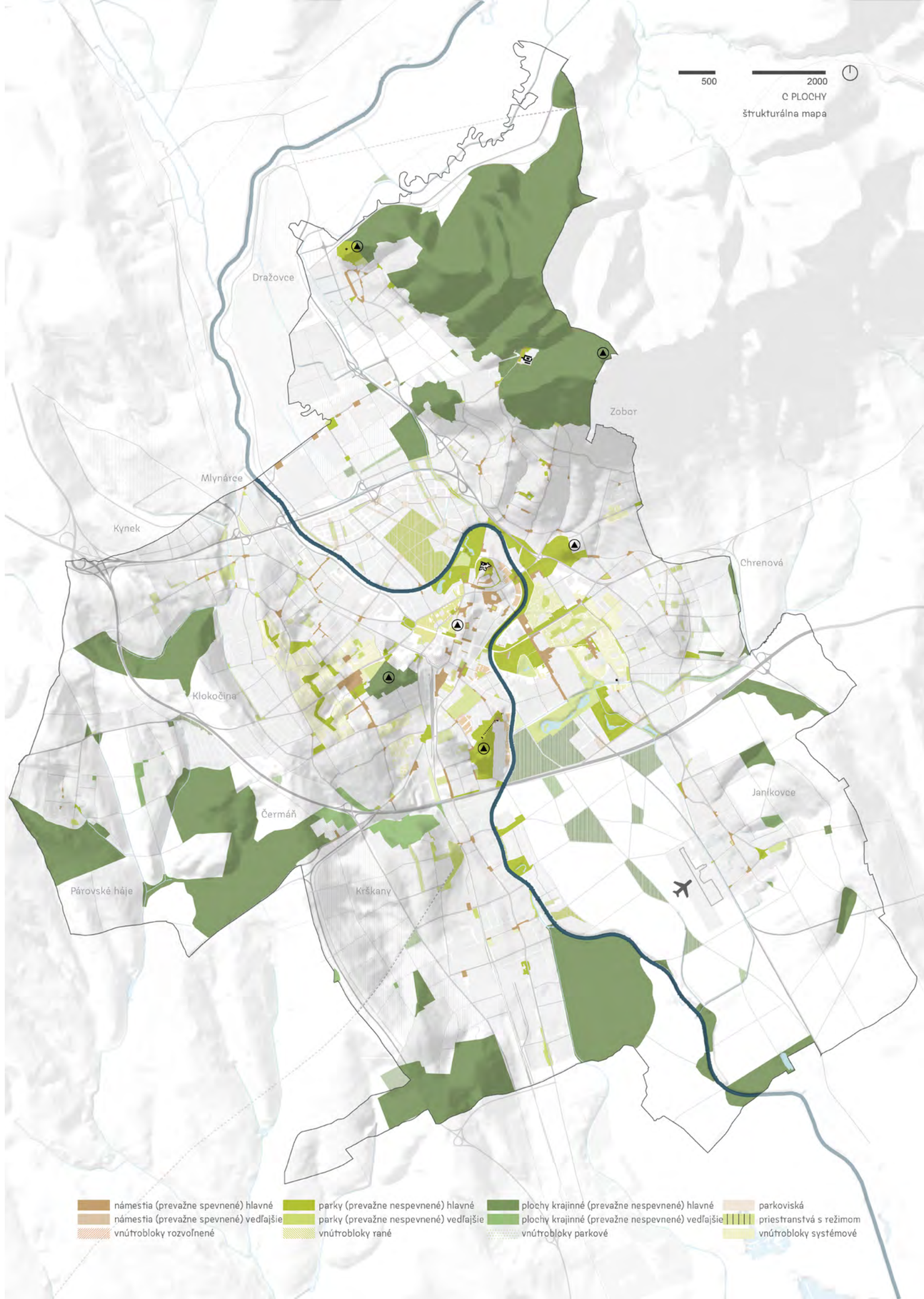
Plochy ako priestranstvá sú v zastavanom území taktiež v celkovom objeme prevažne nespevneného charakteru, čo ďalej rozvíja systém sídelnej zelene i charakter „zeleného“ mesta. Uzly na líniách ulíc (najmä tried) potom vytvárajú hlavné priestranstvá, prevažne v rámci historickej časti mesta. Tieto priestranstvá plošného a viac spevneného charakteru námestí sa následne vyskytujú najmä v budúcich častiach zástavby ako ich jadrá. Drobnejšie plochy sú potom jednotlivými centrami alebo subcentrami lokalít či ich častí.

Vďaka plochám tak vznikajú „uzlové“ body priestranstiev pre pobývanie, často prepojujúce a rozširujúce systém sídelnej zelene plošne alebo aspoň líniovo v rámci svojich plôch. Tieto plochy potom kontinuálne prepája sieť líniových priestranstiev. Plochy sú vďaka svojej veľkosti nositeľom užitia v podobe priestranstiev pre rôzne kultúrne akcie alebo všeobecne pre pobývanie v priestranstvách.

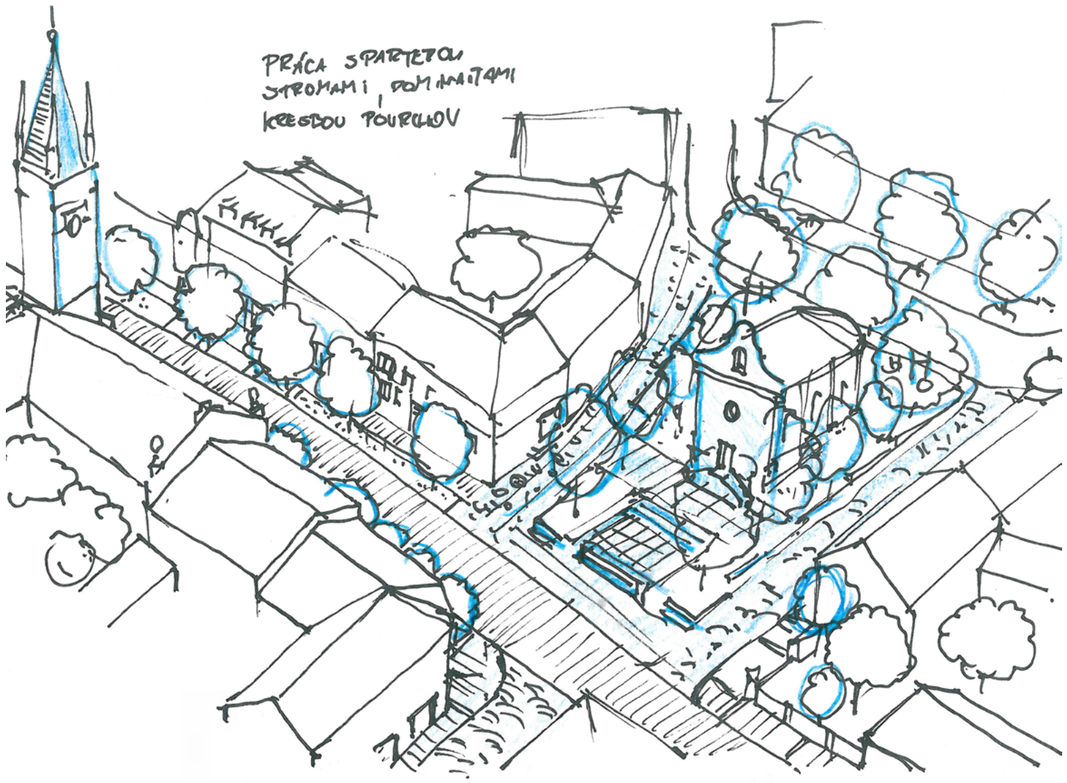
Hierarchicky sa dá hovoriť o prirodzenom rozprestretí týchto plošných priestranstiev. Hlavné, v centrálnej polohe mesta, smerujú na pomyselný stred mesta – Nitriansky hrad, prípadne okupujú ikonickú morfológiu Nitry a jej okolie. Mimo centra mesta tvoria jadrá jednotlivých lokalít v rôznej podobe, prípadne sú vstupnými plochami do krajiny, kde potom slúžia ako uzly ich líniových priestranstiev. Ďalšími dôležitými plochami sú plochy vnútroblokov, často parkového charakteru, ktoré sú prítomné najmä ako okolie hromadnej bytovej zástavby v súbore lokalít Stred, Západ a Východ.

Špecifickou formou plôch sú plochy v plochách. Ide o významné celky iného charakteru plošných priestranstiev v iných plošných priestranstvách. Tým prinášajú do plôch iné drobné charakteristiky mimo ich hlavné typologické určenie. Takýmto príkladom môže byť výrazná parková plocha, prípadne spevnená plocha v rámci parku, ktorá je jeho pomyselným jadrom a často obsahuje prvky spojené s rôznym druhom užitia priestranstva.

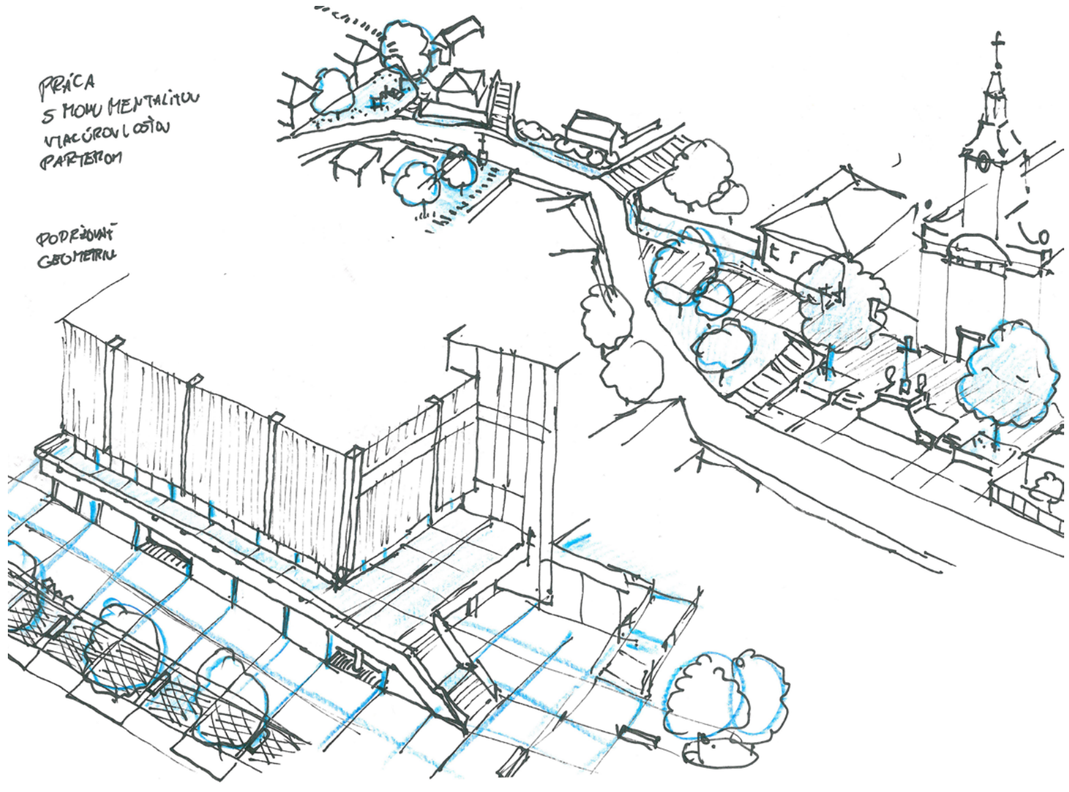
V rámci plošných priestranstiev berieme i ďalšie krajinné plochy, ktoré sú svojim charakterom lesmi s miestami záujmu či pobytu a vnímame ich ako lesoparkové plochy.

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C2.1 NÁMESTIA

predstavujú uzlové body siete priestranstiev. Spolu s ulicami a parkami tvoria základnú trojicu priestranstiev v mestskom i vidieckom prostredí. Námestie je potvrdením významných uzlov štruktúry, ktorému je daný plošný parameter, veľkosť či rozloha, odpovedajúci významu daného uzla. Prejavuje sa to vo významoch jednotlivých námestí, pričom niektoré budú mať celomestský význam, iné lokalitný, no obvykle pôjde o význam nadradený významu lineárnych štruktúr, minimálne kvôli dostrednosti námestia. Námestie má teda charakter nositeľa hierarchie systému priestranstiev a predstavuje pomyselné centrá. Existuje široká veľkostná škála námestí, obvykle priamo zviazaná s ich významom a pozíciou v hierarchii – od plošne rozsiahlych priestranstiev vo veľkosti niekoľkých hektárov, po drobné miesta, nezriedka len s podobou mierneho rozšírenia styku ulíc, anomálii vo vedení uličnej čiary či priestoru u významnejšej stavby o výmere niekoľkých stoviek metrov štvorcových. Pestrosť námestí, ich veľkosť, podoba a možnosť náplní vedie k pestrosti mesta ako takého. Pestrosť spolutvorí identitu námestí, zvlášť v lokálnej úrovni, kde je šanca, aby lokálne námestia boli centrom danej lokality a teda priestorom pre jej komunitný život.

Výrazným rysom námestia je plošný charakter. Je možné vnímať ho ako priestor, ktorý nemá prevažne lineárny charakter ako je tomu u ulíc. Druhým obvyklým rysom námestí je, že bývajú vymedzené stavbami, ktoré definujú hranice priestoru námestia i plochy podlahy. To platí i v modernistických štruktúrach. U stavieb orientovaných do námestia, v závislosti od významu a miestnych podmienok, s ohľadom na vnímanie námestia ako potenciálneho centra, je žiadané aby týmto prípadným smerom boli orientované. Na námestiach si svoje miesto často nájdu významné či verejné budovy, s ohľadom na posilňovanie významu stavby i námestia. Na rozdiel od parkov, námestia budú obvykle výrazne vystavané, s vyšším podielom spevnených povrchov a stavebných riešení detailu. To však neznamená, že v námestiach je nárok na opomenutie modrozelenej infraštruktúry. Práve naopak, o to dôležitejšie je v rámci spevnených námestí venovať pozornosť hospodáreniu s dažďovou vodou a s príjemnou mikroklímou mesta. Zároveň však môžu existovať i parkové námestia, ktoré majú podobu založenú na výsadbách.

Námestia budú mať pestrú škálu využití, či už ide o centrá v zmysle centier vybavenosti vo vzťahu k okolitým objektom alebo je viac využívaná plocha povrchu námestia, napríklad na dočasné pobývanie vo forme trhov či kultúrnych udalostí. Samozrejmosťou pre námestie by mala byť vysoká pobytová i estetická kvalita, bezbariérovosť a dôraz na bezpečný pohyb i pobývanie. Námestie by malo vždy predstavovať slobodný a polyfunkčný priestor, kde je jeho užitie aspoň čiastočne v réžii užívateľov. V prípade námestí vzájomne blízkych je žiadané v koncepčnej rovine uvažovať o námestiach ako o partneroch, ktorí sa vzájomne posilňujú, teda riešiť námestia ako vzájomné komplementy. V rámci námestí je žiadané dopravné riešenie pre motorovú dopravu riešiť priestorovo úsporne, bez výrazných dopadov na kvalitu užívania námestia ostatnými užívateľmi. Zároveň je žiadané minimalizovať plochy pre statickú individuálnu motorovú dopravu.

V rámci celku námestí je možné definovať tri základné typy podôb námestí s ohľadom na podobu štruktúry v akej sa nachádzajú. Existujú námestia tradičného mesta, námestia modernistického mesta a námestia vidieckych sídel.

Námestia tradičného mesta sa vyskytujú prevažne v historických štruktúrach centra mesta, v blokovom meste do nástupu modernistického svetonázoru priestorového usporiadania mesta, a potom i v nových súdobých štruktúrach, odkazujúcich na tradičné podoby priestranstiev. Typickým rysom takýchto námestí je ich vymedzenie stavbami, ktoré priamo susedia s plochou námestia a priama väzba parteru stavieb na plochu námestia. Námestia tradičného mesta sú obvykle vymedzované polyfunkčnými budovami, respektíve, v rámci námestia sa nachádza pestrá škála funkčných náplní budov, vďaka čomu je námestie užívané po celý deň.

Námestia modernistického mesta sa vyskytujú prevažne v štruktúrach modernistického mesta budovaného od druhej polovice 20. storočia. Časť námestí modernistického mesta je založených na interpretácii princípov tradičného mesta. Napríklad, „námestia“ okrskových centier vybavenosti, u ktorých bolo cieľom vytvoriť kompaktný a intenzívne využívaný priestor. Takéto námestia sú vymedzené stavbami s významnou náplňou v podobe vybavenosti, orientovaných do spevnených plôch priestoru námestia. Druhá časť námestí modernistického mesta bude predstavovať námestia presne nevymedzené stavbami, teda námestia s charakterom voľného priestoru, prevažne spevneného charakteru. Súčasťou takýchto námestí môžu byť solitérne stavby, často významné. Predstaviteľmi takýchto námestí môžu byť i námestia navrhované v priamej väzbe na významné stavby či špecifickú funkciu vyžadujúcu dostatok voľnej plochy.

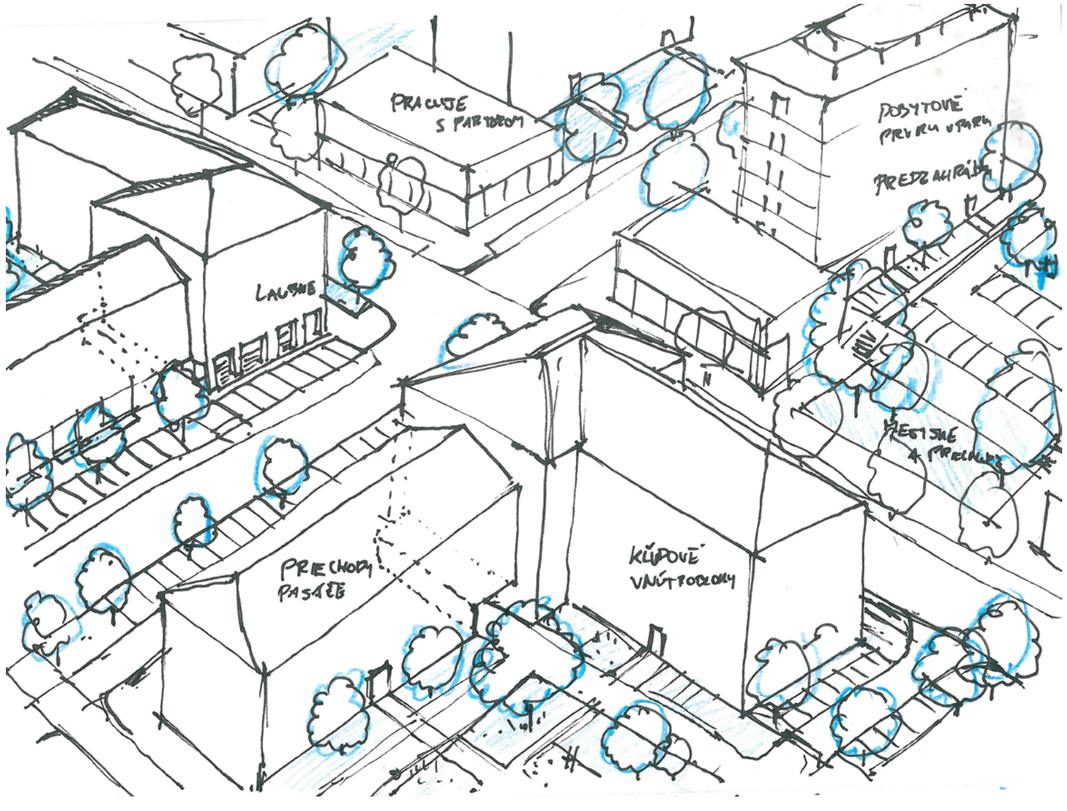
Námestia vidieckych sídel sa vyskytujú prevažne vo vidieckych sídlach, ktoré sa stali súčasťou územia Nitry, no stále si zachovali svoj vidiecky charakter a štruktúru, sú odlíšiteľné od mesta a neboli v čase transformované. Vidiecke námestia obvykle tvoria centrálny priestor daného sídla. Vymedzené sú zväčša nižšou vidieckou zástavbou. Na rozdiel od mestských námestí sú viac zastúpené výsadby v celej šírke pojmu. Tým je spolutvorený vidiecky charakter založený na mäkkosti priestoru – mäkkých povrchov, mäkkých rozhraní a nepreurčenosti celku. Námestie vidieckeho sídla môže mať i podobu rozoznateľného rozšírenia hlavnej ulice vedúcej sídlom. Toto rozšírenie má opäť zväčša krajinnú podobu, prípadne podobu rozšíreného priestranstva viazaného na blízku vybavenosť.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

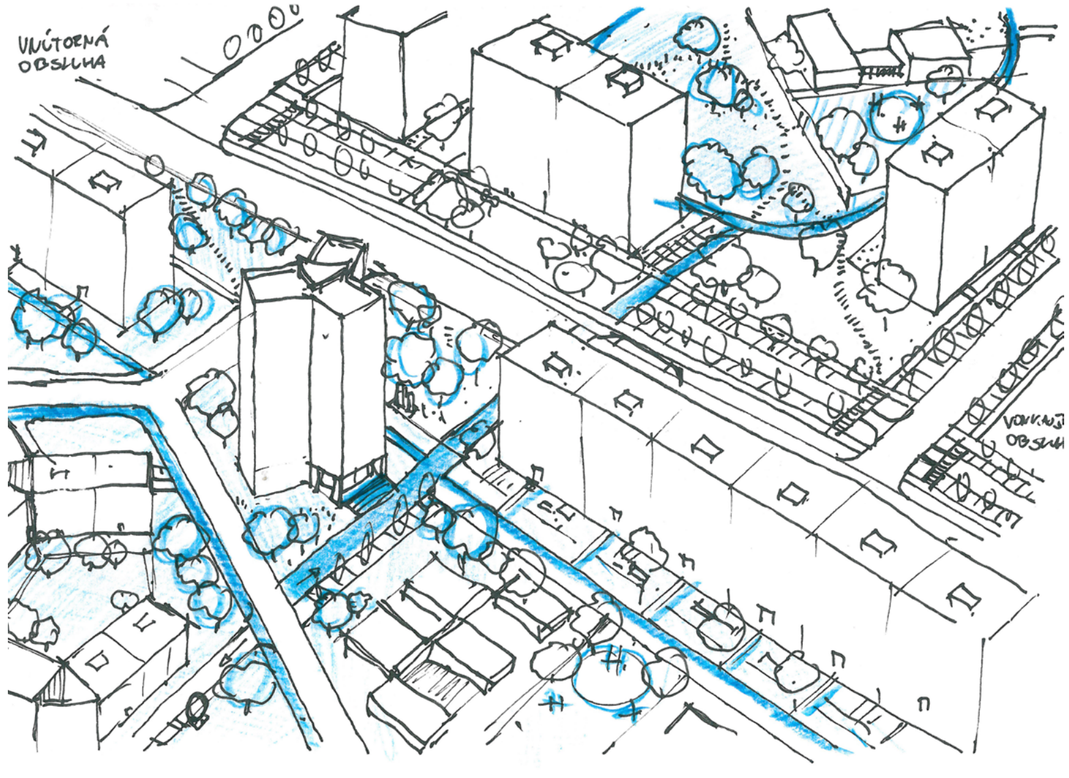
D.1.1 Historizujúce povrchy pre námestia v historických štruktúrach
D.1.2 Hodnotné povrchy pre povrchy
D.1.4 Nespevnené povrchy a D.3.2 Výsadby drobné, D.3.3 Výsadby povrchov pre nespevnený detail námestí
D.2.1 Pobytové prvky pre vybavenie námestí a pobytovú kvalitu
D.2.3 Pohybové prvky pre previazanie častí námestia a bezbariérovosť
D.3.1 Výsadby stromov pre pobytovú kvalitu a mikroklíma
U.1 Udalosti pre využitie námestí
U.2.1 Informačný systém a U.2.2 Turistický systém pre orientáciu
U.2.3 Reklamný systém pre podobu stavieb vymedzujúcich námestie
U.3 Pobývanie pre bezpečnosť a príjemnú atmosféru námestí

— pozri námestia v susedstve pre možné vzájomné spolupôsobenie
— umožni expanziu programu stavieb do námestia
— navrhuj viacfunkčné námestie
— zužitkuj dažďovú vodu na námestie dopadnutú
— mysli na mikroklímu námestia a rôzne kvality pobývania
— pokús sa minimalizovať záber námestia statickou automobilovou dopravou

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C2.2 VNÚTROBLOKY

chápeme ako vnútorné priestranstvá urbanistických blokov, ktoré sú permanentne prístupné a teda nepodliehajú žiadnemu režimu. Často ide o objekty hromadného bývania druhej polovice 20. storočia, pričom sú tieto súbory veľmi rôznorodé v základe svojho urbanistického rozvrhu, a preto i v duchu priestranstiev, ktoré medzi sebou vytvárajú, prípadne ide o obdobnú typológiu vybavenosti, ktorá tieto priestranstvá spoluvytvára.

Zväčša ide o charakterom primárne parkové vnútrobloky. Platia pre nich, typologicky z veľkej časti, pravidlá obdobné parkom nižších kategórií, tak ako v rámci vedenia komunikácií a ich charakteru, tak i v prístupe k výsadbám. Zásadný rozdiel medzi charaktermi vnútroblokov je ohľad na ich celistvé komponovanie, vzťah k automobilom a vytváranie rôznych špecifických priestorových zákutí a niekedy i priechodov. Táto priestorovosť je daná postojom dovnútra, jeho rozsahom a vzťahom k okolitej uličnej čiare priestranstiev. Rozoznávame teda vnútroblok rozvoľnený, ranný, parkový a systémový.

Rozvoľnený vnútroblok, typ odrážajúci tradičné usporiadanie vo voľnom, priechodnom rozvrhu, je všeobecne častým v období takzvaného socialistického realizmu. Priestorovo je tento typ výrazný svojou blokovou hranou, ktorá utvára často ucelené vnútorné priestranstvá. Priestupy cez túto „hranu“ majú podobu priechodov, podchodov, niekedy i laubní. Vstupy sú komponované až dekorované obdobne ako formy nároží a dominánt. Samotné bloky takýchto vnútroblokov často vytvárajú duchom tradičné mestské prostredie v duchu prelomov storočia.

Základným rozvrhom sa tak stáva rozvíjanie týchto klasických kompozičných princípov, viazanie na priechody a práca s vizuálnymi dominantami štruktúry tejto zástavby. Vhodné je umiestňovať automobily v rovine hrany zástavby, maximálne však medzi objekty tvoriace túto hranu. V rámci parkového vnútrobloku je možné uplatňovať koncentrované pobytové prvky pre hru, pobytové prvky pre sedenie, potom rozložené s možnosťou komponovania drobných miest a implementácie mestského záhradníčenia.

Ranný vnútroblok, typ odrážajúci modernistické usporiadanie vo voľnom, priechodnom rozvrhu, je obecne častým v období nástupu modernizmu po druhej svetovej vojne. Priestorovo je tento typ výrazný zväčša klasickým uličným rozvrhom, v ktorom sú objekty umiestnené modernistickými princípmi, ktoré nie vždy rešpektujú orientáciu na okolité ulice. Objekty vybavenosti vystupujú zo štruktúry zástavby ako „šperky“ a ohraničujú často významnejšie priestranstvá. Mnohokrát je uplatňovaný kontrast riešenia hmôt objektov i priechody štruktúrou.

Základným rozvrhom sa tak stáva väzba na okolité ulice. Parkové priestranstvá medzi objektmi sa občasne striedajú s koncentrovanými formami parkovísk, prípadne drobnej vybavenosti. V rámci vnútroblokov je vidieť okrskové usporiadanie staršieho typu. Je nutné pracovať s členitosťou a určitým zvyškovým dojmom parkových priestranstiev a zmysluplne z nich vytvárať sieť miest, zväčša okolo jedného centrálneho väčšieho priestranstva, často viazaného na pôvodný charakter prostredia priestranstiev.

Parkový vnútroblok, typ s centrálnym parkovým priestranstvom, je obecne častým v období takzvanej krásnej fázy, vrcholu modernistických foriem. Priestorovo sa tento typ sústreďuje okolo centrálneho parkového priestranstva s výrazným lemom zástavby, vytvárajúcim na jednej strane napojenie na okružný systém obsluhy a koncentrované parkovacie plochy so širším napojením na priestranstvá mesta a s orientáciou funkcií bývania do parkového priestranstva. Podľa hierarchie umiestňuje vybavenosť buď do chráneného stredu alebo ju využíva ako prepojenie s priestranstvami mesta v okrajových polohách. Často sa využíva priestorová rôznorodosť objektov ku kompozícii v parkových vnútroblokových priestranstvách.

Je zásadné do týchto parkových blokov neumiestňovať, aj napriek ich rozsiahlosti, parkovacie plochy. Tie musia ostať na periférií týchto veľkých blokov. Zároveň je nutné rozvíjať systém ciest využívajúcich prepojenie drobných a centrálnych miest pomocou komponovaných objektov. Blízkosť bytových domov je vhodné využívať pre komunitné účely vďaka vhodnej orientácií do parkového vnútrobloku.

Systémový vnútroblok, typ so silnou vnútornou organizáciou, je obecne častý v období vysokej organizácie výstavby komplexov bytových objektov. Priestorovo je tento typ mierne premenný, najmä s ohľadom na hľadanie formy centrálnych priestranstiev, ku ktorým sa orientujú. Ide buď o systém obslužných budov vybavenosti tvoriacich jadrá týchto častí alebo scelené parkové priestranstvá rôznych foriem s vybavenosťou orientovanou naň. Jednotlivé bloky tak tvoria svoje celky často so systémovo umiestnenou vybavenosťou pre niekoľko skupín blokov vo väzbe na centrálne alebo hodnotnejšie priestranstvo.

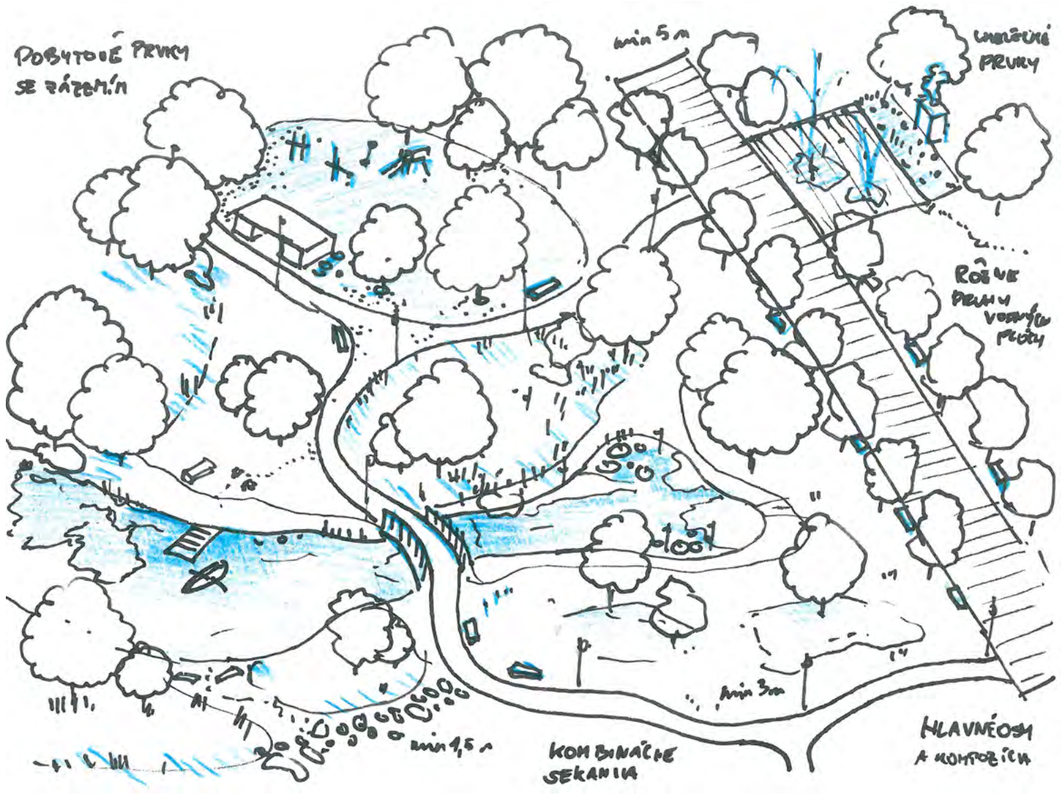
Táto skladnosť a vnútorná hierarchizácia priestranstiev je základov tejto typológie priestranstiev. Tá je často doplnená o humanizačné snahy vytvárajúce špecifické hodnotné kompozície miest vhodných k zachovaniu. Doprava by mala byť systémovo umiestňované, nie však za cenu narušovania parkových častí. Pôvodné komplexné jadrá je vhodné dokomponovať v pôvodnom duchu s maximalizáciou pešej priestupnosti.

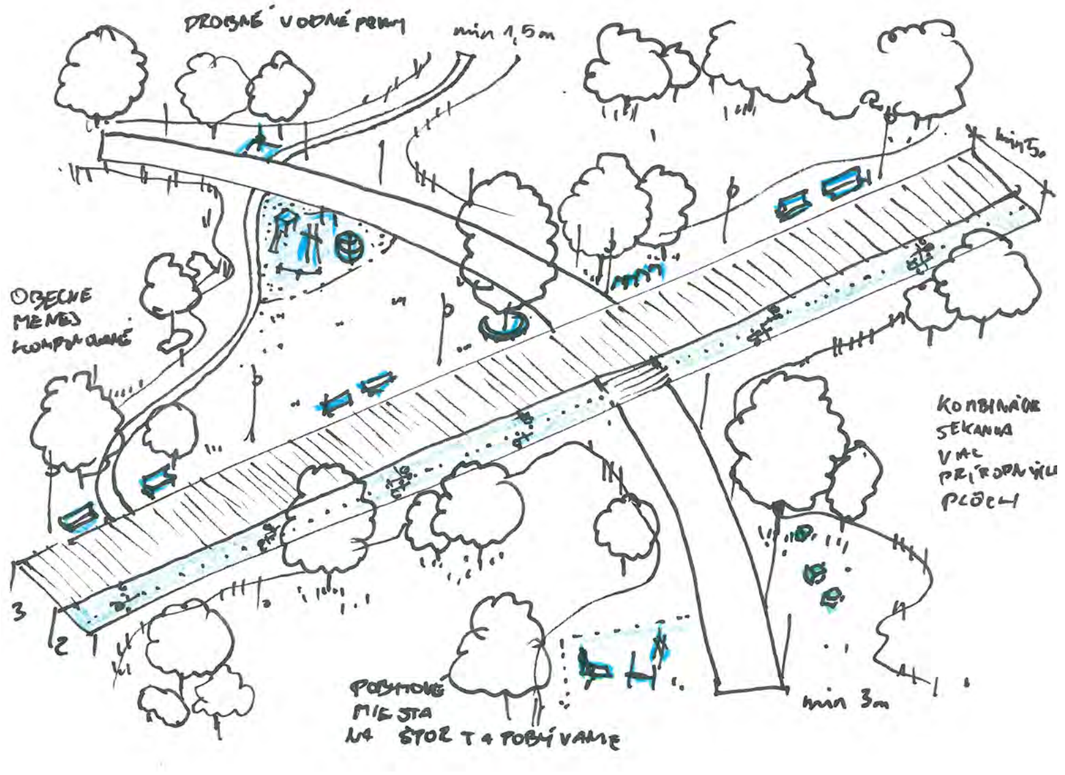
VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1 pre povrchy ulíc vo všeobecnosti spolu s parkovaním
D.1.1 a D.1.2 pre povrchy komunikácií hlavných parkov
D.1.3 a D.1.4 pre povrchy komunikácií menej významných parkov a nižší hierarchický rád komunikácii parkov
D.2.1 pre vybavenie parkových plôch
D.2.2 pre umiestňovanie umeleckých diel
D.3.1–3 pre všetky výsadby v parkových plochách
U.1.1 pre využitie plôch ku kultúrnemu životu
U.2.1 pre orientáciu v parkových vnútroblokoch
U.3.1 a U.3.2 pre príjemné a bezpečné prostredie
U.3.3 pre krátkodobé oživenia vnútroblokov

— hierarchizuj plochy a komunikácie parkových charakterov
— rieš dôsledne parkovanie, nie však na úkor priestranstiev
— skrz režimy údržby a diverzitu výsadieb moderuj ich prírodnú pestrosť
— v obytných častiach zástavby navrhuj aktivity a možnosť vyžitia pre širokú škálu užívateľov
— pestuj diverzitu jednotlivých blokov a cti ich časové zaradenie v komponovaní
— v parku navrhuj pestrú škálu miest podľa typu

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C2.3 PARKY

predstavujú komponované a pravidelne udržiavané priestranstvá s prevažujúcim podielom zelene v podobe výsadieb všetkých druhov. Parky sú priestranstvom mestským i vidieckym. V meste možno parky označiť za protipól vystavanej a spevnenej štruktúry mesta, čiže akúsi oázu. Na vidieku sú obvykle viazané na bývalé šľachtické sídla a predstavujú prienik kompozície, pravidelnosti a vyššej miery starostlivosti do pôvodne mäkkého vidieckeho prostredia. Park je možné považovať za prírodné prostredie poskytujúce sídla a jeho užívateľom benefity v podobe ekosystémových služieb. Konkrétne ide o priaznivý vplyv na mikroklímu mesta, zadržiavanie vody a pozitívny vplyv na vodný režim, poskytovanie útočiská živočíchom, najmä vtáctvu a hmyzu, možnosť rekreácie pre užívateľov mesta a, samozrejme, prínos estetických kvalít parkov. Parky sú považované za súčasť systému sídelnej zelene.

Výsadby, plochy výsadieb a plochy aktivít v parku sú vzájomne prepojené a sprístupnené hierarchizovanou sieťou komunikácií. V parku je výnimočne možné umiestňovať i stavby za účelom skvalitnenia pobývania v ňom či rozšírenie spektra aktivít a možností vyžitiam, ktoré ponúka. Príkladom typických stavieb v parku budú verejné toalety, pohostinské služby či vybavenosť, napríklad drobné stavby pre kultúru – altány či prírodné divadlá. Dôležitou súčasťou sú pobytové prvky v podobe lavičiek, detských ihrísk a ďalšieho odpočinkového mobiliáru, ale aj technické prvky zvyšujúce kvalitu a bezpečnosť užitia parku. Súčasťou parku môžu byť i plochy športovísk, umiestnené v parku nad rámec neformálneho využitia plôch parku k športu. Parky predstavujú vhodné miesto k umiestneniu umeleckých prvkov, či už v podobe solitérnych intervencii alebo koncepčného riešenia náplne parku umeleckými dielami, čím vzniká pomyselná galéria pod širým nebom. Voľba prvkov a ich usporiadania je predmetom architektonického návrhu a bude sa líšiť park od parku.

Hlavné parky predstavujú vyššiu hierarchickú a kvalitatívnu úroveň. Vyššia kvalita hlavných parkov sa obvykle prejavuje v podobe užitia hodnotných či kvalitnejších povrchov, pobytových prvkov a intenzívnejšej údržbe výsadieb. Pridaná hodnota hlavných parkov spočíva aj v ich obvykle väčšej plošnej výmere, než u parkov vedľajších. Z toho plynie v ich prospech väčšia pestrosť prostredia, ktoré sa v nich nachádza, väčší okruh potenciálnych užívateľov, ale i vyššie hodnoty ekosystémových služieb. Význam hlavných parkov je celomestský či lokalitný. Z toho dôvodu by hlavné parky mali ponukou aktivít cieliť na širší okruh užívateľov a zároveň by mali byť dostupné hromadnou dopravou či nemotorovou individuálnou dopravou, napríklad na bicykli. Dobrou praxou môže byť cielené situovanie zastávok hromadnej dopravy pri hlavných vstupoch do parku. U hlavných parkov sa predpokladá i potreba dopravy časti užívateľov automobilom. Vhodné je preto k hrane parku umiestňovať parkovacie kapacity pre zdravotne znevýhodnené skupiny užívateľov a ďalšie parkovacie kapacity v pešej dostupnosti parku.

Vedľajšie parky predstavujú doplnok siete parkov, ktoré by mali byť dostupné v pešej vzdialenosti od bydliska užívateľov tak, aby, podľa možností, mal každý v Nitre, takpovediac, za rohom kúsok zelene. Vedľajšie parky sú miestom ku každodennej rekreácii, vyvenčeniu psa či detí. Vedľajšie parky vôbec nemusia byť veľké ani významne vybavené. Aj do vedľajších parkov je však vhodné, s ohľadom na ich všednú využiteľnosť, umiestniť detské ihrisko a ďalšie pobytové prvky v podobe lavičiek či parkového odpadového hospodárstva. Aj vedľajší park by mal v medziach možností výmery parku predstavovať miesto prírodne pestré a s pestrou škálou výsadieb. Taktiež je dôležité myslieť na väzby spevnených a nespevnených povrchov a ich detailov s ohľadom na rôznorodých užívateľov parku i samotnej údržby. Dimenzie sú orientačné a mali by odpovedať cielenému charakteru.

Pri návrhu parku je dôležité správne navrhnúť parametre komunikácii tak, aby slúžili svojmu účelu. Pokiaľ je parkom vedená cyklocesta (i s možnosťou pohybu korčuliarov), je možné ju trasovať buď oddelene, alebo v súbehu s komunikáciami pre peších. Pri trasovaní v súbehu s pešou komunikáciou by šírka komunikácie pri obojsmernej prevádzke cyklistov mala byť aspoň 3,5 metra, optimálne však aspoň päť metrov, pričom maximá šírky sa môžu u najvýznamnejších parkov pohybovať až okolo desiatich metrov. Väčšia šírka sa odporúča i pre možnosť umiestnenia lavičiek vo väzbe na komunikáciu, ktorých užívatelia zaberú časť priechodného/prejazdného profilu. Minimálna šírka hlavnej parkovej komunikácie bez pohybu cyklistov je aspoň 1,5 metra u komunikácii bez významnejšieho zapojenia do siete pešej priestupnosti, respektíve, tri metre u významnejšie zapojených komunikácií. Minimálna šírka obojsmernej komunikácie pre cyklistov je tri metre. U hlavných komunikácií v parku je nutné dimenzovať skladbu povrchu i s ohľadom na možnú zaťaž vozidlami údržby či obsluhy.

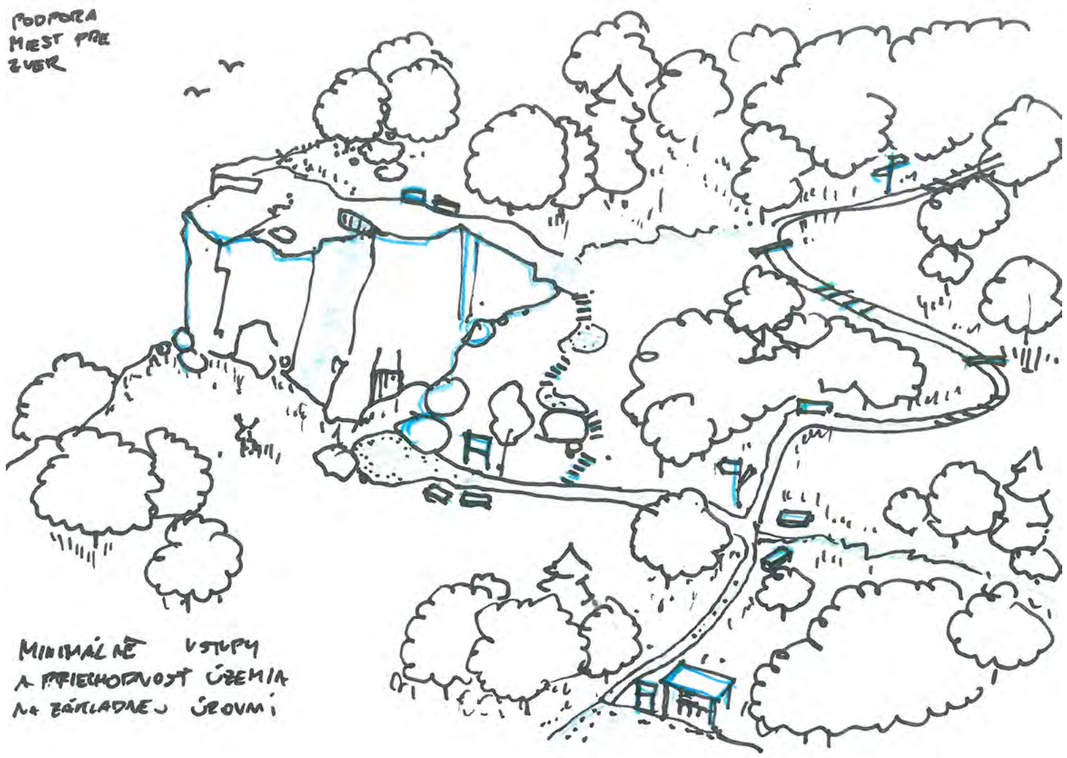
Pri návrhu parku s ohľadom na maximalizáciu ziskov z ekosystémových služieb je vhodné navrhovať pestrú podobu krajinárskych i hierarchizovaných riešení v zmysle miery venovania pozornosti podľa významu jednotlivých plôch parku v hierarchii celku. Mal by existovať vyvážený pomer medzi intenzívne udržiavanými a intenzívne užívanými plochami. Pomer dosiahnutia estetického efektu a reprezentácie s veľkou pestrosťou druhov a obmedzenej druhovej pestrosti opotrebených, užívaných plôch. Podiel týchto intenzívnych a extenzívnych plôch sa potom premietne i do nákladov na údržbu, pričom tradičné krajinárske riešenia v podobe intenzívnych záhonov sú tie najnákladnejšie. Z hľadiska úspory nákladov na údržbu parkov sa ponúka i možnosť transformácie časti plôch parku na plochy mestského záhradníčenia, ktoré sú s funkciou parku kompatibilné a rozvíjajú ju.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

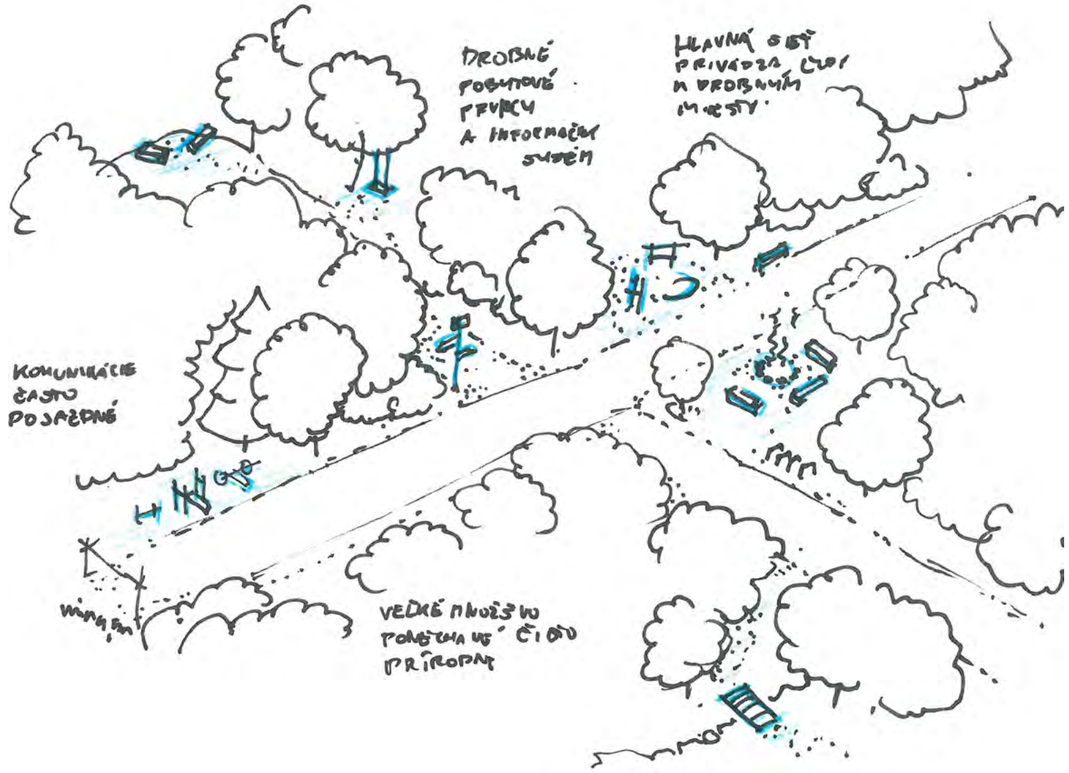
D.1.1 a D.1.2 pre povrchy komunikácií hlavných parkov
D.1.3 a D.1.4 pre povrchy komunikácií menej významných parkov a nižší hierarchický rád komunikácií parkov
D.2.1 pre vybavenie parkov
D.2.2 pre umiestňovanie umeleckých diel v parkoch
D.3.1–3 pre všetky výsadby v parkoch
U.1.1 pre využitie parkov ku kultúrnemu životu
U.2.1 pre orientáciu v parku
U.3.1 a U.3.2 pre príjemné a bezpečné parky
U.3.3 pre krátkodobé oživenia parkov

— hierarchizuj plochy a komunikácie parku i parkové komunikácie
— skrz režimy údržby a diverzitu výsadieb moderuj prírodnú pestrosť parku
— v parku navrhuj aktivity a možnosť vyžitia pre širokú škálu užívateľov
— usiluj sa o zabezpečenie pešej dostupnosti parku užívateľov
— pestuj diverzitu podôb a zameraní
— v parku navrhuj pestrú škálu miest s pestrým charakterom
— pri nových parkoch zužitkuj maximum hodnotných jestvujúcich výsadieb

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C2.4 KRAJINNÉ PLOCHY

predstavujú prírodné, človekom minimálne pozmenené časti územia Nitry, ale aj kultúrne, človekom spolutvorené územia, založené na režime starostlivosti o prírodné plochy, predstaviteľné pod pojmom kultúrna krajina. Krajinné plochy sú i plochy vzniknuté činnosťou človeka, ktoré sa po ukončení činnosti stali, v dôsledku spontánnych prírodných procesov, v kombinácii so špecifickými podmienkami človekom narušeného prostredia, hodnotnou prírodou (napríklad plochy sukcesie).

Krajinné plochy tvoria nosnú, plošne, v zmysle rozlohy i čo do prínosov ekosystémových služieb, významnú časť krajinnej štruktúry. Krajinné plochy sú medzi sebou a medzi parkami druhým zástupcom plôch v systéme sídelnej zelene, poprepájané krajinnou štruktúrou lineárneho charakteru v podobe krajinných línií (vrátane vodných) a línií ulíc. Krajinné plochy môžu existovať aj ako pomyselné ostrovy v zastavanom území bez fyzického prepojenia na ostatné obdobné plochy, teda územia, ktoré si ako jediné v danom mieste zachovali prírodný charakter. Typickými predstaviteľmi krajinných plôch budú lesy, lúky, háje či skalnaté útvary v krajine. Krajinné plochy môžu byť a často sú predmetom zákonnej ochrany prírody a krajiny.

Krajinné plochy, zvlášť v zázemí mesta, predstavujú potenciál rekreačného využitia. Krajinné plochy, majúc odlišný charakter než parky či iné priestranstva mesta, lákajú na pobyt v prírode v tesnej blízkosti mesta. Typickými príkladmi spôsobu rekreácie môžu byť turistika a cykloturistika, ale i hypoturistika. Otázka rekreácie v krajinnom zázemí mesta má dve roviny úvah. Prvou je, či je vhodné, aby všetky krajinné plochy mohli slúžiť i k rekreácii. Ak áno, ako veľmi je vhodné vedome posilňovať rekreačnú funkciu v rámci prírodných funkcií, ktoré budú stále hlavným významom krajinných plôch. Prvá rovina sa čiastočne vyrieši sama. Veľmi pragmaticky, krajinné plochy, ktoré sú blízko obytných štruktúr mesta, budú vždy lákať ľudí na pobyt v prírode, pretože sú dobre dostupné pre ich užívateľov. V plochách dostupných, no s prírodnými hodnotami, ktoré môžu byť poškodené rekreáciou, je možné obmedziť túto funkciu skrz režimy ochrany prírody a krajiny, prípadne vnútorným návštevným poriadkom danej plochy. Druhá rovina selektívne nadväzuje na prvú.

V krajinných plochách, u ktorých je predpoklad hojného využitia rekreantami, a neutrpí tým potreba ochrany prírody a krajiny, je možné umiestňovať doplnkové vybavenie či priamo komponovať celok plochy v súlade s rekreačným využitím, napríklad skrz tvorbu lesoparkov či komponovanej rekreačnej krajiny. V týchto krajinných plochách môže byť umiestnená pestrá škála pobytových prvkov, volené povrchy viac spevneného charakteru na hlavných komunikáciách, s ohľadom na využitie i rekreačnými cykloturistami. Dôležité je posúdiť či je možné v odôvodnených prípadoch umiestňovať drobné stavby súvisiace s rekreačným využitím, ako napríklad pohostinstvá či miesta pre táborenie a ich vybavenie.

Hlavným účelom prírodných plôch, aj rekreačne využiteľných, je plniť prírodné funkcie, vytvárať a poskytovať priaznivé podmienky pre rozvoj ekosystémov a spoločenstiev, pobyt a migráciu živočíchov a zároveň poskytovať benefity človeku a mestu v podobe zlepšovania kvality ovzdušia, vodného režimu, či vytvárať estetické prostredie. Zároveň je dôležitou funkciou pre časť krajinných plôch i funkcia hospodárska, napríklad lesného hospodárstva či hospodárenie na lúčnych plochách – pastva zvierat a senoseč. Spolu s rekreačným využitím vzniká trojica pilierov krajinných plôch, u ktorých je vždy nutné hľadať rovnováhu medzi všetkými troma, respektíve, aspoň dvojicou z nich, pričom v dvojici musí byť výrazne zastúpené plnenie prírodných funkcií, respektíve, nezničovanie ich kvality. Zovšeobecneným ideálom, mimo chránených území, ku ktorému by sa malo smerovať, je kultúrna krajina s udržateľným režimom hospodárenia, ktorý nie je pre krajinu záťažou, ba naopak, krajinu zhodnocuje napríklad formou zvyšovania úrodnosti pôdy, rozvojom štruktúry krajiny či opatreniami pre zadržiavanie vody v krajine.

Nad rámec krajinných plôch s režimom starostlivosti a plôch so zákonnou ochranou existuje, v rámci kategórie krajinných plôch, i priestor pre plochy, takpovediac, bez režimu starostlivosti. Sú ponechané prírodným procesom a spontánnemu vývoju ako alternatívy k udržiavanej kultúrnej krajine, o ktorú sa človek stará a investuje do nej zdroje. Nezriedka tieto spontánne vznikajúce a vlastným životom žijúce plochy predstavujú hodnotnú formu ekosystémov v mestskom prostredí, kde vznikajú nezriedka na plochách, kde by sa hodnotná príroda na prvý pohľad veľmi neočakávala. U spontánne vznikajúcich plôch a plochách bez starostlivosti v čase ich existencie, nastane potreba položenia si otázky, ako s nimi naložiť. Možnými scenármi je ich ponechanie ďalšiemu spontánnemu vývoju, eventuálne i s podporou inštitucionalizovanej ochrany, prípadne ich transformácia a sprístupnenie pri zachovaní ich podstaty, napríklad v mestskom prostredí, do podoby parkov a súdobých krajinárskych intervencii.

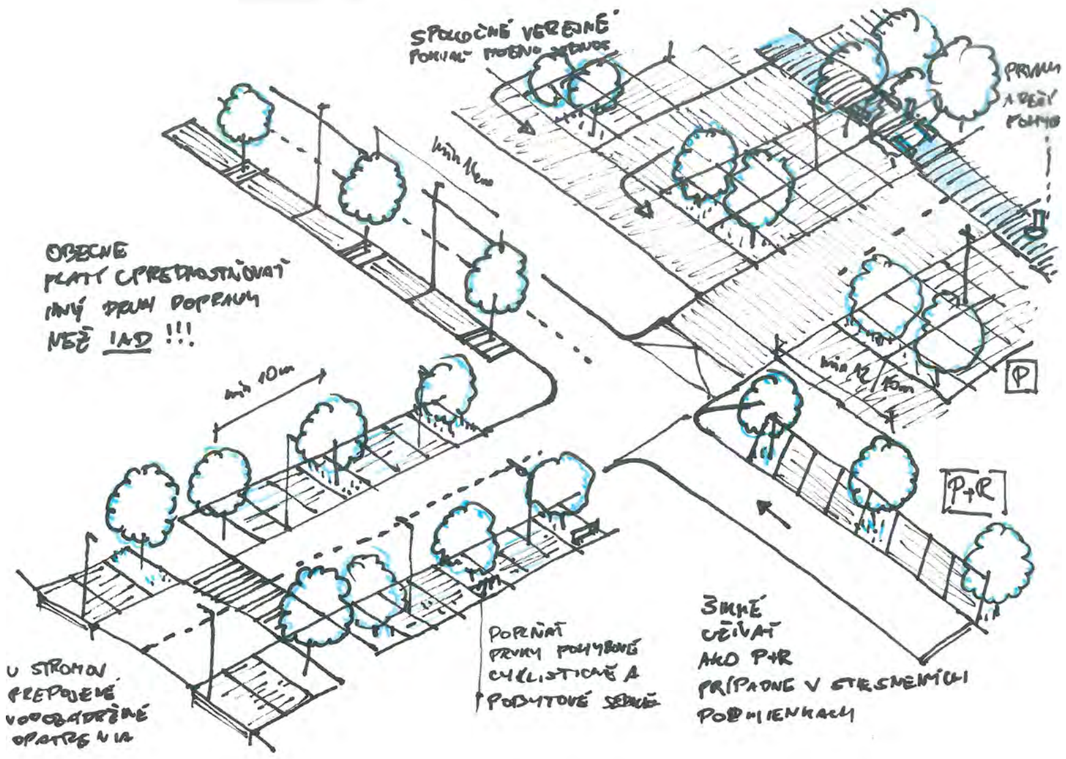
Všeobecným odporučením pre krajinné plochy z hľadiska voľby usporiadania a prvkov bude vždy snaha o voľbu čo najviac prírode blízkych riešení – teda používanie prírodných materiálov ako je drevo na pobytové prvky, voliť mäkké a vode priepustné materiály na povrchy a spevnené povrchy použiť len na najviac užívaním zaťažené komunikácie, respektíve na hlavné trasy nadmiestneho významu u cyklotrás. Pre peší turizmus sú spevnené povrchy skôr príťažou a znížením komfortu pohybu. Naviac i spevnené povrchy môžu byť priaznivé k vodnému režimu, čiže vode priepustné a nemusia pôsobiť tvrdým kontrastným dojmom vo vzťahu k prírodným plochám krajinných plôch, pokiaľ sa zvolí mäkké riešenie rozhraní.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.4 pre základnú podobu povrchov pre pohyb krajinou
D.2.1 a D.2.2 pre vybavenie krajinných priestranstiev a detail
D.3.1 pre výsadby v krajine
D.3.2 pre zvyšovanie diverzity výsadieb
D.3.3 pre podobu povrchov s menšou záťažou priestranstva
U.2.1 pre zdôraznenie hodnôt v krajine
U.2.2 pre zrozumiteľný pohyb krajinou
U.3.3 pre krátkodobé intervencie pobývania v krajine

— skontroluj spojitosť systému
— nevytváraj bariéry pohybu človeku a živočíchom
— snaž sa uplatňovať prírode prírode čo najbližšie riešenia
— nechaj vodu tiecť prirodzene a voľ prírodné podoby korýt
— zdôrazni zaujímavé body v krajine
— spevnené povrchy uplatňuj len v nevyhnutných situáciách (napríklad s ohľadom na záťaž)
— ponechaj priestor pre rozvinutie prírodných procesov
— usiluj sa o udržateľný režim hospodárenia v krajine
— ber na vedomie, že nie všetky krajinné plochy musia mať režim údržby

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C2.5 PARKOVISKÁ

predstavujú utilitárnu formu priestranstva, prípadne časť priestranstva s nezanedbateľnou výmerou vzhľadom na rozmery vozidla. Na jednej strane sú parkoviská nutnosť, ktorá by v mestách najradšej nebola videná, no zároveň nutnosť, ktorá je pri neideologickom náhľade na vec nutnosťou, neopomenuteľnou a je dôležité o nej uvažovať koncepčne. Špecifikom parkovísk je dualita stavov využitia využité/prázdne, pričom využité parkovisko má skôr charakter hmoty tvorenej vozidlami, kdežto prázdne parkovisko, pokiaľ je uvažované i s režimom bez áut, nemusí vôbec pôsobiť ako nevyužité parkovisko.

Možné je rozlíšiť tri typy parkovísk s ohľadom na ich distribúciu využitia. Prvým sú parkoviská určené, ktoré slúžia špecifickej funkcii vyvolávajúcej potrebu statickej dopravy (napríklad parkoviská u občianskej vybavenosti či P+R terminály). Tieto parkoviská sa obvykle vyznačujú potrebou vysokej kapacity a teda i plošnej výmery. Druhým typom sú verejné parkoviská obytných stavieb, vrátane tých, ktoré sú súčasťou stavby. Tieto parkoviská slúžia primárne najmä obyvateľom priľahlých obytných stavieb. Tretím typom sú parkoviská univerzálne, slúžiace všeobecnému užitiu rôznymi užívateľmi naprieč dňom, ktoré sú obvykle prítomné v polyfunkčnom meste, napríklad ako súčasť uličného priestoru, či v podobe parkovacích domov. Určené parkoviská a verejné parkoviská obytných stavieb sú výrazne náchylné k polarite stavov, keď počas jednej časti dňa môžu byť kapacitne nedostatočné a v inej budú zasa prázdne. Vhodnou kompenzáciou takéhoto stavu je minimalizácia plochy parkoviska, napríklad tým, že parkovisko bude stavbou či súčasťou stavby.

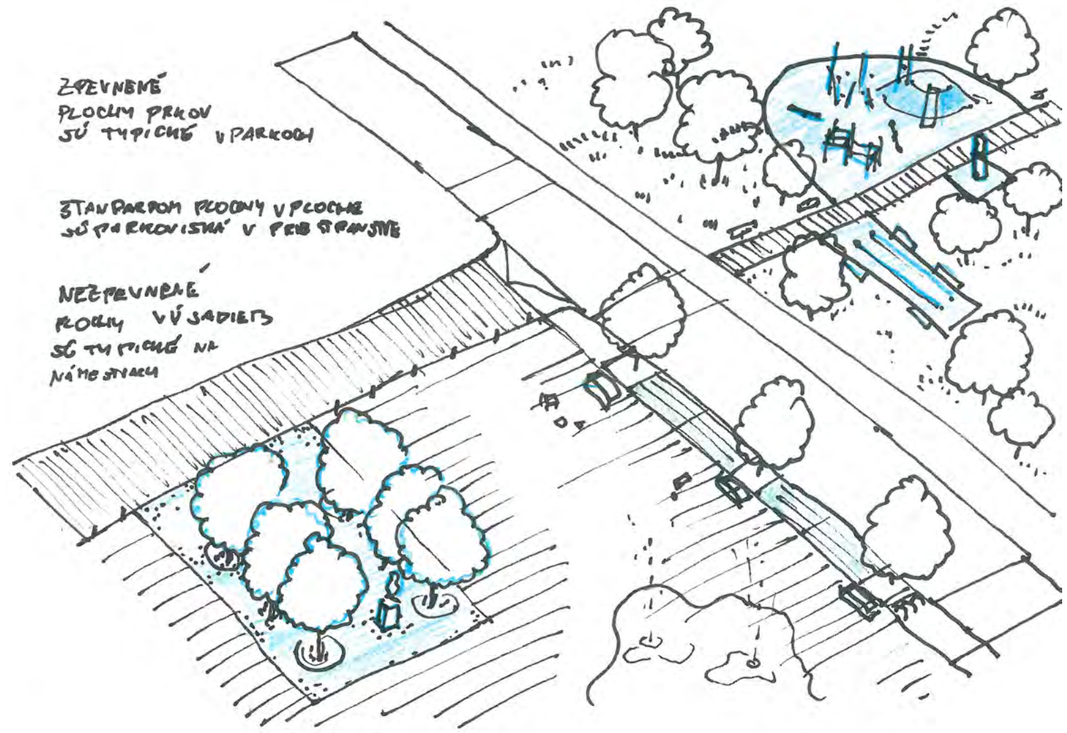
Parkoviská budú mať obvykle podobu spevnených plôch, často plošne rozsiahlych, preto je dôležité pri návrhu riešiť hospodárenie s dažďovou vodou v mieste dopadu, napríklad formou vsakovania do povrchu parkoviska, zadržiavaním v zberných nádobách či zvedením k výsadbám stromov po filtrácii vody. Súčasťou parkovísk by mali byť výsadby stromov, ktoré poskytnú tieň rozpáleným vozidlám, sú komfortom pre motoristov, a zároveň eliminujú efekt tepelného ostrova u rozsiahlych spevnených plôch. Pozitívom výsadby stromov je i estetický efekt. Ako vhodná sa ponúka kombinácia stromoradí a parkovacích miest, umiestňovaných v pravidelnom takte medzi stromami.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.3 a D.1.4 pre na materiálové riešenie parkovísk,
D.1.1 a D.1.2 potom pre materiálové riešenie parkovísk ako súčasti priestranstiev historického centra a hlavných priestranstiev
D.2.3 pre distribúciu priestoru, pohyb užívateľov a bezpečnosť pohybu
D.2.4 pre vybavenie parkovísk technológiami, podporu elektromobility
D.3.1 a D.3.2 pre zaistenie udržateľnej podoby výsadieb na parkoviskách a priaznivú mikroklímu parkovísk
U.2.1 pre navedenie užívateľov na im určené parkovacie plochy
U.3.3 (okrajovo i U.1.1. a U.1.3) pre využitie parkovísk k iným účelom než parkovaniu

— zváž potrebnosť parkoviska
— snaž sa minimalizovať dopad parkoviska na priestranstvo
— ak je to možné, integruj parkovisko do stavby alebo blízkych stavieb
— s nelegálnymi plochami k parkovaniu nerátaj v kapacitách parkovísk
— zužitkuj dažďovú vodu parkoviska
— osaď parkovisko stromami
— mysli na vybavenie pre elektromobily
— snaž sa nájsť parkovisku čo najväčšie využitie počas dňa

! ide o ukážku, v čistopise bude ilustrácia spresnená !

C2.6 PLOCHY V PLOCHÁCH

sú špecifickým prípadom plôch, ktorý sa objavuje v typológií plôch. Štandardným prípadom je vstrebanie rôznych líniových priestranstiev v rámci plošných priestranstiev, vtedy sú tieto línie buď priamou súčasťou plochy alebo ju špecifický voči svojmu okoliu vymedzujú. Premiešavanie charakterových plôch sa však deje najmä medzi parkovými plochami a plochami námestí, spevnenými plochami, a niekedy je ťažké rozlíšiť, ktorý charakter prevláda.

Tento jav nie je nutné brať za negatívny a svedčí dnes o typickej situácii hybridizácií jednotlivých priestranstiev, ktorá je dobre zrejmá práve na plošných priestranstvách. Dochádza tak k rozloženiu priestorového usporiadania, ktoré je tvorené rôznymi charaktermi priestranstiev. Obdobné plochy v plochách je možné decentne používať vo vyzdvihnutí určitých drobnejších a menších integrálnych charakterov v rámci väčších celkov a charakterom viac historických priestranstiev. Tieto menšie rozsahy podtrhujú vytváranie drobných miest okolo miest pobývania alebo prvkov v priestranstvách.

Väčšie a plošne rovnocennejšie premiešavanie je typické pre novotvary priestranstiev. Je nutné dbať, aby rôzny mix plôch v plochách bol pre prospech veci a nielen pre nečitateľnosť prostredia, prípadne ako zásterka jeho výlučne komerčného užitia. Správne užitý mix funkčného i priestorového členenia môže byť poctou rôznorodosti pri správnom nastavení vo viac spevnených i nespevnených priestranstvách, prípadne môže napomôcť drobným kompozičným problémom priestranstiev, napríklad vo vzťahu k priestorovej alebo výškovej morfológii.

V rámci parkových plôch tak môžu byť použité drobné alebo ucelené spevnené priestranstvá pre špecifické funkcie, obohatenie celku parkových plôch alebo práve koncentrácie špecifických programových náplní. Rôzne rovnocenné a geometrické vydelenia sú dnes už bežnou a často používanou kompozičnou zložkou plošných priestranstiev, s ohľadom na takmer nutnosť implementácie výsadieb rôznych foriem, ktoré napomáhajú obývateľnosti i udržateľnosti priestranstiev. Medzi plochy v plochách je možné počítať i drobné parkoviská alebo iný druh podpory pohybu.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.1 Historizujúce povrchy pre námestia v historických štruktúrach
D.1.2 Hodnotné povrchy pre povrchy
D.1.4 Nespevnené povrchy a D.3.2 Výsadby drobné, D.3.3 Výsadby povrchov pre nespevnený detail námestí
D.2.1 Pobytové prvky pre vybavenie námestí a pobytovú kvalitu
D.2.3 Pohybové prvky pre previazanie častí námestia a bezbariérovosť
D.3.1 Výsadby stromov pre pobytovú kvalitu a mikroklíma
U.1 Udalosti pre využitie námestí
U.2.1 Informačný systém a U.2.2 Turistický systém pre orientáciu
U.2.3 Reklamný systém pre podobu stavieb vymedzujúcich námestie
U.3 Pobývanie pre bezpečnosť a príjemnú atmosféru námestí

— usporiadanie musí pôsobiť ucelene i pri zmiešaní typológií
— rôznosť má pomáhať skryť negatívne aspekty priestranstva
— mix plôch by mal vypichovať jedinečné situácie
— usporiadanie by malo podporovať rôznosť užitia
— implementuj udržateľné systémy

C3

Priestory celkov, ktoré plnia rôzne špecifické funkcie. Priestory, ktoré sú priestranstvami s režimom, niekedy kvôli ochrane, inokedy kvôli vymedzeniu funkcie. Prirodzene nadväzujú na ostatné priestranstvá, prípadne sa nimi môžu stať natrvalo. Všetky tieto areály však umožňujú integráciu možnej priestupnosti.

AREÁLY chápeme ako priestranstvá s režimom, ktoré slúžia najmä špecifickým funkciám. Ich priestor buď je alebo má možnosť (je vhodné ho voči budúcemu rozvoju takto brať) prirodzenej integrácie do systému priestranstiev. Areály sú tak na pomedzí medzi líniovými a plošnými priestranstvami. Charakterom usporiadania sú obdobné vo vzťahu k svojej uzavierateľnosti, v duchu priestranstiev sú však charakterovo veľmi rôznorodé podľa svojej funkčnej využiteľnosti.

Typickým príkladom môže byť plocha školského zariadenia uzavretého areálu, ktorý zahŕňa ihriská, športoviská a prípadné parkové plochy a je tak prirodzenou extenziou priestranstiev s doplnením týchto funkcií pre svojich užívateľov. Obdobné platí i pre špecifické obory (záhrady), ktoré sú veľmi často takmer parkovými priestranstvami, ochraňujúcimi hodnotné výsadby.

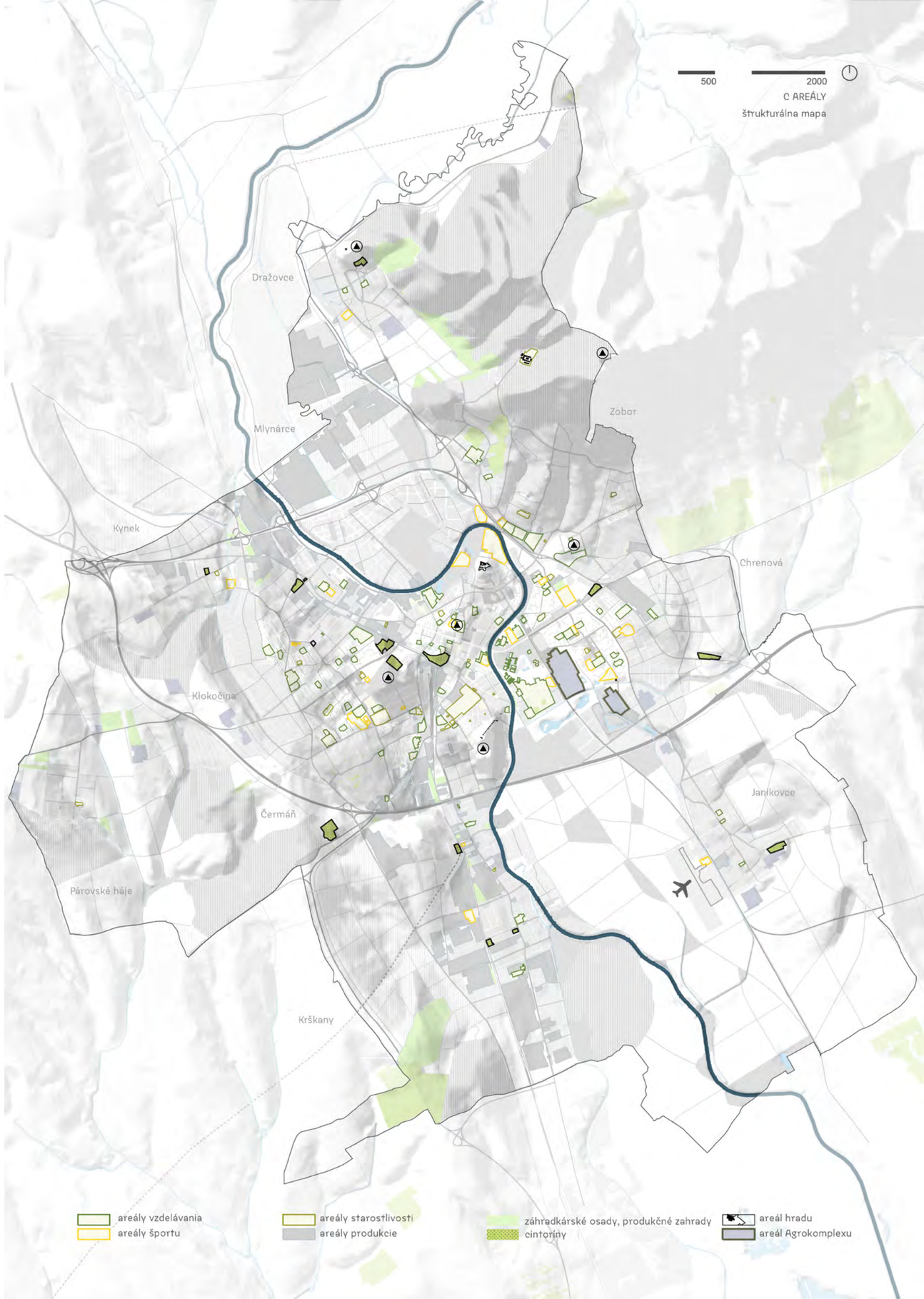
Areály nespevneného charakteru majú charakter krajinných alebo parkových priestranstiev. V rámci Nitry sú tieto časti často spojené s poľnohospodárskou činnosťou. Špecifickým prípadom je potom výstavný komplex Agrokomplex, areál univerzity alebo záhradkárske osady.

Areály spevneného charakteru sú svojimi vlastnými svetmi priestranstiev. V rámci Nitry ide najmä o produkčné plochy výroby, ale aj veľkoobchodné plochy. Špecifikom je napríklad samotný hradný areál.

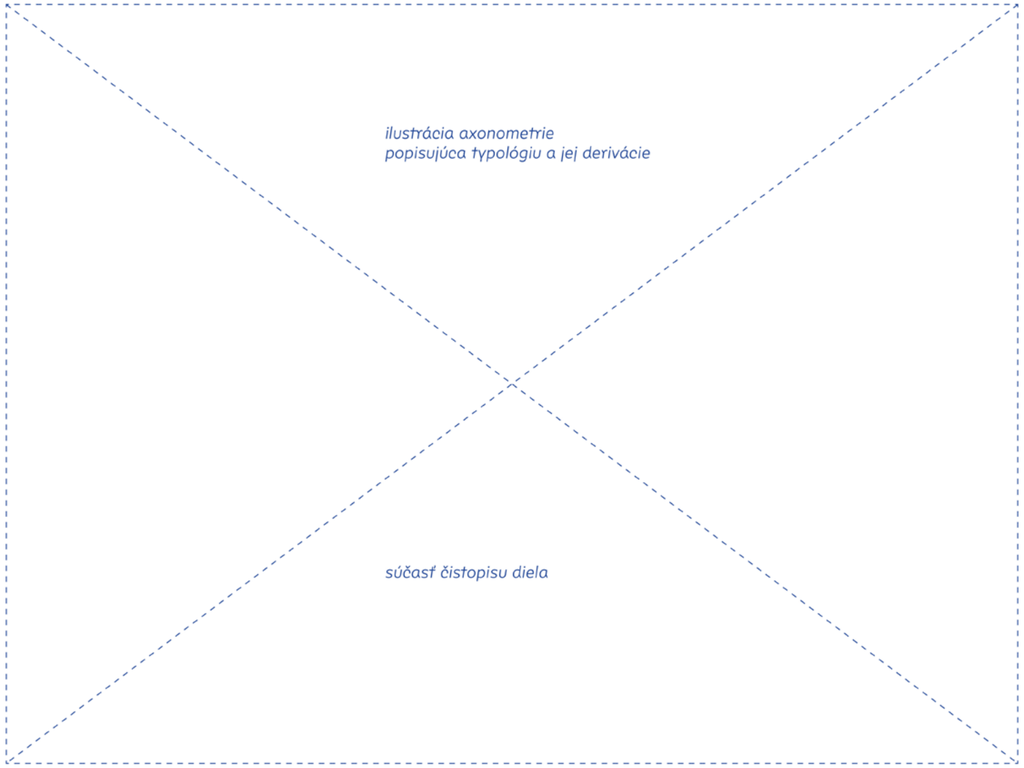
Areály sú tak určitými „baštami“ alebo zábranami v priestupnosti územia, a preto je nutné s nimi pracovať v rámci možnej integrácie ako súčasť priestranstiev mesta. Dôležité je to najmä u plôch s možnou budúcou transformáciou a teda vhodným nastavením vnútorných priestorov vo väzbe na priestranstvá mesta, a to buď pozíciou, charakterom alebo funkčnou náplňou, ktorú môžu zabezpečovať pre širšie okolie. Agrokomplex tak vo vzťahu k adaptácií svojich funkčných plôch môže vytvoriť nové parkové plochy pre Chrenovú a novú výstavbu v nadväzujúcom území a výrobné plochy môžu správnym nastavením ulíc vo vzdialenom horizonte, i vďaka výsadbám, prejsť jednoduchšou prestavbou na obytnú zástavbu alebo inú funkčnú náplň.

Hierarchia v tomto prípade nehrá až takú úlohu ako plošný pokryv areálu a tým zamedzenie priestupnosti väčšieho územia. Je logické, že hierarchicky zhluk školských zariadení, hlavné nemocničné zariadenie, prípadne stávajúci alebo budúci priemyselný park budú zaberať najväčšie plochy, a preto je u nich nutné dbať na čo najlepšiu integráciu možnej priechodnosti. Určitým prejavom dôležitosti areálov vo vzťahu k priestranstvám je následný význam priliehajúceho priestranstva. Je tak pravdepodobné, že priestranstvo pred univerzitou bude hierarchicky významnejšie než pre materskou školou. Určitým nešvárom, ktorý do tejto kategórie taktiež spadá, sú takzvané gated comunities – teda uzavreté rezidenčné celky. Avšak, tie uzavreté nie sú a používajú toto vymedzenie na rôzne účely. Tieto celky sa vyskytujú po celom území Nitry a je nutné ich systematicky zahŕňať do priestranstiev, a tak sa k nim i správať.

Špecifickou formou sú väzby areálov. Ide o rôzne previazanie areálov a priestranstiev od formy drobných predpriestorov a súkromných dvorov, až po priechody, pasáže a obchodné pasáže, ktoré sú režimovou súčasťou priestranstiev a bez zachovania týchto priestranstiev mnoho prepojení zanikne. Vhodné je motivovať súkromných vlastníkov k ich ponechaniu rôznou pozitívnou formou, nielen represiou alebo ich nútenou integráciou.

Ilust_1_ilust_1.3.1_vzdelavania_1

C3.1 AREÁLY VZDELÁVANIA

predstavujú širokú škálu areálov, obsahujúcich stavby pre vzdelávanie a ďalšie vybavenie, dotvárajúce komplexnosť vzdelávacieho procesu. Areály vzdelávania budú nezriedka v tesnej väzbe na areály športu.

Areály vzdelávania je možné roztriediť podľa stupňa vzdelávania a teda i veku užívateľov, ktorí majú byť vzdelávaní. Jednotlivé stupne budú mať svoje špecifiká v oblasti vybavenia, náplne a prístupnosti. Areály materských škôl predstavujú najmenšie a najviac uzavreté areály, s ohľadom na vek a potreby užívateľov. Obvykle nebudú verejne prístupné ani po skončení vyučovania. Súčasťou areálu bude stavba či viac stavieb škôlky a záhrada pre hru detí. Areály základných a stredných škôl budú rozlohou najväčšie, v zmysle plochy areálu definovanej spoločným oplotením. Mimo školských stavieb môžu byť súčasťou areálu stavby športové. V ploche sa môže nachádzať pestrá paleta funkcií - od športu, exteriérového vzdelávania (napríklad školská záhrada) až po pobytové miesta. Táto kategória areálov môže bez problémov slúžiť po skončení vyučovania širokej verejnosti.

Areály vysokých škôl je možné rozdeliť na centralizované (SPÚ) a decentralizované (UKF). Centralizované areály predstavujú jedno spojité územie, do ktorého sú umiestnené jednotlivé stavby fakúlt a pracovísk vysokej školy. Decentralizované areály majú podobu menších areálov, rozptýlených po meste pre jednotlivé fakulty či zhluk nižších jednotiek fakúlt a pracovísk. Areály vysokých škôl obvykle nemusia byť oplotené, teda ide o voľne prístupný spojitý priestor so stavbami obdobne, ako je tomu v kompozícii modernistického mesta. V rámci areálu vysokej školy je vhodné umiestňovať ďalšiu vybavenosť a funkcie súvisiace s vysokou školou (napríklad internáty), ale i nesúvisiace (napríklad kultúrne stavby) tak, aby areál bol využívaný celodenne a celoročne. Špecifickými areálmi vzdelávania budú tematicky zamerané areály (napríklad archeopark), ktoré slúžia k vzdelávaniu v určitej špecifickej téme. U nich bude dizajn a riešenie areálu do značnej miery podriadený prezentovanej téme.

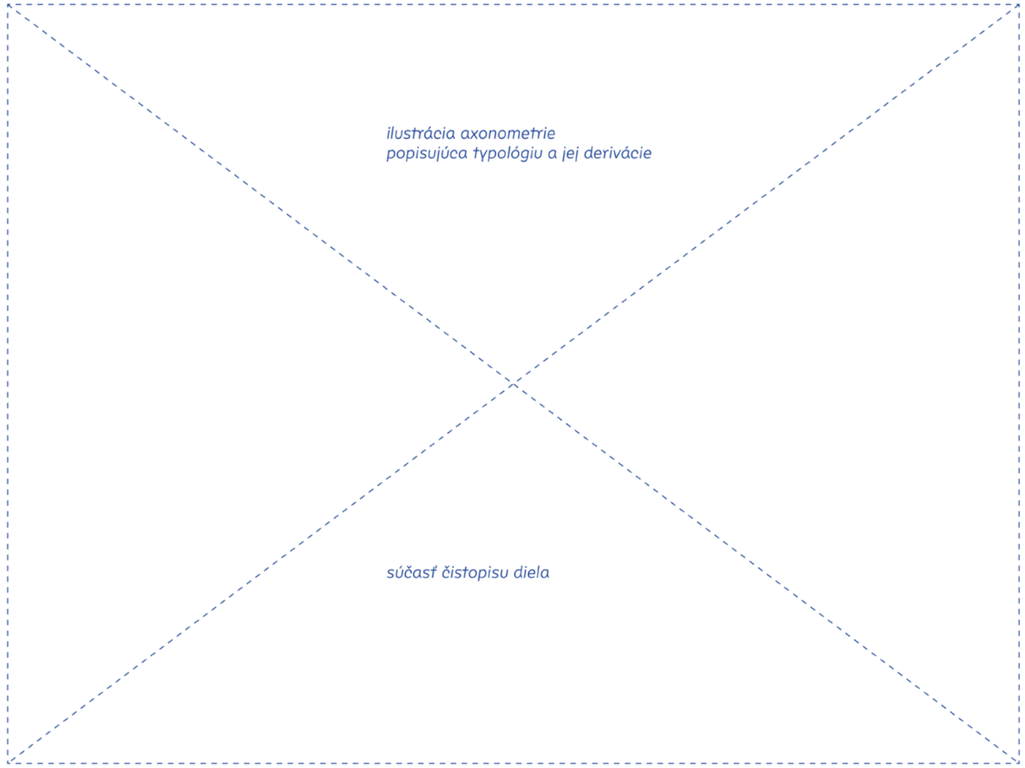
Všeobecným odporučením pre areály vzdelávania je zamerať sa na užívateľa, jeho potreby a na základe jeho potrieb navrhovať a dimenzovať areál. Zákonite bude odlišný areál vysokej školy od areálu škôlky.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.2 pre povrchy hlavných komunikácií v areáloch vysokých škôl
D.1.3 pre všeobecné povrchy areálov vzdelávania
D.2.1 pre vytvorenie pobytovo kvalitných miest v areáloch
D.2.2 pre možnosť umeleckých intervencií v areáloch
D.3.1–3 pre komplexné krajinárske riešenie plôch zelene areálu
U.1.1 pre možnosť využitia areálu (zvlášť vysokých škôl) ku kultúre
U.1.2 pre minimalizáciu negatívneho dopadu športových podujatí na okolie
U.2.1 pre uľahčenie orientácie, zvlášť v areáloch vysokých škôl
U.3.1 a U.3.2 pre bezpečné a bezbariérové užívanie areálov
U.3.3 pre krátkodobé intervencie a dynamiku podoby areálov

— navrhuj areály podľa potrieb predpokladaných užívateľov
— kombinuj funkcie vzdelávania s ďalšími funkciami v rámci areálov
— usiluj sa o využitie areálov i po skončení výuky a cez víkendy/prázdniny
— minimalizuj závislosť areálu od motorovej dopravy
— navrhuj opatrenia pre podporu udržateľnej mobility do areálov vzdelávania

Ilust_1_ilust_1.3.2_sportu_1

C3.2 AREÁLY ŠPORTU

predstavujú miesta s bohatou ponukou športovej aktivity pre širokú verejnosť, zahŕňajúcu profesionálny a školský šport, ale aj sledovanie športových podujatí, prípadne rekreáciu priamo nenaviazanú na šport.

Športové areály obvykle pozostávajú z plôch športoviska, prípadne viacerých športovísk a krajinárskych úprav areálu. Súčasťou areálu športu môžu byť i stavby, či už pre šport, napríklad v podobe hál, alebo stavby pre sledovanie športu a taktiež ďalšia vybavenosť areálu majúca podobu stavieb, napríklad sociálne, prevádzkové či gastronomické zázemie. Vo väzbe na areály športu, či priamo ako ich súčasť, budú umiestnené parkovacie kapacity pre užívateľov areálu. Areály športu budú nezriedka naviazané na areály vzdelávania, s ktorými sa funkčne navzájom dopĺňajú. Areály športu môžu predstavovať zmysluplnú náplň inak nevyužiteľných plôch v meste, napríklad vo väzbe na viacúrovňové dopravné stavby.

Bude existovať veľmi pestrá škála veľkostí areálov športu, s ohľadom na ich význam v rámci mesta, od celomestských po lokálne, ale i s ohľadom na funkčnú náplň a diverzitu veľkostí športovísk. Podoba areálov športu môže oscilovať na škále od vystavaného areálu s vysokým podielom stavieb a spevnených povrchov, v prípade areálov so zameraním na športy vyžadujúce vystavané športové plochy, (napríklad skatepark) až po krajinársky pojednané areály s výrazne prírodným riešením (napríklad prírodné či biotopové kúpaliská).

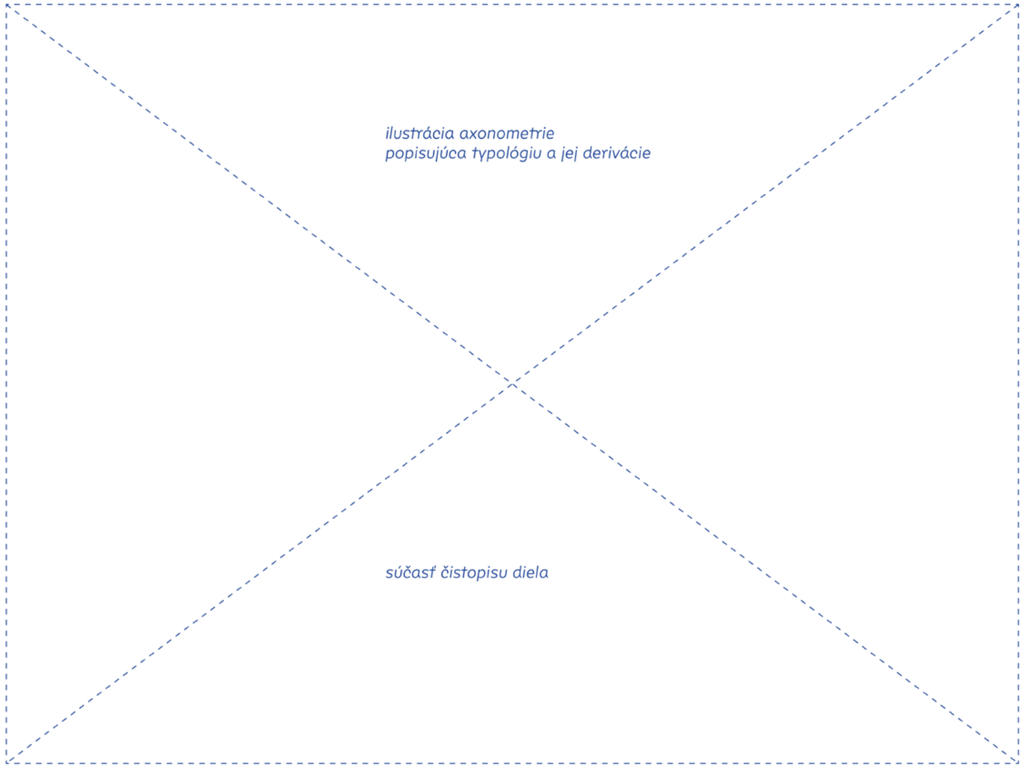
Areály športu budú obvykle oplotené s ohľadom na zabezpečenie možnosti výberu vstupného a možnosť uzavretia areálu mimo otváraciu dobu. Oplotenie areálov až na výnimky (napríklad kúpaliská) by nemalo znamenať ich bariérovosť v štruktúre mesta, okrem nutného uzatvorenia, napríklad počas konania športového podujatia. Areály športu by mali byť priestupné. Zároveň by mali byť prístupné širokej verejnosti k možnosti využitia. Časť areálov športu by mala byť verejnosťou využiteľná bezplatne, prípadne za nepatrnú úhradu aspoň v určitú časť dňa ako forma verejnej vybavenosti. Pri navrhovaní konkrétnych areálov športu je nutné myslieť na užívateľský komfort s ohľadom na náplň, teda potrebu odpočinkových plôch s možnosťou pobytu v tieni, dostupnosť pitnej vody a ideálne i sociálneho zázemia. Vhodné je vybavovať areály športu i nešportovými aktivitami a miestami.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.3 pre všeobecné povrchy v rámci areálu športu
D.1.4 pre menej zaťažované povrchy
D.2.1 pre vytvorenie miest nad rámec miest pre športový výkon
D.3.1 pre krajinársky skelet areálov
D.3.3 pre časti areálov, kde nie sú nutné spevnené povrchy
U.1.1 pre možnosť využitia areálu k iným než športovým účelom
U.1.2 pre minimalizáciu negatívneho dopadu športových podujatí na svoje širšie okolie
U.3.1 a U.3.2 pre bezpečné a bezbariérové užívanie areálov

— požaduj možnosť využitia areálu športu širokou verejnosťou
— vytvor podmienky pre odpočinok počas a po športe
— kombinuj rôznorodé funkcie v rámci areálu športu
— mysli na potrebu dôstojného sociálneho zázemia
— nezabudni na potrebu krajinárskeho riešenia areálu športu
— mysli na možnosť využitia areálu športu na iný účel, obvykle kultúru

Ilust
1_ilust_1.3.3_starostlivosti_1

C3.3 AREÁLY STAROSTLIVOSTI

predstavujú miesta, kde sa koncentruje vybavenosť zameraná na zdravotnú starostlivosť v celej škále pojmu a sociálne služby. Konkrétne ide o areály nemocníc, areály kúpeľov (ak by v budúcnosti mali v Nitre vzniknúť) a areály sociálnych služieb, predovšetkým tie, ktoré sú zamerané na starostlivosť o skupinu seniorov a zdravotne znevýhodnených ľudí. Pôjde o plošne pestrú vzorku areálov, od rozľahlého areálu Fakultnej nemocnice, až po drobné areály sociálnych služieb, založené na simulácii rodín a malých komunitných spoločenstiev ľudí.

Spoločným znakom areálov starostlivosti by mal byť vysoký dôraz na estetické pôsobenie, celistvú architektúru areálu, s ohľadom na pozitívne pôsobenie prostredia na stav pacientov a klientov. Nie nadarmo sa hovorí, že prostredie lieči. Areály starostlivosti rozhodne nie je možné považovať za okrajovú záležitosť v zmysle pozície v rámci mesta či významu. Práve naopak. Žiadaná je čo najlepšia integrácia, zvlášť u sociálnych služieb, možný kontakt s inými ľuďmi a stieranie pomyselných bariér, daných najmä neznalosťou a predsudkami.

Odporučenia pre areály nemocníc sa budú týkať predovšetkým jestvujúcich areálov, s ohľadom na vývoj typológie nemocničných stavieb, u ktorých dnes nie je trendom riešiť nové nemocnice formou areálov. U jestvujúcich pavilónových nemocníc je dôležité sústavne kultivovať parkové prostredie, do ktorého sú pavilóny zasadené, integrovať takéto parky do okolitých štruktúr tak, aby mohli slúžiť i užívateľom mimo nemocnice. Pri rozširovaní nutných parkovacích kapacít v rámci areálu je nutné zvážiť nové zábery zelene na úkor parkovacích státi, prípadne pristúpiť k výstavbe kapacitných parkovacích domov.

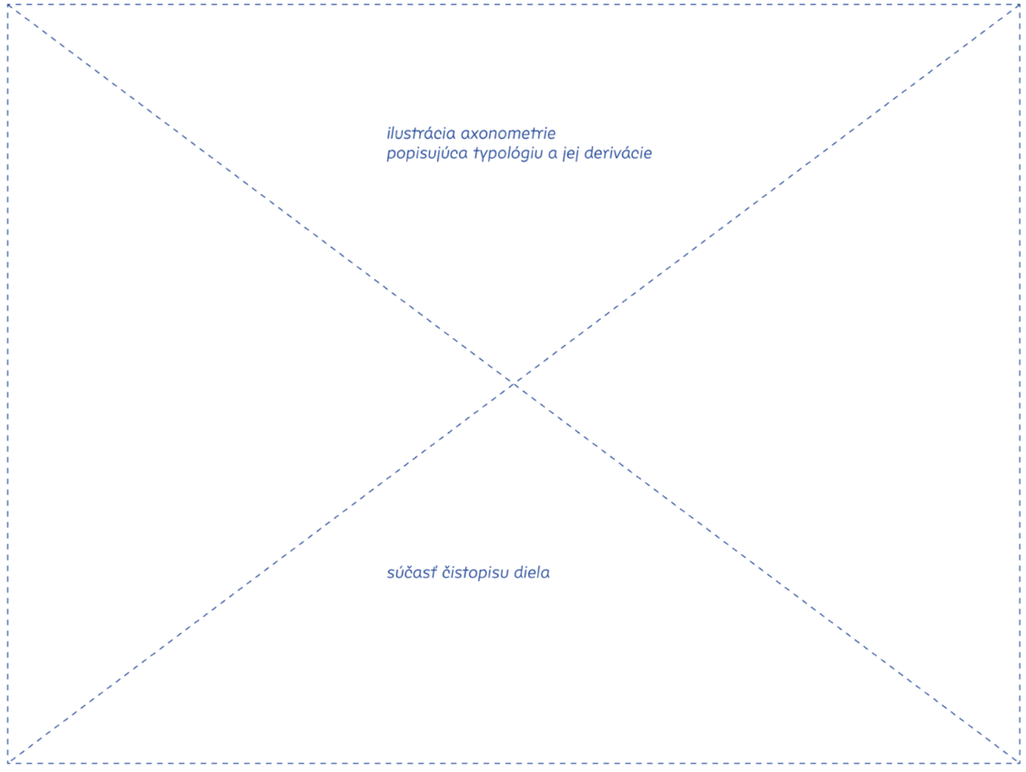
Trendom v oblasti areálov sociálnych služieb je snaha netvoriť areály, pokiaľ je to možné, ale radšej tvoriť sieť menších decentralizovaných prevádzok, ktoré môžu byť umiestnené vrámci jedného domu s nižším počtom užívateľov tak, aby sa podporovala širšia integrácia užívateľov. U jestvujúcich areálov by malo byť trendom otvorenie areálov širokej verejnosti, doplnenie ponuky služieb areálov o ďalšiu vybavenosť tak, aby prilákali užívateľov mimo rámec užívateľov areálu a skrz to sa podporila ich integrácia. Areály sociálnych služieb by mali mať presah i do iných oblastí života v meste.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.2 pre povrchy hlavných komunikácií
D.1.3 pre všeobecné povrchy areálu
D.2.1 pre vytvorenie pobytovo kvalitných miest v areáli
D.2.2 pre rozvinutie komplexného architektonického pojednania areálu
D.3.1–3 pre komplexné krajinárske riešenie plôch zelene areálu
U.1.1 pre možnosť občasného využitia areálu ku kultúre
U.1.2 pre minimalizáciu negatívneho dopadu športových podujatí na okolie
U.2.1 pre uľahčenie orientácie, zvlášť v rozsiahlych areáloch nemocníc
U.3.1 a U.3.2 pre bezpečné a bezbariérové užívanie areálov

— dbaj na kvalitu a celistvosť architektonického riešenia areálu
— parkovacie kapacity nerozširuj na úkor plôch zelene areálu
— usiluj o silnú integráciu areálov do života mesta
— doplň funkčné využitie areálu o nové funkcie nad rámec funkcie starostlivosti
— vytvor možnosť interakcie areálu s okolím skrz stavby a funkcie na obvode areálu starostlivosti
— sprístupňuj areály starostlivosti

Ilust 1_ilust_1.3.4_produkcie_1

C3.4 AREÁLY PRODUKCIE

predstavujú plošne rozsiahle, obvykle uzavreté územia, slúžiace k výrobe, logistike a obchodu. Tieto areály zvyčajne pozostávajú z rozmerných hál, plôch komunikácií, vrátane parkovacích plôch a v menšej miere z areálovej zelene. Rozlíšiť je možné dve základné skupiny – výrobné areály a obchodné areály.

Výrobné areály predstavujú tradičnú typológiu mestskej štruktúry. Typickým bude oplotený areál, v rámci ktorého sú umiestnené stavby – prevádzky jednej či viacerých spoločností, ktoré sú poprepájané vnútroareálovými komunikáciami. Dnešné stavby výrobných areálov sa voči starším podobám výrazne zväčšujú a transformujú v generické haly schopné integrovať pestrý program. Výrobné areály sa vyznačujú vysokou zastavanosťou a mierou vode nepriepustných povrchov. Prvým kľúčovým aspektom je hospodárenie s vodou a znižovanie náchylnosti areálu k prehrievaniu. Žiadané je navrhovať intenzívne zelené strechy hál, ktoré zužitkujú časť dažďovej vody. Ďalšiu časť je nutné zasakovať v areáli skrz opatrenia modrozelenej infraštruktúry (napr. poldre, priehlbne).

Obdobné platí i pre plochy komunikácií a parkovísk. Žiadané je venovať časť nespevnených plôch areálu intenzívnym výsadbám, v kombinácii s vodozádržnými opatreniami. Z hľadiska podoby rozhrania je vhodné na hranu areálu umiestňovať stavby schopné interakcie s okolím a používať transparentné oplotenie. Žiadané je tiež usilovať sa o priestupnosť výrobných areálov, aspoň režimovo.

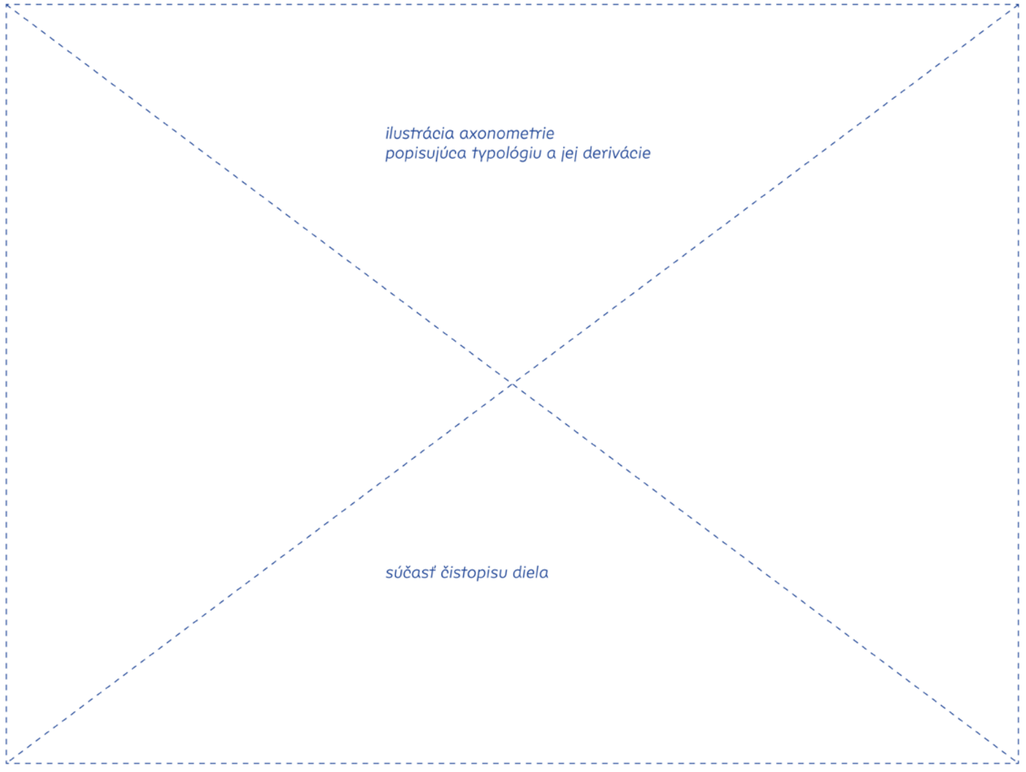
Obchodné areály predstavujú plošne rozsiahle kapacity pre nákupy a zábavu, supermarkety, hobbymarkety a obchodné centrá. Na rozdiel od výrobných areálov obvykle netvoria uzavreté oplotené areály, ale ich exteriérové plochy sú verejne prístupné celodenne. Štandardne obchodný areál pozostáva z parkovacej kapacity a nižších jednotiek obchodných budov, v ktorých má svoju predajňu jeden či viac predajcov. Problémom obchodných areálov je časovosť ich užitia daná otváracou dobu, čo generuje mimo otváraciu dobu ľudoprázdne územia v meste. Toto je vhodné kompenzovať funkčným mixom areálu. Ďalej je potrebné sústrediť sa na estetiku obchodných budov a riešenie modrozelenej infraštruktúry v spevnených plochách a vo väzbe na strechy budov a ich potenciál.

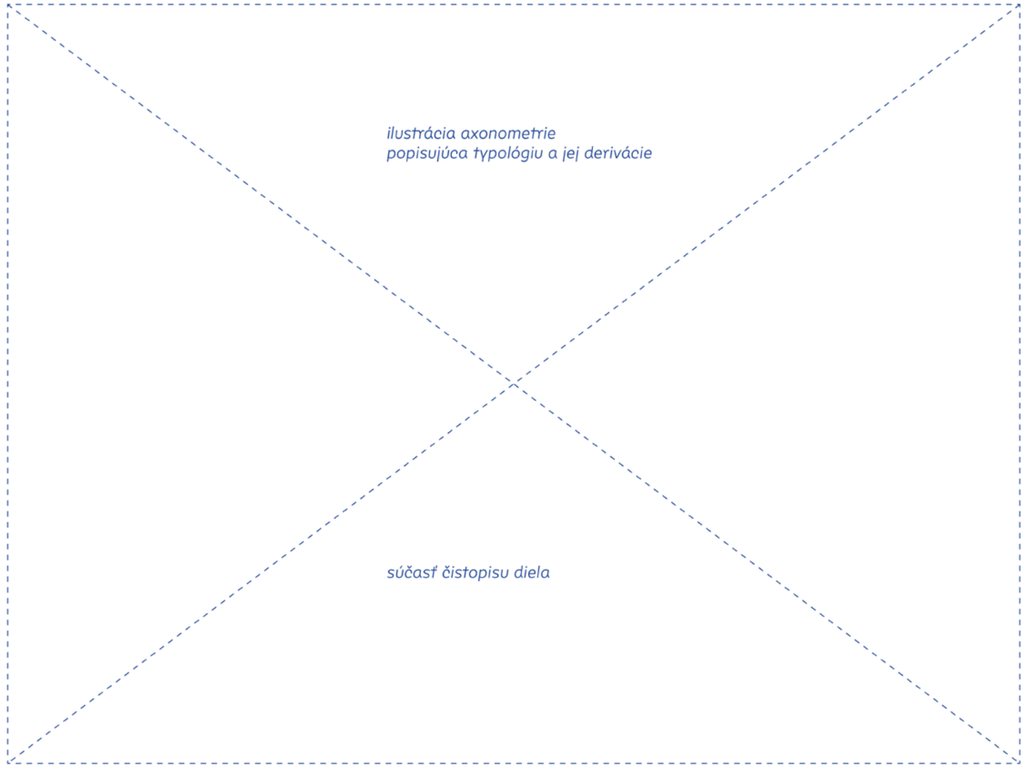
VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.3 pre hlavný komunikačný skelet
D.1.4 ideálne pre parkovacie plochy
D.2.3 pre estetickú podobu dopravných riešení
D.3.1 pre krajinársky skelet areálov
D.3.3 pre všetky úrovne plôch areálov
U.2.3 pre umiernenú podobu reklamy
U.3.3 pre možnosti využitia parkovísk obchodných areálov

— požaduj intenzívne zelené strechy hál ako minimálnu kompenzáciu záberu pôdy
— v areáloch navrhuj intenzívne krajinne pojednané plochy ako kompenzáciu záberu pôdy
— dažďovú vodu zo striech a spevnených plôch zužitkuj priamo v areáli
— dbaj na estetické pôsobenie hál, prípadne uži výsadby stromov ako pohľadové odclonenie
— pokús sa nájsť celodenné využitie pre obchodné areály
— ideálne integruj obchodné stavby do polyfunkčných budov
— uvažuj s možnosťou režimovej priechodnosti výrobných areálov
— zohľadni vizuálne pôsobenie hál areálov produkcie v blízkych i diaľkových pohľadoch

Ilust_1_ilust_1.3.5_zahrady_1
Ilust_1_ilust_1.3.5_zahrady_2

C3.5 ZÁHRADY

predstavujú plochy slúžiace k pestovaniu ovocia a zeleniny na plošne ucelených územiach. Spoločným rysom pestovateľských plôch je pomerne výrazný plošný dopad v štruktúre, ktorý sa na jednu stranu premieta pozitívne ako prvok zelene mesta, na druhú stranu, negatívnym dopadom je častá bariérovosť týchto plôch. Pestovateľské plochy môžu byť verejne prístupné v prípade, že sú za takým účelom navrhované, no nemusia byť. Ich dopad a vnímanie ako zdieľaného priestranstva sa redukuje s ohľadom na pôsobenie v kompozícii mesta či dopadu na ekosystémové služby. Pod pojem pestovateľské plochy sú radené záhradkárske osady a pestrá škála komunitného záhradníčenia, sady verejné i produkčné a vinice. Pre potreby manuálu do pestovateľských plôch nie sú zahrnuté individuálne záhrady rodinných a bytových domov.

Záhradkárska osada predstavuje špecifický druh mestskej zelene, primárne spravovaný individuálnymi záhradkármi združených do komunity. Ako celok prináša prospech širokej verejnosti i životnému prostrediu v podobe ekosystémových služieb. Štandardnou podobou záhradkárskej osady, ktorá je dnes na území Nitry prítomná, je záhradkárska osada – oplotený areál. Časť územia mesta je určená k tomu, že bude záhradkárskou osadou, vnútorná plocha za plotom je rozdelená na určitý počet záhrad veľkosti okolo 300 až 600 m², ktoré sú prenajaté individuálnym záhradkárom, ktorí na nich hospodária. Súčasťou záhrady môže byť chata. Jednotlivé záhrady sú sprístupnené vnútornou sieťou komunikácií. Problémom tohto stavu je, že záhradkárska osada má z pohľadu užívateľa priestranstiev, ktorý nie je záhradkárom, podobu oploteného nepriestupného areálu, ktorý môže byť viac estetický, ale je neprístupný a nevyužiteľný ako priestranstvo. Záhradkárske osady i ako uzavreté areály sú však prírodne pestrým prostredím. To je dané vnútorným usporiadaním celku osady, založeným na množstve malých záhrad, kde každá predstavuje kúsok mozaiky celku. Výhodou záhradkárskych osád je i vysoký podiel nespevnených plôch.

Dnešný stav záhradkárskych osád je neuspokojivý, zvlášť u plošne rozsiahlych záhradkárskych osád s počtom individuálnych záhrad v desiatkach a viac. Tie tvoria výrazne anomálie v priestupnosti územia. Chápajúc záhradkárske osady v intenciách dnešnej podoby, ako uzavreté neprístupné areály, manuál by sa im ani nemal venovať. Súčasný stav je nutné považovať za anomáliu spôsobenú dlhým prežívaním zafixovanej podoby danej vzormi starých záhradkárskych osád z krajín s dlhou tradíciou, ktoré pretrvali dodnes. Krajiny bez tradície záhradkárskych osád ukazujú cestu, ako ich zakladať súdobo, v súlade s nárokmi na dnešnú podobu mesta. V budúcnosti by mala byť snaha posunúť záhradkárske osady od podoby uzavretých areálov za plotom smerom k priestranstvám, ktoré sú široko prístupné, možno i s režimom prístupnosti, v ktorých sú potom umiestnené jednotlivé individuálne záhrady či pestrá škála podôb komunitných záhrad. Vďaka sprístupneniu vnútorných území záhradkárskych osád je možné trasovať časť rekreačnej infraštruktúry i cez tieto plochy, ktoré sa stanú hodnotným prvkom systému. Súčasťou záhradkárskych osád, zvlášť veľkých, môžu byť ďalšie miesta či stavby zvyšujúce pestrosť aktivít v ploche záhradkárskej osady tak, aby neboli len o záhradníčení a eventuálne mohli byť využité aj v zimných mesiacoch. Vhodnými aktivitami v záhradkárskej osade môžu byť širšia škála podôb záhradníčenia – komunitné záhrady, tematicky zamerané záhrady (napríklad výukové či terapeutické), ďalej rekreačné aktivity športového charakteru, služby slúžiace záhradkárom i návštevníkom záhradkárskej osady, ako je napríklad pohostinstvo, ale i prvky drobných miest v rámci záhradkárskej osady, akými môžu byť miesta s lavičkou, detské ihrisko, či miesto so zdrojom vody architektonicky pojednané. Spoločným rysom záhradkárskych osád z hľadiska užitia prvkov, povrchov či výsadieb je použitie prevažne mäkkých a prírodných výrazových prostriedkov, ktoré sú v súlade s prírodným charakterom záhradkárskych osád. Možnú výnimku môžu predstavovať záhradkárske osady v mestskom prostredí, ktoré môžu mať formálnejšiu podobu, ale aj kolektívne záhrady vo väzbe na rozsiahlejšie obytné stavby.

Sady predstavujú produkčné plochy k pestovaniu ovocných stromov, založené na hustom využití danej plochy pre pomerne veľký počet stromov. Možné je rozlíšiť sady výlučne produkčné, ktorých hlavným účelom je intenzívne pestovanie ovocia. Nejde teda o priestranstvo a ich verejná úloha sa redukuje na kompozičnú, keď nezriedka sady, zvlášť v dobe kvitnutia stromov na jar, tvoria estetické obrazy v rámci krajiny a mesta. Existovať môžu i sady verejné, ktoré je možné zjednodušene označiť za park s väčším množstvom ovocných stromov. Verejné sady môžu byť dobrým doplnením formálnejších parkových priestranstiev, vzhľadom na ich menej predefinovanú podobu, ktorá bude založená najmä na ovocných stromoch, trávnatých porastoch pod a medzi stromami, drobnými miestami medzi stromami, prípadne menším množstvom definovaných komunikácií. Verejné sady môžu byť obľúbeným miestom, kde je možné si nazbierať ovocie kýmkoľvek a zároveň miestom, kde je relatívny pokoj, mimo ruchu hlavných priestranstiev.

Vinice predstavujú produkčné plochy k pestovaniu vinnej révy. Nitra má vinársku históriu a dlhú tradíciu pestovania vína. Vinice tvorili dlhú dobu hlavný rys podoby svahov Zobora, kde predstavovali rozhranie medzi mestom a krajinami Tribeča. Dnes sú, žiaľ, na ústupe. Z kompozičného hľadiska a z dôvodu zachovania tradičnej podoby svahov pod Zoborom, je vhodné snažiť sa udržať vinice prítomné, prípadne obnovovať už zaniknuté. Vinice obvykle nebudú mať podobu priestranstva, no stále, pokiaľ sa bude držať tradícia neoplotených viníc, sa pôjde o priestupné územia.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.4 pre základnú podobu povrchov pre pohyb
D.2.1 pre vybavenie a pobytovú kvalitu
D.3.1–4 pre podobu verejne prístupných častí
U.2.1 pre obytnosť a pestrosť vybavenia a aktivít
U.2.2 pre zvyšovanie integrácie a otvorenosti
U.3.3 pre návrh podoby dočasného mestského záhradníčenia

— pokús sa sprístupniť osadu i užívateľov mimo radov záhradkárov
— osady považuj za priestranstvo a súčasť systému sídelnej zelene
— pokús sa rozšíriť škálu možných aktivít v osade
— uplatňuj neformálne pôsobiace a mäkké riešenia povrchov i detailu
— hľadaj cestu k efektívnej dispozícii osady s ohľadom na prínos pre čo najviac ľudí
— neuvážene nelikviduj osady – hľadaj cestu konverzie a funkčného mixu, ak je zmena nevyhnutná
— podporuj rozvoj mestského, komunitného záhradníčenia a verejných sadov
— zohľadni kompozičný význam sadov a viníc v panoráme mesta
— pokús sa sprístupniť staré sady

Ilust_1_ilust_1.3.6_cintoriny_1

ilustrácia axonometrie
popisujúca typológiu a jej derivácie

súčasť čistopisu diela

C3.6 CINTORÍNY

pre účely manuálu predstavujú priestranstvá parkového charakteru, s primárnym účelom pochovávania zosnulých, bez rozlíšenia spôsobu, ktorý stále prebieha v medziach kapacity plochy cintorína, ale i priestranstva s rovnakým účelom s už naplnenou kapacitou. Jedná sa i o miesta pamäti v podobe komemoratívnych areálov, napríklad pamätníkov, ak by v budúcnosti mali v Nitre vzniknúť. Cintorín má obvykle podobu oploteného areálu rôznej veľkosti, do ktorého sa vstupuje bodovo. V rámci urbanizmu areálu je vytvorená sieť komunikácií, ktoré rozčleňujú plochy k možnému pochovávaniu do zeme, rozptylu, či plochy krajinné kompozičného charakteru. Súčasťou cintorínov môžu byť stavby spojené s funkciou cintorína – stavby pietne, prevádzkové a vybavenosť. Existovať môžu cintoríny v mestskom prostredí, v zastavanom území, ale i cintoríny na hranici sídla či vo voľnej krajine. Cintoríny sú považované za súčasť systému sídelnej zelene.

Pri uvažovaní o cintorínoch je dôležité vychádzať z premisy, že ide o priestranstvá, charakterom blížiace sa k parkom. Prirovnanie k parkom je na mieste s ohľadom na vysoký podiel krajinárskych riešení, nezastavanosť, hierarchiu siete komunikácií a celkové pôsobenie štruktúre, keď môžu predstavovať zelený ostrov v rámci zastavaného územia, respektíve záchytný bod, oázu, rámci voľnej krajiny.

Pri návrhu cintorína sa budú aj z dôvodov vyššie popísaného kombinovať princípy, uplatňujúce sa pri návrhu parkov, v kombinácii so špecifikami organizácie cintorínov, spôsobov pochovávania, všetko pri vedomí potreby vytvorenia pietneho miesta. V návrhu je dôležité vychádzať z faktu, že cintoríny navštevujú prevažne starší ľudia a teda prispôsobiť priestranstvo ich možnostiam, najmä pohybu. Preto je vhodné cintoríny osadzovať dostatkom pobytových prvkov, miest so zdrojom úžitkovej vody a pre pohyb komfortnými komunikáciami. Dôležité bude navrhnúť dostatočne kapacitné odpadové hospodárstvo na odpad z hrobov. Pre orientáciu na cintoríne je nutné vytvoriť orientačný systém tak, aby jednotlivé hroby boli ľahko nájdené. Cintoríny je odporúčané vnímať ako priestupné areály, s režimom prístupnosti. U väčších cintorínov bude nutné vytvoriť hierarchizovanú sieť komunikácií, a teda i vstupov, keď hlavné vstupy môžu mať podobu stavieb s integrovanou vybavenosťou.

VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

D.1.2 pre hlavný komunikačný skelet
D.1.4 a D.3.3 pre nižšiu úroveň komunikácií pre pohyb osadou
D.2.1 pre príjemný pobyt na cintoríne
D.2.2 pre zdôraznenie významu častí cintorína alebo stavieb na cintoríne
D.3.1 a D.3.2 pre krajinárske riešenie
U.2.1 pre orientáciu cintorínom
U.2.2 pre zvyšovanie integrácie a otvorenosti osád
U.3.1 pre príjemné cintoríny

— venuj pozornosť vstupom na cintorín a priestupnosti areálu
— oplotenie považuj za súčasť architektúry
— k cintorínu navrhni kvalitné predpriestory, ktoré slúžia ako rozhranie medzi svetom cintorína a mestom
— vytvor hierarchiu komunikácií
— navrhni dostatok miest k pobytu, aj intímneho charakteru, k pobytu so zosnulými, ich komemoráciou
— u väčších cintorínov mysli na pohyb vozidiel správy po komunikáciách
— orientačný systém považuj za nutný
— navrhni sieť zdrojov vody
— odpadové hospodárstvo navrhuj kapacitne – mysli na maximálnu záťaž v podobe sviatku Dušičiek
– venuj pozornosť umeniu na cintoríne

Ilust_1_ilust_1.3.7_vazby_1

ilustrácia axonometrie
popisujúca typológiu a jej derivácie

súčasť čistopisu diela

C3.7 VÄZBY

sú špecifickým prípadom areálov, konkrétne ich trvalými a režimovými väzbami na časti systému priestranstiev Nitry. V najjednoduchšej forme ide o priechody a pasáže cez štruktúru súkromných vnútroblokov alebo cez celé objekty. Tieto pasáže sú pre mesto vitálne a vďaka svojim logickým prepojeniam by stávajúce prepojenia mali byť v celistvosti zachované a nové, v rámci duchu plôch vnútroblokov vytvárané, avšak s pamäťou ich režimového pojatia. Pre tieto priechody a pasáže, pri ich komerčnom užití alebo za účelom vybavenosti, platia rovnaké kvalitatívne podmienky, okrem podmienok priestorového usporiadania, ktoré sú práve pre tieto časti limitnými.

Ďalšou dôležitou väzbou je, keď sú priestranstvá s režimom priamou súčasťou iných priestranstiev, v podobe napríklad záhrady alebo vnútrobloku kultúrneho zariadenia či vybavenosti a naopak, keď je verejne prístupné priestranstvo súčasťou pre využitie konkrétneho objektu so špecifickou úpravou pre tento účel. Obe tieto väzby sú pre priestranstva žiaduce a je vhodné ich primerane zmysluplne podporovať.

Špecifickými priestranstvami, intenzívne previazanými so svojimi nadväzujúcimi priestranstvami, je hradný areál a areál Agrokomplexu. Oba tieto areály majú v celomestskom systéme priestranstiev jedinečnú pozíciu a hodnotu. Jedinečnosť hradného areálu je v jeho hodnote, agrokomplexu v jeho budúcom potenciáli pri správnom režimovom nastavení, s ohľadom pre využiteľnosť a adaptáciu parkových priestranstiev, ako i okolia jednotlivých nábreží, s pozitívnym dopadom na priestranstvá i atraktívnosť celého areálu všeobecne. Popis niektorých týchto väzieb je súčasťou popisu lokalitného členenia a ich usporiadania.

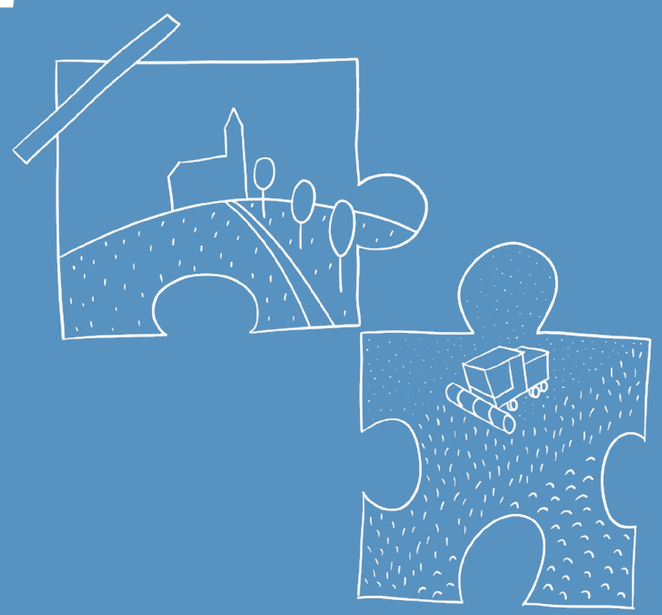
Iným, špecifickým prípadom, sú takzvané areály pre bývanie, ktoré obmedzujú prístup k logickým väzbám minimálne pešej priestupnosti územia a vyvárajú tak slepé alebo „súkromné“ ulice v typológiách zástavby, kde to nie je nutné, prípadne vytvárajú minimálnu formu priestranstiev s odkazom na svoj súkromný rozmer. Tieto systémy sa s odkazom na tento dokument neodporúčajú a sú umožnené s vnútroareálovou komunikáciou nie dlhšou ako 50 metrov, bez možnosti jej násobenia a maximálne jedného napojenia v bode na priestranstvo. Priestranstvá tohto charakteru, ktoré sú dnes napojené na ostatné priestranstvá s plnou funkčnosťou, majú fungovať ako bežné priestranstvá. Pokiaľ niekto bude chcieť vybudovať obdobné priestranstvo, musí mať minimálne desaťmetrovú šírku s možnosťou umiestnenia výsadieb a minimalizáciou parkovacích plôch a s umožnením minimálne pešej priestupnosti pri dodržaní štandardnej úrovne okolitých nadväzujúcich priestranstiev.

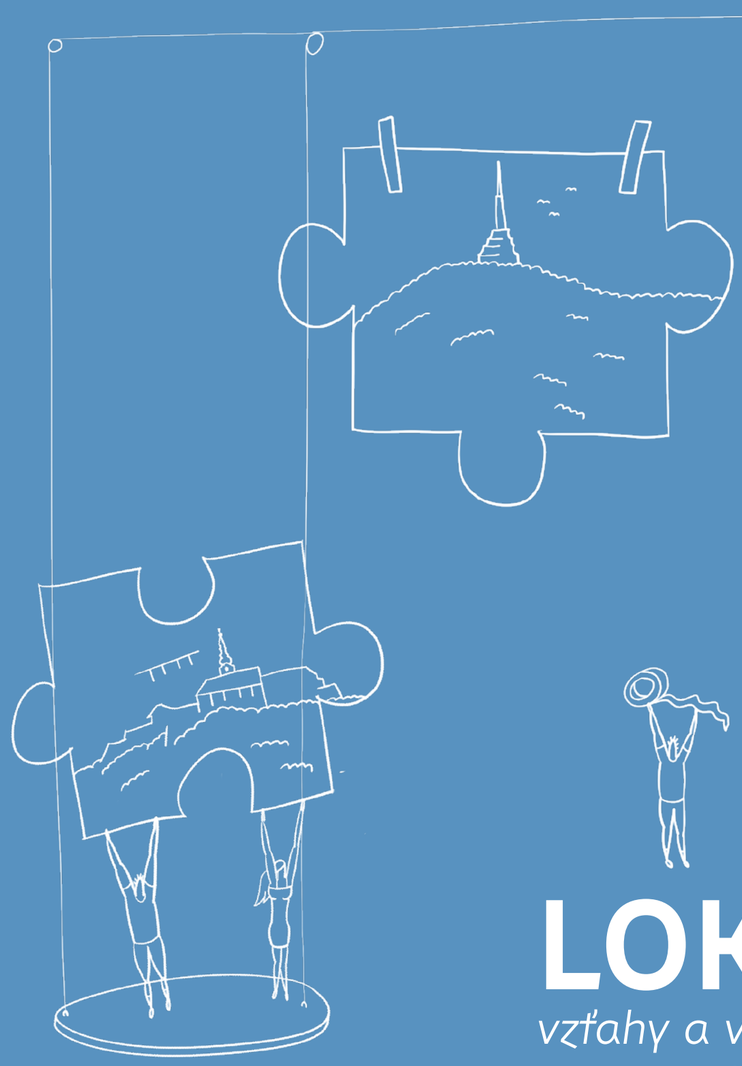
VÄZBY NA KAPITOLU DETAIL A UŽITIE:

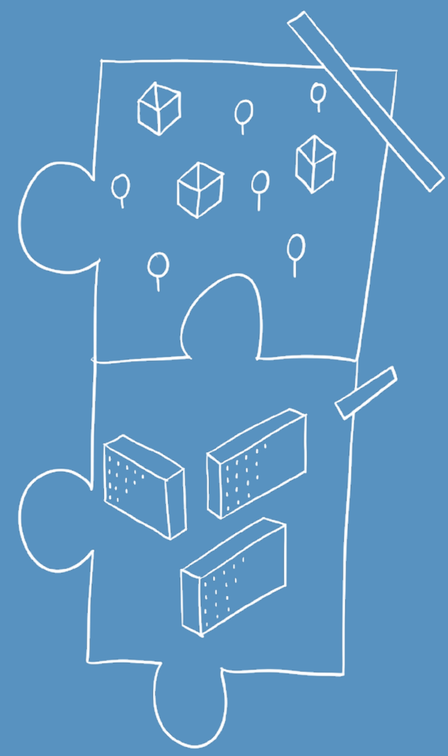
U. vo vzťahu k potenciálu Užitia celá kapitola od udalostí po pobývanie

— väzby nesmú narušať funkčnosť jednotlivých areálov
— väzba má priestorový zmysel pre svoju využiteľnosť
— väzba by nemala podliehať zrušeniu a mala by ostať dlhodobo v platnosti
— väzba s priestranstvom je mnohofunkčná a okrem svojho využitia pre potreby areálov slúži rôzne
— väzba nevzniká na úkor, prípadne nedegraduje iné obdobné paralelné priestranstvo
— väzba je pre výhodnosť vzťahu napojenia na priestranstvá kompenzovaná inou protihodnotou

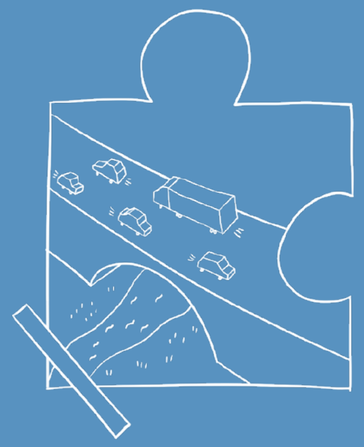
L

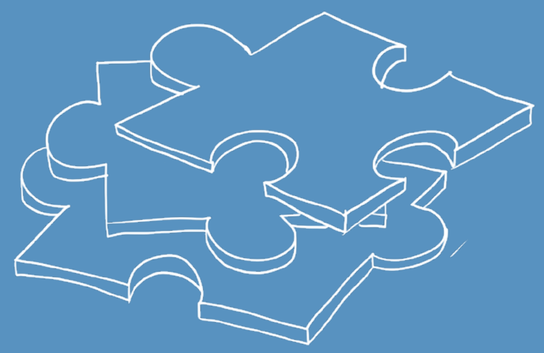

LOKALITY *popisujú charaktery, vzťahy a väzby priestranstiev Nitry. Nitry rozpoznateľnej vo svojich častiach a zároveň ucelenej v kompaktnej sieti hierarchizovaných priestranstiev, od jadier lokalít po ich celky, vymedzené s ohľadom na orientáciu k srdcu Nitry. Hlavné a vedľajšie priestranstvá potom svojim spresneným popisom tvoria možné zadania týchto jadrových priestranstiev. Tie sú doplnené prepojeniami bežnejších priestranstiev a spolu tvoria skladačku systému priestranstiev Nitry.*

Lokality sú základnou priestorovou jednotkou návrhu charakteru jednotlivých častí prostredia Nitry, jej priestranstiev, s možnou indikáciou priestorového upresnenia priestranstiev, detailu a užitia.

Čo je lokalita?

Lokalita je interpretačným pojatím celku zástavby a priestranstiev. Ten z podstaty veci nemusí byť súrodý v charaktere zástavby či funkčnej náplne, ale musí byť homogénny v duchu priestranstiev danej lokality. Znamená to, že každá lokalita obsahuje svojskú kombináciu priestranstiev s potenciálnymi centrami, možnosťami zástavby i voľnej krajiny s unikátnym využitím.

Lokality popisujú i budúce zastavané prostredie s ohľadom na plánovacie dokumenty, prípadne známe zámery a interpretujú ich do celkov lokalít podľa popisu. Obdobné platí aj pri krajinných priestranstvách, ktoré dopĺňajú o nové priestranstvá v duchu ekosystémových služieb.

Cieľom je tak popis smerovania systému priestranstiev Nitry ako previazaného rozoznateľného unikátneho celku. Lokalitné členenie sa užíva podľa návodov časti *Manuál.*

Delenie a členenie lokalít

Pre potreby a orientáciu v dokumente sú jednotlivé lokality zhlukované do súborov lokalít. Tieto súbory lokalít sú rozdelené na *Stred,* čo je centrálna časť Nitry a následne jeho blízke a vzdialené okolie podľa svetových strán. V priamych väzbách sú tak súbory lokalít *Západ, Východ, Sever a Juh,* v nepriamych potom *Juhovýchod, Juhozápad* a *Severozápad.* Každý z týchto súborov v sebe obsahuje rôzne lokality.

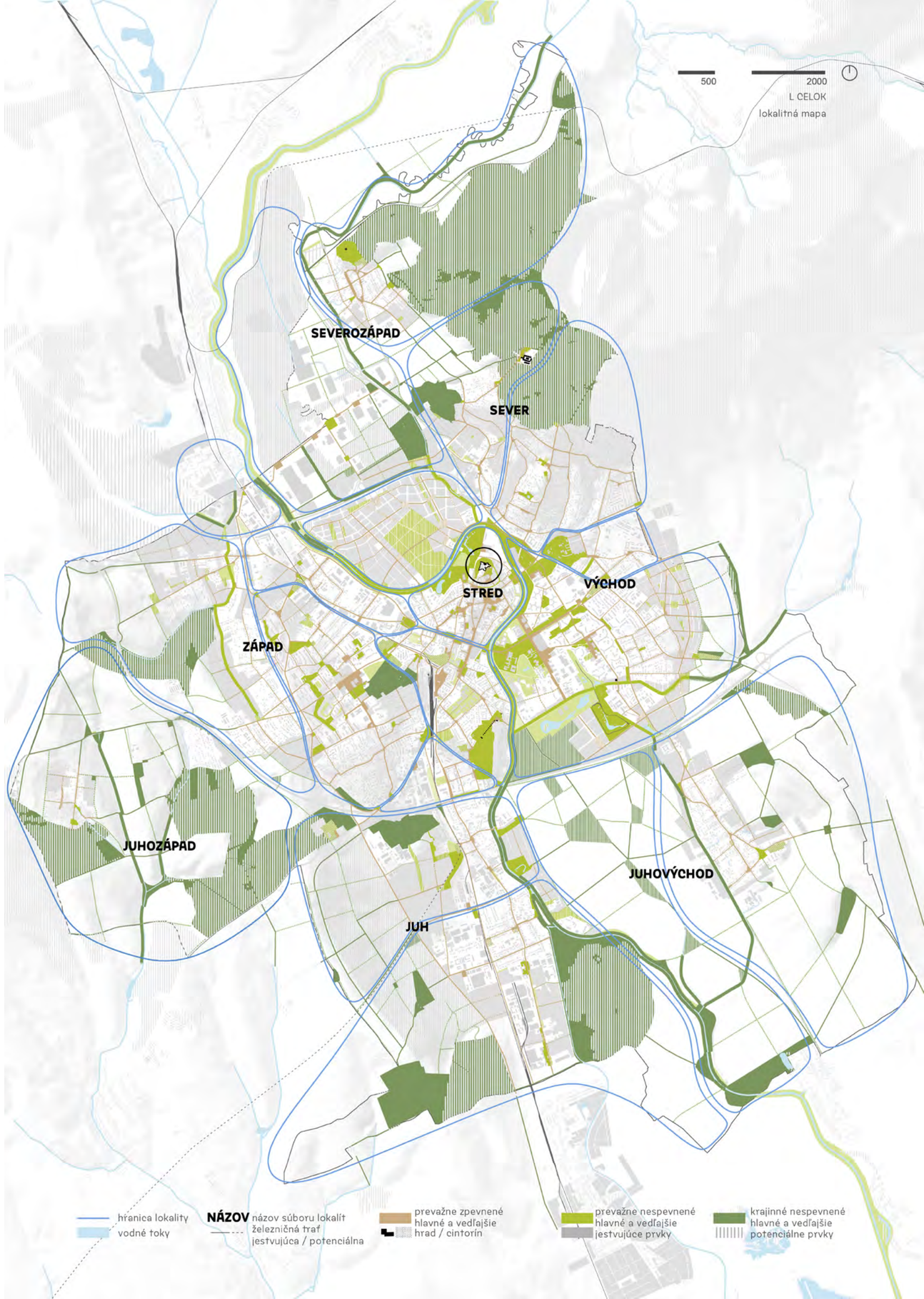
Samotné lokality sú rozvinutím členenia analytickej časti, založenej na syntetickom prístupe vytýčenia a pomenovania jednotlivých lokalít, vychádzajúcej z vyhodnotenia systémových vrstiev celku Nitry a ich spolupôsobenia. Priestorovo ide o podobne veľké jednotky.

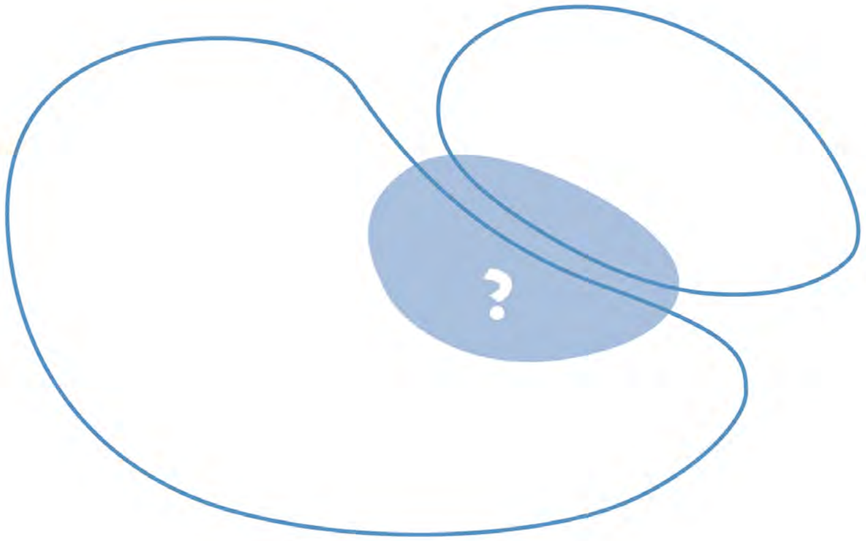
Pre ucelenosť popisu je v rámci súboru lokalít rozvinutý ich popis usporiadania, vo vzťahu medzi sebou i s okolitými súbormi lokalít. Obecný popis s typologickou mapou tak ukazuje základnú typológiu priestranstiev v členení línie, plochy, areály pre určenie druhu a orientačnej hierarchie priestranstva a ucelenej kontinuity jednotného celku priestranstiev.

Každý súbor lokalít je ďalej doplnený lokalitnou mapou s vyznačením upresnených priestranstiev a členením na jednotlivé lokality a ich častí. V tejto časti popisu je reflektovaná významová rovina interpretácie celku priestranstiev Nitry v rámci súboru lokalít, najmä s ohľadom na jeho celkovú návrhovú kompozíciu.

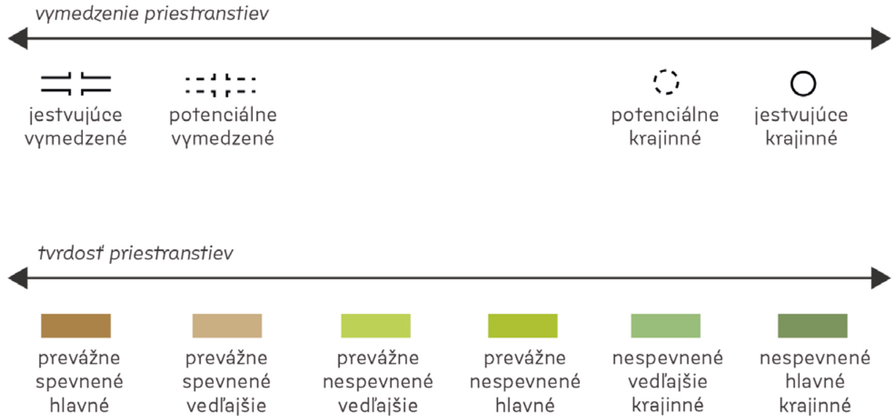
Samotné lokality sú popísané cez svoje časti, prípadne cez upresnenia špecifických a krajinných priestranstiev v tabuľkovom členení. To je pre rýchlu prehľadnosť delené na základné určenie usporiadania, detailu a užitia. Pokiaľ je určené, platí pre celú časť lokality a je možné ho dodefinovať upresnením priestranstva. Časť lokality je teda spresnením lokality vo vzťahu k špecifikom usporiadaní týchto častí.

V rámci okrajových polôh členenia je potrebné brať na zreteľ autorskú subjektivitu pri stanovení rozhraní lokalít. Pre zjednodušenie sú niektoré lokality alebo ich časti delené podľa priestranstiev, ktoré ich potenciálne spájajú fyzickým priestorom, avšak svojou intenzitou, prípadne rozdielnym charakterom a vývojom či väzbami v celku, rozdeľujú.

Pri hraniciach lokalít ide o určité zjednodušené zobrazenie v detaile sa prelínajúcich vrstiev. Nie je preto vylúčené, že pri zvolení inej mierky zobrazenia alebo delenia je možné dôjsť k podrobnejšiemu, prípadne menej podrobnému členeniu lokalít. Rozhodnutie vymedzenia je na posudzovateľovi alebo prevládajúcom charaktere.

Vymedzenie a tvrdosť priestranstiev sú ich základnými priestorovými a kvalitatívnymi hodnotami. Toto jednoduché členenie rozvíja typologické členenie celku o priestorovú orientáciu a predpokladanú intenzitu vnemu výsadieb, nespevnených a výsadbových povrchov.

Tvrdosť priestranstiev

Tvrdosť alebo miera spevnenia definuje pomer spevnených častí v rámci charakteru priestranstva. Predbežné určenie jednotlivých priestranstiev nadväzuje na určenia analytickej časti tohto manuálu. Pojem tvrdosť alebo spevnenie znamená prevažujúcu zložku krajiny a podiel zastavanosti, prípadne spevnených povrchov. Ide tak o viac spevnené (napríklad námestie) alebo nespevnené priestranstvo (napríklad park). Táto skutočnosť však znamená možnosť drobných spevnených, prípadne nespevnených plôch v jednom alebo druhom charaktere.

Krajinné priestranstvá sú potom špecifickou skupinou, pretože mimo cesty v krajine je možné sa pohybovať sadom, lesom a podobne. Krajinné priestranstvá sú v logike tvrdosti priestranstiev na najnižšej úrovni. Tieto plochy sa tak stávajú prirodzenou súčasťou priestranstiev, avšak ako určité plochy spájajúce sieťou krajinných línií vymedzené alebo určené krajinné priestranstvá. Ide napríklad o miesta, vymedzené krajinné priestranstvá určitej aktivity alebo väčšej skupiny možných aktivít, ktorými je posilnený význam v rámci pohybu krajinou – výhľady, prírodné zaujímavosti, prístrešky a ďalšie druhy užitia a programu.

Práca s tvrdosťou priestranstiev je doplnená práve o vymedzenie krajinných línií v rámci priestranstiev zastavaného územia v kategórií typológie ulíc. Je tak všeobecne podporovaný princíp systému sídelnej zelene, ktorý prepája interiér mesta s okolitou krajinnou. Forma tohto prepojenia sa môže podľa možností rôzniť.

Vymedzenie priestranstiev

Vymedzenie priestranstiev je priestorovou určitosťou často v hierarchii významnejších priestranstiev. Tieto priestranstvá sú hlavnými bodmi štruktúry priestranstiev a často určujú prevládajúci charakter, prípadne sa z neho svojim špecifickým upresnením v usporiadaní alebo detailu vymedzujú.

Často sú tak ústrednými pre okolité priestranstvá s prevládajúcim, určujúcim charakterom a možno orientáciou vybavenosti, ktoré často toto vymedzenie podnecujú či len ústredné nástupné body, prípadne krajinné priestranstvá hodné vymedzenia, body v krajine. Delíme ich na jestvujúce špecifické, potenciálne špecifické, jestvujúce krajinné a potenciálne krajinné. Ide teda o upresnenie pôvodne stanovených kategórií vymedzenia analytickou časťou *Nitra viditeľná*.

Jestvujúce špecifické znamenajú priestranstvo výnimočné nad rámec okolia, ktoré môže byť uzavreté alebo s lemom. Silné priestorové vymedzenie dáva priestranstvu ucelený charakter. Jeho budúcim ekvivalentom, určeným územnoplánovacím podkladom alebo na základe vrstiev celku, je potom potenciálne špecifické. Ide napríklad o priestranstvo, ktoré má zrejmú hranu a smerovanie k priestranstvu čelom, vstupom, dominantnou hranou a podobne. Ďalej ide o potenciálne doplnenia priestranstiev podľa návrhu manuálu v rámci smerovania navrhovania.

Obdobné platí u jestvujúceho krajinného priestranstva. Jeho budúcim ekvivalentom je potenciálne krajinné priestranstvo. Mimo návrhové dokumenty ide napríklad o miesta k tomu vhodné, ako sú zbytky krajinnej štruktúry, prípadne miesta zaujímavostí a ďalšie obdobné miesta, ktoré dopĺňa návrh manuálu.

Mapové listy súborov lokalít

Mapové listy súborov lokalít sa skladajú z typologickej a lokalitnej mapy. Vo všeobecnosti platí, že typologická mapa je spresnená lokalitnou mapou. Zároveň platí, že v lokalitnej mape je nutné skontrolovať, či dané riešené priestranstvo neobsahuje spresnenie či iné špecifiká v nadväzujúcej tabuľke. Ich konkrétne detailné použitie s príkladmi je možné nájsť v časti *Manuál*, typológiu potom v časti *Celok*.

Vymedzenie a interpretácia niektorých priestranstiev je autorským počinom z podkladov analytickej časti *Nitra viditeľná* na úrovni možnej danej týmto druhom spresňujúceho dokumentu a nevylučuje tak, že iný tvorca by k problematike ako celku systémovej vrstvy pristupoval inak.

Mapové listy je však nutné brať ako doplňujúci sa a previazaný celok pre maximálny dopad možného smerovania koncepcie priestranstiev a ich tvorby. U prípadných zmien alebo reflexií koncepcie je preto nutné k nim prihliadať celistvo ako ku systémovej vrstve a nie nahodilo vynímať z problematiky jednotlivé priestranstvá podľa potreby.

Ako čítať typologickú mapu?

Typologická mapa je všeobecným súhrnom základného typologického čítania kontinua priestranstiev – línií, plôch a areálov. Ide tak o základnú mapu priestranstiev s dobrou čitateľnosťou hierarchie priestranstiev, konkrétne ich návrhového stavu, spolu s implementáciou systému sídelnej zelene ako súčasťou priestranstiev krajinných i v zastavanom území. Obe tieto časti sú potom doplnené obecným popisom v rámci súboru lokality. Typologická mapa je tak základným typologickým delením priestranstiev.

Cieľový stav navrhovaného typologického členenia je čitateľný cez určenie, charakter a hierarchiu línií, plôch a areálov. Tieto časti sú reflektované vo všeobecnom typologickom popise prístupu k nim, v časti *Celok – Línie, Plochy a Areály.* To isté platí aj o systéme sídelnej zelene, ktorého špecifikom je najmä plnenie ekosystémových služieb, vrátane možností prepojenia priestranstiev.

Ako čítať lokalitnú mapu?

Lokalitná mapa slúži ako upresnenie a doplnenie špecifických informácií typologickej mapy na úrovni charakteru lokality, konkrétne pomocou definovania súborov lokalít, spresnenia významovej kompozície celku Nitry v danom súbore a vymedzenia krajinných a špecifických priestranstiev.

Súbor lokalít obsahuje jednu alebo viac lokalít, delenú na jednu alebo niekoľko častí lokality podľa lokalitného členenia. Tieto lokality sú ďalej obecne popísané v texte daného súboru lokalít. Následne aj detailne v jej tabuľkovej časti, ktorá určuje špecifiká usporiadania a detailu jednotlivých častí lokality.

Spresnenie významovej kompozície zobrazuje a vysvetľuje väzby kompozície celku Nitry v detaile daného súboru lokalít, jeho väzieb na špecifické a krajinné priestranstvá. Táto významová časť je obecne popísaná v texte daného súboru lokalít a uvádza tak spoločne vnímané celky priestranstiev v širšom kontexte.

Tie sú doplnené vymedzením krajinných a špecifických priestranstiev jednotlivých častí lokalít v tabuľkovej časti a mape.

STRED

Lokality Stred reprezentujú územie súboru historického i budúceho jadra mesta s priľahlým okolím, jeho stredu i s novovznikajúcou centrálnou časťou, tvoriacu ľavé nábrežie Nitry i častí v blízkosti železnice až okolia Bratislavskej a Cabajskej ulice. Takto vymedzený Stred sa rozpína medzi katastrálne územia Nitra, Zobor a Mlynárce. Stred je pre usporiadanie mesta najvýznamnejším súborom lokalít.

Cieľovým stavom tejto časti je podpora charakteru centrálnej časti mesta Nitra, s významnou dominantou hradu a kalvárie, v prostredí s výraznými historickými stopami i centrálnym rozvojom v blízkosti nábrežia. V tomto duchu je snahou prepojiť rôznorodé časti mesta s doplnením priestranstiev kompaktnej blokovej zástavby i hodnotných súborov hromadnej výstavby s ich širším napojením do dvoch hlavných súborov lokalít Západ a Východ s ich najväčšou koncentráciou. Nábrežie a okolité parky je potrebné brať ako hlavné krajinné prepojenia a osi priehľadov, spolu s triedami a okruhmi, zaisťujúcimi celkové previazanie všetkých súborov lokalít.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä toky Nitry a Dobrotky, spolu s morfológiou Hradného vrchu a Kalvárie s ich napojeniami na nábrežia. Významný je dopad vodných plôch, ich charakter a dostupnosť, vrátane premenlivého celku nábreží, v previazaní na rôzny charakter nadväzujúcich parkov a teda aj ich dopad od reprezentatívnych a rekreačných funkcií, až po podporujúce biodiverzitu v širšom slova zmysle. Ide najmä o nespevnené povrchy a ich režimy údržby, ako aj implementáciu systémov krajinnej infraštruktúry aj s ohľadom na to, že táto časť bola v mnohých častiach historicky pred reguláciou širšou riečnou nivou rieky Nitra. V rámci prestavieb vnútornej časti mesta sú dôležitou časťou i vnútrobloky, ktoré sú odlišné dobou svojho vzniku a tým aj ich charakterom či uzavretosťou – to sa odzrkadľuje i v pôsobení výsadieb a ich kontraste voči historickým častiam. Prepojenia taktiež rozširujú areály. Všetky tieto časti sú zároveň vedením pre širšiu voľnočasovú infraštruktúru v území.

Typológia priestranstiev v zastavanom území vychádza zo základu historického jadra, solitérnej výstavby, kompaktnej mestskej a kompaktnej prímestskej zástavby, spolu s cintorínmi, areálmi produkcie, vzdelávania, starostlivosti a športu. Nábrežie s parkami a špecifické historické priestranstvá v tejto časti tvoria jeden hierarchizovaný, takmer kontinuálny celok. Výraznou časťou je spolupôsobenie dopravných stavieb a ich prestupov či nástupov na hromadnú dopravu. Pri týchto častiach sa predpokladá ich maximálna premena na živúce prostredie. Prestavbové časti a doplnenie nábreží po regulácií sú následne čiastočne tvorené solitérnymi objektmi vnútroblokov bytovej zástavby. Charakter tejto zástavby tak výrazne mení pôsobenie a vymedzenie priestranstiev. V rámci typológie je integrované využitie špecifika hodnotných priestranstiev i objektov druhej polovice 20. storočia, archeologické stopy i možnosti využitia vodných plôch riečnej nivy Nitry.

V krajinných priestranstvách sú to následne najmä zmienené nábrežia a parky, ktoré ich rozširujú.

Miera stability lokality prevažne vysoká. Centrálne časti so stabilnou sieťou priestranstiev. Nižšia miera stability vymedzenia priestranstiev pre rozvojovú časť lokality Lúky, s podrobne vymedzenou sieťou priestranstiev a priemyselné časti okrajov lokality, potenciálne k prestavbe.

Súbor lokalít Stred je delený na lokality Centrum sever, Centrum juh, Bratislavská, Lúky a Klín. Centrum sever je lokalizačne jadrom Nitry s pahorkami Hradného vrchu a Výšku, Centrum juh je jeho priamym rozšírením v novodobých dejinách, vrátane pahorku Kalvárie. Bratislavská je južným nábrežím Nitry, Lúky sú severným nábrežím Nitry a Klín je okolím železnice pod Kalváriou.

Centrum sever je následne delené na časti Horné a Dolné mesto, Párovce sever (I., III., IV.), Číneš, Predmostie, Vodná, Sihoť a Hangócky. Centrum juh je delené na časti Nové mesto, Štefánikova, Stanica, Nemocnica, Párovce juh (II.), Cintoríny, Kalvária, Nábrežie Kalvárie, Svahy Kalvárie a Pod Kalváriou. Bratislavská je následne delená na časti Staré Mlynárce, Kamenec a Rondel. Lúky sú delené na časti Zelokvet, Párovské a Horné lúky a Lučiny. Klín je ucelenou charakterovou lokalitou bez podrobného definovania svojich častí. Ide tak o charakterovo najpestrejší súbor lokalít v rámci Nitry.

Priestranstvá tejto časti tak reflektujú historický a stavebný vývoj tohto súboru lokalít ako i rôznorodosť foriem a významov jednotlivých priestranstiev a ich celkov.

Hlavnými kompozičnými celkami zastavaného územia sú súbeh mestských tried Hlavná, Výstavisková, Klokočinská a Kláštorná, os parkov Lúk a Martinského vrchu, rozvinutie prímestských tried Mlynárecká, Bratislavská, Michalská, vnútorného i oboch častí vonkajšieho okruhu – všetky by mali byť podľa možností doplnené o stromoradia a kvalitnejšie povrchy s akcentovaním špecifických priestranstiev a oddelenou cyklocestou. Mestské triedy smerujú k Hradnému vrchu spolu s rozvinutím priehľadov naň, vnútorný okruh ho obkolesuje a prepája všetky hlavné triedy parkové osi nábrežia Nitry, sever vonkajšieho okruhu rozvíja prepojenia novej stredovej lokality Lúk, juh popri dopravnej tangente rozvíja priestranstvá nástupov Klinu a obe potom prepojenia smer západ východ. Ostatné triedy a priestranstvá sú miestnymi osami priestranstiev a jadrami zástavby.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev je nábrežie Nitry a Dobrotky s nadväzujúcimi parkami, spolu s parkovo pojednanou stopou Jelšiny a s morfologickými celkami pahorkov Hradného vrchu a Kalvárie a ich napojení na nábrežia.

— ochraňuj hodnoty krajiny
— rieš rieku, nábrežia a priľahlé priestranstvá ako jeden celok
— priestranstvá komponuj s ohľadom na výhľady na Hradný vršok
— rešpektuj historické osi a komponovanie priestranstiev
— podporuj drobné pešie prepojenia, pasáže a priechody
— dodržuj nastavenie hierarchie a kontinuity priestranstiev novovznikajúcich a jestvujúcich častí
— rieš priestranstvá pred občianskou vybavenosťou vo vzťahu k ich významu, užitiu a programovej náplni
— podporuj drobnú komerciu s využitím priestranstiev
— z hlavných pohybových os vytváraj miesta pre príjemný pohyb a pobyt
— podporuj a vytváraj pešie zóny
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, minimalizuj bariérový efekt R1 a a ulice Chrenovská
— klásť vysoký dôraz na historický detail i s ohľadom na hodnotné súbory 20. storočia

CS/ **CENTRUM SEVER**

ČASŤ LOKALITY HORNÉ MESTO

Priestranstvá pamiatkovej rezervácie Hradného vŕšku so svojimi krajinnými svahmi s hlavným významom. Jadrá priestranstiev tvoria nádvorie hradu, priestranstvo pred hradbami, Pribinovo a Župné námestie.

Kompozícia časti lokality je založená na centrálne situovanom hrade, pod ktorým sa uplatňuje prvok zelených svahov a parkových priestranstiev obopínajúcich hradný vŕšok. Vymedzené priestranstvá časti lokality tvoria spojitý priestor, vnímateľný pri pohybe na hrad.

Vzťahy a napojenia na okolité časti lokality sú limitované morfológiou terénu, kvôli ktorej je hradný vŕšok napojený na okolie len bodovo, s možnosťou bezbariérového pohybu len v jednom bode. Naopak, vďaka morfológii sa táto časť lokality výrazne prejavuje v pohľadoch vo väčšej časti mesta a je prirodzenou dominantou.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde historizujúcich povrchov v spevnených plochách a historizujúcich alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách.

Prvky, užité v najväčšej miere, sú pobytové sedacie prvky a rôzne typy umeleckých prvkov. Pohybové a technické prvky by nemali predstavovať rušivý element celkového pôsobenia priestranstva.

Výsadby budú založené na prevažne listnatých stromoch. Možno uplatniť drobné výsadby kríkov a okrasných záhonov pre špecifický detail. V parkových plochách sa významne uplatnia pobytové trávniky.

Užitie zastúpené pobývaním všetkých kategórií. Pre polohu v centre mesta sa uplatnia prvky propagácie, ako turistický a informačný systém. Reklamný systém by mal byť minimalizovaný. Priestranstvá významne užívané pestrou škálou užívateľov.

CS 1.1 / Námestie Jána Pavla II.

Parkové námestie tvoriace podnož Nitrianskeho hradu. Potrebná vizuálna čistota a minimalizácia stavebných zásahov priestorového charakteru tak, aby nebola oslabovaná dominantná hmota hradieb a hradu.

Kvalitou priestranstva je dominanta morového stĺpu na osi vstupu do areálu hradu. Potrebné dbať na vizuálnu spojitosť týchto prvkov, bez bariér, napríklad v podobe vyšších výsadieb. Z terasy stĺpu ctiť voľný výhľad na mesto. Kvalitou taktiež prítomné výsadby, spoludefinujúce charakter priestranstva.

Preveriť možnosť zrušenia vizuálne rušivého parkoviska pod hradbami (nad objektom kaviarne). V miestach nad kaviarňou zúročiť kvalitu výhľadov na Zobor. Parkové priestranstvo komponovať v duchu krajinárskych parkov, ako voľnú trávnatú plochu s komponovanými skupinami výsadieb. Priekopu pod hradbami možno pojednať atypicky, ako priestranstvo drobnej mierky.

Povrchy riešiť ako historizujúce (rôzne formy maloformátovej kamennej dlažby), v detaile možno i ako hodnotné (rezaná kamenná dlažba). Povrchy hlavných trás pohybu by mali odolať záťaži pojazdu obsluhy hradu.

Prvky pobytové sedacie či pobytové historické umiestňovať na miesta s pekným výhľadom. V okolí morového stĺpu možno dokomponovať jeho terasu umeleckými sedacími prvkami. Individuálne sedacie prvky vhodné umiestňovať do parkovej časti priestranstva či popri ceste na hrad, ako spôsob moderácie pohybu - miesta k zastaveniu a vnímaniu výhľadov.

Výsadby budú založené na jestvujúcich výsadbách stromov s možnou prebierkou, primárne ihličnanov. Vhodné odstrániť či prerezať priestorovo dominantné kríky, presahujúce výšku očí. Výsadby povrchov budú prevažne trávniky pobytové, s možným kvitnúcim detailom, prípadne nízke pôdopokryvné kríky v zatienených situáciách. V okrajových polohách možná extenzívna starostlivosť o výsadby povrchov.

Užitie bude založené na príjemnom a inkluzívnom pobývaní, prevažne v parkovej časti priestranstva. Časť priestranstva pod hradbami môže hostiť kultúrne či trhové udalosti.

CS 1.2 / Pribinovo námestie

Centrálne priestranstvo Horného mesta, tvoriace spolu so S1.1 jeden spoluvnímateľný celok pre spojitosť pohybu týmito priestranstvami cestou na hrad/z hradu. Charakterom by malo ísť o spevnené kamenné námestie, s možnou parkovou časťou, tvoriacou detail hradného námestia.

Kvalitou priestranstva je fronta historických domov, vymedzujúcich kompaktný priestor námestia, v kombinácii s miernou svažitosťou a trojuholníkovým tvarom, dodávajúcim priestranstvu dynamiku. V námestí nutné ctiť priehľady na veže kostolov svätých Petra a Pavla a svätého Emeráma.

Pohyb vozidiel po námestí je vhodné situovať len po jednej strane námestia (priechodná ulica námestím, nie okruh okolo). Vhodnejšia je dolná hrana. V tejto časti je možné i parkovanie. Uvoľnená juhovýchodne orientovaná hrana, bez záťaže motorovej dopravy, môže slúžiť k expanzii programu stavieb orientovaných do námestia, k zhodnoteniu pobytových kvalít i výhľadov do priestranstva.

Povrchy riešiť ako historizujúce (rôzne formy maloformátovej kamennej dlažby), v detaile možno i ako hodnotné (rezaná kamenná dlažba). Pojazdované plochy vhodné diferencovať od plôch pochodzích.

Prvky dnes v námestí prítomné (umelecké pobytové, vodné a komemoračné) sú hodnotné svojim prevedením na mieru šitým priestranstvu. Prvky by mali ostať zachované. Preverená bude možnosť ich integrácie do budúcich podôb námestia, prípadne ďalšie možnosti využitia.

Výsadby dnes v námestí prítomné, pozostávajúce z ihličnatých stromov a objemných kríkov, je žiadané odstrániť. Vhodné je používať nižšie množstvo výsadieb listnatých stromov, ktoré budú dominantami priestranstva a drobné výsadby, i mobilné. Predzáhradky na východnej strane námestia možno ponechať a rozvíjať. V priestranstve nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie vo forme príjemného pobývania bude situované do jadra priestranstva a na dopravne nezaťaženú hornú hranu. Na tejto hrane je možné i dočasné pobývanie.

ČASŤ LOKALITY DOLNÉ MESTO

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny, vrátane kopca Na Vŕšku a najvýznamnejšej pešej zóny s námestím s hlavným významom. Jadrá priestranstiev tvoria Svätoplukovo námestie, Starý rínok, Na Vŕšku, Štefánikova trieda, predpriestor Kostola svätého Ladislava a ich prepojenia. Hodnotné prepojenia priechodov a pasáží s obchodným využitím.

Kompozícia časti lokality je založená na nosnom lineárnom priestranstve Štefánikovej triedy s podobou pešej zóny, ústiacej do Svätoplukovho námestia. V kompozícii prítomná dualita rušnej Štefánikovej triedy a komornej Farskej ulice. V kompozícii sa uplatňuje prvok komplementárnosti, plošne či vybavenosťou významných priestranstiev a s nimi susediacimi menšími a komornejšími, aspoň čiastočne parkovými priestranstvami.

Vzťahy a napojenia sú založené najmä na kontinuite Štefánikovej triedy, ako hlavnej mestskej triedy a väzbami priestranstiev na nábrežie a Mestský park. V časti lokality prítomná jemná morfológia terénu dáva vyniknúť Kostolu svätého Ladislava.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde historizujúcich povrchov v spevnených plochách a hodnotných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Pojazdné plochy je možné riešiť aj v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba).

Prvky v podobe pobytových sedacích sa uplatnia vo väčšej miere, vzhľadom na záťaž priestranstiev. Pohybové a technické prvky nebudú umiestňované do exponovaných polôh priestranstva.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov s možným detailom vo forme drobných výsadieb. V rámci väčších priestranstiev sa uplatnia výsadby povrchov. Výsadby budú nadobúdať i charakter vodozádržných opatrení.

Užitie bude zastúpené pobývaním a taktiež udalosťami všetkého druhu, obzvlášť v hlavných priestranstvách. Propagácia sa uplatní informačným a turistickým systémom, ale i kultivovanou podobou reklamného systému. Priestranstvá významne užívané pestrou škálou užívateľov.

CS 2.1 / Svätoplukovo námestie

Hlavné námestie mesta, s priestorom pre širokú škálu aktivít a udalostí. Námestie má slúžiť ako hlavný priestor pre väčšie udalosti v centre mesta. Potrebné je však i to, aby námestie bolo príjemné a privetivé ku všednému pobývaniu. Do námestia by mali mať možnosť expandovať na ňom sídliace prevádzky formou dočasného pobývania a udalostí. Námestie by malo prirodzene naväzovať Štefánikovu triedu.

Nutné ctiť priehľad na Kostol svätého Emeráma a hrad samotný i na vežu Kostola svätých Petra a Pavla. Lokálnymi významnými pohľadovými dominantami je budova pošty, Ponitrianskeho múzea a taktiež divadla.

Vhodné preveriť možnosť dostavby severnej fronty námestia i bloku za divadlom v mieste dnešného parkoviska, aj s možnosťou integrácie parkovacích kapacít do podzemia objektu. Preveriť možnosť zrušenia jazdy vozidiel popred poštu na CS 4.1 – poštu integrovať do námestia.

Povrchy riešiť ako hodnotné či historizujúce. Plochu námestia možno riešiť i súdobými výrazovými prostriedkami, vzhľadom na jeho význam.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po obvode námestia, vo väzbe na výsadby a parter stavieb na námestí. Na námestí vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané, opäť po obvode. Umelecké prvky sú žiadané, dôležitým prvkom môže byť umelecký prvok vodný.

Výsadby sa uplatnia ako prvok regulácie mikroklímy takto rozľahlého priestranstva. Výsadby stromov v námestí umiestňovať po jeho obvode ako súčasť ulíc, pred frontu fasád domov, i v duchu kontinuity do námestia ústiacich ulíc. Ďalej je možné skrz výsadby vytvárať podpriestory námestia a moderovať deje. Výsadby povrchov významnejšieho zastúpenia je možné umiestniť v bočných častiach námestia. V priestranstve nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie špecifické pre priestranstvo budú väčšie kultúrne a trhové udalosti, pre ktoré je tu vyhradený priestor. Súčasťou takto rozľahlého priestranstva bude pestrá škála pobývania.

CS 52.2/ Župné námestie

Námestie prevažne spevneného charakteru pred významnou kultúrnou inštitúciou a zároveň priestor nástupu do Horného mesta a na hrad. Námestie by malo byť vonkajšou platformou pre program Nitrianskej galérie. Žiadané umožniť expanziu parteru stavieb do námestia.

V námestí možno zhodnotiť a pripomenúť minulé vedenie vodného toku v trase Podzámskej ulice. Žiadané je ctiť dominantnú pozíciu Župného domu a toto reflektovať v usporiadaní priestranstva, napríklad skrz veľkoryso riešený predpriestor stavby.

Žiadané preveriť zrušenie nezapadajúcej okružnej križovatky a narovnanie vedenia komunikácie spájajúcej ulice Podzámsku a Janka Kráľa/Jesenského. Parkovacie kapacity v námestí nutné redukovať a riešiť koncepčne pre celú Podzámskú (napríklad ako podzemné garáže).

Povrchy riešiť ako historizujúce (rôzne formy maloformátovej kamennej dlažby), prípadne ako hodnotné. Možné je plochu námestia riešiť i súdobými výrazovými prostriedkami. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami v kamennom prevedení.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po obvode námestia, vo väzbe na výsadby stromov a parter stavieb. V námestí vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané, vzhľadom na blízky nástup na hrad. Umelecké prvky sú žiadané – možné s častou frekvenciou obmieňať ako súčasť programu galérie.

Výsadby listnatých stromov v námestí umiestňovať po jeho obvode, ako súčasť ulíc, pred frontu fasád domov, aj v duchu kontinuity do námestia ústiacich ulíc. Jestvujúce topole určené k dožitiu a nahradeniu. V priestranstve, ktoré bude prevažne spevneným, nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie, ktoré bude mať v priestranstve miesto, bude dočasné pobývanie pre stavby s parterom do námestia, kultúrne a špecifické udalosti pre priestor pred galériou a všeobecne príjemné a inkluzívne pobývanie, tvoriace všedný život priestranstva.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CS 2.3 / Farská

Paralelná ulica k Štefánikovej triede, s námestím s Kostolom svätého Michala Archanjela vo svojom strede. Charakterovo protipól a doplnok Štefánikovej – viac pokojná a komorná ulica, s vybavenosťou a službami nepotrebujúcou byť na hlavnej triede, no dôležitou pre mesto.

Kvalitou priestranstva je užší profil s jednosmernou premávkou a nízkopodlažná, prevažne historická zástavba. Ďalej je hodnotou kontinuita ulice a jej podoby v celej dĺžke. V priestranstve etif typický priehľad na vežu Kostola Navštívenia Panny Márie. Možné je reflektovať významné objekty v podobe priestranstva.

V ulici vhodné umiestniť jednostranné stromoradie v celej dĺžke (aleja nie je vhodná pre malú šírku profilu ulice), mimo priestoru Na Výšku. Pod stromoradím nájde svoje miesto parkovanie vozidiel či expanzia programu v partere domov. Vhodné maximalizovať šírku chodníkov/minimalizovať plochu vozovky a parkovania (nutné pozdĺžne parkovanie). Vo významných uzloch ulice úpravou nivelity vozovky upokojiť dopravu.

Povrchy riešiť ako historizujúce (rôzne formy maloformátovej kamennej dlažby), prípadne i hodnotné ako doplnok detailu historizujúcich. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami v kamennom prevedení. Riešením povrchov akcentovať významné uzly a stavby v ulici. Povrch vozovky možno riešiť ako hladký s úzkymi špárami, s ohľadom na pohyb cyklistov ulicou i hlukovú záťaž.

Prvky pobytové sedacie a umiestňovať vo väzbe na výsadby stromov v ulici. Vybavenie predzáhradok pohostinských zariadení bude mobilné a nebude tvoriť prekážku pohybu chodcov. Prvky technické a pohybové nebudú zasahovať do profilu pre pohyb chodcov.

Výsadby stromov v ulici riešiť ako stromoradie druhovo jednotné, aby vizuálnou pestrosťou nekonkurovali pestrosti fasád domov. Výsadba bude do retenčného záhonu, prípadne do dlažby v priestoroch, kde sa strom stáva súčasťou pobytovej časti priestranstva. Pod stromami sa môže objaviť pestrá škála drobných výsadieb.

Užitie v podobe dočasného pobývania, pre stavby s parterom orientovaným do ulice, bude tvorené napríklad formou parkletu na úkor časti pásu parkovacích státia. Reklamný systém bude riešený minimálne, s ohľadom na historické fasády budov v ulici.

CS 2.4 / Cyrilometodské námestie

Priestranstvo tvoriace predpriestor významnej barokovej stavby – Kostola svätého Ladislava. Tradične komponované priestranstvo, kde je tradičnosť opodstatnená potrebou spolupôsobenia s kostolom i prítomnosťou bohatej sochárskej výzdoby priestranstva. Dochované riešenie parkovej časti priestranstva je hodnotné.

Kvalitou priestranstva je kompozičná dualita dominantnej fasády kostola a parkovej časti priestranstva naproti, s bohatou sochárskou výzdobou, tvoriacou odozvu kostola v ploche priestranstva. Túto reflexiu je žiadané ďalej rozvíjať v návrhu priestranstva.

Žiadané je dotvoriť južnú časť námestia i súdobými výrazovými prostriedkami. Stavebný blok definovaný Školskou, Farskou, Skalnou ulicou a námestím vhodný k dostavbe juhozápadného kvadrantu. V dopravnom riešení je žiadané upokojenie dopravy pred kostolom, prepojenie kostola s parkovou časťou námestia a vytvorenie dôstojného vstupu do kostola, aj s možnosťou rozptylu jeho návštevníkov. Parkovanie v námestí, v priestore vymedzenom fasádou kostola, nutné odstrániť.

Povrchy riešiť ako historizujúce (rôzne formy maloformátovej kamennej dlažby) v kombinácii s hodnotnými kamennými povrchmi. Vozovka v priestore námestia riešená tiež ako historizujúci povrch. Možné uplatniť špecifické autorské riešenie, reflektujúce dominanty priestranstva. V parkovej časti sa môže uplatniť mlat.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať do parkovej časti a na severnú hranu námestia, odkiaľ je možné vnímať celok priestranstva. Pobytové prvky možno integrovať do architektúry riešiacej výškové rozdiely priestranstva. Pohybové a technické prvky neumiestňovať v blízkosti vstupu do kostola.

Výsadby v námestí založiť na jestvujúcom základe. Prítomné sú hodnotné vzrastlé pagaštany. Vhodné je ponechať i okrasné drobné výsadby a nízke živé ploty, definujúce rozvrh parkovej časti priestranstva. Hodnotným prvkom sú i priestorovo vymedzené predzáhradky stavieb, ktoré je vhodné ďalej rozvíjať a zveľaďovať výsadbami.

Užitie bude založené na príjemnom a inkluzívnom pobývaní. V priestranstve je žiadané minimalizovať počet a plošnú výmeru prvkov reklamného systému.

CS 2.5 / Štefánikova trieda, sever

Ťažisko pešej zóny. Živá mestská ulica s bohatou škálou vybavenosti, služieb, aktivít a udalostí v nej konaných. Priestranstvo konštruované na peší pohyb. Dva rozdielne charaktery – časť od Štúrovej po Palárikovu priestranná až rozľahlá, čo je dané modernistickými stavbami v ulici, u ktorých je potrebné riešiť predpriestor a niky medzi nimi súdobo, no s citom k pôvodnej architektúre, s možnosťou bohatšieho zastúpenia výsadieb. Časť od Palárikovej k Svätoplukovmu námestiu je tradičnou obchodnou ulicou historického centra.

Kvalitou priestranstva je kontrast historickej obchodnej ulice a modernistickej predstavy o obchodnom centre mesta, ktorý zaručuje pestrú kombináciu architektúry, ale i typov a veľkosti prevádzok. Tento kontrast, premietnutý aj do podoby priestranstva, nie je žiadané poprieť. Samotné prevedenie historickej časti priestranstva je kvalitné, s množstvom hodnotných autorských detailov.

Vhodné je posilňovať pešie väzby so CS 2.3. Ďalej je žiadané predĺžiť pešiu zónu aspoň po križovatku so Štúrovou ulicou. Nárožie ulíc Štúrova a Palárikova by malo byť na oboch stranách doplnené do priestranstva zapadajúcimi stavbami s aktívnym parterom.

Povrch hlavného priestoru pre peší pohyb riešiť v celej dĺžke ulice jednotne, ako hodnotný (kamenná dlažba), čím sa priestranstvo prepojí. Vhodné prihliadnuť k riešeniu povrchov na Svätoplukovom námestí. Predpriestory modernistických stavieb riešiť ako hodnotné povrchy (monolitické, liate či veľkoformátové), aj ako reflexiu architektúry týchto stavieb. Možné je vychádzať zo zachovaných fragmentov povrchov v týchto miestach.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať do pásu pre výsadby stromov a predpriestorov modernistických stavieb či miest ustúpenia stavebnej čiary od čiary uličnej.

Výsadby stromov budú tvoriť spájajúci prvok pešej zóny. Vhodné realizovať stromoradie z väčších stromov (na oboch stranách v širšej časti ulice). V nikách medzi modernistickými stavbami a v ich predpriestoroch môžu vzniknúť intenzívne zelené oázy výsadieb.

Užitie v hlavnom priestranstve centra mesta bude mať pestrú podobu. Svoje miesto si tu nájdu kultúrne a špecifické udalosti, ktoré môžu zužitkovať linearitu priestranstva do dramaturgie programu. Reklamný systém má v obchodnej ulici historicky svoje miesto a je potrebné s ním v kultivovanej podobe počítať, no nemalo by ísť o vstupy do plochy priestranstva.

ČASŤ LOKALITY PÁROVCE SEVER (I., III., IV.)

Priestranstvá na mieste pôvodného asanovaného židovského mesta, s hlavným významom niektorých priestranstiev, sa nesú v duchu hodnotnej pionierskej fázy bytovej výstavby. Jadrá priestranstiev tvoria fragmenty ulice Párovská, priestranstvo svätého Štefana a čelo ulice Štúrova. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá.

Kompozícia časti lokality je založená na centrálnom priestranstve Párovskej ulice, ktorá zostala pri prestavbe židovského mesta zachovaná a dnes, v modernistickej riadkovej štruktúre, plní úlohu hlavnej ulice s vybavenosťou. V štruktúre sa prejavuje riadkový urbanizmus, vytvárajúci komorné zelené „vnútrodvory“. Dôležitými prvkami v kompozícii sú stopy starej štruktúry, napríklad v podobe Kostola svätého Štefana.

Vzťahy a napojenia na okolité časti lokality sa prejavujú prevažne ako väzba Párovskej ulice na východozápadne vedenú mestskú triedu – Štúrovu ulicu. Prítomná je tiež väzba na Dolné mesto, v zmysle pestrosti služieb a obchodného vybavenia, ktorej modernistická štruktúra neaspiruje konkurovať. V rámci školskej vybavenosti, je časť lokality plne vybavená i s možným trendom opačného spádovania z centra mesta.

Povrchy možné riešiť v štandarde hodnotných povrchov, prípadne bežných, napríklad pre priestranstva modernistických sídlisk. Pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Pre parkové plochy sa uplatnia taktiež nespevnené povrchy.

Prvky pobytové pestrej podoby budú súčasťou bežného vybavenia priestranstiev medzi panelovými domami. Prvky pobytové sedacie sa uplatnia aj inde v rámci priestranstiev. Žiadané je zachovať jestvujúce prvky umelecké, ktoré sú súčasťou priestranstiev. Výsadby budú významne zastúpené výsadbami stromov v rôznych situáciách.

Výsadby povrchov v priestranstvách modernistických sídlisk budú založené na trávnikoch s rôznou intenzitou údržby. Priestor je i pre komunitné výsadby.

Užitie bude zastúpené pobývaním všetkého druhu. Pre plochy zelene modernistických sídlisk platí, že sú vhodným priestorom pre dočasné pobývanie komunitného charakteru pre obyvateľov priľahlých domov.

CS 3.1/ Svätého Štefana

Parkové priestranstvo pred Kostolom svätého Štefana, ktorý sa ocitol v novej situácii sídliska a zároveň pred gymnáziom, ktoré by malo slúžiť študentom ako priestor trávenia prestávok či času po škole študentov.

Kvalitou je kostol, ktorého os vstupu je vhodné úpravou predpriestoru a organizácie výsadieb akcentovať. Priestranstvo možné pojednať aj ako spevnené - plató kostola.

Zastávku hromadnej dopravy Párovská obojsmerne vhodné presunúť do tohto priestranstva. Vhodné zriadiť prechody pre chodcov vo väzbe na zastávky. Parkovacie plochy pred gymnáziom nutné kultivovať a ideálne i zredukovať. Podobné platí i pre priestranstvo pred kostolom.

Povrchy priestranstva pred kostolom riešiť ako historizujúce alebo hodnotné. Podobne i predpriestor gymnázia. Vozovku a chodníky v ulici Párovská možno riešiť ako bežné (asfaltový povrch).

Prvky pobytové sedacie umiestniť do plochy priestoru pred kostolom. Pred vstup do gymnázia umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Prvky by nemali narúšať pohľady na kostol.

Výsadby v priestore pred kostolom významne zredukovať. Ihličnaté stromy určené k odstráneniu, listnaté k prebierke s ponechaním silných jedincov ako solitér. Predzáhradky panelových domov ďalej kultivovať.

Užitie všedného charakteru s pestrými podobami pobývania, i dočasného. Priestor pred kostolom môže hostiť menšie udalosti.

CS 3.2/ Párovská

Obchodná ulica neskorých 50-tych rokov, typická pravidelným rytmom nízkych stavieb vybavenosti s ich predpriestorami, umiestnených medzi dvojice vyšších panelových domov, orientovaných kolmo k ulici.

Kvalitou je viditeľný rytmus striedania bytových domov a vybavenosti. Žiadané je neumiestňovať stromoradie na západnú stranu ulice a zároveň výrazne nemeniť proporcie stavieb občianskej vybavenosti. Predpriestory vybavenosti vhodné akcentovať. Predpriestory vybavenosti žiadané kultivovať a zvýšiť ich pobytové kvality.

Hlavnou stranou nemotorového pohybu u vybavenosti v ulici je západná strana. To je vhodné akcentovať šírkou chodníka. V zlome Párovskej, medzi križením s Vodnou a Štúrovou, na západnej strane, preveriť možnosť umiestnenia domu, podporujúceho smerovanie ulice. V profile ulice umiestniť minimálne cyklopruhy, optimálne samostatný cyklochodník. Parkovanie na západnej strane ulice nie je žiadané.

Povrchy vozovky s chodníkom riešiť ako bežné (asfaltový povrch). Predpriestory občianskej vybavenosti s akcentom hodnotných povrchov (napríklad veľkoformátová betónová dlažba). Samostatný cyklochodník vhodné materiálovo odlíšiť od chodníka.

Prvky pobytové sedacie umiestniť do predpriestorov občianskej vybavenosti, spolu s prvkami pohybovými cyklistickými a zdieľanými.

Výsadby stromov v ulici umiestňovať prednostne na východnú stranu ulice, do zeleného pásu pred bytovými domami, tvoriacimi uličnú frontu. Zelený pás po oboch stranách nie je vzhľadom na šírku ulice potrebný. Zelený pás bude slúžiť i ako prvok hospodárenia s dažďovou vodou. Vhodné zachovať pestrosť výsadieb stromov v ulici.

Užitie bude založené na príjemnom a inkluzívnom pobývaní s centrami pred vybavenosťou. Reklamný systém bude len na stavbách vybavenosti.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY ČÍNES

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny, vzniknuté vďaka regulácii rieky, sa nesú v duchu prvorepublikovej vilovej štvrte s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev tvorí kríženie ulíc Kmeťova, Fraňa Mojtu a Sládkovičova s evanjelickým kostolom a Základnou školou kniežaťa Pribinu. Hodnotné prepojenia priechodov a pasáží s obchodným využitím. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality je založená na dualite ulíc Fraňa Mojtu a Wilsonovo nábrežie a ich vzájomných prepojeniach. Nábrežie ako lineárny parkový priestor tvorí pomyselnú hlavnú triedu časti lokality, kdežto ulica Fraňa Mojtu je priestranstvom drobnejšej mierky, čo je dané zástavbou víl na uliciach.

Vzťahy a napojenia sú založené na väzbe časti lokality na nábrežie Nitry, s významom lineárneho parkového priestranstva a s vyššou intenzitou rekreačného pohybu. Na druhej strane, dôležité sú tiež väzby na Štefánikovú triedu, cez početné prepojenia cez dvory a pasáže, prístupné z ulice Fraňa Mojtu.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). V akcentoch možno reflektovať hodnotnú architektúru stavieb prvej polovice 20. storočia v časti lokality.

Prvky pobytové žiadané umiestňovať prevažne na nábrežie rieky Nitra a tým posilniť pobytový charakter a do dvojice priestranstiev s popisom.

Výsadby budú pestrého charakteru. Na nábreží v štandarde listnatých stromov s druhovo pestrou skladbou a výsadieb povrchov. V uličnom profile sa potom uplatnia listnaté stromy skôr s menším habitom, sadené do nespevneného povrchu (napríklad na Ulici Fraňa Mojtu).

Užitie bude zastúpené pobývaním všetkého druhu. Ťažiskom bude najmä nábrežie a dvojica priestranstiev s popisom. Nábrežie bude tiež miestom špecifických udalostí, napríklad naviazaných na hladinu rieky.

CS 4.1/ Starý rínok

Menej rušné priestranstvo, slúžiace ako doplnok k Svätoplukovmu námestiu, s bočnou polohou mimo hlavných prúdov pohybu v centre mesta. Viac vnútroblok než námestie, s prevažne parkovým charakterom, do ktorého je vhodné umiestniť všetky prvky, ktoré sú potrebné, no nehodia sa na hlavné námestie.

Kvalitou praktického významu sú verejné toalety, ktoré je žiadané ponechať. Možná je ich kultivácia i v podobe prepojenia s novým objektom, napríklad kaviarne, tvoriacej zázemie priestranstva. Kvalitou je tiež umelecké dielo, realizované v súvislosti s dostavbou pošty.

Nutné zachovať parkový charakter námestia. Vhodné je priestranstvo uzavrieť frontou domu zo strany Kúpeľnej ulice - oddeliť priestranstvo od vnútrodvorov bloku a tým ho jasne priestorovo určiť. V prípade potreby možno pod plochu námestia umiestniť podzemné parkovanie a tým uvoľniť priestranstvo od statickej dopravy. Žiadané je na severnej a východnej hrane námestia obmedziť pohyb vozidiel tak, aby námestím nebol možný okružný pohyb.

Povrch vozoviek riešiť ako bežný (asfaltový povrch). Povrch vozovky bude odlíšený od pochodzích povrchov pre jasné oddelenie spôsobu pohybu. Povrchy chodníkov a povrchy vo vnútri parkového priestranstva ako hodnotné či nespevnené (mlat). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie umiestniť do plochy parkového stredu priestranstva. Uplatnia i prvky pobytové detské a komunitné.

Výsadby stromov umiestniť po obvode priestranstva, do ulíc vedúcich do/z priestranstva a aj do parkového stredu. Ako ťažisko výsadieb vhodné ponechať jestvujúce výsadby. Súčasťou priestranstva môžu byť i komunitné výsadby.

Užitie bude založené na príjemnom a inkluzívnom pobývaní v centrálnej časti priestranstva. Parkový stred priestranstva, zvlášť, pokiaľ bude doplnený o objekt vybavenosti, môže slúžiť i drobným kultúrnym či špecifickým udalostiam.

CS 4.2/ Fraňa Mojtu

Nika v Ulici Fraňa Mojtu tvoriaca predpriestory stavieb vybavenosti, najmä Kostola Svätého Ducha, ktorý je významným zdrojom dejov priestranstve.

Kvalitou definujúcou priestranstvo je Kostol svätého Ducha ako kvalitný príklad architektúry začiatku 21. storočia. Hodnotný je priehľad smerom od Kmeťkovej ulice na kostol a vežu kostola a taktiež bohato dimenzovaný nástupný predpriestor kostola.

V tesnej väzbe na zastávky hromadnej dopravy Fraňa Mojtu umiestniť priechody pre chodcov. Parkovanie a vjazd vozidiel do predpriestoru kostola nie je žiadaný. Vhodné je usilovať sa o zvýšenie kvality pobývania pred kostolom.

Povrchy vozovky riešiť ako bežné (asfaltový povrch). Povrchy chodníkov riešiť ako bežné, v predpriestore kostola ako hodnotné (kamenná dlažba, veľkoformátová betónová dlažba), aj ako reflexiu architektúry kostola.

Prvky pobytové sedacie umiestniť do predpriestoru kostola, no tak, aby nenarušovali osovú kompozíciu vstupu. V blízkosti kostola sa uplatnia prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Prvky pohybové zabraňujúce nie sú v priestranstve žiadané. Prvky pohybové hromadné by mali mať transparentnú podobu tak, aby neboli bariérou v priestranstve. Na zváženie je doplnenie predpriestoru kostola prvkom umeleckým.

Výsadby budú pozostávať prevažne z líniových výsadieb stromov. Drobné výsadby povrchov (trávnik) je možné zrušiť, prípadne nahradiť drobnými výsadbami záhonov.

Užitie bude vychádzať z prítomnosti kostola ako zdroja dejov v priestranstve. Reklamný systém stavieb vybavenosti v priestranstve by nemal konkurovať vizuálnej čistote kostola.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY PREDMOSTIE

Priestranstvá vzniknuté vďaka regulácii rieky sa nesú v duchu hodnotnej socialisticko-realistickej bytovej výstavby s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev tvorí priestranstvo predmostia a nábreží rieky Nitra. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá.

Kompozícia časti lokality je založená na symetrickom riešení predpolia Zoborského mostu, so zástavbou v štýle socialistického realizmu, ktoré tvorí veľkorysý nástup do centra mesta Mostnou ulicou. Zástavba tohto obdobia vytvára ucelenú hranicu celej časti lokality. Dôležitými sú väzby na nábrežie Nitry, podobne ako v časti lokality Čineš.

Vzťahy a napojenia sú založené na väzbe časti lokality na nábrežie Nitry, s významom lineárneho parkového priestranstva s vyššou intenzitou rekreačného pohybu. Na druhej strane, dôležité sú tiež väzby na centrum mesta, najmä Mostnú ulicu. V širšej mierke je zaujímavý vzťah medzi oboma brehmi Nitry, so štruktúrami výrazne odlišného charakteru, no toho istého autora.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách, aj s ohľadom na zhodnotenie jestvujúcich hodnotných povrchov. Pojazdné plochy je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové žiadané umiestňovať prevažne na nábrežie rieky Nitra a tým posilniť pobytový charakter nábrežia. Priestranstvá vo väzbe na obytné stavby vhodné doplniť pestrou škálou pobytových prvkov.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, v uliciach ako stromoradia, reflektujúce hierarchiu priestranstiev, v prípade širších profilov do terénu či retenčných záhonov i v kombinácii s drobnými výsadbami. Vo väzbe na obytné stavby v parkových priestranstvách dôraz na výsadby povrchov s pobytovými kvalitami.

Užitie bude zastúpené pobývaním všetkého druhu. Ťažiskom bude najmä nábrežie a priestranstvá s popisom. Nábrežie bude tiež miestom špecifických udalostí, napríklad naviazaných na hladinu rieky. Na Mostnej ulici dbať na podobu reklamného systému.

CS 5.1/ Predmostie

Výrazne komponované priestranstvo s parkovým charakterom, tvoriace vstupnú bránu do historického centra od Zobora. V priestranstve prítomná dvojica charakterov – formálna centrálna časť je nástupom do centra mesta, kdežto okraje priestranstva vo väzbe na bytové domy slúžia najmä užívateľom domov a môžu mať menej formálny charakter, pokiaľ nebudú narúšať dominantnú pozíciu centrálnej časti.

Kvalitou priestranstva je kompozícia definovaná osovo symetrickou zástavbou zo začiatku druhej polovice 20. storočia, vymedzujúcou priestranstvo. Tento stavebný základ je nutné ctiť a nemeniť jeho charakter. Dôležité je ctiť priehľady Mostnou ulicou do centra i na Zobor.

V priestranstve je žiadané minimalizovať bariéry pre nemotorový pohyb. Dôležitá je kontinuita pešieho a cyklistického pohybu po nábreží, cez most do/z centra, a po obvode zástavby. Vhodné je preveriť možnosť zrušenia priestorovo rozsiahlej okružnej križovatky. Jazda a parkovanie vozidiel po obvode zástavby v parkových častiach priestranstva nie je žiadaná. Vhodné je preveriť možnosť vzniku prístupu k vodnej hladine po celej dĺžke nábrežia priestranstva.

Povrchy vozovky riešiť v štandarde bežných (asfaltový povrch). Povrchy chodníkov riešiť ako hodnotné (kamenná dlažba) – nutná koordinácia s podobou povrchov v Mostnej ulici, kde sú autenticky dochované hodnotné povrchy z päťdesiatych rokov. V parkových častiach priestranstva vhodné nespevnené povrchy.

Prvky pobytové sedacie umiestniť do priestoru predmostia, vo väzbe na nábrežie rieky, aj ako súčasť prístupu k vodnej hladine (pobytové schody). Vo vnútorných častiach parkových častí priestranstva (smerom k zástavbe) možno umiestniť pestrú škálu pobytových prvkov, aj komunitných, využiteľných obyvateľmi priľahlých bytových domov.

Výsadby stromov prítomné v priestranstve zachovať a ďalej rozvíjať v duchu jestvujúcej pestrosti. K reprezentatívnemu charakteru predmostia sú vhodné drobné dekoratívne výsadby záhonov i kvitnúce výsadby povrchov (jarné cibuľoviny). V parkovej časti budú užité prevažne výsadby povrchov (trávnik pobytový) a extenzívne výsadby povrchov.

Užitie v podobe príjemného a inkluzívneho pobývania bude prítomné vo väzbe na bytové domy, najmä v réžii obyvateľov týchto domov. Tu sa uplatnia i prvky dočasného pobývania. Kontrastom k tomu bude širšie užívané nábrežie – na špecifické udalosti.

ČASŤ LOKALITY VODNÁ

Priestranstvá vzniknuté vďaka regulácii rieky. Pôvodné miesto historických mostov smerom na Lúky, dnes predmostí, ktoré je jadrom priestranstiev, smerom na lokalitu Lúky, s plánovanou prestavbou blízkych priemyselných areálov s hlavným významom niektorých priestranstiev. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality s ťažiskom v ulici Vodná, s významom v podobe napojenia časti lokality na nábrežia Nitry. Inak štrukturálne nesúrodá časť lokality bez výraznejšieho jednotiaceho princípu, s potenciálom prestavbových plôch.

Vzťahy a napojenia sú založené na väzbe časti lokality na nábrežie Nitry, oba brehy a ďalej potom na lokalitu Lúky.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde bežných povrchov, prípadne hodnotných povrchoch v akcentoch priestranstiev. Pojazdné plochy je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové budú sústredené vo väzbe na rieku Nitra, aj ako spôsob sprístupnenia brehov a vodnej hladiny pre posilnenie významu rieky v tejto časti mesta.

Výsadby riešiť s dôrazom na druhovú pestrosť, s prevažujúcim podielom listnatých stromov. Výsadby stromov by mali byť štandardnou súčasťou uličného priestoru tejto časti lokality, aj ako prvok difúzie krajinného prostredia od rieky do zelene sídlisk Pároviec.

Užitie bude zastúpené pobývaním všetkého druhu. Ťažiskom bude najmä nábrežie. Nábrežie bude tiež miestom špecifických udalostí, napríklad naviazaných na hladinu rieky.

CS 6.1/ Predmostie Vodná, juh

Predmostie nového mosta cez rieku Nitra, spájajúceho centrum mesta s rozvojovými plochami Lúk. Most by mal slúžiť primárne nemotorovému pohybu a integrovanému záchrannému systému. Z dôvodu predpokladaného vyššieho pohybu ľudí, budú most a predmostie riešené s dôrazom na pobytové kvality.

Kvalitou priestranstva je jeho poloha a z nej plynúca vizuálna kvalita, za mestom, v blízkosti dvojice parkov a zároveň s hradom a Zoborom nadohľad v jeden čas.

Priestranstvo riešiť ako pobytovú niku na trasách pohybu pozdĺž rieky. Priestranstvo by nemalo byť bariérou pre dynamický rekreačný pohyb popri rieke, no malo by umožniť zastavenie pre tých, ktorí chcú. Uvažovať o možnosti prístupu až k hladine vody ako súčasti stavebných úprav, vznikajúcich pri výstavbe mosta. Riešenie priestranstva koordinovať s LÚ 1.1 Predmostie Vodná, sever. Optimálne by obe priestranstva mali byť riešené ako jeden celok.

Povrchy budú riešené ako hodnotné (rezaná kamenná dlažba, monolitové povrchy). Na povrchy sprístupňujúce vodnú hladinu v predmostí použiť hodnotné drevené povrchy. Riešením povrchov most rozdeliť na pohybovú a pobytovú časť.

Prvky pobytové sedacie umiestniť do predmostia - naprosti vyústeniu mosta, do miest pri vode i na samotný most. Súčasťou predmostia môžu byť prvky pohybové cyklistické a zdieľané i umelecké.

Výsadby budú redukované na výsadbu solitérnych stromov, v predmostí naproti vyústeniu mosta tak, aby spolu s prvkami nebránili pohybu, ale zároveň bol v priestranstve i priestor so zatienením k pobytiu. Užitie bude mať dynamický charakter, daný pohybom po nábreží.

Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie, špecificky bezbariérovosť. Dôležitým prvkom bude turistický a informačný systém vedúci užívateľa.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY SIHOŤ

Priestranstvá vzniknuté vďaka regulácii rieky. Pôvodný ostrov s biskupským hostincom a historickou vodárňou, dnes centrum športu, kultúrnych akcií a nástupného hlavného jadrového parku na Hradný vŕšok, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality s ťažiskom v Mestskom parku, ktorý je ďalej rozvíjaný susediacimi parkovými priestranstvami a športovou vybavenosťou. V parkových plochách sú kompozične významné vodné plochy. V kompozícii je žiadané podporiť väzby na nábrežie cez parkové plochy.

Vzťahy a napojenia v podobe väzieb širokého okolia na časť lokality, ako celomestsky významné parkové priestranstvo a celomestsky významné športoviská. Dôležitou väzbou väzba na parkové a krajinné plochy hradného vŕšku a časti lokality Hangócka, ktoré vizuálne i ekologicky prirodzene naväzujú na parkové plochy časti lokality Sihoť. Pre pohyb je významná väzba na nábrežie Nitry.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách a hodnotných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy riešiť s ohľadom na vyššiu očakávanú záťaž v priestranstvách, vzhľadom na prítomnosť významných cieľov v časti lokality. Pojazdné plochy možné riešiť v bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové situované prevažne do priestoru parku. Vo väzbe na športoviská celomestského významu navrhnúť kapacitné riešenie pohybových prvkov cyklistických a zdieľaných. Tu je zároveň vhodné voliť odolné riešenia, zvládajúce očakávanú záťaž danú týmito športoviskami.

Výsadby stromov riešiť s dôrazom na druhovú pestrosť, s prevažujúcim podielom listnatých stromov. Výsadby povrchov prevažne pobytové. Výsadbami stromov hierarchizovať pohyb v časti lokality.

Užitie bude zastúpené pobývaním, s dôrazom na inkluzívne a príjemné pobývanie. Park i priestor pred športoviskami či samotné športoviská priestorom pre pestrú škálu udalostí.

CS 7.1/ Mestský park Nitra, sever

Rušnejšia časť mestského parku. Centrálne parkové priestranstvo Nitry. Žiadané udržiavať charakter hojne navštevovaného parku s pestrou škálou aktivít i kultúrneho a spoločenského vyžitia. Vhodné je usilovať sa o prepojenie parku s nábrežím Nitry.

Kvalitou priestranstva sú dochované fragmenty povrchov, umelecké prvky a výsadby, predovšetkým stromov, aj významného veku. Hodnotou sú tiež v parku prítomné stavby Hostinca a Vodárne, ktoré sú platným prvkom tvoriacim program parku.

V parku, vrátane CS 8.1, posilňovať možnosť okružného pohybu. CS 7.1 a CS 8.1 uvažovať ako jeden spojitý celok, len rôznych charakterov. Vybavenosť stavebného charakteru umiestňovať do pásu po západnom obvode parku tak, aby stred parku až po futbalový štadión ostal bez takýchto vstupov. Hlavné parkové komunikácie i časť ulice Jesenského medzi parkom a štadiónom dimenzovať dostatočne veľkoryso.

Povrchy budú riešené ako hodnotné i za využitia jestvujúcich hodnotných povrchov, tvoriacich identitu parku (travertínovo-vápencová dlažba, monolitické povrchy). Na menej exponované povrchy použiť nespevnené povrchy (mlat, pešina).

Prvky pobytové sedacie budú umiestňované po obvode hlavných komunikačných trás parkom, alebo ako prostriedok moderácie dejov v ploche parku. Pohostinské zariadenia budú používať mobilné sedenie subtílneho charakteru. Často zastúpené umelecké prvky, i vodné, je vhodné v parku zachovať či umiestniť do nových situácií. V parku je priestor pre nové umelecké prvky, napríklad osviežujúce. Pohybové a cyklistické prvky umiestňovať na vstupoch do priestranstva.

Výsadby budú založené na jestvujúcich výsadbách stromov. V parku sa uplatní pestrá škála výsadieb, i nákladnejších na údržbu, vzhľadom na charakter parku a jeho jedinečnosť v rámci mesta.

Užitie bude mať charakter príjemného a inkluzívneho pobývania, s vhodným doplnením pestrou škálou udalostí, mierkou a kapacitou primeraných veľkosti priestranstva, teda prevažne komorného charakteru.

ČASŤ LOKALITY HANGÓCKY

Priestranstvá vzniknuté vďaka regulácii rieky. Pôvodné ramená sú dnes vodnými plochami s jadrom priestranstiev pri Parku kultúry a oddychu Nitra a samotného jadrového parku, vymedzeného hodnotným súborom pionierskej fázy bytovej výstavby a Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality s ťažiskom vo vodnej ploche Veľká Hangócka, ktorá je ďalej rozvíjaná priľahlými parkovými plochami a športovou vybavenosťou. Kompozične významným priestranstvom je Ulica Janka Kráľa, ktorá je pokračovaním okružnej komunikácie pod hradným vŕškom, so špecifickou formou nízkopodlažnej bytovej zástavby, určujúcej identitu zastavanej časti lokality.

Vzťahy a napojenia v podobe väzieb širokého okolia, ako celomestský významného parkového priestranstva a dôležitá vybavenosť. Významnou väzbou väzba na parkové a krajinné plochy hradného vŕšku a časti lokality Sihoť, ktoré vizuálne i ekologicky prirodzene naväzujú na parkové plochy časti lokality Hangócka. Pre pohyb je významná väzba na nábrežie Nitry.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách a hodnotných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. To platí pre mestský park. Mimo parku, vo vedľajších priestranstvách, možno použiť i bežné povrchy. Pojazdné plochy je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové situované prevažne do priestoru parku. Vo väzbe na vybavenosť celomestského významu navrhnúť kapacitné riešenie pohybových prvkov cyklistických a zdieľaných. V Ulici Janka Kráľa nižšie bytové domy (14–100) nevydeľovať z priestranstva pohybovými prvkami.

Výsadby stromov riešiť s dôrazom na druhovú pestrosť, s prevažujúcim podielom listnatých stromov. Výsadby povrchov prevažne pobytové, v menej zaťažených polohách ako extenzívne. Možné užitie drobných výsadieb. V Ulici Janka Kráľa priestor pre stromoradie.

Užitie bude zastúpené pobývaním, s dôrazom na inkluzívne a príjemné pobývanie. Park priestorom pre špecifické a športové udalosti. V Ulici Janka Kráľa priestor pre dočasné pobývania pri bytových domoch.

CS 8.1/ Mestský park Nitra, juh

Pokojnejšia časť mestského parku. Žiadané udržať pokojový charakter, ktorý býva len občas narušený špecifickými udalosťami na Hangócke. Vhodné je usilovať sa o prepojenie parku s nábrežím Nitry.

Kvalitou priestranstva sú dvojica vodných plôch, ich brehy, výsadby stromov vyššieho veku a celkový krajinný charakter priestranstva.

Zdôrazniť vstupy do parku od Parku kultúry a oddychu Nitra, Fakulty Záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (FZKI SPU)a aj Párovies. Tým čiastočne kompenzovať limity priestranstva, dané polohou za zástavbou Ulice Janka Kráľa a Jesenského. Pojednať rozhrania medzi parkom a susediacou zástavbou. Preveriť možnosť väčšej integrácie FZKI do parku. Podobné platí i pre kúpalisko, ktoré v celku CS 7.1 + CS 8.1 pôsobí výrazne bariérovo. Posilňovať vizuálne i pohybové väzby medzi CS 8.1 a LÚ 2.1 cez rieku Nitra.

Povrchy budú riešené ako hodnotné. Riešenie povrchov vhodné koordinovať so CS 7.1. V tejto časti parku možné širšie použiť nespevnené povrchy (mlat, prírodné povrchy).

Prvky pobytové sedacie budú umiestňované po obvode hlavných komunikačných trás parkom alebo ako prostriedok moderácie dejov v ploche parku. Vhodná koordinácia vizuálu so CS 7.1.

Výsadby založené na jestvujúcich výsadbách stromov. Výsadby viac prírodného charakteru. Vhodné použiť pestrú škálu výsadieb povrchov (trávnik pobytový, kvetnatá lúka, trávnik s prímesou bylín) aj s ohľadom na ekologickú stabilitu a náklady na údržbu priestranstva.

Užitie bude mať charakter príjemného a inkluzívneho pobývania. Vodná plocha priestorom pre špecifické udalosti.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CJ/ **CENTRUM JUH**

ČASŤ LOKALITY NOVÉ MESTO

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny vzniknuté medzi hodnotnými bytovými objektmi zo začiatku 20. storočia, objektmi správy a kasární, dnešnej tržnice s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú Námestie 1. mája, čelo Ulice Štúrova a nástupné priestranstvo Mestského cintorína. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá a vnútorné priestranstvá tržnice.

Kompozícia časti lokality s ťažiskom v Štúrovej ulici na hranici časti lokality, do ktorej spáduje väčšina priestranstiev. Dôležitým kompozičným princípom aditívne skladanie súborov stavieb v podobe blokov či časti blokov alebo stavieb-blokov, ktoré tvoria pestrú architektonickú a urbanistickú mozaiku.

Vzťahy a napojenia v podobe pestrej škály prepojení na okolité časti lokalít, čo je dané celkovou priestupnosťou časti lokality Nové mesto. Významná bariéra na juhu v podobe Mestského cintorína potenciálom k lepšej integrácii a posilnení významu rozsiahlej zelenej plochy i mimo funkčnú rovinu cintorína ako plochy k pochovávaniu.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách. V parkových plochách na menej zaťažené plochy i ako nespevnené. Pojazdné plochy je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Parkovacie plochy riešiť v štandarde vodopriepustných povrchov.

Prvky pobytové sústredené prevažne do verejne prístupných vnútrodvorov bytových domov. Vhodné navrhnúť pestrú škálu pobytových prvkov.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. V uličnom priestore blokovej štruktúry vhodné navrhnúť stromoradia, i obojstranné. V riešení neopomenúť vnútroblokovú zeleň a jej využiteľnosť obyvateľmi priľahlých domov.

Užitie viac koncentrované do vnútrodvorov, ktoré slúžia ako bezpečné parkové priestranstvá, s pestrou škálou komunitného vyžitia a s možnosťou dočasného pobývania v réžii obyvateľov priľahlých domov.

CJ 1.1/ Pri Mestskom cintoríne

Predpriestor vstupu na Mestský cintorín, v ktorom je potreba skĺbiť protichodné požiadavky. Na jednej strane sa vyžaduje reprezentatívnosť, vizuálna čistota, postupné upokojenie pri prechode na cintorín, no na druhej pôjde o živé priestranstvo, kde sa ľudia stretávajú, prebieha predaj kvetov a ďalšieho vybavenia.

Kvalitou a zároveň limitom priestranstva je terénna konfigurácia. Hlavná brána je vyššie úrovne Ulice Cintorínska. Preveriť možnosť využitia terénneho rozdielu ako pobytovej časti priestranstva.

V kompozícii ponechať a zdôrazniť dominantne pôsobiacu bránu na cintorín. Ďalej preveriť možnosť úpravy objektov (i asanácie) oproti bráne do kultivovanej podoby, kde by bola koncentrovaná všetka potrebná vybavenosť, vrátane verejných toaliet.

Povrchy budú riešené ako hodnotné (napríklad kamenná dlažba). Vozovka a chodníky Cintorínskej ulice budú mať rovnaké povrchy - vznikne spojitý zdieľaný priestor. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené pri stene cintorína i do parkovej časti priestranstva. Uplatní sa i väčší počet takýchto prvkov Vhodné umiestniť aj vodný prvok/pítko. V priestranstve vhodné umiestniť prvky a pohybové zdieľané, optimálne do menej exponovanej polohy priestranstva.

Výsadby budú založené na menšom počte solitérnych stromov a drobných výsadbách drobných . Uplatní sa tu pestrá škála drobných výsadieb a aj nákladnejších na údržbu, vzhľadom na význam priestranstva. Popínavky sú vhodným prvkom pre pojednanie oplotenia cintorína.

Užitie bude organizované s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie, vzhľadom na široký okruh užívateľov. Dôležité mať na pamäti možnosť dočasného pobývania, napríklad počas sviatku Dušičiek.

CJ 1.2/ Námestie 1. mája

Drobné námestie priamo viazané na budovu súdu, tvoriace predpriestor tejto stavby. Náplňou námestia je primárne tvoriť priestor zdôrazňujúci túto architektonicky významnú stavbu, no nemal by byť opomenutý ani pobytový význam priestranstva.

Kvalitou je parkový charakter priestranstva, tvoriaci niku v inak prevažne spevnenom blokovom meste. Tento charakter je vhodné zachovať, no je potrebné upraviť podobu tak, aby nebola bariérou vo výhľadoch na budovu súdu.

Žiadané je preveriť možnosť zrušenia komunikácie a parkovacích státí priamo pred budovou súdu, v dôsledku čoho by námestie dolehalo až k budove. Obsluha súdu sa môže odohrať v ploche námestia, bez špecifický vydelenej komunikácie. V duchu odstraňovania bariér v priestranstve je vhodné zrušiť rôzne nivelity plôch priestranstva. V Štúrovej ulici je žiadané doplniť líniové výsadby stromov, oddeľujúce chodníky a vozovku. To platí i pre toto priestranstvo.

Povrchy budú riešené ako hodnotné (napríklad kamenná dlažba). Vozovka pre obsluhu súdu a chodníky budú mať rovnaké riešenie povrchov - vznikne spojitý priestor. V rámci parkovej časti priestranstva taktiež žiadané použiť hodnotné povrchy. Prvky pobytové sedacie budú umiestnené do parkovej časti priestranstva, s orientáciou na budovu súdu i do Štúrovej.

Prvky sa môžu koncentrovať okolo umeleckého prvku, ktorý má byť v strede priestranstva umiestnený. Vo väzbe na vstup do súdu (napríklad za rohom budovy) vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a pohybové zdieľané.

Výsadby budú založené na jestvujúcich výsadbách povrchov a stromov, ich prebierke tak, aby zostal nižší počet dominantných stromov. Ihličnaté stromy vhodné k odstráneniu. Výsadby povrchov budú v štandarde pobytových trávnikov.

Užitie vo forme príjemného pobývania bude situované do jadra parkového priestranstva. Priestranstvo má skôr význam miesta pre zastavenie a krátke zotrvanie než priestranstvo s očakávaným dlhším pobytom a aktívnym trávením času.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY ŠTEFÁNIKOVA

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny, vzniknuté prestavbami centra mesta od 20. storočia, správne centrum mesta s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je kríženie Štefánikovej triedy a ulíc Coboriho, Richtára Peregrina a Hodžovej ulice. Hodnotné prepojenia priechodov a pasáží s obchodným využitím.

Kompozícia časti lokality s ťažiskom v Štefánikovej triede, ako prirodzenom pokračovaní pešej zóny časti lokality Dolné mesto. Mestská trieda významných šírkových parametrov, na ktorej sú postavené významné verejné stavby, tvorí reprezentatívny vstup do centra mesta. Novšia zástavba pestrého charakteru s modernistickými stavbami - solitérmi tvorí pestré prostredie.

Vzťahy a napojenia v podobe priamej väzby na severnú časť Štefánikovej triedy v časti lokality Dolné mesto. Do Štefánikovej triedy prirodzene ústia ostatné priestranstva časti lokality i okolitých častí lokality.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách a hodnotných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Pojazdné plochy je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov. Dôraz bude kladený na zachovanie jestvujúcich hodnotných povrchov, často autenticky dochovaných u významných budov.

Prvky zastúpené prevažne prvkami pobytovými sedacími a prvkami pohybovými. Vo väzbe na obytné stavby, vhodné umiestniť do parkových plôch ďalšie typy pobytových prvkov.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, i ako stromoradia. Žiadanou súčasťou je i detail drobných výsadieb.

Užitie bude zastúpené prevažne príjemným a inkluzívnym pobývaním, vzhľadom na významnosť niektorých priestranstiev. Dôležitým prvkom bude informačný systém.

CJ 2.1/ Štefánikova trieda, juh

Hlavná mestská trieda, ktorá by mala byť prirodzeným pokračovaním pešej zóny centra mesta. Z toho dôvodu je v návrhu profilu žiadané klásť dôraz na dostatok priestoru pre pohyb chodcov po oboch stranách ulice a komfort pohybu v zmysle kvality detailu i prívetivosti mikroklímy ulice, s ohľadom na dopravnú záťaž v ulici.

Kvalitou priestranstva je veľkorysosť uličného profilu, ktorý umožňuje uspokojiť dopravné nároky a zároveň nároky prívetivosti a pobytových kvalít priestranstva.

V priestranstve preveriť umiestnenie cyklopruhu, optimálne cyklochodníka a pásu líniových výsadieb po oboch stranách ulice. Vhodné je umožniť expanziu parteru stavieb do ulice. V priestore ulice (za stavebnou čiarou smerom do priestoru ulice) by sa nemali objavovať stánky či ďalšie drobné stavby. Jestvujúce je nutné odstrániť a tým zabezpečiť maximálnu kontinuitu profilu a priehľadov ulicou. Dôležité posilňovať prepojenosť oboch strán priestranstva.

Povrch vozovky riešený ako bežný (asfaltový povrch). Povrchy chodníkov riešiť ako hodnotné (kamenná dlažba). Vhodné materiálovo oddeliť priestor pre pohyb cyklistov a chodcov.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené do pásu zelene. Podobné platí i pre prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Mobiliár prevádzok expandujúcich do priestoru ulice bude riešený ako subtílny a skladný tak, aby mohol byť na noc uskladnený do prevádzky.

Výsadby budú sústredené do zelených pásov, oddeľujúcich priestor pre nemotorový pohyb od vozovky. V tomto páse sa objavia výsadby stromov – stromoradie, výsadby povrchov a výsadby drobné.

Užitie, ktoré bude mať v priestranstve miesto, bude dočasné pobývanie pre stavby s parterom do priestranstva a všeobecne príjemné a inkluzívne pobývanie tvoriace všedný život priestranstva. Priestranstvo bude široko užívané významným počtom užívateľov i pre prítomnosť významných stavieb vybavenosti celomestského významu.

CJ 2.2/ Pred Mestským úradom

Hlavné správne námestie, do ktorého sú orientované významné inštitúcie. Námestie viac než celistvú plochu predstavuje súbor predpriestorov,zavesených na centrálnej osi Štefánikovej triedy. V tomto duchu je možné k námestiu pristupovať. Zároveň je však potrebné nájsť kľúč, ako jednotlivé predpriestory previazať dokopy.

Kvalitou priestranstva je významný počet kvalitných verejných stavieb, ktoré v lineárnom priestranstve Štefánikovej triedy vytvárajú niky v podobe vlastných predpriestorov s vlastným charakterom. V riešení priestranstva reflektovať charakter jednotlivých významných stavieb orientovaných do priestranstva – osovo symetrický súd, štíhlosť filozofickej fakulty, hmotová pestrosť mestského úradu a výrazná vertikalita domu č.p. 64. (možno by som vypísal skratku)

Do bežného profilu Štefánikovej triedy (mimo plošných priestranstiev) umiestniť po oboch stranách ulice stromoradie a tým prepojiť celok ulice. Vhodné je tiež zriadiť minimálne cyklopruh po oboch stranách, optimálne pohodlný cyklochodník.

Povrch vozovky riešený ako bežný (asfaltový povrch). Povrchy jednotlivých plošných priestranstiev riešené ako hodnotné (kamenná dlažby, monolitické povrchy, travertínová dlažba), s ohľadom na charakter priestranstva a prítomnosť jestvujúcich hodnotných povrchov, zvlášť autenticky dochovaných. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené vo väzbe na vstupy do objektov. Žiadané zachovať početne zastúpené umelecké prvky. V priestranstve vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané, optimálne do menej exponovanej polohy, no blízko vstupu do objektov.

Výsadby budú pozostávať z výsadieb listnatých stromov a detailu v podobe drobných výsadieb, slúžiacich aj ako prvok modrozelenej infraštruktúry. Výsadby povrchov budú mať viac formálny charakter.

Užitie bude zastúpené prevažne príjemným a inkluzívnym pobývaním, vzhľadom na významnosť niektorých priestranstiev. Priestranstvo bude široko užívané významným počtom užívateľov.

CJ 2.3/ Pred Starým divadlom

Vedľajšie lineárne priestrianstvo, akýsi záliv či nika Štefánikovej triedy, naviazaná na významnú stavbu Národného domu a Sokolovne od Františka Krásneho a nemenej významnú inštitúciu Staré divadlo Karola Spišáka. Dôležitá je tiež prítomnosť mestskej tržnice, z druhej strany vymedzujúcej priestranstvo. Priestranstvo by malo byť priestorom pre expanziu programu oboch stavieb.

Kvalitou priestranstva sú bočná poloha, mimo hlavného ruchu Štefánikovej triedy a komornosť priestranstva daná pomerne malou šírkou priestranstva (okolo 11 metrov).

Priestranstvo je žiadané transformovať v pešiu zónu (minimálne časť pred divadlom) a teda zamedziť odbočeniu a vjazdu vozidiel so Štefánikovej. Vďaka tomu bude možné plnohodnotne využiť priestranstvo ako dôstojný nástup do divadla i priestor pre expanziu programu tejto inštitúcie, napríklad v podobe letnej scény. Žiadanou súčasťou priestranstva bude v letných mesiacoch i posedenie kaviarne. Žiadané je otvoriť parter tržnice do blízkeho priestranstva.

Povrch priestranstva v časti pešej zóny riešený ako hodnotný (napríklad veľkoformátová kamenná dlažba). Pred divadlom možné použiť na mieru šité riešenie, ktoré bude reflektovať význam priestranstva.

Prvky pobytové sedacie budú riešené ako mobiliár dočasného pobývania, napríklad sety skladacích stolov a stoličiek, sezónne umiestnených do priestranstva. Pevne osadené pobytové prvky je, vzhľadom na rozmery priestranstva, žiadané osadzovať v minimálnom počte, napríklad vo forme autorského atypu.

Výsadby budú založené na jestvujúcich výsadbách v podobe vzrástlych líp. Tie sú určené k dožitiu bez náhrady, no za patričnej starostlivosti. Nové výsadby pred divadlom nie sú žiadané vzhľadom na šírku profilu priestranstva. Možné je použiť mobilné výsadby, ktoré svojim drobným charakterom lepšie zapadnú do priestranstva.

Užitie bude zastúpené prevažne príjemným pobývaním a kultúrnymi udalosťami vo väzbe na divadlo či prevádzky tržnice.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY STANICA

Priestranstvá železničnej a autobusovej stanice s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrom priestranstiev je spojité nástupné priestranstvo staníc.

Kompozícia časti lokality založená na dualite staníc a priestranstve, ktoré ich prepája. Negatívnym prvkom priestorovo dominantná autobusová stanica s vysokým podielom spevnených plôch, ktorú je žiadané optimalizovať a priblížiť železničnej stanici.

Vzťahy a napojenia v podobe väzieb pešieho pohybu na centrum mesta, najmä Štefánikovu triedu i lokalitu Západný svah cez premostenia koľajiska. Výhodou pozície dopravného uzla pozícia v širšom centre mesta, v pešej dostupnosti centra a prítomnej celomestskej vybavenosti. Významným prvkom limitujúcim prepojenia aj v rámci časti lokality je rozľahlé koľajisko železničnej stanice.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Vo väzbe na stavby staníc, ktoré sú vstupnými bodmi do mesta, žiadané použiť hodnotné povrchy.

Prvky zastúpené prevažne prvkami pobytovými sedacími a pohybovými, vo väzbe na prítomnú dopravnú infraštruktúru.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Výsadby stromov budú súčasťou pevných priestranstiev. Možné použiť drobné výsadby a taktiež mobilné výsadby, pokiaľ nebudú možné iné.

Užitie bude zastúpené prevažne príjemným a inkluzívnym pobývaním, vzhľadom na významnosť niektorých priestranstiev. Dôležitým prvkom bude informačný systém, primárne napomáhajúci prvotnej orientácii nových návštevníkov mesta.

CJ 3.1/ Stanica

Vstupná brána do Nitry. Priestranstvo prepájajúce železničnú a autobusovú stanicu do jedného funkčného celku. Potrebné riešiť ako jeden vzájomne spojitý celok – multimodálny dopravný uzol. Potrebné posilniť väzbu medzi stanicami skrz riešenie podoby priestranstva a tým skrátiť vzdialenosť pri prestupe vlak - autobus. Optimálnym scenárom je posun železničnej stanice oproti autobusovej. V blízkosti staníc existuje významný priestor k dostavbe územia.

Kvalitou priestranstva je kompakte vymedzený priestor námestia pred železničnou stanicou, mierkou odpovedajúci budove stanice. Vymedzenie možno ďalej posilňovať prestavbou priestranstva a nízkopodlažných objektov stánkov.

Súčasťou priestranstva by mali byť dostatočne dimenzované parkovacie kapacity pre automobily, bicykle a zdieľanú mobilitu. Parkovanie automobilov vhodné riešiť objektom – redukovať plochu na povrchu. Žiadané je riešiť pobytové kvality priestranstva, prípadne príjemnú mikroklímu, vzhľadom na charakter stavieb tvoriacich priestranstvo, ktoré budú tvorené prevažne spevnenými povrchmi. V priestranstve veľkej výmery žiadané stanoviť hierarchiu.

Povrchy riešiť ako hodnotné. Na vozovke sa, vzhľadom na vyššiu záťaž, uplatnia cementobetónové kryty. Na chodníky vhodné použiť kamennú dlažbu či veľkoformátovú betónovú dlažbu. Povrchy využiť k moderovaniu prestupných väzieb i zdôrazneniu pobytových častí priestranstva.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené s vyššou početnosťou naprieč všetkými plochami s prístupom užívateľov priestranstva. Vhodné umiestniť prvky umelecké osviežujúce. Nutné minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich.

Výsadby budú mať charakter výsadieb stromov (do dlažby, do retenčného záhonu či do trávy v parkových častiach priestranstva). V priestranstve sa dobre uplatnia drobné výsadby pestrého charakteru. V priestranstve nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie zastúpené prevažne príjemným a inkluzívnym pobývaním, aby čas nevynútene strávený na staniciach, bol časom čo najviac príjemným. Dôležitým prvkom bude informačný systém primárne napomáhajúci prvotnej orientácii návštevníkov mesta.

ČASŤ LOKALITY NEMOCNICA

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny i Fakultnej nemocnice a nadväzujúcej vybavenosti. Jadrom priestranstiev je hodnotné vnútorné priestranstvo nemocnice.

Kompozícia časti lokality s ťažiskom v areáli nemocnice a jeho centrálnej osi. V riešení areálu sa uplatňuje princíp pavilónovej nemocnice v parkovom priestranstve, ktorý je žiadané rešpektovať.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe bodových napojení areálu nemocnice na okolité priestranstvá. Početnosť prepojení žiadané navyšovať. K prevereniu môže byť opustenie princípu uzavretého areálu a prechod do režimu modernistickej štruktúry v zeleni, s prevahou verejných priestranstiev.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Lokálne, ako akcent použiť hodnotné povrchy.

Prvky pobytové použiť pre posilnenie hlavnej kompozičnej osi areálu nemocnice i v duchu vyššie popísaného akcentu.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. V areáli nemocnice priestor pre pestrú škálu výsadieb, vrátane pobytových, ako i prvkov modrozelenej infraštruktúry. Výsadby koordinovať pre zaistenie príjemných výhľadov z lôžkových častí.

Užitie prevažne komorného charakteru, vzhľadom na samotnú náplň nemocnice, s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Ojedinelé možné i špecifické udalosti ako spôsob približovania areálu verejnosti v pozitívnom duchu.

CJ 4.1/ Pri nemocnici, sever

Severovýchodný vstup do areálu Fakultnej nemocnice a jeho predpriestor. Vhodné vytvoriť priestorovo bohatší predpriestor, kde sa bude dať chvíľku pobudnúť alebo počkať v prívetivom prostredí. Vhodným riešením môže byť rozšírenie ulice Špitálska v mieste vstupu, posunutím oplotenia areálu.

Kvalitou je jestvujúca brána, ktorá tvorí jeden architektonický celok s kardiocentrom a je nutné ju ponechať. Na druhej strane brány je vhodné vytvoriť architektonickú odpoveď tejto stavbe – parter novej budovy môže byť prínosný pre predpriestor.

Vhodne predpriestor vstupu do areálu a priľahlú časť Špitálskej ulice riešiť v jednej nivelite a podobnom materiálovom riešení.

Povrchy riešiť ako hodnotné (napríklad kamenná rezaná dlažba). Povrch vozovky a chodníka riešiť materiálovo podobne.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené po obvode priestranstva, vo väzbe na vstup do nemocnice, môžu byť i súčasťou architektúry stavieb. Nutné minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich, namiesto nich vhodnejšie prvky pohybové vymedzovacie. V priestranstve vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané.

Výsadby budú skromného charakteru, vzhľadom na priestorové limity priestranstva. V prípade zväčšenia plochy priestranstva je tu priestor pre výsadbu solitérneho stromu. V priestranstve sa môžu uplatniť mobilné výsadby (napríklad integrovaný kvetináč).

Užitie všedného charakteru s krátkodobým pobytom užívateľov. Dôraz klásť na inkluzívnosť riešenia. Žiadaným prvkom informačný systém pre uľahčenie pohybu v areáli nemocnice.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CJ 4.2/ Pri nemocnici, juh

Juhozápadný vstup do areálu Fakultnej nemocnice a jeho predpriestor. Odlišný charakter voči J4.1 - priestranstvo viac parkového charakteru, vzhľadom na prítomnosť zeleného pásu na ulici Rázusova. Vhodné tento pás kultivovať ako celok pri úpravách priestranstva CJ 4.2. Vhodné vytvoriť priestorovo bohatší predpriestor, napríklad posunutím oplotenia areálu smerom do vnútra areálu.

Kvalitou priestranstva sú jestvujúce výsadby stromov v zelenom páse na ulici Rázusova. Zelený pás predstavuje významnú rezervu pre rozvoj pobytových kvalít a možností pešieho pohybu.

Vhodné je predpriestor vstupu do areálu a priľahlú časť Rázusovej ulice riešiť v jednej nivelite a podobnom materiálovom riešení. Súčasťou riešenia priestranstva by malo byť architektonické riešenie oplotenia tejto časti areálu a vstupných objektov nemocnice.

Povrchy riešiť ako hodnotné (napríklad kamenná rezaná dlažba). Povrch vozovky a chodníka riešiť materiálovo podobne.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené do zeleného pásu a vo väzbe na oplotenie areálu, aj ako súčasť architektonického riešenia oplotenia. Nutné minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich, namiesto nich vhodnejšie prvky pohybové vymedzovacie. V priestranstve vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané.

Výsadby stromov budú vychádzať z jestvujúcich výsadieb v zelenom páse, vhodná je prebierka a doplnenie nových silných jedincov, ktorí budú pri vstupe dominantnými stromami. Pre moderáciu pobytových miest vhodné použiť drobné výsadby alebo špecifické výsadby povrchov.

Užitie všedného charakteru s krátkodobým pobytom užívateľov. Dôraz klásť na inkluzívnosť riešenia. Žiadaným prvkom informačný systém pre uľahčenie pohybu v areáli nemocnice.

CJ 4.3/ 8. Mája

Pešie a cyklistické spojenie medzi areálom Fakultnej nemocnice s priľahlými obytnými celkami a územím za železničnou traťou. Vhodné vytvoriť bezpečné a bezbariérové spojenie. V profile Ulice 8. mája vymedziť minimálne piktokoridory pre cyklistov.

Kvalitou priestranstva sú jestvujúce výsadby stromov v zelenom páse na ulici Rázusova. Zelený pás predstavuje významnú rezervu pre rozvoj pobytových kvalít a možností pešieho pohybu. Typickou kvalitou sú tiež predzáhradky pred bytovými domami.

Na Ulici 8. mája preveriť možnosť zrušenia parkovania, vzhľadom na priestorové limity priestranstva (napríklad pre parkujúce vozidlá je problematické míňanie sa autobusov).

Povrchy riešiť ako bežné (asfaltový povrch vozovky, maloformátová betónová dlažba pre chodníky). Ako akcent pobytových miest v priestranstve možné použiť hodnotné povrchy.

Prvky pobytové sedacie budú zastúpené prevažne ako prvok detailu pred vstupmi do bytových domov v ulici. Nutné minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich, namiesto nich vhodnejšie prvky pohybové vymedzovacie.

Výsadby stromov budú vychádzať z jestvujúcich výsadieb. Vhodné zachovať dimenzie výsadieb – predzáhradok pred bytovými domami v ulici, ktoré tvoria charakteristický detail. Výsadby povrchov prevažne ako pobytové.

Užitie s charakterom príjemného pobývania a tiež dočasného ako spôsob užitia priestranstva užívateľmi z priľahlých bytových domov.

ČASŤ LOKALITY PÁROVCE JUH (II.)

Priestranstvá na mieste pôvodného asanovaného židovského mesta sa nesú v duchu hodnotnej pionierskej fázy bytovej výstavby s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev tvorí Nitriansky dolomitový lom a čelo ulice Štúrova. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá.

Kompozícia časti lokality. Založená na jedinečnej kombinácii modernistickej štruktúry, s výraznými výškovými dominantami veží bytových domov a krajinného prvku lomu. V kompozícii zastáva významnú úlohu Štúrova ulica, do ktorej je orientovaná obchodná vybavenosť.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby priestranstiev na Štúrovu ulicu a okolité časti lokality centra mesta.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkoch.

Prvky zastúpené pestrou škálou pobytových prvkov, vzhľadom na obytný charakter časti lokality. V priestranstvách majú svoje miesto i prvky umelecké pestrého charakteru, vrátane jestvujúcich.

Výsadby založené na výsadbách povrchov a stromov, so základom v jestvujúcich výsadbách v priestranstvách. Vo väzbe na bytové domy časté drobné výsadby.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné pobývanie. Vhodné tiež dočasné pobývanie, ako spôsob delegácie správy priestranstiev do rúk obyvateľov priľahlých bytových domov.

CJ 5.1/ Štúrova

Časť mestskej triedy zo 60-tych rokov s typickou podobou, založenou na striedaní vyšších obytných stavieb kolmej, respektíve rovnobežnej orientácie voči ulici pre jednotlivé strany a nízkych objektov občianskej vybavenosti. Charakter obchodnej ulice modernistického mesta žiadané zachovať a posilniť.

Kvalitou priestranstva je urbanistická štruktúra a širková veľkorysosť profilu, ktorý umožňuje vytvoriť priestorovú náplň, odpovedajúcu hlavnej mestskej triede. Žiadané je korigovať náplň profilu smerom k posilneniu nemotorovej dopravy a pobytových kvalít priestranstva.

V priestranstve žiadané vytvoriť zelený pás so stromoradím, rovnako ako v CJ 1.2, respektíve, širší zelený pás s nepravidelne umiestnenými výsadbami. Žiadané je zriadiť minimálne cyklopruh, optimálne cyklochodník. Vhodné je umožniť expanziu parteru stavieb do ulice. Parkovanie vozidiel v priestranstve nie je žiadané.

Povrch vozovky riešený ako bežný (asfaltový povrch). Povrchy chodníkov riešiť ako hodnotné. Predpriestory stavieb vybavenosti možno akcentovať materiálovým riešením s odlišným hodnotným povrchom.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené do zeleného pásu, v miestach pred občianskou vybavenosťou. Nutné minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich, namiesto nich vhodnejšie prvky pohybové vymedzovacie. V priestranstve vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané, vo väzbe na vybavenosť.

Výsadby stromov budú vychádzať z jestvujúcich výsadieb stromov a povrchov v zelených pásoch. Vhodné je odstránenie ihličnatých stromov a kríkov, ktoré pôsobia v ulici bariérovo. Zelený pás je vhodné doplniť detailom drobných výsadieb, aj ako prvok ekologický a prvok hospodárenia s vodou.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Súčasťou prevádzok obchodov a služieb reklamný systém, ktorý je v rámci ulice žiadané koordinovať smerom k vizuálnej jednote.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CJ 5.2/ Nitriansky dolomitový lom

Viacúrovňové priestranstvo prírodnej pamiatky starého lomu. Dno lomu žiadané ponechať s minimom zmien ako prírodné prostredie. Obvod nad lomom možno pojednať ako priestor pre aktivity, primárne pre obyvateľov najbližšieho okolia.

Kvalitou priestranstva je vrstevnatosť tejto situácie – prírodne hodnotné a taktiež vizuálne atraktívne prostredie sa dostalo do situácie modernistického sídliska, ktoré mu tvorí špecifický okraj. Samotný lom je hodnotný pre svoju geologickú stavbu, ktorú je možné študovať na mieste.

Východný a západný koniec Fabrickej ulice nutné prepojiť. Vhodné je prepojenie pešie, aj ako prvok výhľadu do lomu (lávka nad lomom). V hornej úrovni priestranstva vhodné citť výhľady na výškový dom na Kollárovej ulici číslo popisné 2, ktorý tvorí dominantu územia.

Povrch vozovky priľahlých ulíc riešený ako bežný (asfaltový povrch). Parkovacie státia na Braneckého ulici nutné riešiť ako nespevnené povrchy, (štrkový trávnik) s ohľadom na plynulosť prechodu do prostredia hornej úrovne lomu.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po obvode hornej hrany lomu, moderujúc nimi výhľady do lomu. Na dne lomu možno umiestniť prvky pobytové prírodné v nižšom počte kusov. Na dne lomu priestor pre umelecké prvky i dočasného charakteru. Prvky pohybové zabraňujúce by mali byť subtílne a transparentné.

Výsadby založené na jestvujúcich výsadbách stromov a povrchov s ohľadom na cieľový prírodný charakter územia. Prebierka možná pre presvetlenie dna lomu.

Užitie samotného lomu viac extenzívneho charakteru, bez zdôrazňovania možných aktivít, s ohľadom na ochranu územia.

ČASŤ LOKALITY ŠIBENIČNÉ CINTORÍNY

Priestranstvá v okolí Párovského a Židovského cintorína spojené s nástupom na Šibeničný vrch, prekonaním železnice a špecifických dopravných riešení s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrovým priestranstvom je okolie vstupu na Židovský cintorín a jadro novej výstavby.

Kompozícia časti lokality založená na dualite cintorínov a prepájajúcom parkovom priestranstve medzi nimi, s Hviezdoslavovou triedou ako juhozápadnou radiálnou.

Vzťahy a napojenia v rámci celku Stred sústredené do Hviezdoslavovej triedy. Časť lokality oddelená od centra mesta železničnou traťou, z toho dôvodu viac previazaná s lokalitou Západné svahy v celku Západ.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v parkových plochách.

Prvky pobytové situovať primárne do vymedzených priestranstiev a do areálov cintorínov. Pestrá škála pobytových prvkov bude súčasťou nových obytných súborov.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Užitá bude pestrá škála výsadieb povrchov. Súčasťou hlavných ulíc by mali byť stromoradia, aj s ohľadom na nadväznosť na stromoradia v Hviezdoslavovej triede.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Vhodným prvkom bude informačný systém, pomáhajúci v orientácii užívateľom. Nevyžiadaný reklamný systém sú veľkoplošné plochy.

CJ 6.1/ Medzi cintorínmi

Priestranstvo parkového charakteru, prepájajúce dvojicu cintorínov a ich predpriestory. Predpriestor Židovského cintorína priestorovo vymedzený. Potrebné pojednať nástup na cintorín a dnes prázdnu plochu – otvorený charakter hodnotným.

Kvalitou priestranstva je jeho otvorenosť a prehľadnosť. Samotná veľkosť priestranstva dobrým spôsobom zdôrazňuje význam jednotlivých areálov cintorínov.

Vo väzbe na prepojku oboch častí priestranstva zriadiť prechody pre chodcov cez Hviezdoslavovu triedu. Oplotenia oboch cintorínov architektonicky pojednať v rámci riešenia priestranstva. Architektúra oplotenia a priestranstva tvorí jeden celok. Predpriestor Párovského cintorína k vymedzeniu v trojuholníkovej ploche pred cintorínom. Opäť vhodné použiť viac otvorený charakter. Oba predpriestory prepojiť vizuálne i fyzicky cez Hviezdoslavovu triedu širokým parkovým pásom.

Povrchy oboch predpriestorov riešiť v podobnom duchu ako hodnotné či historizujúce (kamenné dlažby). Ostatné povrchy chodníkov a vozoviek možno riešiť ako bežné.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené vo väzbe na vstupy do jednotlivých cintorínov a vo väzbe na výsadby stromov. Časť priestranstva pred Židovským cintorínom vhodná k umiestneniu umeleckého prvku i väčšej dimenzie. Umelecký prvok možno priamo integrovať do podoby priestranstva. Nutné minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich, namiesto nich vhodnejšie prvky pohybové vymedzovacie. V priestranstve vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané.

Výsadby stromov budú zastúpené nižším počtom kusov solitérnych stromov. Výsadby povrchov budú mať pestrý charakter aj ako prvok ekologickej stability (zvlášť pri Židovskom cintoríne a v páse medzi pruhmi Hviezdoslavovej triedy). Jestvujúce výsadby stromov v páse medzi pruhmi Hviezdoslavovej triedy ponechať.

Užitie špecifické pietnym charakterom priestranstiev. Dôležitou kvalitou príjemnosť a inkluzívnosť pobývania.

CJ 6.2/ Slnečná

Nástupné priestranstvo na Borinu od centra mesta. Rozvíjať priestranstvo ako vstup do Lesoparku Borina parkového charakteru a miestny pobytový priestor obytnej zástavby.

Kvalitou priestranstva je jeho veľkosť a mierka, v kombinácii s takmer vidieckym charakterom. Žiadané je ponechať nespevnené trávnaté lemy priestranstva s výsadbami.

Priestranstvo riešiť ako obytnú zónu a posilňovať materiálové upokojenie materiálového krytu vozovky (dlažba). Stredový priestor riešiť ako parkovú plochu pobytového charakteru, pohľadovo spojitú, prispôsobenú na pobyt a komunitný život. Parkovacie státie prednostne riešiť na pozemkoch zástavby a neumiestňovať v rámci priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), prípadne bežných povrchov (betónová dlažba). Cyklotrasu riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Uplatnia sa tiež nespevnené povrchy, s ohľadom na parkový charakter priestranstva.

Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestňovať v parkovom stredovom páse priestranstva. Žiadaná je koordinácia s výsadbami stromov.

Výsadby v stredovom parkovom páse riešiť ako stromy s vyššie nasadenou korunou, odstrániť nevhodné drobné výsadby (najmä ihličnaté kríky) a zaistiť pohľadovú celistvosť priestranstva. Výsadby blízko ulice Železničiarska riešiť ako skupiny stromov v pobytovom trávniku.

Užitie bude dvojakého charakteru. Na jednej strane pomerne časté a krátkodobejšie užívateľmi smerujúcimi na Borinu, na druhej strane užitie komunitné,obyvateľmi priľahlých domov.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY PÁROVCE KALVÁRIA

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny, parkové a nástupné priestranstvá vrchu Kalvárie, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrom priestranstiev je samotné parkové priestranstvo Kalvárie a jej nástupný priestor.

Kompozícia časti lokality založená na dominantnej pozícii krajinnej a parkovej plochy, ktorá je rozvíjaná v duchu dramaturgie pohybu na Kalváriu, ako púte na krížovú cestu. Vrchol Kalvárie sa vizuálne prejavuje v širšom rámci celku Stred i v diaľkových pohľadoch.

Vzťahy a napojenia s podobou peších väzieb na vrchol a svahy Kalvárie. Dôležitou kvalitou možnosť nástupu na Kalváriu zo všetkých strán a možnosť tranzitného pešieho pohybu cez časť lokality.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v parkových plochách. Alternatívou k hodnotným povrchom môžu byť povrchy historizujúce.

Prvky riešiť a umiestňovať v súlade s pietnym charakterom miesta. Pôjde prevažne o pobytové prvky sedacie.

Výsadbami rešpektovať charakter Kalvárie ako holého vrchu, s prevažujúcimi výsadbami povrchov v hornej časti, postupne v nižších častiach prechádzajúcich do pestrejšej priestorovej skladby výsadieb.

Užitie kombináciou príjemného pobývania všedného času, s možnosťou rekreačného vyžitia a špecifických udalostí, súviacich s náboženskou náplňou časti lokality.

CJ 7.1/ Pred kláštorom

Reprezentatívny predpriestor Kostola Nanebovzatia Panny Márie, slúžiaci k zhromaždeniu väčšej skupiny užívateľov počas špecifických udalostí.

Kvalitou priestranstva je dominanta kostola. Priestranstvo komponovať na os vstupu do kostola a ďalej na pohľadovú os na Zobor. V riešení parkových úprav zachovať priehľad na Zobor. Parkovú časť priestranstva riešiť prednostne ako spojitú otvorenú pobytovú plochu veľkej mierky.

Riešením priestranstva posilňovať pôsobenie stavebných dominánt kostola a kláštora. Priestranstvo riešiť ako pešiu zónu, parkovacie státie riešiť ako neznačené, uprednostniť jednotné pôsobenie povrchov.

Povrchy pochôdzne aj pojazdné riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), v ťažisku priestranstva v priestore vstupu do Kostola Nanebovzatia Panny Márie, v kombinácii s historizujúcimi povrchmi (špecifické klady kamennej dlažby). Parkové cesty riešiť v štandarde nespevnených povrchov (mlatový alebo prírodný povrch).

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické či zdieľané umiestňovať mimo pohľadovo exponovanej polohy pri ponechaní prázdneho stredu priestranstva a koordinovať s existujúcimi výsadbami. Preveriť v kompozične vhodnej polohe umiestnenie umeleckých prvkov. S ohľadom na typické užitie sa uplatnia umelecké prvky osviežujúce.

Výsadby riešiť prednostne kvalitatívne, rozvojom a doplnením existujúcich sadových úprav. Zachovať existujúce pohľadovo spojité trávnaté plochy v morfologicky vrcholových polohách, v nadväznosti na stavebné dominanty územia.

Užitie po väčšinu roka skôr komorné, bez výraznejšej záťaže väčším počtom užívateľov. Počas špecifických udalostí priestranstvo kapacitne maximálne využité.

CJ 7.2/ Park Kalvária

Krajinné priestranstvo hodnotného prírodného charakteru, doplnené citlivým vstupom Kalvárie. Fragment krajiny obklopený mestským prostredím.

Kvalitou priestranstva je prírodný charakter pahorku Kalvárie, vrátane hrebeňa a vrcholu bez výsadieb stromov, s dominantou kaplniek krížovej cesty a skalného masívu. Chrániť voľný pohľadovo-spojitý priestor krížovej cesty bez výsadieb.

Vstupy do priestoru pahorku Kalvárie napájať na hrebeňovú krížovú cestu vhodným spôsobom, nerušiacim kompozíciu a pietny charakter miesta. V riešení dbať na vysokú architektonickú kvalitu detailov a materiálov.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov (štrkový trávnik, prírodný povrch). Riešením povrchov nenarušovať prírodný charakter miesta. Optimálnym riešením je také, ktoré nebude rozoznateľné od prírodnej podoby povrchu pahorku Kalvárie.

Prvky pobytové neumiestňovať v exponovaných polohách, v nadväznosti na stavebné dominanty kaplniek krížovej cesty. Pobytové prvky je možné umiestňovať v koordinácii s výsadbami alebo vo väzbe na vyhliadku nad skalným masívom do pohľadovo nevýznamných miest. Prvky budú mať podobu prírodných sedacích prvkov, umožňujúcich zastavenie na ceste na Kalváriu.

Výsadby riešiť prednostne kvalitatívne, rozvojom a doplnením existujúcich sadových úprav. Zachovať existujúce pohľadovo-spojité trávnaté plochy v morfologicky vrcholových polohách, v nadväznosti na stavebné dominanty územia. Porasty na úbočiach Kalvárie riešiť v charaktere prírodného lesoparku.

Užitie po väčšinu roka skôr komorné, bez výraznejšej záťaže väčším počtom užívateľov. Počas špecifických udalostí priestranstvo kapacitne maximálne využité. Špecifikom užitia je linearita – pochod na Kalváriu.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY NÁBREŽIE KALVÁRIE

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny, vzniknuté vďaka regulácii rieky, pôvodné i súčasné nábrežie tejto častis hodnotnou zástavbou prvorepublikovou a socialistického realizmu, bytovej výstavby, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev tvoria kompozičné kríženia ulíc Richtára Peregrina, Moyzesovej a Hodžovej. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality je založená na blokovej štruktúre s centrálnymi parkovými priestranstvami v pravidelnom takte medzi sebou prepojenými a ulicou širšieho profilu, s výrazným podielom výsadieb.

Vzťahy a napojenia s podobou väzieb na nábrežie a pohyb po nábreží smerom do centra i na Kršky. Dôležitými väzbami mosty a lávky cez Nitru pre prepojenie s lokalitou Chrenová. Významná taktiež väzba na Štefánikovu triedu.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Ako detail vhodné použiť hodnotné povrchy.

Prvky pobytové nástrojom posilňovania väzieb na svahy Kalvárie a nábreží Nitry. Pobytové prvky taktiež prostriedkom moderácie dejov v rámci štruktúry záhradného mesta.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Súčasťou priestranstiev štruktúr záhradného mesta budú stromoradia v uličnom priestore.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie. Taktiež možnosť dočasného pobývania. Priestranstvá nábrežia Nitry intenzívnejšie užité. Priestranstvá v rámci jadra priestranstva užité menej intenzívne.

CJ 8.1/ Pri Mladosti

Priestranstvo s charakterom reprezentatívneho predpriestoru študentského domuSlovenskej poľnohospodárskej univerzity a zároveň nástupu do centra mesta od Chrenovej. Priestranstvo je súčasťou nábrežia rieky Nitry. Žiadané je v priestranstve minimalizovať bariéru Štúrovej ulice a vytvoriť možnosť kontinuity pohybu po nábreží bez nutnosti zmeny smeru k dnešnému prechodu pre chodcov.

Kvalitou priestranstva je kompozícia daná študentským domom, s výraznou výškovou dominantou obytnej veže. Tento prvok je v dialógu s náprotivnou budovou SPÚ na druhom brehu rieky.

Komponovať priestranstvo na os vstupu študentského domu a posilňovať jeho napojenie na nábrežie Nitry a priestupné bezbariérové riešenie. Parkové plochy rozvíjať pozdĺž ulice Štúrova a napájať ich na nábreží Nitry. Riešiť možnosti priameho napojenia priestranstva na brehy Nitry, vrátane umiestnenia pobytových prvkov a komplexného zobytnenia predmostí Univerzitného mosta. Parkovacie státie kombinovať s výsadbami stromov pozdĺž ulice Československej armády.

Povrchy pochôdzne a zmiešané riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), prípadne so špecifikým kladom na zvýraznenie kompozície priestranstva. Parkovacie státie riešiť v štandarde širokosparej prerastenej dlažby. Parkové cesty riešiť v štandarde nespevnených povrchov, drevené pobytové prvky na nábreží Nitry.

Prvky pobytovej sedacej umiestňovať vo väzbe na parkové plochy a nábrežie Nitry a koordinovať s výsadbami. Prvky pohybové cyklistické a zdieľané umiestňovať vo väzbe na vstupy do priestranstva a vstupné partie študentského domu. Na kompozične vhodnom mieste preveriť umiestnenie nového umeleckého prvku. Žiadané minimalizovať počet prvkov pohybových vydeľujúcich.

Výsadby komponovať ako skupiny stromov v predpriestore študentského domu a ako stromoradie pozdĺž ulice Československej armády. Výsadby stromov kombinovať s parkovacími státiami. Neumiestňovať drobné výsadby kríkov. Výsadby povrchov žiadané zachovať.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie. Priestranstvo bude slúžiť užívateľom študentského domu k ich každodennému pobytu a taktiež užívateľom, pohybujúcim sa po nábreží. V priestranstve je priestor pre špecifické a kultúrne udalosti menšieho rozsahu.

CJ 8.2/ Spojovacia

Lokálne priestranstvo parkového charakteru, slúžiace pre najbližšie okolie ako lokálne centrum. Pozíciu lokálneho centra vhodné posilniť patričnou vybavenosťou. Centrálnu parkovú plochu rozvíjať ako celistvý pobytový a rekreačný priestor, s možnosťou doplnenia drobného zázemia na podporenie komunitných aktivít a života.

Kvalitou priestranstva sú parkový charakter a jestvujúce výsadby. Kvalitou taktiež rozhranie medzi priestranstvom a obytnými stavbami, ich osadenie do priestranstva s predzáhradkami.

Preveriť upokojenie priestranstva úpravou šírky vozovky a posilnením pešieho priestoru, prípadne aj úpravou materiálového krytu vozovky. Chrániť trávnatý lem priestranstva (predzáhradiek bytových domov) a rozvíjať jeho pobytový potenciál.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov. V parkovej časti sa uplatnia nespevnené povrchy. Vozovku riešiť v podobnom duchu ako chodníky, aj s úpravou nivelity pre upokojenie priestranstva.

Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestňovať v parkových lemoch priestranstva pri bytových domoch a ďalej v parkovom strede. Prvky koordinovať s riešením výsadieb. Prvky technické odpadové riešiť ako zapustené s výsadbami.

Výsadby riešiť tak, aby priestranstvo bolo pohľadovo spojité a prehľadné, neumiestňovať drobné výsadby (i jedlé kríky) ako pohľadové bariéry, do centrálnej časti priestranstva. Výsadby stromov umiestňovať skôr po okraji parkového stredu a zaistiť priestor na šport a rekreáciu. Výsadby povrchov prevažne v štandarde pobytových plôch.

Užitie dané aktivitami obyvateľov priľahlých bytových domov. Možné dočasné pobývanie a pestrá škála komunitných aktivít.

CJ 8.3/ Moyzesova

Lokálne priestranstvo parkového charakteru, slúžiace pre najbližšie okolie ako lokálne centrum. Pozíciu lokálneho centra vhodné posilniť patričným vybavením priestranstva, umožňujúcim rozvoj, napríklad, komunitných aktivít. Priestranstvo je zakončením parkovej osi Moyzesovej ulice. Žiadané úpravy a využitie koordinovať s týmto priestranstvom.

Kvalitou priestranstva sú jestvujúce výsadby stromov. Kvalitou tiež široký profil nadväzujúceho priestranstva Moyzesovej ulice, ktorý sa vymyká bežným priestranstvám nízkopodlažnej zástavby rodinných domov.

Preveriť upokojenie priestranstva úpravou šírky vozovky a posilnením pešieho priestoru, prípadne aj úpravou materiálového riešenia vozovky. Preveriť vhodné začlenenie objektu trafostanice do parkových úprav priestranstva, prípadne výhľadovo riešiť ako podzemný objekt a konverziu stavby pre účely v súlade s využitím priestranstva (napríklad klubovňa). Žiadané priestranstvo riešiť v koordinácii s CJ 8.2 a Moyzesovou ulicou.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov. V parkovej časti sa uplatnia nespevnené povrchy. Vozovku riešiť v podobnom duchu ako chodníky, aj s úpravou nivelity pre upokojenie priestranstva.

Prvky pobytové sedacie riešiť vo väzbe na existujúci múrik po obvode. parkovej plochy. Prvky technické odpadové riešiť ako zapustené.

Výsadby riešiť tak, aby bolo priestranstvo pohľadovo spojité a prehľadné, neumiestňovať drobné výsadby ako pohľadové bariéry. Výsadby stromov umiestňovať skôr po okraji parkového stredu, vzhľadom na dostatočné zastúpenie jestvujúcich výsadieb. Vhodné nadviazať na výsadby v Moyzesovej ulici a zabezpečiť kontinuitu líniových výsadieb stromov. Výsadby povrchov riešené ako pobytové.

Užitie dané aktivitami obyvateľov priľahlých domov. Možné dočasné pobývanie a pestrá škála komunitných aktivít. Žiadané je docieliť príjemnosť pobývania v priestranstve.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CJ 8.4/ Pod novou kalváriou

Priestranstvo slúžiace ako hlavný nástupný priestor na Kalváriu z centra mesta. Zároveň slúži priestranstvo ako lokálne centrum s miestnym občianskym vybavením.

Kvalitou priestranstva sú historická radová zástavba drobnej mierky a umelecké prvky, dodávajúce priestranstvu malomestský charakter. Hodnotné tiež stromoradie v Kalvárskej ulici. V centrálnej časti priestranstva je vhodné maximalizovať plochu výsadieb a dotvoriť túto časť do podoby parkového námestia.

Žiadané je navrhnúť upokojenie dopravy v priestranstve úpravou materiálového krytu vozovky a minimalizáciou jeho rozsahu – priestranstvo komponovať ako spojitý priestor. Potláčať bariéry pešej priestupnosti (napríklad múrik pri kríži) a riešiť ich inou formou, napríklad schodmi alebo rampami. Vhodné je posilňovať význam kríža v kompozícii priestranstva doplnením výsadieb a pobytových prvkov. Parkovacie státie na ulici Kalvárska doplniť o výsadby stromov.

Povrchy riešiť ako hodnotné (kamenná dlažba). Povrch vozovky a chodníka riešiť materiálovo podobne.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na centrálnu časť priestranstva okolo kríža a vstupov do areálov, možné integrovať do stavebného riešenia oplotenia.

Výsadby riešiť formou doplnenia stromov do plôch na parkovanie a ako doplnenie ťažiska priestranstva s krížom. V priestore kríža je možné doplňať okrasné výsadby v kvetináčoch. Vhodné užiť i výsadby povrchov.

Užitie dané pozíciou priestranstva na ceste na Kalváriu i lokálnym významom. Vhodné priestranstvo využiť ako súčasť dramaturgie cesty a priestranstiev na Kalváriu.

ČASŤ LOKALITY SVAHY KALVÁRIE

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny so zástavbou sa nesú v duchu hodnotnej socialisticko-realistickej bytovej výstavby a funkcionalizmu. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá časti lokality. Jadrá priestranstiev tvoria nástupy na Kalváriu.

Kompozícia časti lokality s podobou styku dvoch orientácií štruktúr – na Kalváriu a v súlade s nemocnicou. Tento princíp vytvára určité napätie a je limitom priestupnosti časti lokality.

Vzťahy a napojenia s podobou väzieb na Kalváriu a zároveň Štefánikovu triedu. Prítomná dualita rekreačných väzieb a väzby na vybavenosť, ktorá je v časti lokality zastúpená minimálne.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkoch.

Prvkami pobytovými posilňovať väzbu na svahy Kalvárie. Pobytové prvky pestrého charakteru budú slúžiť k zvyšovaniu obytnej kvality priestranstiev, vo väzbe na obytnú zástavbu v území.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. V uliciach štruktúr záhradného mesta sa uplatnia výsadby stromov v uličnom priestore v podobe stromoradí. V priestranstvách modernistickej štruktúry bude užitá pestrá podoba výsadieb všetkých kategórií.

Užitie v časti lokality prevažne v réžii obyvateľov, s dôrazom na príjemné pobývanie a dočasné pobývanie. Žiadané posilňovať komunitný život, ktorý bude mať svoje centrá najmä vo vnútrodvoroch.

CJ 9.1/ Nálepkova

Výmerou malé priestranstvo, s významom lokálneho nástupného bodu na Kalváriu a zároveň s významom pre najbližšie okolie.

Kvalita priestranstva daná morfológiou terénu – časť priestranstva plošného charakteru v nepatrnom svahu, od strmšieho svahu Kalvárie oddelená kamenným múrikom.

Priestranstvo riešiť ako upokojené s úpravou materiálového krytu vozovky obratiska. Priestranstvo komponovať na os ulice Nálepkova, schodisko rozšíriť a riešiť ako pobytový prvok priestranstva.

Povrchy riešiť ako hodnotné (kamenná dlažba). Povrch vozovky a chodníka riešiť materiálovo podobne.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po okrajoch priestranstva. Preveriť úpravu schodiska a oporného múru na pobytový komunitný prvok posedenia. Preveriť umiestnenie drobných detských prvkov.

Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich a ako doplnenie pobytových prvkov. Priestranstvo je samo o sebe malé výmerou, takže nie je žiadané ďalšie zmenšovanie. Neumiestňovať drobné výsadby kríkov. Na rovinatej časti sa uplatnia pobytové výsadby povrchov.

Užitie priestranstva menším počtom užívateľov. Nepredpokladá sa väčšia záťaž či udalosti. Ťažiskom užitia bežné príjemné pobývanie ľudí z najbližšieho okolia.

CJ 9.2/ Rázusova

Hlavný nástupný priestor na Kalváriu z južnej strany kalvárskeho kopca, s výhodou obsluhy verejnou hromadnou dopravou. Dôležité väzby na CJ 9.3.

Kvalitou priestranstva je blízkosť krajinných plôch svahov Kalvárie, s priaznivejšou konfiguráciou terénu, ktoré dobre poslúžia ku každodennej rekreácii v priestranstve.

Priestranstvo zjednotiť materiálovou úpravou a riešiť ako pešiu zónu s väzbou na komerčný parter zástavby rozvojových plôch. Južnú časť priestranstva nadväzujúcu na svahy Kalvárie riešiť ako parkové priestranstvo pobytového charakteru, postupne prechádzajúceho do charakteru krajinného. V priestranstve potenciál rozvoja miestneho občianskeho vybavenia. Zastávku hromadnej dopravy možno presunúť bližšie k obratisku v zakončení Rázusovej ulice.

Povrchy riešiť ako bežné, v detailoch priestranstva hodnotné. Povrch vozovky a chodníka riešiť materiálovo podobne.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby rozvojových plôch a ďalej v južnej parkovej časti priestranstva. Preveriť umiestnenie prvkov detských a cvičiacich v parkovej časti priestranstva. V osi ulice Rázusova preveriť možnosť umiestnenia umeleckého prvku.

Výsadby stromov riešiť ako doplnenie existujúcich, najmä v južnej parkovej časti priestranstva. Výsadby povrchov riešiť ako pobytové, vo väzbe na prechod do krajinnej podoby Kalvárie i ako extenzívne pre vytvorenie plynulého prechodu výsadieb.

Užitie s podobou príjemného pobývania. Priestranstvo využívané ako nástup na Kalváriu pre každodenné rekreačné aktivity.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CJ 9.3/ Súľovská

Priestranstvo slúžiace ako miestny nástupný bod na Kalváriu, s charakterom na rozhraní mestského parkového a krajinného.

Kvalitou priestranstva je pestrosť charakterov daná najmä pestrosťou výsadieb - v priestranstve sa stýkajú upravené plochy predzáhradok rodinných domov, ruderálne porasty areálov brownfieldov a prírodné plochy Kalvárie. Žiadané je zachovať mäkkosť rozhraní a plynulosť prechodov.

Priestranstvo zjednotiť materiálovou úpravou a napojiť na potenciálne rozvojové plochy Kŕškanských kasární. Východnú časť priestranstva, nadväzujúcu na svahy Kalvárie, riešiť ako parkové priestranstvo krajinného charakteru s pobytovými kvalitami.

Povrchy riešiť ako bežné, v detailoch priestranstva hodnotné. Povrch vozovky a chodníka riešiť materiálovo podobne. Rozlíšenie povrchov pre rôzne módy pohybu nie je vhodné.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo východnej parkovej časti priestranstva, vo väzbe na cestu na Kalváriu. V priestranstve postačí minimálny počet prvkov.

Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich a ako doplnenie pobytových prvkov. Neumiestňovať drobné výsadby kríkov, zaistiť pohľadovú celistvosť priestranstva. Výsadby povrchov a stromov môžu mať viac krajinný charakter.

Užitie nižších intenzít, skôr zastavenie na ceste na Kalváriu než dlhšie pobytie v priestranstve.

ČASŤ LOKALITY POD KALVÁRIOU

Priestranstvá mestskej pamiatkovej zóny s pôvodnou zástavbou, dostavanou hodnotnými súbormi pionierskej fázy bytovej výstavby, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev tvoria nástup na Kalváriu u Lurdskej jaskyne a odpočinkové miesto Ponitrianskej cyklomagistrály. Hodnotné vnútroblokové priestranstvá časti lokality.

Kompozícia časti lokality založená na linearite štruktúr a priestranstiev, v duchu linearity rieky Nitry a jej nábrežia, ktoré je kostrou časti lokality. Dôležité sú priečne prepojenia medzi nábrežím a vnútornými časťami lokality, ďalej potom na Kalváriu.

Vzťahy a napojenia s podobou väzieb na nábrežie a pohyb po nábreží smerom do centra i na Krškany.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkoch.

Prvky pobytové slúžia k posilneniu väzby na nábreží Nitry. Ďalej ako dôležitosť vybavenia priestranstiev vo väzbe na bytové domy v území.

Výsadby riešiť ako výsadby stromov a výsadby povrchov pestrého charakteru. Nábrežie a priľahlé priestranstvá pri bytových domov s parkovým charakterom.

Užitie v podobe dynamického pohybu po nábreží, s dôrazom na príjemné pobývanie a možnosťou zastavenia sa pri rieke a taktiež ako príjemné i dočasné pobývanie vo väzbe na bytové domy ako pestrá podoba komunitného života.

CJ 0.1/ Lurdská jaskyňa

Priestranstvo slúžiace ako nástupný bod na Kalváriu a zároveň miesto s hlbokým spirituálnym významom pre veriacich. Viacúrovňové priestranstvo s platóm pred Lurdskou jaskyňou.

Kvalitou priestranstva je pamäť miesta v podobe príbehov na tabuľkách umiestnených pri jaskyni a zároveň legendy jaskyne samotnej. Silný príbeh a jaskyňa podstatou priestranstva.

Dotknutý priestor ulíc Stračia a Kraskova upokojiť úpravou materiálového krytu vozovky (dlažba) a posilňovať tak pešiu väzbu nábrežia Nitry na celok Kalvárie. K prevereniu vytvorenie ďalšieho prístupu na platú jaskyne zo Stračej ulice.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba) vrátane pojazdných plôch. Možnosťou tiež užitie historizujúcich povrchov, hlavne do priestoru pred jaskyňou.

Prvky pobytové umiestňovať na platú Lurdskej jaskyne a v koordinácii s výsadbami na ulici Kraskova. Jestvujúce umelecké prvky zachovať.

Výsadby stromov umiestňovať hlavne do ulice Kraskova, ako prvok prepojenia nábrežia s Kalváriou. V priestore pred jaskyňou priestor pre drobné výsadby, i výrazne dekoratívneho charakteru.

Užitie špecifického charakteru dané významom a príbehom Lurdskej jaskyne. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie.

BR/ **BRATISLAVSKÁ**

ČASŤ LOKALITY STARÉ MLYNÁRCE

Priestranstvá historickej zástavby Mlynárie s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev tvorí okolie Kostola svätých Cyrila a Metoda s blízkou obchodnou akadémiou, historické jadro Mlynáriec s komunitným centrom a priestranstvo pri cintoríne. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnom ulicovom priestranstve Dubíkovej ulice so zástavbou vidieckeho charakteru, čiastočne pôvodnou. V kompozícii časti lokality dôležité kríženie Dubíkovej a Remeselníckej/Chotárnej ulice, ktoré roznášajú centrum časti lokality viac do okolitého priestoru.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby centrálneho priestranstva na nábrežie a ďalej lokalitu Lúky a na lokalitu Západné svahy.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchov v parkových plochách. Ako detail priestranstiev možno užiť hodnotné povrchy.

Prvky pobytové detailom priestranstiev traktujúcim pohyb územím. Väčšia pestrosť pobytových prvkov, tam, kde je to priestorovo možné.

Výsadby prevažne ako súčasť uličného profilu či ako detail priestranstva. Tam, kde je na to priestor žiadané umiestiť stromoradia.

Užitie prevažne každodenného charakteru s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie.

BR 1.1/ Dubíkova

Historické jadro Mlynáriec a súčasť severného mestského polkruhu. Priestranstvo ulicového charakteru s výrazne lineárnou podobou. Centrom priestor kríženia ulíc a okolie božích múk. Žiadané riešiť ako významové ťažisko priestranstva.

Kvalitou priestranstva sú historická stopa a charakter priestranstva, vrátane priestorového akcentu kríženia ulíc Dubíkova a Chotárna. Zachovať nespevnené lemy priestranstva ulice Dubíkova a preveriť doplnenie stromov na kompozične vhodných miestach tak, aby neboli narušené pohľady na Zobor a dominantu božích múk.

Vhodným riešením je posilňovať konce priestranstva ako napojovacie body a ohniská priestranstva. Posilňovať upokojenie križovatky ulíc Štúrova a Dubíkova a komponovať ako predpriestor starého cintorína s potenciálom rozvoja miestneho vybavenia. Priestor zastávky hromadnej dopravy Dubíkova komponovať ako upokojené priestranstvo s úrovňovým peším napojením na nábreží Nitry. Preveriť umiestnenie ostrovčeka do prechodu na ulici Bratislavská.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), vozovku ulice Štúrova je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Parkovacie státie pozdĺžna v profile ulice riešiť v štandarde širokosparej prerastenej dlažby.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať v ťažisku a ohniskách priestranstva vo väzbe na prvky výsadieb stromov. Prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na občianske vybavenie. Preveriť umiestnenie komunitných prvkov v priestore božích múk a na severnom konci ulice Dubíkovej vo väzbe na napojenie na nábrežie rieky Nitry.

Výsadby stromov umiestňovať prednostne do trávnatých pásov v uličnom profile. Výsadby stromov koordinovať s pobytovými prvkami a vytvárať sústavu drobných pobytových miest v priestranstve. Drobné výsadby kríkov a ihličnatých stromov neumiestňovať a existujúce odstrániť. Výsadby povrchov a drobné výsadby predzáhradok pestrým detailom.

Užitie všedného charakteru prevažne v podobe príjemného pobývania obyvateľov časti lokality.

BR 1.2/ Pri kostole

Priestranstvo v centre Mlynáriec s občianskym vybavením, naviazané na Kostol svätých Cyrila a Metoda. Priestranstvo každodenným centrom časti lokality, v ktorom sa koncentruje pestrá podoba dejov.

Kvalitou priestranstva sú šírkové parametre uličného profilu a parkový predpriestor - záhrada kostola, ktorý predstavuje jediné plošne väčšie parkové priestranstvo časti lokality. Žiadané preveriť možnosť otvorenia areálu kostola svätých Cyrila a Metoda do priestranstva.

Preveriť možnosť upokojenia ulice Bolečkova úpravou materiálovho krytu vozovky (dlažba), preveriť možnosť riešenia obytnej zóny s ohľadom na širší kontext obytného územia. Preveriť možnosť úpravy šírky vozovky ulice Štúrova, prípadne materiálového krytu vozovky v priestore priestranstva z dôvodu posilnenia pešej priestupnosti priestranstva. Do Štúrovej ulice je žiadané umiestniť obojstranné stromoradie do zeleného pásu.

Povrchy pochôdznych plôch a priestor obytnej zóny riešiť v štandarde hodnotných povrchov, pojazdné plochy komunikácie Štúrova je možné vyhotoviť v štandardu bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na parkové úpravy v okolí kostola, vo väzbe na občianske vybavenie a zastávky hromadnej dopravy. Pohybové prvky cyklistické umiestňovať pri občianskom vybavení.

Výsadby stromov riešiť ako stromoradia po oboch stranách Štúrovej ulice a ďalej ako líniu alebo skupiny stromov po okrajoch priestranstva. Výsadby koordinovať s prvkami a parkovacími státiami. S ohľadom na spojitosť priestranstva redukovať drobné výsadby, najmä pri hrane parkovej úpravy okolo kostola. Výsadby pred kostolom zachovať.

Užitie dynamického charakteru v podobe využitia vybavenosti v priestranstve, rozložené do celého týždňa. Kostol v priestranstve významným zdrojom užitia a taktiež kultúrnych či špecifických udalostí.

BR 1.3/ Pod cintorínom Mlynárce

Predpriestor nového mlynáreckého cintorína reprezentatívneho a pietneho charakteru a parkové priestranstvo, slúžiace aj pre zástavbu na nadväzujúcich rozvojových plochách.

Kvalitou priestranstva sú prítomné priehľady na Zobor, ktoré je v návrhu priestranstva žiadané zachovať a zhodnotiť, napríklad skrz kompozíciu výsadieb stromov.

Južnú časť priestranstva komponovať ako parkovú plochu, kompozične nadväzujúcu na areál cintorína. Výhodou pre obsluhu priestranstva a celkovo tejto časti lokality môže byť prítomnosť železničnej trate. K prevereniu je vznik novej zastávky pre obsluhu severu Mlynáriec. K riešeniu je kapacita parkovacích kapacít vo väzbe na cintorín, ktorá je poddimenzovaná s ohľadom na budúci rozvoj cintorína.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Parkové cesty riešiť prednostne v štandarde nespevnených povrchov (mlatový alebo štrkový povrch).

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na komerčný parter novej zástavby a v parkových plochách a koordinovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové komunitné umiestňovať v južnej časti priestranstva, v nadväznosti na zázemie parku.

Výsadby stromov umiestňovať vo forme stromoradia v rámci uličných profilov. V južnej časti priestranstva komponovať výsadby stromov tak, aby bol vytvorený ucelený pobytový priestor (pobytový trávnik) vo väzbe na zázemie parku.

Užitie v podobe príjemného a inkluzívneho pobývania. Špecifické užitie priestranstva dané prítomnosťou cintorína, z ktorého bude plynúť nárazová vysoká záťaž v určité obdobia roka, s ktorou je potrebné počítať.

ČASŤ LOKALITY KAMENEC

Priestranstvá zástavby výrobných hál a záhradkárskych osád s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev neurčené. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality založená na striedaní krajinných a poľnohospodárskych plôch drobnej mierky so zastavaným územím, vrátane zástavby hál veľkej mierky. Osou časti lokality Štúrova ulica.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry, ktoré je žiadané ďalej rozvíjať a vytvárať nové, a ďalej nadväzujúcu susednú časť lokality Staré Mlynárce.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkoch.

Prvky pobytové navrhovať ako súčasť plošných priestranstiev a predpriestorov areálov.

Výsadby zastúpené prevažne výsadbami stromov, aj ako súčasť prvkov modrozelenej infraštruktúry.

Užitie všedného charakteru v podobe príjemného a inkluzívneho pobývania. Komunitné aktivity prítomné najmä v záhradkárskych osadách.

BR 2.1/ Hlohovecká

Vstupný bod do mesta z nadradenej dopravnej siete, na styku vonkajších mestských polokruhov, s potenciálom rozvoja občianskeho vybavenia.

Kvalitou priestranstva je drobná architektúra v podobe božích múk. Priestor okolo tohto prvku vhodné kultivovať a sprístupniť pre peších bezpečným prístupom. Limitom priestranstva zostáva dopravná záťaž.

Posilňovať upokojenie priestranstva a priestupnosť pre peších vo väzbe na parter. Zástavbou rozvojových plôch posilňovať kompozíciu ako vstupného bodu do mesta. Parkové plochy v juhozápadnej časti kultivovať ako pobytovú časť priestranstva a napojenie na Kynek.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov pre pochodzie plochy i vozovku. Okolie božích múk kultivovať historizujúcim povrchom.

Prvky pobytové umiestniť vo väzbe na božie muky a v blízkosti výsadieb stromov. Prvky pohybové vydeľovacie žiadané nepoužívať.

Výsadby stromov s podobou stromoradia umiestňovať po okrajoch priestranstva. Výsadba stromov bude do rastlého terénu.

Užitie do veľkej miery limitované dopravným zaťažením priestranstva. V priestranstve je predpokladaný kratší pobyt užívateľov.

ČASŤ LOKALITY BRATISLAVSKÝ RONDEL

Priestranstvá zástavby veľkopredajní a výrobných hál s časťou zástavby rodinných domov s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú priestranstvo čela Obchodného centra Galéria Nitra a časť zástavby rodinných domov v osi plánovaného mosta cez rieku Nitra. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality s centrom v podobe dopravnej stavby okružnej križovatky na Štúrovej ulici, ktorá tvorí predel medzi lokalitou Bratislavská a Centrum sever. Štruktúra časti lokality neurčitá. Organizačnými mantinelmi sú Štúrova a Bratislavská ulica, priestor medzi ktorými je vyplnený pestrou škálou štruktúr.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry, ktoré je žiadané ďalej rozvíjať a vytvárať nové, lokalitu Západný svah a ďalej susednú časť lokality Centrum Sever. Limitom väzieb železničná trať.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Na povrchy parkovacích kapacít areálov vybavenosti použiť vodopriepustné povrchy.

Prvky pobytové navrhovať ako súčasť plošných priestranstiev a predpriestorov areálov či objektov vybavenosti.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Plochy parkovísk areálov vybavenosti osadiť výsadbami stromov. V obytných častiach sa uplatnia výsadby povrchov i drobné výsadby ako súčasť predzáhradok rodinných domov.

Užitie prevažnej časti lokality v podobe obchodných centier. Potenciál pre rozvoj komunitných aktivít, najmä v štruktúre rodinných domov.

BR 3.1/ Rybárska

Priestranstvo prepájajúce Štúrovu ulicu a Mlynárce cez železničnú trať. Rozvíjať priestranstvo ako miestne jadro a komunikačný uzol v prímestskej osi Mlynárecká s potenciálom rozvoja občianskeho vybavenia.

Kvalitou priestranstva je obslužnosť hromadnou dopravou. Žiadané ďalej zhodnotiť prítomnosť železničnej trate pre zvýšenie kvality obsluhy územia. Taktiež vhodné multimodalitu uzla posilniť prvkami zdieľanej mobility.

Posilňovať upokojenie priestranstva a pešiu prístupnosť zastávok hromadnej dopravy, priestor okolo nich rozvíjať ako vstupné body do priestranstva. Zaistiť priebežné vedenie chodníkov na ulici Štúrova a Pražská a ďalej smerom do ulice Žilinská.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pojazdné plochy minimalizovať a rozšíriť pešie plochy.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy a komerčný parter zástavby. Prvky pohybové cyklistické a zdieľané dôležitou súčasťou priestranstva.

Výsadby stromov doplniť do uličného profilu Pražskej ulice, aj ako súčasť pásu parkovacích státi v ulici.

Užitie prevažne dynamického charakteru, ako pohyb medzi Mlynárcami a Štúrovou ulicou alebo ďalej nábrežím Nitry.

BR 3.2/ Rondel

Jeden zo vstupných bodov do centrálnej časti mesta, významný obslužný uzol vo vnútornom mestskom okruhu a zároveň reprezentatívny priestor parkového charakteru s výrazným umeleckým prvkom.

Kvalitou priestranstva je vizuálna prítomnosť dominánt mesta v priehľadoch priestranstvom. Vhodné je komponovať priestranstvo na pohľadovej osi Zobora a Kostola svätého Ladislava.

Žiadané preveriť možnosti zlepšenia pešej priestupnosti priestranstva a zabezpečenie prístupu do potenciálneho parkového stredu priestranstva. Stred priestranstva je optimálne riešiť ako parkový priestor. V priestorovom usporiadaní parkových plôch uprednostniť súvislé pobytové plochy s výsadbami po okraji parkovej časti priestranstva. Okraje priestranstva riešiť ako predpriestory stavieb občianskeho vybavenia (Slovenská poľnohospodárska knižnica, potenciálne rozvojové plochy) a prepájať s parkovým stredom priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy nadväzujúce na parter a vybavenie riešiť ako hodnotné povrchy (kamenná dlažba). Parkové cesty riešiť ako bežné (dlažba) alebo nespevnené povrchy. Plochy na parkovanie riešiť v štandarde širokosparé prerastené dlažby a kombinovať s výsadbami stromov.

Prvky pobytové umiestňovať prednostne vo väzbe na parter zástavby a prirodzené trasy pešieho pohybu. V rámci parkového stredu priestranstva umiestňovať pobytové prvky. Žiadané je vyhnúť sa použitiu pohybových prvkov vydeľujúcich. Umelecký prvok v strede zachovať.

Výsadby organizovať pozdĺž komunikačných ťahov a ponechanie spojitých pobytových plôch v strede. Uprednostňovať listnaté stromy, riešením zaistiť pohľadovú spojitosť a prehľadnosť. Riešiť tak, aby neboli narušené pohľadové väzby na Zobor a Kostol svätého Ladislava.

Užitie do značnej miery limitované dopravnou záťažou, skrz vhodnú kompozíciu a užitie výsadieb možné docieliť príjemné a inkluzívne pobývanie. Stred priestranstva možným priestorom pre špecifické udalosti.

LÚ/ **LÚKY**

ČASŤ LOKALITY ZELOKVET

Priestranstvá budúcej kompaktnej zástavby, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú kríženia a predmostia, definované územnoplánovacími dokumentami. Časť časti lokality tvorí nábrežie s príjemnou juhozápadnou orientáciou.

Kompozícia časti lokality založená na blokovej štruktúre, s pravouhlou mriežkou orientovanou na centrum mesta a rieku Nitra zároveň. V kompozícii dôležitými uzlami vstupné body – mosty cez Nitru, ktoré časť lokality napájajú na okolitú štruktúru.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry, časť lokality Párovské lúky ako centrálne parkové priestranstvo lokality a lokalitu Centrum Sever. Väzby s podobou väzieb pohybu i vizuálnych prepojení. Nábrežie Nitry dôležitou rekreačnou osou s väzbami na širšie okolie.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách, s možným akcentom hodnotných povrchov v rámci priestranstiev. Vhodné použiť súdobé riešenia, vzhľadom na absenciu staršieho vystaveného kontextu v území.

Prvky pobytové prostriedkom posilnenia väzby na nábrežie Nitry. Ďalšie pobytové prvky najmä ako súčasť vybavenia obytnej štruktúry (dvorov a vnútrodvorov) a vymedzených priestranstiev. Možné uplatniť pobytové prvky, sprístupňujúce hladinu Nitry.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Súčasťou ulíc stromoradia a ďalšie prvky modrozelenej infraštruktúry. Väčšia pestrosť typov výsadieb, najmä ako súčasť plošných priestranstiev a dvorov či vnútrodvorov.

Užitie so zameraním na príjemné a inkluzívne pobývanie. Žiadané taktiež dočasné pobývanie a ďalšie spôsoby zabývania územia komunitou. Nábrežie Nitry so športovo-rekreačným využitím.

LÚ 1.1/ Predmostie Vodná, sever

Priestranstvo - vstupný bod do štvrte Lúky z Párovíec, reprezentatívneho a obytného charakteru. Riešenie priestranstva koordinovať s S6.1 Predmostie Vodná, juh. Optimálne by obe priestranstvá a most cez Nitru mali byť riešené ako jeden celok.

Kvalitou priestranstva je jeho poloha a z nej plynúca vizuálna kvalita – za mestom, v blízkosti dvojice parkov a zároveň s hradom a Zoborom, nadohľad v jeden čas.

Posilňovať zobytnenie nábrežia Nitry a jeho prístupnosť, najmä v priestore predmostí pešej lávky. Kultivovať hrany (oplotenie) existujúcich areálov a podporovať stavebný rozvoj programu areálov pri hraniciach priestranstva na posilnenie jeho využitia a funkcií.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov (rezaná kamenná dlažba), prípadne bežných povrchov (betónová dlažba). Cyklotrasu riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Pobytové plochy riešiť drevenými povrchmi.

Prvky pobytovej sedacej umiestňovať vo väzbe na vstupy do priestranstva, na nábreží Nitry a pozdĺž rekreačnej trasy cyklotrasy. Prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na cyklotrasu a lávku cez Nitru.

Výsadby koordinovať s pobytovými prvkami a orientovať prednostne do trávnatých plôch a rozvíjať pobytový charakter priestranstva. Výsadby stromov rozvíjať ako stromoradie pozdĺž Nitry.

Užitie bude zamerané na príjemné a inkluzívne pobývanie, špecificky bezbariérovosť. Dôležitými prvkami bude turistický a informačný systém vedúci užívateľa.

LÚ 1.2/ Dolnolúcke námestie

Miestne jadro s koncentráciou občianskeho vybavenia a služieb vo vnútornom mestskom okruhu a vstupný priestor a zázemie parku Lúky. Význam priestranstva najmä pre západnú časť lokality. Priestranstvo s charakterom spevneného námestia.

Kvalitou priestranstva je poloha na hrane rozsiahleho parkového priestranstva a zároveň osi smerujúcej do centra mesta. Priestranstvo komponovať v nadväznosti na park Lúky a pohľadovú os na Hradný vršok a Zobor a ďalej na pohľadovú os hlavných a vedľajších ulíc zástavby rozvojového územia.

Vedenie komunikácií riešiť tak, aby bol umožnený rozvoj programu parteru do priestranstva a zároveň aby pešie plochy boli riešené celistvo a poskytovali dostatočný priestor pre rozvoj komunitných aktivít a života obyvateľov. Koordinovať riešenie priestranstva s priestranstvom LÚ 2.1 Park Lúky, na ktoré priestorovo nadväzuje.

Povrchy priestranstva riešiť v štandarde hodnotných. Parkové cesty riešiť prednostne v štandarde hodnotných alebo nespevnených povrchov.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. Na vhodnom mieste je možné umiestniť umelecký prvok.

Výsadby stromov umiestňovať po okrajoch priestranstva, vo väzbe na komerčný parter zástavby. Plochy na parkovanie vhodne dopĺňať výsadbami stromov. Parkovo upravenými plochami rozvíjať priestor parteru zástavby. Ako detail priestranstva a ja prvok modrozelenej infraštruktúry, napríklad v kombinácii s výsadbami stromov, sa dobre uplatnia i drobné výsadby.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo riešené pre možnosť dlhšieho zotrvania a taktiež pre menšie kultúrne či trhové udalosti.

LÚ 1.3/ Hidepark, predmostie

Parkové priestranstvo predmostia vo vnútornom okruhu, s väzbou cez most na Rybársku ulicu a ďalej na Mlynárce. Most väčších šírkových parametrov bude kombinovať priestor pre rôzne módy motorovej i nemotorovej dopravy, avšak s dôrazom na pobytové kvality mosta. Most by mal byť prirodzeným pokračovaním priestranstva. Priestranstvo viac vystavaného charakteru, s ohľadom na pozíciu v štruktúre blokového mesta s jasnou kompozíciou. Časť vo väzbe na nábrežie viac dynamicky využívaná, naopak, vo väzbe na parter stavieb a v ploche priestranstva skôr statické a menej dynamické deje.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť rieky Nitra v pohľadoch z priestranstva a aj ako možnosť prístupu k vodnej hladine. Priestranstvo komponovať na pohľadovú os nábrežia Nitry a posilňovať pešie väzby a expozíciu priestranstva na nábreží Nitry. Riešiť sprístupnenie brehu Nitry pobytovými prvkami.

Komerčný parter zástavby rozvojových plôch orientovať do priestranstva, vytvárať dostatočný priestor na expanziu programu parteru do priestranstva. Posilňovať zobytnenie nábrežia Nitry a jeho prístupnosť, najmä v priestore predmostia. Žiadané riešiť priestranstvo súbežne s návrhom nového mosta cez Nitru.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov, s možným akcentom hodnotných. Vodnú hladinu žiadané sprístupniť architektonicky riešeným predmostím mostu, na ktoré sa uplatnia hodnotné povrchy, aj kombinácie so špecifickými pobytovými prvkami.

Prvky pobytovej sedacej umiestňovať vo väzbe na vstupy do priestranstva, na nábreží Nitry a pozdĺž rekreačnej trasy cyklotrasy. Prvky pobytové sedacie a komunitné (schody do vody, móla, atď.) umiestňovať vo väzbe na nábreží Nitry. Na kompozične vhodnom mieste je možne umiestniť umelecký prvok. V samotnom priestranstve sa prvky pobytové uplatnia vo väzbe na parter stavieb.

Výsadby stromov rozvíjať ako stromoradie pozdĺž nábrežia Nitry a ďalej vo väzbe na komplexné riešenie parkových úprav priestranstva. Prednostne umiestňovať stromy pozdĺž okrajov priestranstva. Charakter výsadieb v priestranstve môže byť neformálny, s využitím súdobých riešení. V priestranstve riešiť hospodárenie s dažďovou vodou z priľahlých ulíc a optimálne i striech budov.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo má umožňovať dynamický pohyb po nábreží a zároveň zotrvanie a pobytie v pokoji. V priestranstve i v rámci neskorších prestavieb žiadané udržiavať prvok dočasného pobývania v podobe kultúrno-komunitného centra, ktoré je dnes v mieste prítomné a je obľúbené medzi užívateľmi.

ČASŤ LOKALITY PÁROVSKÉ LÚKY

Priestranstvá budúcej kompaktnej zástavby, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú kríženia, dané územnoplánovacími dokumentmi a park s hlavnou osou. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality, založená na centrálnom parkovom a krajinnom priestranstve významnej výmery, ktoré je centrom celej lokality Lúky. V kompozícii dôležitá orientácia štruktúry na parkové priestranstvá centra a hradný vŕšok. Do veľkej miery zastúpené významné priestranstvá, posilňujúce centrálnu pozíciu časti lokality v rámci lokality Lúky.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry a lokalitu Centrum Sever. Väzby s podobou väzieb pohybu i vizuálnych prepojení. Zo severu limitom dopravná stavba rýchlostnej cesty. Zároveň rýchlostna cesta i potenciálom kvalitného dopravného napojenia pre časť lokality.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách, s možným akcentom hodnotných povrchov.

Prvky budú zastúpené pestrou škálou pobytových prvkov, umiestnených prevažne v rámci Parku Lúky.

Výsadby stromov riešiť s dôrazom na druhovú pestrosť s prevažujúcim podielom listnatých stromov. V časti lokality sa významne uplatnia i výsadby povrchov a výsadby drobné.

Užitie pestrého charakteru s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Možná i pestrá škála udalostí, vzhľadom na charakter priestranstiev časti lokality.

LÚ 2.1/ Park Lúky

Hlavné parkové priestranstvo lokality s celomestským významom. Kompozičný a funkčný komplement mestského parku, respektíve jeho rozvinutie na ľavom brehu Nitry. Priestranstvo komponovať ako rekreačné a obytné zázemie obyvateľov a užívateľov štvrte Lúky, ale aj centra mesta.

Kvalitou priestranstva je veľkorysé priestorové vymedzenie, ktoré umožní rozvinutie širokej škály programu a aktivít. V neposlednom rade má priestranstvo i ekologický význam.

Parkovú cestnú sieť zapájať do okolitej štruktúry zástavby rozvojových plôch a hierarchizovať hlavné väzby a prepojenie okružné (pozdĺž mestských okruhov) a radiálne (smerom na nábrežie Nitry). V južnej časti parku posilňovať riešenie prírodne blízkych protipovodňových a retenčných opatrení, vo väzbe na prirodzený priestor riečnej nivy Nitry. Minimalizovať podiel spevnených plôch a cestnú sieť riešiť prednostne v prírodnom nespevnenom charaktere. Severnú časť parku riešiť ako rekreačný a oddychový priestor pre obyvateľov a užívateľov územia. Preveriť vhodné doplnenie parku drobnými objektmi občianskeho vybavenia, vo väzbe na vstupy do priestoru parku a riešenie cestnej siete. Riešenie parku koordinovať s priestranstvami LÚ 1.2 Dolnolúcke námestie, LÚ 2.2 Lúčne námestie a LÚ 2.3 Hradná, juh, ktoré na priestor parku priestorovo a funkčne nadväzujú.

Povrchy hlavných peších trás riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), prípadne bežných povrchov (asfaltový povrch). Plochy nadväzujúce na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Povrchy ostatných peších ciest a chodníkov riešiť v štandarde nespevnených povrchov (mlatový a štrkový povrch), prípadne v prírodných povrchoch v južnej časti parku.

Prvky pobytové umiestňovať s ohľadom na celkovú koncepciu riešenia parku, vedenie cestnej siete a vybavenie vstupných priestorov do parku, vo väzbe na objekty zázemia parku. V nadväznosti na obytnú zástavbu pri okrajoch parku umiestňovať prvky pobytové cvičiace a detské. V južnej časti parku v nadväznosti na priestor rieky Nitra umiestňovať prírodné pobytové prvky nestavebného charakteru. V nadväznosti na vstupy do priestoru parku umiestňovať prvky pohybovej cyklistickej a zdieľanej. Park priestorom pre pestrú škálu umeleckých prvkov.

Výsadby riešiť ako komplexnú parkovú úpravu od severnej pobytovej a rekreačnej časti, po južnú, prevažne prírodne ochrannú časť. Výsadby severnej časti riešiť tak, aby vznikali dostatočné plošné pobytové trávniky na rozvoj komunitných aktivít, následne v južnej časti tak, aby dotvárali nivné porasty Nitry. Je odporúčané využiť a integrovať existujúce porasty v území. Predpokladá sa rozvoj potenciálu komunitného záhradkárčenia a sadenia mimo prírodne ochrannej časti parku, v nadväznosti na obytnú zástavbu. Hrany parku vo vzťahu k zástavbe vymedziť líniovými výsadbami.

Užitie pestrého charakteru, vrátane kultúrnych a špecifických udalostí. V severnej časti predpokladaná vyššia intenzita užitia, pričom bude južná časť s viac krajinným charakterom menej intenzívne užívaná.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

LÚ 2.2/ Lúčne námestie

Miestne jadro s koncentráciou občianskeho vybavenia a služieb vo vonkajšom mestskom polkruhu, s priamou väzbou na LÚ 2.1. Priestranstvo s podobou pevného námestia, vymedzeného hmotou stavieb s aktívnym parterom. Ústredným motívom kompozície sú vstupy do námestia - ulice situované do rohov námestia.

Kvalitou priestranstva je pozícia s priehľadom na Hradný vŕšok. Priestranstvo komponovať v nadväznosti na park Lúky a pohľadovú os na Hradný vŕšok a Zobor a ďalej na pohľadovú os hlavných a vedľajších ulíc zástavby rozvojového územia.

Vedenie komunikácií riešiť tak, aby bol umožnený rozvoj programu parteru do priestranstva a zároveň aby pešie plochy boli riešené celistvo a poskytovali dostatočný priestor pre rozvoj aktivít v priestranstve. V severojužnom smere žiadané potlačiť automobilovú dopravu pre posilnenie peších väzieb smerom na Park Lúky. Parkovacie státia neumiestňovať do pohľadovo exponovaných pozícií smerom na hrad.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov pre pochodzie plochy. Povrchy vozovky možno riešiť ako bežné (asfaltový povrch). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. V priestranstve vhodný tiež umelecký prvok, s ohľadom na spevnený charakter priestranstva, napríklad osviežujúci či vodný.

Výsadby stromov umiestňovať po okrajoch priestranstva, vo väzbe na komerčnú zástavbu, ale aj ako solitérne výsadby stromov v ploche námestia. Uplatnia sa výsadby listnatých stromov do spevneného povrchu či retenčného záhonu. Žiadané koordinovať výsadby stromov s južnou časťou LÚ 2.1 pre vzájomné prepojenie priestranstiev. Plochy na parkovanie vhodne dopĺňať výsadbami stromov.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo riešené pre možnosť dlhšieho zotrvania a taktiež pre menšie kultúrne či trhové udalosti. Dočasné pobývanie v podobe expanzie programu z parteru stavieb žiadané.

LÚ 2.3/ Hradná, juh

Lineárne priestranstvo s podobou živej mestskej ulice širokého profilu, so smerovaním na centrum mesta - park a hrad a park Lúky. Miestne centrum s občianskym vybavením. Reprezentatívna vstupná os do celku štvrte Lúky z rýchlostnej cesty R1a. Priestranstvo by malo mať podobu bulváru s preferenciou nemotorového pohybu. Priestranstvo prepojením medzi LÚ 2.1 a LÚ 2.4.

Kvalitou priestranstva je orientácia na Hradný vŕšok. Priestranstvo komponovať na Hradný vŕšok. Orientáciu a smerovanie priestranstva žiadané podporiť riešením povrchov a výsadieb v priestranstve. Komerčný parter zástavby rozvojových plôch orientovať do priestranstva, vytvárať dostatočný priestor na expanziu programu partera do priestranstva. Koordinovať riešenie priestranstva s priestranstvom LÚ 2.4 Hradná, sever. Koordinovať riešenie priestranstva s priestranstvom LÚ 2.1 Park Lúky, na ktoré toto priestranstvo priestorovo nadväzuje.

Povrchy pochôdzne riešiť v štandarde hodnotných povrchov, povrchy pojazdné je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. V ulici sa uplatní väčší počet pobytových prvkov sedacích. Dĺžku priestranstva žiadané traktovať a deliť na menšie celky, napríklad skrz vytvorenie pobytových ník, kombinujúcich výsadby a pobytové prvky. Výsadby stromov umiestňovať po okrajoch priestranstva vo väzbe na parter zástavby.

Výsadby v kompozičnej osi priestranstva riešiť ako stromoradie – žiadané zachovať priehľad na Hradný vŕšok. Uplatnia sa prevažne výsadby listnatých stromov do spevneného povrchu či retenčných záhonov. Pre detail inak dlhého priestranstva, napríklad vo vyššie popísaných níkach, možné použiť výsadby drobné či mobilné.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Prítomná možnosť dočasného pobývania ako expanzie parteru stavieb.

LÚ 2.4/ Hradná, sever

Priestranstvo na vstupe do časti lokality z rýchlostnej cesty, s významom miestnym i nadmiestnym. Orientácia priestranstva rovnobežná s rýchlostnou cestou - priestranstvo slúži aj k roznoseniu obsluhy z rýchlostnej cesty do častí lokalít Lučiny a Horné lúky. Priestranstvo pozostáva zo spevnenej časti pravidelného, takmer štvorcového pôdorysu – námestia, s významom brány do lokality Lúky a parkových lineárnych častí vo východnej i západnej strane priestranstva, vychádzajúcich z námestia. V kompozícii priestranstva sa významnejšie uplatnia i bodové výškové stavby.

Kvalita priestranstva je daná vysoký podiel zelene s ekologickým a technickým významom. Charakter špecifických výsadieb, definujúcich podobu priestranstva, vytvára špecifickú i vizuálnu kvalitu nad rámec kvality ekologickej. Parkové plochy budú i nazdory blízkosti rýchlostnej cesty príjemné k pobytu.

Komerčný parter zástavby rozvojových plôch orientovať do priestranstva, vytvárať dostatočný priestor na expanziu programu partera do priestranstva. Dnešnú okružnú križovatku na zjazde z rýchlostnej cesty žiadané transformovať v riešenie mestskej podoby, ktoré bude súčasťou vymedzeného námestia.

Povrchy vozovky riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Pochodzie plochy chodníkov riešiť ako hodnotné (napríklad monolitické povrchy). Parkové cesty riešiť prednostne v štandarde nespevnených povrchov. Centrálnu plochu námestia žiadané akcentovať špecifickým riešením hodnotných povrchov.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové sedacie umiestnené v parkovej časti priestranstva, prevažne neformálneho charakteru, s využitím prírodných materiálov. V parkovej časti možné umiestniť i prvky pobytové detské, riešené podobne ako prvky pobytové sedacie.

Výsadby v parkovej časti riešené komplexným spôsobom, s ohľadom na dosiahnutie redukcie hlukovej záťaže a funkcie prvkov modrozelenej infraštruktúry. Výraznejšie sa uplatnia extenzívne výsadby ekologického a technického charakteru. V spevnenej časti výsadby prevažne s podobou výsadieb stromov do dlažby a do retenčného záhona, a to aj vo forme skupín stromov v ploche priestranstva.

Užitie bude zamerané na príjemné a inkluzívne pobývanie. V priestranstve možné dočasné pobývanie v podobe expanzie parteru stavieb.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

LÚ 2.5/ Rybné námestie

Spevnené priestranstvo s podobou námestia vymedzeného hmotou stavieb, s významom miestneho centra. Námestie s pozíciou na kompozičných osách severovýchodnej orientácie, smerujúcich štruktúru časti lokality i lokality ako takej smerom na centrum mesta a Hradný vŕšok. Priestranstvo viac komorného charakteru, s ohľadom na pozíciu bokom od hlavnej osi susediacej časti lokality Horné lúky. Priestranstvo tradičného charakteru i podoby.

Kvalitou priestranstva je komponovaný charakter daný priesečníkom rôznych kompozičných os a smerov pohybu. Priestranstvo nadobúda význam pomyselného zakončenia Parku Lúky. Tento význam je žiadané posilňovať skrz riešenie priestranstva i náplň, ktorá by mala byť komplementárna a kompatibilná s Parkom Lúky.

V dopravnom riešení uvažovať o priestranstve ako zdieľanom priestore, aj s ohľadom na vedľajšiu polohu priestranstva, kde motorová doprava bude mať len charakter cieľovej obsluhy. V priestranstve žiadané akcentovať hlavné osi na Hradný vŕšok a väzbu na nábrežie Nitry. V priestranstve žiadané aspoň na jednej z dlhších strán námestia umiestniť aktívny parter, s optimálnou náplňou v podobe gastronomických prevádzok a služieb.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov (napríklad veľkoformátová kamenná dlažba, rezaná kamenná dlažba či kombinácie). Plocha priestranstva v jednej výškovej úrovni bez vymedzenia vozovky obrubníkmi.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po obvode priestranstva. Prvky budú súčasťou architektúry priestranstva – napríklad môžu vychádzať z konkrétneho riešenia povrchov. Riešenia povrchov i prvkov smerovať k stálosti a schopnosti starnutia priestranstva. V priestranstve vhodné umiestniť osviežujúci umelecký prvok.

Výsadby zastúpené nižším počtom listnatých stromov, vysadených do spevneného povrchu, umiestnených na severozápadnej hrane priestranstva, s ohľadom na tienenie stromov v priestranstve.

Užitie bude zamerané na príjemné a inkluzívne pobývanie. V priestranstve možné dočasné pobývanie v podobe expanzie parteru stavieb.

ČASŤ LOKALITY HORNÉ LÚKY

Priestranstvá budúcej kompaktnej zástavby, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú kríženia definované územnoplánovacími dokumentami, spolu s priestranstvom v blízkosti Dobrotky. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality založená na blokovej štruktúre s pravouhlou mriežkou orientovanou na centrum mesta a rieku Nitra a zároveň drobný vodný tok Dobrotka. V kompozícii dôležitými vstupné body – mosty cez Nitru. Limitom usporiadania blízkosť rýchlostnej cesty.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry, časť lokality Párovské lúky ako centrálne parkové priestranstvo lokality a lokalitu Centrum Sever. Väzby s podobou väzieb pohybu i vizuálnych prepojení.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách, s možným akcentom hodnotných povrchov.

Prvky pobytové prostriedkom posilnenia väzby na nábrežie Nitry a Dobrotky. Ďalšie pobytové prvky najmä ako súčasť vybavenia obytnej štruktúry (dvorov a vnútrodvorov) a vymedzených priestranstiev.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Súčasťou ulíc stromoradia a ďalšie prvky modrozelenej infraštruktúry. Väčšia pestrosť typov výsadieb, najmä ako súčasť plošných priestranstiev a dvorov či vnútrodvorov.

Užitie so zameraním na príjemné a inkluzívne pobývanie. Žiadané taktiež dočasné pobývanie a ďalšie spôsoby zabývania územia komunitou.

LÚ 3.1/ Pri Dobrotke

Miestne jadro na vonkajšom mestskom polkruhu s podobou brány do štvrte Lúky z východu. Pre priestranstvo je typická dualita charakterov mestský/prírodný. Mestská a prevažne spevnená časť bude vo väzbe na zástavbu západnej a južnej hrany priestranstva. Naopak, nespevnené a prírodné budú plochy vo väzbe na vodný tok Dobrotka pre zachovanie kontinuity brehov toku.

Kvalitou priestranstva je orientácia smerom na Hradný vŕšok a zároveň Zobor. Priestranstvo komponovať na pohľadovú os na Zobor a osi hlavných ulíc zástavby rozvojového územia. Kvalitou priestranstva je taktiež vodný tok a sprievodná vegetácia brehových porastov, ktoré odcláňajú neďalekú rýchlostnú cestu.

Vedenie komunikácií riešiť tak, aby bol umožnený rozvoj programu parteru do priestranstva a zároveň aby pešie plochy boli riešené celistvo a poskytovali dostatočný priestor pre rozvoj komunitných aktivít a života obyvateľov. Dôležité je tiež posilniť ekologickú stabilitu územia, najmä opatreniami vo väzbe na tok Dobrotky – žiadané je usilovať sa o vytvorenie prírode blízkej podoby toku a brehových porastov, no v priestranstve, s možnosťou prístupu k vode a pobytia na brehoch toku.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy nadväzujúce na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Parkové cesty riešiť prednostne v štandarde bežných povrchov (dlažba) alebo nespevnených povrchov. Nespevnené povrchy prírodného charakteru sa uplatnia najmä vo väzbe na vodný tok.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestňovať v rámci parkových plôch vo väzbe na nábreží Dobrotky. Posilňovať umiestňovanie prvkov rekreačnej infraštruktúry.

Výsadby stromov rozvíjať ako stromoradie a brehové výsadby pozdĺž nábrežia Dobrotky a ďalej vo väzbe na komplexné riešenie parkových úprav priestranstva. Prednostne umiestňovať stromy pozdĺž okrajov priestranstva. Brehy Dobrotky riešiť prírode blízkym spôsobom.

Užitie bude mať pestrý charakter daný na dualitu podôb priestranstva. Intenzívnejšie užitie bude v pevnej časti priestranstva vo väzbe na parter stavieb. Tu je možné i dočasné pobývanie.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

LÚ 3.2/ Hornolúcka ulica

Miestne jadro s koncentráciou občianskeho vybavenia a služieb na vonkajšom mestskom polkruhu. Priestranstvo s charakterom širokej ulice, podobne ako pri LÚ 4.1 a LÚ 2.3. Prevažne parkové priestranstvo so spevnenými plochami na kríženiach, traktujúcich značnú dĺžku priestranstva. Kompozičným záverom priestranstva je priestranstvo LÚ 3.4.

Kvalitou priestranstva je parkový charakter s vylúčenením motorovej dopravy, vrátane obsluhy. Pohyb parkom predstavuje alternatívu k pohybu paralelnou hlavnou ulicou časti lokality. Priestranstvo má pobytový i vizuálny význam pre priľahlú obytnú (polyfunkčnú) zástavbu, ktorej významná časť je do priestranstva orientovaná.

Pre posilnenie kontinuity pohybu parkovým prostredím žiadané minimalizovať bariérový efekt komunikácií pretínajúcich priestranstvo – u nižších prvkov cestnej siete možné riešiť úpravou nivelity vozovky do úrovne priestranstva. S ohľadom na miestny význam žiadané do priestranstva situovať pestrú škálu aktivít, aj komunitných, slúžiacich obyvateľom najmä priľahlých domov.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov i s možným farebným akcentom (farebné povrchy). V priestranstve sa uplatnia liate mäkké povrchy pre povrchy detských ihrísk.

Prvky pobytové pestrého charakteru významne zastúpené v priestranstve. Uplatnia sa prvky pobytové sedacie, komunitné, detské či posilňovacie. Kumuláciou prvkov v priestranstve žiadané moderovať mieru užitia a charakter častí priestranstva a taktiež traktovať pohyb lineárnym priestranstvom.

Výsadby v priestranstve pestrého charakteru, prevažne pôjde o výsadby stromov a výsadby povrchov pobytového charakteru. V priestranstve priestor i pre komunitné výsadby a výsadby ekologické. Ako prvky modrozelenej infraštruktúry je žiadané realizovať opatrenia pre hospodárenie a zúžitkovanie dažďovej vody, aj s jej využitím pre starostlivosť o priestranstvo.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Prítomná možnosť dočasného pobývania ako expanzie parteru stavieb do priestranstva, prevažne v uzloch priestranstva. Ďalej ako dočasné pobývanie komunitného charakteru v parkovej časti priestranstva. Možné sú i menšie komunitné záhrady ako spôsob delegácie správy priestranstva do rúk užívateľov.

LÚ 3.3/ Za hydrocentrálou

Spevnené priestranstvo menšej výmery na vnútornom mestskom okruhu a vstupný priestor do štvrte Lúky z mestského parku. Priestranstvo s charakterom predmostia vo väzbe na lávku, prepájajúcu lokalitu Lúky a Mestský park.

Kvalitou priestranstva je až poeticky nevšedná kombinácia industriálnej podoby hydrocentrály v popredí, s mestským parkom v druhom pláne, nad ktorým pohľad uzatvára Hradný vŕšok. Priestranstvo komponovať na nábreží Nitry a na pešiu väzbu na Mestský park Nitra. Koordinovať s riešením priestranstva CS 7.1 v riešení premostí pešej lávky.

Preveriť zachovanie existujúcich stromov a možnosti ich zakomponovania do riešenia parkových úprav. V priestranstve žiadaná kontinuita hlavných trás pohybu pozdĺž rieky, bez výraznych zmien smeru. Z toho dôvodu žiadané odstrániť jestvujúce bariéry. Premostenie rieky vo väzbe na Hydrocentrálu priestorom pre využitie špecifického riešenia, v súlade s touto hodnotnou technickou stavbou.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy peších ciest na nábreží riešiť v štandarde nespevnených plôch, kostrovú cyklotrasu riešiť v asfaltovom povrchu.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové sedacie a komunitné (schody do vody, móla, atď.) umiestňovať vo väzbe na nábreží Nitry a priestor predmostí pešej lávky. Na kompozične vhodnom mieste, vo vzťahu k predmostiu pešej lávky, je možné umiestniť umelecký prvok.

Výsadby rozvíjať ako stromoradie a brehové porasty pozdĺž nábrežia Nitry a ďalej vo väzbe na komplexné riešenie parkových úprav priestranstva. Výsadby stromov by nemali narúšať charakteristické pohľady na rieku a park s Hradným vŕškom.

Užitie bude zamerané na príjemné a inkluzívne pobývanie, špecifická bezbariérovosť. Dôležitými prvkami budú turistický a informačný systém vedúci užívateľa.

LÚ 3.4/ Hornolúcke námestie

Hlavné spevnené priestranstvo - námestie časti lokality Horné Lúky. Priestranstvo, do ktorého smeruje významná časť ulíc časti lokality. Priestranstvo s významom pre celú časť lokality. Živé námestie s aktívnym parterom po obvode priestranstva. Rušné priestranstvo s celodenným využitím. Celkovo by malo ísť o multifunkčné priestranstvo, podobne ako tradičné námestia.

Kvalitou priestranstva sú centrálna pozícia a význam pre časť lokality. Dôležitou väzba na LÚ 3.2. Priestranstvo je vyústením lineárneho parku Hornolúckej ulice.

V priestranstve žiadané umiestniť vybavenosť nielen obchodnú, no usilovať sa aj o vybavenosť kultúrnu, školskú alebo správnu, ktoré by posilnili význam priestranstva. V dopravnom riešení žiadané nefragmentovať plochu priestranstva komunikáciami. Obslužné komunikácie v priestranstve žiadané potlačiť. Žiadanou náplňou priestranstva sú trhové a kultúrne udalosti, s ktorými je v návrhu priestranstva nutné uvažovať. Celkovo by malo ísť o multifunkčné priestranstvo, podobne ako tradičné námestia.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov, napríklad monolitických. V priestranstve s ohľadom na spevnený charakter riešiť hospodárenie s dažďovou vodou.

Prvky pobytové sedacie súčasťou priestranstva. V priestranstve možné použiť špecifické riešenie pobytových prvkov. V priestranstve žiadané umiestniť vybavenie pre trhové udalosti, využiteľné i mimo času konania trhov ako pobytový prvok. Dôležitým, aj s ohľadom na trhové udalosti, prvok umelecký osviežujúci.

Výsadby v priestranstve prevažne v podobe listnatých stromov po obvode priestranstva, s ohľadom na odtienenie parteru priľahlých stavieb. V ploche priestranstva žiadané umiestniť väčšie listnaté stromy alebo skupiny stromov s významom prvku modrozelenej infraštruktúry a priaznivej mikroklímy v priestranstve.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. V priestranstve priestor pre trhové a kultúrne udalosti. Prítomná možnosť dočasného pobývania ako expanzie parteru stavieb do priestranstva, prevažne v uzloch priestranstva. V priestranstve žiadané umiesniť verejné toalety.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY LUČINY

Priestranstvá budúcej kompaktnej zástavby, s veľkým podielom komerčnej vybavenosti, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú kríženia, definované územnoplánovacími dokumentami. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality založená na blokovej štruktúre s vymedzenými priestranstvami v pravidelnom takte, s väzbou na nábrežie Nitry. Limitom usporiadania blízkosť rýchlostnej cesty. Kompozícia daná Územným plánom zóny Mlynárce I.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry, časť lokality Párovské lúky ako centrálne parkové priestranstvo lokality a lokalitu Centrum Sever. Väzby s podobou väzieb pohybu i vizuálnych prepojení. Zo severu limitom dopravná stavba rýchlostnej cesty. Zároveň je rýchlostna cesta i potenciálom kvalitného dopravného napojenia.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách, s možným akcentom hodnotných povrchov.

Prvky pobytové prostriedkom posilnenia väzby na nábrežie Nitry. Ďalšie pobytové prvky najmä ako súčasť vybavenia obytnej štruktúry (dvorov a vnútrodvorov) a vymedzených priestranstiev.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Výsadby stromov technického charakteru žiadané použiť na odclonenie rýchlostnej cesty. Súčasťou ulíc stromoradia a ďalšie prvky modrozelenej infraštruktúry. Podporovať väčšiu pestrosť typov výsadieb.

Užitie so zameraním na príjemné a inkluzívne pobývanie. Žiadané taktiež dočasné pobývanie a ďalšie spôsoby zabývania územia komunitou. Limitom pre užitie mestotvorného charakteru bude rýchlostná cesta.

LÚ 4.1/ Nivné námestie

Parkové námestie a miestne jadro zástavby pre časť lokality. Priestranstvo s charakterom širokej ulice, s významným podielom výsadieb a opatrení modrozelenej infraštruktúry, vrátane vodných plôch, predstavuje živú mestskú ulicu, do ktorej je orientovaný parter stavieb, avšak s pridanou hodnotou príjemnej mikroklímy a parkových plôch.

Kvalita priestranstva daná špecifickým prostredím a kombináciou parkového priestranstva a obchodnej ulice.

Komerčný parter zástavby rozvojových plôch orientovať do priestranstva, vytvárať dostatočný priestor na expanziu programu partera do priestranstva. Pri umiestňovaní vodných plôch a opatrení modrozelenej infraštruktúry nevytvárať v lineárne orientovanom priestore bariéry priečnej priestupnosti priestranstva. Prvky modrozelenej infraštruktúry využívať ako nástroj komponovania parkovej časti priestranstva – vytvárať podpriestory a miesta naviazané na jednotlivé vodné plochy a ďalšie prvky. Súčasťou priestranstva by mali byť i verejné toalety – možné je naviazanie napríklad na objekt kaviarne/komunitného centra v rámci parku.

Povrchy vozovky riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Pochodzie plochy chodníkov riešiť ako hodnotné (napríklad monolitické povrchy). Parkové cesty riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (dlažba) alebo nespevnených povrchov.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové ďalej umiestňovať do priestoru parku pozdĺž peších trás i vodných plôch. Prvky pobytové komunitné a detské umiestňovať prednostne do priestoru parku spolu s umeleckými osviežujúcimi.

Výsadby stromov rozvíjať vo väzbe na komplexné riešenie parkových úprav priestranstva. Výsadby povrchov, prevažne s podobou pobytových trávnikov, avšak vo väzbe na opatrenia modrozelenej infraštruktúry, sa uplatnia aj ako extenzívne udržiavané výsadby povrchov.

Užitie bude zamerané na príjemné a inkluzívne pobývanie. V priestranstve je priestor pre špecifické udalosti. V priestranstve možné dočasné pobývanie v podobe expanzie parteru stavieb do priestranstva.

LÚ 4.2/ Lučinske námestie

Miestne jadro s koncentráciou občianskeho vybavenia a služieb na vonkajšom mestskom polkruhu. Pevné mestské priestranstvo s aktívnym parterom orientovaným do námestia.

Kvalitou priestranstva sú jednoznačné vymedzenie frontov domov a tradičný štvorcový pôdorys. Priestranstvo komponovať na pohľadovej osi hlavných a vedľajších ulíc zástavby rozvojového územia.

Vedenie komunikácií riešiť tak, aby bol umožnený rozvoj programu parteru do priestranstva a zároveň aby pešie plochy boli riešené celistvo a poskytovali dostatočný priestor pre rozvoj komunitných aktivít a života obyvateľov. Koordinovať riešenie priestranstva s priestranstvom LÚ 2.1 Park Lúky, na ktoré toto priestranstvo priestorovo nadväzuje.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové a prvky pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby a koordinovať s výsadbami stromov. V centrálnej ploche námestia žiadané zhodnotiť pobytové kvality dostatočne dimenzovanou kapacitou pobytových prvkov, prevažne sedacích. V priestranstve vhodný tiež umelecký prvok.

Výsadby stromov umiestňovať po okrajoch, vo väzbe na komerčný parter, ale i ako solitérne stromy. Výsadba do spevneného povrchu pre viac využívané časti, ale aj do retenčného záhona ako prvok modrozelenej infraštruktúry. Plochy na parkovanie vhodne doplňať výsadbami stromov.

Parkovo upravenými plochami rozvíjať priestor partera zástavby. Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo riešené pre možnosť dlhšieho zotrvania a taktiež pre menšie udalosti.

LÚ 4.3/ Zelokvet, predmostie

Spevnené priestranstvo vo väzbe na most na vonkajšom mestskom okruhu, slúžiace ako napojenie lokality Lúky na Staré Mlynárce, respektíve vstup do lokality Lúky od Mlynáriec. Priestranstvo s priamou väzbou na LÚ 4.2, s významom zakončenia tohto priestranstva.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť rieky Nitra. Priestranstvo komponovať na pohľadovú os nábrežie Nitry a posilňovať pešie väzby a expozíciu priestranstva na nábreží Nitry. Žiadané riešiť sprístupnenie brehu Nitry pobytovými prvkami. V systéme predmostí má priestranstvo atypickú pozíciu vzhľadom na to, že ide o spevnené priestranstvo. S ohľadom na to žiadané riešeniu priestranstva venovať zvýšenú pozornosť.

Komerčný parter zástavby rozvojových plôch orientovať do priestranstva, vytvárať dostatočný priestor na expanziu programu parteru do priestranstva a ďalej až k rieke. Posilňovať zobytnenie nábrežia Nitry a jeho prístupnosť, najmä v priestore predmostia.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov. V priestranstve vhodné upokojenie motorovej dopravy, napríklad skrz úpravu nivelity vozovky na úroveň chodníkov. Nutné v priestranstve vymedziť priestor a opatrenia pre hospodárenie s dažďovou vodou.

Prvky pobytovej sedacej umiestňovať vo väzbe na vstupy do priestranstva, na nábreží Nitry a pozdĺž rekreačnej trasy cyklotrasy. Prvky pobytové sedacie a komunitné (schody do vody, móla, atď.) umiestňovať vo väzbe na nábrežie Nitry. Na kompozične vhodnom mieste je možne umiestniť i prvok umelecký osviežujúci.

Výsadby stromov rozvíjať ako stromoradie pozdĺž nábrežia Nitry a ďalej ako výsadby stromov do spevneného povrchu. V priestranstve sa uplatnia drobné, ale aj mobilné výsadby, dodávajúce priestranstvu drobný detail. Výsadby stromov umiestňovať vo väzbe na pobytové prvky.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo má umožňovať dynamický pohyb po nábreží i pobytie v pokoji.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

KL/ **KLIN**

Priestranstvá v okolí železničnej trate v okolí klinu ulíc Cabajská a Novozámocká. Lokalita nemá definované časti lokalít. Jej jadrovým priestranstvom je nástup do kasárenského komplexu s vedľajším významom niektorých priestranstiev.

Kompozícia lokality založená na centrálnom prvku ulice Novozámockej, ku ktorej sa orientuje ostatná štruktúra lokality. V kompozícii dominantným areál kasární so špecifickou urbanistickou štruktúrou, ktorú je v prípade prestavby tohto areálu potrebné ďalej zhodnotiť, vrátane hodnotných stavieb v areáli. Lokalita dnes prefatá na dve polovice železničnou traťou, ktorá je limitom pre vytvorenie viac prepojenej štruktúry.

Vzťahy a napojenia s podobou väzby na nábrežie Nitry a Kalváriu ako rekreačných väzieb, a potom väzieb na centrum v podobe Novozámockej a Cabajskej ulice ako dopravných radiálnych väzieb. Žiadané posilňovať väzby východozápadným smerom v rámci lokality.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách, s možným akcentom hodnotných povrchov.

Prvky pobytové prostriedkom posilnenia miestnej spolunáležitosti a komunitného života, najmä vo väzbe na obytné časti lokality. V území minimalizovať dopad bariéry Novovozámockej ulice minimalizáciou pohybových prvkov vydeľujúcich.

Výsadby riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Výsadby stromov súčasťou uličného profilu ako stromoradia.

Užitie so zameraním na príjemné a inkluzívne pobývanie. Žiadané taktiež dočasné pobývanie a ďalšie spôsoby zabývania územia komunitou. V Novozámockej žiadané minimalizovať podiel reklamného systému.

KL 1.1/ Park pri stredných školách

Parkové priestranstvo a reprezentatívny predpriestor stredných škôl. Jedna zo vstupných brán do západnej časti mesta.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť školskej vybavenosti, ktorá znamená významný počet užívateľov v priestranstve. Priestranstvo vhodné komponovať na vstupy do areálov stredných škôl a vo väzbe na potenciálne transformačné plochy na južnom okraji priestranstva.

Posilňovať upokojenie ulice Hlboká a zlepšenie komfortu priestupnosti územia medzi strednými školami a centrálnou parkovou plochou. Zastávky hromadnej dopravy riešiť ako vstupné priestory do parkového priestranstva a zaistiť ich komfortné pešie napojenie na areály stredných škôl, potenciálne vybavenie v transformačných plochách a na ostatnú pešiu sieť v území.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy tvoriace priestor nástupných partií do areálu stredných škôl a plochy nadväzujúce na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov.

Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na vstupné partie areálov stredných škôl a v okolí zastávok hromadnej dopravy. Prvky pohybové cyklistické a zdieľané umiestňovať do vstupných partií stredných škôl. Na vhodných miestach preveriť umiestnenie prvkov umeleckých.

Výsadby riešiť ako komplexnú parkovú úpravu reprezentačného, ale aj rekreačného a pobytového charakteru. Možné užitie neformálnych riešení, s presahom do športového využitia. Aktívnu hranu parku komponovať pozdĺž ulice Hlboká, vo väzbe na areály stredných škôl. Výsadby povrchov prevažne pobytovej kvality.

Užitie dané prítomnosťou stredných škôl – prítomná špička užitia ráno a poobede. Žiadané usilovať sa o posilnenie rovnomerného užitia počas celého dňa vhodne zvoleným programom. Prítomnosť škôl príležitosťou k zapojeniu týchto inštitúcií do tvorby programu.

KL 1.2/ Murgašova

Priestranstvo slúžiace ako miestne jadro a priestorový i obslužný uzol širšieho územia.

Kvalitou priestranstva je kompozícia s orientáciou na Zobor, ktorý sa vizuálne prejavuje vo väčšej časti dĺžky Cabajskej ulice. Tieto priehľady žiadané zhodnotiť v návrhu.

Preveriť úpravu priestorového usporiadania plôch parkovísk, vrátane integrácie stromov medzi parkovacie státie. Parkové plochy priliehajúce k ulici Cabajská a priestor zastávky hromadnej dopravy kultivovať a ulicu Cabajská doplniť o stromoradie, optimálne obojstranné.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy parkovísk riešiť v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať prednostne v parkových nikách ulice Cabajská, v nadväznosti na vstupy do areálov a objektov a pri zastávke hromadnej dopravy.

Výsadby riešiť ako stromoradie, optimálne obojstranné, v trávnatom páse pozdĺž komunikácie. Potenciálne pobytové miesta parkových nik ulice doplniť skupinami stromov, v koordinácii s pobytovými prvkami.

Užitie prevažne dynamického charakteru, dané rušnosťou Cabajskej ulice a jej charakterom, ako obchodno výrobnej ulice. Žiadané usilovať sa o inkluzívnosť pobývania v zmysle bezbariérovosti riešení. Špecifickú pozornosť venovať reklamnému systému, s ohľadom na minimalizáciu vizuálneho smogu v priestranstve.

KL 1.3/ Krškanské kasárne

Parková hrana areálu kasární na mestskej triede Novozámocká. Zelené priestranstvo prostriedkom vizuálneho upokojenia ulice i prvkom modrozelenej infraštruktúry. Preveriť umiestnenie stromoradia do trávnatých pásov v profile ulice, ako po stranách ulice, tak v jej osi.

Kvalitou priestranstva je vizuálna čistota areálu kasární – v podstate parkovej plochy s výrazným podielom zelene, do ktorej sú osadené jednotlivé stavby. To všetko za spoločným oplotením. Túto jednoduchosť prepísať i do predpriestoru kasární.

Pri prípadnej transformácii areálu na zmiešanú obytnú zástavbu odstrániť oplotenie a napojiť zástavbu priamo na priestor ulice Novozámocká. Vstupný priestor na hlavnej východozápadnej osi štruktúry kasární riešiť ako hlavné miesto priestupnosti ulice Novozámecká do nadväzujúcej štruktúry mesta.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy nadväzujúce na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). V parkových plochách sa uplatnia nespevnené povrchy.

Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na potenciálny komerčný parter zástavby a v miestach zastávok hromadnej dopravy.

Výsadby riešiť ako stromoradie v trávnatom páse pozdĺž ulice Novozámocká. Žiadané preveriť umiestnenie stromoradia v stredovom páse komunikácie. Stromy budú sadené do rastlého terénu.

Užitie prevažne dynamického charakteru, dané rušnosťou Cabajskej ulice a jej charakterom, ako obchodno výrobnej ulice. Žiadané usilovať sa o inkluzívnosť pobývania v zmysle bezbariérovosti riešení a odstraňovania bariér priestupnosti.

KL 1.4/ Ku Kalvárii

Miestne jadro a nástupný priestor na svahy Kalvárie. Priestranstvo parkového charakteru neformálnej podoby, slúžiace i ako rozhranie medzi mestskou štruktúrou a krajinou Kalvárie.

Kvalitou priestranstva je vizuálna čistota areálu kasární – v podstate parkovej plochy s výrazným podielom zelene, do ktorej sú osadené jednotlivé stavby. To všetko za spoločným oplotením. Túto jednoduchosť prepísať i do predpriestoru kasární. Kvalitou priestranstva sú taktiež prítomný prírodný rámec a výsadby v priestranstve, ktorý plynule prechádza krajiny Kalvárie.

Predpokladá sa transformácia areálu kasární a orientácia objektov s podielom občianskeho vybavenia a komerčným partnerom do priestranstva. Parkovú časť priestranstva vo väzbe na Kalváriu riešiť ako prírodne rekreačné pobytové priestranstvo, s možnosťou umiestnenia voľnočasových prvkov a vybavenia.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy nadväzujúce na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). V parkových plochách sa uplatnia nespevnené povrchy.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby. Prvky pobytovej komunitnej, detskej a cvičiacej umiestňovať parkové časti priestranstva, vo väzbe na nástupné miesta (cesty) na Kalvárii.

Výsadby stromov formovať v líniách v spevnenej časti priestranstva pre posilnenie kompozície štruktúry zástavby. V parkovej časti priestranstva riešiť výsadby ako skupiny stromov a koordinovať s pobytovými prvkami. Výsadby povrchov pobytového charakteru, ale i krajinného.

Užitie dané pozíciou na trase na Kalváriu, ako miesto zastavenia, ale i každodennej rekreácie. Dôraz na príjemné a inkluzívne pobývanie.

KL 1.5/ Priemyselná

Priestranstvo s podobou parkovej hrany areálu kasární na vonkajšom polkruhu. Priestranstvo prostriedkom zmiernenia dopadov rýchlostnej cesty na kvalitu prostredia pod viaduktom.

Kvalitou priestranstva je vizuálna čistota areálu kasární – v podstate parkovej plochy s výrazným podielom zelene, do ktorej sú osadené jednotlivé stavby. To všetko za spoločným oplotením. Túto jednoduchosť prepísať i do predpriestoru kasární.

Rozšíriť priestranstvo a odstrániť oplotenie vo väzbe na transformáciu areálu kasární, s potenciálom rozvoja vybavenia a doplniť ho o stromoradie. Posilňovať prepojenie smerom na Krškany pod viaduktom. Potenciál lokálneho využitia priestoru pod viaduktom na aktivity, vo väzbe na transformáciu kasární.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy nadväzujúce na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). V parkových plochách sa uplatnia nespevnené povrchy.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby a v miestach potenciálnych napojení na Krškany.

Výsadby stromov riešiť ako stromoradie v trávnatom páse, prípadne zdvojené stromoradie, pozdĺž ulice Priemyselná. V priestore stromoradia je možné umiestňovať umelecké prvky na významných uzloch priestranstva (napríklad križovatka Priemyselná – Novozámocká, alebo v miestach napojenia na Krškany).

Užitie všedného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, v zmysle minimalizácie negatívnych dopadov viaduktu rýchlostnej cesty na prostredie pod ním. Priestor pod viaduktom možno zhodnotiť na špeci-
fické udalosti.

KL 1.6/ Wilsonovo nábrežie

Rekreačné parkové priestranstvo prírodného charakteru na vodnej osi Nitry. Miestne centrum a priestor pre rozvoj komunitných aktivít.

Kvalitou priestranstva sú väzba na rieku a pozícia, ktorá priestranstvo predurčuje ako rozhranie medzi mestským nábrežím a nábrežím Krškan. Priestranstvo je stykom oboch štruktúr. Špecifikom priestranstva je krytý priestor pod viaduktom, ktorý je pri správnom využití kvalitou.

Posilňovať väzbu priestranstva na nábreží Nitry orientáciou vybavenia. Preveriť umiestnenie drobného objektu vybavenia (zázemie parku) na posilnenie potenciálu komunitného i rekreačného života miesta. Upokojiť priliehajúcu časť ulice Wilsonovo nábrežie a Priemyselná úpravou materiálového krytu vozovky a rozšírením chodníkov, vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy a komfort pešieho pohybu. Priestor je možné využiť na kultúrne a športové aktivity, prípadne umelecké inštalácie a performácie.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Parkové cesty riešiť v štandarde bežných povrchov (betónová dlažba), prípadne nespevnených povrchov (mlatový alebo štrkový povrch). Redukovať plochu vozovky, parkovacie státie riešiť v štandarde bežnej širokosparej prerastenej dlažby.

Prvky pobytové sedacie a prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na cyklotrasu a nábreží Nitry. Prvky pobytové komunitné, detské a cvičiace umiestňovať v západnej časti parkových plôch vo väzbe na obytnú zástavbu. Možnosť umiestnenia umeleckých prvkov vo väzbe na priestor podmostie a nábreží Nitry.

Výsadby umiestňovať po obvode parkovej plochy mimo nábrežia Nitry. Na nábreží koordinovať výsadby s pobytovými prvkami a chrániť voľný pohľad z priestranstva na rieku.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie. Priestranstvo pobytového charakteru. Priestor pod viaduktom možno zhodnotiť špecifickými či kultúrnymi udalosťami.

L2

ZÁPAD

Lokality Západ reprezentujú územie súboru západne od srdca Nitry. Severozápadný svah Klokočiny spolu so Šúdolskou dolinou, ich historickými dedinami i novým osídlením panelových bytových domov, je ohraničený rýchlostnou cestou R1, jej privádzačom a čiastočne železnicou. Takto vymedzený Západ sa rozpína medzi katastrálne územia Nitra, Mlynárce, Kynek a Párovské Háje.

Cieľovým stavom tejto časti je posilnenie charakteru hodnotnej výstavby druhej polovice 20. storočia v špecifickom svahovom usporiadaní v parkových priestranstvách vnútroblokov, so živúcim využitím rozhrania krajiny i Boriny ako jedného z prepájajúcich bodov. Mimo solitérne objekty a dotvorenie ich priestranstiev a zástavby potom vytváranie hodnotnej štruktúry individuálneho bývania s posilnením historických vidieckych jadier zástavby a vytváranie jej priestupných celkov, spolu so vstupmi do krajiny ako i prekonávaním bariér dopravných stavieb (rýchlostná cesta R1, R1a, železnica a ďalšie) či nových okruhových vrstevnicových prepojení.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje tok Šúdola, rozhranie zástavby, ostrovné prírodné plochy, spolu s hlavným jadrom vnútroblokov panelovej bytovej zástavby. Tieto vnútrobloky sú odlišné dobou svojho vzniku a tým aj ich charakterom či uzavretosťou vo vzťahu k špecifickej morfológii tejto časti – to sa odzrkadľuje i v pôsobení výsadieb. Pre celý systém je tak dôležitá práca s nespevnenými povrchmi a ich režimami údržby, ako aj implementácia systémov krajinnej infraštruktúry i s ohľadom na to, že táto časť bola úrodným svahom s doplnením sadov a záhrad. Významný je tak dopad výsadieb plôch blokov zástavby a ich vedľajšie pôsobenie na priestranstvá, kvôli často stiesneným profilom. Podobné platí i pre plochy areálov a ich výsadieb, ktoré spolupôsobia v rámci systému sídelnej zelene svojimi výsadbami aj ich rúbaním. Dôležitou je taktiež práca s okrajom štruktúry zástavby, ktorá pracuje s prepájaním zástavby a krajiny, ktorá v tejto časti je, ako i prekonávaním dopravných bariér vo väzbách krajinnej štruktúry a priepustnosti územím…

Typológia priestranstiev v zastavanom území vychádza najmä z typológie vnútroblokov, ich priľahlých nespevnených plôch a viac sporadicky zo spevnených plôch. Je výrazne ovplyvnená solitérnymi objektami, ich predpriestormi a priľahlými areálmi vzdelávania, produkcie, starostlivosti.

Východná časť územia je Šúdolskou dolinou s prímestskou kompaktnou a prímestskou rozvoľnenou zástavbou, ktorá mierne zaberá i vrchol priľahlých kopcov či pôvodné sady. Pôvodné jadrá zástavby sú potom v časti Kynek vidieckym jadrom a v častiach Mlynárcov a úpätia Boriny kopaktnou prímestskou zástavbou. Centrálna časť je tvorená solitérnymi objektami vnútroblokov panelovej bytovej zástavby. Charakter tejto zástavby tak výrazne mení pôsobenie a vymedzenie priestranstiev. V rámci typológie je integrované využitie špecifika hodnotných priestranstiev i objektov druhej polovice 20. storočia, ako i archeologické stopy.

V krajinných priestranstvách ide potom najmä o zmienené plochy vnútroblokov i nábrežie Šúdola či krajinné línie a plochy okraja zástavby tejto časti. Dôležitým aspektov je tak posilnenie voľnočasových i bežných prepojení.

Miera stability lokality prevažne vysoká. Modernistické sídliská i staršia zástavba rodinných domov so stabilnou sieťou priestranstiev. Nižšia miera stability vymedzenia priestranstiev pre rozvojové časti nových obytných štruktúr s potrebou vymedzenia základu siete priestranstiev.

Súbor lokalít Západ je delený na lokality Šúdolská dolina a Západný svah. Šúdolská dolina je morfologicky celkom okolia toku Šúdola a jeho svahov až k vrcholu Klokočiny. Spája tak historické jadrá Kyneku a Lukovho Dvoru. Západný svah je morfologicky celkom severovýchodného svahu vrcholcov Klokočiny s výbežkom pahorku Boriny, Šibeničného vrchu.

Šúdolská dolina je následne delená na časti Kynek, Šúdol a Lukov Dvor. Kynek je historickou dedinou so svojim rozšírením, Šúdol je rozvinutím pôvodnej svahovej zástavby na celé údolie a Lukov dvor je historickou dedinou so svojim rozšírením. Západný svah je následne delený na časti Borina, Pod Borinou, Diely (Klokočina I.), Klokočina (Klokočina II. a III.), Na Hôrke, Mlynárce, Nový a Starý Čermáň. Borina je lesoparkom s hradiskom, Pod Borinou je centrálnym priestranstvom, Diely sú prvým rozšírením bytovej výstavby, Klokočina je súborom bytovej výstavby týmto smerom v svahovom usporiadaní, Na hôrke je severným rozšírením tejto časti, Mlynárce sú rozšírením Starých Mlynárie, Nový Čermáň je úpätím svahu s areálmi a Starý Čermáň potom rozvinutím pôvodných sadov a záhrad tejto časti.

Hlavnými kompozičnými celkami zastavaného územia sú Klokočinská mestská trieda, rozvinutie prímestských tried Mlynárecká – Lukovská, Kynecká a južný polokruh vonkajšieho okruhu – všetky by mali byť podľa možností doplnené o stromoradia a kvalitnejšie povrchy s akcentovaním špecifických priestranstiev a oddelenou cyklocestou. Klokočinská trieda je významovo ukončená jadrom s napojením na južný polokruh, ktorý prepája viacmiestne priestranstvá približne vrstevnicovou trasou s výhľadmi na mesto. Mlynárecká – Lukovská prímestská trieda napája vnútorný okruh cez historické časti Mlýnárcov, vnútrobloky s vybavenosťou vo svahoch, až po jadro Lukovho dvoru a ďalej smerom na Párovské háje. Kynecká prímestská trieda je potom rozšírením severného polokruhu vnútorného okruhu so zakončením v historickom jadre Kyneku. Ďalšie priestranstvá sú miestnymi jadrami zástavby.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev je nábrežie Šúdola, s nadväzujúcim rozhraním zástavby s krajinnou štruktúrou, spolu s výraznou morfológiou a dominantou pahorku Boriny, Šibeničného vrchu.

— ochraňuj hodnoty krajiny
— posilňuj významy jednotlivých centier okrskov
— pracuj so špecifickými terénnymi bariérami riadkových štruktúr zástavby i teramorfingu
— hľadaj možnosti kvalitatívneho minima parametrov priestranstiev v častiach individuálneho bývania i vo vzťahu k ich sklonu
— dodržuj nastavenie hierarchie a kontinuity priestranstiev novovznikajúcich aj jestvujúcich častí
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, minimalizuj bariérový efekt R1
— rieš priestranstvá pre občiansku vybavenosťou vo vzťahu k pôvodným konceptu okrskových centier
— z hlavných pohybových os vytvárai miesta pre príjemný pohyb a pobyt, z novovznikajúcich trás vytváraj línie spojujúce hodnotné priestranstvá s umožnením pohodlného pohybu
— klaď vysoký dôraz na historický detail v zbytkoch pôvodných štruktúr a odpovedajúci detail štruktúr panelovej výstavby
— podporuj individuálne inkluzívne využitie a údržbu priestoru pred panelovými domami

ŠD/ ŠÚDOLSKÁ DOLINA

ČASŤ LOKALITY KYNEK

Priestranstvá pôvodnej i suburbánnej zástavby s nejasnou štruktúrou, v blízkosti historického jadra Kyneku a jeho kaštieľa s parkom, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú na nástupoch parku, v historickom jadre a v blízkosti Kostola Všetkých svätých.

Kompozícia časti lokality s podobou vidieckej štruktúry, rozloženej medzi dvojicu zbiehavých ulíc Trnavská a Hájska, s výraznou krajinnou osou potokov Šúdol a Kynecký potok, na ktorý je v jadre časti lokality pripojená parková plocha zámockého parku. Väčší potenciál pre rozvoj priestranstiev a života časti lokality v Hájskej ulici.

Vzťahy a napojenia s podobou rekreačných väzieb krajinnými osami vodných tokov. Hlavnou väzbou vo vzťahu k obsluhe časti lokality Trnavská ulica s väzbou na Štúrovu, prípadne zjazd na rýchlostnú cestu R1a.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre zvýraznenie detailu.

Prvky pobytové viazať na priestor Šúdola a Kyneckého potoka pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné či možnosť dočasného pobývania.

ŠD 1.4/ Potočná

Drobné priestranstvo v ulici Trnavská viazané na autobusové zastávky Potočná, kultúrny dom a miestny tok Šúdol. Priestranstvo vnímať ako vzruch v inak pomerne homogénnej ulici Trnavská.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť kultúrneho domu, ktorý bude zdrojom užitia priestranstva. Predpriestor kultúrneho domu pojednať ako reprezentatívnu rozptylovú plochu, nie ako parkovisko.

V dopravnom riešení dbať na obojstrannú kontinuitu chodníkov i vyššiu frekvenciu prechodov pre chodcov. Vhodné akcentovať významné body prístupnosti, stavby občianskej vybavenosti, skrz riešenie ich predpriestoru i väzby na krajinné línie v smere k zámockému parku. Parkovacie státia prípustné len v nevyhnutnej miere, primárne pre znevýhodnené skupiny užívateľov.

Povrchy pochôdznych i pojazdných plôch riešiť prednostne v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Predpriestor kultúrneho domu riešiť v štandarde hodnotných povrchov. Materiálovým riešením nepoprieť kontinuitu Trnavskej ulice.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy a do predpriestoru kultúrneho domu. K umiestneniu pobytových prvkov prírodných sú vhodné brehy potoka Šúdol.

Výsadby budú vzhľadom na priestorové limity redukované na kratšie úseky stromoradí – v priestore pred kultúrnym domom. Priestor pred kultúrnym domom vhodný k umiestneniu okrasných záhonov. Breh potoka Šúdol navrhovať ako prvok modrozelenej infraštruktúry.

Užitie mimo všedného užitia dané prítomnosťou kultúrneho domu. V priestranstve dbať na príjemné a inkluzívne pobývanie. Program kultúrneho domu môže vo forme dočasného pobývania či udalostí expandovať.

ŠD 1.2/ Hájska

Parkové priestranstvo pri severnom vstupe do zámockého parku. Vhodné akcentovať vstup do parku a posilňovať väzbu na priestranstvo S1.1 a zastávky hromadnej dopravy, skrz kvalitu pešieho prepojenia a príjemnosť pohybu Potočnou ulicou, prípadnepopri potoku Šúdol.

Kvalitou priestranstva je široký krajinný pás v ulici Hájska. Ten je vhodné v čase zachovať a transformovať do pobytového prvku priestranstva a zároveň posilňovať jeho úlohu ako prvku systému modrozelenej infraštruktúry.

Priestranstvo vhodné riešiť ako upokojený zdieľaný priestor bez segregácie užívateľov priestranstva.

Povrchy pochôdznych i pojazdných plôch riešiť prednostne v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v zelenom páse ulice Hájska riešiť ako nespevnené, napríklad pešia cesta či prírodné povrchy.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať prevažne do zeleného pásu v ulici Hájska. V tomto priestore môžu byť umiestnené i prvky pobytové detské a cvičiace. K umiestneniu pobytových prvkov prírodných sú vhodné brehy potoka Šúdol. Oplotenie parku bude transparentné.

Výsadby budú sústredené do zeleného pásu v ulici Hájska. Zastúpené budú výsadby listnatých stromov a pestrá škála výsadieb povrchov – najmä trávnikov.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie, s možnosťou komunitných aktivít a všedných susedských stretnutí v zelenom páse.

ŠD 1.3/ Všetkých svätých

Sústava jestvujúcich a novonavrhnutých priestranstiev spevneného i parkového charakteru, často sa viažucich na významné funkcie a areály v území - zámok, kostol, cintorín.

Kvalitou priestorové usporiadanie profilu. V skladbe priestranstva je vhodné ctiť zelený pás v ulici Hájska. Prerušenia navrhovať len v prípade potreby vytvorenia plošne väčšieho predpriestoru.

Parkovú časť priestranstva navrhnúť ako lokálny parkový priestor s dostatkom vybavenia pre každodennú rekreáciu užívateľov z najbližšieho okolia. Usilovať sa o vznik vybavenosti v nových štruktúrach, ktoré budú orientované do priestranstva a umožnia vznik ďalších predpriestorov a pobytových miest.

Povrchy pochôdznych i pojazdných plôch riešiť prednostne v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v zelenom páse ulice Hájska riešiť ako nespevnené, napríklad pešina či prírodné povrchy. Predpriestory zámku či cintorína riešiť v štandarde hodnotných alebo historizujúcich povrchov (kamenné dlažby).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať do zeleného pásu v ulici Hájska, predpriestorov a do parkovej časti priestranstva. V tomto priestore môžu byť umiestnené i prvky pobytové detské a cvičiace.

Výsadby budú sústredené do zeleného pásu v ulici Hájska. Zastúpené budú výsadby listnatých stromov a pestrá škála výsadieb povrchov – najmä trávnikov. Možné sú i predzáhradky pre susedné rodinné domy. Predpriestory zámku a cintorína budú mať výsadby viac formálne.

Užitie pestrého charakteru. Cieľom je živé priestranstvo vidieckého sídla s vybavenosťou, ktorá je zdrojom aktivít v priestranstve. Dôraz kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie, s možnosťou dočasného pobývania či špecifických udalostí.

ŠD 1.4/ Slovan Kynek

Predpriestor futbalového štadióna a multifunkčného ihriska. Nárazovo využívané priestranstvo – počas udalosti môže byť počet užívateľov násobne väčší než vo všedný čas.

Kvalitou priestranstva a zdrojom dejov mimo prítomnosti športovísk je pohostinstvo, ktoré má správne orientovanú predzáhradku do priestranstva.

V priestranstve vhodné umiestniť parkovacie státia, prednostne k hrane multifunkčného ihriska pre čiastočné uspokojenie dopytu pri udalostiach na futbalovom ihrisku. Vhodné úpravou nivelity povrchov oddeliť plochu priestranstva vo väzbe na šport od vozovky a parkovacích státi.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami – bežný povrch.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať na južný okraj – rozšírenia priestranstva, kde je vhodné umiestniť i prvky pobytové detské, športové či cvičiace. Dobré je do priestranstva umiestniť i prvky pohybové cyklistické. Samotná predzáhradka pohostinstva by mala byť riešená nestavebne, ako jednotlivý mobiliár v ploche priestranstva.

Výsadby v priestranstve budú redukované na trávnatý pás či pás predzáhradok popri rodinných domoch a na výsadby stromoradia v rozšírení priestranstva, smerom od objektu pohostinstva a šatní.

Užitie dané programom priestranstva. Pomerne živé priestranstvá vďaka pohostinstvu a športoviskám, nárazovo intenzívne využívané. Dôraz kladený na podobu dočasného pobývania.

ŠD 1.5/ Park v Kyneku

Zámocký park v Kyneku. Park má charakter krajinárskeho parku. Významné parkové priestranstvo vo väzbe na významnú stavbu.

Kvalitou priestranstva je dochovaná podoba parku, vrátane výsadieb a zámok. Nutné usilovať sa o sprístupnenie parku, napojenie na štruktúru priestranstiev i obnovu zámku, ideálne s verejným využitím. Z povahy typológie pôjde o oplotené priestranstvo s režimovým vstupom. Plochu parku nie je možné zmenšovať.

Pri návrhu obnovy parku vychádzať z historických prameňov a v maximálnej miere využiť jestvujúce hodnoty. Pri obnove parku a zámku dbať na vytvorenie dôstojných nástupov a predpriestorov. Pri obnove revitalizovať potok Šúdol prírode blízkym spôsobom. Kompozične významná je os symetrie zámku, ktorá sa prepisuje do vstupného priestoru pred zámkom i parku. Jestvujúce oplotenie žiadané nahradiť vhodnejším riešením.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných a historizujúcich povrchov pre predpriestory zámku a vstupný dvor. Povrchy v samotnom parku potom ako nespevnené mlatové pre hlavný komunikačný skelet, či ako prírodné povrchy alebo pešiny pre ostatné povrchy.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať popri hlavnom komunikačnom skelete parku. Užité môžu byť i prvky pobytové historické. Súčasťou parku môžu byť umelecké prvky pestrého charakteru, vrátane umeleckých vodných.

Výsadby budú založené na jestvujúcich výsadbách stromov, často vysokého veku. Park má charakter anglického krajinárskeho parku, kde sú výsadby stromov osadené do výsadieb povrchov – trávnika. S ohľadom na údržbu parku uplatniť extenzívne výsadby povrchov.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné pobývanie. Park má predpoklad byť obľúbeným miestom každodennej rekreácie pre obyvateľov lokality. V parku priestor pre komorné kultúrne a špecifické udalosti.

ČASŤ LOKALITY ŠÚDOL

Priestranstvá pôvodnej i suburbánnej zástavby s nejasnou štruktúrou, v blízkosti historického jadra Šúdolu, pri kaplnke s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú okolie kaplnky a nábrežie Šúdolského potoka.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnom priestranstve Šúdolská ulica a paralelnej krajinnej osi potoka Šúdol. Medzi oboma osami prepojenia, no s nutnosťou prekonania výraznej morfológie. Dominantným krajinným prvkom les Pod Hrabinou, tvoriaci predel medzi Šúdolom a Kynekom. Charakteristickým rysom dualita polôh – v údolí a na kopci.

Vzťahy a napojenia s podobou výraznej väzby na Klokočinu pre štruktúry na kopci a pre polohu v údolí, väzba na Kynek a Jarockú cestu. Väzba na Klokočinu i v zmysle väzby na vybavenosť.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách.

Prvky pobytové viazať na priestor Šúdola a Kyneckého potoka pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné či možnosť dočasného pobývania.

ŠD 2.1/ Šúdolská kaplnka

Priestranstvo pri barokovej kaplnke, ktorá predstavuje poslednú stopu minulej kultúrnej krajiny Šúdola. Dnes je kaplnka obostavaná novo štruktúrou zástavby.

Kvalitou priestranstva je kaplnka. Nutné zachovať pohľad od kaplnky do voľnej krajiny cez záhrady. Oproti kaplnke by sa nemala objaviť ďalšia stavba, ktorá by ešte viac zmenšovala už teraz malý priestor.

Potrebné je vytvoriť dôstojný predpriestor kaplnky s možnosťou zastavenia či aktívneho využitia pre kaplnku, v medziach priestorových limitov tohto stiesneného priestranstva. Potrebné je upokojiť dopravu pred kaplnkou, napríklad skrz úpravu nivelity priestranstva.

Povrchy pred kaplnkou riešiť v štandarde hodnotných či historizujúcich povrchov (kamenné skladané povrchy), aj ako nástroj spomalenia dopravy pred kaplnkou.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vedľa kaplnkyalebo oproti nej tak, aby boli možné výhľady do krajiny z týchto prvkov.

Výsadby budú redukované na minimimum. Možné je po oboch bokoch umiestniť dvojicu listnatých stromov s rezom koruny na hlavu tak, aby boli priestorovo kompaktné. Možné uplatniť detail drobných výsadieb.

Užitie komorného charakteru, bežne s podobou príjemného pobývania, ako zastavenia a pobytia pri kaplnke.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ŠD 2.2/ Pri Šúdole	
Lokálne parkové priestranstvo v novej obytnej štruktúre. Priestranstvo slúžiace ku každodennej rekreácii obyvateľov Šúdola a ku komunitným aktivitám. Kvalitou priestranstva je pozícia v údolí, s väzbami na krajinu. V kompozícii a riešení priestranstva posilňovať väzby západným smerom do krajiny, napríklad skrz líniové výsadby. Žiadané je usilovať sa o umiestnenie vybavenosti na hrane priestranstva, pre posilnenie pozície a významu lokálneho centra. Východná a severná hrana priestranstva by nemala byť narušená automobilovou dopravou. Vozovka teda bude umiestnená len v dnešnej pozícii, v uliciach Pod kaplnkou a Pod hájom. Vhodné je uvažovať i o úprave nivelity vozovky (minimálne ulica Pod kaplnkou), ako nástroj upokojenia dopravy.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v rámci priestoru parku riešiť z nespevnených povrchov či bežných povrchov, s ohľadom na predpokladanú záťaž. Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské, posilňovacie či umelecké prvky ako také, umiestňovať do parkovej časti priestranstva. Dbať na pestrú skladbu prvkov pre pestrú škálu aktivít v priestranstve. V parkovej časti priestranstva bude pestrá škála výsadieb s ťažiskom vo výsadbách stromov - i ovocných. S ohľadom na charakter priestranstva sú vhodné i komunitné výsadby. Preveriť možnosti začlenenia vodoteče do usporiadania a charakteru priestranstva. Užitie s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie, s možnosťou dočasného pobývania pre komunitné aktivity. Celodenne živé priestranstvo využívané pestrou škálou užívateľov.
ŠD 2.3/ Pod Hrabinou	
Priestranstvo na rozhraní sídla a krajiny krajinného charakteru. Vhodné pojednať ako pestré záhumenné priestranstvo, ekoton mocnosti aspoň 15 metrov, zvyšujúci pestrosť poľnohospodárskej i prímestskej krajiny, ktoré kontinuálne obklopuje zástavbu Šúdola. Kvalitou priestranstva je väzba na otvorenú krajinu, zároveň s možnosťou vnímať sídlo i krajinu. Dôležité je, ako súčasť pásu zelene okolo zástavby – ekotonu, zriadiť záhumennú cestu, prepájajúcu jednotlivé východozápadné ulice Šúdola smerom do blízkeho lesa medzi Kynekom a Šúdolom. Žiadané je, aby záhumenná cesta nebola prirazená priamo k oploteniu rodinných domov. Oplotenie rodinných domov riešiť ako priehľadné. Programovú náplň vo väzbe na tieto priestranstvá koordinovať s ŠD 2.4, priestranstvá sú komplementárne.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov s ohľadom na predpokladanú záťaž (prírodné povrchy, pešina). V miestach prejazdu poľnohospodárskej techniky ako dostatočne únosné a odolné (mechanicky spevnené kamenivo). Prvky pobytové sedacie, detské i posilňovacie, ideálne v prevedení prírodných prvkov, možno umiestniť do pásu ekotonu. Výsadby a ich celkové pôsobenie by mali pôsobiť prírodným dojmom ako prirodzená súčasť kultúrnej krajiny. Vhodné osadiť i ovocné stromy. Nutné voliť také výsadby, ktoré nevyžadujú intenzívnu staroslivosť. Užitie extenzívnej podoby, obvykle ako zastavenie s pobytím na trase rekreačného pohybu.
ŠD 2.4/ Za majerom	
Priestranstvo na rozhraní sídla a krajiny krajinného charakteru. Vhodné pojednať ako pestré záhumenné priestranstvo, ekoton mocnosti aspoň 15 metrov, zvyšujúci pestrosť poľnohospodárskej i prímestskej krajiny, ktorá kontinuálne obklopuje zástavbu Šúdola. Kvalitou priestranstva je väzba na otvorenú krajinu, zároveň s možnosťou vnímať sídlo i krajinu. Dôležité je, ako súčasť pásu zelene okolo zástavby – ekotonu, zriadiť záhumennú cestu, prepájajúcu jednotlivé východozápadné ulice Šúdola smerom do blízkeho lesa medzi Kynekom a Šúdolom. Žiadané je, aby záhumenná cesta nebola prirazená priamo k oploteniu rodinných domov. Oplotenie rodinných domov vo väzbe na tieto priestranstvá riešiť ako priehľadné. Programovú náplň koordinovať s ŠD 2.3, priestranstvá sú komplementárne.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov s ohľadom na predpokladanú záťaž (prírodné povrchy, pešina). V miestach prejazdu poľnohospodárskej techniky ako dostatočne únosné a odolné (mechanicky spevnené kamenivo). Prvky pobytové sedacie, detské i posilňovacie, ideálne v prevedení prírodných prvkov, možno umiestniť do pásu ekotonu. Výsadby a ich celkové pôsobenie by mali pôsobiť prírodným dojmom ako prirodzená súčasť kultúrnej krajiny. Vhodné osadiť i ovocné stromy. Nutné voliť také výsadby, ktoré nevyžadujú intenzívnu staroslivosť. Užitie extenzívnej podoby, obvykle ako zastavenie s pobytím na trase rekreačného pohybu.
ŠD 2.5/ Liaharenský podnik	
Priestranstvo na hranici poľnohospodárskej krajiny, lesa a podniku poľnohospodárskej výroby. Rozvíjať krajinné priestranstvo ako bod, zastavenie v krajine s možnosťou odpočinku pre cyklistov či turistov i ako orientačný bod v krajine. Dôležitá je tiež ekologická funkcia priestranstva. Priestranstvo by malo byť bodovým prechodom medzi lesom a poľnohospodárskou krajinou. Kvalitou priestranstva je pozícia v otvorenej krajine na vyvýšenej pozícii, no s krytým chrbtom od lesa, na hranici ktorého je priestranstvo. Pohľady do krajiny žiadané rešpektovať. Vhodné preveriť možnosť upozadenia vizuálne dominantnej protihlukovej steny rýchlostnej cesty, napríklad výsadbami stromov. Posilňovať krajinú väzbu medzi ŠD 2.4 a ŠD 2.5 formou realizácie krajinného prepojenia, doplneného o líniové výsadby. Priestranstvo orientovať smerom na Šúdol, nie smerom k Liaharenskému podniku.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov s ohľadom na predpokladanú záťaž (prírodné povrchy, pešina). Prvky pobytové sedacie, ideálne v prevedení prírodných prvkov, sú žiadanou súčasťou priestranstva. Priestranstvo možno doplniť i prvkom drobnej architektúry, napríklad prístreškom. Výsadby a ich celkové pôsobenie by mali pôsobiť prírodným dojmom ako prirodzená súčasť kultúrnej krajiny. Vhodné osadiť jeden či dva dominantné solitérne stromy, ktoré budú nosným prvkom priestranstva. Nutné voliť také výsadby, ktoré nevyžadujú intenzívnu starostlivosť. Užitie extenzívnej podoby, obvykle ako zastavenie s pobytím na trase rekreačného pohybu. V menšej miere užitie i pre zamestnancov Liaharenského podniku, ako pobytové miesto, napríklad pre trávenie pracovných prestávok.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ČASŤ LOKALITY LUKOV DVOR	
Priestranstvá pôvodnej i suburbánnej zástavby v blízkosti kaštieľa Lukov Dvor s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je nástup na nábrežie Šúdolského potoka. Kompozícia časti lokality založená na paralelných, po vrstevnici vedených ulicových priestranstvách so vzájomným prepojením. Ťažiskom časti lokality parkové priestranstvo na hranici s časťou lokality Šúdol. Vzťahy a napojenia s podobou väzieb priestranstiev na Klokočinu, vrátane väzby na vybavenosť. Žiadanú závislosť na Klokočine v rámci časti lokality minimalizovať. Dôležitou rekreačnou väzbou cyklotrasa 5410 a most cez rýchlostnú cestu R1.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail. Prvky pobytové viazať na priestor Šúdola pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové i ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru. Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné či možnosť dočasného pobývania.
ŠD 3.1/ Lukov Dvor	
Lokálne parkové priestranstvo v novej obytnej štruktúre. Priestranstvo by malo slúžiť ku každodennej rekreácii obyvateľov južnej polovice Šúdolskej doliny a Čermáňa. Kvalitou priestranstva je centrálna pozícia, vďaka ktorej bude priestranstvo zastávať pozíciu miestneho centra. Žiadané je usilovať sa o umiestnenie vybavenosti s aktívnym parterom (obchod, pohostinstvo, komunitné centrum, školská vybavenosť) na hrane priestranstva pre posilnenie pozície a významu lokálneho centra. Vozovka a parkovacie státia budú koncentrované do ulíc Pod hájom a Na Lúkach tak, aby západná a severná časť priestranstva nebola zaťažená motorovou dopravou. Parkovanie bude jednostranné. Priestranstvo bude komunikáciami rozdelené na dve rôzne veľké časti – väčšia trojštrvtinová časť bude patriť k uliciamu Pod hájom a Na Lúkach a zbytok uliciam Na Lúkach x Jarocká.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v rámci priestoru parku riešiť z nespevnených povrchov, prípadnehodnotných povrchov s ohľadom na záťaž. V parkovom priestranstve vhodné vymedziť väčšiu spevnenú plochu pre konanie menších udalostí. Pohyb po komunikáciach možné moderovať úpravou nivelity a riešením povrchov. Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské, posilňovacie či umelecké prvky ako také, umiestňovať do parkovej časti priestranstva. V priestranstve vhodné umiestniť pohybové prvky cyklistické a zdieľané, vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy. Výsadby pestrej škály, s ťažiskom vo výsadbách stromov, budú situované prevažne do parkovej časti priestranstva. Ďalšie výsadby stromov (do retenčných záhonov) budú medzi parkovacími státiami. V priestranstve sa uplatnia výsadby povrchov v podobe pobytových trávnikov. Užitie dané jedinečnosťou priestranstva v časti lokality. Priestranstvo centrom časti lokality. V priestranstve pestrá škála aktivít a možnosť kultúrnych, trhových i špecifických udalostí.
ŠD 3.2/ Nad Klokočinou	
Priestranstvo na rozhraní sídla a krajiny krajinného charakter,u s významným limitom v podobe priľahlej rýchlostnej komunikácie. Vhodné pojednať ako pestré priestranstvo, s výsadbami priestorového charakteru, s ohľadom na odclocenie ruchu z R1. Kvalitou priestranstva sú výhľady na Čermáň a Klokočinu. Priestranstvo orientovať týmto smerom. Žiadané je posilňovať väzbu na ZS 4.3 i riešením výsadieb, napríklad stromoradím. Rozvíjať krajinné priestranstvo ako bod, zastavenie v krajine s možnosťou odpočinku, aj ako orientačný bod v krajine značiaci blízky most cez R1.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov, s ohľadom na predpokladanú záťaž (prírodné povrchy, pešina). V mieste intenzívnejšieho užitia použiť odolnejšie prírodné povrchy (napríklad mechanicky zpevnené kamenivo). Prvky pobytové sedacie, ideálne v prevedení prírodných prvkov, sú žiadanou súčasťou priestranstva. Priestranstvo možno doplniť i prvkom drobnej architektúry, napríklad prístreškom. Vhodné umiestniť i prvky pohybové cyklistické, vzhľadom na polohu na cyklotrase. Výsadby budú dvojakého charakteru. Izolačná výsadba pri R1 bude hutným prírodným až divokým prostredím, založeným na výsadbách stromov a kríkov. Naopak, výsadby v mieste výhľadov budú mať podobu solitérnych stromov, vrátane ovocných. Užitie extenzívnej podoby, obvykle ako zastavenie s pobytím na trase rekreačného pohybu krajinou.

ZS/ **ZÁPADNÝ SVAH**

ČASŤ LOKALITY BORINA

Priestranstvá lesoparku s nadväzujúcou záhradkárskou osadou a je hlavným priestranstvom. Jadro priestranstiev je krajinné jadro vrcholu priestranstva Šibeničného vrchu.

Kompozícia časti lokality, založená na centrálnej pozícii Šibeničného vrchu a jeho pravidelnom tvare s jasne definovaným centrom. V časti lokality prítomný dostredno-okružný princíp vedenia prepojení. Významným prvkom v kompozícii je Turecká varta.

Vzťahy a napojenia s podobou rekreačných väzieb susediacich častí lokalít na lesopark Borina. Tranzitné väzby skôr okrajové, okolo lesoparku, vzhľadom na nutnosť prekonať významný výškový rozdiel Šibeničného vrchu.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách.

Prvky pobytové pestrého charakteru súčasťou krajinných priestranstiev pre zvýšenie rekreačnej aktivity územia. Krajinné priestranstvá priestorom i pre umelecké intervencie v podobe umeleckých prvkov.

Výsadby v krajinných plochách prírodného charakteru, s dôrazom na nadviazanie na jestvujúci stav a druhovú skladbu.

Užitie pestrej škály podôb s dôrazom na príjemné pobývanie. V krajinných priestranstvách lesoparku priestor pre špecifické udalosti.

ZS 1.1/ Lesopark Borina

Plošne rozľahlý lesopark, ktorý je miestom vhodným k športovému a rekreačnému vyžitiu pre užívateľov nielen z najbližšieho okolia. V návrhu nutné posilňovať toto užitie a dopĺňať nové aktivity, no takým spôsobom, aby nebola narušená prírodná podstata lesoparku.

Kvalitou priestranstva je historická pamäť miesta, vrátane dochovaných fyzických stôp, v kombinácii s prírodnou podstatou územia. Lesopark má podobný význam ako Kalvária, v zmysle významu ostrova atraktívnej krajiny uprostred zastavaného územia.

Vhodné je definovať jasnú hierarchiu miest, pohybu a aktivít v lesoparku, nájsť jeho centrum a taktiež zvýšiť atraktivitu vstupov do lesoparku. Nezanedbateľnou rovinou je i rovina histórie, ktorú je nutné v návrhu riešenia lesoparku akcentovať. Vzhľadom na charakter lesoparku, ktorý neumožňuje výhľady, je možné uvažovať o výstavbe rozhľadne na vrchole Šibeničného vrchu.

Povrchy diverzifikovať s ohľadom na záťaž a typického užívateľa. Prevaha povrchov bude v podobe nespevnených (prírodné, pešina, mechanicky zpevnené kamenivo), no možné je, v odôvodnených prípadoch, použiť i spevnené povrchy či homogenizované nespevnené povrchy.

Prvky pobytové sedacie, ideálne v prevedení prírodných prvkov, môžu byť zastúpené naprieč celou plochou lesoparku. Vhodné je zriadiť i jasne vymedzené ohniská (miesta pre otvorený oheň) ako prvok rekreačnej vybavenosti. Dôležité budú i prvky športové a detské, ktoré by mali byť prírodného charakteru.

Výsadby sú už v mieste značne zastúpené. Ich zmena nie je potrebná. Nutné je v čase udržiavať charakter svetlého borovicového lesa.

Užitie dané krajinným charakterom a pozíciou v meste. Časté rekreačné a športové vyžitie a príjemné pobývanie v prírode. Lesopark priestorom i pre špecifické udalosti športového charakteru.

ČASŤ LOKALITY POD BORINOU (CENTRUM KLOKOČINY)

Priestranstvá sú nedokončeným jadrom celej lokality Západný svah, postupne sa tu uplatňujú rôzne časové obdobia, avšak ostáva stále nedokončené s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev tvoria neúplnú líniu ulice Dolnočermanská s kolmým napojením ulice Škultétyho.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnej osi Dolnočermánskej ulice, na ktorú je orientovaná vybavenosť a jej priestranstvá. Dôležitým bodom v štruktúre je Kostol svätého Gorazda a priľahlé priestranstvá ako prvok prechodu medzi zastavaným územím a lesoparkom Borina.

Vzťahy a napojenia s podobou rekreačných väzieb na lesopark Borina a časti lokality Diely a Klokočina, skrz kontinuitu priestranstiev a väzieb vybavenosti.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb, ako prostriedok moderácie dejov a pohybu priestranstvami. Vo väzbe na vybavenosť prítomné prvky pohybové. Prvkami pobytovými posilniť väzbu na Borinu.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev či predzáhradky. V hlavných uliaciach sa uplatnia líniové výsadby stromov.

Užitie pestrej škály podôb s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzáhradky bytových domov. V hlavných priestranstvách priestor pre udalosti pestrého charakteru.

ZS 2.1/ Hviezdoslavovo námestie

Centrálne priestranstvo Klokočiny, plošne veľkorysé, nehomogénneho charakteru, s rozlíšiteľnými časťami priestranstva. Časť priestranstva pri Kostole svätého Gorazda je parkového charakteru, so športovou vybavenosťou, ktorú je žiadané v čase posilňovať. Časť priestranstva pri Hviezdoslavovej triede má charakter živého spevneného priestranstva, do ktorého je orientovaná vybavenosť.

Kvalitou priestranstva je charakteristická silueta modernistického mesta, s vežovými domami a krajinou Zobora v pozadí. Priestor námestia je nedokončený, čo predstavuje potenciál k dotvoreniu priestranstva.

Nutné koncepčným spôsobom riešiť parkovanie a dopravu v priestranstve. Charakter priestranstva by nemal byť daný parkujúcimi vozidlami. Žiadané potrebnú kapacitu riešiť samostatným objektom pre minimalizáciu záberu plochy priestranstva. Vhodné dotvoriť severnú frontu námestia polyfunkčnými stavbami s parterom. Vhodné posilňovať rekreačné väzby na lesopark Borina.

Povrchy budú prevažne spevnené hodnotné (napríklad veľkoformátová dlažba či monolitické povrchy), veľké potom rozčleniť detailom. Veľké plochy vhodné rozčleniť pestrým detailom. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie zastúpené naprieč plochou priestranstva. Prvky pobytové detské, posilňovacie a herné, najmä v časti vo väzbe na Kostol svätého Gorazda. Vhodné do priestranstva umiestniť prvky pohybové zdieľané a cyklistické. Žiadané minimalizovať podiel pohybových vydeľujúcich prvkov.

Výsadby budú zastúpené najmä výsadbami stromov, či už do dlažby alebo do retenčných záhonov. V časti, vo väzbe na Kostol svätého Gorazda, sa uplatnia i drobné výsadby a výsadby povrchov – trávniky. V spevnenej časti nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie diverzifikované podľa častí priestranstva. V parkovej časti priestor pre komunitné aktivity a športové vyžitie, aj vo väzbe na Z1.1, v spevnenej časti viac užitie všedného dňa s väčšou dynamikou, naviazané na obchodnú vybavenosť.

ZS 2.2/ Škultétyho

Lineárne priestranstvo väzbou medzi lesoparkom Borina a Klokočinou. Vstup do lesoparku vhodné akcentovať a doplniť o ďalšiu športovú vybavenosť ako doplnok ponuky v lesoparku. Plocha pred hasičskou stanicou bude mať vždy utilitárny charakter, s ohľadom na potreby hasičského zboru.

Kvalitou priestranstva je charakter nie typický pre modernistické štruktúry, daný prítomnosťou drobnej obchodnej vybavenosti pestrej náplne, prevažne lokálneho významu a vyššej občianskej vybavenosti, to všetko v priestranstve s podobou ulice.

Jestvujúce stánky a drobné stavby pre občiansku vybavenosť potrebné vyriešiť koncepčne v jednotnom vizuálnom duchu. Možné je rozšírenie ponuky drobnej vybavenosti v priestranstve či plochu pre malý trh pre produkty každodennej spotreby. Možná tiež konverzia nízkopodlažných objektov v priestranstve k tomuto účelu. V profile ulice Škultétyho vyhradiť priestor pre cyklistické chodníky, oddelené od motorovej dopravy.

Povrchy budú prevažne spevnené bežné (napríklad asfaltový povrch, betónová dlažba), veľké potom rozčleniť detailom.Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené v parkových rozšíreniach priestranstva. Dôležitými prvkami sú jestvujúce umelecké diela, ktoré je nutné zachovať a chrániť.

Výsadby budú zastúpené najmä výsadbami stromov - či už do dlažby alebo do retenčných záhonov. Výsadbami stromov je vhodné rozčleniť parkovacie plochy. Ako prvok detailu priestranstva sa uplatnia drobné výsadby záhonov či predzáhradok u bytových domov. Vzhľadom na vyšší podiel spevnených plôch je nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie pestrého charakteru s väčšou dynamikou pre prítomnú vybavenosť, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve sú možné i trhové udalosti za predpokladu, že im bude vyhradené miesto.

ZS 2.3/ Pri Novom divadle

Členité priestranstvo spevneného charakteru pred funkčne nesúrodou zmesou vybavenosti - divadlo, futbalový štadión, športová hala, pošta a ďalšia drobná vybavenosť. Budova divadla je vsadená do stredu priestranstva, bez rozlíšenia významu strán budovy. Potrebné je zlepšiť interakciu medzi budovou a priestranstvom aj zo zadnej strany budovy. Rovnako je potrebné vyriešiť predpriestor zo strany Škultétyho ulice, napríklad expandovať program budovy do priestranstva.

Kvalitou priestranstva je programo-tvorná vybavenosť tu sídliaca, ktorá môže predstavovať špecifickú náplň priestranstva pri jej expanzii do priestranstva, napríklad vo forme udalostí.

Jestvujúce stánky je potrebné zrušiť, alebo nahradiť kultivovaným riešením nevytvárajúcim v priestranstve bariéru. Obslužná komunikácia pre športovú halu by mala byť vedená v nivelite priestranstva, bez zbytočného zdôraznenia tohto limitu priestranstva.

Povrchy budú prevažne spevnené hodnotné (napríklad veľkoformátová dlažba, rezaná kamenná dlažba či monolitické povrchy). Vhodné veľké plochy rozčleniť pestrým detailom. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie budú zastúpené naprieč plochou priestranstva a aj špecificky vo väzbe na budovy vybavenosti. Vhodné je do priestranstva umiestniť prvky pobytové zdieľané a cyklistické. V priestranstve sa dobre uplatnia i prvky umelecké, napríklad vodné či osviežujúce.

Výsadby budú zastúpené najmä výsadbami stromov - či už do dlažby alebo do retenčných záhonov.

Užitie pestrého charakteru počas celého dňa i týždňa dané skladbou vybavenosti. Dôraz kladený na príjemné pobývanie pre podporu zotvania užívateľov v priestranstve. Žiadané umožniť v priestranstve kultúrne či špecifické udalosti.

ČASŤ LOKALITY DIELY (KLOKOČINA I.)

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby neskorej krásnej fázy, tvoriacimi dvorce držiace urbanistické osi s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je opísané dvorcami s osou končiacou pri knižnici, doplnené o súbor škôl.

Kompozícia časti lokality založená na ortogonálnom princípe rozmiestnenia stavieb. Kompozícia vytvára pestrú škálu vnútrodvorov a priestranstiev. Časť lokality má jasné centrum v priestranstve Pri knižnici, ktoré je interpretáciou tradičného námestia v modernistickej štruktúre. Odrazom tohto priestranstva vo východnej časti lokality je parkové priestranstvo Alexyho.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzba na priestranstvá časti lokality Pod Borinou a rekreačné väzby na lesopark Borina.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb ako prostriedok moderácie dejov a pohybu priestranstvami. Prvkami pobytovými posilňovať väzbu na Borinu.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev či predzáhraádky. V hlavných uliaciach sa uplatnia líniové výsadby stromov.

Užitie pestrej škály podôb s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzáhradky bytových domov.

ZS 3.1/ Alexyho

Parkové priestranstvo vo väzbe na areál základnej školy. V priestranstve žiadané akcentovať vstup do areálu a umožniť nekonfliktný peší pohyb smerom do/zo školy.

Kvalitou priestranstva je na modernistickú štruktúru jednoznačné vymedzenie – priestranstvo má kompaktný a uzavretý tvar s potenciálom vytvorenia bezpečného prostredia, s ohľadom na častého užívateľa z radov študentov škôl tu prítomných.

Vhodné je oddeliť plochy pre motorovú dopravu, vrátane parkovania od predpriestoru školy a presunúť ich do severnej časti priestranstva. Tým bude plocha vymedzená hmotou panelového domu a budovou školy, bez záťaže motorovou dopravou. Žiadané je tiež redukovať oplotenie areálu a nechať priestranstvo dobehnúť až k fasáde a vstupu do budovy školy. V priestranstve je možné umiestniť športové a voľnočasové aktivity, aby miesto bolo živým cez prestávky i po vyučovaní.

Povrchy vo väzbe na školu riešiť prevažne ako spevnené hodnotné (napríklad monolitické povrchy). Vhodné veľké plochy rozčleniť pestrým detailom. Spevnené plochy v parkovej časti priestranstva možno riešiť ako bežné (napríklad asfaltový povrch). Pre špecifické prvky priestranstva možno uplatniť i nespevnené povrchy.

Prvky pobytové budú koncentrovanénajmä vo väzbe na vstup do školy, v parkovej časti skôr rozptýlené, moderujúce miesto. Pobytové a športové prvky možno riešiť v podobnom dizajnovom jazyku ako povrchy. Vhodné je do priestranstva umiestniť prvky pobytové zdieľané a cyklistické. V priestranstve sa uplatnia i prvky umelecké, napríklad vodné.

Výsadby budú zastúpené najmä výsadbami stromov – či už do dlažby alebo do retenčných záhonov. Jestvujúce výsadby v parkovej časti priestranstva môžu byť ponechané. Žiadaná je prebierka ihličnatých stromov. Výsadby povrchov prevažne v kvalite pobytového trávniku.

Užitie dané blízkosťou školy, prevažne ako príjemné pobývanie s možnosťou pestrej škály aktivít, hier a športu.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ZS 3.2/ Pri knižnici Klokočina

Centrálne spevnené priestranstvo sídliska Diely. Do priestranstva je orientovaná občianska vybavenosť. V priestranstve sa odohrávajú trhy. Nutné je kultivovať podobu priestranstva ako takého, s citom k historickému charakteru priestranstva. To zahŕňa odstránenie novších stavebných vstupov do priestranstva v podobe stánkov. Riešenie podoby zázemia pre trhy by nemalo byť po ich skončení vadou na kráse priestranstva.

Kvalitou priestranstva je kontrast nižšieho objektu občianskej vybavenosti, tvoriaceho frontu priestranstva a vyšších bytových domov v jeho druhom pláne – pozadí.

Tento kontrast žiadané zachovať. Kvalitou taktiež umelecká výzdoba priestranstva. Parkovacie kapacity je vhodné orientovať na stranu vozovky vzdialenejšej od centra priestranstva tak, aby lem námestia nebol tvorený parkujúcimi automobilmi. Bezbariérový prístup od západu vhodné riešiť kompaktne ako integrálnu súčasť priestranstva.

Povrchy vzhľadom na význam priestranstva riešiť ako spevnené hodnotné (napríklad monolitické povrchy, rezaná kamenná dlažba). Vhodné je veľké plochy rozčleniť pestrým detailom. Na plochy po obvode priestranstva, za vozovkou a vozovku samotnú, možno použiť bežné povrchy (asfaltový povrch).

Prvky pobytové sedacie budú rozprestrené po obvode priestranstva tak, aby stred spevnenej plochy mohol byť všestranne využiteľný. Nutné je chrániť jestvujúce umelecké prvky v priestranstve, vrátane tých, ktoré sú umiestnené na fasádach priliehajúcich stavieb.

Výsadby budú zastúpené najmä výsadbami stromov – či už do dlažby alebo do retenčných záhonov. Jestvujúce vzrastlé listnaté stromy vhodné ponechať. Ihličnaté stromy možno odstrániť. Výsadby povrchov po obvode ako prvku viac s významom prvku modrozelenej infraštruktúry.

Užitie s podobou príjemného a inkluzívneho pobývania. Priestranstvo po celý deň živé s významným pohybom užívateľov. V priestranstve žiadané trhové udalosti a aj kultúrne udalosti.

ZS 3.3/ Mikoviniho

Svažité parkové priestranstvo plošne významného rozsahu, ktoré by malo slúžiť ako priestor pre širokú škálu športových a rekreačných aktivít nevyžadujúcich špecifické vybavenie.

Kvalitou priestranstva je jeho prázdna podoba s trávnatou plochou, ktorá umožňuje pestrú náplň. Žiadané je ponechať dnešný otvorený a prehľadný charakter, vrátane rozľahlej trávnatej plochy.

Obvod priestranstva je vhodné moderovať aktivitami a prvkami. Z toho dôvodu je vhodné odľahčiť parkovacie kapacity na Mikoviniho ulici, napríklad výsadbami či prvkami. Vhodné je na tejto strane zabezpečiť kontinuitu chodníka, ktorý bude tiež oddeľujúcim prvkom. Posilnenie pešej väzby na ZS 3.2 a S Z4.1 skrz priestranstvo je žiadúce.

Povrchy vozovky a chodníkov budú prevažne spevnené bežné (napríklad asfaltový povrch, betónová dlažba). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami. Vstupy spevnených povrchov do veľkého trávnatého priestoru je vhodné minimalizovať len na pokrytie nutného pohybu.

Prvky pobytové sedacie, detské, posilňovacie či hracie budú umiestnené po obvode priestranstva.

Výsadby stromov, nachádzajúce sa v priestranstve, môžu byť ponechané. Dopĺňanie výsadieb (nielen stromov) možné po obvode trávnatej plochy. Na veľkú trávnatú plochu a jej časti možno aplikovať rôzne režimy starostlivosti počas roka, s ohľadom na dobrú kondíciu tejto plochy a plnenie jej účelu i ekosystémových funkcií.

Užitie prevažne v podobe príjemného pobývania s možnosťou pestrej škály aktivít, hier a športu. V priestranstve možné špecifické udalosti.

ČASŤ LOKALITY KLOKOČINA (KLOKOČINA II., III.)

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby neskorej technickej fázy a ranej technokratickej fázy, riadkového usporiadania, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú vnútorné prostredia oboch častí na osi ulice Hviezdoslavova.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnom parkovom priestranstve, prepájajúcom obe polovice časti lokality cez Hviezdoslavovu triedu. Pozícia Hviezdoslavovej triedy redukovaná na prvok dopravnej obsluhy. Charakteristickým prvkom sú úzke vnútrodvorové priestranstvá, dané pomerne malými rozostupmi domov v smere po vrstevnici, vzhľadom na svažitosť terénu.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzba na priestranstvá časti lokality Pod Borinou a rekreačné väzby na lesopark Borina a krajinu západu Nitry a jej širšieho okolia.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb ako prostriedok moderácie dejov a pohybu priestranstvami.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev či predzáhradky. V hlavných uliaciach sa uplatnia líniové výsadby stromov.

Užitie pestrej škály podôb, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzáhradky bytových domov.

ZS 4.1/ Park Klokočina, sever

Centrálne parkové priestranstvo, severná časť zložená z dvojice charakterovo odlišných častí priestranstva, ktoré musia byť spojité pre pohyb i vnímanie, pre dojem z veľkého centrálneho parku. Severná časť východno západnej orientácie, umiestená v svahu, predstavuje formálnejšie pojednanú časť parku, s občianskou vybavenosťou po obvode. Južná časť je voľnočasovou zónou s pestrou škálou aktivít a možnosti aktívnej rekreácie. Obe časti je vhodné prepojiť spojitou sieťou chodníkov, vrátane okružných, aj so ZS 4.2. Klk ulice Beethovenová, zasahujúcu do parku k prevereniu možnosti zrušenia.

Kvalitou priestranstva je kompaktné vymedzenie a jasné hranice, v kombinácii s orientáciou priestranstva na Zobor, podporenú svažitosťou terénu, ktorá zlepšuje výhľady.

Žiadané je posilňovať väzbu na ZS 4.2 cez Hviezdoslavovu triedu, napríklad zdvojením prechodov pre chodcov. Vhodné je preveriť možnosť úpravy nivelity komunikácie v mieste zastávky pre upokojenie dopravy. Vhodné zachovať priehľady cez severnú časť priestranstva, zhora nadol.

Povrchy chodníkov hierarchicky vyšších - okružný chodník, predpriestor vybavenosti - riešiť ako hodnotné (napríklad monolitické betónové), v krajnom prípade bežné (asfaltový povrch - možnosť úpravy farebnosti). Ostatné plochy pre peší pohyb nespevnené (napríklad pešina, prírodné povrchy).

Prvky pobytové sedacie budú rozprestrené po obvode priestranstva a následne v strede vo väzbe na jednotlivé aktivity a prvky pobytové detské, športové, komunitné, cvičiace a hracie. Park je vhodným priestorom pre umelecké prvky. Severná časť bez prvkov športových a cvičiacich.

Jestvujúce výsadby stromov možné ponechať, prípadne prebrať s ohľadom na zvýšenie prehľadnosti a transparentnosti priestranstva - žiadané najmä pri Hviezdoslavovej ulici. Žiadaným detailom budú predzáhradky jednotlivých bytových domov.

Užitie prevažne v podobe príjemného a inkluzívneho pobývania, s možnosťou pestrej škály aktivít, hier a športu. Priestranstvo priestorom pre každodennú rekreáciu a trávenie voľného času.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ZS 4.2/ Park Klokočina, juh

Južná časť centrálneho parkového priestranstva Klokočiny, s lineárnym charakterom daným urbanistickým rozvrhom štruktúry. Vhodné transformovať v otvorenejšie parkové priestranstvo, s možnosťou pohybu po obvode a aktivitami v strede priestranstva. V kline priestranstva smerom k Novomeského ulici vhodné posilňovať športové a voľnočasové aktivity.

Kvalitou priestranstva je lineárny charakter, v kombinácii s výsadbami, ktorý navodzuje pocit erózie štruktúry modernistického mesta krajinou. Lineárny charakter žiadané zhodnotiť v dramaturgii priestranstva, ktorá bude do značnej miery založená na pohybe priestranstvom.

Parkovacie plochy v Škultétyho ulici, zasahujúce do priestranstva, zrušiť bez náhrady. Vozovka v tejto ulici ukončená zarovno s hranou domu číslo popisné 30. V priestranstve je vhodné hierachizovať plochy i komunikácie pre peší pohyb, pričom hierarchicky najvyšší bude okružný pohyb celkom Parku Klokočina.

Povrchy chodníkov hierarchicky vyšších - okružný chodník - riešiť ako hodnotné (napríklad monolitické betónové), v krajnom prípade bežné (asfaltový povrch - možnosť úpravy farebnosti). Ostatné plochy pre peší pohyb môžu byť nespevnené (napríklad pešina, prírodné povrchy).

Prvky pobytové sedacie budú rozprestrené po obvode priestranstva a následne v strede vo väzbe na jednotlivé aktivity a prvky pobytové detské, športové, komunitné, cvičiace a hracie. Park je vhodným priestorom pre umelecké prvky. Vo väzbe na šport vhodný zdroj pitnej vody.

Jestvujúce výsadby stromov možné ponechať, prípadne prebrať, s ohľadom na zvýšenie prehľadnosti a transparentnosti priestranstva. Žiadaným detailom budú predzáhradky jednotlivých bytových domov. Výsadby povrchov budú pestrého charakteru ako kombinácia pobytových trávnikov a extenzívnych plôch.

Užitie prevažne v podobe príjemného a inkluzívneho pobývania, s možnosťou pestrej škály aktivít, hier a športu. Priestranstvo priestorom pre každodennú rekreáciu a trávenie voľného času.

ZS 4.3/ Park Pod Klokočinou

Plošne rozsiahlejšie parkové priestranstvo na hranici sídliska a novej obytnej štruktúry. Vhodné vytvoriť charakterový protipól parkom na sídlisku. Časť parku riešiť ako spevnené priestranstvo, s ohľadom na potrebu vytvoriť priestor pre udalosti (trhové, kultúrne) v novozaloženej štruktúre, časť ponechať ako extenzívne parkové priestranstvo.

Kvalitou priestranstva je neformálny charakter a športová náplň. Trávnatú plochu pre šport a psie ihrisko žiadané zachovať. Ďalej zachovať a rozvíjať pohľad Golianovou ulicou na centrum a Chrenovú.

Vhodné usilovať sa o vznik parteru stavieb orientovaných do priestranstva. Parkovacie plochy v priestranstve neumiestňovať po celom obvode priestranstva. Vhodné situovať do menej exponovaných častí - tam, kde nebude parter, prípadne do ulice Kmeťová. V uliciach mimo Kmeťovej žiadané upokojenie dopravy.

Povrchy chodníkov riešiť ako hodnotné (napríklad rezaná kamenná dlažba). Podobou hodnotných povrchov moderovať aktivity v priestranstve. Na vozovku možno uplatniť bežný asfaltový povrch. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami. Plochy parkovej časti riešiť ako nespevnené.

Prvky pobytové sedacie budú rozprestrené po obvode priestranstva vo väzbe na parter stavieb - môžu slúžiť k expanzii prevádzok do priestranstva. Vhodné umiestniť i prvky pobytové detské alebo umelecké prvky.

Výsadby stromov budú navrhnuté po obvode priestranstva (do dlažby, retenčného záhona), aj ako prvok kultivujúci parkovacie kapacity. Parková časť priestranstva bude mať pestrú škálu výsadieb, vrátane výsadieb povrchov a drobných výsadieb s neformálnym charakterom.

Užitie prevažne v podobe príjemného a inkluzívneho pobývania, s možnosťou pestrej škály aktivít, hier a športu. Priestranstvo priestorom pre každodennú rekreáciu a trávenie voľného času.

ČASŤ LOKALITY NA HÔRKE

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby protopostmodernej a postmodernej fázy, riadkového usporiadania, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú líniový park s kaplnkou a parkové ihriská v križení ulíc Kmeťová, Popradská.

Kompozícia časti lokality založená na radení bytových domov, s orientáciou po vrstevnici v malých vzájomných rozostupoch, tvoriacich užšie lineárne parkové priestranstvá, v pravidelných intervaloch prepojené. V kompozícii významné priestranstvo Park Diely, navrhnuté mimo logiky lineárnych priestranstiev, vo svahu a s výhľadmi na mesto.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzba na časť lokality Klokočina. Rekreačné väzby prevažne na časť lokality Kynek a Šúdol a ďalej krajinu západu Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb ako prostriedok moderácie dejov a pohybu.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev či predzáhradky. V hlavných uliciach sa uplatnia líniové výsadby stromov. Parkovacie státia v uličnom priestore dopĺňať stromami.

Užitie pestrej škály podôb, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzáhradky bytových domov.

ZS 5.1/ Park na Hôrke

Sústava lineárnych parkových priestranstiev podobnej priestorovej schémy ako Z4.1 - lineárna parková časť medzi dvojicou riadkov zástavby, napojená na centrálnu časť východno západnej orientácie, do ktorej je orientovaná vybavenosť, vrátane kaplnky.

Kvalitou priestranstva je diverzita charakterov priestranstva, s potenciálom hierarchizacie priestorov priestranstva a užitia. Žiadané je diverzifikovať charaktery jednotlivých častí.

Vhodné ponechať v centrálnej časti voľný pohľad na Zobor medzerou medzi panelovými domami. Celkovo túto časť koncipovať ako viac otvorenú, pričom lineárna časť bude, aj vzhľadom na urbanistickú situáciu, viac uzavretá. Hľadať kultivovanú podobu miestneho pohostinstva orientovaného do priestranstva (pri kaplnke). Parkovacie státia v tejto časti priestranstva zrušiť a Múraniho ulicu ukončiť na hrane domu číslo popisné 25.

Povrchy chodníkov a predpriestorov vyššej hierarchie riešiť ako hodnotné (napríklad monolitické betónové, rezaná kamenná dlažba). Ostatné ako nespevnené (pešina, prírodné povrchy).

Prvky pobytové sedacie budú viazané na komunikačný skelet a na jednotlivé aktivity a prvky pobytové detské, športové, komunitné, cvičiace a hracie, pre ktoré je v severnej časti parku priestor. Vhodné tiež umiestniť prvky umelecké.

Výsadby stromov nie sú v priestranstve dostatočne zastúpené, vhodné doplniť a vytvoriť odolný skelet výsadieb. Možný kompozičný princíp je tvorba skupín stromov vo väzbe na aktivity v priestranstve. Výsadbami stromov nepoprieť priehľady a výhľady. Výsadby povrchov vhodné diverzifikovať, s ohľadom na ekologickú stabilitu i potrebu údržby. V lineárnej časti priestranstva sa uplatnia i komunitné výsadby.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve možné dočasné pobývanie rôzneho charakteru a taktiež kultúrne a špecifické udalosti.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ZS 5.2/ Park Diely

Komplementárne parkové priestranstvo k ZS.1. V priestranstve významne zastúpené voľnočasové a športové vyžitie, no identitu priestranstva tvorí i kultúra. Živé a atraktívne priestranstvo. Amfiteáter riešiť ako súčasť architektúry priestranstva.

Kvalitou priestranstva sú výhľady na mesto a Zobor, ktoré je nutné ďalej zhodnocovať. Ďalej pestrá športová náplň, ktorá významom presahuje časť lokalit a lokalitu.

V priestranstve nutné, vzhľadom na jeho veľkosť, zaviesť hierarchiu pohybu, systematizovať jednotlivé parkové i športové plochy. V priestranstve je priestor pre ďalší rozvoj športových aktivít. Vhodné je navrhovanie viacvrstvntých prvkov, ktoré môžu slúžiť širokému okruhu užívateľov. Ďalšie športové plochy by už nemali byť výrazne spevneného charakteru. Žiadané preveriť možnosť zrušenia parkoviska pod priestranstvom na Popradskej ulici.

Povrchy chodníkov riešiť ako hodnotné (napríklad monolitické betónové). V materiálovom riešení reflektovať hierarchiu pohybu a miest v priestranstve. Povrchy môžu mať výraznú farebnosť. Na špecifické časti priestranstva možné použiť nespevnené povrchy.

Prvky pobytové sedacie budú viazané na komunikačný skelet a na jednotlivé aktivity a prvky pobytové detské, športové, komunitné, cvičiace a hracie, pre ktoré je v severnej časti parku priestor. Vhodné tiež umiestniť prvky umelecké, vrátane osviežujúcich.

Výsadby stromov nie sú v priestranstve dostatočne zastúpené, vhodné doplniť. Výsadby stromov by mali zvyšovať užívateľskú pohodu. Výsadbami stromov nepoprieť priehľady a výhľady. Výsadby povrchov diverzifikovať, s ohľadom na ekologickú stabilitu i potrebu údržby.

Užitie dané náplňou priestranstva. Prevláda všedné športové využitie. Mimo to majú v priestranstve miesto špecifické a kultúrne udalosti.

ZS 5.3/ Viničky

Lokálne priestranstvo pre nové štruktúry bytových domov na polceste medzi Mlynárcami a sídliskom. Nutné je podporovať väzby pešieho pohybu týmito smermi. Priestranstvo by malo byť lokálnym centrom, v ktorom je koncentrovaná základná občianska vybavenosť.

Kvalitou priestranstva je príjemná terénna konfigurácia v miernom svahu, ktorá umožňuje pracovať s výhľadmi na Zobor a zhodnotiť ich, napríklad, v rozmiestnení pobytových prvkov.

Vhodné usilovať sa o vznik parteru stavieb orientovaných do priestranstva. V priestranstve vhodné podporovať výhľady na Zobor. V dopravnom riešení redukovať plochu križovatky ulíc Kmeťová a Viničky. Zároveň je žiadané v maximálnej miere prepojiť v charakterový celok jednotlivé tri časti priestranstva, oddelené vozovkou. Parkovacie státia umiestňovať v priestranstve minimálne.

Povrchy chodníkov riešiť ako hodnotné (napríklad rezaná kamenná dlažba), vozovku ako bežný povrch (asfaltový povrch). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené po obvode priestranstva, vo väzbe na parter stavieb i výsadby stromov. Vhodné je do priestranstva umiestniť prvky pobytové zdieľané a cyklistické.

Výsadby stromov orientovať po obvode priestranstva. V centrálnych pozíciach možno umiestniť solitérny strom/y. Preveriť možnosť začlenenia jestvujúcich výsadieb (po prebierke) do priestranstva pre vytvorenie miestne špecifického detailu. V priestranstve vhodné vytvoriť detail skrz užitie drobných výsadieb, prípadne výsadieb mobilných. V priestranstve nutné riešiť systém hospodárenia s dažďovou vodou.

Užitie s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Vo väzbe na parter nových stavieb možné dočasné pobývanie - expanzia náplne stavieb do priestranstva. V priestranstve najviac zastúpené každodenné aktivity typické pre lokálne centrum.

ČASŤ LOKALITY MLYNÁRCE

Priestranstvá staršej u novšej časti so zástavbou rodinných i bytových domov, v nadväznosti na plochy určené k zastavaniu, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú pri železničnej zastávke a jadra pôvodnej prvej zástavby s drobnou vybavenosťou.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnom ulicovom priestranstve Pezinskej ulice, na ktorú je napojená celá štruktúra rodinných domov. Túto os žiadané ďalej rozvíjať pri nových štruktúrach v severnej časti časti lokality.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzby na susediace modernistické štruktúry, najmä Diely, ale aj ako väzby na vybavenosť. Dôležitou väzbou väzba na železničnú trať a zastávku Mlynárce.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Na hlavných komunikáciach dbať na minimalizáciu počtu prvkov reklamného systému.

ZS 6.1/ Piešťanská

Priestranstvo s pôvodom v riešení rozdielnej nivelity terénu, na koncoch rozšírené, predstavuje vzruch v inak rigidnej štruktúre zástavby rodinných domov. Plošné časti priestranstva pojednať ako drobné, dobre vybavené pobytové plácky. Piešťansku ulicu s rôznymi nivelitami žiadané spojiť do jedného celku aj pri zachovaní výškových rozdielov. Vhodné preveriť možnosť znesenia vzdušného vedenia vysokého napätia elektrickej energie pod povrch ulice.

Kvalitou priestranstva je netradičná výšková konfigurácia, ktorá je potenciálom k zhodnoteniu, napríklad pobytovými prkami a výsadbami. Kvalitou tiež umelecké prvky v priestranstve a celkovo drobná mierka.

Duplicitu vozovky v ulici Piešťanská zrušiť. Ponechať len spodnú úroveň. Zrušiť terénny zlom a nahradiť pozvoľným svahovaním. Vozovka bude nahradená zeleným pásom, s možnosťou vzniku predzáhradok. Prístup k stavbám v hornej úrovni zabezpečiť pozvoľným sklonom terénu. Priestranstvo ako také dopravne upokojiť. V rozšíreniach žiadané zvýšiť niveltu vozovky na úroveň chodníka.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v rámci miesta na rozšírení riešiť v štandarde hodnotných povrchov, bez diferenciácie vozovky a chodníka. Priestor pri kríži materiálovým riešením akcentovať.

Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestniť prednostne do plácku v rozšírení priestranstva. Ďalej je vhodné takéto prvky umiestňovať do upraveného zeleného pásu.

Výsadby budú, vzhľadom na priestorové limity priestranstva, koncentrované do plácku na rozšírení a do zeleného pásu. Pôjde o výsadby stromov a výsadby drobné. Vhodné je vyvarovať sa výsadbám objemných kríkov, ktoré sú bariérou v priestranstve. Do Pezinskej ulice, do pásu parkovacích státí, je vhodné umiestniť stromoradie.

Užitie komorného charakteru prevažne v réžii obyvateľov z najbližšieho okolia. Priestranstvo má potenciál slúžiť komunitným aktivitám.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ZS 6.2/ Pražská

Priestranstvo vo väzbe na železničnu zastávku Nitra zastávka, pri priechode cez koľaje, na prepojení Mlynáriec a Dielov. Vhodné kultivovať podobu zastávky (bezbariérový perón, zastávkový prístrešok) a prechodu cez koľaje a všeobecne kvalitu pohybu v smere Mlynárce – Diely. Pohyb by mal byť bezbariérový.

Kvalitou priestranstva je dobrá dopravná obslužnosť s významom pre priestranstvo, ako nástupný bod do územia.

Dôležité je rozvíjať väzbu na neďalekú autobusovú zastávku Železničná zastávka Mlynárce. Obmedziť parkovanie vozidiel v slepom závere bývalého prejazdu cez koľaje. Nutné doplniť prechod pre chodcov cez Pražskú ulicu. Plochu parkoviska pred výrobno-skladovacími areálmi oddeliť od ulice - potrebná kontinuita chodníka.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie budú súčasťou železničnej zastávky. Pri riešení zastávky dbať na podobu prkov pohybových hromadných a vyvarovať sa užitiu prvkov pohybových zabraňujúcich. Vhodné tiež osadiť prvky pohybové cyklistické.

Výsadby budú riešené prevažne v ploche parkoviska na križení Pražskej a Hornostavskej ulice, ako výsadby stromov do retenčných záhonov medzi parkovacími miestami.

Užitie s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie v zmysle bezbariérovosti riešení. V priestranstve užitie viac dynamického charakteru, s ohľadom na význam priestranstva ako multimodálneho lokálneho uzla.

ZS 6.3/ Nad cintorínom

Komorné parkové priestranstvo nad cintorínom v Mlynárciach. Výhľadovo možno vnímať ako priestor k expanzii cintorína (mäkkých nestavebných foriem). Vhodné spolupôsobenie parkového priestranstva a cintorína, ktorý má podobné atribúty.

Kvalitou priestranstva je priama väzba na dnes nevyužívanú časť cintorína s krajinným charakterom. Túto väzbu možno pretaviť do spoločného riešenia priestranstva a cintorína v duchu vnímania cintorína ako parkového priestranstva, no s komorným a pietnym charakterom.

Preveriť možnosť redukcie parkovacích plôch zasahujúcich do priestranstva a možnosť úpravy spôsobu vjazdu do susediaceho areálu ľahkého priemyslu tak, aby nebolo priestranstvo prerušené komunikáciou (napríklad z juhozápadnej strany). Zriadiť nový vstup na cintorín z priestranstva. Vhodná kontinuita oplotenia cintorína z východnej strany i do priestranstva tak, aby bol oddelený od areálu. Priestranstvo riešiť koordinovane so BR 1.3.

Povrchy chodníkov v ploche priestranstva (a aj na cintoríne) riešiť v štandardne hodnotných povrchov (napríklad rezaná kamenná dlažba). Na vozovku a chodník v Kmeťovej ulici možno použiť bežné povrchy (asfaltový povrch, betónová dlažba).

Prvky pobytové sedacie budú umiestnené do plochy parku alebo k stene, oddeľujúcej park od výrobného areálu. Neumiesfnovať aktívne pobytové prvky, (detské, športové) vzhľadom na skôr komorný charakter parku. K prípadnej hre nech slúži samotná plocha parku.

Výsadby stromov orientovať po obvode priestranstva ako prvok odclonenia od Kmeťovej ulice i výrobného areálu. Stred parku môže ostať s minimom výsadieb stromov. Vhodné použiť i výsadby povrchov, tvoriace detail priestranstva (napríklad podrasty) či drobné výsadby.

Užitie komorného charakteru s dôrazom na príjemné pobývanie. Priestranstvo by malo mať intímny charakter a je viac orientované na menší počet užívateľov než hromadné a intenzívne využitie.

Z6.4/ Kamenecká

Lokálne parkové priestranstvo na rozhraní zástavby sídliska a zástavby rodinných domov, ktoré by malo prepájať tieto dve štruktúry a ich obyvateľov. Priestranstvo by malo slúžiť ku každodennej rekreácii a tráveniu voľného času.

Kvalitou priestranstva sú krajinná podoba i prítomnosť pôvodných záhrad s ovocnými stromami, ktoré tvoria nevšedný detail priestranstva.

Žiadané je usilovať sa o umiestnenie vybavenosti na hrane priestranstva pre posilnenie pozície a významu lokálneho centra, najmä s ohľadom na užívateľov zo Šúdola, ktorý je vybavené skromne. V priestranstve je žiadané akcentovať výhľady na Zobor, v smere ulica Jarabinová, ale tiež výhľady na Šúdol a les Pod hHrabinovou. Vhodné preveriť možnosť znesenia vzdušného vedenia vysokého napätia elektrickej energie pod povrch ulice. Dopravným riešením sa usilovať o upokojenie priestranstva. V ploche priestranstva minimalizovať podiel plôch vozovky.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v rámci priestoru parku riešiť z nespevnených povrchov alebo bežných povrchov, s ohľadom na predpokladanú záťaž. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami.

Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské, posilňovacie či umelecké prvky ako také, umiestňovať do parkovej časti priestranstva. Sedacie prvky vhodné umiestniť i vo väzbe na parter stavieb.

Výsadby v parkovej časti priestranstva budú pestrého charakteru, s fažiskom vo výsadbách stromov. S ohľadom na charakter priestranstva sú vhodné i komunitné výsadby. Charakter výsadieb by mal byť neformálny. S ohľadom na pozíciu priestranstva môže smerovať k podobe neformálnej záhrady.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné či možnosť dočasného pobývania.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY NOVÝ ČERMÁŇ

Priestranstvá staršej u novšej časti so so zástavbou rodinných domov, viladomov i bytových domov neskorého krásneho obdobia, až po novú postmodernu s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú pri ulici Qolianova a vo vyústení ulice Hlboká.

Kompozícia časti lokality nesúrodého charakteru, čo je dané štrukturálnou pestrosťou časti lokality. Prítomný centrálny organizačný princíp pre Qolianovu a lineárne komponovanie zástavby po vrstevniciach, s komornými priestranstvami medzi domami pre Tehelnú.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzby na susediace modernistické štruktúry pre severnú časť časti lokality a väzby na Novozámocku a Štefánikovu triedu, pre južnú časť časti lokality. Dôležitou rekreačná väzba na lesopark Borina.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané využiť pre detail priestranstiev.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá a parkové priestranstvá modernistických obytných štruktúr, pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a rôzne extenzívne trávniky a lúky. Žiadané umiestňovať líniové výsadby stromov ako súčasť uličného profilu štruktúr rodinných domov a hlavných ulíc.

Užitie prevažne s podobou komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstvách modernistického mesta možné dočasné pobývanie, napríklad predzáhradky či iné komunitné aktivity.

ZS 7.1/ Čermánske námestie

Centrálne parkové priestranstvo formálneho charakteru jadrom súboru bytových domov. Skrz aktivity v priestranstve žiadané posilňovať miestnu komunitu. Svažitá terénna konfigurácia limitom užitia i podoby. Priestranstvo by si malo zachovať otvorený charakter daný prázdnym trávnatým priestorom v jeho strede. V čase smerovať k uzavretiu priestranstva severnou frontou zástavby a tým posilniť jeho lokálny charakter.

Kvalitou priestranstva sú pozícia v centre súboru stavieb a priestorové vymedzenie priestranstva. Výhodou je orientácia potenciálne aktívneho parteru stavieb do priestranstva.

Vytvoriť podmienky pre možnosť expanzie vybavenosti z parteru stavieb do priestranstva. Usilovať sa o bezbariérové riešenie okrajov priestranstva vo väzbe na bytové domy. Posilňovať väzbu pešieho pohybu na Qolianovu ulicu.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). V parkovej časti sa uplatnia nespevnené povrchy.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po obvode priestranstva vo väzbe na parter stavieb. Prvky detské možno umiestniť do plochy priestranstva. V priestranstve sa môžu uplatniť i prvky pobytové komunitné. Expanzia programu parteru stavieb do priestranstva možná pomocou mobilných pobytových prvkov sedacích.

Výsadby stromov sústrediť po obvode priestranstva, vo väzbe na pobytové prvky. Do stredu priestranstva umiestňovať menší počet stromov. Súčasťou priestranstva môžu byť komunitné výsadby či už povrchov alebo mobilné výsadby.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné pobývanie, s možnosťou dočasného pobývania. Priestranstvo bude slúžiť prevažne miestnym obyvateľom z najbližšieho okolia.

ZS 7.2/ Cabajská

Priestranstvo prevažne parkového charakteru, situované na rušnej Cabajskej ulici. Parkovú časť nutné od Cabajskej ulice odcloniť, no zároveň nevydeliť z celku priestranstva pre zachovanie celistvosti priestranstva.

Kvalitou priestranstva je vrstevnatosť pohľadov z priestranstva - vidieť Kalváriu i Zobor zároveň. Priestranstvo má výhodu v dobrej dopravnej obslužnosti hromadnou dopravou.

V kompozícii Cabajskej ulice vhodné uplatniť prvky líniových výsadieb - stromoradie po oboch stranách ulice. Zastávky hromadnej dopravy Cabajská vhodné presunúť do pozície v priestranstve (za križovatkou s Dolnočermánskou v smere do centra). Vo východnej hrane priestranstva sa usilovať o vznik priestranstvu dominujúcej stavby s parterom. Parková časť by mala byť v kontakte priamo k tejto stavbe, respektíve jej predpriestoru, ktorý nebude zafažený motorovou dopravou. Podobu a náplň priestranstva žiadané koordinovať s ďalšími priestranstvami na Cabajskej

Povrchy komunikácií a chodníkov priľahlých ku komunikáciám riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy parkovej časti priestranstva riešiť ako hodnotné (napríklad veľkoformátová dlažba, rezaná kamenná dlažba).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať do parkovej časti priestranstva. V tejto časti vhodné umiestniť i prvky umelecké. Možné sú i športové aktivity, korešpondujúce s charakterom priestranstva. Vhodné tiež osadiť prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Žiadané je vyvarovať sa použitiu prvkov pohybových vydeľujúcich.

Výsadby stromov riešiť ako dvojicu stromoradí v Cabajskej ulici. Ďalej prevažne ako bodové vstupy do plochy priestranstva. Kompozíciou výsadieb znížiť negatívne dopady rušnej Cabajskej ulice.

Užitie viac dynamického charakteru dané i vyťažením Cabajskej ulice. Dôraz kladený na inkluzívne pobývanie a primerané využitie reklamného systému. V Cabajskej platí pre celok potreba minimalizácie vizuálneho smogu (napríklad veľkoformátová reklama), vzhľadom na význam ulice ako hlavného vstupu do mesta od juhozápadu.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY STARÝ ČERMÁŇ

Priestranstvá staršej u novšej časti so zástavbou rodinných domov, pôvodne viníc a sadov, s nejasnou štruktúrou priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú okolie Kostola svätého Urbana a kríženie Dolnočermánskej a Kostolnej.

Kompozícia časti lokality nesúrodého charakteru, daná neorganizovanosťou štruktúry, bez jasnej hierarchie i absenciou vybavenosti, ktorá je predpokladom pre rozvoj jadier časti lokality. Nosným prvkom Dolnočermánska ulica na hranici časti lokality, do ktorej časť lokality spadá.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzby na susediace modernistické štruktúry a Dolnočermánsku a Qolianovu ulicu, ako väzba vyššej skelet mestských tried. Dôležitou rekreačná väzba na krajinu západu Nitry za rýchlostnou cestou.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá alebo niky, prevažne líniových priestranstiev, ktoré taktujú pohybu územím.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Žiadané umiestňovať líniové výsadby stromov ako súčasť uličného profilu štruktúr rodinných domov a hlavných ulíc.

Užitie prevažne s podobou komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie v réžii obyvateľov časti lokality, vzhľadom na uzavretosť časti lokality a charakter zástavby. V menšej miere potom rekreačný pohyb z mesta do krajiny juhozápadu Nitry.

ZS 8.1/ Kostolná

Priestranstvo na križení Kostolnej a Dolnočermánskej ulice. Úvod do Starého Čermáňa. Dôležitými prvkami priestranstva sú kríž a jeho predpriestor a susediaca materská škola ako zdroj dejov v priestranstve a zároveň významná vybavenosť pre časť lokality.

Kvalitou priestranstva sú umelecké prvky, ktoré predurčujú podobu priestranstva, v kombinácii so záhradou materskej školy s dominantnými pagaštanmi, ktorá je dôstojným pozadím priestranstva.

Vhodné je zrušiť možnosť jazdy a parkovania vozidiel v priestore medzi vstupom do škôlky a krížom (priestor priameho odbočenia z Kostolnej do Dolnočermánskej) – vytvoriť tým bezpečný a v medziach priestorových možností priestranstva veľký predpriestor škôlky a kríža zároveň. V ulici Kostolná vhodné úpravou nivelity priestoru vozovky medzi vstupom do škôlky a druhou stranou ulice upokojiť dopravu. V Kostolnej ulici vytvoriť dočasné parkovacie státia pre rodičov detí zo škôlky. Žiadané preveriť možnosť využitia záhrady škôlky verejnosťou mimo času vyučovania ako rozšírenie ponuky priestranstiev časti lokality.

Povrchy komunikácií a chodníkov priľahlých ku komunikáciam riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Výnimku bude tvoriť predpriestor vstupu do škôlky s krížom, kde je nutné použiť hodnotné či historizujúce povrchy. Jestvujúcu podstavu kríža vhodné ponechať.

Prvky pobytové sedacie, pohybové cyklistické a pohybové zdieľané umiestňovať vo väzbe na vstup do škôlky. V priestranstve minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich. Preferovať prvky pohybové vymedzovacie ako nástroj zabránenia parkovania v predpriestore nástupu do škôlky.

Výsadby stromov umiestniť do predpriestoru škôlky. Vhodné použiť jeden alebo dva dominantné solitérne stromy, a potom mobilné výsadby, aj kombinované so sedením.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo v rámci časti lokality dostatočne využívané, aj vďaka materskej škole. Žiadané usilovať sa o využitie priestranstva počas celého dňa.

ZS 8.2/ Pri svätom Urbanovi

Predpriestor Kostola svätého Urbana. Priestorovo značne obmedzený pre malú šírku profilu ulice. Rozšírenie možné posunom oplotenia areálu kostola smerom od uličnej čiary, prípadne úplným zrušením oplotenia a riešením rozhrania iným spôsobom.

Kvalitou priestranstva je poloha na polceste medzi Dolnočermánskou ulicou a krajinou, čo predurčuje priestranstvo k zhodnoteniu v podobe miesta k zastaveniu, spolu s prítomnosťou kostola, ktorý je v časti lokality významným zdrojom dejov.

Úpravou nivelity vozovky na úroveň chodníka a materiálovým riešením povrchu upokojiť dopravu pred kostolom. Oplotenie areálu kostola, pokiaľ ostane ponechané, riešiť ako súčasť priestranstva, aj s možnosťou integrácie pobytových prvkov. Zachovať pohľad na čelnú fasádu kostola svätého Urbana.

Povrchy predpriestoru kostola/areálu kostola riešiť ako hodnotné (napríklad rezaná kamenná dlažba) alebo historizujúce (napríklad mozaiková kamenná dlažba).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na vstup do areálu kostola, aj do kostola samotného. V areáli kostola vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické.

Výsadby stromov v predpriestore areálu kostola, vzhľadom na priestorové limity priestranstva, nebudú realizované. V areáli kostola odstrániť výsadby stromov ihličnatých. Vhodné nahradiť listnatými. V areáli kostola priestor pre drobné výsadby okrasných záhonov.

Užitie všedné komorného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie nižšieho počtu užívateľov. Užitie sviatočné pestré, s možnosťou špecifických a kulturných udalostí, aj početnejších skupín, v medziach priestorových limitov priestranstva, záhrady kostola a kostola samotného.

L3

VÝCHOD

Lokality Východ reprezentujú územie súboru východne od srdca Nitry. Sú vymedzené zo západu riekou Nitra, z juhu rýchlostnou cestou R1, z východu Hrnčiarovským kanálom, spolu s obcou Nitrianske Hrnčiarovce a zo severu cestou I. triedy 64 a severným nábehom Martinského vrchu. Takto vymedzený Východ sa rozpína medzi katastrálne územia Nitra, Zobor, Chrenová a Mikov dvor.

Cieľovým stavom tejto časti je posilnenie charakteru hodnotnej výstavby druhej polovice 20. storočia v parkových priestranstvách rôzneho charakteru vnútroblokov so živúcim využitím nábrežia, ich prepojenie s pahorkom Martinského vrchu a celkom nových i starých častí Agrokomplexu s vodnými plochami. To všetko spolu s dotvorením hodnotných priestranstiev týchto štruktúr, samotných plôch univerzity a ich okolia i novovznikajúceho východného okraja Nitry so svojimi vstupmi do krajiny, ako i prekonávaním bariér dopravných stavieb (rýchlostná cesta R1, Chrenovská, Zlatomoravecká a ďalšie), nových prepojení v smere západ východ a ich priestranstvami i samotnej rieky Nitra.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä toky Nitry a Selenca, spolu s hlavným jadrom vnútroblokov panelovej bytovej zástavby. Tieto vnútrobloky sú odlišné dobou svojho vzniku a tým aj ich charakterom či uzavretosťou – to sa odzrkadľuje i v pôsobení výsadieb. Pre celý systém je tak dôležitá práca s nespevnenými povrchmi a ich režimami údržby, ako aj implementácia systémov krajinnej infraštruktúry i s ohľadom na to, že táto časť bola historicky širšou riečnou nivou rieky Nitra. Významný je dopad vodných plôch, ich charakter a dostupnosť. Obdobné platí i pre plochy areálov a ich výsadieb, ktoré spolupôsobia v rámci systému sídelnej zelene svojimi výsadbami aj ich rúbaním. Zvláštnu pozornosť v rámci biodiverzity je vhodné venovať areálom Agrokomplexu i univerzity. Dôležitou je taktiež práca s okrajom štruktúry zástavby, ktorá pracuje s prepájaním zástavby a krajiny, ktorá je v tejto časti, ako i prekonávaním dopravných bariér vo väzbách krajinnej štruktúry. Prevažne rovinnej morfológii tu dominuje Martinský vrch spolu s nábehom údolia Selenca.

Typológia priestranstiev v zastavanom území vychádza najmä z typológie vnútroblokov, ich priľahlých nespevnených plôch a sporadicky zo spevnených plôch. Je výrazne ovplyvnená solitérnymi objektami a ich priľahlými areálmi vzdelávania, produkcie a starostlivosti. Východná časť územia je na rozdiel od roviny v západnej časti v miernom svahu a v časti Martinskeho vrchu prechádza do úpätia Zobora. Tento východný okraj potom obsahuje prímestskú kompaktnú zástavbu, ktorá je v južnej a severnej časti doplnená o kompaktnú mestskú zástavbu. Charakter tejto zástavby tak výrazne mení pôsobenie a vymedzenie priestranstiev. V rámci typológie je integrované využitie špecifika hodnotných priestranstiev i objektov druhej polovice 20. storočia ako i archeologické stopy.

V krajinných priestranstvách sú to následne najmä zmienené plochy vnútroblokov i nábrežia Nitry so Selencom, či krajinné plochy spojené s celkami areálov v tejto časti. Dôležitým aspektom je tak posilnenie voľnočasových i bežných prepojení, spolu s biodiverzitou a zadržiavaním vody v území.

Miera stability lokality vysoká. Modernistické sídliská i staršia zástavba rodinných domov so stabilnou sieťou priestranstiev.
Nižšia miera stability vymedzenia priestranstiev pre rozvojové časti nových obytných štruktúr s potrebou vymedzenia základu siete priestranstiev.

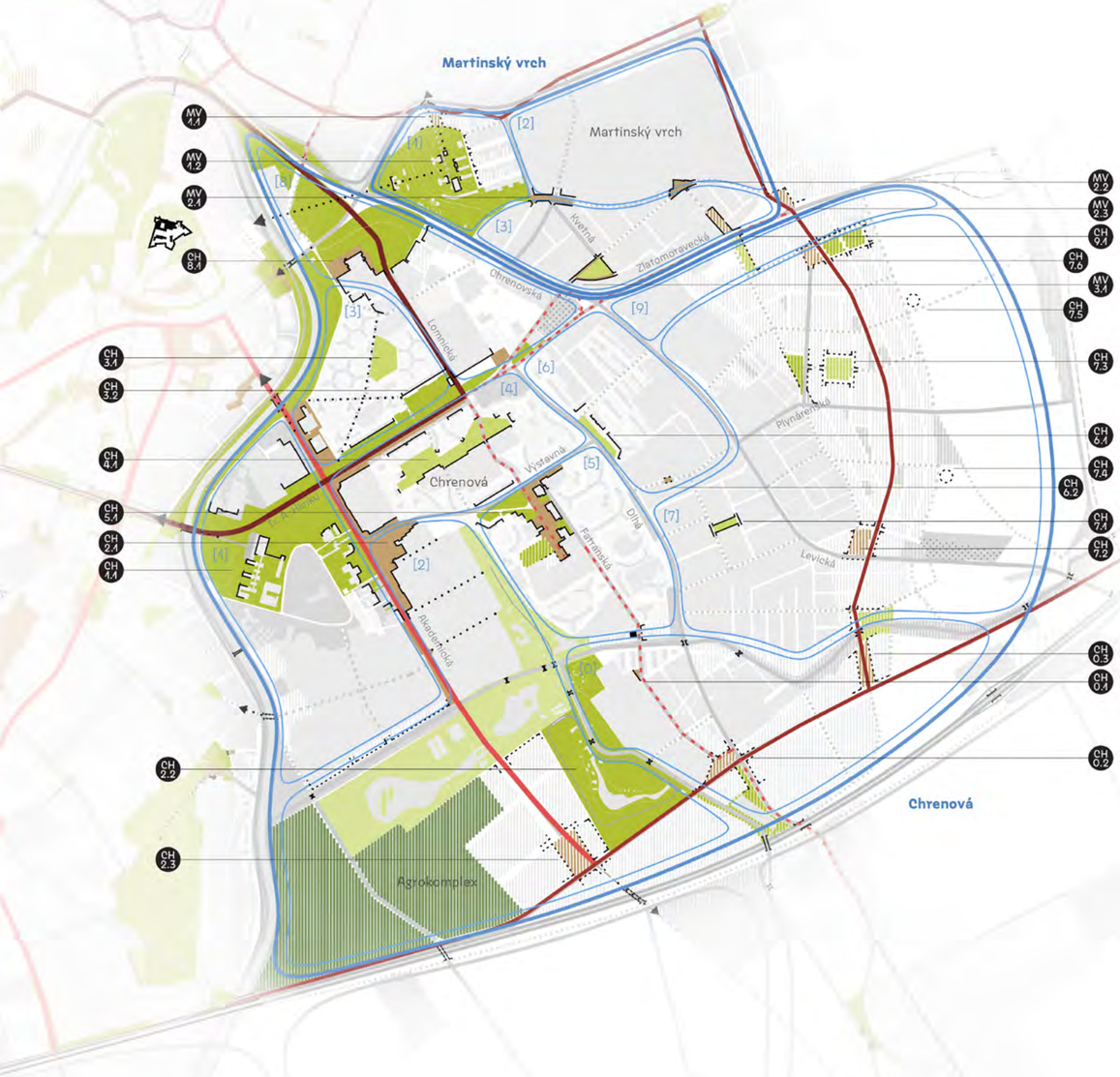
MV Martinský vrch
[1] Hradisko
[2] Kasárne
[3] Pod vrchom

CH Chrenová
[1] Univerzita
[2] Agrokomplex
[3] Chrenová I.
[4] Chrenová II.
[5] Chrenová III.

[6] Chrenová IV.
[7] Nová Chrenová
[8] Brezový hájik
[9] Chrenovský dvor
[0] Mikov dvor

200 500 1000

L3 VÝCHOD
lokalitná mapa

hranica lokality
priestranstvo jestvujúce špecifické
jestvujúce prvky
okruh vnútorný/vonkajší
triedy mestské/prímestské

hranica časti lokality
priestranstvo potenciálne špecifické
potenciálne prvky
námestia hlavné
námestia vedľajšie

Názov názov lokality
priestranstvo jestvujúce krajinné
významné prepojenie plochou
parky hlavné
parky vedľajšie

[0] index časti lokality
priestranstvo potenciálne krajinné
významné prepojenie jadier mimo súbory lokalít
plochy krajinné hlavné
plochy krajinné vedľajšie

Súbor lokalít Východ je delený na lokality Martinský vrch a Chrenová. V súbore prevažuje rozlohou lokalita Chrenová. Tá je zo západu ohraničená nábrežím Nitry, z juhu rýchlostnou cestou R1, z východu obcou Nitrianske Hrnčiarovce a severu lokalitou Martinský vrch. Tá súbor uzatvára ako jeden z nitrianskych pahorkov.

Martinský vrch je následne delený na časti Hradisko, Kasárne a Pod vrchom. Hradisko zaberá časť pahorku s pôvodným hradiskom, Kasárne sú celkom väznice a priľahlých plôch a Pod vrchom je časťou s možnosťou prepojiť lokality. Chrenová je následne delená na časti Univerzita, Agrokomplex, Chrenová I., II., III., IV., Nová Chrenová, Brezový hájik, Chrenovský dvor a Mikov Dvor. Univerzita je nábrežnou časťou s hodnotnou zástavbou, Agrokomplex je časťou rozvoja tohto areálu, Chrenová I. je unikátom panelovej zástavby, II. jej rozšírením s výrazným vnútroblokom, III. s miestnym centrom, IV. s nižšie podlažnou zástavbou, Nová Chrenová rezidenčnou štvrťou, Brezový hájik parkom s areálmi, Chrenovský dvor časťou pozdĺž Zlatomoraveckej a Mikov Dvor okolím toku Selenca. Celkovo sa jedná o výrazný celok rôznorodej zástavby s množstvom priestranstiev.

Hlavnými kompozičnými celkami zastavaného územia sú Výstavisková mestská trieda, parková os Martinského vrchu, rozvinutie prímestských tried Chrenovská (nadväzuje na Janíkovskú), Zlatomoravecká, vnútorného i oboch častí vonkajšieho okruhu – všetky by mali byť podľa možností doplnené o stromoradia a kvalitnejšie povrchy s akcentovaním špecifických priestranstiev a oddelenou cyklocestou. Výstavisková trieda je novým nástupom do mesta od rýchlostnej cesty, parková os Martinského vrchu prepája nábrežie s pahorkom, vnútorný okruh obkolesuje Hradný vršok ako spojnica lokalít, Chrenovská trieda ju napája a rozvíja vnútorné usporiadanie priestranstiev Chrenovej, južný polokruh vonkajšieho okruhu popri dopravnej tangente rozvíja nástupy do centrálnej časti Nitry spolu s pojednaním štruktúry priestranstiev vo východnej časti a severný polokruh vonkajšieho okruhu prepája viac miestne priestranstvá. Ďalšie priestranstvá sú miestnymi jadrami zástavby.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev je nábrežie Nitry a Selenca s nadväzujúcimi parkami, vnútroblokmi a rozhranie zástavby s rozšírením nových napojení s dotvorenou krajinnou štruktúrou.

— ochraňuj hodnoty krajiny vo vzťahu k tokom a Martinskému vrchu
— rieš rieku, nábrežia a priľahlé priestranstvá ako jeden celok
— rešpektuj historické osi a komponovanie priestranstiev
— podporuj drobné pešie prepojenia a priechody
— dodržuj nastavenie hierarchie a kontinuity priestranstiev novovznikajúcich i stávajúcich častí
— rieš priestranstvá nástupu občianskej vybavenosti vo vzťahu k ich významu a náplni
— podporuj drobnú komerciu s využitím priestranstiev vhodných vnútroblokov
— z hlavných pohybových osí vytvárai miesta pre príjemný pohyb a pobyt
— udržiavaj a rozširuj pešie zóny a chráň vnútorné prostredia častí lokalít
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, minimalizuj bariérový efekt ulice Chrenovská
— predvídaj problémy s dopravnou infraštruktúrou a prepojením na okolie
— kladď vysoký dôraz na historický detail i s ohľadom na súbory blokov 20. storočia
— podporuj individuálne inkluzívne využitie a údržbu priestoru pred panelovými domami

MV/ **MARTINSKÝ VRCH**

ČASŤ LOKALITY HRADISKO

Priestranstvá sú pôvodným miestom hradiska na Martinskom vrchu. Ide o cíp kasární, určený územnou štúdiou k transformácii na park s technologickým parkom alebo inkubátorom a archeoparkom s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrami priestranstiev sú čelo parku a parková os, prepájajúca vstup od lokality Zoborské svahy, smerom k pozostatkom odstreleného Kostola svätého Martina, ktorý dal vrchu názov a ďalej do archeoparku. Na túto os nadväzuje kolmá os, smerujúca na Hradný vŕšok.

Kompozícia časti lokality definovaná krajinným ostrohom, vybiehajúcim smerom k hradnému vŕšku, v kombinácii s ortogonálnym kasárenským urbanizmom, ktorý je vnútorným organizačným princípom časti lokality.

Vzťahy a napojenia najmä ako väzba na časť lokality Brezový hájik, aj v zmysle kontinuity parkových priestranstiev a ďalej na nábrežie Nitry a Dolné mesto. Limitom výrazná morfológia časti lokality. Dôležitými rekreačné väzby susedných častí lokalít na Hradisko.

Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Pojazdné plochy mimo areálu kasární je možné riešiť aj v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové viazané na komunikačnú sieť pešieho pohybu. Žiadané vytvoriť i miesta s koncentráciou pestrej škály pobytových prvkov tak, aby priestranstvá ponúkali pestrú škálu aktivít. Dobre sa uplatnia i prvky umelecké, vrátane prezentácie archeologických nálezov.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, so základom v jestvujúcich výsadbách. Výsadby povrchov pestrého charakteru s prevahou pobytových trávnikov.

Užitie pestrého charakteru s ťažiskom v príjemnom pobývaní. Priestor je tu i pre udalosti rôznych typov. Orientácii v areáli bývalých kasární pomôže informačný systém.

MV 1.1/ Jelenecká - Martinské námestie

Vstupné priestranstvo do areálu archeoparku z Ponitrianskej magistrály a miestne jadro vybavenia vo väzbe na transformačné plochy.

Kvalitou priestranstva sú dochované prvky areálu kasární – stavby, výsadby i niektoré prvky. Priestranstvo komponovať na os ulice Panská dolina a zachovávaných kasárenských budov. Výhodou tiež dobrá dopravná obsluha hromadnou dopravou.

Žiadané posilňovať upokojenie ulice Panská dolina a jej pešie väzby na areál archeoparku. Preveriť možnosť redukcie šírky vozovky ulice Jelenecká v priestore križovatky s ulicou Panská dolina a rozšírenie priestoru zastávky hromadnej dopravy.

Povrchy pochôdznych i pojazdných plôch riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov, (kamenná dlažba) v nadväznosti na vstupné priestory do archeoparku. Ostatné pochôdzne povrchy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (betónová dlažba, asfatový povrch). Ostatné pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy. Potenciál umiestnenia umeleckého prvku v priestore vstupu do Maetinského námestia.

Výsadby riešiť v štandarde listnatých stromov a prednostne umiestňovať formou stromoradia pozdĺž potenciálnej zástavby pri južnom okraji ulice Jelenecká. Jestvujúce hodnotné stromy žiadané zachovať.

Užitie naviazané na vybavenie v priestranstve, prevažne ako príjemné pobývanie a každodenné aktivity. Priestranstvo miestom koncentrácie užívateľov vstupujúcich do areálu kasární.

MV 1.2/ Archeopark

Významné parkové priestranstvo, s koncentráciou miestneho aj celomestského vybavenia, v jedinečnom prostredí historického areálu kasární a starších historických vrstiev.

Kvalitou priestranstva je ortogonálny rozvrh areálu, ktorý pre dnešnú situáciu predstavuje čitateľnú schému, ktorá je dobre adaptovateľná na dnešné potreby, a to aj po etapách. Osnovu priestranstva tvorí dvojica kolmých osí - západovýchodná os kompozície Martinského vrchu mieriaca na Hradný vršok a severojužná os medzi Martinským námestím a areálom archeoparku.

Osi tvoria základný princíp organizácie areálu, vrátane umiestnenia a orientácie objektov občianskeho vybavenia. Na križení týchto osí leží prirodzené funkčné jadro areálu. V južnej časti priestranstva je umiestnený archeopark, napojený v južnom cípe na križovatku ulíc Chrenovská a Kasárenská.

Povrchy pochôdznych i pojazdných plôch riešiť v štandarde hodnotných povrchov, materiálovo zodpovedajúce typu upokojenej alebo pešej prevádzky. Parkové cesty riešiť prednostne v štandarde nespevnených plôch (mlatový povrch).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na parkovú cestnú sieť a predpriestory objektov. V pohľadových osiach a v priestore funkčného jadra priestranstva je potenciál umiestnenia umeleckých prvkov. Prvky pobytové herné kumulovať do väčších celkov a vytvoriť samostatné podpriestory priestranstva.

Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Výsadby riešiť kompozične vo vzťahu k celkovému usporiadaniu a priestorovej koncepcii areálu a jednotlivých objektov. Návrh výsadieb bude zhodnocovať jestvujúce hodnotné výsadby.

Užitie pestrého charakteru s ťažiskom v príjemnom pobývaní. V priestranstve, vzhľadom na jeho veľkosť, priestor pre širokú škálu aktivít, dočasné pobývanie komunitného charakteru. V priestranstve možnosť všetkých typov udalostí.

ČASŤ LOKALITY KASÁRNE

Sú uceleným správnym armádnym a správnym areálom. Priestranstvá sú súčasťou uceleného správneho armádneho a správneho areálu.

Kompozícia časti lokality definovaná nadväznosťou na smer a orientáciu štruktúry časti lokality Hradisko. Charakteristickým rysom veľká mierka priestranstiev i objektov.

Vzťahy a napojenia v podobe bodových napojení areálu na priľahlú sieť priestranstiev. Areál bariérou priestupnosti územia. Žiadané realizovať priestupnosť areálu.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchov v parkových plochách priestranstiev.

Prvky pobytové umiestnené vo väzbe na vstupy areálu. Prvky pohybové vydeľujúce riešené pre areál jednotným spôsobom, možná i kombinácia s výsadbami (napríklad drobné popínavé).

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Súčasťou areálu pestrá škála výsadieb, prevažne s významom ekologickým - spolupôsobenie s časťou lokality Archeopark.

Užitie dané potrebou uzavretosti areálu. Uzavretý areál neprístupný širokej verejnosti. Užitie prítomné na obvode areálu a vo vymedzených priestranstvách.

MV 2.1/ Kvetná

Priestranstvo slúžiace ako vstupný priestor do areálu kasární i do časti lokality Archeopark z južnej strany, s významom predovšetkým pre nemotorový pohyb. S využitím pre vjazd vozidiel sa nepočíta, s ohľadom na vyvolanú dopravnú záťaž pre obytnú lokalitu.

Kvalitou priestranstva je pokojný charakter daný parkovou podobou areálu kasární a archeoparku, v kombinácii so štruktúrou rodinných domov v časti lokality Pod Vŕškom.

Preveriť možnosti začlenenia bezmennej vodoteče do usporiadania a charakteru priestranstva, aj ako prvok modrozelenej infraštruktúry. Posilňovať prvok stromoradia na južnom okraji priestranstva. Plochy na parkovanie združovať s výsadbami stromov.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov s možným detailom odkazujúcim na históriu. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami umožňujúce prerastenie.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať pozdĺž južného parkového okraja priestranstva. Prvkami možné akcentovať vstupy do areálov, aj v kombinácii s výsadbami.

Výsadby založené na výsadbách stromov v menšom počte solitérnych jedincov, v kombinácii s výsadbami povrchov. Žiadané nadviazať na predzáhradky v ulici Kvetná.

Užitie prevažne v podobe pohybu do cieľových destinácii v areáloch, bez potreby významnejšieho zotrvania v priestranstve.

MV 2.2/ Väznica

Priestranstvo slúžiace ako vstupný priestor do areálu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Dôstojné priestranstvo formálneho charakteru, s ťažiskom riešenia v optimalizácii plôch statickej dopravy a riešení prvkov modrozelenej infraštruktúry.

Kvalitou priestranstva sú časť jestvujúcich výsadieb stromov pestrého druhového zloženia a pás predzáhradok rodinných domov na náprotivnej strane Vašinovej ulice.

Komponovať priestranstvo na os administratívneho objektu. Posilňovať upokojenie predpriestoru administratívneho objektu, vrátane preverenia zmeny usporiadania parkovacích státí pozdĺž. V organizácii priestoru umožniť otáčanie vozidiel hromadnej dopravy. Plochy na parkovanie združovať s výsadbami stromov, pokiaľ je to, s ohľadom na požadovanú kapacitu, možné.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Účelové komunikácie (vjazdy, parkovacie státie) riešiť v dlažbe, parkovacie státie v širokosparej prerastenej dlažbe. Časť parkovacích plôch riešiť bez priestorového vymedzenia ako nespevnené (štrkový trávnik), aby priestranstvo v menej exponovaných časoch nepôsobilo ako parkovisko.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy a vstupy do objektov. V priestranstve umiestniť i prvky pohybové cyklistické a zdieľané.

Výsadby stromov združovať s pobytovými prvkami a parkovacími státiami. Využiť jestvujúce výsadby stromov a maximalizovať výmeru výsadieb povrchov pre vybalancovanie podielu spevnených a nespevnených plôch priestranstva.

Užitie prevažne v podobe pohybu do cieľových destinácii v areáloch, bez potreby významnejšieho zotrvania v priestranstve. V menšej miere krátkodobé príjemné pobývanie.

MV 2.3/ Pri Chrenovskej ceste

Priestranstvo s významom vstupu do mesta z východu, slúžiace i a ako miestne centrum vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy.

Kvalitou priestranstva je priehľad do otvorenej poľnohospodárskej krajiny. Krajinné prvky v priehľadoch žiadané zachovať i pri rozvoji priestranstva.

Komponovať priestranstvo na pohľadovú os na Zobor. Zachovať voľné priehľady na Zobor a Nitru. Žiadaná celková prestavba a minimalizácia skladovo-predajných areálov pre vytvorenie rreprezentatívneho a prehľadného vstupu do mesta.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Severnú časť priestranstva vo väzbe na komerčný parter zástavby je vhodné riešiť s podielom parkových úprav.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby, parkovo upravené plochy a výsadby. Vstup do mesta možným miestom pre umelecký prvok.

Výsadby riešiť tak, aby posilňovali pohľadové väzby priestranstva na Zobor a Nitru a kompozíciu priestranstva ako vstupného bodu do mesta. Uplatnia sa prevažne výsadby listnatých stromov.

Užitie prevažne všedného a každodenného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadané redukovať negatívne dopady cesty I./65 na priestranstvo. Žiadané minimalizovať užitie reklamného systému.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY POD VRCHOM

Priestranstvá sú súčasťou svahu pod svahom pod správnym armádnym a správnym areálom. Jadrom priestranstiev je parkové priestranstvo vo vnútri obytnej zástavby na terénnom ostrohu.

Kompozícia časti lokality definovaná centrálnym parkovým priestranstvom, do ktorého ústia ulice časti lokality. Časť lokality neorientovaná do hlavnej ulice Zlatomoraveckej, ale do vnútra časti lokality. Tento stav prítomný pri podobe Zlatomoraveckej ako dopravnej tepny.

Vzťahy a napojenia, najmä ako väzba na časť lokality Brezový hájik, v zmysle väzby na vybavenosť i pohyb v smere do centra mesta, cez parkové priestranstvá. Dôležitou väzbou rekreačná väzba na parkové priestranstvá časti lokality Hradisko.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné.

Prvky pobytové, mimo vymedzených priestranstiev, situované do rozšírení lineárnych priestranstiev ulíc pre traktovanie pohybu priestranstvami, aj vo väzbe na výsadby stromov.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov, obvykle ako súčasť uličného profilu. Možné uplatniť drobné výsadby a výsadby povrchov vo väzbe na rodinné domy.

Užitie prevažne s podobou komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie v réžii obyvateľov časti lokality, vzhľadom na uzavretosť časti lokality a charakter zástavby.

MV 3.1/ Vašinova

Parkové priestranstvo a miestne komunitné jadro s centrálnou pozíciou pre časť lokality Pod vrchom.

Kvalitou priestranstva je jeho veľkosť, čo umožňuje vytvorenie pestrého programu pre pokrytie potrieb časti lokality.

Chrániť nespevnený charakter priestranstva. Vo východnej časti zachovať detské ihrisko a herné a pobytové prvky. Zachovať celistvú trávnatú plochu pre športovo-rekreačné využitie. Priestranstvo rozvíjať doplnením funkcií po svojom obvode. Preveriť umiestnenie miestneho občianskeho vybavenia (kiosiek zázemia) vo východnej časti priestranstva pre rozvoj komunitných aktivít. Preveriť možnosť odstránenia oplotenia mimo úsekov bránkoviska.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako prírodné, prípadne mlatové. Žiadané ponechať mäkké rozhranie bez obrubníkov medzi vozovkou, predzáhradkami a oplotením rodinných domov.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na prvky pobytovej detskej a cvičiacej. Prvky pobytové sedacie umiestňovať citlivo v západnom cípe priestranstva, koordinovať s existujúcimi stromami. Oplotenie rodinných domov riešiť ako transparentné.

Výsadby stromov dopĺňať po okrajoch priestranstva, výsadbami nenarušovať existujúcu spojitú trávnatú plochu. Do priestranstva možné doplniť výsadby ovocných stromov. V ploche výsadieb povrchov realizovať vodozádržné opatrenia.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na každodennú rekreáciu a komunitný život. Užitie s dôrazom na príjemné i dočasné pobývanie. Možné v priestranstve realizovať pestrú škálu udalostí.

CH/ **CHRENOVÁ**

ČASŤ LOKALITY UNIVERZITA

Priestranstvá sú tvorené oceňovanými modernistickými súbormi, s vlastným hodnotným vnútorným prostredím a vstupom orientovaným na mesto, v osi univerzitného mosta, doplnenými o záhrady (botanická záhrada, mini zoo, časť pre drezúru, arborétum a skúšobné plochy pre pestovanie modifikovaných a iných rastlín), s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je vymedzenie predmostia, ale i ulice Akademická. Časť lokality tvorí nábrežie, ktoré je významnou kompozičnou časťou lokality Chrenová. V tejto časti ide o predmostie s veľkoryso pojatým vstupom s fontánou, s orientáciou na hlavný ikonický vestibul.

Kompozícia časti lokality definovaná urbanizmom poľnohospodárskej univerzity, orientovaným na nábrežie a mesto s výraznou dominantou, v osi Štúrovej ulice, vždy viditeľnou pri príchode od centra mesta.

Vzťahy a napojenia najmä ako väzba na nábrežie Nitry a centrum mesta. V rámci časti lokality dôležité väzby medzi univerzitami a nábrežím.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Ako akcent v priestranstvách, prípadne pre zdôraznenie, napríklad pobytových miest, možné použiť hodnotné povrchy.

Prvky pobytové prostriedkom posilnenia väzby na nábrežie Nitry a parkové plochy. V časti lokality zachovať jestvujúce umelecké diela, prípadne doplniť nové, zvyšujúce obytnú kvalitu priestranstiev.

Výsadby riešiť ako typovo i druhovo pestré, charakterom odpovedajúce významu priestranstiev i prítomnej hodnotnej architektúry niektorých univerzitných budov. V riešení vychádzať z jestvujúcich výsadieb.

Užitie dané programom tu prítomnej inštitúcie. Dôležité usilovať sa o posilnenie užitia v časoch mimo akademického roka. Taktiež vhodné usilovať sa o pestrú škálu aktivít nielen pre študentov.

CH 1.1/ Univerzitný park

Parkové priestranstvo veľkej mierky s reprezentatívnym charakterom, vizuálne spolupôsobiace s architektúrou auly maximy a ďalších hodnotných stavieb ako jeden celok.

Kvalitou priestranstva je veľkorysé priestorové vymedzenie, ktoré dáva vyniknúť stavbám Poľnohospodárskej univerzity. Zároveň kvalitou komornejší protipól pre komornejšiu architektúru stavieb Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Potenciálom k rozvoju je blízkosť nábrežia Nitry, ktoré zatiaľ zostáva bez významnejšej väzby na univerzity.

Priestranstvo komponovať na os západného priečelia Slovenskej poľnohospodárskej univerzity a os južného priečelia Univerzity Konštantína Filozofa. Uprednostňovať veľkorysé trávnaté plochy, doplnené skupinami stromov na kompozične vhodných miestach. Posilňovať pohľadovú celistvosť a prehľadnosť parkových úprav a výsadieb. Žiadané posilniť väzby medzi oboma univerzitami cez Triedu Andreja Hlinku.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Účelové komunikácie (vjazdy, parkovacie státie) riešiť v dlažbe, prípadne širokošparé prerastené dlažbe. Pochôdzne plochy tvoriace predpriestory a lem budovám budovám universit riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba).

Prvky, hlavne pobytové, umiestňovať umiestňovať vo väzbe na hlavné smery pohybu, predpriestory budov univerzity a tak, aby boli orientované na pohľadovo zaujímavé ciele. Preveriť možnosť doplnenia vybavenia parku zázemím pre jeho trvalé alebo dočasné spoločenské a kultúrne využitie. Rešpektovať a zachovať jestvujúce umelecké prvky v priestranstve.

Výsadby chrániť a rozvíjať ich pestrú druhovú skladbu. Riešením výsadieb posilňovať pohľadové väzby na nábrežie Nitry. V ploche výsadieb povrchov realizovať vodozádržné opatrenia.

Užitie pestrého charakteru s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Časté kultúrne a špecifické udalosti prítomné. Žiadané do tvorby priestranstva a jeho náplne zapojiť samotných študentov a univerzity.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY AGROKOMPLEX

Priestranstvá sú tvorené významnými modernistickými súbormi so svojim vlastným vnútorným členením. Toto členenie vytvára v prednej časti areálu hlavné výstavné haly a vzniká tak vlastné vnútorné priestranstvo na ktoré východne nadväzuje železnica, s parkovými prezentačnými plochami. Tie sú napojené k ukážkam chovov zvierat, v nadväznosti na vodné plochy okolo Selenca a Janíkovského kanálu, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je vymedzené ulicou Akademická so svojím rozšírením nástupných, veľkoryso pojatých priestranstiev samotného výstaviska, miestom u Selencu i novým jadrom pri zjazde z rýchlostnej cesty, ktorý časť lokality výrazne zmení. Časť lokality tvorí nábrežie, ktoré je významnou kompozičnou časťou lokality Chrenová.

Kompozícia časti lokality založená na dualite veľkoplošných priestranstiev v areáli a pred areálom, s osou pohybu cez tieto priestranstvá, s cieľom v parkových a krajinných priestranstvách južnej časti lokality.

Vzťahy a napojenia dané charakterom areálu pre časť lokality, z čoho plynie potreba priestupnosti areálu a napojení na okolie. Žiadané posilniť priestupnosť, najmä medzi Univerzitou a Chrenovou III.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Ako akcent v priestranstvách prípadne pre zdôraznenie, napríklad pobytových miest, možné použiť hodnotné povrchy.

Prvky, hlavne pobytové, sú prostriedkom posilnenia väzieb na priestor Selence a Janíkovského kanála. Vzhľadom na rozľahlosť areálu prvky rozmiestňovať s ohľadom na očakávanú využívanosť priestranstiev.

Výsadby riešiť s dôrazom na druhovú pestrosť, s prevažujúcim podielom listnatých stromov a výsadieb povrchov. Žiadané diverzifikovať charakter od výlučne prírodných výsadieb po intenzívne parkové výsadby. Na plošne rozsiahle výstavné haly žiadané uplatniť výsadby povrchov i na strechy.

Užitie dané programom výstaviska. Dôležité usilovať sa o posilnenie užitia v časoch mimo konania oficiálneho programu. V časti lokality priestor pre pestrú škálu kultúrnych, trhových i špecifických udalostí.

CH 2.1/ Akademická, sever

Reprezentatívny nástupný predpriestor výstaviska Agrokomplex veľkej mierky, navrhnutý pre veľký počet užívateľov, s potenciálom širšieho využitia i mimo programu Agrokomplexu.

Kvalitou priestranstva je priestorová veľkorysosť, ktorá umožňuje dopĺňať do priestranstva ďalšie aktivity bez poprenia tejto veľkorysosti. Kvalitou tiež prítomné umelecké prvky.

Preveriť možnosť doplnenia stromov do plochy parkoviska (napríklad formou trávnatých pásov so stromami medzi radmi parkovacích státí) v západnej časti priestranstva. Východnú, prevažne pochôdznu časť priestranstva, komponovať na osi hlavného vstupu do výstaviska a protiľahlého obchodného centra. Preveriť možnosť využitia spevnených plôch k športovým aktivitým.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová veľkoformátová dlažba, liaty betón). Riešiť hospodárenie s dažďovou vodou v prevažne spevnenom priestranstve. Plochy parkovacích státí riešiť prednostne, v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby.

Prvky, hlavne pobytové, umiestňovať vo väzbe na hlavnú os kompozície a pohybu medzi vstupom do areálu výstaviska a vstupom do obchodného domu. Rozvíjať umiestnenie umeleckých prvkov v priestranstve.

Výsadby stromov umiestňovať prednostne po obvode priestranstva, medzi parkovacie státia a na posilnenie výrazu kompozičnej osi priestranstva. Možno použiť i mobilné výsadby.

Užitie do značnej miery závislé na programe Agrokomplexu. Žiadané mimo tento čas priestranstvo využiť k iným aktivitám, napríklad udalostiam či neorganizovanému športu.

CH 2.2/ Rybníky na Selenci

Atraktívne krajinné a parkové priestranstvo s náučne poznávacími prvkami ako súčasť komplexu výstaviska. Priestranstvo s veľkým rekreačným a pobytovým potenciálom.

Kvalitou priestranstva je kompozícia a skladba prvkov, charakterov. Krajinný park má premenlivý charakter, od otvorených častí širokej poľnohospodárskej krajiny, cez priestor okolo vodných plôch pozdĺž Selence ako súčasť areálu výstaviska s režimom, až po prírodne rekreačné plochy pozdĺž ramena Janíkovského kanála, prechádzajúce voľne do krajiny. Krajinný park tvorí mozaiku charakterov krajiny poľnohospodárskeho údolia Nitry.

Chrániť a rozvíjať jednotlivé charakteristické črty typov krajiny a posilňovať ich celistvosť a čitateľnosť. Riešením cestnej siete zaistiť priestupnosť pozdĺž vodných tokov, Selenca a Janíkovského kanála, od nábrežia Nitry až do voľnej krajiny.

Povrchy účelových a obslužných ciest riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Parkové a krajinné cesty riešiť v štandarde prednostne nespevnených povrchov (štrkový povrch, prírodné povrchy).

Pobytové prvky umiestňovať vo väzbe na hlavné smery pohybu. Vytvárať vo vhodnej hustote odpočinkové a pobytové miesta v krajinnom parku, vrátane prvkov sedacích, komunitných, detských, cvičiacich a herných. Na kompozične vhodných hľadať uplatnenie umeleckých aktívnych a pobytových prvkov, ideovo spätých s prezentáciou krajinného parku a poľnohospodárskej tematiky.

Výsadby riešiť rozmanito pre podporu charakteru parku, využívať miestne druhy drevín, typické pre jednotlivé prostredia parku. Nové výsadby citlivo zapájať do existujúcich porastov a koordinovať s prvkami vybavenia.

Užitie v rámci areálu Agrokomplexu skôr komorného a intímneho charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie.

CH 2.3/ Akademická, juh

Priestranstvo na vstupe do mesta. Miestne centrum s občianskou vybavenosťou, vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy s podobou k výraznému dotvoreniu.

Kvalitou priestranstva je pozícia na ukončení severojužnej osi Chrenovej. Priestranstvo má potenciál byť v území cieľom i východiskom pre ďalší pohyb smerom von z mesta.

Komponovať priestranstvo na pohľadovú os na Hradný vršok, Zobor a Kalváriu. Pri okrajoch vytváraný dostatočný priestor na expanziu programu komerčného partnera zástavby. Usporiadaním priestranstva žiadané minimalizovať negatívne dopady blízkej rýchlostnej cesty.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy vo väzbe na komerčný parter zástavby riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe komerčný parter zástavby, parkovo upravené plochy a výsadby.

Výsadby riešiť tak, aby nebránili pohľadovým väzbám na Hradný vršok, Zobor a Kalváriu a posilňovali kompozíciu vstupného bodu mesta.

Užitie dané významom priestranstva ako miestneho centra i pozíciou vo väzbe na areál Agrokomplexu. Dôraz kladený na príjemné pobývanie. V priestranstve možné dočasné pobývanie, prípadne menšie udalosti.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY CHRENOVÁ I.

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby krásnej fázy, vzoru včelích plastov, s typickým polouzavretým priestranstvom a priechodmi v časti ich spojenia a s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je vnútorné prostredie súboru, určené osami hlavných pohybov a rozsiahlych komplexov ihrísk a vymedzenie triedy Andreja Hlinku. Časť lokality tvorí nábrežie, ktoré je významnou kompozičnou časťou lokality Chrenová, v tejto časti s priamym výhľadom na Hradný vŕšok a časť lokality Predmostie.

Kompozícia časti lokality založená na hexagonálnych klastroch nízkopodlažnej zástavby s vnútrodvormi, na obvode časti lokality a centrálnym parkovým priestranstvom v centre časti lokality, do ktorého je sústredený čulý život časti lokality. V kompozícii dominantné parkové okraje časti lokality - Trieda Andreja Hlinku a Nábrežie mládeže.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na susedné modernistické štruktúry, prevažne časť lokality Chrenová II a na nábrežie rieky Nitry a ďalej Dolné mesto.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb, ako prostriedok moderácie dejov a pohybu priestranstvami a špecificky ako prvok identity prítomných vnútrodvorov. Vo väzbe na vybavenosť prítomné prvky pohybové. Prvkami pobytovými posilniť väzbu na nábrežie rieky Nitra.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev a predzáhradky. V hlavných uliaciach sa uplatnia líniové výsadby stromov.

Užitie pestrej škály podôb, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzáhradky bytových domov. V hlavných priestranstvách priestor pre udalosti pestrého charakteru.

CH 3.1/ Nábrežie mládeže

Sústavu parkových priestranstiev s centrálnym ťažiskom v priestorovom strede kompozície sídliska Chrenová I. Živé priestranstvo s pestrou škálou aktivít, s významom pre časť lokality i širšie okolie (napríklad dopravné ihrisko).

Kvalitou priestranstva je parkový charakter, podporený veľkorysou výmerou priestranstva, v kombinácii s drobnou mierkou zástavby. Chrániť menšiu mierku parkových nik v štruktúre zástavby a väčšiu mierkucentrálneho priestoru, ťažiska priestranstva.

Žiadané je posilňovať koncentráciu lokalitného vybavenia a zázemia v ťažisku priestranstva. Miestne zázemie obyvateľov usmerňovať do bezprostrednej blízkosti zástavby. Preveriť možnosť rozšírenia ponuky športových a rekreačných aktivít, nerušiacich parkový charakter priestranstva. Žiadané posilniť väzbu a prepojenie priestranstva s priestranstvom, susediacimi vnútrodvormi, aj v zmysle funkčnej komplementárnosti.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy predpriestorov obytnej zástavby je možné riešiť v špeficickom materiálovom štandarde, (dlažba špecifických kladov) za účelom zobytnenia priestranstva a jeho plynulejšieho napojenia na ťažisko priestranstva (princíp obytnej ulice). Na špecifický detail priestranstva možno použiť nespevnené povrchy.

Prvky, hlavne pobytové, umiestňovať pozdĺž trás pohybu a na aktívnych miestach priestranstva. Prvky pobytové a komunitné umiestňovať v ťažisku priestranstva, prvky pobytové každodeného použitia (sedacie prvky, drobné detské a hetové prvky) umiestňovať vo väzbe na predpriestory obytnej zástavby. Preveriť možnosť doplnenia umeleckých prvkov v kompozične vhodných polohách. Riešením výsadieb podporovať mierku a charakter jednotlivých častí priestranstva (komorné okraje, otvorené ťažiská zhlukov prvkov).

Výsadby koordinovať s pobytovými prvkami. Uplatnia sa prevažne výsadby stromov a pestrá škála výsadieb povrchov.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. Centrálna časť priestranstva živšia a viac využívaná, okraje viac komorné, s priestorom pre menej exponované aktivity.

CH 3.2/ Trieda A. Hlinku

Priestranstvo s charakterom mestského bulváru na vnútornom mestskom okruhu. Priestorovo veľkorysé priestranstvo s dostatkom miesta pre pohyb, krajinné prvky i pobyt.

Kvalitou priestranstva je jeho šírka, ktorá umožňuje významné zastúpenie pestrej škály výsadieb, vďaka čomu priestranstvo pôsobí ako lineárny park. Charakter parkového priestranstva žiadané zachovať a ďalej rozvíjať, napríklad pobytovými prvkami. Niky v profile ulice smerom do štruktúry zástavby riešiť ako miestne parkové priestranstvá vo väzbe na obytné domy.

Žiadané je zjednotiť profil ulice, vrátane obojstranného stromoradia a stromoradia pozdĺž parkovacích státí. Preveriť úpravu usporiadania profilu vnútorného mestského okruhu so stredovým zeleným pásom so stromoradím. Posilňovať upokojenie obslužných častí profilu, napríklad materiálovým riešením krytu vozovky.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Obslužné časti profilu upokojovať priečnymi dláždenými segmentmi v miestach priečnych peších prepojení. Rozšírené časti priestranstva možno akcentovať odlišným materiálovým riešením. Sprístupniť stredový zelený pás pešími cestami a zobytniť ho umiestnením prvkov pobytových sedacích a komunitných. Prvkami pobytovými ďalej posilňovať pobytové kvality rozšírení priestranstva. Prvky, hlavne pobytové, využiť na posilnenie pobytových kvalít rozšírení priestranstva.

Prvky pohybové zabraňujúce nepoužívať. Prvky technické odpodové riešiť ako zapustené alebo polozapustené.

Výsadby stromov by mali využívať druhy s vyššie nasadenou korunou na zabezpečenie pohľadovej celistvosti a prehľadnosti priestranstva. V rámci profilu ulice neumiestňovať drobné výsadby krov. Vzhľadom na význam priestranstva je možné použiť pestrý detail drobných výsadieb.

Užitie dvojakého charakteru, vo väzbe na časť priestranstva. Centrálna časť pomerne rušná, vzhľadom na dopravnú záťaž, s užitím väčšej dynamiky. Časť vo väzbe na bytové domy alebo rozšírenia priestrantva, s užitím viac komunitného a pobytového charakteru a s možnosťou dočasného pobývania.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY CHRENOVÁ II.

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby neskorej krásnej fázy, mierne pootvorenými blokmi domov do tvaru „V“, ktoré posilňujú držiaca hlavné mestské osi s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je vnútorné prostredie súboru, ktoré je pešou zónou obsluhujúcou pridružené plochy školských areálov i rozsiahlych ihrísk, zakončených obchodným centrom (OC) Centro Nitra a ďalej vymedzenie triedy Andreja Hlinku.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnom lineárnom parkovom priestranstve, do ktorého je orientovaná zástavba po jeho obvode a zároveň obvode časti lokality. Na centrálne priestranstvo prirodzene nadväzujú vnútrodvory bytových domov.

Vzťahy a napojenia, prevažne v podobe väzieb na susedné modernistické štruktúry, prevažne časť lokality Chrenová III. Limitom pre väzby na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu, nábrežie a centrum mesta, bariéra OC Centro v čele časti lokality.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb, ako prostriedok moderácie dejov a pohybu priestranstvami. Vo väzbe na vybavenosť prítomné prvky pohybové. Prvky pobytové prostriedkom posilnenia väzby na centrálne priestranstvo C4.1.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev čipredzáhrádky. V hlavných uliaciach sa uplatnia líniové výsadby stromov.

Užitie pestrej škály podôb, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity a predzáhradky bytových domov. V hlavných priestranstvách priestor pre udalosti pestrého charakteru.

CH 4.1/ Topoľová

Priestorové, významové a funkčné ťažisko sídliska Chrenová II. Parkové priestranstvo lineárneho charakteru, do ktorého je orientovaná významná časť bytových domov i vybavenosti časti lokality.

Kvalitou priestranstva je charakter lineárnej osi - promenády, na ktorú sú navešané plošné priestranstvá.

Toto je žiadané posilniť vytvorením jasných bodov začiatku a konca promenády, ktoré budú dôstojným úvodom do priestranstva a zároveň väzbou na okolité štruktúry. Žiadané posilňovať kompozíciu hlavných osí priestranstva, východozápadnej osi ulice Topoľová a severojužnej osi prímestskej triedy Chrenovská. Centrálny priestor na kríženie osí rozvíjať ako otvorené spojité priestranstvo pre rekreačné a spoločenské využitie ako ústredného bodu priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Hlavné osi priestranstva (východozápadnú Topoľovú a severojužnú Chrenovskú) riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba veľkoformátová, liate betónové povrchy špecifického riešenia). Na špecifický detail priestranstva možno použiť nespevnené povrchy.

Prvky, hlavne pobytové, umiestňovať pozdĺž trás pohybu a na aktívnych miestach priestranstva. Chrániť a rozvíjať existujúce hodnotné prvky pobytovej detskej a hernej. Mimo hlavnej pohybovej osi, ktorá plní aj reprezentatívnu funkciu v území, preveriť umiestnenie prvkov pobytových cvičiacich a športových. Preveriť možnosť doplnenia umeleckých prvkov v kompozične vhodných polohách. Výsadbami posilňovať charakter jednotlivých častí priestranstva.

Výsadby koordinovať s pobytovými prvkami. Jestvujúce výsadby žiadané rozvíjať. K riešeniu skladba výsadieb povrchov, s ohľadom na údržbu i ekologické funkcie, so zmenou smerom k extenzívnym pre väčšiu časť celkovej plochy priestranstva.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. Centrálna časť priestranstva živšia a viac využívaná, okraje viac komorné, s priestorom pre menej exponované aktivity.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY CHRENOVÁ III.

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby neskorej krásnej fázy, vytvárajúca polouzavreté vnútrobloky s vnútornou vybavenosťou a prepojením na nadväzujúce priestranstvá, primárne určené pre peší pohyb, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrom priestranstiev je ulica Fatranská s okolím, ktorá tvorí výraznú kompozíciu vybavenosti a môžeme ju označiť za hlavný zhluk tejto vybavenosti pre celú lokalitu Chrenová spolu s ústrednými priestranstavmi.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnej osi Fatranskej ulice, na ktorej je umiestnená vybavenosť a jednotlivé priestranstvá pred vybavenosťou s rôznymi charaktermi. V protiklade k tomuto hustému a intenzívne využitému prvku časti lokality sú rozľahlé, organicky tvarované štruktúry obytnej zástavby, s parkovými vnútrodvormi, do ktorých je situovaná drobná vybavenosť pre daný vnútrodvor.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na susedné modernistické štruktúry, prevažne časť lokality Chrenová II. Žiadané posilniť väzby cez Agrokomplex na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu a ďalej nábrežie Nitry či centrum mesta. Dôležitou krajinná väzba Janíkovského kanála a Selenca, ako prepojenie časti lokality s krajinou.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev. Pre väčšie parkovacie plochy žiadané užiť vodopriepustné povrchy.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta, v pestrej škále podôb, ako prostriedok moderácie dejov a pohybu priestranstvami ašpecificky ako prvok identity prítomných vnútrodvorov. Vo väzbe na vybavenosť prítomné prvky pohybové.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev či predzáhradky. Rozľahlé výsadby povrchov optimalizovať riešením, s ohľadom na údržbu i ekologické prínosy. V hlavných uliaciach sa uplatnia líniové výsadby stromov.

Užitie pestrej škály podôb, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzáhradky bytových domov. V hlavných priestranstvách priestor pre udalosti pestrého charakteru. V časti lokality priestory pre väčšie udalosti.

CH 5.1/ Fatranská - Výstavná

Priestranstvo slúžiace ako významové a funkčné jadro Chrenovej, s celomestským aj miestnym občianskym vybavením. Lineárne priestranstvo rozvíjajúce Chrenovú juhovýchodným smerom.

Kvalitou priestranstva je dnes najmä predpriestor Kina Lipa, ktorý je živým priestranstvom s pestrou náplňou.

Časť priestranstva pozdĺž prímestskej osi Chrenovská, medzi Kinom Lipa a poliklinikou, komponovať ako jadro priestranstva, s potenciálom rozvoja kultúrnych a spoločenských aktivít. Časti priestranstva priliehajúce k obytnej zástavbe po jeho okrajoch komponovať prednostne ako parkové a upokojené. Chrániť v kompozícii priestranstva priehľad z južnej časti priestranstva na Zobor. Žiadané kultivovať podobu parkovacích kapacít, ktoré zaberajú významnú časť priestranstva – vhodné preveriť zriadenie parkovacieho domu či iného koncentrovaného riešenia.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Hlavnú os priestranstva (Chrenovskú) riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba veľkoformátová, liate betónové povrchy špeficifického riešenia). Plochy parkovísk riešiť v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické koncentrovať pozdĺž hlavnej osi vo väzbe na predpriestor objektov občianskeho vybavenia. Prvky pobytové komunitné, detské, prípadne cvičiace orientovať do parkových okrajov priestranstva vo väzbe na obytnú zástavbu.

Výsadby riešiť rozmanito pre podporu charakteru jednotlivých častí priestranstva. Výsadby koordinovať s pobytovými prvkami. V spevnených častiach priestranstva voliť listnaté stromy s vyššie nasadenou korunou. Výsadby povrchov neašpirujúce na pobytovú kvalitu riešiť ako extenzívne, aj ako prvok systému modrozelenej infraštruktúry.

Užitie živého charakteru s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. V spevnených častiach priestranstva možné dočasné pobývanie pre prevádzky v stavbách orientovaných do priestranstva. Pred Kinom Lipa priestor pre trhové udalosti.

ČASŤ LOKALITY CHRENOVÁ IV.

Priestranstvá sú tvorené panelovými domami bytovej výstavby – neskorej technickej fázy, riadkového usporiadania vo svahu, s doplnením o hodnotné súbory rodinných radových domov, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú rozšírenie ulice Dlhá, ktorá bola pôvodným jadrom asanovanej dediny Chrenová a priestranstvo strelnice s dnešným športovým a komunitným využitím.

Kompozícia časti lokality založená na prepojoch Dlhej a Levickej ulice, v mierne svažitom teréne, ktoré tvoria základný skelet časti lokality. Priestor medzi nimi je vyplnený pestrou škálou štruktúr, prevažne drobnej mierky, s typickým javom lineárnych priestranstiev situovaných medzi zástavbou, s orientáciou po vrstevnici.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na susedné modernistické štruktúry, prevažne časť lokality Chrenová II a III, ktoré z podstaty hustejšie obývaných štruktúr disponujú pestrejšou vybavenosťou. V rámci časti lokality spádovosť do priestranstiev na Dlhej ulici, ktorá je prechodom medzi drobnou mierkou vnútornej časti časti lokality a Chrenovou III. väčšej mierky.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.Pre väčšie parkovacie plochy žiadané použiť vodopriepustné povrchy.

Prvky pobytové súčasťou priestranstiev modernistického mesta v pestrej škále podôb, ako prostriedok moderácie dejov i špecificky ako prvok identity jednotlivých priestranstiev medzi bytovými domami.

Výsadby sa uplatnia v pestrej podobe, prevažne ako výsadby stromov a povrchov v parkových priestranstvách modernistického mesta a v menšej výmere i drobné výsadby ako detail priestranstiev či predzáhradky. Výsadby budú charakterom odpovedať drobnejšej mierke priestranstiev časti lokality.

Užitie pestrej škály podôb, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania pre komunitné aktivity či predzahrádky bytových domov. Priestranstvá medzi bytovými domami, zdieľanými priestormi pre susedov z priľahlých bytových domov.

CH 6.1/ Dlhá

Predpriestor strednej odbornej školy techniky a služieb a objektov občianskeho vybavenia reprezentatívneho charakteru. Miestne centrum pre časť lokality, s významom i pre susediace časti lokality. Priestranstvo s drobnou mierkou stavieb i priestorov, čo je žiadané rešpektovať.

Kvalitou priestranstva je jeho mierka, ktorá odpovedá postupnému znižovaniu veľkosti stavieb i priestranstiev z centra Chrenovej smerom na okraj k Levickej ulici.

Trávnaté pásy pozdĺž komunikácie a parkovacích plôch doplniť stromoradiami či skupinami stromov. Predpriestor strednej školy a objektov občianskeho vybavenia riešiť ako upokojený. Žiadané posilňovať pešie prepojenie smerom na ulici Výstavná.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy parkovísk riešiť v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na predpriestor nadväzujúcich objektov a orientovať smerom do priestranstva.

Výsadby stromov riešiť ako doplnenie stromoradia v trávnatých pásoch. Prednostne riešiť v štandarde listnatých stromov. Nízke ihličnaté stromy a kríky k redukcii pre zvýšenie priehľadnosti priestranstva.

Užitie dané prítomnosťou občianskej vybavenosti, využívanej na každodennej báze. Priestranstvo s každodenným užitím po celý deň. V priestranstve možnosť dočasného pobývania v podobe predzáhradok pohostinského zariadenia.

CH 6.2/ Pri strelnici

Vstupný priestor do športového areálu a miestne jadro. Náplň priestranstva naviazaná na športový areál, ktorý je tiež priestranstvom, len s vlastným režimom.

Kvalitou priestranstva je na štruktúru rodinných domov veľkorysý profil so širokým zeleným pásom, ktorý umožňuje umiestnenie programu priestranstva. Zmenšenie šírky zeleného pásu neprípustné. V priehľadoch cez ihrisko dominantný Zobor.

Žiadané posilňovať upokojenie predpriestoru športového areálu úpravou materiálového krytu vozovky. Preveriť rozšírenie priestranstva smerom do športového areálu posunom oplotenia na vytvorenie priestoru pre návštevnícke krátkodobé státia mimo vozovku ulice Pri strelnici. Žiadané posilňovať väzbu priestranstva na Chrenovú.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov, prípadne bežných (kamenná dlažba, alebo betónová dlažba) a celoplošne materiálovo upokojiť plochu priestranstva. Mimo vozovku ulice Pri strelnici riešiť spevnené povrchy dlažbou so širokou škárou.

Prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na vstup do športového areálu v zodpovedajúcej kapacite. Zelený pás priestorom pre pobytové prvky sedacie, detské a komunitné.

Výsadby riešiť ako kultiváciu existujúcich výsadieb, zachovať trávnatý pás pozdĺž oplotenia športového areálu. Neumiestňovať drobné výsadby kríkov. Možné doplniť ovocné stromy do zeleného pásu.

Užitie dané prevažne susediacim športoviskom. Mimo udalostí na futbalovom ihrisku náplňou bežné užívanie.

ČASŤ LOKALITY NOVÁ CHRENOVÁ

Priestranstvá sú a budú tvorené z individuálnej výstavby na svahoch orientovaných na juhozápad a výhľady na Nitru s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je určené parkom v novej zástavbe a parkom na ulici Korčeková.

Kompozícia časti lokality založená na vytváraní priestranstiev - miestnych centier, ktoré sú dostupné najbližšiemu okoliu v okruhu do siedmich minút chôdze. Týmto princípom sa pokryje nepravidelný tvar i štruktúra časti lokality v zmysle dostupnosti miestneho centra a spádovosti v časti lokality.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na susedné modernistické štruktúry, prevažne časť lokality Chrenová III, ktoré z podstaty hustejšie obývaných štruktúr disponujú pestrejšou vybavenosťou. Významnými väzbami rekreačné väzby na krajinu východu Nitry a vodný tok Selence, s potenciálom väzby na nábrežie Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové i ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny na hranici časti lokality.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Na hlavných komunikáciach dbať na minimalizáciu počtu počtu prvkov reklamného systému.

CH 7.1/ Korčekova

Miestne rekreačné parkové priestranstvo s potenciálom rozvoja miestneho občianskeho vybavenia a zázemia i komunitných aktivít. Centrum staršej zástavby rodinných domov. Rešpektovať mierku zástavby i orientáciu stavieb.

Kvalitou priestranstva sú jestvujúce výsadby a voľná trávnatá plocha v strede priestranstva, ktorá je potenciálom pre pestrú škálu užitia. Kombináciu voľnej plochy a častí s výsadbami stromov žiadané ďalej rozvíjať.

Preveriť upokojenie ulice Korčekova v oboch smeroch úpravou materiálového krytu vozovky (dlažba) v charaktere obytnej zóny. Zachovať rozsah trávnatej plochy vo vnútri priestranstva a rozvíjať jeho pobytový úžitok pre miestnych obyvateľov. Preveriť umiestnenie drobného objektu - zázemia parku na jeho západnom okraji na posilnenie potenciálu komunitného života priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (betónová dlažba) na pochôdznych aj pojazdných plochách, prípadne je možné použiť dlažbu kamennú. Parkové cesty riešiť v štandarde nespevnených povrchov (mlatový alebo štrkový povrch).

Prvky pobytové združovať a koordinovať s výsadbami. Prednostne ich umiestňovať vo väzbe na vstupy do parkových plôch a v blízkosti potenciálneho objektu zázemie parku. Preveriť umiestnenie pobytových prvkov detských a cvičiacich, vo väzbe na potenciálny objekt zázemia.

Výsadby riešiť tak, aby bola zachovaná spojitá voľná trávnatá plocha pre športovo rekreačné využitie. Výsadby stromov umiestňovať pozdĺž obvodu parkovej plochy. Z vnútornej trávnatej plochy odstrániť drobné výsadby kríkov, nové neumiestňovať. V priestranstve riešiť hospodárenie s dažďovou vodou.

Užitie s charakterom príjemného a inkluzívneho pobývania, s pestrou škálou aktivít. Priestranstvom centrum pre komunitu z najbližšieho okolia, s možnosťou dočasného pobývania či menších udalostí.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

CH 7.2/ Levická

Priestranstvo na vstupe do mesta od Vrábel, prevažne reprezentačného charakteru, s významom miestneho centra, vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy. Zároveň prítomná väzba na nový chrenovský cintorín, kde vybavenosť v priestranstve môže saturovať i potreby užívateľov cintorína. S ohľadom na blízkosť cintorína by v priestranstve mali byť saturované i potreby tohto areálu a jeho užívateľov.

Kvalitou priestranstva je dobrá dopravná obslužnosť, vrátane hromadnej dopravy, čo uľahčuje pohyb na cintorín. Kvalitou tiež prítomnosť kompozičnej osi smerom k cintorínu, ktorú je možné posilňovať.

Posilňovať väzbu priestranstva na park pri novom cintoríne. Park pri novom cintoríne komponovať na os obradnej siete, hlavnú os zvýrazniť alejmi stromov. Vhodným trasovaním komunikácie južného polkruhu vytvárať priestor na expanziu programu komerčného partnera zástavby rozvojových plôch po okrajoch priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pochôdzne plochy, najmä na okrajoch priestranstva, riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na komerčný parter zástavby, parkovo upravené plochy a výsadby. V priestranstve riešiť pohybové prvky cyklistické a zdieľané.

Výsadby riešiť tak, aby kompozične vhodne dopĺňali celistvé pôsobenie priestranstva, spájať s prvkami pobytovými a priestorom predzáhradiek parteru zástavby. Posilniť väzbu na cintorín výsadbou stromoradia či aleje, prípadne iného dôstojného riešenia.

Užitie s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Dôraz kladený na minimalizáciu bariér pre užívateľov, vzhľadom na blízkosť cintorína.

CH 7.3/ Plynárenská

Parkové priestranstvo a miestne centrum navrhovanej obytnej zástavby Novej Chrenovej, pozostávajúce z dvojice parkových priestranstiev odlišného charakteru. Východná časť, viac neformálneho charakteru, bude miestom s pestrou škálou aktivít a miestom pre komunity, podobne ako CH 7.1. V tejto časti sa môže uplatniť i športová vybavenosť, napríklad multifunkčné ihrisko či ďalšie športové plochy. Západná časť, naviazaná na v priestranstve prítomnú vybavenosť, bude každodenným centrom časti lokality. Západná časť môže byť pojednaná viac spevnene a formálne.

Kvalitou priestranstva je veľkorysé vymedzenie priestranstva a typická črta podoby, založenej na dualite častí priestranstva.

Vzhľadom na veľkosť priestranstva je možné do priestranstva umiestniť objekt občianskeho vybavenia pre posilnenie komunitného života, optimálne do východnej časti. Kvalitou taktiež centrálna pozícia v novej zástavbe časti lokality. Obe časti priestranstva žiadané prepojiť bezpečným a príjemným prepojením, napríklad ulicou s pokojnou dopravou, s výrazným podielom výsadieb stromov. Severnú hranu západnej časti priestranstva žiadané tvoriť objektom občianskej vybavenosti pestrej náplne (napríklad obchodná, kultúrna, služby), s orientáciou smerom do priestranstva, aj s možnou expanziou programu do priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pochôdzne plochy, najmä na okrajoch priestranstva, riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Parkové cesty riešiť v štandarde nespevnených povrchov (mlatový alebo štrkový povrch). Možné užitie špecifických mäkkých nespevnených či farebných povrchov ako autorského vstupu pri riešení herných prvkov a ihrísk v priestranstve.

Prvky pobytové pestrého charakteru budú v priestranstve významne zastúpené. V oboch častiach priestranstva sa uplatní pestrá škála pobytových prvkov sedacích, skrz ktoré bude moderovaná základná kostra dejov a subpriestory priestranstva. Ďalej sa uplatnia pobytové prvky detské a cvičiace, aj vo väčšom plošnom rozsahu, zvlášť vo východnej časti priestranstva. Možné sú i prvky komunitné.

Výsadby pestrej škály budú užité v priestranstve. Pôjde o kombináciu výsadieb stromov a výsadieb povrchov, vo väčšej miere s pobytovými kvalitami. Riešenie výsadieb bude súčasťou komplexného architektonického riešenia priestranstva. S výsadbami žiadané pracovať koncepčne a skrz návrh výsadieb tvoriť charakter priestranstva.

Užitie s charakterom príjemného a inkluzívneho pobývania, s pestrou škálou aktivít. Priestranstvom centrum pre komunitu z najbližšieho okolia, s možnosťou dočasného pobývania či menších udalostí rôznych druhov. Vo východnej časti priestranstva priestor pre dočasné pobývanie komunitného charakteru, napríklad komunitné záhradkárčenie.

CH 7.4/ Kopanice

Rozvíjať priestranstvo ako pobytové miesto v krajine a vstup zo zástavby do krajiny. V priestranstve akcentovať polohu na rozhraní sídla a krajiny i formou vhodných výsadieb a vytvorenia ekotonu. Výsadbami na hrane zastaviteľných plôch prepojiť s CH 7.5.

Kvalitou priestranstva väzba na navrhnutú krajinnú plochu (háj, krajinný sad), ktorá predstavuje rozšírenie priestranstva a priestor pre rozvoj pobytových kvalít kultúrnej krajinyvo väzbe na sídlo.

V priestranstve je možnosť umiestnenia drobného objektu, napríklad altánu, vo väzbe na potreby rekreácie na hranici sídla.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov s ohľadom na predpokladanú záťaž (prírodné povrchy, pešina). V ploche priestranstva možné použiť formálnejšie nespevnené povrchy (MZK, mlat).

Prvky pobytové sedacie, detské i komunitné, ideálne v prevedení prírodných prvkov vhodné umiestniť tak, aby boli zhodnotené pobytové kvality a výsadby stromov. Vhodné umiestniť ohnisko či verejný gril ako prvok bezpečného zakladania ohňa v krajine.

Výsadby a ich celkové pôsobenie by mali pôsobiť prírodným dojmom, ako prirodzená súčasť kultúrnej krajiny. Vhodné osadiť i ovocné stromy či jedlé kríky. Nutné voliť také výsadby, ktoré nevyžadujú intenzívnu starostlivosť.

Užitie menej rušnej podoby, obvykle ako zastavenie s pobytím na trase rekreačného pohybu. Miesto priestorom každodennej rekreácie (beh, bicykel) či pobytia s priateľmi a komunitou.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

C7.5/ Lapoše

Rozvíjať priestranstvo ako pobytové miesto v krajine a vstup zo zástavby do krajiny. V priestranstve akcentovať polohu na rozhraní sídla a krajiny i formou vhodných výsadieb a vytvorenia ekotonu. Výsadbami prepojiť s priestranstvom CH 7.4.

Kvalitou priestranstva pohľady na Zobor i do kultúrnej krajiny východu Nitry. Priestranstvo žiadané komponovať na pohľadovú os na Zobor.

V priestranstve možnosť umiestnenia drobného vybavenia, (verejné ohnisko, pobytové prvky, prístrešok) vo väzbe na potreby obytnej zástavby. Náplň priestranstva žiadané koordinovať s CH 7.4 tak, aby sa priestranstvá vzájomne dopĺňali.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov s ohľadom na predpokladanú záťaž (prírodné povrchy, pešina). V ploche priestranstva možné použiť formálnejšie nespevnené povrchy (MZK, mlat).

Prvky pobytové sedacie a komunitné koordinovať s výsadbami a umiestňovať vo väzbe na cestnú sieť. Vhodné voliť prírodnú podobu prvkov.

Výsadby a ich celkové pôsobenie by mali pôsobiť prírodným dojmom ako prirodzená súčasť kultúrnej krajiny. Vhodné osadiť i ovocné stromy či jedlé kríky. Nutné voliť také výsadby, ktoré nevyžadujú intenzívnu starostlivosť s ohľadom na údržbu.

Užitie menej rušnej podoby, obvykle ako zastavenie s pobytím na trase rekreačného pohybu. Miesto priestorom každodennej rekreácie (beh, bicykel) či pobytia s priateľmi a komunitou.

CH 7.6/ Panská tabla

Priestranstvo kombinujúce parkový a spevnený charakter, kompozične ekvivalent k CH 7.2, s významom počiatočného priestranstva v štruktúre novej zástavby v Novej Chrenovej. Priestranstvo s významom miestneho centra, avšak i s možným presahom nadmiestneho významu, vzhľadom na blízkosť Zlatomoraveckej ulice. V priestranstve prítomná pestrá škála vybavenosti, predovšetkým v západnej spevnenej časti.

Kvalitou parkovej časti priestranstva už existujúce výsadby z dnešného areálu, ktoré je možné čiastočne využiť v návrhu priestranstva. Kvalitou je tiež plošná veľkorysosť priestranstva, ktorá umožňuje do priestranstva umiestniť pestrý program, najmä do východnej parkovej časti. V spevnenej časti žiadané upokojenie dopravy, prevažne miestnej obsluhy, napríklad úpravou nivelity vozovky.

Medzi časťami priestranstva, oddelenými významnou miestnou obslužnou komunikáciou, navrhnúť dostatočné pešie prepojenie aspoň dvojicou priechodov pre chodcov. Charakter a náplň priestranstva žiadané koordinovať s CH 7.3 tak, aby sa priestranstvá navzájom dopĺňali.

Povrchy vozovky riešiť v štandarde bežných povrchov. Pochôdzne plochy, najmä na okrajoch priestranstva, riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). V hodnotných povrchoch riešiť i spevnenú časť priestranstva. Parkové cesty riešiť v štandarde nespevnených povrchov (mlatový alebo štrkový povrch). Možné užitie špecifických mäkkých nespevnených povrchov ako autorského vstupu pri riešení herných prvkov a ihrísk v priestranstve.

Prvky pobytové pestrého charakteru budú v priestranstve významne zastúpené. V oboch častiach priestranstva sa uplatní pestrá škála pobytových prvkov sedacích, cez ktoré bude moderovaná základná kostra dejov a subpriestory priestranstva. Ďalej sa uplatnia pobytové prvky detské a cvičiace, aj vo väčšom plošnom rozsahu, zvlášť vo východnej časti priestranstva. Možné sú i prvky komunitné.

Výsadby pestrej škály budú užité v priestranstve. Pôjde o kombináciu výsadieb stromov a výsadieb povrchov, vo väčšej miere s pobytovými kvalitami. Riešenie výsadieb bude súčasťou komplexného architektonického riešenia priestranstva. S výsadbami žiadané pracovať koncepčne a skrz návrh výsadieb tvoriť charakter priestranstva. Žiadané využiť jestvujúce výsadby z dnešného areálu v území.

Užitie s charakterom príjemného a inkluzívneho pobývania, s pestrou škálou aktivít. Priestranstvom centrum pre komunitu z najbližšieho okolia, s možnosťou dočasného pobývania či menších udalostí.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY BREZOVÝ HÁJIK

Priestranstvá sú determinované špecifickými objektami areálov, nákupných centier i novej výstavby tejto časti, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je parkové predmostie Brezového hájiku a rozšírenie triedy Andreja Hlinku v časti športovísk. Časť lokality tvorí nábrežie, ktoré je významnou kompozičnou časťou lokality Chrenová, v tejto časti ide o predmostie s prepojením súboru lokalít Sever a lokality Martinský vrch.

Kompozícia časti lokality založená na parkovom priestranstve, ako priamom prepojení Martinského vrchu a nábrežia Nitry, v zmysle kontinuity krajiny. V protiklade k tomu sú plochy obchodných centier na Chrenovskej ulici, ktoré sú žiadané k dourčeniu vnútornej logiky i vo vzťahu k susedným častiam lokality.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na Martinský vrch a nábrežie Nitry či Chrenovú I.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy parkovacích státí na parkoviskách riešiť ako vodepriepustné.

Prvky pobytové koncentrované do parkových priestranstiev a vo väzbe na vybavenosť. Žiadané minimalizovať užitie pohybových prvkov zabrañujúcich.

Výsadby založené na výsadbách povrchov a stromov. Rozľahlé plochy parkovísk dopĺňať výsadbami stromov.

Užitie riešené s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Vhodné tiež dočasné pobývanie. Vo väzbe na obchodné centrá riešiť reklamný systém kultivovaným spôsob pri minimalizovaní veľkoplošnej reklamy.

C8.1/ Brezový hájik

Jeden z hlavných mestských parkov východnej časti mesta, vhodným na rekreačné i športové využitie užívateľov zo širšieho okolia, naviazaný na Martinský vrch i nábrežie rieky Nitry. Priestranstvo tvorí prepojenie týchto parkových plôch. Charakterom viac krajinné priestranstvo než formálny park.

Kvalitou priestranstva je významná rozloha parku, ktorá umožňuje pestrú škále charakterov parku od otvorených veľkých plôch po husté výsadby stromov, čo napomáha moderácii dejov v priestranstve.

Rozvíjať krajinný charakter parku, tvorený čitateľnou skladbou skupín stromov a voľných plôch s akcentom aleje v stope vnútorného mestského okruhu. V riešení cestnej siete akcentovať os vnútorného mestského okruhu ako chrbticovú pohybovú väzbu v centrálnom priestore mesta. Posilňovať atraktivitu miest vstupov do priestoru parku a rozvíjať ich vhodným vybavením a prvkami. Pre park prospešná blízkosť vybavenia v podobe kaviarne a hygienického zázemia - prípadne preveriť možnosť umiestnenia na obvode parku.

Povrhy riešiť podľa hierarchizovania cestnej siete, podľa jej významu a zaťaženia užívateľmi parku. Hlavnú cestnú sieť riešiť v štandarde hodnotných, prípadne bežných povrchov (liaty betón, dlažba, prípadne alfaltový povrch). Ostatnú cestnú sieť riešiť prevažne v štandarde nespevnených povrchov (mlatový alebo štrkový povrch).

Prvky pobytové sedacie, prípadne i komunitné, umiestňovať pozdĺž hlavných trás pohybu (os vnútorného okruhu). Prvky pobytové slúžia aj k aktivácii vstupov do parku, najmä z obytnej zástavby a od objektov občianskeho vybavenia. Prvky pobytové cvičiace a detské umiestňovať do menej exponovaných miest parku, najmä v jeho južnej časti, vo väzbe na obytnú zástavbu. V parku priestor pre psie ihrisko.

Výsadby riešiť ako kultiváciu a doplnenie existujúcich výsadieb. Zachovať vhodné plochy pobytových trávnikov na rekreáciu a pobyt užívateľov. Časť výsadieb povrchov riešiť ako extenzívne či lúčne porasty.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie a voľnočasové či športové aktivity. V parku priestor pre udalosti.

ČASŤ LOKALITY CHRENOVSKÝ DVOR

Priestranstvá budú určené rozvojom možných veľkoobchodov, prípadne objektov pre výrobu s potenciálne dobrým dopravným napojením, v budúcnosti s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev nie je určené.

Kompozícia časti lokality založená na pravidelnom rytme plošných priestranstiev i v súbehu so susednými časťami lokality, v severojužnom smere, ktoré traktujú pohyb po vonkajšom okruhu.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na Martinský vrch a Novú Chrenovú. Rekreačné väzby prevažne na kultúrnu krajinu východu Nitry. Limitom pre väzby priemyselná zóna na Levickej ulici, ktorá limituje väzby vo východozápadnom smere na Chrenovú a ďalej na centrum.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev. V areáloch s výrazným podielom spevnených povrchov aktívne riešiť hospodárenie s dažďovou vodou i prehrievaním plôch.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny na hranici časti lokality.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Poloha pri Levickej a Zlatomoraveckej živou ulicou s pestrou obchodnou vybavenosťou. Na hlavných komunikáciách dbať na minimalizáciu počtu veľkoplošných prvkov reklamného systému.

CH 9.1/ Zlatomoravecká

Parkové priestranstvo a miestne centrum na hlavnej triede vedenej do mesta. Priestranstvo prevažne parkového charakteru, s aktívnym parterom stavieb po obvode. Priestranstvo s viac formálnou podobou.

Kvalitou priestranstva je poloha na Zlatomoraveckej a s tým súvisiaca dobrá dopravná obslužnosť i predpoklad vyššieho využitia väčším počtom užívateľov.

Východnú frontu dotvoriť viacpodlažným objektom s parterom. Komponovať priestranstvo na pohľadovú os na Zobor. Zachovať voľné priehľady na Zobor a Nitru. Do priestranstva vhodné integrovať priestranstvo okolo obchodného centra, vrátane parkovacích kapacít, novou zástavbou priestorovo sceliť okraje priestranstva. Obchodné centrum v čase k transformácii do viacpodlažného polyfunkčného objektu. V priestranstve nutné riešiť modrozelenú infraštruktúru a hospodárenie s vodou zo spevnených plôch a striech.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Parkové cesty riešiť v štandarde nespevnených povrchov (mlatový, štrkový povrch) či bežných povrchov pre viac zaťažené plochy.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na aktívny parter stavby vo východnej hrane priestranstva, ďalej od Zlatomoraveckej. Pobytové prvky pre hru a šport v priestranstve nie sú nutné, vzhľadom na blízkosť CH 7.6. V priestranstve umiestniť pohybové prvky cyklistické.

Výsadby stromov umiestňovať po obvode priestranstva a koordinovať s riešením partera a parkovania. Vo väzbe na partere pobytové výsadby povrchov. V ploche priestranstva výsadby prevažne plniace ekologické funkcie a funkciu hospodárenia s vodou.

Užitie rôznorodé s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. Priestranstvo slúži ako centrum vybavenosti nadmiestneho významu.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY MIKOV DVOR

Priestranstvá sú tvorené rodinnými domami, ktoré doplní drobná výroba s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je v časti vstupu do poľnohospodárskeho múzea na nábreží Selenca, ktoré je prirodzenou súčasťou areálového komplexu Agrokomplexu, v blízkosti archeologického náleziska opevnenia Mačacieho zámku.

Kompozícia časti lokality s nosným prvkom v podobe krajinnej osi potoka Selenca, ktorý prepája štrukturálnu nesúrodú časť lokality. Dôležitým prvkom tiež vonkajší mestský okruh, na ktorom sú v časti lokality vymedzené priestranstvá.Zároveň je väzbou na priestranstvá v susedných častiach lokalít.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb po toku Selenca na Janíkovský kanál a ďalej nábrežie Nitry. Limitom pre väzby na Janíkovce bariéra rýchlostnej cesty.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové naviazať na miestne jadrá a vybavenosť pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny na hranici časti lokality. Prvkami posilňovať väzbu na Selence a Janíkovský kanál.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru. Posilňovať výsadbami os Janíkovského kanálu.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Na hlavných komunikáciach dbať na minimalizáciu počtu prvkov reklamného systému.

CH 0.1/ Poľnohospodárske múzeum, vstup

Predpriestor Slovenského poľnohospodárskeho múzea v prímestskej osi Chrenovská. Atraktívny úvod do areálu významnej inštitúcie.

Kvalitou priestranstva sú priehľady na Zobor i do areálu, kde vystavené exponáty môžu byť lákadlom k návšteve. Do riešenia priestranstva zapojiť existujúcu sochu ženy (severne od vstupu do múzea).

Posilňovať upokojenie priestranstva vhodným materiálovým krytom a zaistením dostatočného odstupu komunikácie od vstupných partií múzea. Zaistiť dostatočnú rozptylovú pešiu plochu pre návštevníkov.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pochôdzne plochy, v nadväznosti na vstupné partie múzea, riešiť v štandarde hodnotných povrchov (veľkoformátová dlažba, liate betónové povrchy).

Prvky pobytovej sedacej a pohybovej cyklistickej umiestňovať vo väzbe na vstupné partie múzea a koordinovať s výsadbami stromov. Prvky umelecké umiestňovať do kompozične exponovanej polohy priestranstva v pohľadovej osi triedy Chrenovská a vstupu do múzea.

Výsadby stromov riešiť s ohľadom na celkovú kompozíciu priestranstva a koordinovať s prvkami vybavenia. Pozdĺž triedy Chrenovská umiestňovať obojstranné stromoradie.

Užitie dané prítomnosťou múzea. Žiadané viac otvoriť areál do priestranstva a nechať priestor k expanzii programu ako pozvania do múzea.

CH 0.2/ Pri Janíkovskom kanáli

Vstup do mesta a miestne centrum vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy, s väzbou na krajinnú os Janíkovského kanála. Väzbu priestranstva na nábrežie Janíkovského kanála žiadané ďalej posilňovať. Priestranstvo s prevahou parkových plôch.

Kvalitou priestranstva je okolitá krajinná situácia, s vodným tokom a rybníkom, ktoré predstavujú atraktívne prostredie. Limitom je prítomnosť rýchlostnej cesty, ktorá je bariérou i zdrojom hluku, ktorý je potrebné minimalizovať, napríklad riešením výsadieb.

Časť priestranstva južne od južného polkruhu riešiť ako parkové priestranstvo prírodno-rekreačného charakteru a ako prirodzený prechod mesta do krajiny. Posilňovať kvalitu peších väzieb pod diaľnicou smerom do Janíkovcov. Vhodným trasovaním komunikácie južného polkruhu vytvárať priestor na expanziu programu komerčného partnera zástavby rozvojových plôch po okrajoch priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pochôdzne plochy, najmä na okrajoch priestranstva v severnej časti priestranstva, riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Povrchy vo väzbe na vodný tok a plochy nespevnené.

Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na aktívne miesta priestranstva a nábreží Janíkovského kanála. Prvky pobytové cvičiace, komunitné a detské umiestňovať prednostne v južnej parkovej časti priestranstva, vo väzbe na nábreží Janíkovského kanála.

Výsadby stromov riešiť formou stromoradia pozdĺž vonkajšieho okruhu a v nadväznosti na komerčný parter zástavby. Pozdĺž Janíkovskej triedy umiestňovať listnatú alej na parter.

Užitie predovšetkým ako všedné pobývanie v parkovom prostredí, s možnosťou rekreačných aktivít. V priestranstve možnosť dočasného pobývania a komunitných aktivít.

CH 0.3/ Pri Selenci

Vstup do mesta reprezentantívneho charakteru a ako miestne centrum vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy. Priestranstvo prevažne spevneného charakteru. Parkové a krajinné plochy prítomné vo väzbe na vodný tok.

Kvalitou priestranstva je poloha na rozhraní sídla a krajiny, s priamymi rekreačnými väzbami na okolie Nitry a zároveň v blízkosti vodného toku - krajinnej osi Selence a priestranstva vo väzbe na vodný tok. Limitom je prítomnosť rýchlostnej cesty, ktorá je bariérou i zdrojom hluku, ktorý je potrebné minimalizovať, napríklad riešením výsadieb.

Posilňovať väzbu priestranstva na nábrežie Selence. Zaistiť peší prístup k vodnému toku z priestoru priestranstva. Vhodným trasovaním komunikácie južného polkruhu vytvárať priestor na expanziu programu komerčného partnera zástavby rozvojových plôch po okrajoch priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pochôdzne plochy, najmä na okrajoch priestranstva, riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba).

Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na aktívne miesta priestranstva a nábrežie Selenca. Vo väzbe na vodný tok používať pobytové prvky prírodného charakteru.

Výsadby stromov umiestňovať po obvode priestranstva a koordinovať riešením parteru a parkovania. Pozdĺž nábrežia Selenca umiestňovať drobné ekologické výsadby a brehové porasty s výsadbami stromov.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie, prevažne v réžii obyvateľov najbližšieho okolia. Časť užívateľov bude zo skupiny rekreantov na trase z mesta do krajiny, ktorí si dajú v priestranstve pauzu. Dočasné pobývanie v priestranstve možné a žiadané.

L4

SEVER

Lokality Sever reprezentujú územie súboru severne od srdca Nitry. Sú vymedzené severne nábehom masívu južného výbežku Tribeča, hradiskom, Zoborom, západne Lupkou, vinicami a sadmi, východne obcou Nitrianske Hrnčiarovce a z juhu cestou I. triedy 64 a Martinským vrchom. Celá časť disponuje unikátnymi výhľadmi na historickú Nitru .Takto vymedzený Sever sa rozpína medzi katastrálne územia Zobor a Drážovce.

Cieľovým stavom tejto časti je podporiť celkový charakter svažitej časti mesta, s doplnením jednoznačných a rozoznateľných priestranstiev, ich štruktúry a jadier, ktoré umožňujú zlepšenie prepojení s rekreačne hodnotnou časťou CHKO Ponitrie, Zoborom a jeho krajinnými priestranstvami pri minimalizovaní negatívnych dopadov okolitých dopravných stavieb so zlepšovaním nadväzností priestranstiev na okolité súbory lokalít. Rizikovými časťami sú v tomto ohľade okolie Šindolky a úpätie Zobora s jeho prepojením na rieku Nitra a všeobecne súbory lokalít Stred a Východ.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä jadro CHKO Ponitrie a prepojenia na okolie v podobe vrchu Lupka. Charakter prepojení a krajinných priestranstiev v týchto častiach nemôže odporovať základným princípom ochrany krajiny. Výraznou časťou tohto systému je hlavná sieť priestranstiev zastavanej časti ako i morfológia. V tomto území je vo vzťahu k šírke jednotlivých profilov priestranstiev zložitejšie umiestňovať výsadby a nadväzujúcich opatrení zelenomodrej infraštruktúry bez obmedzení pohybu. Nadväzujúce výsadby súkromných záhrad sú tak nedielnou súčasťou dotvorenia celku tohto systému v staršej zástavbe i s ohľadom na pôvodný historický kontext tejto časti ako záhrad. Podobné platí i pri rôznych areáloch v krajine a je preto nutné venovať zvýšenú pozornosť výsadbám v nich, prípadne ich redukcií. Novšie časti v okolí Lupky a Šindolky princípy modrozelenej infraštruktúry implementujú. Nábeh Zobora zo strany Lupky je podporený záhradami a doplnením krajinných línií smerom na súbor lokalít Severozápad.

Typológia priestranstiev v zastavanom území je založená v staršej zástavbe na úzkych priestranstvách v zložitých sieťach umiestnených v náročnej morfológií. Ide najmä o priestranstvá v rozvoľnenej prímestskej zástavbe s časťami kompaktnej prímestskej zástavby, záhrad, areálov vzdelávania a starostlivosti. Nová zástavba využíva z časti kompaktnú mestskú zástavbu a od nej sa odvíja i charakter priestranstiev a uzavretých vnútroblokov. Špecifikom niektorých priestranstiev je práca s archeologickými stopami či špecifickými morfologickými situáciami a výhľadmi (kláštor Zobor, Zoborské jazierko a podobne). V území sa taktiež nachádza niekoľko celkov zástavby so špecifickým historickým vznikom alebo usporiadaním, u ktorých je vhodné zástavbu reflektovať nad rámec detailu charakteru – Poštová kolónia (ulica Nécseyho), drobná radová zástavba a súbory konca 20. storočia (ulica Rúžová a ďalšie podobné časti).

V krajinných priestranstvách sú to najmä zmienené krajinné plochy a čiastočne krajinné línie. Špecifikom sú priestranstvá spojené s archeologickými stopami hradísk.

Miera stability lokality vyššia. Staršia zástavba rodinných domov Zobora so stabilnou sieťou priestranstiev. Krajinná štruktúra prevažne stabilizovaná, s nižšou mierou stability novej vymedzenej štruktúry a priestranstiev v časti poľnohospodárskej krajiny.

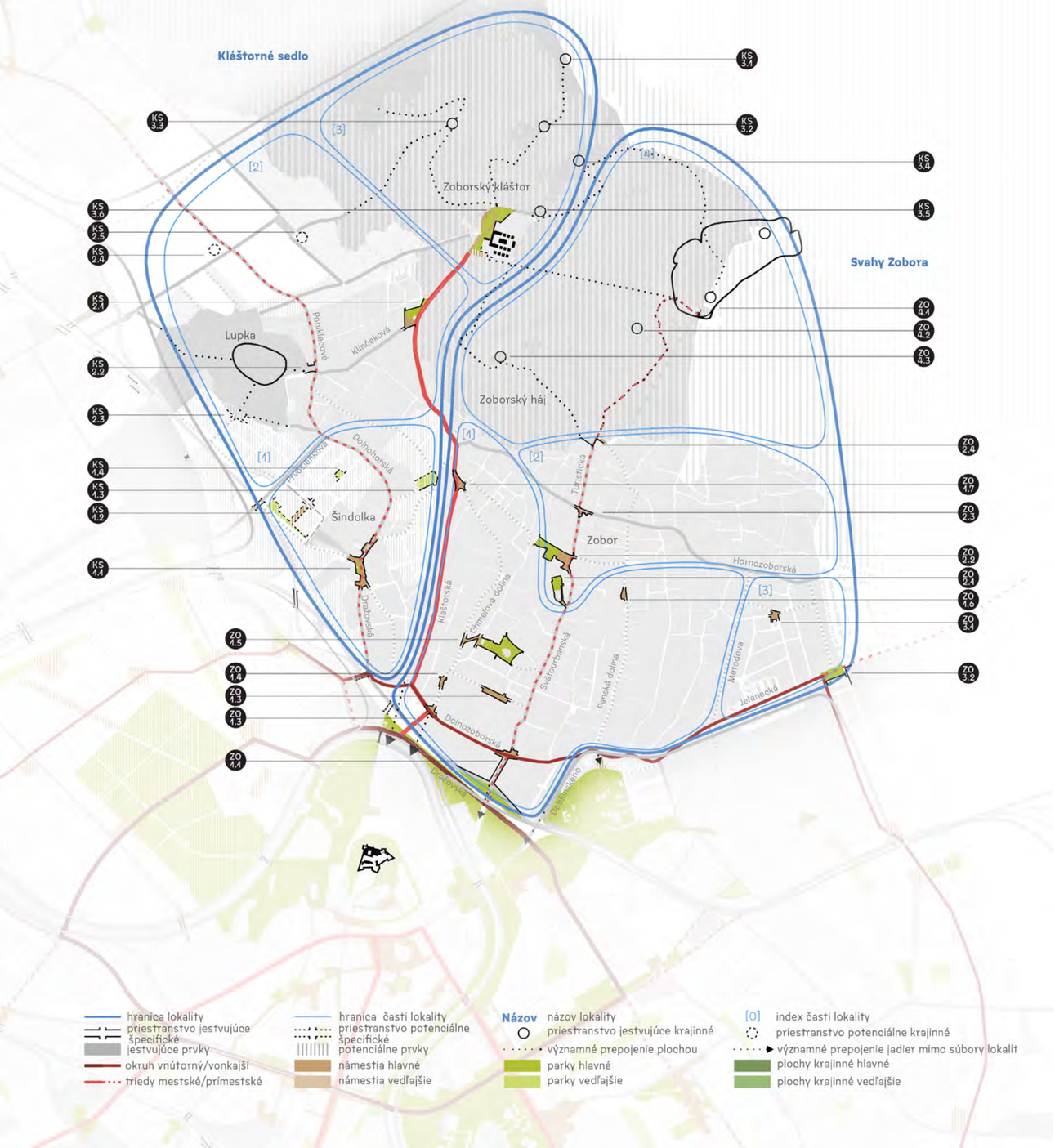

KS Kláštorné sedlo
[1] Šindolka
[2] Lupka
[3] Kláštor

ZO Svahy Zobora
[1] Podzoborie
[2] Hornozoborská
[3] Strelnica
[4] Zobor

200 500 1000

L4 SEVER
lokalitná mapa

Súbor lokalít Sever je delený na lokality Kláštorné sedlo a Svahy Zobora. Kláštorné sedlo je miestom cesty ku kláštoru Zobor a okolitého morfologického sedla, vytvoreného morfológiou blízkeho pahorku Lupka a jeho naviazanie smerom na Meškov vrch. Svahy Zobora sú celkom od jeho úpätia v blízkosti rieky Nitra, až po jeho vrchol. Oba celky tak obsahujú zástavbu i hodnotné prírodné prostredie s dominantou krajinnou vedutou Nitry.

Kláštorné sedlo je následne delené na časti Šindolka, Lupka a Kláštor. Šindolka je časťou, kde historické jadro doplnené o novú zástavbu prepája túto časť ďalej na Dražovce a Lúky. Lupka je potom morfologickým výbežkom s pahorkom hradiska blízkych svahov. Kláštor je oblasťou Zoborského kláštora a krajiny smerom na Meškov vrch. Svahy Zobora sú následne delené na časti Podzoborie, Hornozoborská, Strelnica a Zobor. Podzoborie je nábehom Zobora s priľahlými zárezmi, Hornozoborská potom vrcholovou časťou zástavby Zobora. Strelnica je uceleným celkom zástavby Svahov Zobora s časťou lokality Zobor ako jej neprehliadnuteľným nitrianskym pahorkom.

Hlavnými kompozičnými celkami zastavaného územia sú Kláštorná mestská trieda, rozvinutie prímestských tried Michalská a Zoborská, spolu so severnou časťou vonkajšieho okruhu – všetky by mali byť podľa možností doplnené o stromoradia a kvalitnejšie povrchy s akcentovaním špecifických priestranstiev. Kláštorná trieda spája priestranstvá Zoborského kláštora, Klinčeková, Kláštorská s uzlom Dolnozoborská - vstup na Zobor. Zoborská trieda je priamym nástupom na Zobor s uzlom Amfiteáter - vstup na Zobor, Kostolom svätého Urbana, Pri starej lanovke, Turistická a Podhájska. Michalská trieda smeruje na Dražovce a spája Pri prameni a Hradisko Lupka. Okruh prepája uzly priestranstiev s Jeleneckou. Ďalšie priestranstvá v častiach tvoria ich charakterom vnútornejšie jadrá.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev sú zmieňované plochy, konkrétne plochy krajinného duchu lesoparkov a chránených oblastí Lupky a Zobora, spolu s hlavným jadrom CHKO Ponitrie. Všetky tieto časti sú doplnené o krajinné priestranstvá rozvíjajúce rôzne nadväzujúce aktivity.

— ochraňuj hodnoty krajiny vo vzťahu k morfológii Zobora
— rešpektuj historické osi a komponovanie priestranstiev, zjasňuj ich a zvyšuj ich prehľadnosť
— podporuj drobné pešie prepojenia a priechody pomedzi rodinné domy
— dodržuj nastavenie hierarchie a kontinuity priestranstiev
— rieš priestranstvá pri občianskej vybavenosti vo vzťahu k ich významu a náplni
— z hlavných pohybových os vytváraj miesta pre príjemný pohyb a pobyt
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na širšie okolie, minimalizuj bariérový efekt ulice Chrenovská
— koncepčne pojmi areály u nábehu Zobora ako významovo obdobný celok, prepojený severnou časťou vonkajšieho okruhu
— predvídaj problémy s dopravnou infraštruktúrou a prepojením na okolie, hľadaj možnosti zahĺbeného alebo tunelové riešenia
— kladť vysoký dôraz na prezentáciu vrstvy hradísk a zaniknutého kláštora, s ohľadom na ich krajinný potenciál
— rieš konflikt medzi ochranou prírody a tlakom na rekreačné využitie Zobora vhodne zvolenými riešeniami

KS/ **KLÁŠTORNÉ SEDLO**

ČASŤ LOKALITY ŠINDOLKA

Priestranstvá historicky osídleného úpätia sedla, dnes obsadené cirkevnými a školskými objektami. S napojením na kríženie s cestou číslo 64 prvej triedy sa otvorí možnosť k realizácii navrhnutého bytového celku Šindolky, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú osada Šindolka a čelné priestranstvo nového celku Šindolka.

Kompozícia časti lokality založená na priestranstve Dolnohohorskej/Dražovskej ulice, s centrálnym priestranstvom v mieste historického prameňa Šindolky. Typickým prvkom kompozície sú zelené svahy nábehu na Zobor s vinicami.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na Podzoborie a ďalej centrum mesta. V rámci časti lokality prítomná väzba na vybavenosť vo väzbe na zjazd na cestu I./64. Rekreačné väzby distribuované medzi Zobor, krajinu severu Nitry a nábrežie rieky Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytové prvky viazať na výsadby v priestranstvách, ktoré budú obsadzovať rôzne rozšírenia v uličnom profile.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Výsadby stromov a drobné výsadby v uličnom priestore situovať všade tam, kde je to priestorovo možné.

Užitie komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, prevažne v réžii obyvateľov lokality. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách.

KS 1.1/ Pri prameni

Historické priestranstvo s parkovým charakterom, naviazané na prameň a občiansku vybavenosť novšieho pôvodu. V priestranstve reflektovať historický prvok prameňa, v minulosti ako jasný orientačný bod v krajine. Priestranstvo vnímať ako dôležité zastavenie pre pútnikov a turistov na Svätojakubskej ceste a zároveň východzí bod turistických trás.

Kvalitou priestranstva je historická stopa prameňa i archeologické nálezy, spolu s príbehom o histórii miesta, ktorý môže byť nosným prvkom priestranstva.

Okolie prameňa pojednať ako parkové priestranstvo - oázu, aj skrz minimalizáciu výmery a duplicity plôch komunikácií, tento priestor vrátane susedného jazierka je vhodný pre aplikáciu princípov MZI. V návrhu možno uplatniť archeologické poznatky o osade Šindolka.

Povrchy vo väzbe na prameň - centrálna časť priestranstva - riešiť v štandarde historizujúcich či hodnotných povrchov (kamenná dlažba, mlat). Miesto vývery prameňa vhodné riešiť ako prvok drobnej architektúry. Povrchy vozovky bežné.

Prvky pobytové sedacie koncentrovať prevažne v časti u prameňa. Priestranstvo je vhodné k umiestneniu umeleckého prvku. Časť priestranstva pri obratisku autobusov vhodná k umiesteniu prvkov pohybových zdieľaných a pohybových cyklistických.

Výsadby významne zastúpené v priestranstve. Priestranstvo pojednať mäkko, s väčším podielom výsadieb povrchov, s ohľadom na zachovanie vidieckeho charakteru priestranstva. Výsadby stromov tématicky ladené k prvku vody v priestranstve.

Užitie dané prítomnosťou občianskej vybavenosti i pozíciou na trase na Zobor. Priestranstvo pobytového charakteru príjemného pobývania.

KS 1.2/ Dražovská

Priestranstvo s významom vstupného bodu do Šindolky, slúžiace ako obchodné a spoločenské zázemie pre obyvateľov časti lokality. Kombinácia parkového priestranstva, izolačnej funkcieu a obchodnej ulice širokého profilu.

Kvalitou priestranstva je dobrá dopravná dostupnosť a prítomnosť rozvojových plôch, v ktorých je možné saturovať deficit vybavenosti v časti lokality. Žiadaná nielen obchodná vybavenosť, ale i vybavenosť kultúrna, školská či sociálna.

Umožniť komfortný a bezpečný nemotorový pohyb od zastávky verejnej hromadnej dopravy Šindolka do priestranstva a ďalej po hlavných trasách pohybu v území (smer KS 1.1 a Dolnohorská ulica). V priestranstve minimalizovať počet parkovacích a odstavných stát,í s ohľadom na vyvarovanie sa podoby priestranstva v duchu predmestských maloobchodných plôch s parkoviskami. Naopak, žiadané tvoriť charakter živej obchodnej ulice.

Povrchy pochodzích plôch riešiť v štandarde hodnotných povrchov. Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby (napríklad so širokými špárami).

Prvky budú zastúpené najmä prvkami pobytovými sedacími a prvkami pohybovými cyklistickými či zdieľanými. Pobytové prvky budú umiestnené do parkovej časti priestranstva a vo väzbe na perter.

Výsadby stromov dopĺňať do trávnatých pásov pozdĺž komunikácie a medzi parkovacie státia. Popri Dražovskej ceste uvažovať s výsadbou stromoradia, prípadne krajinného pásu väčšej šírky ako prvku oddelenia priestranstva od cesty I/64 a jej privádzačov. V blízkosti zastávky Šindolka vhodné umiestňovať výsadby stromov. Zelenú časť priestranstva riešiť ako intenzivný zelený prvok plniaci funkcie modrozelenej infraštruktúry (spolupôsobenie pestrej škály výsadieb a technických opatrení hospodárenia s vodou). V pevnej časti priestranstva, v obchodnej ulici, žiadané obojstranné stromoradie.

Užitie s charakterom príjemného pobývania, s programovou náplňou danou vybavenosťou a dobrým dopravným napojením. Miesto každodenných nákupov i spoločenského života. Vhodné podporovať dočasné pobývanie v priestranstve.

KS 1.3/ Na vinohrade

Krajinné až parkové priestranstvo s polohou vo vinohradoch (i bývalých), s významnou morfológiou. Priestranstvo s výhľadmi do okolia a zároveň silným spolupôsobením okolitých viníc a krajiny.

Kvalitou priestranstva sú špecifická situácia vinohradov a historická tradícia pestovania vína na svahoch Zobora, ktorú je žiadané v novej situácii reflektovať v charaktere.

V prípade zastavania s priestranstvom susediacich plôch musí priestranstvo zastať úlohu lokálneho centra susediacich nových, ale i jestvujúcich (ulica Kláštorská) štruktúr, s funkciou pobytovou i komunitnou, kde časť priestranstva môže byť vyhradená susedským aktivitám.

Povrchy budú mať prevažne podobu nespevnených povrchov či výsadieb povrchov (trávnik pobytový, trávnik s prímesou bylín, trávnik do sadu) a nespevnené (pešina, mechanicky spevnené kamenivo) pre pohyb.

Prvky budú zastúpené prvkami pobytovými sedacími, v prípade zastavania okolia priestranstva i prvkami pobytovými komunitnými, detskými či cvičiacimi), prevedenými v štandarde prvkov pobytových prírodných.

Výsadby riešiť čiastočne ako reminiscenciu vinohradu - osadiť v priestranstve vinič. Zároveň je žiadúce do priestranstva, vo väzbe na potenciálne výhľady, umiestniť solitérne stromy či skupinu stromov (napríklad ovocné stromy) ako budúce dominanty priestranstva a zdroj príjemného pobývania.

Užitie prevažne komunitného charakteru, s možnosťou dočasného pobývania, napríklad v podobe spoločnej záhrady či vinohradu. Dôraz kladený na príjemné pobývanie a zhodnotenie scenérií miesta.

KS 1.4/ Starý vinohrad

Menšie parkové priestranstvo v štruktúre rodinných domov, slúžiace ako miestne centrum pre každodennú rekreáciu a stretávanie susedov.

Kvalitou priestranstva je centrálna pozícia v rámci štruktúry, na križení ciest i pozícia v štruktúre rodinných domov, čo priestranstvu predurčuje pokojný charakter a menšiu dopravnú záťaž len z miestnej obsluhy. Vďaka tomu je možné program priestranstva smerovať k hre detí a podobným voľnočasovým aktivitám.

V priestranstve je žiadané upokojenie dopravy, napríklad užitím spomaľovacích prahov či zmeny nivelity vozovky. Vozovka v priestranstve bude minimálneho profilu. Naopak, žiadané je posilniť východozápadný smer pešieho pohybu cez priestranstvo.

Povrchy budú mať podobu bežných povrchov pre vozovku a chodníky nadväzujúce na okolitú uličnú sieť. Možné jednotné riešenie povrchu vozovky a chodníkov. Chodníky parkovej časti možné nespevnené. Možné použiť tiež mäkké nespevnené povrchy pre herné časti.

Prvky budú zastúpené prvkami pobytovými sedacími, pobytovými komunitnými, detskými či cvičiacimi. Možné vyššie zastúpenie prvkov pobytových detských, aj ako nosný prvok dizajnu priestranstva.

Výsadby založené na menšom množstve dominantných solitérnych stromov a výsadbach povrchov schopných zniesť záťaž užitia. Drobné výsadby možné vo väzbe na príľahlé stavby vymedzujúce priestranstvo.

Užitie prevažne komunitného charakteru pre užívateľov z najbližšieho okolia. Dôraz kladený na príjemné pobývanie. V priestranstve vhodné myslieť na možnosť umiestnenia menších udalostí komunitného charakteru. V priestranstve vhodné umiestniť toaletu.

ČASŤ LOKALITY LUPKA

Priestranstvá okolia pôvodného hradiska tohto morfologického výbežku, pôvodne určeného ako sady a vinice a dnes sedlovým a hrebeňovým osídlením rodinnými domami, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú kríženia ulíc Kláštorská, Klinčeková a krajinné priestranstvo hradiska.

Kompozícia časti lokality s centrálnym krajinným priestranstvom Lupka, ktoré je miestnou dominantou, organizujúcou najbližšie okolie. Významnou kompozičnou osou ulica Klinčekova, prepájajúca hornú a dolnú úroveň časti lokality. Dôležitým kompozičným prvkom krajiny drobné políčka, záhrady a vinohrady, situované pod Plieškou, ktoré dodávajú kultúrnej krajine drobnú mierku a tvoria prechod do lesnatej krajiny.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na Podzoborie a vybavenosť na Šindolke. Rekreačné väzby distribuované medzi Zobor, krajinu severu Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce použiť na detail.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny na hranici časti lokality. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na hradisko Lupka.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru.

Užitie komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, prevažne v réžii obyvateľov lokality. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách.

KS 2.1/ Klinčeková

Priestranstvo na ceste, dôležité zastavenie pre pútnikov na Svätojakubskej ceste, turistov a cykloturistov, no s významom i pre lokalitu ako miestne centrum a parkové priestranstvo. Ako súčasť priestranstva nutné vnímať i východnú stranu s časťou priestranstva v lese, kde sa nachádzajú pobytové prvky a autobusová zastávka.

Kvalitou priestranstva je, na pomery lokality, významná veľkosť, ktorá umožňuje umiestniť do priestranstva širokú škálu programu.

V priestranstve redukovať podiel spevnených povrchov a rozčleniť celok priestranstva (dnes plošne vyasfaltovaného) na priestor pre dopravu (komunikácia a nevyhnutný počet parkovacích státí) a pobytové plochy, viac ladené do parkového charakteru. Vhodné je rozvíjať a kultivovať jestvujúce predzáhradky zo strany od Ľaliovej ulice. Výsadby drobné (popínavky) a stromov použiť na odclonenie jestvujúcej trafostanice.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov. Parkovacie plochy nevydeľovať z priestranstva a riešiť v štandarde bežných povrchov alebo ako nespevnené povrchy zo štrkového trávnika. Pred krížom možný akcent hodnotným či historizujúcim povrchom.

Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské a cvičiace, pre zabezpečenie plnhodnotnej funkcie priestranstva ako lokálneho centra obytnej štruktúry a taktiež prvky umelecké osviežujúce, aj ako vybavenosť pre turistov, budú do priestranstva umiestnené. Vzhľadom na blízkosť svahov Zobora je vhodné pohybovými prvkami posilňovať infraštruktúru pre turistov a cykloturistov – pohybové zdieľané a cyklistické.

Výsadbami drobnými (popínavky) a výsadbami stromov je vhodné odclniť jestvujúcu trafostanicu. V priestranstve je možné použiť pestrú kombináciu výsadieb stromov (ovocné, drobné).

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie a komunitné aktivity, aj s možnosťou dočasného pobývania. Priestranstvo skôr rušného charakteru, no s prítomnosťou pokojných priestorov.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
KS 2.2/ Hradisko Lupka	
Krajinné priestranstvo s archeologickým náleziskom hradiska Lupka. Chránené územie – prírodná rezervácia s ochranou lesostepnej lúky. V priestranstve vhodné prezentovať prípadné archeologické nálezy či samotnú štruktúru a rozvrh hradiska, prípadne zemné valy. Kvalitou priestranstva krajinná a historická podstata. Predmet ochrany krajiny je limitom pre širšie využitie. Zásahy budú v súlade so záujmami ochrany krajiny. Vhodné posilňovať napojenie priestranstva na širšiu sieť pešieho a cyklistického pohybu a tým podporiť sprístupnenie samotného hradiska.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Vzhľadom na štatút územia, vyhláseného za prírodnú rezerváciu chrániacu lesné a lesostepné spoločenstvá, budú vstupy do hradiska limitované podmienkami orgánu ochrany prírody a krajiny. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Vhodné je usilovať sa aspoň o bodové vstupy do územia, prezentujúce históriu miesta skrz prvky pripomínajúce históriu miesta a pobytové prvky prírodné, situované napríklad na miestach s peknými výhľadmi na panorámu Nitrianskeho hradu. Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich porastov, vo väzbe na pobytové prvky. Žiadané udržiavať lesostepný charakter územia. Užitie minimálne, prevažne ako peší pohyb či krátky pobyt na trase pešieho pohybu. Intenzívnejšie užitie nie je žiadané.
KS 2.3/ Pod Lupkou	
Priestranstvo, ktoré je gradientom prechodu od zastavaného územia do prostredia prírodnej rezervácie Lupka. Charakter priestranstva prevažne parkový až krajinný, s vybavením slúžiacim susednej stavebnej štruktúre, ale i návštevníkom hradiska/prírodnej rezervácie. Kvalitou priestranstva je stepný charakter výsadieb, vďaka ktorým je priestranstvo situované v miernom svahu, otvorené výhľadom na centrum mesta. Otvorený charakter žiadané zachovať. V priestranstve žiadané akcentovať väzby pohybu smerom na Lupku i styk Prvosienkovej a Dolnohorskej ulice. Motorovú dopravu statickú i dynamickú v priestranstve stiahnúť k hrane zástavby a nezasahovať ňou do časti priestranstva, viažucích sa k hrane Lupky. Ideálnym stavom je situovanie lokálnej vybavenosti či zázemia pre komunitný život, s orientáciou do priestranstva pre podporu významu priestranstva.	Povrchy budú riešené ako nespevnené povrchy, napríklad prírodné povrchy, pešiny či mechanicky spevnené kamenivo na najviac zaťažovaných miestach. Povrchy v spodnej hrane riešené ako bežné. Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské a cvičiace, pre zabezpečenie plnhodnotnej funkcie priestranstva ako lokálneho centra obytnej štruktúry, je žiadané umiestniť do priestranstva. Umiestnením pobytových prvkov vhodné podporiť vnímanie výhľadov do okolia. Výsadby v priestranstve budú pestrej skladby a podoby, v časti smerom k zástavbe možno viac parkového charakteru, ďalej k Lupke vhodné zvoliť charakter blízky lesostepnému charakteru či charakteru kultúrnej krajiny (napríklad lúka s ovocnými stromami), v duchu uplatnenia gradientu prechodu od sídla do krajiny. Užitie komorného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, s možnosťou dočasného pobývania, prevažne v réžii miestnej komunity, s pohybom turistov smerujúcich z/na Lupku.
KS 2.4/ Potoky	
Krajinné priestranstvo, miesto zastavenia a oddychu pri pohybe krajinou pod Zoborom. Kvalitou priestranstva sú prítomnosť vodného toku a sprievodnej vegetácie, s príjemnou mikroklímou, s možnosťou pobytu v tieni. V priestranstve vhodné akcentovať výhľad do voľnej krajiny i vodný tok. Zároveň nutné zohľadniť potrebu zastavenia sa a pobytu v tieni ako dôležitého kvalitatívneho prvku v inak otvorenej krajine. Spolupôsobiť s priestranstvom KS 2.5. Charaktery jednotlivých priestranstiev by sa vzhľadom na ich blízkosť mali dopĺňať.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky budú zastúpené pobytovým prvkom sedacím. V priestranstve je možné umiestniť umelecký prvok, napríklad umelecký pobytový, umelecký náboženský či umelecký vodný, vo väzbe na potok. Možné je taktiež sprístupniť koryto potoka ako prvok osvieženia v krajine, aj v kombinácii s cieleným riešením podoby toku a opatreniami smerom k prírode blízkym riešeniam. Výsadby riešiť ako solitérne stromy, vrátane ovocných, ako prvok zvyšujúci pobytové kvality priestranstva. Výsadby môžu nadväzovať na výsadby v poľnohospodárskej krajine pozdĺž ciest. Užitie dané pozíciou v krajine, na ceste krajinou, ako miesto zastavenia sa a pobytia v tieni intímneho charakteru.
KS 2.5/ Pod Zoborom	
Krajinné priestranstvo, dôležitý bod v poľnohospodárskej krajine veľkej mierky a zároveň priestranstvo vo väzbe na záhradkársku osadu, respektíve poľnohospodársku krajinu drobnej mierky, nadelenú na individuálne políčka. Kvalitou priestranstva je pozícia povyše poľnohospodárskej krajiny, s výhľadmi do širokého okolia. V kompozícii priestranstva zakomponovať a využiť jestvujúci kríž ako historickú stopu v krajine. Spolupôsobiť s priestranstvom KS 2.4. Charaktery jednotlivých priestranstiev by sa vzhľadom na ich blízkosť mali dopĺňať.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové umiestňovať prednostne v okolí kríža, ale zároveň tak, aby nerušili jeho pietny význam. V priestranstve možno umiestniť prvok pohybový cyklistický, vzhľadom na polohu priestranstva na cyklotrase. V priestranstve možné umiestniť ohnisko. Výsadby môžu nadväzovať na výsadby v poľnohospodárskej krajine pozdĺž ciest. Vhodné vysadiť solitérne stromy, vrátane ovocných, ako prvok zvyšujúci pobytové kvality priestranstva, prípadne slúžia aj ako orientačný prvok v krajine. Užitie dané pozíciou priestranstva, v krajinách dvoch charakterov užitia. Priestranstvo má dvojaký okruh užívateľov – záhradkárov a výletníkov v krajine. Priestranstvo, zvlášť mimo zimného obdobia, pre prítomnosť políčok a záhradok pomerne živé.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ČASŤ LOKALITY KLÁŠTOR	
Priestranstvá okolia pôvodného kláštora a hradiska, dnes zdravotnícke zariadenie, s nástupom do chránených častí Zobora i miesto pre budúci nástup na lanovku na Zobor s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú priestranstvo kláštora a krajinné jadrá prameňa, vyhliadok a jaskyne. Kompozícia časti lokality založená na areáli bývalého kláštora, ktorý je hlavným cieľom v časti lokality a drobných kultúrnych a sakrálnych prvkov v krajine, ktoré zobytňujú časť krajiny vo väzbe na kláštor. Inak krajina ponechaná bez nutnosti väčších zásahov s ohľadom na jej hodnotu. Vzťahy a napojenia prevažne v podobe rekreačných väzieb na Zobor a Dražovce alebo ďalej Tríbečom na sever, mimo územie Nitry.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev či historické stopy v priestranstvách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať len v miestach s veľkou záťažou. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá, historické stopy v území či výhľady pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny na hranici časti lokality. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na Zobor. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru. Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách. Významným prvkom turistický systém.
KS 3.1/ Meškov vrch	
Krajinné priestranstvo, bod zastavenia sa na križovatke turistických trás v otvorenom krajinnom priestore v inak lesnatej krajine. Kvalitou priestranstva je pozícia v medzilesí - otvorenom priestore medzi dvoma hmotami lesa, lineárneho charakteru, ktorý organizuje pohyb i výhľady v území. V priestranstve je dôležitý rázcestník turistických trás, ktorý dáva miestu orientačný význam. Vnímať dôležitosť prítomnosti otvorenej krajiny medzi lesmi a udržovať skrz starostlivosť tento stav.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové (prírodné) viazať na rázcestník turistických a cykloturistických trás. Pobytové prvky je vhodné umiestňovať do zatienených miest pod stromy. Zároveň by však mali umožňovať rozhľad do inak prázdneho okolia. Holá otvorená krajina väčšej mierky môže poskytovať príležitosť k umeleckej intervencii v krajine i väčšej mierky. Vhodné zriadiť jasne vymedzené ohnisko ako pobytový prvok prírodný. Výsadby riešiť ako solitérny strom či nižšie jednotky stromov, plniac funkciu orientačného prvku v krajine, upozorňujúceho na rozcestie. Užitie dané pozíciou v krajine na turistickej trase. Dôraz kladený na príjemné pobývanie a turistický systém. Intenzita užitia môže byť počas sezóny, aj pre prítomnosť ohniska, vyššia.
KS 3.2/ Nad skalou	
Menej exponované krajinné priestranstvo, mimo prevažujúceho prúdu turistických a cykloturistických trás, no s veľmi peknými výhľadmi do krajiny a na mesto. Priestranstvo rozvíjať ako komorné a intímne miesto v krajine, kde je možné vychutnať si výhľad a pobudnúť i dlhšiu dobu. Kvalitou priestranstva je pozícia mimo hlavného prúdu pohybu, naviac v hodnotnom a vizuálne príťažlivom prostredí. Vnímať dôležitosť prítomnosti otvorenej krajiny medzi lesmi, kvalitu v podobe výhľadov, ktoré sú vďaka tomu prítomné a udržiavať skrz starostlivosť tento stav.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Trasa pohybu nemusí byť nijakým spôsobom upravovaná. Prvky redukované na jeden či dva prvky prírodné pre zvýšenie pobytových kvalít miesta. Možná i podoba väčšej paluby, nielen jednoduché lavice a pobytové sedacie prvky a krajinné plochy. Výsadby nie sú žiadúce nad rámec jestvujúcich. V priestranstve sa vyvarovať užitiu výsadieb stromov a drobných výsadieb. Môžu pôsobiť rušivo a deformovať vnímanie prázdneho priestoru priestranstva. Užitie intímneho charakteru, s nízkou záťažou, s dôrazom na príjemné pobývanie a zhodnotenie krajinnej situácie.
KS 3.3/ Za kláštorom	
Krajinné priestranstvo podobou kontrastujúce s ostatnými priestranstvami časti lokality Kláštor, vzhľadom na polohu v lese, na lesnej ceste. Vzhľadom na polohu v hustom lese bude dobre využiteľné k pobytu i v letných mesiacoch, mimo priamych slnečných lúčov. Kvalitou priestranstva je pozícia v príjemnom prostredí lesa, ktorý poskytne v letných mesiacoch útočisko k pobytu. V návrhu priestranstva vhodné zužitkovať možné drobné a občasné toky v lese (priestranstvo situované v trase sústredeného odtoku vody) a premietnuť ich do náplne priestanstva.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové sedacie či pobytové prvky prírodné v priestranstve môžu byť súčasťou alebo integrované do riešenia terénnych úprav či pojednania odvodnenia. V priestranstve žiadané zachovať jestvujúci altán, respektíve navrhnúť altán nový, aj ako priestor k prespaniu turistov, vrátane jednoznačne definovaného ohniska. V priestranstve vhodné navrhnúť podobu pre občasnú vodoteč lesom a spôsob toku popod lesnú cestu. Prvok môže slúžiť k osvieženiu užívateľov priestranstva. Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich porastov, vo väzbe na pobytové prvky. Užitie dané prevažne rekreačným pohybom po turistických a cykloturistických trasách, s dôrazom na príjemné pobývanie a možnosťou zastavenia sa a odpočinku na ceste.

KS 3.4/ Zoborská lesostep

Menej exponované krajinné priestranstvo mimo prevažujúceho prúdu turistických a cykloturistických trás. Priestranstvo rozvíjať ako komorné a intímne miesto v krajine, kde je možné vychutnať si výhľad a pobudnúť i dlhšiu dobu.

Kvalitou priestranstva je pozícia mimo hlavného prúdu pohybu, naviac v hodnotnom a vizuálne príťažlivom prostredí.

Vnímať dôležitosť prítomnosti otvorenej krajiny medzi lesmi, kvalitu v podobe výhľadov, ktoré sú vďaka tomu prítomné a udržiavať skrz starostlivosť tento stav.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Trasa pohybu nemusí byť nijakým spôsobom upravovaná.

Prvky budú zastúpené menším množstvom kusov. Umiestniť jeden či dva pobytové prvky prírodné pre zvýšenie pobytový kvalít miesta tak, aby nebol narušený prírodný charakter územia. V priestranstve je možné umiestniť drobný umelecký prvok.

Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich porastov vo väzbe na pobytové prvky a krajinné plochy.

Užitie intímneho charakteru, s nízkou záťažou, s dôrazom na príjemné pobývanie a zhodnotenie krajinnej situácie.

K3.5/ Svoradova jaskyňa

Viacúrovňové krajinné a historické priestranstvo, s pestrou škálou významov, s príbehom v podobe krížovej cesty na trase k priestranstvu. Priestorovo nižšia, no významovo vyššia rovina je príbeh Svoradovej jaskyne. Nad Svoradovou jaskyňou sa nachádza hodnotné miesto s krížom a pekným výhľadom na mesto a krajinu.

Kvalitou priestranstva je pestrosť situácií, ktoré sú v priestranstve prítomné, vrátane historickej stopy a príbehu, ktorý je stále atraktívny a dá sa v priestranstve prezentovať.

K priestranstvu je dôležité pristupovať s pokorou, všetky potrebné prvky dodávajúce miestu význam sú už prítomné. V čase je dôležité zachovať prístupnosť oboch rovín priestranstva.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky navrhovať striedmo a s pokorou. Okolie Svoradovej jaskyne nie je, vzhľadom na priestorové limity, vhodné dopĺňať ďalšími prvkami. V čase je vhodné kultivovať podobu turistického systému pri jaskyni. Vyššiu úroveň možno doplniť o pobytové prvky sedacie či pobytové prvky prírodné, v nižšom počte kusov. Možná i podoba väčšej paluby, nielen jednoduché lavice. Umelecké prvky žiadané zachovať.

Výsadby nie sú žiadúce nad rámec jestvujúcich. Vyššiu úroveň, nad jaskyňou pri kríži, je žiadané udržiavať prehľadnú, udržiavať charakteristické výhľady skrz starostlivosť o okolitú zeleň.

Užitie dané pútnickým významom, v kombinácii s hodnotnou krajinou a výhľadmi. V priestranstve možné špecifické udalosti, ako je púť krížovou cestou. Dôraz kladený na príjemné pobývanie a zhodnotenie pobytových kvalít a historického významu.

KS 3.6/ Zoborský kláštor

Rozvíjať priestranstvo ako dôstojný predpriestor významnej vybavenosti, prevažne parkového a pokojného charakteru a zároveň ako miesto s historickou pamäťou bývalého kláštora, ktoré je pútnicky aj turisticky atraktívne, skrz prezentované archeologické nálezy. Nekonfliktne skĺbiť tieto protichodné aspekty.

Kvalitou priestranstva je parkový charakter, ktorý je vhodným typom pokojného prostredia pred nemocnicou. Tento charakter a využitie pre pobyt užívateľov nemocnice žiadané ďalej posilňovať.

V budúcnosti môže význam priestranstva ešte vzrásť vybudovaním dolnej stanice lanovky na Zobor, čím vznikne ďalšia rovina priestranstva. Zastávky MHD (príjazd/odjazd) združiť do jedného bodu pri nemocnici. Dôležitou súčasťou priestranstva, ktorú je nutné pojednať, je priestor Svoradovho prameňa.

Povrchy používať hodnotné a historizujúce povrchy s ohľadom na význam priestranstva, respektíve častí priestranstva.

Prvky riešené s ohľadom na zvýšenie pobytovej kvality priestranstva sedacími, komunitnými či športovými. Žiadané vytvoriť atraktívny predpriestor nemocnice, slúžiaci nielen pacientom a ich blízkym.

Výsadby v parkovej časti riešené ako pestrá skladba výsadieb stromov, drobných výsadieb a výsadieb povrchov, prevažne pobytových. Východiskom budú jestvujúce výsadby i krajinný rámec okolia.

Užitie s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie. K priestoru bývalého kláštora naviesť návštevníkov skrz riešenie priestranstva aj informačným systémom, vzhľadom na jeho polohu, ktorá nie je z priestranstva viditeľná.

ZO/ **SVAHY ZOBORA**

ČASŤ LOKALITY PODZOBORIE

Priestranstvá pôvodnej i novej zástavby s ťažšie čitateľnou štruktúrou pozdĺž Panskej a Chmeľovej doliny, v blízkosti zhluku vybavenosti na ulici Dolnozoborská, vzniknutá transformáciou viníc a sadov, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú križenia ulice Dolnozoborská, s nástupmi na prechod a podchody k okolitým lokalitám, okolie Jazierka a Jazierko, Domov seniorov a vrcholové polohy dolín Buganka a kríženie s Kláštorskou ulicou.

Kompozícia časti lokality založená na historických jadrách v prevažne už premenených vinohradoch, s výrazným systémom strmých ulíc v svahoch pod Zoborom, ktoré sú vzájomne nie vždy dôsledne prepojené. Hlavnou osou Svätourbanská ulica.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb v rámci časti lokality na dolný okraj, kde je silnejšie zastúpená vybavenosť aj nadmestského významu (napríklad Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre) a následne centrum mesta či Chrenová. Naopak, rekreačné väzby sú vedené opačným smerom, z centra mesta na Zobor.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev alebo vo väzbe na historické stopy v území.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytové prvky viazať na výsadby v priestranstvách, ktoré budú obsadzovať rôzne rozšírenia v uličnom profile.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Výsadby stromov a drobné výsadby v uličnom priestore situovať všade tam, kde je to priestorovo možné.

Užitie prevažne komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, prevažne v réžii obyvateľov lokality. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách a južnej časti lokality.

ZO 1.4/ Amfiteáter - vstup na Zobor

Priestranstvo dvoch významov a funkcií, slúžiace ako úvod púte či cesty na Zobor od centra mesta a zároveň ako predpriestor vstupu do amfiteátra. Obe funkcie je nutné rešpektovať a ďalej rozvíjať.

Kvalitou priestranstva je väzba na amfiteáter, ktorý má charakter parkového priestranstva s vybavenosťou. Žiadané priestranstvo i amfiteáter riešiť koordinovane.

Vhodné je rozvíjať väzbu priestranstva na centrum mesta (Svätourbanská ulica), aj cez upokojenie dopravy a vyššiu preferenciu nemotorového pohybu v tejto väzbe, aj vzhľadom na blízkosť areálu univerzity. Žiadané je opustiť riešenie križovatky ulíc Dolnozoborská a Svätourbanská v podobe okružnej križovatky a nahradiť ho priesečnou križovatkou. V Svätourbanskej ulici, vzhľadom na dimenzie profilu ulice, obmedziť parkovanie vozidiel a maximalizovať šírku chodníka na strane od amfiteátra.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy - alfaltový povrch, pochôdzne plochy - maloformátová betónová dlažba, parkovacie státia - bežná dlažba so širokými špárami). Vstupy do amfiteátra možné akcentovať užitím odlišnej podoby dlažby.

Prvky pobytové koncentrovať do rozšírenia Svätourbanskej ulice. Táto časť ulice je vhodná k okamžitému upokojeniu aj formou užitia prvkov dočasného pobývania. Ďalej je tu vhodné umiestniť prvky pohybové zdieľané a pohybové cyklistické.

Výsadby koncentrovať do rozšírenia Svätourbanskej ulice. V širšej časti Svätourbanskej ulice pri areáli univerzity umiestniť do uličného profilu stromoradie, ideálne ako súčasť širšieho zeleného pásu, plniaceho funkcie modrozelenej infraštruktúry.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie a kultúrne udalosti. Vo väzbe na univerzitu možné dočasné pobývanie či ďalšie aktivity s ňou spojené.

ZO 1.2/ Dolnozoborská - vstup na Zobor

Priestranstvo na vstupe na Zobor od Mestského parku, so zložitou situáciou nemotorového pohybu, danú nutnosťou prekonávania rušnej komunikácie I./64 lávkou. Dôležitou cieľovou kvalitou priestranstva by mala byť jednoduchá orientácia a intuitívne navedenie užívateľa do cieľa a bezbariérovosť.

Kvalitou priestranstva je parková časť priestranstva na križení Dolnozoborskej a Chmeľovej doliny, ktorá je potenciálom pre rozšírenie aktivít v priestranstve. V priestranstve sa vizuálne prejavuje Zobor.

Časť priestranstva na križení ulíc Dolnozoborská a Chmeľová dolina pojednať ako lokálne parkové priestranstvo pre susediacu obytnú štruktúru. Cez Zoborskú ulicu zdvojiť prechody pre chodcov pre zabezpečenie vyššieho komfortu pohybu v smere mesto - Zobor a naopak. V ulici Chmeľová dolina vhodné úpravou profilu vyhradiť priestor pre stromoradie, v páse pozdĺžneho parkovania.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy - alfaltový povrch, pochôdzne plochy - maloformátová betónová dlažba, parkovacie státia - bežná dlažba so širokými špárami).

Prvky pobytové sedacie umiestniť v časti priestranstva na križení ulíc Dolnozoborská a Chmeľová dolina. Vhodné taktiež umiestniť prvky pobytové detské a ich kultivované zostavy prírodného charakteru.

Výsadby stromov, hlavne stromoradia, realizovať do retenčných záhonov alebo trávy ako prvok modrozelenej infraštruktúry. Užitá bude pestrá škála výsadieb na križení ulíc Dolnozoborská a Chmeľová dolina.

Užitie dvojakého charakteru - ako dynamický pohyb a možné zastavenie na ceste na Zobor, a potom ako parkové priestranstvo miestneho významu pre každodenné príjemné pobývanie.

ZO 1.3/ Jánskeho

Priestranstvo slúžiace ako predpriestor zariadenia pre seniorov, v ktorom je potrebné skĺbiť požiadavky dôstojného vstupu a prístupu do zariadenia, v kombinácii s uspokojením potreby parkovania vozidiel.

Kvalitou priestranstva je priestorová rezerva v podobe parkovacích kapacít, k možnej úprave priestranstva aj pre potreby širšieho okolia.

Prostredníctvom úpravy profilu ulice je vhodné zabezpečiť obojstranný chodník, zabezpečujúci prístupnosť obytných stavieb na severnej hrane priestranstva. Potrebné je zabezpečiť nekonfliktný pohyb chodcov od vstupu do objektu zariadenia pre seniorov na zastávku hromadnej dopravy. Časť priestranstva je vhodné transformovať v nízkoprahové pobytové priestranstvo, slúžiace ako medzipriestor medzi zariadením pre seniorov a okolitým svetom miestnych.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy - alfaltový povrch, pochôdzne plochy -maloformátová betónová dlažba, parkovacie státia - bežná dlažba so širokými špárami). Potrebné je minimalizovať podiel vodeneprepustných plôch v rámci priestranstva.

Prvky pohybové zdieľané a pohybové cyklistické je vhodné umiestniť pred objektom zariadenia pre seniorov.

Výsadby listnatých stromov doplniť do parkovacích státí, ideálne do retenčného záhona, s ohľadom na zabezpečenie priaznivej mikroklímy priestranstva. Časť priestranstva vhodné vyhradiť výsadbám povrchov.

Užitie s dôrazom na inkluzívne pobývanie ako príležitosť k väčšej otvorenosti zariadenia pre seniorov navonok.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ZO 1.4/ Chmeľová dolina	
Priestranstvo pred predajňou potravín, zastávajúcou v nízkopodlažnej obytnej štruktúre pozíciu miestneho centra. Predpriestor pred predajňou je potrebné zachovať a kultivovať tak, aby mohol slúžiť napríklad ku krátkym stretnutiam. Predpriestor bude kompaktným, prevažne spevneným priestorom s kumuláciou vybavenia a s priamou väzbou na zastávku hromadnej dopravy. Kvalitou priestranstva je prítomnosť každodenného cieľa, ktorý dáva priestranstvu náplň a znamená prísun užívateľov. Na stranu od predajne potravín umiestniť výsadbu stromoradia, čím bude posilený význam tejto strany priestranstva. V priestranstve, vzhľadom na šírkové limity, nie je vhodné umiestňovať parkovacie státia.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy - asfaltový povrch, pochôdzne plochy - maloformátová betónová dlažba). Prvky vhodné umiestniť pred objektom potravín sú prvky pohybové zdieľané a pohybové cyklistické. Dôraz by mal byť kladený na podobu prvku pohybového hromadného tak, aby v priestore nepôsobil bariérovo. V priestranstve je priestor pre umiestnenia pobytového prvku sedacieho, aj ako nosného prvku, v kombinácii s výsadbou stromu. Výsadby listnatých stromov je žiadané združovať dostromoradia, sadeného do ochrannej mreže alebo dlažby s pobytovými prvkami sedacími a pohybovými prvkami cyklistickými. Fasáda predajne potravín bez okien môže byť ozdobená popínavými rastlinami. Užitie každodenného charakteru pre prítomnosť potravín, s dôrazom na príjemné a inkluzívne pobývanie.
ZO 1.5/ Zoborské jazierko	
Významné parkové priestranstvo na Zobore s dvojakým charakterom. V priestranstve sa kĺbi možnosť športového vyžitia, hry a pobytu v krajinnom priestranstve pri Zoborskom jazierku. Kvalitou priestranstva je jedinečná situácia Zoborského jazierka, ktoré je jedinou vodnou plochou na Zobore, v kombinácii s pestrou škálou vyžitia, vďaka čomu je priestranstvo mimoriadne užívané. Pri návrhu športových aktivít je vhodné usilovať sa o multifunkčnosť priestoru tak, aby mohol slúžiť pestrému športovému vyžitiu v zmysle typov športov, ale i vekovej skladby užívateľov športovcov. V profiloch ulíc Jazerná a Pri jazierku, obklopujúcich priestranstvo, je vhodné minimalizovať plochy pre motorovú dopravu. Morfológiu priestranstva je žiadúce využiť v prospech rozšírenia škály rôznorodých aktivít.	Povrchy budú riešené v štandarde bežných povrchov (vozovka asfaltový povrch, chodníky pri vozovke maloformátová betónová dlažba), nespevnených povrchov (mechanicky spevnené kamenivo, pešia cesta, štrkový trávnik) pre vnútornú časť priestranstva. Na špecifické časti športovísk a detských ihrísk je možné užiť liate mäkké povrchy. Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské, cvičiace a športové môžu byť súčasťou priestranstva. Na vstup do priestranstva je vhodné umiestiť prvky pohybové zdieľané a pohybové cyklistické. Vhodné je minimalizovať užitie prvkov pohybových vydeľujúcich a zabraňujúcich, tak, aby priestranstvo pôsobilo spojitým dojmom. Výsadby budú založené prevažne na pestrej škále výsadieb stromov a povrchov, so základom v jestvujúcich výsadbách. Užitie pestrého charakteru. Intenzívne využívané priestranstvo pre každodennú rekreáciu a komunitné aktivity.
ZO 1.6/ Buganka	
Priestranstvo s podobou lokálneho rozšírenia ulice Panská dolina pred miestnym pohostinstvom so záhradou. Žiadané je minimalizovať priestor vyhradený parkovacím státiam pred pohostinstvom. Parkovanie vhodné nahradiť presunutou zastávkou MHD Orechová, prípadne stromoradím. Kvalitou priestranstva je historická stopa prameňa, ktorý je v kombinácii s pohostinstvom prvkom zastavenia a osviežlenia v priestranstve. V priestranstve žiadané architektonicky akcentovať prítomný prameň Buganka. Vhodné je skrz riešenie priestranstva viac prepojiť miestne pohostinstvo s priestranstvom tak, aby vznikol jeden priestorovo väčší celok, v medziach limitov priestoru daného územia.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy – alfaltový povrch, pochôdzne plochy-maloformátová betónová dlažba, parkovacie státia- bežná dlažba so širokými špárami). Okolie prvku prameňa možné akcentovať hodnotnými či historizujúcimi povrchmi. Prvkami pobytovým sedacími či umeleckými pobytovými architektonicky akcentovať a doplniť prameň Buganka a jeho okolie. Výsadby sú limitované profilom priestranstva a preto bude stromoradie vysadené do dlažby alebo do ochrannej mreže. Stromoradím budú traktované parkovacie státia. Užitie dané prítomným pohostinstvom, ktoré generuje pre priestranstvo užívateľov. Priestranstvo predpriestorom pohostinstva, s možnou expanziou kulturných aktivít pohostinstva do priestranstva.
ZO 1.7/ Kláštorská	
Drobné priestranstvo miestneho významu. Priestranstvo riešiť s ohľadom na neďaleké priestranstvo K1.3 tak, aby sa vzájomne dopĺňali. Z1.7 bude pevného charakteru a K1.3 parkového. Kvalitou priestranstva je stopa pôvodnej zástavby Zobora (239/94) s historickým oplotením, ktoré tvorí hodnotnú hranicu priestranstva V dopravnom riešení vhodné zrušiť možnosť vjazdu vozidiel do krátkeho úseku ulice Chmeľová dolina a vytvoriť na jeho mieste pobytovú plochu s niekoľkými stromami a pobytovými prvkami. Tým vznikne len jedna križovatka s ulicou Kláštorská. Toto riešenie je možné vytvoriť aj ako prvok dočasného pobývania. Pre zväčšenie pobytových plôch je vhodné minimalizovať plochy parkovacích státí v ploche priestranstva.	V riešení povrchov potrebné rozčleniť plochy pre jazdu a státie vozidiel od povrchov pochodzích. Nivelita rušenej vetvy ulice Chmeľová dolina bude rovnaká ako nivelita chodníkov. Použité budú bežné povrchy. Prvky pobytové sedacie a detské je vhodné umiestniť do plochy rušenej vetvy ulice Chmeľová dolina, ktoré budú slúžiť i ako zastavenie pre turistov smerujúcich na Zobor. Výsadby stromov je vhodné umiestniť v ploche priestranstva v počte nižších jednotiek. Možné uplatniť i mobilné výsadby. Užitie v podobe príjemného pobývania na ceste na Zobor i ako miestne centrum pre každodennú rekreaciu a stretnutia susedov.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ČASŤ LOKALITY HORNOZOBORSKÁ	
Priestranstvá pôvodnej i novej zástavby s ťažšie čitateľnou štruktúrou priestranstiev, v blízkosti historického jadra Kostola svätého Urbana, vzniknutá transformáciou viníc a sadov s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú okolie výbežku kostola, bývalá lanovka, kríženie ulíc Hornozoborská, Turistická nástup na Zobor. Kompozícia časti lokality založená na kríži ulíc Svätourbanská/Turistická a Hornozoborská, ako i krížení smeru zdola hore a po vrstevnici. Historickým ťažiskom ostroh Kostola svätého Urbana, v okolí ktorého je koncentrovaná vybavenosť. Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na dolný okraj časti lokality Podzoborie, kde je silnejšie zastúpená vybavenosť a ďalej na centrum mesta alebo Chrenovú. Naopak, rekreačné väzby sú vedené opačným smerom, z centra mesta na Zobor (i ďalej mimo územie Nitry), prípadne Zoborský kláštor a ďalej do Dražoviec.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev alebo vo väzbe na historické stopy v území. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytové prvky viazať na výsadby v priestranstvách, ktoré budú obsadzovať rôzne rozšírenia v uličnom profile, vzhľadom na obmedzené priestorové možnosti. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Výsadby stromov a drobné výsadby v uličnom priestore situovať všade tam, kde je to priestorovo možné, optimálne vo väzbe na prvky. Užitie prevažne komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, prevažne v réžii obyvateľov lokality. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb.
ZO 2.1/ Kostol svätého Urbana	
Parkové priestranstvo vo väzbe na Kostol svätého Urbana, slúžiace ako jeho predpriestor a vstupná rozptylová plocha. Medzi kostolom a vodárňou, ako budúca parková časť priestranstva - záhrada kostola komorného a pokojného charakteru. Kvalitou priestranstva je dominantná pozícia kostola, ktorý sa prejavuje v pohľadoch na Zobor i pri pohybe Morušovou ulicou smerom ku kostolu. V záhrade kostola prítomné kvalitné výsadby. I samotná architektúra kostola hodnotou. Z ulice Morušová, vzhľadom na jej redundantnosť v dopravnom skelete, vylúčiť motorovú dopravu. Parkovanie koncentrovať do pozície pri vodárni a tým uvoľniť priestor pre záhradu za kostolom. Oplotenie medzi kostolom a ulicou Morušová riešiť viac symbolicky než ako fyzickú bariéru oddeľujúcu priestory priestranstva. Posilňovať väzbu na kultúrne a komunitné inštitúcie cez ulicu. V priestranstve by malo byť umožnené i rozvinutie ich aktivít.	Povrchy riešiť v štandarde hodnotných alebo historizujúcich povrchov, kamenných skladaných povrchov, primárne vo väzbe na vstup kostola. V priestore záhrady za kostolom je žiadané použiť nespevnené povrchy, najmä pešiny či prírodné povrchy. Prvky pobytové kombinovať s výsadbami. Dôležité je umiestniť časť pobytových prvkov sedacích i vo väzbe na vstup do kostola, pre možnosť pobytu osôb so zníženou mobilitou. V kostolnej záhrade priestor pre pestrú škálu pobytových prvkov. Výsadby v priestranstve prevažne parkového charakteru riešiť ako pestrú škálu výsadieb. Skrz charakter výsadieb je vhodné moderovať charakter a mieru intenzity užitia priestorov priestranstva. Vo väzbe na vstup do kostola budú výsadby viac formálne, pričom v záhrade je žiadaná i neformálna podoba výsadieb. Vhodné je tiže užitie ovocných stromov a drobných výsadieb. Užitie dané prítomnosťou kostola a blízkej komunitnej vybavenosti. Žiadaná synergia týchto inštitúcií. Pre pozíciu kostola v strmom svahu dbať na inkluzívne pobývanie.
ZO 2.2/ Pri bývalej lanovke	
Priestranstvo pri bývalej stanici lanovky na Zobor. Dnes priestorový rozvrh daný minulými kapacitami a potrebami, čo je nutné revidovať. Žiadané je preveriť potrebu dnešnej kapacity parkovacích státí. Kvalitou priestranstva je priestorová veľkorysosť, čo predstavuje rezervu a potenciál pre budúce využitie. Výhodou taktiež obsluha priestranstva hromadnou dopravou. V ulici Svätourbanská vizuálne dominantný výhľad na Zobor. Potrebné je minimalizovať plochu vozovky ulice Svätourbanská. Priestranstvo by malo prepájať Svätourbanskú ulicu a ulicu Malá strmá. Časť priestranstva vo väzbe na hotel a zastávku MHD bude plniť funkciu námestia pre Zobor schopné hostiť akcie kultúrne či trhové, vzhľadom na to, že takéto priestranstvo tu nie je zastúpené. Druhá časť priestranstva, smerom k ulici Malá strmá, bude parkového charakteru s pestrým vybením, plniac funkciu lokálneho centra pre blízke obytné štruktúry.	Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba, širokospará prerastená dlažba) pre pochodzie plochy a v štandarde hodnotných či bežných povrchov pre pojazďované plochy. V parkovej časti sa uplatnia nespevnené povrchy. Prvky pobytové sedacie umiestňovať naprieč plochou priestranstva - moderovať nimi priestory či hrany priestranstva. Prvky pobytové detské a športové umiestňovať do západnej časti priestranstva. Vo väzbe na zastávku MHD budú umiestnené prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Prvky technické odpadové riešiť ako zapustené alebo polozapustené. Výsadby stromov budú mať základ v jestvujúcich výsadbách. V parkovej časti priestranstva môžu byť umiestnené ovocné stromy, jedlé kríky a komunitné výsadby. Na východnej hrane Svätourbanskej v priestranstve umiestniť stromoradie. Užitie s predpokladom intenzívnejšieho využitia ako miestne centrum. V priestranstve priestor pre trhové a kultúrne udalosti.
ZO2.3/ Turistická	
Priestranstvo slúžiace ako zastavenie pri ceste na Zobor. Prítomná dvojica významných historických stôp - kríž a studňa. Dôležité je vytvoriť v medziach priestorových možností dôstojný predpriestor týmto bodom tak, aby sa pri nich bolo možné zastaviť a pobudnúť. Pre priestranstvo je dôležitá i prítomnosť miestnej vybavenosti a hromadnej dopravy. Kvalitou priestranstva je prítomnosť prvkov tvoriacich identitu miesta - studne a kríža, ktoré je v priestranstve žiadané akcentovať. Druhým dôležitým prvkom ovplyvňujúcim živosť priestranstva je miestne pohostinstvo a predajňa potravín. Vhodné je predpriestor občianskej vybavenosti maximalizovať a doplniť potrebným prvkami zvyšujúcimi komfort užívania. Zastávku MHD Turistická v smere na Zoborský kláštor presunúť do polohy oproti zastávke v predpriestore potravín pre lepšiu nadväznosť na vybavenosť i pohyb turistov po modrej značke.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy vo významnejších priestoroch priestranstva - pri studni, pri kríži, pred potravinami, riešiť ako hodnotné povrchy. Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na významnejšie priestory priestranstva, aj ako súčasť drobnej architektúry daných miest. Vo väzbe na zastávku MHD pri predajni potravín umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Výsadby budú redukované na drobné výsadby, (okrasné záhony, popínavky) vzhľadom na priestorové limity priestranstva. Žiadané preveriť možnosť umiestnenia výsadieb stromov. Užitie vyššej intenzity dané kombináciou pohybu na Zobor a miestnej vybavenosti. Dôraz kladený na príjemné pobývanie.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY STRELNICA

Priestranstvá uceleného súboru rodinných viladomov z obdobia 80-tych rokov, doplnený o nové súbory v spodnej časti. Jadro priestranstiev je definované ako priestranstvo vybavenosti na ulici Tatarkova.

Kompozícia časti lokality založená na prítomnosti hustejšej štruktúry v rámci lokality, so zástavbou rodinných domov a menšími bytovými domami. Orientácia štruktúry prevažne v smere svahu na Zobor.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzieb na dolný okraj časti lokality Podzoborie, kde je silnejšie zastúpená vybavenosť ulicou Jelenecká. Naopak, rekreačné väzby sú vedené opačným smerom, z centra mesta na Zobor (a ďalej mimo územie Nitry). Prítomné väzby na Martinský vrch, sú prekryté bariérovosťou areálu kasární.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytové prvky viazať na výsadby v priestranstvách.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Súčasťou uličného priestoru výsadby stromoradí či skupín stromov, prípadne v širších profiloch predzáhradky i s drobnými a výsadbami povrchov.

Užitie prevažne komunitného charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie, prevažne v réžii obyvateľov lokality. Predpokladaná celková nižšia intenzita užitia priestranstiev.

ZO 3.1/ Tatarkova

Priestranstvo na styku viacerých ulíc, pri predajni potravín a pohostinstve, podobne ako v iných situáciách na Zobore, slúžiace ako miestne centrum. V priestranstve žiadané posilňovať pobytové kvality a udržať prítomnú vybavenosť.

Kvalitou priestranstva priehľad na Zobor i na centrum mesta, ktoré je žiadané v kompozícii zhodnotiť. Výhodou taktiež obsluha priestranstva hromadnou dopravou.

V dopravnom riešení preveriť možnosť redukcie plôch vozovky a úpravy podoby križovatiek, s cieľom maximalizovať využiteľnú plochu priestranstva k zvyšovaniu pobytovej kvality. V profile ulice by nemal byť vyhradený priestor pre parkovanie, vzhľadom na priestorové limity profilu. Žiadané kultivovať podobu predpriestoru predajne potravín a autobusovej zastávky i parkoviska pri potravinách. Žiadané je do priestranstva orientovať predzáhradku miestneho pohostinstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na výsadby stromov a predpriestory občianskej vybavenosti. Vo väzbe na zastávku MHD pri predajni potravín umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané.

Výsadby v priestranstve budú pozostávať z výsadieb solitérnych listnatých stromov v plošnej časti priestranstva (hlavne u ulíc Krivánska a Tatarková), doplnené výsadbami povrchov a drobnými výsadbami. V priestorovo limitovaných situáciách sa uplatnia drobné výsadby (okrasné záhony, popínavky, retenčné záhony).

Užitie dané významom priestranstva ako miestneho centra, najmä ako miesto každodenného užitia, s dôrazom na príjemné pobývanie.

ZO 3.2/ Jelenecká

Parkové priestranstvo na vstupe do novej štruktúry. Vhodné pojednať ako plne vybavený menší park s priamou väzbou na vybavenosť, umiestnenú v stavbách priľahlých k priestranstvu.

Kvalitou priestranstva je veľkorysé riešenie profilu Jeleneckej ulice, ktorý umožňuje umiestnenie pestrej škály výsadieb i prvkov.

Južnú hranu priestranstva ponechať bez motorovej dopravy preto, aby park nebol zo všetkých strán ohraničený komunikáciami. Do plochy priestranstva je možné umiestniť menší objekt vybavenosti pre komunitu.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Pre parkovacie státia budú použité vodopriepustné dlažby so širokými špárami umožňujúce prerastenie. V ploche parku riešiť ako bežné pre hlavné plochy pobytu a pohybu a nespevnené pre ostatné.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať primárne do plochy parku, moderovať nimi deje v parku a intenzitu užitia. V parku umiestniť prvky pohybové detské či pohybové hracie. Na hranách parku vhodné umiestniť prvky pohybové cyklistické a zdieľané. Park je vhodným miestom pre umelecký prvok, aj ako prvok osvieženia.

Výsadby v parku budú mať pestrý charakter, zložený z rôznych druhov výsadieb daných krajinárskym riešením. V uliciach po obvode parku umiestňovať stromoradia, napríklad medzi parkovacie státia.

Užitie vyššej intenzity dané pozíciou priestranstva ako miestneho centra i vyššou obytnou hustotou v okolí, s dôrazom na príjemné pobývanie. V parku možné dočasné pobývanie a komorné udalosti.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY ZOBOR

Je krajinnou časťou Svahov Zobora, od nábehov mimo zastavané územie, až po jeho vrchol. Jadrá priestranstiev sú bodmi aktivít v krajine, v tomto prípade ide o okolie Pyramídy (hradisko Zobor), Veľkú bielu skalu, kameňolom Malá Skalka a Prístrešok.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnej pozícii a význame Pyramídy na Zobore, do ktorej vedie významná časť prepojení v časti lokality. Centrálna pozícia je podporená i priľahlými krajinnými prvkami (Veľká biela skala, Tribečská kamencová hôrka), ktoré sú atraktívnym zastavením pri ceste na Zobor.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe rekreačných väzieb Zobor a ďalej na Tribeč, aj mimo územia Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev či historické stopy v priestranstvách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať len v miestach s očakávanou vyššou záťažou.

Prvky pobytové viazať na historické stopy v území alebo výhľady pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové i ako doplnok pobytovej kvality krajiny. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na hradisko Zobor.

Výsadby sa uplatnia prevažne ako výsadby všetkých typov krajinného charakteru, v súlade s jestvujúcim charakterom územia. Nové výsadby druhovo vhodné do daných pozícií.

Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách. Významným prvkom turistický systém. Exponovanejšie predovšetkým vymedzené priestranstvá a trasy k nim vedúce.

ZO 4.1/ Pyramída

Významný turistický cieľ i miesto so symbolickým významom. Z pohľadu možnosti vnímania celku mesta z nadhľadu najvýznamnejšie priestranstvo. Exponované a dostatočne navštevované miesto.

Kvalitou priestranstva je priestorová veľkorysosť so širokým otvoreným obzorom. Priestranstvo nutné vnímať ako prázdny, plošne rozľahlý priestor, kde sa môže rozptýliť a kochať výhľadom veľký počet užívateľov. Časť obvodu priestranstva tvorí panoráma Nitry, časť potom stavby a turistická vybavenosť.

Žiadané usilovať sa o vznik turistickej vybavenosti typu bufet či reštaurácia, plniacej i funkciu hygienického zázemia, ktoré je žiadaným bodom po túre na Zobor.

Povrchy riešiť ako prírodné nespevnené, na okrajoch priestranstva najviac zaťažované návštevníkmi i v štandarde štrkových trávnikov, odolávajúcich záťaži, no nevymykajúcich sa z podoby trávnatého priestranstva.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať po obvode priestranstva. Podchytiť situácie exponované, s výhľadmi a aj miesta intímnejšieho charakteru, bokom hlavného ruchu. Mimo hlavné časti priestranstva s výhľadmi možno umiestniť pohybové prvky cyklistické a prvky technické odpadové. Vyvarovať sa užitiu pohybových prvkov zabraňujúcich.

Výsadby budú redukované na výsadby povrchov. Vhodné ponechať jestvujúcu podobu trávnatých až lúčnych porastov.

Užitie vyššej intenzity, prevažne turistami a športovcami. Dôraz kladený na príjemné pobývanie a zhodnotenie výhľadom na mesto. V priestranstve možné špecifické udalosti.

ZO 4.2/ Veľká biela skala

Krajinné priestranstvo a zároveň významná krajinná dominanta s peknými výhľadmi na mesto a okolie, výrazne menej exponovaná než Pyramída.

Kvalitou priestranstva je hodnotná podoba krajiny s atraktívnymi skalnými prvkami, z ktorých sú pôsobivé výhľady. Vzhľadom na povahu priestranstva, ktoré je hodnotné vo svojej jestvujúcej prírodnej podobe, sa nepredpokladá možnosť zásadnejších zásahov do podoby priestranstva.

Povrchy nové, či zmeny jestvujúcich, sa vzhľadom na povahu priestranstva nepredpokladajú.

Prvky obecne je možné umiestniť na hranu otvoreného skalnatého priestranstva a lesa. Prípustné možu byť prvky prírodné sedacie, prípadne drobná umelecká intervencia.

Výsadby, vzhľadom na povahu priestranstva, by sa nemali charketrovo meniť. Nutné je udržiavať jestvujúci stav.

Užitie menšej intenzity, priestranstvo intímneho charakteru s možnosťou pobytia.

ZO 4.3/ Malá Skalka

Krajinné priestranstvo, no do značnej miery spolutvorené človekom, v pozícii bývalého kameňolomu a plochy bezlesnej plochy kremencovej hôrky nad kameňolomom, nachádzajúce sa mimo hlavných turistických trás. Z hornej úrovne priestranstva výhľady do okolia.

Kvalitou priestranstva je historický kontext. V kameňolome prítomné základy stavby a príjemné rovné plató, ktoré je potenciálnym pobytovým priestorom, miestom pre opekanie.

Aktivity sústrediť do priestoru kameňolomu ako priestoru už tvarovaného človekom. Priestor kameňolomu vhodný pre súdobé krajinárske a umelecké zásahy. Možno zužitkovať prítomné základy stavby.

Povrchy nové, či zmeny jestvujúcich, sa v hornej úrovni priestranstva nepredpokladajú. V kameňolome prípadne možné použiť povrchy nespevnené prírodné alebo hodnotné drevené.

Prvky pobytové umiestňovať do priestoru kameňolomu. Súčasťou vstupu do priestranstva môžu byť prvky umelecké pestrého charakteru. Vhodné zriadiť jasne vymedzené ohnisko. Ako materiál pre vstupy do priestranstva sa ponúka všadeprítomný kameň.

Výsadby, vzhľadom na povahu priestranstva, nepotrebujú charakterovú zmenu. V priestore kameňolomu možné realizovať priesek okolitými porastami a tým otvoriť z priestranstva výhľady do okolia.

Užitie menšej intenzity, priestranstvo intímneho charakteru s možnosťou pobývania. Priestranstvo možné využiť k špecifickým udalostiam.

L5

JUH

Lokality Juh reprezentujú územie súboru južne od srdca Nitry. To je ohraničené severne rýchlostnou cestou R1, z východu nezastavaným územím nivy rieky Nitra, zo západu ulicou Cabajská s blízkymi morfologickým rozhraním okraja Nitry a z juhu obcou Ivanka pri Nitre. Takto vymedzený Juh sa rozpína medzi katastrálnymi územiami Horné Krškany, Dolné Krškany, Veľké Janíkovce a Párovské Háje. Tento charakter územia je taktiež jednotný s časťou obce Cabaj–Čápor a jej okolím.

Cieľovým stavom tejto časti je podporiť vidiecky prímestský charakter priestranstiev Horných a Dolných Krškian v blízkosti nábreží Nitry, s priemyselným parkom areálov produkcie, vhodne naviazaný a premiešaný s týmto charakterom a s priechodnými a vľúdnymi cestnými a dopravnými stavbami so svojim okolím. Osídlenie Horných Krškian je rozložené medzi železničnú stanicu, jadro a nový park pri nábreží. Podobné rozloženie je taktiež u Dolných Krškian. Na tieto časti i medzi ne nadväzujú kultivované priestranstvá nových i starých priemyselných parkov s novým i starým vedením železnice.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä toky Nitry a Malej Nitry, spolu s priľahlými parkami a Dvorčianskym lesom, ďalej od brány Kartuše cez svahy so sieťovou štruktúrou pomáhajú dotvárať sieť krajinných línií, predovšetkým v časti areálov produkcie a končia celkami záhrad. Parky pozdĺž nábreží uvádzajú riečnu nivu v súbore lokalít Juhovýchod, nábrežia Stredu a Východu. Všetky tieto časti sú zároveň vedením pre širšiu voľnočasovú infraštruktúru v území. V rámci dopĺňania blokov areálov produkcie je navrhnutá medziľahlá štruktúra krajiny, ktorá nadväzuje na priestranstvá týchto častí. Tieto návrhové prepojenia by mali napomôcť štruktúre, priestupnosti, redukcií negatívnych vplyvov takto veľkej koncentrácie areálov produkcie a zádržným opatreniam krajiny ako celku.

Typológia priestranstiev v zastavanom území lokalít vychádza z historického základu dvoch vidieckych jadier s naviazaním kompaktnej prímestskej zástavby, spolu s cintorínmi, areálmi produkcie, vzdelania, športu a záhrad. Hlavné rozloženie obytných celkov je od areálov produkcie cez historické jadrá obklopené kompaktnou zástavbou, cez ktoré prechádza systém nábreží a parkov v smere západ - východ. Hlavným priestranstvami v časti areálov produkcie je potom séria lineárnych a nástupných priestranstiev ulíc rozšírených na predpriestory hlavných objektov. Hlavná ulica v časti svahov alternuje plánovanú dopravnú stavbu. Mimo hlavného rozvrhu sú priestranstvá v týchto častiach navrhnuté tak, aby primerane členili veľkosť blokov, s ohľadom na zmiernenie negatívnych dopadov takto veľkej koncentrácie areálov – ich zástavby vrátane priestranstiev k nim priliehajúcim..

V krajinných priestranstvách sú to potom najmä zmienené línie prepojené rozšírením línií a plôch na sieťový charakter, s hlavným cieľom zlepšenia voľnočasových i bežných prepojení a zmiernenia negatívnych dopadov areálov.

Miera stability lokality nižšia. Staršia štruktúra Dolných a Horných Krškian so stabilnou sieťou priestranstiev. Priemyselné a obchodné zóny jestvujúce i navrhované s potrebou vymedzenia siete priestranstiev. Krajinná štruktúra s nižšiou mierou stability, s potrebou dovymedzenia štruktúry a priestranstiev pre poľnohospodársku krajinu i pre plochy lesov, s potenciálom rekreačného využitia.

Súbor lokalít Juh je delený na lokality Horné Krškany a Dolné Krškany. Ide o lokality vidieckeho osídlenia Horných a Dolných Krškian, plne spojené stávajúcimi a novými plochami areálov produkcie, obopnuté dopravnými stavbami so silnou prírodne rekreačnou osou rieky Nitra.

Horné Krškany sú následne delené na časti Staré Horné Krškany, Priemyselný park Horné Krškany a Kartuša. Staré Horné Krškany sú jadrom s expanziou okolo brehov Nitry, Priemyselný park Horné Krškany je segmentom areálov produkcie s novým obytným územím okolo brehov Nitry a Kartuša je obytnou časťou za staronovou železnicou s novými areálmi produkcie. Dolné Krškany sú následne delené na časti Staré Dolné Krškany, Nové Dolné Krškany, Priemyselný park Dolné Krškany, Davarčany a Cabajské svahy. Staré Dolné Krškany sú jadrom s expanziou okolo brehov Nitry, Nové Dolné Krškany sú časťou za železnicou, Priemyselný park Dolné Krškany je segmentom areálov produkcie, Davarčany celkom obklopeným nábrežiami a Cabajské svahy krajinou s novými areálmi produkcie. Súbor lokalít de facto slúži ako vstupná brána Nitry z južného smeru s veľkou dopravnou záťažou.

Hlavným kompozičným celkom je rozvinutie Krškanskej prímestskej triedy. Tá prepája väčšinu priestranstiev tejto časti, prípadne priamo na ňu nadväzuje. Trieda je pojednaná stromoradím s bežnými povrchmi a samostatnou cyklocestou s rozvinutým detailom naviazania ostatných priestranstiev. Ide o Náves Horné Krškany s expanziou Pod Katrušou, Novozámockú, Náves Dolné Krškany s expanziou Pri cintoríne, špecifické priestranstvá segmentu areálov produkcie Pri strednej škole, Trans Motel a IDEA a s ďalšími za železnicou ako Biovetská a Dvorčanská. Trieda je rozšírená o svoju nábrežnú paralelu s parkami Krškanská, Lúky a Medzi vodami, s významným rekreačným a krajinným potenciálom.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev sú zmieňované línie a plochy systému sídelnej zelene, konkrétne toky Nitry a Malej Nitry, spolu s priľahlými parkami a Dvorčanmi, ďalej svahy od Kartuše končiace celkami záhrad. Hlavnými bodmi napojenia na okolie sú nábrežia a priestupy okolo dopravných stavieb. Všetky tieto časti sú doplnené o krajinné priestranstvá. Veľké krajinné celky dopĺňajú tento systém línií o ucelené vstupné plochy do okolia.

— ochraňuj hodnoty krajiny vo vzťahu k tokom a zbytkom štruktúry krajiny, dopĺňanie štruktúry krajiny
— rieš rieku Nitru ako jedno celistvé priestranstvo, najmä integráciu starých ramien a zaujímavých priestranstiev v okolí rieky
— rešpektuj historické osi a komponovanie priestranstiev
— dodržuj hierarchiu a kontinuitu priestranstiev novovznikajúcich a jestvujúcich častí
— rieš priestranstvá pred občianskou vybavenosťou vo vzťahu k ich významu, potenciálu a náplni
— z hlavných pohybových os vytváraj miesta pre príjemný pohyb a pobyt
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, rieš bariéru ulice Novozámocká, napájaj slepé ulice na krajinu, prípadne medzi sebou
— rieš budúce bariéry navrhnutých preložiek významných ciest s dostatočným predstihom
— dodržať koncepciu priestranstiev pre areály produkcie s ohľadom na ich budúcu adaptovateľnosť, riešenie klimatických výziev, zabrániť rozsiahlemu teramorfingu, terasovaniu a vhodne implementovať dopravné stavby
— klať veľký dôraz na kvalitu historického detailu v častiach zachovaných vidieckych štruktúr

HK/ **HORNÉ KRŠKANY**

ČASŤ LOKALITY STARÉ HORNÉ KRŠKANY

Priestranstvá historickej časti Horných Krškan, z veľkej časti zachovanej štruktúry vidieckej zástavby, doplnená o novodobú zástavbu rodinnými domami, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú v blízkosti železničného prejazdu, priestranstvu komercie na ulici Novozámocká, následne parkami na ľavom brehu Nitry v častiach novej zástavby. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality, založená na vzťahu Novozámockej ulice ako významného prepojenia na centrum mesta i v rámci lokality a nábreží rieky Nitry, ako krajinnej osi, s gradientom intenzity užitia od Novozámockej k nábrežiu. Štruktúra časti lokality tvorí vzájomné prepojenia týchto os. Významnou kompozičnou väzbou väzba medzi Kostolom Narodenia Panny Márie s cintorínom a centrom časti lokality.

Vzťahy a napojenia reflektujú dualitu ulice Novozámockáa nábrežia, kde Novozámocká je väzbou obchodnou a dopravnou a nábrežie väzbou rekreačnou a väzbou pre nemotorový pohyb smerom na centrum mesta. Limitom pre silnejšie prepojenia je bariéra rýchlostnej cesty.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail alebo vo väzbe na historické objekty a stopy v území.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na nábrežie Nitry a jeho pobytovú kvalitu.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, viac extenzívneho a krajinného charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a na Novozámockej ulici.Minimalizovať prvky reklamného systému.

HK 1.1/ Pod Katrušou

Priestranstvo pri Kostole Narodenia Panny Márie. Významové a miestne jadro s potenciálom rozvoja vybavenia.

Kvalitou priestranstva je dominanta v podobe klasicistného kostola, spolu s cintorínom, ktorý má parkovú podobu. Cintorín možné ďalej rozvíjať ako parkové priestranstvo.

Žiadané chrániť a rozvíjať vidiecky charakter priestranstva (prevaha nespevnených trávnatých plôch). Posilňovať upokojenie priestranstva ulice Pod Katrušou a prepojenie s hodnotným predpriestorom kostola Narodenia Panny Márie.

Povrchy pochôdznych plôch riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), prípadne bežných povrchov. Pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako mlatové alebo štrkové.

Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na predpriestor kostola a okolie kaplnky. Prvky pohybové cyklistické umiestňovať pri vstupe do športového areálu. Vo väzbe na železničnú trať sa vyvarovať užitiu prvkov pohybových zabraňujúcich. Vo väzbe na športovisko doplniť pestrú škálu pobytových prvkov. U športoviska doplniť pobytové prvky.

Výsadby primárne listnaté. Nenarušovať priehľad ulicou Pod Katrušou na Kostol Narodenia Panny Márie.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na inkluzívne a príjemné pobývanie. Vďaka prítomnosti pestrej škály vybavenosti priestranstvo využité pestrou skupinou užívateľov. U kostola možné špecifické udalosti.

HK 1.2/ Horné Krškany centrum

Miestne jadro s občianskym vybavením. Pevné priestranstvo s parkovou časťou vo väzbe na kríž. Dôležitou súčasťou priestranstva spevnená plocha, ktorá môže mať náplň trhových udalostí.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť vybavenosti i obsluha hromadnou dopravou. Posilňovať upokojenie priestranstva a komfort pešieho pohybu. Posilňovať prvky výsadieb v priestranstve a integrovať ich do riešenia usporiadania plôch na parkovanie. Preveriť možnosť rozvoja miestneho občianskeho vybavenia. Žiadané posilňovať väzbu na HK 1.1, napríklad skrz výsadbu stromoradia.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť ako mlatové nebo štrkové.

Prvky pobytové sedacie a komunitné rozvíjať prednostne v parkovej ploche v okolí kríža a ďalej vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy. Minimalizovať prítomnosť pohybových prvkov zabraňujúcich a uprednostniť iné riešenie zvýšenia bezpečnosti a komfortu pohybu chodcov.

Výsadby stromov umiestňovať prednostne v priestore parkovej plochy v okolí kríža. Preveriť umiestnenie výsadieb stromov formou stromoradia v zelenom páse pozdĺž komunikácie a ďalej v rámci plochy na parkovanie pred obchodmi. Parkovú časť kultivovať a zvýšiť pobytovú kvalitu.

Užitie vyššej intezity dané dopravnou záťažou i prítomnosťou miestneho vybavenia. Dôraz klásť na príjemné a inkluzívne pobývanie, na minimalizáciu negatívneho dopadu cesty I./64. Možnosť trhových udalostí.

HK 1.3/ Kršknský park

Parkové priestranstvo vo väzbe na krajinu údolia Nitry a potenciál rozvojových plôch. Charakter priestranstva viac krajinný a prírodný. Žiadané rozvíjať charakter parku ako vstupného bodu do Krškan a ako rekreačného zázemia obyvateľov vo väzbe na miestne centrum sídla.

Kvalitou priestranstva je stromoradie na brehu Nitry, ktoré tvorí pobytovú kvalitu nábrežia. Potenciálom k zhodnoteniu sú jestvujúce výsadby v ploche priestranstva, ktoré sú základom parku.

Uprednostňovať prírodný a prírode blízky charakter riešenia, s prevahou nespevnených plôch a prírodným riešením nábrežia Nitry. Integrovať do plochy parkového priestranstva existujúcu škôlku, prípadne postupne nahradiť vhodnejšou druhovou skladbou a kompozíciou výsadieb, adektvátnou parkovému priestranstvu prírodného charakteru. Žiadané posilniť možnosť kontaktu s riekou skrz prístupy k vode.

Povrchy komunikácii v parku nespevnené. Hlavné pochôdzne plochy riešiť prednostne ako mlatové alebo štrkové, ostatné pochôdzne plochy riešiť v štandarde prírodných povrchov, na nábreží s bežným povrchom.

Prvky pobytové sedacie, cvičiace a detské rozvíjať vo väzbe na nábreží Nitry. Prvky pobytové komunitné a pohybové zdieľané a cyklistické umiestňovať vo väzbe na vstupy do parku zo sídla a krajiny (pri lávke, cestách). Preveriť potenciál umiestnenia zázemia parku (kiosk zázemia).

Výsadby stromov umiestňovať pozdĺž okrajov priestranstva. Parkové plochy riešiť ako spojité trávnaté plochy, v kombinácii štandardu pobytového trávnika a kvetnatých lúk. Preveriť umiestnenie komunitných a bylinných záhonov, prípadne jedlých kríkov pozdĺž pobrežnej cesty a vo väzbe na okraje priestranstva (hrany potenciálnej zástavby).

Užitie pestrého charakteru s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve prítomné aktivity športové a rekreačné, ale i komunitné.

ČASŤ LOKALITY PRIEMYSELNÝ PARK HORNÉ KRŠKANY

Priestranstvá novodobej a budúcej zástavby priemyselného parku s výstavbou nových rodinných domov na ľavom brehu. Jadrá priestranstiev sú body nástupu na MHD na ulici Novozámocká, priestranstvo architektonicky hodnotných mraziarní a park pri mŕtvom ramene pri novej výstavbe, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Časť lokality tvorí nábrežie.

Kompozícia časti lokality, založená na vzťahu Novozámockej ulice, ako významného prepojenia na centrum mesta i v rámci lokality a nábreží rieky Nitry, ako krajinnej osi, s gradientom intenzity užitia od Novozámockej k nábrežiu. Žiadané posilňovať prepojenia medzi týmito osami.

Vzťahy a napojenia reflektujú dualitu ulice Novozámocká a nábrežia, kde Novozámocká je väzbou obchodnou a dopravnou a nábrežie väzbou rekreačnou a väzbou pre nemotorový pohyb smerom na centrum mesta.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchov v parkových a krajinných plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích stání riešiť ako vodopriepustné.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na nábrežie Nitry. Pobytovými prvkami posilňovať pobytovú kvalitu nábrežia.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru.

Užitie dané výrobne skladovou náplňou. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a na Novozámockej ulici. Minimalizovať užitie veľkoplošného reklamného systému na Novozámockej.

HK 2.1/ Novozámocká

Miestne centrum vybavenia vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy a potenciálne rozvojové plochy za čerpacou stanicou.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť pestrej vybavenosti a dobrá dopravná obsluha, aj hromadnou dopravou.

Riešiť priestranstvo tak, aby umožňovalo umiestnenie obojstranného stromoradia pozdĺž komunikácie a zároveň boli zachované porasty v okolí zastávky hromadnej dopravy (Nitrafrost).

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako mlatové alebo štrkové.

Prvky pobytové sedacie a komunitné rozvíjať prednostne v parkovej ploch,e v blízkosti zastávky hromadnej dopravy (Nitrafrost).

Výsadby preveriť s ohľadom na umiestnenie stromov formou stromoradia v zelenom páse pozdĺž komunikácie a ďalej v rámci parkovej plochy v blízkosti zastávky hromadnej dopravy (Nitrafrost). Minimalizovať užitie prvkov pohybových zabraňujúcich.

Užitie dané charakterom obchodnej ulice rušného charakteru. Dôraz klásť na príjemné a inkluzívne pobývanie.

HK 2.2/ Biovetská

Významný vstupný priestor medzi štruktúrou areálov s čiastočne parkovým charakterom, ktorý je v priestrantve prítomný.

Kvalitou priestranstva je vymedzenie priestranstva ako nástupu do areálu. Do priestranstva orientované správne budovy s určitou mierou architektonickej kvality a umeleckými prvkami.

Priestranstvo komponovať na os vstupnej budovy (s výrazným priečelím) a vstup do športového areálu. Preveriť úpravu dopravného riešenia pre podporu cieľovej kompozície priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy pochôdznych plôch pri hranách areálov riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Parkovacie státia riešiť ako vodopriepustné.

Prvky pobytové sedacie a pohybové prvky cyklistické umiestňovať pri vstupoch do areálov. Umelecké prvky na fasádach objektov orientovaných do priestranstva nutné zachovať.

Výsadby stromov umiestňovať pozdĺž okrajov priestranstva vo forme línií na posilnenie osovej kompozície priestranstva. Základom budú jestvujúce výsadby stromov a povrchov. Drobné výsadby kríkov redukovať.

Užitie dané užitím areálov. Priestranstvo slúži ako predpriestor areálu, s možnosťou trávenia času pre zamestnancov či užívateľov areálu.

HK 2.3/ Lúky

Parkové priestranstvo vo väzbe na krajinu údolia Nitry a potenciál rozvojových plôch. Charakter priestranstva viac krajinný a prírodný.

Kvalitou priestranstva je stromoradie na brehu Nitry, ktoré tvorí pobytovú kvalitu nábrežia. Potenciálom k zhodnoteniu sú jestvujúce výsadby v ploche priestranstva, ktoré môžu predstavovať základ parku. Kvalitou aj z ekologického hľadiska prítomnosť vodnej plochy slepého ramena Nitry. Slepé rameno nutné zachovať.

Nutné brániť unikátnu kompozíciu priestranstva, odvíjajúcu sa od mŕtveho ramena Nitry, vrátane sprievodných porastov. Usporiadaním parkových plôch posilňovať vyznenie porastov okolo mŕtveho ramena, zachovať dostatočný odstup nových výsadieb. Rozvíjať fragmenty sadov a záhrad, tvoriacich charakter plôch pri okrajoch priestranstva. Uprednostňovať prírodný a prírode blízky charakter riešenia, s prevahou nespevnených plôch a prírodným riešením nábrežia Nitry.

Povrchy, hlavné pochôdzne plochy, riešiť prednostne ako nespevnené mlatové alebo štrkové, ostatné pochôdzne plochy riešiť v štandarde prírodných povrchov. Komunikácia na nábreží s bežným povrchom.

Prvky pobytové sedacie, cvičiace a detské rozvíjať vo väzbe na nábreží Nitry. Prvky pobytové komunitné a pohybové zdieľané a cyklistické umiestňovať vo väzbe na vstupy do parku zo sídla a krajiny (na rohoch priestranstva).

Výsadby dopĺňať v charaktere a štruktúre existujúcich výsadieb (ovocné stromy, listnaté stromy) pozdĺž okrajov priestranstva. Priestor medzi porastmi ramena Nitry ponechať otvorený (napríklad vlhká lúka), s prítomnosťou brehovej vegetácie.

Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve prítomné aktivity športové a rekreačné, ale i komunitné.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ČASŤ LOKALITY KATRUŠA	
Priestranstvá okolia bývalého lomu so skládkovaním, dnešná i budúca zástavba priemyselného parku s vlastným bodom napojenia a s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadro priestranstiev je nástup na Nový cintorín. Časť lokality tvorí nábrežie. Kompozícia časti lokality s centrom v budúcom lesoparku na Katruši, ako krajinne rekreačnom priestranstve pre lokalitu Dolné Krškany. Vzťahy a napojenia prevažne v podobe rekreačných väzieb na lesopark Katruša a do krajiny západu Nitry. Významná celomestská väzba na Nový cintorín s krematóriom po Cabajskej ulici.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na lesopark Katruša i význam lesoparku samotného v širšom kontexte priestranstiev. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru. V lesoparku výsadby prírodného charakteru. Užitie dané budúcou, výrobne skladovou náplňou i prítomnosťou lesoparku. Minimalizovať dopady výrobného a skladového užitia na užitie lesoparku.
HK 3.1/ Nový cintorín	
Priestranstvo s významom vstupného predpriestoru Nového cintorína a krematória. Podobu priestranstva koordinovať s podobou priestranstiev areálu cintorína. Kvalitou priestranstva sú architektonizovaná podoba vstupu na cintorín a oplotenie, zdôrazňujúce monumentalitu architektonického riešenia krematória. Kvalitou tiež prítomné výsadby. Posilňovať charakter hája stromov, zjemniť účelový charakter priestranstva, napríklad doplnením pobytových prvkov a priestorov bez motorovej dopravy. Žiadané zvýšiť komfort pohybu od zastávky na cintorín.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy parkovacích státí riešiť v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby. Priestor pred vstupom na cintorín, vrátane obratiska, riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na vstupný priestor na cintorín a zastávku hromadnej dopravy. Prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo vstupnom priestore cintorína. Výsadby stromov riešiť ako rozvinutie existujúceho rastru stromov, rozvíjať charakter priestranstva ako bosketu s parkovaním. Užitie účelového charakteru, naviazané na cintorín ako jediný cieľ v priestranstve. Obvykle menej využívané priestranstvo, no sezónne výrazne vyťažené, s čím je v návrhu potrebné počítať. Dôraz kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie.
HK 3.2/ Katruša	
Krajinné priestranstvo s výhliadkou na mesto v rekultivovanej prírode bývalej skládky. Kvalitou priestranstva je charakter lesoparku, posilňujúci systém lesných rekreačných plôch v jednotlivých lokalitách. Je žiadané posilňovať väzby pohybu na Čermáň a Horné Krškany, ale i krajinu juhozápadu Nitry. Čo sa týka vybavenia, lesopark pojednať tak, ako podobné plochy v meste, aby išlo o pestré prostredie pre každodennú rekreáciu.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Preveriť umiestnenie komunitných prvkov (ohnisko, stoly) pri okraji existujúcich porastov. Prvkami zhodnotiť kvalitu výhľadov z vrcholu Katruše. Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich porastov. Užitie prevažne rekreačného charakteru, s dôrazom charakteru príjemného pobývania.

DK/ **DOLNÉ KRŠKANY**

ČASŤ LOKALITY STARÉ DOLNÉ KRŠKANY	
Priestranstvá historickej časti Dolných Krškan, z veľkej časti zachovanej štruktúry vidieckej zástavby, doplnená o novodobú zástavbu rodinnými domami, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú v blízkosti železničnej stanice, Kostola svätého Ondreja a škôl, následne parkami na ľavom brehu Nitry v častiach novej zástavby. Časť lokality tvorí nábrežie. Kompozícia časti lokality, založená na vzťahu Novozámockej ulice, ako významného prepojenia na centrum mesta i v rámci lokality a nábreží rieky Nitra, ako krajinnej osi, s gradientom intenzity užitia od Novozámockej k nábrežiu. V kompozícii sa významne prejavuje sústava priestranstiev, od vlakovej zastávky Dolné Krškany - ulica Na priehon, K rieke až po nábrežie Malej Nitry a Nitry. Dôležitým prvkom kompozície ostrov na Malej Nitre a Nitre. Vzťahy a napojenia reflektujú dualitu ulice Novozámocká a nábrežia, kde Novozámocká je väzbou obchodnou a dopravnou a nábrežie väzbou rekreačnou a väzbou pre nemotorový pohyb smerom na centrum mesta. Významnou väzba na vlakovú zastávku.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail, alebo vo väzbe na historické objekty a stopy v území. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na nábrežie Nitry a jeho pobytovú kvalitu. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky. Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a na Novozámockej ulici. Minimalizovať užitie veľkoplošného reklamného systému na Novozámockej.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
DK 1.1/ Dolné Krškany centrum	
Centrum Dolných Krškan s občianskym vybavením a službami. Vo väzbe na priestranstvo parkové plochy pri základnej a materskej škole a Kostole svätého Ondreja. Kvalitou priestranstva je šírka profilu ulice Na Priehon, s obojstranným stromoradím v širokom zelenom páse. Kvalitou taktiež parkové priestranstvo pri základnej a materskej škole. Tieto parkové plochy spolu vytvárajú dualitu podobných plôch na oboch stranách Novozámockej. Parkové priestranstvo pri ZŠ a MŠ žiadané viac otvoriť a taktiež naviazať na kultúrny dom. Priestranstvo komponovať na svoje ťažisko, križovatky ulíc Novozámocká, Na Priehon a Roľnícka, K rieke. Chrániť a rozvíjať vidiecky charakter priestranstva (trávnaté lemy komunikácií, vysoký podiel nespevnených trávnatých plôch). Posilňovať upokojenie ulice K rieke ako hlavné pešie a cyklistické väzby v území.	Povrchy pochôdznych plôch riešiť ako hodnotné (kamenná dlažba) u významných budov. Pojazdné plochy v ulici K rieke riešiť ako hodnotné (kamenná dlažba), ostatné riešiť ako bežné (asfaltový povrch). Nespevnené povrchy riešiť ako mlatové alebo štrkové. Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestňovať vo väzbe na stromy, vybavenie a ukľudnenie ulice K rieke. Preveriť prvky pobytové detské pri domu kultúry. V Novozámockej minimalizovať užitie pohybových prvkov zabraňujúcich. Pri školách odstrániť pohybové prvky vydeľujúce. Výsadby stromov riešiť ako prvky stromoradia na ulici K rieke alebo ako skupiny stromov na významných uzloch priestranstva. Užitie pestrého charakteru, odpovedajúce centru vidieckého sídla. Užitie má dve ťažiská - kostol a parkové priestranstvo pri základnej a materskej škole. Vo väzbe na kostol priestor pre špecifické udalosti.
DK 1.2/ Pri cintoríne	
Priestranstvo s významom vstupného bodu do Dolných Krškan a zároveň predpriestor nového cintorína. Žiadané posilňovať väzbu priestranstva na D1.1 skrz obojstranné stromoradie v širokom trávnatom páse, aj s pobytovými kvalitami, ako lineárne parkové priestranstvo. Kvalitou priestranstva je dopravná obslužnosť hromadnou dopravou s dvoma módmi - vlak a autobus. Posilňovať pozíciu priestranstva ako uzla a vstupu do Dolných Krškan i podporou ďalších módov pohybu. Priestorovo a materiálovo upokojiť a zjednotiť priestranstvo vo väzbe na predpriestor cintorína. vo vidieckom charaktere. Riešenie priestranstva koordinovať s DK 1.1. Posilňovať napojenie vlakovej zastávky v priestranstve a predpriestor cintorína.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako mlatové alebo štrkové. Povrchy predpriestoru cintorína s parkoviskom riešiť v štandarde hodnotných plôch (kamenná dlažba). Prvky pobytové sedacie a pohybové prvky cyklistické umiestňovať vo väzbe na vstup do cintorína a zastávky hromadnej dopravy. Výsadby stromov dopĺňať do trávnatých pásov pozdĺž komunikácie a medzi parkovacie státie. Užitie dynamickejšieho charakteru, vzhľadom na dopravný význam priestranstva. Sezónne významná záťaž cintorína, s ktorou je nutné počítať.
DK 1.3/ Medzi vodami	
Parkové priestranstvo vo väzbe na krajinu údolia Nitry a potenciál rozvojových plôch. Charakter priestranstva viac krajinný a prírodný. Žiadané rozvíjať charakter parku ako vstupného bodu do Krškan a ako rekreačného zázemia obyvateľov vo väzbe na miestne centrum sídla. Kvalitou priestranstva je stromoradie na brehu Nitry, ktoré tvorí pobytovú kvalitu nábrežia. Potenciálom k zhodnoteniu sú jestvujúce výsadby v ploche priestranstva, ktoré môžu predstavovať základ parku. Uprednostňovať prírodný a prírode blízky charakter riešenia, s prevahou nespevnených plôch a prírodným riešením nábrežia Nitry. Integrovať do plochy parkového priestranstva existujúcu škôlku, prípadne postupne nahradiť vhodnejšou druhovou skladbou a kompozíciou výsadieb, adekvátnou parkovému priestranstvu prírodného charakteru. Žiadané posilniť možnosť kontaktu s riekou skrz prístupy k vode.	Povrchy komunikácií v parku nespevnené. Hlavné pochôdzne plochy riešiť prednostne ako mlatové alebo štrkové, ostatné pochôdzne plochy riešiť v štandarde prírodných povrchov. Na nábreží bežný povrch. Prvky pobytové sedacie, cvičiace a detské rozvíjať vo väzbe na nábreží Nitry. Prvky pobytové komunitné a pohybové zdieľané a cyklistické umiestňovať vo väzbe na vstupy do parku zo sídla a krajiny (pri lávke, cestách). Preveriť potenciál umiestnenia zázemia parku (kiosk zázemia). Výsadby stromov pozdĺž okrajov. Parky riešiť ako spojité trávnaté plochy, v kombinácii pobytového trávnika a kvetnatých lúk. Preveriť komunitné záhony pozdĺž nábrežia a u okraja. Užitie pestrého charakteru, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve prítomné aktivity športové a rekreačné, ale i komunitné.
ČASŤ LOKALITY NOVÉ DOLNÉ KRŠKANY	
Priestranstvá novodobej a budúcej zástavby priemyselného parku s výstavbou rodinných domov. Jadro priestranstva je bod nástupu na MHD. Kompozícia časti lokality, založená na silnej orientácii na Staré Dolné Krškany. V rámci časti lokality nosným prvkom centrálne priestranstvo Dvorčanská s významom lokálneho centra. Vzťahy a napojenia reflektujú závislosť na Starých Dolných Krškanoch, kam časť lokality spadá. Limitom bariéra železničnej trati. Pre obsluhu dôležitou väzbou väzba na vlakovú zastávku Dolné Krškany.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch inde. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na krajinu juhozápadu Nitry. Výsadby stromov riešiť prevažne listnaté. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, inak viac krajinného charakteru. V širších ulicových priestranstvách predzáhradky.
DK 2.1/ Dvorčanská	
Významný vstupný priestor medzi štruktúrou areálov. Optimálne časť priestranstva pobytový park, podobne ako HK 2.2. Kvalitou priestranstva sú jestvujúce výsadby i charakter objektov vymedzujúcich priestranstvo. Hodnotný nízky presklený vstupný objekt Nitrianskych strojární, ktorý je možné konvertovať k účelu vybavenia. Priestranstvo komponovať na vstupy do areálov, s hlavnou osou so zastávkou hromadnej dopravy. Zvýšiť podiel výsadieb v priestranstve, komponovať ako raster stromov vložený do medzi parkovacie státie.	Povrchy riešiť ako bežné. Plochy parkovacích státí riešiť v štandarde bežnej širokosparej prerastenej dlažby. Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy s krytím a vstupy do areálov. Výsadby stromov riešiť v štandarde listnatých stromov, stromy umiestňovať medzi parkovacie státie. Ihličnany vhodné redukovať. Užitie dané významom priestranstva ako miestneho centra a nástupu do výrobných areálov. Živé a príjemné priestranstvá s celodenným užitím.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY PRIEMYSELNÝ PARK DOLNÉ KRŠKANY

Priestranstvá novodobej a budúcej zástavby priemyselného priemyselného parku s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú bodmi nástupu na MHD, fragmentami hlavnej osi ulice Novozámocká.

Kompozícia časti lokality založená na centrálnom lineárnom priestranstve Novozámocká ulica, ktorá je obchodnou a dopravnou tepnou lokality. Nosným kompozičným princípom je vytváranie menších priestranstiev na Novozámockej ulici pestrého charakteru, vo väzbe na vybavenosť.

Vzťahy a napojenia prevažne v kontinuite Novozámockej ulice do mesta i z mesta so vzťahmi na okolné krajinné zázemie.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať charakter Novozámockej viac ako mestskej triedy a obchodnej ulice, než ulice v priemyselnej zóne.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru.

Užitie dané výrobne skladovou náplňou. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a na Novozámockej ulici. Minimalizovať užitie veľkoplošného reklamného systému na Novozámockej.

DK 3.1/ Pri strednej škole

Parkové priestranstvo, predpolie strednej školy reprezentatívneho charakteru, s pobytovými kvalitami, slúžiace nielen žiakom školy.

Kvalitou priestranstva je široký krajinný pás odcláňajúci Novozámockú. Vo väzbe na školu od Novozámockej oddelený vstupný predpriestor drobnej mierky, ktorý je bezpečným a relatívne pokojným prostredím, bez prítomnosti motorovej dopravy.

Priestranstvo komponovať ako lineárne s priestorovým zvýraznením vstupných partií objektov. Priestorovo sceliť a vymedziť južné a severné ukončenie priestranstva.

Povrchy riešiť ako bežné (asfaltový povrch, betónová dlažba). Účelové komunikácie (vjazdy, parkovacie státie) riešiť v dlažbe. Predpriestor vstupu školy riešiť hodnotnými povrchami, aj kombinovanými s výsadbami a prvkami ako jeden celok pre žiakov.

Prvky pobytové sedacie a pohybové zdieľané umiestňovať v nadväznosti na vstupné partie objektov a ako súčasť kompozície výsadieb (skupín stromov) v južnej a severnej koncovej časti priestranstva. V priestranstve umiestniť pohybové prvky cyklistické.

Výsadby stormov riešiť ako líniový prvok stromoradia pozdĺž ulice Novozámocká a ako skupiny stromov v severnej a južnej koncovej časti priestranstva. Posilniť význam zeleného pásu ako prvku modrozelenej infraštruktúry.

Užitie dané prítomnosťou školy. Žiadané posilňovať celodenné využitie priestranstva. Dôraz klásť na príjemné pobývanie a minimalizáciu negatívnych dopadov Novozámockej.

DK 3.2/ Trans Motel

Miestny uzol pohybu pre užívateľov územia vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy. Priestranstvo slúžiace tiež ako predpriestor ubytovacieho zariadenia a pohostinského zariadenia s predzáhradkou.

Kvalitou priestranstva je výsadby stromov pomerne dobre odcláňajúce Novozámockú ulicu od priestranstva.

Plochy pre peší pohyb napojiť na vstupy do objektov a areálov. Zastávku hormadnej dopravy napojiť chodníkom na vstupy do objektov a areálov. Pohľadovo prepojiť predpriestor hotela so zastávkou hromadnej dopravy a rozvinúť parkovou úpravou.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba).

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať pri vstupoch do areálov a objektov.

Výsadby stormov riešiť ako líniový prvok stromoradia pozdĺž ulice Novozámocká, prípadne ako doplnenie sedacích prvkov. Parkovacie plochy doplniť výsadbami stromov.

Užitie naviazané na zastávku hromadnej dopravy a ubytovacie zariadenie. Dbať na príjemné a inkluzívne pobývanie. Vo väzbe na pohostinské zariadenie možnosť dočasného pobývania.

DK 3.3/ IDEA

Predpriestor areálov s podobou lineárneho parkového priestranstva s priestorovým zvýraznením pohybových uzlov (vstupy do areálov, zastávka hromadnej dopravy atď.).

Kvalitou priestranstva sú pestrosť a koncentrácia vybavenosti, v kombinácii s dobrou dopravnou dostupnosťou, aj hromadnou dopravou. Kvalitou tiež veľkoplošný mozaikový umelecký prvok na fasáde objektu pri zastávke hromadnej dopravy IDEA.

Priestranstvo komponovať okolo osnovy aleje pozdĺž ulice Novozámocká. Doplniť chýbajúce úseky topoľovej aleje pozdĺž ulice Novozámocká. Posilňovať priečne pešie väzby priestranstvom.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy parkovacích státí riešiť v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby. V priestranstve žiadané znížiť podiel spevnených plôch.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať pri vstupoch do areálov a objektov.

Výsadby stromov riešiť ako líniový prvok stromoradia pozdĺž ulice Novozámocká, prípadne ako doplnenie sedacích prvkov. Umiestňovať stromy medzi parkovacie státie, prípadne doplniť zelený pás so stromoradím medzi rady parkovacích státí.

Užitie prevažne ako pohyb do cieľov v priestranstve.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY DAVARČINA

Priestranstvá sú krajinnou časťou Dolných Krškan medzi Malou Nitrou a Nitrou. Jadrá priestranstiev nie sú určené.

Kompozícia časti lokality daná dualitou rozľahlej plochy Dvorčianskeho lesa a vodných tokov Nitry a Malej Nitry, medzi ktoré je Dvorčiansky les zasadený Vodné toky sú v území významnými osami pohybu. V lese prítomný typický raster hospodárskeho lesa, ktorý organizuje pohyb a prepája oba vodné toky.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe rekreačných väzieb pozdĺž vodných tokov, aj na druhý breh Nitry, do krajiny nivy Nitry pri Janíkovciach. Časť lokality miestom každodennej rekreácie pre Staré Dolné Krškany.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v krajinných plochách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať len v miestach s očakávanou vyššiou záťažou.

Prvky pobytové viazať na krajinné jadrá a hlavné smery pohybu pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové i ako doplnok pobytovej kvality kultúrnej krajiny na hranici časti lokality. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na nábrežie Nitry, Malej Nitry a Dvorčiansky les.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru. Rozvíjať pôvodnú druhovú skladbu výsadieb.

Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách. Významným prvkom turistický systém. Exponovanejšie predovšetkým vymedzené priestranstvá a trasy k nim vedúce.

DK 4.1/ Dvorčiansky les sever

Priestranstvo slúžiace ako pobytové miesto v krajine s výhľadom na Zobor. Priestranstvo rozvíjať od existujúceho vzrastlého stromu na križení poľných ciest.

Kvalitou priestranstva je pozícia vo väzbe na tok Malej Nitry a krajinný rámec okolia priestranstva.

Posilňovať potenciál miesta ako miestneho komunitného jadra (verejné ohnisko, pobytové prvky). Posilňovať väzbu na neďalekú záhradkársku osadu, aj v súbehu s jej transformáciou pre posilnenie synergického efektu komunitných aktivít. V priestranstve žiadané minimalizovať negatívne vizuálne dopady neďalekej priemyselnej zóny.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Plochy parkovacích státí riešiť v štandarde bežné širokosparé prerastené dlažby. V priestranstve žiadané znížiť podiel spevnených plôch.

Prvky pobytové sedacie a pohybové cyklistické alebo zdieľané umiestňovať pri vstupoch do areálov a objektov.

Výsadby stromov riešiť ako líniový prvok stromoradia pozdĺž ulice Novozámocká, prípadne ako doplnenie sedacích prvkov. Umiestňovať stromy medzi parkovacie státie, prípadne doplniť zelený pás so stromoradím medzi rady parkovacích státí.

Užitie prevažne ako pohyb do cieľov v priestranstve.

DK 4.2/ Dvorčiansky les juh

Krajinné priestranstvo - pobytové miesto v krajine na okraji lesa.

Kvalitou priestranstva pozícia na okraji lesa, s krytým chrbtom priestranstva a s výhľadmi na juhozápad, na Ivanku pri Nitre.

V priestranstve posilňovať väzby na DK 4.1 a tok Malej Nitry, aj väzby pohybu na Ivanku pri Nitre.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami.

Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich porastov, vo väzbe na pobytové prvky. V priestranstve sa uplatnia pobytové prvky sedacie, prípadne ohnisko.

Užitie menšej intenzity ako zastavenie pri rekreačnom pohybe krajinou.

ČASŤ LOKALITY CABAJSKÉ SVAHY

Priestranstvá budúcej zástavby priemyselného s vlastným bodom napojenia a s hlavným významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev nie sú určené.

Kompozícia časti lokality daná krajinnými plochami lesa Bučáň a prvkom kultúrnej krajiny a drobného poľnohospodárstva v podobe záhrad a viníc na Bite. Tieto prvky tvoria dominantu poľnohospodárskej krajiny veľkej mierky.

Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzby na Nové Dolné Krškany, na ktoré je časť lokality priamo napojená, a potom na širší krajinný rámec juhozápadu Nitry a okolitých obcí.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a synergiu s pohybom v území. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na Bučáň.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru.

Užitie dané výrobne skladovou náplňou východnej časti a krajinnou časťou západnej. V krajine užitie prevažne charakteru pohybu a príjemného pobývania. Dôležitým prvkom prítomná záhradkárska osada, ktorá je prvkom komunitného užitia krajiny.

DK 5.1/ Bučáň

Krajinné priestranstvo - pobytové miesto v krajine na okraji lesa.

Kvalitou priestranstva je pozícia na okraji lesa, s krytým chrbtom priestranstva a s výhľadmi na západ, na pomerne pestré prostredie záhradkárskej osady.

Posilňovať potenciál miesta ako turistického bodu (verejné ohnisko, pobytové prvky, prístrešok). Posilňovať väzbu na Ivanku pri Nitre - železničnú zastávku i Dolné Krškany.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami.

Výsadby riešiť ako doplnenie existujúcich porastov, vo väzbe na pobytové prvky. V priestranstve sa uplatnia pobytové prvky sedacie, prípadne ohnisko.

Užitie menšej intenzity ako zastavenie pri rekreačnom pohybe krajinou.

L6

JUHOVÝCHOD

Lokality Juhovýchod reprezentujú územie súboru lokalít juhovýchodne od srdca Nitry. Sú definované územím zo západu ohraničeným ľavým nezastavaným brehom riečnej nivy Nitry, z východu morfologickým útvarom Janíkovského kopca, zo severu rýchlostnou cestou R1 a z juhu sídlom Čechynce. Takto vymedzený Juhozápad sa rozpína medzi katastrálne územia Horné Krškany, Dolné Krškany, Veľké Janíkovce a Mikov dvor.

Cieľovým stavom tejto časti je rozvinuté krajinné priestranstvo ľavého brehu Nitry, previazané cez vidiecky prímestský charakter priestranstiev Janíkoviec s priľahlým letiskom, až ku sieti krajinných priestranstiev v západnom svahu Janíkovského kopca. Janíkovce svojim rozvojom kopírujú morfológiu svahov a novovzniknuté priestranstvá sa prirodzene napájajú na miestny charakter priestranstiev, prípadne nadväzujú na nové dopravné napojenie. Janíkovce sú tak svojbytným celkom so silnou ústrednou štruktúrou priestranstiev, napojenou na rozvinutú štruktúru krajiny, ktorá je rekreačne užívaná ako širšie zázemie Nitry.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä smerovanie línie sever-juh rieky Nitra, pôvodných korýt rieky so súčasnými kanálmi, osi osídlenia Janíkoviec a svahov Janíkovského kopca. Línia rieky Nitra (ľavý breh) v duchu krajinného nábrežia tak nadväzuje na súbor lokalít Juh s hlavným rekreačným i krajinným významom. Línia pôvodných korýt napája časť lokality Agrokomplex cez rýchlostnú cestu R1, s doplnením krajinných plôch s cieľom zlepšenia štruktúry poľnohospodárskej krajiny, zádržných opatrení a priestupnosti krajiny. Línia osídlenia je následne reprezentovaná súborom hlavných priestranstiev Janíkoviec s expanziou pozdĺž kanálov, ciest a úpätia kopca. Línia svahov je doplnením okolia rekreačných trás, s napojením na lokalitu Chrenová a osídlenie Qolianovo, spolu s plnením funkcie možných protieróznych opatrení. Tieto smery sú doplnené prepojeniami v smere západ-východ, v blízkosti kanálov, prípadne pozdĺž morfologických úžľabí a vrcholov pre posilnenie zádržných funkcií, priestupnosti a štruktúry krajiny.

Typológií priestranstiev v zastavanom území dominuje hlavný ucelený celok priestranstiev ulíc s predpriestormi areálov vzdelávania, zakončených parkovým priestranstvom s cintorínom. Tento celok doplňuje niekoľko nástupov do samotnej štruktúry zástavby a s prepojeniami na hlavný rozvrh priestranstiev. Sú tak prepojené charaktery zástavby vidieckeho jadra, rozvoľnenej prímestskej zástavby a kompaktnej prímestskej zástavby nových častí. Samotné obytné prostredie je doplnené nadväznosťou niekoľkých drobných areálov produkcie s letiskom.

V krajinných priestranstvách sú to potom najmä zmienené línie rôzneho druhu a plochy, ktoré ich rozširujú a prepájajú pri zachovaní ich líniového charakteru. Vzniká tak sieť krajinných priestranstiev, prevažne kopírujúca morfológiu územia. Hlavným cieľom doplnenia priestranstiev v týchto častiach je zlepšenie priestupnosti poľnohospodársky využívanej krajiny pri zvýšení jej ekosystémových hodnôt, spolu so zachovaním tejto funkcie v dlhodobom udržateľnom vývoji spolu s reflexiou širšej údolnej nivy rieky Nitra.

Miera stability lokality nižšia. Štruktúra Janíkoviec so stabilnou sieťou priestranstiev. Krajinná štruktúra s nižšiou mierou stability, s potrebou dovymedzenia štruktúry a napojenie na okolitú krajinnú štruktúru, hlavne však napojenie na osu rieky Nitra.

Súbor lokalít Juhovýchod je delený na lokality Janíkovce a Janíkovská niva. Ide o lokalitu svojbytného vidieckeho osídlenia Janíkoviec, spolu s priľahlou krajinnou morfológiou v juhozápadnom svahu s drobnými úžľabiami a jej krajinne rekreačným zázemím. Následne Janíkovskej nivy so svojim prevažujúcim jednotným krajinným i morfologickým rovinným charakterom riečnej nivy, s výrazným poľnohospodárskym a voľnočasovým využitím v mieste fragmentárne zachovaných, prípadne upravených pôvodných ramien vtekajúcich do rieky Nitry.

Janíkovce sú následne delené na časti lokality Staré Janíkovce, Nové Janíkovce, Letisko Nitra a Janíkovský kopec. Toto delenie odráža v priestranstvách priliehajúci charakter zástavby na severe viac sa približujúcich k Nitre a na juhu k pôvodnému historickému jadru osídlenia. Osídlenie je ďalej doplnené o blízke letisko s naviazanou zástavbou a svahy Janíkovského kopca s krajinnými priestranstvami. Janíkovská niva je ucelenou charakterovou lokalitou bez podrobného definovania svojich častí s ohľadom na svoj jednotný charakter údolnej riečnej nivy rieky Nitra.

Hlavným kompozičným celkom zastavaného územia je rozvinutie Janíkovskej prímestskej triedy. Tá prepája jadrový celok Janíkoviec, tvorený špecifickými priestranstvami Hlavná, Pri kostole, Pod cintorínom a ich väzbami na priestranstvá Pri Janíkovskom kanáli a Pri hostinci. Toto jadro priestranstiev prepojené hlavnou ulicou nadväzuje vedľajšími ulicami k ostatným špecifickým priestranstvám K ihrisku a K letisku.

Janíkovská prímestská trieda má tak v tejto časti charakter hlavnej ulice, ktorá špecificky zjednocuje vidiecky charakter stromoradím a jednotným napojením artikulovaných priestranstiev vo vyššej kvalite povrchov. Prepojuje tak Janíkovce s Chrenovskou triedou do jednej línie priestranstiev, mentálne predelenú rýchlostnou cestou R1.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev sú ďalšie zmieňované línie systému sídelnej zelene, krajinnej štruktúry v smere sever-juh, konkrétne rieky Nitra, pôvodných korýt rieky a jej širšej údolnej nivy so súčasnými kanálmi a svahov Janíkovského kopca. Všetky tieto časti sú doplnené o krajinné priestranstvá odpovedajúce pôsobením viac miestnemu vidieckemu charakteru.

— ochraňuj hodnoty krajiny vo vzťahu k vode, kanálom, morfológii kopca a dopĺňaniu štruktúry krajiny
— využívaj slepé ramená, prítoky Nitry a výhľady z kopca na vytvorenie priestranstiev a štruktúry krajiny
— dôsledne dodržuj hierarchiu a kontinuitu priestranstiev novovznikajúcich i jestvujúcich častí
— rieš detail priestranstiev pred občianskou vybavenosťou vo vzťahu k ich významu a náplni
— z hlavných pohybových os vytváraj miesta pre príjemný pohyb a pobyt, zamysli sa nad úlohu a obmedzeniami letiska a jeho blízkych plôch v štruktúre priestranstiev
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, rieš systematicky Janíkovskú triedu i s ohľadom na jej priame napojenie na Chrenovskú triedu a jej okolie
— rieš napojenia účelových komunikácií a charakteru tohto prostredia spolu s uzavretými komunitami
— kladť veľký dôraz na na kvalitu historického detailu v častiach zachovaných vidieckych štruktúr
— hľadaj možností kvalitatívneho minima parametrov priestranstiev v častiach individuálneho bývania

JA/ **JANÍKOVCE**

ČASŤ LOKALITY STARÉ JANÍKOVCE

Priestranstvá historickej časti Janíkoviec, z veľkej časti zachovanej štruktúry vidieckej zástavby, doplnená o segregované suburbánne celky s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú bodmi celého historického jadra zástavby.

Kompozícia časti lokality s podstatou v triangli historického jadra, vymedzenom ulicami Rabčekova, Hlavná a Antona Ďatela. Vo vrcholoch trojuholníka je vždy priestranstvo, ten je miestnym centrom pre okolie v dochádzkovej vzdialenosti. Všetky tri priestranstvá sú previazané a mali by sa doplňať v náplni i podobe.

Vzťahy a napojenia prevažne ako rekreačné väzby do kultúrnej krajiny okolo Janíkoviec. Časť lokality centrom lokality, na ktoré sa viažu okolité časti lokalít.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev alebo vo väzbe na historické objekty či prvky.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na kultúrnu krajinu východu a juhovýchodu Nitry.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov či ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru. V širších priestranstvách priestor pre predzáhradky.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách. Dôležitým prvkom pre orientáciu pri rekreačnom pohybe turistický systém.

JA 1.1/ Pri kostole

Sústava priestranstiev. Parkové priestranstvo a miestne jadro s komunitným významom v priestore na vstupe do centra Janíkoviec, na styku ulíc Rabčekova a Hlavná a spevnené priestranstvo vo väzbe na Kostol svätých Petra a Pavla.

Kvalitou priestranstva je vidiecký charakter, nepoznačený súdobými modernizáciami, so stále prítomnými mäkkými rozhraniami a predzáhradkami. Chrániť a rozvíjať vidiecky charakter priestranstva (prevaha nespevnených trávnatých plôch).

Posilňovať upokojenie časti ulice Hlavnej pred farským kostolom a úradom, minimalizovať šírku vozovky, s ohľadom na umiestnenie zastávkových zálivov. Žiadané z parkovej časti premiestniť trafostanicu, prípadne nahradiť podzemnou.

Povrchy pochôdznych plôch riešiť prednostne v štandarde historizujúcich povrchov, prípadne bežných povrchov. Pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako prírodné.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy. V parkovej ploche na kríženi ulíc Hlavná a Rabčekova umiestňovať prvky sedacie, cvičiace a detské. Pri kostole preveriť vhodné umiestnenie prvkov pohybových cyklistických (stojany na bicykle).

Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Výsadby povrchov v štandarde pobytových trávnikov.

Užitie s dôrazom na príjemné pobývanie pre každodennú rekreáciu užívateľov z najbližšieho okolia. Pred kostolom užitie dané kostolom, s priestorom pre špecifické udalosti.

JA 1.2/ Golianovská

Parkové priestranstvo a miestne jadro s komunitným významom v priestore na vstupe do centra Janíkoviec, pri príchode z krajiny východu Nitry a jej širšieho okolia.

Kvalitou priestranstva je priestorová veľkorysosť, ktorá je predpokladom k umiestneniu pestrej škály športových a voľnočasových aktivít.

V severnej časti priestranstva zachovať parkovo-rekreačné využitie s detským ihriskom. V južnej časti priestranstva preveriť možnosť umiestnenie miestneho občianskeho vybavenia (kiosiek zázemia) s pobytovou lúkou pre komunitné aktivity.

Povrchy pochôdznych plôch riešiť prednostne v štandarde historizujúcich povrchov, prípadne bežných povrchov. Pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako prírodné.

Prvky pobytové sedacie, cvičiace a detské rozvíjať v severnej časti priestranstva vo veľa dopĺňať riešenie parku. Prvky pobytové komunitné a pohybové zdieľané a cyklistické umiestňovať v južnej časti priestranstva vo väzbe na turistický prístrešok a potenciálny objekt zázemia komunity.

Výsadby stromov vhodne rozvíjať v severnej parkovej časti priestranstva. Južnú časť priestranstva riešiť prednostne ako spojitú pobytovú plochu (pobytový trávnik) pre rekreačné a komunitné aktivity, s výsadbami stromov po obvode priestranstva. Doplňovať výsadby jedlých kríkov.

Užitie pestrého charakteru s pestrou škálou užívateľov, prevažne s dôrazom na príjemné pobývanie a komunitné aktivity. V priestranstve sa uplatní turistický systém.

JA 1.3/ Pri hostinci

Miestne a komunitné jadro s vybavenosťou dôležitou pre všedný život v lokalite, ako sú potraviny a pohostinstvo. V priestranstve výrazný morfologický zlom, ktorý je bariérou pohybu i limitom užitia.

Kvalitou priestranstva je pozícia v terénnom zlome, s dobrým prehľadom o dianí v priestranstve. Kvalitou zároveň osadenie objektu potravín a pohostinstva, ktoré vytvára predpriestor s predzáhradkou.

Priestorovo a materiálovo zjednotiť a minimalizovať priestor obratiska a parkoviska pred hostincom (napríklad vhodnou materiálovou úpravou charakteru pochôdznych plôch). Parkovú hranu svojim riešením priestorovo zapojiť do priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako mlatové nebo štrkové. Plochu pred hostincom je možné riešiť v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba) a posilniť tak jej upokojenie a prispôsobenie na využitie pre komunitné aktivity.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na hostinec a výsadby stromov. Preveriť možnosť umiestnenia prvkov cvičiacich a detských.

Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Na svažitú časť priestranstva sa uplatnia výsadby povrchov.

Užitie živého charakteru dané prítomnosťou vybavenosti. Žiadané posilňovať využiteľnosť priestranstva i pre širší okruh užívateľov.

ČASŤ LOKALITY NOVÉ JANÍKOVCE

Priestranstvá novej časti Janíkoviec a ich bytovej suburbánnej výstavby. Jadro priestranstiev je bod zastávky MHD, v blízkosti plôch určených k zastavaniu a ďalej jadro vybavenosti tejto časti.

Kompozícia časti lokality schematicky podobnej logiky, ako u časti lokality Staré Janíkovce. Taktiež je prítomný trojuholník, vymedzený ulicami Hlavná a Dr. J. Budayiho. Dvojica vrcholov, priestranstiev už definovaná, tretí vrchol ako súčasť novej štruktúry. V kompozícii sa tiež prejavuje vodný tok Janíkovský kanál, ktorý definuje západný obvod časti lokality.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzba na časť lokality Staré Janíkovce, kde je situovaná významnejšia časť vybavenosti lokality. Dôležitou väzbou Dlhá ulica, ako významné prepojenie s územím za rýchlostnou cestou. Rekreačné väzby s podobou väzieb na kultúrnu krajinu krajinu a jej štruktúru okolo Janíkoviec.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na kultúrnu krajinu východu Nitry a vodný tok Janíkovský kanál.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov či ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak výsadby viac extenzívneho a charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky. Výsadbami rozvíjať vodný tok Janíkovský kanál v zmysle ekologickom, ako celkovú obnovu toku do stavu blízkeho prírode .

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách. Dôležitým prvkom pre orientáciu pri rekreačnom pohybe turistický systém.

JA 2.1/ Pri Janíkovskom kanáli

Krajinné priestranstvo a parkový priestor pozdĺž Janíkovského kanála, vstup do krajiny, s ekologickým významom v území.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť vodného toku. V prípade úpravy do prírode blízkej podoby, so sprievodnými porastami a rekreačnou infraštruktúrou sa bude jednať o atraktívne a funkčné priestranstvo.

Vhodné riešiť priestorové a materiálové upokojenie napojenia ulice Hlavná na ulici Dlhá. Priestor medzi ulicou Dlhá a Janíkovským kanálom riešiť ako prírodne rekreačné plochy.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť ako mlatové alebo štrkové.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy a vybavenie rekreačných parkových ploch. Preveriť možnosť umiestnenia prvkov cvičiacich a detských.

Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Potenciál rozvoja drobných ekologických výsadieb vo forme líniových porastov pozdĺž toku.

Užitie ako parkové priestranstvo pre každodennú rekreáciu, prevažne obyvateľmi časti lokality, s častým rekreačným pohybom pozdĺž toku. Dôraz kladený na príjemné pobývanie.

JA 2.2/ Hlavná

Miestne jadro s vybavenosťou každodenného užitia. Spevnené priestranstvo s parkovým okrajom v podobe zeleného pásu.

Kvalitou priestranstva stále prítomný vidiecký charakter, nepoznačený súdobými modernizáciami, so stále prítomnými mäkkými rozhraniami a predzáhradkami.

Chrániť a rozvíjať vidiecky charakter priestranstva. Riešiť priestorové a materiálové upokojenie ulice Hlavná (minimalizácia šírky vozovky, zmena materiálového krytu parkovacích plôch a pochôdznych plôch). Parkovacie plochy pred potravinami v ulici Hlavná k zrušeniu pre vytvorenie kontinuálneho zeleného pásu. Parkovacie kapacity v ulici Okružná sú dostatočné. Posilňovať väzbu priestranstva na školskú vybavenosť v ulici Okružná.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Parkovacie plochy v ulici Okružná riešiť v štandarde bežnej širokošparé prerastené dlažby.

Prvky pohybové cyklistické umiestňovať vo väzbe na vstupy do občianskeho vybavenia. Vo väzbe na predajňu potravín umiestniť pobytové prvky sedacie. Výsadby stromov dopĺňať do trávnatých pásov pozdĺž komunikácie a medzi parkovacie státie.

Výsadby povrchov v zelenom páse aj extenzívneho charakteru s menej intenzívnou sečou.

Užitie s každodenným charakterom s kratším pobytom v priestranstve. Reklamný systém a vizuálnu podobu predajne potravín významne upraviť smerom k menej výraznému riešeniu, hodiacemu sa na vidiek.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY LETISKO NITRA

Priestranstvá okolia letiska Nitry, plánovaný rozvoj okolo Levickej osi môže napomôcť k posilneniu jeho významu. Jadrá priestranstiev sú body zastávok MHD i nástupu do areálu letiska.

Kompozícia časti lokality definovaná vstupnou osou areálu letiska, orientovanou smerom do centra Starých Janíkoviec. Významným kompozičným prvkom krajinná os Janíkovského kanála, ktorý tvorí krajinnú cézuru medzi obytnými časťami Janíkoviec a voľnou krajinou.

Vzťahy a napojenia prevažne ako väzba na časť lokality Staré Janíkovce, kde je situovaná významnejšia časť vybavenosti lokality. Dôležitými rekreačné väzby cez časť lokality do lokality Janíkovská niva a ďalej k rieke Nitra. Limitom väzieb pohybu bariéra letiska.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách.

Prvky pobytové viazať na vodný tok Janíkovský kanál, pre posilnenie pobytovej kvality i kvality rekreačného pohybu. Ďalej posilňovať väzby na športovú vybavenosť lokalitného významu.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, prípadneovocných stromov. Výsadby viac extenzívneho charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky. Výsadbami rozvíjať vodný tok Janíkovský kanál v zmysle ekologickom ako celkovú obnovu toku do prírode blízkeho stavu.

Užitie kombináciou rekreačného užitia a pohybu krajinou, s dôrazom na príjemné pobývanie a užitia dopravno-skladovacieho pre letisko a priľahlé areály. Žiadané minimalizovať negatívne dopady letiska na krajinu i časť lokality 1 a 2. Zdrojom užitia a udalostí špecifických a kultúrnych športová vybavenosť.

JA 3.1/ K ihrisku

Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy, s významom nástupného priestoru do športového areálu, ktorý je v lokalite významnou plochou pre udalosti väčšieho rozsahu. Riešenie koordinovať s riešením športového areálu.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť vodného toku. V prípade úpravy do podoby blízkej prírode , so sprievodnými porastami a rekreačnou infraštruktúrou, pôjde o atraktívne a funkčné priestranstvo.

Posilňovať priestorové a materiálové upokojenie, hlavné komunikácie a zabezpečenie komfortnej pešej väzby ulice Letecká a športového areálu. Žiadané posilňovať rekreačné väzby na Janíkovský kanál.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba).

Prvky pobytovej sedacej a pohybovej cyklistickej umiestňovať vo väzbe na vstup do športového areálu. Prvky pobytové cvičiace a detské preveriť vo väzbe na vstup do športového areálu a nábrežia Janíkovského kanála. Žiadané riešiť podobu oplotenia športového areálu smerom k väčšej otvorenosti do priestranstva.

Výsadby stromov rozvíjať pozdĺž prístupovej komunikácie do športového areálu. Plochy prírodne rekreačného charakteru riešiť ako pobytový trávnik. Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Potenciál rozvoja drobných ekologických výsadieb vo forme líniových porastov pozdĺž toku.

Užitie ako parkové priestranstvo pre každodennú rekreáciu, prevažne obyvateľmi časti lokality, s častým rekreačným pohybom pozdĺž toku. Dôraz kladený na príjemné pobývanie. Vo väzbe na športovisko prítomné špecifické a kultúrne udalosti, ktoré znamenajú významnú záťaž pre priestranstvo.

JA 3.2/ K letisku

Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy, s významom nástupného priestoru do areálu letiska, ktoré má význam celomestskej športovej a dopravnej vybavenosti.

Kvalitou priestranstva je prítomnosť vodného toku. V prípade úpravy do prírode blízkej podoby, so sprievodnými porastami a rekreačnou infraštruktúrou, pôjde o atraktívne a funkčné priestranstvo.

Posilňovať priestorové a materiálové upokojenie hlavnej komunikácie a zabezpečenie komfortnej pešej väzby ulice Hlavná a areálu letiska. Preveriť priestorovú redukciu plochy vozovky a využitie priestoru na riešenie autobusovej zastávky, vrátane súvisiaceho vybavenia.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Parkovacie státia riešiť v štandarde vodopriepustných povrchov. Žiadané minimalizovať podiel spevnených plôch.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy a vodný tok Janíkovský kanál.

Výsadby stromov rozvíjať pozdĺž prístupovej komunikácie do areálu letiska, ako obojstranné stromoradie ovocných stromov, aj s významom prvku ekologického v poľnohospodárskej krajine, s dostatočne širokým zeleným pásom.

Užitie dané letiskom, prevažne ako predpriestor a reprezentatívny nástup do letiska, so žiadanou vybavenosťou orientovanou do priestranstva, slúžiacou letisku i obci.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY JANÍKOVSKÝ KOPEC

Priestranstvá okolia hrebeňa Janíkovského kopca s hrebeňovou cyklotrasou č. 2120. Jadrá priestranstva sú zastaveniami na cyklotrase na vstupy do krajiny z Janíkovcov.

Kompozícia časti lokality definovaná morfológiou terénu, ktorý stúpa od Janíkoviec smerom k hrebeňu, severovýchodne nad Janíkovcami. Dobre sa uplatní princíp organizácie priestoru a pohybu po vrstevnici pre možnosť vnímania celku Juhovýchod z rôznych úrovní. Žiadané rozvíjať kompozíciu krajiny novými krajinnými prvkami pre rozčlenenie rozľahlých pôdnych blokov.

Vzťahy a napojenia prevažne ako rekreačné väzby okolitých častí lokalít do kultúrnej krajiny, prípadne cez časť lokality ďalej mimo správne územie Nitry do jej širšieho krajinného zázemia.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v krajinných plochách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať len v miestach s očakávanou vyššiou záťažou.

Prvky pobytové viazať na atraktívne prvky krajiny, prípadne výhľady, pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality krajiny. Posilňovať väzbu pobytových prvkov na záhumenný priestor zástavby.

Výsadby sa uplatnia prevažne ako výsadby všetkých typov krajinného charakteru. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Výsadbami pestrého charakteru riešiť štruktúru a ekologickú stabilitu kultúrnej krajiny.

Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách a hlavných trasách pohybu. Exponovanejšie predovšetkým vymedzené priestranstvá a trasy k nim vedúce. Významným prvkom turistický systém.

JA 4.1/ Janíkovský kopec

Pobytové miesto v krajine na hlavnej cyklotrase, s ustálenou polohou a významom v krajine, aj vo väzbe na *JA1.*

Kvalitou priestranstva sú výhľady do údolia rieky Nitra a na Janíkovce a zároveň blízkosť centra Janíkoviec, vďaka čomu je priestranstsvo dobre dostupné i pre peší rekreačný pohyb.

V priestranststve žiadané posilniť pobytovú kvalitu skrz výsadby a ďalšie doplnenie prvkov, aj s ohľadom na využiteľnosť priestranstva pre obyvateľov z Janíkoviec.

Povrchy, hlavne pojazdné (cyklotrasa), riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch), ostatné povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Pobytové sedacie prvky umiestňovať na krížení ciest a orientovať ich do údolí Nitry pre zhodnotenie výhľadov.

Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť ako líniové pozdĺž cyklotrasy, s dostatočnou šírkou zeleného pásu, s pestrou skladbou výsadbou povrchov pre posilnenie funkcie interakčného prvku v poľnohospodárskej krajine.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.

JA 4.2/ Hanácka

Pobytové miesto v krajine intímneho charakteru, vo väzbe na historickú stopu božích muk, ktoré sú hodnotným prvkom drobnej architektúry kultúrnej krajiny.

Kvalitou priestranstva sú historická stopa a mäkký a nespevnený charakter okolia, ktorý korešponduje s krajinným charakterom okolia.

Priestranstvo aktívne zapojiť do rekreačného zázemia sídla. Posilňovať pobytové kvality priestranstva pri zachovaní intimity miesta.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové umiestňovať tak, aby nebola narušená dominantná pozícia kríža v krajine. Vhodné doplniť pobytový prvok sedací.

Výsadby stromov riešiť ako zvýraznenie kompozície miesta daného božími mukami. Vhodné doplniť dvojicu solitérnych stromov miestnych druhov. Ponechať významné zastúpenie výsadieb povrchov.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve dôraz na kontemplatívny a spirituálny význam užitia.

JA 4.3/ Dolec

Pobytové miesto v krajine intímneho charakteru, vo väzbe na jestvujúcí krajinný prvok skupiny stromov. Miesto v krajine na kríženie krajinných ciest ako príjemné krajinné priestranstvo.

Kvalitou priestranstva kontext krajinného prvku, ktorý je žiadané ďalej rozvíjať pre zvýšenie pobytovej kvality i ekologickej stability poľnohospodárskej krajiny.

Priestranstvo aktívne zapojiť do rekreačného zázemia sídla.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové koordinova s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Vhodné doplniť pobytový prvok sedací.

Výsadby stromov riešiť tak, aby nebol obmedzený výhľad do údolia Nitry. Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Posilniť podiel výsadieb v priestranstve rozšírením jestvujúceho krajinného prvku.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
JA 4.4/ Janíkovská studnička	
Pobytové a rekreačné miesto v krajine okolo Janíkovskej studničky a sprievodnej vegetácie, zároveň s významom interakčného prvku. Kvalitou priestranstva je prítomnosť zdroja vody, ktorý je prvkom života krajiny i osvieženia užívateľov. Prameň možné pojednať architektonicky pre zvýšenie komfortu užívateľov, aj s možnosťou umeleckého prvku. Posilňovať potenciál miesta ako krajinného prvku so zdrojom vody, vďaka čomu pôjde o stále zelené miesto v kultúrnej krajine.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Vo väzbe na prameň sa uplatnia prvky pobytové sedacie, ale i prvok umelecký. Výsadby prispôsobiť špecifickému charakteru prírodného celku, prevažne ako doplnenie jestvujúcich výsadieb. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.
JA 4.5/ Nad tankovým zákopom	
Pobytové a rekreačné miesto v krajine pri remíze na terénnom zlome, vo väzbe na hlavnú cyklotrasu 2120. Kvalitou priestranstva je pozícia na juhovýchode Nitry, ďalej od zastavaného územia, ktorá znamená kvalitu výhľadov do kultúrnej krajiny, kde sídla Golianovo a Čechynce sú až v pozadí. Priestranstvo aktívne zapojiť do rekreačného zázemia sídla. Posilňovať pobytové kvality priestranstva, podobne ako pri JA 4.1. Náplň a podobu vhodné koordinovať s JA 4.1.	Povrchy, hlavne pojazdné (cyklotrasa), riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch), ostatné povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Pobytové prvky koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Pobytové sedacie prvky orientovať do údolia Nitry pre zhodnotenie výhľadov. Výsadby stromov rozvíjať prvok remízu a koordinovať s pobytovými prvkami. Posilňovať drobné ekologické výsadby na posilnenie významu prírodného prvku pre zadržiavanie vody v krajine (umiestnenie v odtokovej línii). Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.
JA 4.6/ Medzi dvoma cestami	
Pobytové a odpočinkové miesto v krajine na križení ciest. Kvalitou priestranstva je poloha na výškovej úrovni Janíkoviec, čo znamená väčšiu bezbariérovosť oproti priestranstvám na hrebeni nad Janíkovcami, bez nutnosti prekonania výraznejšej výšky. Priestranstvo aktívne zapojiť do rekreačného zázemia sídla.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Vhodné doplniť pobytový prvok sedací či komunitný. Výsadby riešiť ako komponovanú skupinu stromov s doplnením drobnými výsadbami. Priestranstvo riešiť i s ohľadom na význam interakčného prvku v inak prázdnej poľnohospodárskej krajine juhu Janíkoviec. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.
JA 4.7/ Pri starom dube	
Pobytové a odpočinkové miesto v krajine, vo väzbe významný strom dub plsnatý a Kaplnka Fatimskej Panny Márie pod ním. Miesto na cyklotrase 2120, na hranici územia Nitry. Kvalitou priestranstva je krajinná dominanta starého duba, ktorý je v otvorenej krajine jasným orientačným bodom. Strom poskytuje príjemný tieň pri zastavení. Starý dub nutné chrániť. Vhodné byť pripravený na čas dožitia stromu, napríklad výsadbou nového v blízkosti priestranstva, vzhľadom na dobu rastu solitérneho stromu v krajine. Priestranstvo aktívne zapojiť do rekreačného zázemia sídla a umožniť možnosť zastavenia a pobytia v mieste s atraktívnymi výhľadmi.	Povrchy, hlavne pojazdné (cyklotrasa), riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch), ostatné povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Vhodné doplniť pobytový prvok sedací. Výsadby so základom v hodnotnom dube. Pobytovými prvkami ani výsadbami nenarušiť koreňovú zónu duba. Výsadbami povrchov vytvoriť priestor v okolí a bez orby pôdy. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine. Prítomný tiež spirituálny a kontemplatívny rozmer pobývania pre prítomné umelecké prvky.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
JN/ JANÍKOVSKÁ NIVA	
Priestranstvá medzi nábrežím rieky Nitra a letiskom Lúky. Lokalita nemá definované časti lokalít, jej jadrové priestranstvo nie je určené. Ide o poškodenú krajinnú lokalitu, s nutnosťou obnoviť v nej, aspoň čiastočne, štruktúru krajiny. Kompozícia lokality definovaná vodnými tokmi a vzájomnými väzbami medzi nimi, pomocou krajinnej štruktúry. Hlavným organizačným prvkom tok Nitry, na ktorý sa viažu ostatné menšie toky. Nivná krajina pôvodne bohatá na vodné toky, z toho dôvodu žiadané posilňovať pozíciu vodných tokov v území či snahy o obnovu prvkov pôvodnej nivy. Vzťahy a napojenia prevažne ako rekreačné väzby pozdĺž rieky Nitra, smerom do centra mesta a na Čechynce a ďalej. Ďalej ako prepojenia kultúrnou krajinou medzi Krškanmi a Janíkovcami skrz pestrú krajinnú štruktúru kultúrnej krajiny.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v krajinných plochách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať v miestach s vyššou záťažou. Prvky pobytové viazať na atraktívne prvky krajiny a výhľady pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality krajiny. Posilňovať väzbu pobytových prvkov na brehy rieky Nitra i pohyb smerom na Janíkovce. Výsadby sa uplatnia prevažne ako výsadby všetkých typov krajinného charakteru. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Výsadbami pestrého charakteru riešiť štruktúru a ekologickú stabilitu kultúrnej krajiny i riečnej krajiny Nitry. Posilňovať význam a ekologickú stabilitu Lúčneho a Janíkovského kanálu. Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách a hlavných trasách pohybu s turistickým systémom.
JN 1.1/ Pred Čiernou vodou	
Krajinné priestranstvo na krajinnej osi riečnej nivy Nitry, pobytové miesto na hlavnej rekreačnej trase. Kvalitou priestranstva je pozícia v otvorenej prehľadnej a priestupnej krajine, s potenciálom budúcich úprav, smerom k pestrej kultúrnej krajine atraktívnej pre pobyt i pohyb. Úpravami a vytýčením priestranstva posilňovať krajinnú štruktúru v inak prázdnej poľnohospodárskej krajine, aj s významom interakčného prvku.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Preveriť umiestnenie cvičiacich prvkov, prípadne aj hracích prvkov, ako súčasť náučného chodníka/okruhu. Výsadby riešiť ako skupiny stromov s doplnením drobných výsadieb a lúčnymi porastami. Výsadbami odcloniť rýchlostnú cestu. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve predpoklad dlhšieho zotrvania užívateľa i pre umiestnenie pestrej škály pobytových prvkov.
JN 1.2/ Horné lúky	
Krajinné priestranstvo na krajinnej osi riečnej nivy Nitry, pobytové miesto na hlavnej rekreačnej trase. Kvalitou priestranstva je dobrá väzba na Janíkovce, vďaka čomu môže byť priestranstvo viac využívané i obyvateľmi Janíkoviec na každodennú rekreáciu a drobné komunitné aktivity. Žiadané posilňovať význam priestranstva ako pobytového miesta i s drobnými komunitnými aktivitami.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Žiadané umiestniť prvky sedacie i komunitné. Výsadby riešiť ako komponované skupiny stromov, doplnené drobnými výsadbami a kvetnatou lúkou. Väzbu na Janíkovce posilňovať stromoradím ovocných stromov, aj s významom interakčného prvku. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve predpoklad komunitného užitia.
JN 1.3/ Lúčny kanál	
Krajinné priestranstvo na križení ciest, vo väzbe na vodný tok Lúčneho kanála a zároveň v blízkosti brehov Nitry. Kvalitou priestranstva je blízkosť Lúčneho kanála, ktorý je v kombinácii s výsadbami a úpravami do prírode blízkej podoby predpokladom pre príjemné mikroklímy i atraktívne prostredie v kultúrnej krajine. Kvalitou brehové porasty stromov pri Lúčnom kanáli. V priestranstve rozvíjať väzby na vodný tok i prepojenia na brehy Nitry a tým zvýšiť pobytové kvality priestranstva.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Žiadané umiestniť prvky sedacie. Prvkami pobytovými sprístupniť brehy Lúčneho kanála. Výsadby riešiť ako obnovu Lúčneho kanála do prírode blízkeho stavu, s pestrou škálou brehových výsadieb pri zachovaní perspektívnych jestvujúcich vzrastlých stromov. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie, s možnosťou pobytu pri vode.
JN 1.4/ Janíkovský kanál	
Priestranstvo na krajinnej osi riečnej nivy Nitry, na Janíkovskom kanáli. Pobytové miesto na hlavnej rekreačnej trase. Kvalitou priestranstva je prítomnosť vodného toku. V prípade úpravy do prírode blízkej podoby, so sprievodnými porastami a rekreačnou infraštruktúrou, pôjde o atraktívne a funkčné priestranstvo. V priestranstve rozvíjať väzby na vodný tok a tým zvýšiť pobytové kvality priestranstva.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Pobytové prvky koordinovať s existujúcimi stromami a novými výsadbami. Preveriť umiestnenie cvičiacich prvkov, prípadne aj hracích prvkov, ako súčasť náučného chodníka/okruhu. Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Potenciál rozvoja drobných ekologických výsadieb vo forme líniových porastov pozdĺž toku. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie, s možnosťou pobytu pri vode.

L7

JUHOZÁPAD

Lokality Juhozápad reprezentujú územie súboru juhozápadne od srdca Nitry. Sú dané jasným morfologickým vymedzením údolia Cabajského potoka. Konkrétne potom o územie vymedzené približne vrcholmi kopcov Tri kopce, Veľký Cer, Klokočina (konkrétne rýchlostná cesta R1) a územím Nitry. Takto vymedzený Juhovýchod pokrýva veľkú časť katastrálneho územia Párovské Háje.

Cieľovým stavom tejto časti je podporiť vidiecky prímestský charakter priestranstiev Párovských Hájov a stabilizovať priestranstvá Nového Lukova. Priestranstvá zastavaného územia by mali byť potom doplnené rozvojom blízkych lesov a ich rekreačnej úlohy v širších väzbách, spolu s podporou štruktúry miestnej krajiny zárezov drobných tokov. Párovské Háje tak okupujú údolie Párovského potoka, vo väzbe na blízky les východných svahov Cabajského potoka a Nový Lukov kopíruje juhozápadný svah údolia Cedronu, vo vzťahu k lesom západných svahov Cabajského potoka. Potok je prepojením týchto častí, štruktúry krajiny i ďalších rekreačných vstupov na Cabaj-Čápor, Jarok a Lehotu.

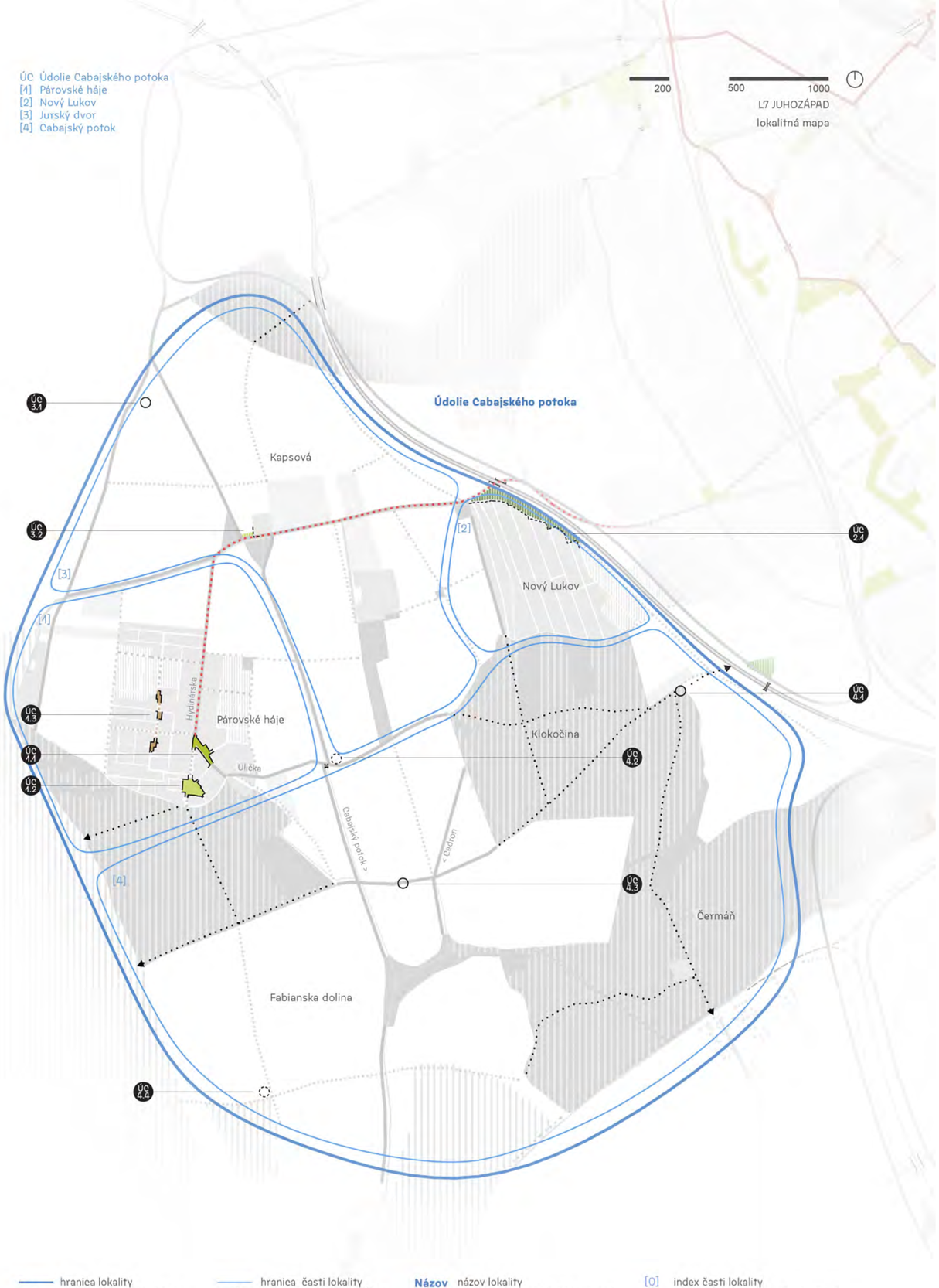
Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä línie sever-juh Cabajského potoka a Cedronu, lesy západných svahov údoli, v nadväznosti na Párovské Háje a lesy východných svahov údolia, v nadväznosti na Nový Lukov. Línia potokov udáva v ústrednej časti trasy prepojení v krajine v smere západ – východ, ako i jej štruktúry medzi okolitými lesmi a prepojuje okolité obce. Obe línie lesov potom pokrývajú okolité svahy, s výrazným rekreačným potenciálom v napojení smeru Jarok – Klokočina, ako i previazanie so štruktúrou priestranstiev zastavaného územia oboch sídel tejto časti, podľa možností v rámci osídlenia, a po jeho okrajoch. Diverzita týchto častí je doplnená a blízku záhradkársku osadu Jurského dvora a napojenia do krajiny údolnými a vrcholovými prepojeniami krajinnej štruktúry s ich priestranstvami. Tieto návrhové prepojenia by mali napomôcť štruktúre, priestupnosti, ochrane proti erózii a zádržným opatreniam krajiny ako celku. Zásadné je neopomenúť rôzne ekosystémové úlohy s ohľadom na rekreáciu.

Typológia priestranstiev v zastavanom území Párovských Hájov je postavená na dualite staršej a novšej kompaktnej prímestskej zástavby. Pri staršej je usporiadanie u hlavnej ulice, s napojením priestranstiev na potok a les, u novšej tvorí usporiadanie skupina drobnejších priestranstiev, ako ich diverzifikácia. Typológia priestranstiev v zastavanom území Nového Lukova je jednotné rozvinutie základného charakteru rozvoľnenej prímestskej zástavby ulíc vo väzbe na posilnenie okraja zastavaného územia v podobe krajinného rekreačného pásu. Územie obsahuje niekoľko areálov produkcie a záhrad, čo len podčiarkuje jeho rôznorodosť i širšie produkčné možnosti.

V krajinných priestranstvách sú ide následne o zmienené línie, prepojené rozšírením línií a plôch na sieťový charakter s rekreačnými priestranstvami. Hlavným cieľom doplnenia priestranstiev, plôch a línií v týchto častiach je zlepšenie využitia týchto častí pre voľnočasové aktivity, spolu s podporením poľnohospodárskej a ochrannej funkcie.

Miera stability lokality nižšia. Jestvujúce štruktúry zástavby so sieťou priestranstiev s potrebou doplnenia. Krajinná štruktúra poľnohospodárskej krajiny s nižšiou mierou stability, s potrebou dovymedzenia štruktúry krajiny a krajinných priestranstiev s napojeniami na lesy.

Súbor lokalít Juhozápad obsahuje lokalitu Údolie Cabajského potoka. Jedná sa tak o lokalitu dvoch svojbytných celkov osídlenia Párovské háje a Nový Lukov spojených silnou priľahlou morfológiou údolia Cabajského potoka, prítokov Párovského potoka, Cedronu a ich úžľabí. Ide o jednu lokalitu kvôli ucelenému charakteru a morfológie, s odlišnosťami svojich častí v rámci lokality s výrazným voľnočasovým využitím a hodnotnou krajinnou štruktúrou s prepojeniami na susedné obce cez silné krajinné rekreačné rozhranie. To je vhodné dlhodobo podporovať ako jeden z možných rekreačných cieľov pre celú Nitru vďaka svojmu umiestneniu.

Údolie Cabajského potoka je následne delené na časti lokality Párovské Háje, Nový Lukov, Jurský dvor a Cabajský potok. Toto delenie odráža odlišný charakter zástavby Párovských Hájov a zástavby Nového Lukova, ako i rozdielnosť krajiny vrchnej časti úžľabí Cabajského potoka v okolí Jurského dvora, v nadväznosti na areály produkcie a záhrad a spodnej časti Cabajského potoka so svojou líniovou štruktúrou krajiny, v prepojeniach a nábrežiach s priľahlými lesmi morfológie a kopcov Tri kopce, Veľkého Céru a Klokočiny.

Hlavnými kompozičnými celkami zastavaného územia sú celky priestranstiev Párovských Hájov a Nového Lukova, ktoré prepája prímestská trieda Lukovská. Tá má v tomto súbore lokalít charakter krajinnej línie, silne vymedzenej alejami, s bežnými povrchmi so samostatnou cyklocestou. Týmto spôsobom prepája celky priestranstiev zastavaného územia, konkrétne v bodoch Párovohájskej návsi, napojenej alejou hlavnej cesty, Jurským dvorom a priestranstvom Za Novým Lukovom. Celok Párovských Hájov je tvorený prepojením priestranstiev Párovohájskej návsi, Hydinárskej a celku Svätého Huberta, v zopätí krajinných línií po obvode. Celok Nový Lukov je potom založený na vonkajšom prstenci krajinných priestranstiev, línií a plôch, vrátane Za Novým Lukovom.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev sú spomínané línie systému sídelnej zelene, konkrétne Cabajského potoka a Cedronu, s výrazným doplnkom celkov lesov svahov údolí. Hlavným bodom napojenia na Nitru je lávka cez R1. Všetky tieto časti sú doplnené o krajinné priestranstvá, rozvíjajúce rôzne nadväzujúce aktivity.

— ochraňuj hodnoty krajiny vo vzťahu k tokom a morfológii údolia, dopĺňaj štruktúry krajiny s ohľadom na pešie, cyklistické prepojenia a krajinné priestranstvá
— dôsledne dodržuj hierarchiu a kontinuitu priestranstiev novovznikajúcich i jestvujúcich častí
— rieš kontinuálne napojenie zastavaného územia a krajinných línií
— dôsledne nadväzuj na charakter čiastočne samostatného a jedinečného morfologického celku v kontexte celej Nitry s určitou svojbytnosťou a vytvárať priestranstvá pre miestnu spoločnú identitu
— rieš priestranstvá pred občianskou vybavenosťou vo vzťahu k ich významu, potenciálu a náplni
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, rieš dopad a vzťah priestranstiev k bariére rýchlostnej cesty R1 a ich napojenie ďalej smerom na súbor lokalít Západ
— rieš napojenia stávajúcich účelových komunikácií a charakteru tohto prostredia, s potláčaním charakteru uzavretých komunít (nové tohto charakteru netvor) spolu, minimálnymi rozmermi priestranstiev s hodnotnými detailmi a maximálnym doplnením rôznorodých výsadieb

ÚC/ **ÚDOLIE CABAJSKÉHO**

ČASŤ LOKALITY PÁROVSKÉ HÁJE

Priestranstvá pôvodnej i suburbánnej výstavby, s nejasnou štruktúrou priestranstiev, v blízkosti staršieho jadra s kostolom a úradom pri parku, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú na nástupoch do krajiny a vnútornej ulici novej zástavby.

Kompozícia časti lokality definovaná hlavnou ulicou Hydinárskou, ktorá organizuje štruktúru časti lokality. Na ulici situovaná dvojica priestranstiev komplementárneho charakteru, ktoré rozvíjajú lineárnu podobu Hydinárskej ulice do priestoru a zároveň nesú naviazané obytné štruktúry. V novej zástavbe časti lokality žiadané hľadať podobný princíp a jasne definovať okraj sídla.

Vzťahy a napojenia redukované do väzby Hydinárskej na Jarockú ulicu, ako jediné dopravné spojenie s mestom, oddeleným od lokality rýchlostnou cestou. Naopak, rekreačné väzby pestrého charakteru na krajinu okolitých častí lokalít i mimo správneho územia Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné či historizujúce povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev, alebo vo väzbe na historické objekty či prvky.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá či niky uličných priestranstiev pre zvýšenie pobytovej kvality. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na priestor údolia Cabajského potoka. Vzhľadom na ostrovnosť časti lokality, vhodné navrhnúť pestrú škálu prvkov pre maximálny komfort a pestrosť užitia v časti lokality.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov či ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách.

ÚC 1.2/ Hydinárska

Miestne jadro a parkové priestranstvo, rozvíjajúce aktivity nadväzujúceho športoviska.

Kvalitou priestranstva je mierna svažitosť, čo umožňuje využiť priestranstvo ako tribúnu pre športovisko. Kvalitou je tiež krajinný rámec priestranstva s blízkym lesom, ktorý sa v priestranstve vizuálne prejavuje.

Žiadané je chrániť a rozvíjať vidiecky charakter priestranstva (prevaha nespevnených trávnatých plôch, mäkké rozhrania povrchov). Komponovať priestranstvo s centrálnou voľnou trávnatou plochou na športové a rekreačné aktivity. Posilňovať upokojenie komunikácie medzi parkovou plochou a športoviskom. Táto vetva k prevereniu jej zrušenia.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako prírodné.

Prvky pobytové združovať s výsadbami stromov a v nadväznosti na športovisko. Rozvíjať pobytové sedacie a detské prvky. Priestranstvo vybaviť prvkami pohybovými cyklistickými, v nadväznosti na športovisko.

Výsadby stromov umiestňovať po okrajoch parkovej plochy, uprednostňovať výsadbu v nespevnenom povrchu. Do výsadieb zahrnúť aj miestne druhy ovocných stromov. Výsadby stromov je možné doplniť o jedlé kríky. Parkové plochy riešiť prednostne ako trávnik pobytový, v kombinácii s extenzívnymi plochami.

Užitie prevažne rekreačného a športového charakteru, s komunitnými aktivitami. V priestranstve priestor pre udalosti.

ÚC 1.3/ Hájová

Sústava priestranstiev na Hájovej ulici, v rozšíreniach profilu ulice, slúžiace ako miestne jadro novej zástavby.

Kvalitou priestranstva je charakter lineárneho priestranstva s rozšíreniami, kde každé rozšírenie môže mať odlišnú náplň a tému.

Posilňovať pokojný charakter priestranstva a vhodne dopĺňať do plochy zelene v miestach rozšírenia profilu ulice Hájová. Usilovať sa o umiestnenie objektu občianskeho vybavenia pre novú zástavbu.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba).

Prvky pobytové sedacie umiestňovať v miestach rozšírenia profilu ulice Hájová. V priestranstve umiestniť i prvky pobytové detské a komunitné.

Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne, v štandarde listnatých stromov. Maximalizovať podiel výsadieb povrchov.

Užitie prevažne komunitného charakteru v réžii obyvateľov priľahlej zástavby rodinných domov, nižšej intenzity, s dôrazom na príjemné pobývanie.

ČASŤ LOKALITY NOVÝ LUKOV

Priestranstvá suburbánnej výstavby s nejasnou štruktúrou priestranstiev pri protihlukovej stene. Jadrá priestranstiev sú na hrane štruktúry pri jej vybavenosti.

Kompozícia časti lokality definovaná minulým významom ako záhradkárskou a chatovou osadou. Minulá štruktúra ostala nezmenená pri zmene náplne časti lokalít. Úzke severojužné ulice bez vzájomných prepojení sú limitom rozvoja časti lokality. V časti lokality žiadané definovať lokálne centrum.

Vzťahy a napojenia redukované do väzby na Jarockú ulicu, ako jediné dopravné spojenie s mestom, oddeleným od lokality rýchlostnou cestou. Naopak, rekreačné väzby pestrého charakteru na krajinu okolitých častí lokalít i mimo správneho územia Nitry. Dôležitou väzba nemotorového pohybu na Klokočinu.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách.

Prvky pobytové viazať na Cedronu a Javorinu, ktoré sú v rámci časti lokality atraktívnym prostredím.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých a ovocných stromov. Výsadby povrchov sa uplatnia ako pobytové trávniky a vo väčšej miere i rôzne extenzívne trávniky a lúky. Uplatnia sa tiež výsadby krajinného charakteru. Výsadbami zmierniť negatívne dopady rýchlostnej cesty na časť lokality.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné a dočasné pobývanie.

ÚC 2.1/ Za Novým Lukovom

Lokálne parkové priestranstvo v novej obytnej štruktúre. Priestranstvo by malo slúžiť ku každodennej rekreácii obyvateľov časti lokality.

Kvalitou priestranstva je dobrá dopravná obsluha, vrátane hromadnej dopravy. Priestranstvo má potenciál stať sa hodnotným vstupom do časti lokality. Žiadané je usilovať sa o umiestnenie vybavenosti s aktívnym parterom (obchod, pohostinstvo, komunitné centrum, školská vybavenosť) na hrane priestranstva pre posilnenie pozície a významu lokálneho centra.

Riešením výsadieb posilňovať odclonenie obytnej zástavby od negatívnych dopadov rýchlostnej cesty R1.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba). Povrchy v rámci priestoru parku riešiť z nespevnených povrchov, prípadne hodnotných povrchov, s ohľadom na záťaž. V parkovom priestranstve vhodné vymedziť väčšiu spevnenú plochu pre konanie menších udalostí. Pohyb po komunikáciach možné moderovať úpravou nivelity a riešenia povrchov.

Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestňovať pozdĺž ulice Lukov Dvor. Preveriť umiestnenie pobytových detských a cvičiacich prvkov. Prvky pobytové sedacie, komunitné, detské, posilňovacie či umelecké prvky ako také, umiestňovať do parkovej časti priestranstva. V priestranstve vhodné umiestniť pohybové prvky cyklistické a zdieľané, vo väzbe na zastávku hromadnej dopravy.

Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Pozdĺž protihlukovej steny, východnej hranice priestranstva, umiestňovať drobné výsadby kríkov a výsadby stromov s hustým a nízko posadeným habitusom na pohľadové odclonenie dopravnej stavby.

Užitie dané jedinečnosťou priestranstva v časti lokality. Priestranstvo centrom časti lokality. V priestranstve pestrá škála aktivít a možnosť kultúrnych, trhových i špecifických udalostí.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY JURSKÝ DVOR

Priestranstvá zvlnenej krajiny horného toku Cabajského potoka s krajinnou osou toku. Jadra priestranstva tvorí pevnôstka a Jurský dvor s jazdeckým klubom.

Kompozícia časti lokality daná Jarockou ulicou, ktorá rozdeľuje časť lokality na dve polovice a zároveň nesie pohyb smerom na mesto. V cieľovom charaktere kultúrna krajina s pestrou štruktúrou, aj ako nositeľ pohybu územím, s významnou osou Cabajského potoka.

Vzťahy a napojenia redukované do väzby na Jarockú ulicu, ako jediné dopravné spojenie s mestom, oddeleným od lokality rýchlostnou cestou. Naopak, rekreačné väzby pestrého charakteru na krajinu okolitých častí lokalít i mimo správneho územia Nitry. Dôležitou väzba rekreačného pohybu na Cabajský potok.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v krajinných plochách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať len v miestach s očakávanou vyššou záťažou.

Prvky pobytové viazať na atraktívne prvky krajiny či výhľady pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality krajiny. Prvky pobytové ďalej situovať vo väzbe na záhradkárske osady v území.

Výsadby sa uplatnia prevažne ako výsadby všetkých typov krajinného charakteru. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Výsadbami pestrého charakteru riešiť štruktúru a ekologickú stabilitu kultúrnej krajiny, aj rozhrania medzi krajinou a záhradkárskymi osadami.

Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách a hlavných trasách pohybu. Centrami užitia záhradkárske osady, pri ktorých je žiadané usilovať sa o väčšiu otvorenosť a podporu komunitných aktivít.

ÚC 3.1/ Pevnôstka

Pobytové miesto a zastavenie v krajine okolia pevnôstky. Krajinné priestranstvo v otvorenej kultúrnej krajine.

Kvalitou priestranstva je pozícia v otvorenej prehľadnej a priestupnej krajine, s potenciálom budúcich úprav smerom k pestrej kultúrnej krajine, atraktívnej pre pobyt i pohyb.

Priestranstvo rozvíjať medzi pešou cestou a pevnôstkou tak, aby nebola narušená jej dominantná poloha v krajine.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové riešiť ako prírodné a združovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na pešiu cestu.

Výsadby riešiť ako doplnenie stromoradia pozdĺž pešej cesty. Priestor medzi pešou cestou a pevnôstkou riešiť ako kombináciu pobytového trávnika a kvetnatej lúky.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.

ÚC 3.2/ Trans Motel

Miestne jadro parkového charakteru a vstup do krajiny vo väzbe na jazdecký areál Jurského dvora.

Kvalitou priestranstva je dobrá dopravná obslužnosť hromadnou dopravou i kumulácia cieľov v území v podobe jazdeckého areálu a záhradkárskej osady.

Žiadané usilovať sa o postupnú tranformáciu zahrádkárskej osady smerom k podobe viac otvoreného organizmu i s ďalšími aktivitami nad rámec záhradkárčenia, prípadne inými jeho formami. Vhodné komponovať priestranstvo na aktívnej fasády zástavby Jurského dvora, posilňovať napojenie priestranstva na zastávku hromadnej dopravy.

Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch, betónová dlažba), prípadne nespevnených povrchoch v parkových plochách.

Prvky pobytové sedacie a komunitné umiestňovať na vstupoch do priestranstva a vo väzbe na hranu zástavby Jurského dvora a zastávky hromadnej dopravy. Preveriť umiestnenie prvkov cvičiacich, hracích a detských, vo väzbe na riešenie využitia areálu Jurského dvora.

Výsadby riešiť tak, aby nebránili výhľadu do krajiny smerom na juh. Výsadby rieši prednostne v štandarde liatinových, prípadne s podielom ovocných stromov. Zaistiť dostatočnú plochu pobytového trávnika pre športovo rekreačné aktivity.

Užitie pestrého charakteru, s prevahou športových a komunitných aktivít, naviazaných na ciele v území. Významne zastúpený i rekreačný pohyb krajinou západu Nitry.

USPORIADANIE

DETAIL/UŽITIE

ČASŤ LOKALITY CABAJSKÝ POTOK

Priestranstvá zvlnenej krajiny dolného toku Cabajského potoka s krajinnými osami Cabajského potoka a Cedronu. Jadrá priestranstva tvoria miesta zastavania v krajine.

Kompozícia časti lokality definovaná jemne zvlnenou morfológiou terénu, ktorý definuje vizuálnu atraktivitu krajiny pre užívateľa a príjemnosť pre pohyb. V cieľovom charaktere kultúrna krajina s pestrou štruktúrou krajiny, aj ako nositeľom pohybu územím, s významnou osou Cabajského potoka a Cedronu. Dôležitými prvkami plochy lesov, zvlášť Javoriny a Veľkého cerového hája, ktoré odcláňajú krajinu od pôsobenia rýchlostnej cesty.

Vzťahy a napojenia prevažne ako rekreačné väzby pestrého charakteru na krajinu okolitých častí lokalít i mimo správneho územia Nitry.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a nespevnených povrchoch v krajinných plochách. V krajinných priestranstvách úpravy užívať len v miestach s vyššou záťažou.

Prvky pobytové viazať na atraktívne prvky krajiny či výhľady pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové ako doplnok pobytovej kvality krajiny. Posilňovať väzbu pobytových prvkov na záhumenný priestor zástavby a okolie Cabajského potoka a Cedronu.

Výsadby sa uplatnia prevažne ako výsadby všetkých typov krajinného charakteru. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Výsadbami pestrého charakteru riešiť štruktúru a ekologickú stabilitu kultúrnej krajiny, aj rozhrania medzi krajinou a záhradkárskymi osadami. Rekultivovať vodné toky.

Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie, vrátane každodennej rekreácie užívateľov z lokality. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách

ÚC 4.1/ Chrapatiny

Pobytový priestor okolo kríža ako pobytové miesto v krajine a miestne komunitné jadro s priamou väzbou na Klokočinu.

Kvalitou priestranstva je prvok kríža, ktorý je prirodzeným miestom zastavenia na ceste krajinou.

V riešení priestranstva minimalizovať negatívne dopady rýchlostnej cesty, napríklad výsadbami či celkovou orientáciou priestranstva. Žiadané zamedziť parkovaniu vozidiel v priestranstve. Táto náplň neadekvátna charakteru priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. V okolí kríža možné užitie hodnotných či historizujúcich povrchov.

Prvky pobytové sedacie umiestňovať prednostne v okolí kríža, ale zároveň tak, aby nerušili jeho pietny význam. Pobytové prvky sedacie žiadané orientovať na kríž i do krajiny.

Výsadby stromov riešiť ako doplnenie existujúcich porastov a ako zvýraznenie kompozície miesta daného krížom, napríklad pomocou dvojice solitérnych stromov.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve dôraz na kontemplatívny a spirituálny význam.

ÚC 4.2/ Pri Cabajskom potoku

Pobytové miesto v krajine vo väzbe na prechod cez Cabajský potok. Miesto v blízkosti Párovských hájov, za humnami, s predpokladom drobného komunitného využitia. Priestranstvo na trase cyklotrasy 5410.

Kvalitou priestranstva je krajinná os vodného toku Cabajského potoka, v kombinácii s jestvujúcimi výsadbami. Hodnotné tiež výhľady južne do širšej krajiny.

V priestranstve sa usilovať o obnovu vodného toku do prírode blízkej podoby, v kombinácii s ďalšími výsadbami, aj s významom interakčného prvku v poľnohospodárskej krajine.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové riešiť ako prírodné a umiestňovať vo väzbe na výhľady do krajiny i vodný tok. V priestranstve sa uplatní i verejné ohnisko a komunitné prvky.

Výsadby stromov riešiť ako doplnenie pobytových prvkov a nivných porastov Cabajského potoka. Potenciál rozvoja drobných ekologických výsadieb vo forme líniových porastov pozdĺž toku.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohyb,e s dôrazom na príjemné pobývanie, ale i drobné komunitné užitie vo väzbe na neďaleké sídlo.

ÚC 4.3/ Nad Cedronom

Pobytové miesto v krajine vo väzbe na historický prvok kultúrnej krajiny v podobe kríža. Priestranstvo v otvorenej kultúrnej krajine s ďalekými širšími výhľadmi.

Kvalitou priestranstva je historická stopa kríža, ktorú je žiadané rozvíjať prvkami a výsadbami.

V priestranstve sa usilovať o zvýšenie pestrosti a ekologickej stability krajiny, napríklad skrz sprievodné výsadby pri poľnej ceste.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové umiestňovať tak, aby nebola narušená dominantná pozícia kríža v krajine. Pobytové prvky sedacie žiadané orientovať na kríž i do krajiny pre zhodnotenie výhľadov.

Výsadby stromov riešiť ako doplnenie existujúcich porastov pozdĺž existujúcej cesty a ako zvýraznenie kompozície miesta daného krížom, napríklad dvojicou solitérnych stromov. Výsadby stromov v krajine ako súčasť širšieho zeleného pásu s pestrou skladbou výsadieb povrchov.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie. V priestranstve dôraz na kontemplatívny a spirituálny význam.

ÚC 4.4/ Prostredný vŕšok

Pobytové miesto v krajine na návrší nad Cabajským potokom.

Kvalitou priestranstva sú výhľady do krajiny a otvorený charakter krajiny, ktorý je žiadané rešpektovať.

V priestranstve posilniť štruktúru poľnohospodárskej krajiny. Žiadané usilovať sa o zvýšenie pestrosti a ekologickej stability krajiny, napríklad skrz sprievodné výsadby pri poľnej ceste.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov.

Prvky pobytové umiestňovať tak, aby rozvíjali výhľady do krajiny.

Výsadby riešiť ako solitérne stromy v polohách nerušiacich výhľady do údolia Cabajského potoka. Výsadby riešiť ako doplnenie prvkov.

Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.

L8

SEVEROZÁPAD

Lokality Severozápad reprezentujú územie súboru západného výbežku Tribeča s historickým hradiskom, obkoleseným tokom Dobrotky a geometrickou osnovou priemyselných parkov v údolnej nive rieky Nitra, severne od mesta a za privádzačom R1. Takto vymedzený Severozápad sa rozpína medzi katastrálnymi územiami Dražovce, Zobor, Mlynárce a Kynek. Tento charakter územia je taktiež jednotný s časťou obce Lužianky.

Cieľovým stavom tejto časti je podporiť vidiecky prímestský charakter priestranstiev Dražoviec so svojim napojením na blízku hodnotnú krajinu a morfológiu Tribeča – vrcholu Plieška, krajinným prepojením okolo rieky Nitra a potoka Dobrotka smerom k Nitre a krajine. Ďalej vytvoriť kvalitné priestranstvá areálov produkcie a ich nadväzností. Osídlenie Dražoviec okupuje jeden z pahorkov Nitry, morfológie Tribeča, hradiskom s krajinnou dominantou kostolíka svätého Michala. Priestranstvá Dražoviec sú v historickej časti zjednotené a ďalej rozvíjané v nových častiach. Priemyselný areál je členený zmysluplnými líniami priestranstiev.

Systém sídelnej zelene a štruktúra krajiny sleduje najmä toky Nitry a Dobrotky, spolu s hlavným jadrom CHKO Ponitrie. V systéme taktiež figurujú ďalšie nábrežia tokov Šúdolu, Jelšiny a Kajsianskeho kanálu, ktoré pomáhajú dotvárať sieť krajinných línií, predovšetkým v časti areálov produkcie. Na nábrežie Dobrotky sa tak viaže štruktúra priestranstiev Dražoviec, línie upätia Tribeča i plochy Pri Jelšine. Nábrežie Nitry je stiesnene viazané na blízke areály produkcie, je taktiež hlavnou krajinou osou mesta Nitry. Okolie Pliešky, súčasť CHKO Ponitrie, je jedným z nástupov do tohto územia, s výraznými prírodnými hodnotami. Všetky tieto časti sú zároveň vedením pre širšiu voľnočasovú infraštruktúru v území. V rámci dopĺňania blokov areálov produkcie je navrhnutá medziľahlá štruktúra krajiny, ktorá nadväzuje na priestranstvá týchto častí. Tieto návrhové prepojenia by mali napomôcť štruktúre, priestupnosti, redukcií negatívnych vplyvov takto veľkej koncentrácie areálov produkcie a zádržným opatreniam krajiny.

Typológia priestranstiev v zastavanom území Dražoviec vychádza z historického základu vidieckeho jadra a kompaktnej prímestskej zástavby, spolu s cintorínom, areálmi produkcie, vzdelania, športu a záhrad. Dražovce sa tak rozpínajú od hradiska, cez historické jadro sídla, až k novým okrajovým častiam a sú zakončené nástupmi do okolitej krajiny. Hlavným priestranstvom v časti Priemyselného parku Dražovce areálov produkcie (je to správne? Nerozumiem tomu) je potom séria lineárnych priestranstiev ulíc, rozšírených na predpriestory hlavných objektov. Mimo hlavný rozvrh sú priestranstvá v týchto častiach navrhnuté tak, aby primerane veľkosti blokov členili, s ohľadom na zmiernenie negatívnych dopadov takto veľkej koncentrácie areálov. To platí i pre nadväznosť na Lužianky s priestranstvom pri vlakovej stanici Mlynárce.

V krajinných priestranstvách ide najmä o zmienené línie prepojené rozšírením línií a plôch na sieťový charakter, s hlavným cieľom zlepšenia voľnočasových i bežných prepojení a zmiernenia negatívnych dopadov areálov ako celku zástavby.

Miera stability lokality nízka. Štruktúra Dražoviec stabilná. Štruktúra priemyselných zón s potrebou doplnenia priestranstiev. Krajinná štruktúra poľnohospodárskej krajiny s nižšiou mierou stability, s potrebou dovymedzenia štruktúry krajiny a napojení na lesy.

Súbor lokalít Severozápad je delený na lokality Dražovce, Priemyselný park Dražovce a U Lužianok.

Ide o lokalitu svojbytného vidieckeho osídlenia Dražoviec, spolu s priľahlou krajinnou morfológiou Tribeča s jej krajinne rekreačným zázemím, rovinnou oblasťou ľavého brehu rieky Nitra, Priemyselného parku Dražoviec, areálov produkcie a rovinnou oblasťou pravého brehu rieky Nitra a areálov produkcie U Lužianok.

Dražovce sú následne delené na časti Staré Dražovce, Nové Dražovce, Dobrotka a Plieška. Staré Dražovce sú jadrom, Nové Dražovce najnovšou časťou, Dobrotka je časťou s väzbou na nábrežie Dobrotky a Plieška vymedzuje celú časť kopca Plieška. Priemyselný park Dražovce je následne delený na časti Jelšina, Pod dražovskou cestou a Pasienky. Jelšina je časťou, ktorú pretína tento tok, Pod dražovskou cestou je časťou zovretou medzi rýchlostnú cestu R1a a I. triedy 64, s krajinou plochou Pri Jelšine a Pasienky sú okolím zjazdov cesty I. triedy 64. U Lužianok je ucelenou charakterovou lokalitou bez podrobného definovania svojich častí s ohľadom na širšie väzby Nitry, konkrétne vzťah s obcou Lužianky.

Hlavnými kompozičnými celkami zastavaného územia sú celky priestranstiev Dražoviec, Priemyselnej zóny Dražoviec a Mlynáriec. Dražovce tvorí zoskupenie priestranstiev jadra svätého Michala, Švabinského – Ščasného – Jána Zeleniaka, s nadväznosťou priestranstiev Kultúrna – Ščasného a Zoborská. Tento celok tak v tejto časti ukončuje Michalskú prímestskú triedu artikulovanou alejou, s bežnými povrchmi a samostatnou cyklocestou. Priemyselná zóna Dražoviec má svoje kompozičné jadro v centrálnom kríži priestranstiev Stred, spolu s priestranstvami Priemyselný park I, II, III, IV, V a VII. Priestranstvo železničnej stanice U Lužianok je súčasťou Lužanskej prímestskej triedy, v podobe stromoradia a samostatnej cyklocesty.

Hlavným kompozičným celkom krajinných priestranstiev sú zmieňované línie a plochy systému sídelnej zelene, konkrétne toky Nitry a Dobrotky, spolu s hlavným jadrom CHKO Ponitrie. Hlavným bodom napojenia na Nitru je okolie Dobrotky, a potom pokračovanie CHKO Ponitrie. Všetky tieto časti sú doplnené o krajinné priestranstvá, rozvíjajúce rôzne nadväzujúce aktivity.

— ochraňuj hodnoty krajiny vo vzťahu k tokom a zbytkom štruktúry krajiny, dopĺňaj štruktúru krajiny a väzby na CHKO Ponitrie.
— rieš rieku Nitru ako celistvé a rôznorodé priestranstvo
— rešpektuj historické osi, dominantu kostolíka svätého Michala a komponovania priestranstiev
— dodržuj hierarchiu a kontinuitu priestranstiev novovznikajúcich i jestvujúcich častí
— rieš priestranstvá pred vybavenosťou vo vzťahu k ich významu a náplni
— z hlavných pohybových os vytváraj miesta pre príjemný pohyb a pobyt
— maximalizuj prepojenia priestranstiev na okolie, rieš bariérovitosť ulice Topoľčianska, napájaj slepé ulice medzi sebou a krajinou
— rieš budúce bariéry mimoúrovňových križení, vyvolaných prípadným umiestnením rýchlostnej cesty R8 s dostatočným predstihom, zachovaj priestupnosť smerom na súbor lokalít Stred a Sever
— dodržať koncepciu priestranstiev pre areály produkcie s ohľadom na ich budúcu adaptovateľnosť, riešenie klimatických výziev
— klať veľký dôraz na historický detail v častiach zachovaných vidieckych štruktúr a hradiska

DR/ **DRAŽOVCE**

ČASŤ LOKALITY STARÉ DRAŽOVCE

Priestranstvá historickej časti Dražoviec, z veľkej časti zachovanej štruktúry vidieckej zástavby, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrá priestranstiev sú bodmi celého historického jadra zástavby.

Kompozícia časti lokality založená na dualite Kostola svätého Michala archanjela na otvorenom ostrohu, ako vyššej úrovne kompozície a vidieckom sídle v podobe historického jadra pod kostolíkom. Historické jadro má centrálne ulicové priestranstvo Jana Zelenáka a naň naviazané organicky tvarované ulice na úpätí svahu pod kostolíkom. Charakteristická je drobná mierka stavieb i priestranstiev.

Vzťahy a napojenia dané primárne vzťahom medzi dedinou a kostolíkom a faktom, že kostolík je významný cieľ v území. Dôležitou je väzba na najzápadnejší výbežok Tríbeča a ďalej krajinou na Zobor.

Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných alebo historizujúcich povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail priestranstiev alebo vo väzbe na historické objekty či prvky.

Prvky pobytové viazať na miestne jadrá a pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na Dražovský kostolík a nadväzné krajinné plochy. V časti lokality žiadané nepoužívať prvky pohybové vydeľujúce plného materiálu a vyššej výšky než 1,5 metra.

Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov či ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho a krajinného charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky, s pestrou skladbou výsadieb.

Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania i udalostí. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách časti lokality.

DR 1.1/ Svätý Michal

Priestranstvo okolo národnej kultúrnej pamiatky Kostola svätého Michala. Významný orientačný, vyhliadkový i kultúno-historický bod v krajine.

Kvalitou priestranstva je otvorený charakter holého návršia s dominantou historického kostola. Nutné chrániť viditeľnosť veduty skaly a kostola, nevysádzať porasty pozdĺž morfologickej hrany ani na plató kostola.

Vybavenie a prvky priestranstva situovať na hranu lesa mimo viditeľnú polohu, prípadne do nižších polôh pri nástupe ku kostolu od Barohate. V priestranstve zdôrazniť a pobytovo zhodnotiť i nižšie výškové úrovne, kde sa nachádza dvojica jaskýň.

Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Povrchmi neznehodnotiť trávnaté plató kostola bez špecifického vymedzenia plôch. Trávnaté plató je jeden trávnatý priestor, zdieľaný všetkými užívateľmi.

Prvky neumiestňovať vo väzbe na kostol na pohľadovo exponované pozície. Prvky pobytové možné umiestniť i vo väzbe na jaskyne. Prvky pohybové cyklistické a ďalšie pobytové prvky umiestniť pri rázcestí na Barohati.

Výsadby stromov a výsady drobné neumiestňovať v priestore okolia kostola. Výsadby povrchov nutné zachovať.

Užitie dané pozíciou miesta ako celomestského turistického cieľa i cieľa špecifických udalostí. Udalosti vo väzbe na kostol ponechať v režime výnimočného, aby sa častým konaním udalostí nenarušila jedinečná pozícia miesta. Žiadané posilniť informačný a turistický systém.

DR 1.2/ Pri Perinovej studni - Švabinského

Sústava vidieckých priestranstiev s podobou rozšírení priestoru ulice na severnom okraji historického jadra Dražoviec. Charakter priestranstiev prevažne parkový, so spájajúcim prvkom ulice, bez rozlíšenia priestoru pre pohyb rôznych užívateľov, s mäkkými rozhraniami medzi spevnenými povrchmi a výsadbami povrchov.

Kvalitou priestranstva je vidiecký charakter, prejavujúci sa najmä ako prítomnosť mäkkých rozhraní povrchov či zdieľanie uličného priestoru všetkými užívateľmi.

Pre všetky štyri rozšírenia je žiadané stanoviť jednotiacu tému a charakter, pre zachovanie spojitosti celku, no zároveň vhodné jednotlivé časti programovo rozlíšiť. Krajiné rozšírenia (kríženia ulíc Pri Perinovej studni, Pod kostolíkom a Švabinského ,Ambrová) viac s komunitným charakterom a s pestrou ponukou aktivít, stredné časti viac reprezentatívne, ako nástup na Dražovský kostolík. Objekt 295/2 žiadané asanovať či transformovať na objekt s verejnou funkciou (napríklad klubovňa, bufet, komunitné zázemie).

Povrchy riešiť v štandarde historizujúcich povrchov, prípadne kombináciou bežných a historizujúcich. Pri riešení dbať na mäkkosť rozhraní a špecificky nevymedzovať priestory pre pohyb rôznych módov pohybu. Povrchy vjazdov do objektov materiálovo neakcentovať. Ideálne riešiť ako nespevnené zo štrkového trávnika.

Prvky pobytové umiestniť do rozšírení priestranstva, prípadne vo väzbe na vstupy do objektov, ako tradičný prvok lavičky pred domom. V krajných rozšíreniach umiestniť pobytové prvky detské a komunitné. Prvok studne na kržení ulíc Pri Perinovej a Pod kostolíkom žiadané zachovať a integrovať do priestranstva.

Výsadby riešiť prednostne, v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Stromy umiestňovať prednostne do nespevnených povrchov, vo väzbe na pobytové prvky. Zachovať predzáhradky s výsadbami povrchov pestrého charakteru. Predzáhradky v tejto časti nie je žiadané vymedzovať samostatnými konštrukciami (napríklad plot, múrik).

Užitie pestrého charakteru, odpovedajúce centru vidieckého sídla. Dôraz kladený na príjemné pobývanie a komunitné aktivity. Vo väzbe na Dražovský kostolík sa uplatní turistický a informačný systém.

DR 1.3/ Ščasného - kostol

Predpriestor Kostola svätého Františka Xaverského a fary. Viacúrovňové priestranstvo, definované vyvýšenou piazzetou kostola nad kryptou a terénnymi úpravami, spojenými so sochárskou výzdobou so súšoším Kalvárie. Táto situácia je rámovaná dvojicou rozsiahlych líp.

Kvalitou priestranstva je kompozícia definovaná kostolom. Žiadané typický pohľad na kostol zachovať a nenárušať ďalšími vstupmi. Žiadané je zamedziť parkovaniu vozidiel pred kostolom - parkovacie kapacity pre potreby kostola situovať na druhú stranu vozovky.

V kompozícii priestranstva posilniť väzbu a zapojenie školy a fary do priestranstva pre vytvorenie jedného celku s verejnými budovami. V priestore pred farou vytvoriť pobytový priestor, využiteľný užívateľmi kostola. Priestor nižšej úrovne pod kostolom ponechať prázdny.

Povrchy riešiť v štandarde historizujúcich povrchov alebo kombináciou bežných a historizujúcich. Na piazzetu kostola použiť historizujúce povrchy. Parkovacie státia pre potreby kostola na západnej strane ulice riešiť ako nespevnené nevymedzené, s povrchom zo štrkového trávnika. Pri riešení dbať na mäkkosť rozhraní a špecificky nevymedzovať priestory pre pohyb rôznych módov pohybu.

Prvky pobytové sedacie umiestniť mimo osi fasády kostola, napríklad vo väzbe na výsadby stromov, prípadne predbudovu fary. Pred kostolom minimalizovať užitie prvkov technických a pohybových.

Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Dvojicu líp pred kostolom, vysadených do trávnatého povrchu, zachovať. Vo väzbe na faru redukovať výsadby ihličnatých stromov a kríkov a nahradiť ich výsadbami listnatých stromov s vyššie nasadenou korunou pre možnosť pobytu pod stromami, v kombinácii s výsadbami povrchov (pobytový trávnik). Drobné výsadby pred kostolom zachovať.

Užitie dané programom kostola. Pred kostolom špecifické udalosti.

DR 1.4/ Jána Zeleniaka

Centrálne ulicové priestranstvo Dražoviec. Charakter priestranstva priamo zviazaný s urbanistickou štruktúrou, prítomnosťou historickej zástavby a vysokou hustotou zástavby, ktoré je potrebné chrániť.

Kvalitou priestranstva je vidiecký charakter, prejavujúci sa najmä ako prítomnosť mäkkých rozhraní povrchov či zdieľanie uličného priestoru všetkými užívateľmi. Kvalitou tiež predzáhradky domov rôzneho charakteru - od vymedzených oplotením, po integrované do priestranstva.

Žiadané je udržať a posilniť vidiecký charakter pestrou škálou opatrení, od voľby vhodných výsadieb a povrchov, až po hľadanie komplexného nástroja v podobe nástrojov územného plánovania.

Povrchy riešiť v štandarde historizujúcich povrchov alebo kombináciou bežných a historizujúcich. Pri riešení dbať na mäkkosť rozhraní a špecificky nevymedzovať priestory pre pohyb rôznych módov pohybu. Povrchy vjazdov do objektov materiálovo neakcentovať. Ideálne riešiť ako nespevnené zo štrkového trávnika.

Prvky pobytové sedacie združovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na hodnotné objekty, prípadne rozšírenia priestranstva. Prvky technické odpadové riešiť esteticky ako zapustené a polozapustené.

Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Stromy umiestňovať prednostne do nespevnených povrchov. Zachovať predzáhradky s výsadbami povrchov a drobnými výsadbami.

Užitie pestrého charakteru, odpovedajúce centru vidieckého sídla. Dôraz kladený na príjemné pobývanie a komunitné aktivity. Neopomenúť možnosť usporiadania kultúrnych a špecifických udalostí v priestranstvách.

DR 1.5/ Ščasného - obchod

Priestranstvo vo väzbe na obchodnú vybavenosť, vzniknuté asanáciou pôvodnej štruktúry. Stavba vybavenosti urbanisticky ani architektonicky nezapadá do časti lokality. Priestranstvo s charakterom miestneho centra s pestrou vybavenosťou.

Kvalitou priestranstva je priestorová veľkorysosť na pomery vidieckého sídla a potenciál v podobe voľných plôch. Kvalitou priestranstva je taktiež prvok kríža. V osi Sčanského ulice sa vizuálne prejavuje veža Kostola svätého Františka Xaverského.

Optimálne je žiadané usilovať sa o celkovú prestavbu priestranstva, vrátane objektu obchodnej vybavenosti, s cieľom lepšie dourčiť priestranstvo a zároveň realizovať objekt alebo objekty, ktoré budú aktívnou súčasťou priestranstva a zároveň budú rešpektovať historickú urbanistickú štruktúru okolia. Priestranstvo by malo predstavovať kombináciu spevnených a parkových plôch s parkovacími kapacitami pre vybavenosť, ktoré však nebudú priestranstvo narušovať, optimálne teda po obvode priestranstva.

Povrchy riešiť v štandarde hodnotných povrchov alebo kombináciou bežných a hodnotných. Parkovacie státia riešiť z vodopriepustných povrchov. Po obvode priestranstva, vo väzbe na pôvodnú zástavbu, rešpektovať mäkké rozhrania povrchov a výsadieb povrchov. Minimálne v časti priestranstva v ulici Sčanského nevymedzovať priestory pre pohyb rôznych módov pohybu a riešiť priestranstvo ako zdieľaný priestor.

Prvky pobytové sedacie združovať s výsadbami stromov. Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe výsadby stromov a parter stavieb. Prvky technické odpadové riešiť ako zapustené a polozapustené. V priestranstve priestor pre umelecký prvok.

Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých stromov. Stromy umiestňovať prednostne do nespevnených povrchov. Zachovať predzáhradky s výsadbami povrchov a drobnými výsadbami vo väzbe na zástavbu.

Užitie dané významom miestneho centra s vybavenosťou, prevažne ako každodenná návšteva vybavenosti a pobyt v priestranstve kratšieho času. Dôraz kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ČASŤ LOKALITY NOVÉ DRAŽOVCE	
Priestranstvá novej časti Dražoviec bytovej výstavby. Jadro priestranstiev je bod v strede budúceho územia, určeného k zastavaniu bytovou výstavbou na okraji poľnohospodárskeho výrobného areálu. Kompozícia časti lokality založená na ulicových priestranstvách vedených po vrstevnici a vzájomnými prepojeniami. V krajine prítomná dualita takýchto priestranstiev - cestou v otvorenej poľnohospodárskej krajine a cestou pod lesom, popod záhrady a vinohrady. Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzby na Staré Dražovce, ako centrum lokality s vybavenosťou. Rekreačné väzby v podobe väzieb na Bačochrast, lesy pod Plieškou a ďalej Lupku a Zobor. Lupka výrazným prvkom definujúcim charakteristické pohľady z časti lokality.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na svahy na Pliešku i Zobor. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov či ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak výsadby viac extenzívneho a charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky. Výsadbami rozvíjať väzbu na krajinu svahov Pliešky. Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách. Dôležitým prvkom pre orientáciu pri rekreačnom pohybe turistický systém.
DR 2.1/ Zoborská	
Parkové priestranstvo a miestne jadro vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy v prímestskej triede. Kvalitou priestranstva je okolitý krajinný rámec, ktorý obklopuje priestranstvo. V priestranstve ctiť významné krajinné priehľady na Zobor, Lupku i Pliešku. Priestranstvo komponovať na os poľnohospodárskeho areálu, preveriť potenciál dostavby severnej hrany areálu. Poľnohospodársky areál vhodný ku konverzii. V priestranstve umiestniť základnú vybavenosť.	Povrchy riešiť prednostne v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba), pojazdné plochy je možné riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Nespevnené povrchy riešiť prednostne ako prírodné. Prvky pobytové združovať s výsadbami stromov. V priestranstve umiestniť pobytové prvky sedacie, hracie, komunitné i športové pre posilnenie významu priestranstva ako miestneho centra. Výsadby riešiť prednostne v štandarde listnatých alebo ovocných stromov. Výsadby povrchov významnou časťou priestranstva, najmä ako pobytový trávnik. Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné a dočasné pobývanie.
ČASŤ LOKALITY DOBROTKA	
Priestranstvá spodnej časti Dražoviec bytovej výstavby, v blízkosti toku Dobrotky, vo väzbe na ulicu Topoľčianska, s vedľajším významom niektorých priestranstiev. Jadrom priestranstiev je nástup do kultúrneho domu. Kompozícia časti lokality založená na centrálnej ulici, podobne ako v Starých Dražovciach. Paralelou k centrálnej Topoľčanskej ulici krajinná os vodného toku Dobrotka. Medzi oboma lineárnymi prvkami prepojky priestranstvami i bezmennými vodnými tokmi. Vzťahy a napojenia prevažne v podobe väzby na Staré Dražovce, ako centrum lokality s vybavenosťou. Rekreačné väzby v podobe väzieb na Bačochrast, lesy pod Plieškou a ďalej Lupku a Zobor, ale aj na brehy rieky Nitry, mimo správne územie Nitry, v Čakajovciach.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových a krajinných plochách. Hodnotné povrchy žiadané použiť pre detail. Prvky pobytové viazať na miestne jadrá pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu na vodný tok Dobrotky. Pozdĺž toku atraktívna rekreačná os pre lokalitu Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov či ovocných stromov. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak výsadby viac extenzívneho charakteru. V časti lokality v širších priestranstvách priestor pre predzáhradky. Výsadbami rozvíjať vodný tok Dobrotka do prírode blízkej podoby, v medziach priestorových možností. Užitie s podobou komunitného charakteru, prevažne v réžii obyvateľov lokality, s dôrazom na príjemné pobývanie. Žiadaná možnosť dočasného pobývania. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách.
DR 3.1/ Kultúrna - Ščasného	
Parkové priestranstvo s významom miestneho jadra s občianskym vybavením. Priestranstvo vo väzbe na kultúrny dom. Kvalitou priestranstva je záhrada kultúrneho domu, ktorá je bohužiaľ vydelená z priestranstva. Žiadaná je väčšia integrácia a zhodnotenie tohto priestoru. Posilňovať upokojenie priestranstva a komfort pešej dopravy. Umožniť expanziu programu kultúrneho domu do priestranstva vhodnou úpravou predpriestoru kultúrneho domu. Zhodnotiť prítomnosť bezmenného prítoku Dobrotky do podoby krajinnej a parkovej osi v Topoľčanskej ulici.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov pre pojazdné plochy a v štandarde hodnotných alebo nespevnených povrchov pre ostatné plochy. Minimalizovať podiel spevnených plôch pred kultúrnym domom, vyhradených na parkovanie. Prvky pobytové umiestňovať vo väzbe na usporiadanie predpriestorov stavieb občianskeho vybavenia, na posilnenie ich pobytového charakteru. Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby stromov komponovať na stavby občianskeho vybavenia. Užitie živého charakteru dané prítomnou vybavenosťou i udalosťami v kultúrnom dome. Žiadaná expanzia programu kultúrneho domu do priestranstva, napríklad v podobe vonkajších akcií v letných mesiacoch.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
ČASŤ LOKALITY PLIEŠKA	
Priestranstvá chráneného krajinného celku od toku Dobrotky po Nitriansky Stonehenge. Jadrá priestranstiev sú bodmi aktivít v krajine. Kompozícia časti lokality s centrálnou časťou v podobe kultúrnej krajiny záhrad a vinohradov nad Dražovcami a naproti tomu vo zvyšku časti lokality s prevažne zalesnenou krajinou, lokálne prestriedanou lúkami a lúkami s ovocnými stromami. Vzťahy a napojenia prevažne v podobe rekreačných väzieb na na Bačochrast, lesy pod Plieškou a ďalej Zoborský kláštor a Zobor.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde nespevnených povrchov v krajinných plochách. V krajinných priestranstvách úpravy povrchov užívať len v miestach s očakávanou vyššou záťažou. Prvky pobytové viazať na atraktívne prvky krajiny alebo výhľady pre zhodnotenie týchto miest a synergiu s pohybom v území. Prvky pobytové aj ako doplnok pobytovej kvality krajiny. Prvkami posilňovať väzbu na najzápadnejší výbežok Tríbeča a Zobor. Výsadby sa uplatnia prevažne ako výsadby všetkých typov krajinného charakteru, v súlade s jestvujúcim charakterom územia. Nové výsadby druhovo vhodné do daných pozícií. Žiadané zachovať drobnú mozaiku vinohradov a záhrad nad Dražovcami ako prvok pestrej kultúrnej krajiny. Užitie nižšej intenzity. Významnou zložkou užitia rekreačný pohyb a užitie. Intenzívnejšie využitie sa predpokladá prevažne vo vymedzených priestranstvách. Exponovanejšie predovšetkým vymedzené priestranstvá a trasy k nim vedúce. Významným prvkom turistický systém.
DR 4.1/ Na vyhliadke	
Priestor v okolí vyhliadky, pobytové miesto v krajine a v atraktívnom prostredí záhrad a vinohradov nad Dražovcami na cykloturistickej trase. Kvalitou priestranstva je pozícia v kultúrnej krajine drobnej mierky, ktorá je svojim charakterom v rámci Nitry jedinečná. Okolité prostredie vinohradov a záhrad zachovať a chrániť. Žiadané posilňovať atraktivitu priestranstva väčšou otvorenosťou záhrad a vinohradov, napríklad skrz špecifické udalosti či sezónny predaj produktov.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové riešiť ako prírodné a združovať s výsadbami stromov. Výsadby riešiť ako solitérne a ovocné stromy v polohách nerušiacich výhľady do údolia Nitry. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.
DR 4.2/ Strelnica	
Priestranstvo vo väzbe na športovú vybavenosť - strelnicu - oplotený areál. Pobytovo rekreačné miesto v krajine so špecifickým účelom, v zaujímavom prostredí Grísovej bane. Priestranstvo na cyklotrase. Kvalitou priestranstva je charakter otvoreného a presvetleného priestoru, uprostred lesa, naviac so zaujímavými skalnými útvarmi. Žiadané usilovať sa o možnosť využitia priestranstva širšiou verejnosťou, napríklad v režime mimo prevádzky strelnice, aj ako miesta zastavenia a odpočinku, prípadne športových aktivít, mimo streľby.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové umiestňovať prednostne pri okrajoch priestoru. Prvky pohybové vydeľujúce riešiť ako transparentné. Výsadby stromov riešiť ako doplnenie existujúcich porastov. Užitie dané náplňou strelnice. Možné špecifické udalosti. Inak prevažne ako zastavenie pri rekreačnom pohybe.
DR 4.3/ Pri krížiku	
Krajinné priestranstvo s významom vstupného bodu do priestoru Pliešky a Chránenej krajinnej oblastiPonitrie pobytového charakteru. Kvalitou priestranstva je historická stopa kríža, ktorú je žiadané rozvíjať prvkami a výsadbami. V priestranstve posilniť väzbu na cyklotrasu 2108 a ďalej na Ponitriansku cyklomagistrálu na brehu Nitry i možnou úpravou trasovania cyklotrasy 2108.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové riešiť ako prírodné a umiestňovať prednostne pozdĺž cesty s nerušiacim efektom na krajinu. Výsadby stromov riešiť ako doplnenie pobytových prvkov. Potenciál rozvoja drobných ekologických výsadieb pozdĺž ciest. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.
DR 4.4/ Plieška	
Priestor vrcholu vrchu Plieška, s významom pobytového miesta, v krajine prírodného charakteru. Priestranstvo na cyklotrase na Zobor a turistickej trase. Kvalitou priestranstva charakter polootvorenej krajiny - lúky so stromami a kríkami obklopenej listnatým lesom. Charakter lúky je žiadané udržiavať skrz starostlivosť o priestor - zarastenie do podoby lesa nie je žiadané. Zásahmi nenarúšať skalný masív a jeho celistvosť. Chrániť výhľady do údolia Nitry a nenarušovať ich novými prvkami.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Povrchy nové, prípadne zmeny jestvujúcich, sa vzhľadom na povahu priestranstva nepredpokladajú. Prvky pobytové riešiť ako prírodné a umiestňovať prednostne pozdĺž cesty s nerušiacim efektom na krajinu. Výsadby, v duchu rozšírenia, sa nepredpokladajú. Žiadané udržiavafotvorený priestor lúky so stromami a kríkmi. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie. Užitie je dané turistickými a cykloturistickými trasami.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
DR 4.5/ Pri Dobrotke	
Krajinné priestranstvo prírodného charakteru vo väzbe na vodný tok Dobrotky ako iniciácie priestranstva. Kvalitou priestranstva je prítomnosť vodného toku. Žiadaná úprava do prírode blízkej podoby s výraznejšiou mocnosťou prvku. Vodný tok je žiadaným prvkom pestrosti poľnohospodárskej krajiny veľkej mierky. Žiadané prepojiť krajinnú os vodného toku s osou pohybu v krajine a umožniť pozdĺž toku pohyb do Dražoviec i prepojenie na breh Nitry.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové riešiť ako prírodné a umiestňovať v blízkosti rozhľadne a vo väzbe na nabreží toku. Výsadby stromov riešiť ako prípadné doplnenie pobytových prvkov a nivných porastov Dobrotky. Potenciál rozvoja drobných ekologických výsadieb vo forme líniových porastov pozdĺž toku. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie s rešpektom ku krajine.

PP/ **PRIEMYSELNÝ PARK DRAŽOVCE**

ČASŤ LOKALITY JELŠINA

Priestranstvá novodobej a budúcej zástavby priemyselného parku. Jadrá priestranstiev sú bodmi nástupu na MHD, hlavným križením ulíc Dolné Hony a Na Pasienkoch a okolie tokov Jelšiny a Nitry, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Časť lokality tvorí nábrežie. Kompozícia časti lokality založená na komunikačnom kríži ulíc Dolné Hony a Na Pasienkoch, na ktorých sú situované jednotlivé areály a ich vstupné predpriestory. Stredom časti lokality vedená krajinná os potoka Jelšina, ktorá rozdeľuje časť lokality na dva podobne veľké bloky. Vzťahy a napojenia, založené na väzbe na rýchlostnú cestu a cestu I./64 ako základný predpoklad pre funkčnosť výrobných areálov v podobe nutnosti dopravnej obsluhy. Dôležitou rekreačnou väzbou medzi celkom Stred a širším okolím Nitry je Ponitrianska cyklomagistrála, vedená po brehu Nitry, poza výrobné areály.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné. Minimalizovať užitie nepriepustných povrchov. V priestranstvach i areáloch riešiť hospodárenie a zužitkovanie dažďovej vody v mieste dopadu. Prvky pobytové viazať na vstupné priestory areálov pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a ďalej na krajinné prvky. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality na nábrežie Nitry i lokálny vodný tok Jelšina. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, prevažne ako stromoradia. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho charakteru. Výsadbami pestrého charakteru doplňať výrobné areály, vrátane výsadieb na konštrukciach. Žiadané upraviť vodné toky do prírode blízkej podoby pre plnenie ekologických funkcií. Užitie dané výrobne skladovou náplňou. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a predpriestoroch areálov. Rekreačné užitie vo väzbe na krajinné prvky v území. Dôraz klásť na príjemné pobývanie.
PP 1.1/ Stred	
Priestranstvo s významom centrálneho parkového priestoru priemyselného parku, s potenciálom rozvoja lokálneho vybavenia pre užívateľov územia. Priestranstvo riešené s dôrazom na pobytové kvality, s cieľom vytvoriť pomyselnú zelenú oázu v priemyselnej zóne. Podstatné tiež ekologické kvality parkového priestranstva. Kvalitou priestranstva je priestorová veľkorysosť a nespevnený charakter. Kvalitou tiež výhľady na Zobor. Priestor komponovať s centrálnou parkovou plochou, plochy parkovania umiestňovať po okrajoch priestranstva a integrovať s prvkami výsadieb. V priestranstve priestor pre drobný objekt pohostinských služieb či mobilné zariadenie typu food truck. Žiadané preveriť možnosť zriadenia vodnej plochy, napojenej na spevnené plochy a strechy objektov.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy - alfaltový povrch, pochôdzne plochy - maloformátová betónová dlažba). Povrchy v parkovej časti nespevnené (MZK). Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zostávok hromadnej dopravy. Preveriť možnosť umiestnenia prvkov cvičiacich a športových pre užívateľov priestranstva. Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby stromov komponovať tak, aby členili priestranstvo na menšie celky príjemnej mierky pre pobyt. V priestranstve použiť pestrú škálu výsadieb povrchov, aj pre zádrž dažďovej vody v území. Užitie riešené s dôrazom na príjemné pobývanie pre vytvorenie pre pobyt kvalitného prostredia v inak nehostinnej priemyselnej zóne.
PP 1.2/ Priemyselný park IV	
Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy, slúžiace ako miestny uzol pohybu užívateľov územia a zároveň predpriestor výrobného areálu. Súčasťou priestranstva zelený pás výsadieb, na ktoré nadväzujú líniové výsadby v ulici Dolné hony. Kvalitou priestranstva sú významné šírkové parametre, ktoré umožňujú umiestniť potrebnú dopravnú prevádzku i pobytové časti priestranstva. Plochy pre peší pohyb napájať na vstupy do objektov a areálov. Žiadané umožniť bezpečný cyklistický pohyb, napríklad zriadením cyklopruhov či pohodlnej cyklocesty.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy alfaltový povrch, pochôdzne plochy maloformátová betónová dlažba). Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodppriepustné. Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zostávok hromadnej dopravy. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť v oboch smeroch prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby umiestňovať prednostne v okolí zastávok hromadnej dopravy na zabezpečenie pobytového komfortu cestujúcich. Užitie dané prevažne prítomnosťou zastávky hromadnej dopravy a pohybom s ňou spojeným. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
PP 1.3/ Priemyselný park V	
Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej doprav,y slúžiace ako miestny uzol pohybu užívateľov územia a zároveň predpriestor výrobného areálu. Súčasťou priestranstva zelený pás výsadieb na ktoré nadväzujú líniové výsadby v ulici Dolné hony. Kvalitou priestranstva sú významné šírkové parametre, ktoré umožňujú umiestniť potrebnú dopravnú prevádzku i pobytové časti priestranstva. Plochy pre peší pohyb napájať na vstupy do objektov a areálov. Žiadané umožniť bezpečný cyklistický pohyb, napríklad zriadením cyklopruhov či cyklocesty. V priestranstve žiadané udržať, prípadne zvýšiť podiel nespevnených plôch.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy alfaltový povrch, pochôdzne plochy maloformátová betónová dlažba). Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné. Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zostávok hromadnej dopravy. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť v oboch smeroch prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby umiestňovať prednostne v okolí zastávok hromadnej dopravy na zabezpečenie pobytového komfortu cestujúcich. V priestranstve priestor pre ekologické výsadby s funkciou vodozádržnou. Užitie dané prevažne prítomnosťou zastávky hromadnej dopravy a pohybom s ňou spojeným. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve.

ČASŤ LOKALITY POD DRAŽOVSKOU CESTOU

Priestranstvá novodobej a budúcej zástavby priemyselného parku. Jadrá priestranstiev sú bodmi nástupu na MHD, hlavným križením ulíc Dolné Hony a krajinný celok na Dobrotke, s hlavným významom niektorých priestranstiev. Kompozícia časti lokality založená na komunikačnom kríži ulíc Dolné Hony a Na pasienkoch, na ktorých sú situované jednotlivé areály a ich vstupné predpriestory. Významným kompozičným prvkom v inak priemyselnej časti lokality les Pri Jelšine, vrátane priľahlého toku Dobrotky, ktorý výrobné areály v pohľadoch od Zobora, Mestského parku a hradného vŕšku mierne odcláňa. Vzťahy a napojenia založené na väzbe na rýchlostnú cestu R1 a cestu I./64, ako základný predpoklad pre funkčnosť výrobných areálov v podobe nutnosti dopravnej obsluhy.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné. Minimalizovať užitie nepriepustných povrchov. V priestranstvach i areáloch riešiť hospodárenie a zužitkovanie dažďovej vody v mieste dopadu. Prvky pobytové viazať na vstupné priestory areálov pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a ďalej na krajinné prvky. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality lokálny vodný tok Jelšina. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, prevažne ako stromoradia. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho charakteru. Výsadbami pestrého charakteru doplňať výrobné areály, vrátane výsadieb na konštrukciach. Žiadané upraviť vodné toky do prírode blízkej podoby pre plnenie ekologických funkcií v inak denaturovanom okolí. Krajinný prvok lesa Pri Jelšine rešpektovať a rozvíjať. Užitie dané výrobne skladovou náplňou. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a predpriestoroch areálov. Rekreačné užitie vo väzbe na krajinné prvky v území. Dôraz klásť na príjemné pobývanie.
PP 2.1/ Pri Jelšine	
Krajinné priestranstvo vo väzbe na lesík Pri Jelšine, s väzbou na cyklotrasu Zobor – Dražovce. Kvalitou priestranstva sú porasty listnatého lesa, ktoré sú prvkom pestrosti poľnohospodárskej krajiny a priemyselnej zóny. Žiadané tento prvok zachovať a ďalej rozvíjať. Nutné chrániť stávajúce priestorové usporiadanie porastov, charakteristické jednoznačným vymedzením vonkajšieho a vnútorného priestoru porastov. Preveriť možnosť napojenia krajinného priestranstva na cyklotrasu pozdĺž Dobrotky.	Povrchy riešiť v štandarde nespevnených povrchov. Prvky pobytové riešiť ako prírodné a umiestňovať v koordinácii s výsadbami. Vhodné umiestniť ohnisko a komunitné pobytové prvky. Výsadby stromov riešiť ako prípadné doplnenie pobytových prvkov. Nezasahovať zbytočne novými výsadbami do priestorovo uzavretej kompozície porastov. Užitie ako zastavenie pri rekreačnom pohybe, s dôrazom na príjemné pobývanie, s možnosťou pobytia v lese, aj s možnosťou bezpečného založenia otvoreného ohňa.
PP 2.2/ Priemyselný park II	
Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy, slúžiace ako miestny uzol pohybu užívateľov územia a zároveň predpriestor výrobného areálu. Súčasťou priestranstva zelený pás výsadieb, na ktoré nadväzujú líniové výsadby v ulici Dolné hony. Kvalitou priestranstva sú významné šírkové parametre, ktoré umožňujú umiestniť potrebnú dopravnú prevádzku i pobytové časti priestranstva. Plochy pre peší pohyb napájať na vstupy do objektov a areálov. Žiadané umožniť bezpečný cyklistický pohyb, napríklad zriadením cyklopruhov či cyklocesty. V priestranstve žiadané udržať, prípadne zvýšiť podiel nespevnených plôch.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy-alfaltový povrch, pochôdzne plochy-maloformátová betónová dlažba). Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné. Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zostávok hromadnej dopravy. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť v oboch smeroch prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby umiestňovať prednostne v okolí zastávok hromadnej dopravy na zabezpečenie pobytového komfortu cestujúcich. V priestranstve priestor pre ekologické výsadby s funkciou vodozádržnou. Užitie dané prevažne prítomnosťou zastávky hromadnej dopravy a pohybom s ňou spojeným. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
PP 2.3/ Priemyselný park III Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy, slúžiace ako miestny uzol pohybu užívateľov územia a zároveň predpriestor výrobného areálu. Súčasťou priestranstva zelený pás výsadieb, na ktoré nadväzujú líniové výsadby v ulici Dolné hony. Kvalitou priestranstva sú výhľady na Zobor, ktoré je žiadané v kompozícii zhodnotiť. Plochy pre peší pohyb napájať na vstupy do objektov a areálov. Žiadané umožniť bezpečný cyklistický pohyb, napríklad zriadením cyklopruhov či cyklocesty. Podobu priestranstva koordinovať s PP 1.1.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy-alfaltový povrch, pochôdzne plochy-maloformátová betónová dlažba). Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zastávok hromadnej dopravy. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby umiestňovať prednostne v okolí zastávok hromadnej dopravy na zabezpečenie pobytového komfortu cestujúcich. Užitie dané prevažne prítomnosťou zastávky hromadnej dopravy a pohybom s ňou spojeným. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve.
PP 2.4/ Priemyselný park VII Parkové priestranstvo v okolí zastávky hromadnej dopravy ako miestny uzol pohybu užívateľov územia parkového charakteru, s väzbou na krajinné línie, napájajúce priestranstvo na nábreží Jelšiny. Kvalitou priestranstva je nespevnený charakter. Priestranstvo s podobou menšej oázy, vo väzbe na priemyselné areály. Plochy pre peší pohyb napájať na vstupy do objektov a areálov. Žiadané umožniť bezpečný cyklistický pohyb, napríklad zriadením cyklopruhov či cyklocesty. V priestranstve žiadané udržať, prípadne zvýšiť podiel nespevnených plôch.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy-alfaltový povrch, pochôdzne plochy-maloformátová betónová dlažba). Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zastávok hromadnej dopravy. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť v oboch smeroch prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby umiestňovať prednostne v okolí zastávok hromadnej dopravy na zabezpečenie pobytového komfortu cestujúcich. V priestranstve priestor pre ekologické výsadby s funkciou vodozádržnou. Užitie dané prevažne prítomnosťou zastávky hromadnej dopravy a pohybom s ňou spojeným. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve. Priestranstvo s významom najmä pre užívateľov priemyselných areálov.
PP 2.5/ Lúčna brána Priestranstvo parkového charakteru, s významom prepojovacieho bodu medzi priestranstvom lokality Lúky LÚ 3.2, popod rýchlostnú cestu a lesom pri Jelšine. Prepojenie paralelným prepojením k toku Dobrotky. Parkové priestranstvo s významnejším zastúpením riešení, odpovedajúcim krajinným priestranstvám. Kvalitou priestranstva sú prepojenie lokalít a spojitosť väzieb pohybu, vrátane rekreačných. Priestranstvo dôležité pre priestupnosť územia, v budúcnosti s potenciálom transformácie časti lokality Priemyselný park v inú náplň a štruktúru ako vstup do novej štruktúry z lokality Lúky. Do priestranstva žiadané orientovať prípadný parter stavieb vybavenosti v tejto časti lokality. Priechod pod rýchlostnou cestou riešiť ako široké prepojenie, optimálne na šírku priestranstva, pre docielenie fyzickej i vizuálnej kontinuity priestranstiev. Riešenie priestranstva žiadané koordinovať s LÚ 3.2, ktoré bude realizované skôr než PP 2.5.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov. Pochodzie povrchy v ploche parku kombináciou farebných povrchov a MZK, v závislosti od očakávanej záťaže. Prvky pobytové sedacie umiestňovať vo väzbe na pešie trasy. Upatní sa prírodná podoba mobiliáru. V priestranstve možno umiestniť i prvky pobytové detské taktiež v prírodnej podobe. Tieto prvky je vhodnejšie umiestniť do nového priestranstva, akým je PP 2.5, čo je lepšie než do lesa Pri Jelšine. Výsadby pestrej škály podôb, predovšetkým prírodnej podoby. Vo väzbe na zástavbu výsadby formálnejšieho charakteru. Výsadby budú plniť i funkciu zvukovo-izolačnú, odcláňajúc ruch rýchlostnej cesty. Užitie dané pozíciou na trase rekreačného pohybu, blízkosťou lesa Pri Jelšine i blízkosťou lokality Lúky. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve. V priestranstve sa uplatní turistický systém.
ČASŤ LOKALITY PASIENKY Priestranstvá novodobej a budúcej zástavby priemyselného parku s vlastným bodom napojenia. Jadrá priestranstiev sú bodmi nástupu na MHD, hlavným križením ulíc Dolné Hony. Kompozícia časti lokality sa skladá z dvoch princípov: na ulici Dolné Hony sa nachádzajú menšie areály, dotvárajúce charakter časti lokalít Jelšina a Pod dražovskou cestou, následne oddelene od tejto časti, len s napojením na I./64 sa nachádza areál Jaguar Land-Rover, neporovnateľne väčšej dimenzie, zaberajúci významnú časť plochy nivy Nitry. Vzťahy a napojenia založené na väzbe na cestu I./64, ako základný predpoklad pre funkčnosť výrobných areálov v podobe nutnosti dopravnej obsluhy. Pre obsluhu areálu Jaguar Land-Rover významná i železničná trať, napojená na trať v Lužiankach. Dôležitou rekreačnou väzbou medzi celkom Stred a širším okolím Nitry je Ponitrianska cyklomagistrála, vedená po brehu Nitry, poza výrobné areály.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné. Minimalizovať užitie nepriepustných povrchov. V priestranstvách i areáloch riešiť hospodárenie a zužitkovanie dažďovej vody v mieste dopadu. Prvky pobytové viazať na vstupné priestory areálov pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a ďalej na krajinné prvky. Pobytovými prvkami posilňovať väzbu časti lokality, lokálny vodný tok Dobrotku. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, prevažne ako stromoradia. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho charakteru. Výsadbami pestrého charakteru dopĺňať výrobné areály, vrátane výsadieb na konštrukciách. Žiadané upraviť vodné toky do prírode blízkej podoby pre plnenie ekologických funkcií. Užitie dané výrobne skladovaciou funkcie objektov. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a predpriestoroch areálov. Rekreačné užitie vo väzbe na krajinné prvky v území. Dôraz klásť na príjemné pobývanie a zlepšenie jeho atribútov.

USPORIADANIE	DETAIL/UŽITIE
PP 3.1/ Priemyselný park I Priestranstvo vo väzbe na zastávky hromadnej dopravy, slúžiace ako miestny uzol pohybu užívateľov územia a zároveň predpriestor výrobného areálu. Súčasťou priestranstva zelený pás výsadieb, na ktoré nadväzujú líniové výsadby v ulici Dolné hony. Priestranstvo na cyklotrase pozdĺž Dobrotky. Kvalitou priestranstva významné šírkové parametre, ktoré umožňujú umiestniť potrebnú dopravnú prevádzku i pobytové časti priestranstva. Plochy pre peší pohyb napájať na vstupy do objektov a areálov. Žiadané umožniť bezpečný cyklistický pohyb, napríklad zriadením cyklopruhov či cyklocesty. V priestranstve žiadané udržať, prípadne zvýšiť podiel nespevnených plôch. Vhodné posilniť väzbu na Dobrotku a využiť potenciál pobytových kvalít vodného toku.	Povrchy riešiť v štandarde bežných povrchov (pojazdné plochy-alfaltový povrch, pochôdzne plochy-maloformátová betónová dlažba). Vo väzbe na prírodné prvky povrchy nespevnené. Prvky pobytové sedacie orientovať na vstupy do priestranstva z jednotlivých produkčných areálov a v blízkosti zastávok hromadnej dopravy. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť v oboch smeroch prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Výsadby umiestňovať prednostne v okolí zastávok hromadnej dopravy na zabezpečenie pobytového komfortu cestujúcich. Žiadané upraviť podobu vodného toku Dobrotka do prírode blízkej podoby, aj ako prvok posilnenia pobytových kvalít priestranstva. Užitie dané prevažne prítomnosťou zastávky hromadnej dopravy a pohybom s ňou spojeným. Dôraz bude kladený na príjemné a inkluzívne pobývanie v priestranstve. Priestranstvo s významom pre užívateľov priemyselných areálov a pre športovcov a rekreantov pri Dobrotke.

UL/ **U LUŽIANOK**

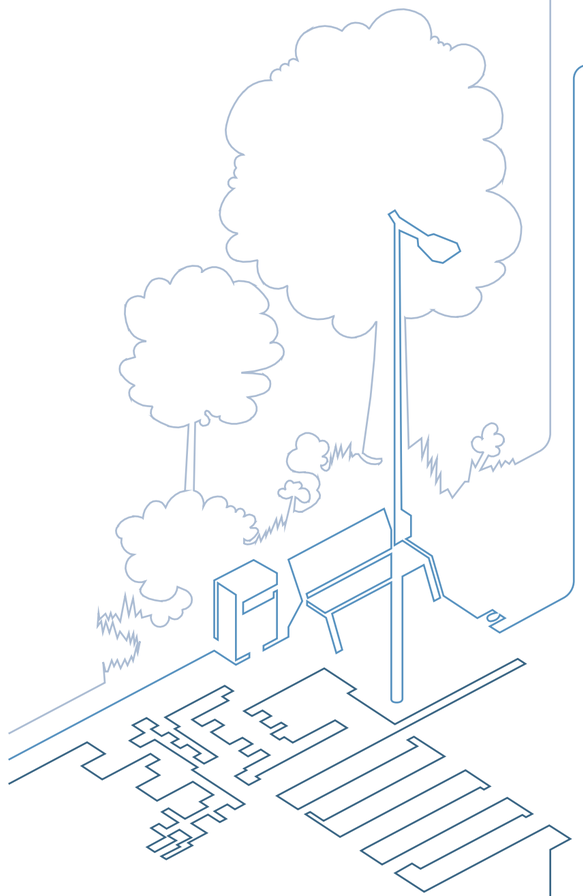
Priestranstvá priemyselného parku s okolím na pomedzí Nitry a Lužianok. Lokalita nemá definované časti lokalít, jej jadrovým priestranstvom je okolie železničnej zastávky Mlynárce. Časť lokality tvorí nábrežie. Kompozícia časti lokality založená na dvojici komunikácii Hlohovecká a Rastislavova, ktoré rozdeľujú časť lokality na tri podobne veľké časti. Vzťahy a napojenia založené na väzbe na rýchlostnú cestu R1a, ktorá je však zároveň i bariérovou a oddeľuje lokalitu od zvyšku Nitry a pripájajú ju viac k Lužiankam. Dôležitá väzba v rámci časti lokality je väzba na železničnú stanicu Mlynárce. Rekreačná väzba medzi celkom Stred a Lužiankami, vedená po brehu Nitry cez časť lokality.	Povrchy riešiť prevažne v štandarde bežných povrchov v spevnených plochách a bežných alebo nespevnených povrchoch v parkových plochách. Povrchy parkovísk a parkovacích státí riešiť ako vodopriepustné. Minimalizovať užitie nepriepustných povrchov. V priestranstvách i areáloch riešiť hospodárenie a zužitkovanie dažďovej vody v mieste dopadu. Prvky pobytové viazať na vstupné priestory areálov pre zvýšenie pobytovej kvality týchto častí a ďalej na krajinné prvky. Posilňovať väzbu pobytových prvkov na nábreží Nitry a jej prítokov. Výsadby stromov riešiť prevažne v štandarde listnatých stromov, prevažne ako stromoradia. Uplatnia sa tiež výsadby povrchov, vo väzbe na pobytové prvky, ako pobytové trávniky, inak viac extenzívneho charakteru. Výsadbami pestrého charakteru dopĺňať výrobné areály, vrátane výsadieb na konštrukciách. Jestvujúce výsadby v priemyselnom parku žiadané zachovať. Užitie dané výrobne skladovou funkciou zástavby. Intenzívnejšie užitie vo vymedzených priestranstvách a predpriestoroch areálov. Rekreačné užitie vo väzbe na krajinné prvky v území. Dôraz klásť na príjemné pobývanie a zlepšenie jeho atribútov.
UL 1.1/ Železničná stanica Priestranstvo vo väzbe na železničnú zastávku Mlynárce. Miestne jadro vo väzbe na potenciálne rozvojové plochy, s kvalitnou obsluhou hromadnou dopravou, s významom prevažne pre priemyselný park. Kvalitou priestranstva je dobrá dopravná obsluha hromadnou dopravou s priamym spojením s centrom Nitry. Komponovať priestranstvo na železničnú zastávku, vytvoriť podmienky pre rozvoj parteru, vo väzbe na pešie prestupné väzby z vlakovej na autobusovú dopravu. Obojstranne vymedziť priestor zastávky hromadnej dopravy a napojiť na vyhradené pešie komunikácie. Žiadané preveriť zriadenie novej železničnej zastávky v centre Lužianok, vzhľadom na okrajovú polohu zastávky Mlynárce.	Povrchy pojazdných plôch riešiť v štandarde bežných povrchov (asfaltový povrch). Povrchy pochôdznych plôch riešiť v štandarde bežných povrchov (maloformátová betónová dlažba), vo väzbe na vlakovú stanicu a komerčný parter v štandarde hodnotných povrchov (kamenná dlažba). Pobytové prvky sedacie orientovať do okolia vlakovej zastávky, zastávok hromadnej dopravy a v nadväznosti na komerčný parter stavieb. Zastávku hromadnej dopravy vybaviť v oboch smeroch prvkami pohybovými hromadnými (krytá zastávka hromadnej dopravy). Výsadby koordinovať a združovať s umiestnením prvkov. Časť priestranstva južne od železničnej trate riešiť ako parkové priestranstvo s pobytovými prvkami sedacími a cvičiacimi. Výsadby riešiť ako rôznorodé skupiny stromov. Užitie dané prítomnosťou dopravnej infraštruktúry a priemyselnej zóny, prevažne užívateľmi týchto cieľov v území. Dôraz klásť na príjemné pobývanie a zlepšenie jeho atribútov.

D

DETAIL

fyzicky napĺňa podstatu priestranstiev Nitry. Nitry s kvalitným usporiadaním priestranstiev s vhodnými povrchmi, prvkami i výsadbami. Takej Nitry, ktorá napĺňa potreby užívateľov vo svojom fyzickom priestranstve - od potrieb pobývania, hry, rôznych druhov pohybu, až k cieľovej klimatickej pohode, inteligencii, prepojenosti a udržateľnosti jednotlivých riešení. Detail tak prepisuje charakter jednotlivých lokalít do skutočnosti budúcej spojenej Nitry pre užitie všetkých.

Detail predstavuje celok fyzického prostredia, ten je pre uchopiteľnosť delený na základné vrstvy, ktoré ho spoločne tvoria. Špecifické kombinácie týchto vrstiev utvárajú charakter priestranstiev i možnosti ich užitia. Každá z vrstiev sa riadi základnými pravidlami etiky, usporiadania a kvality.

Výsadby

Výsadby stromov

Uvažuj a zasaď strom! — Vhodnosť
Strom je hmotou! — Zoskupenie
Na založení záleží! — Zakladanie

Výsadby drobné

Rozsah zaväzuje! — Rozľahlosť
Malé je dôležité! — Významnosť
Drobné ≠ rôznorodé! — Paleta

Výsadby povrchov

Výsadby sú povrchmi! — Pokrývka
Terén a užitie vedie! — Záťaž
Čo zaseješ, spravuješ! — Údržba

Výsadby mobilné

Rozvíjaj, nezahlť! — Nutnosť
Doplňuj a nezavadzaj! — Doplnok
Tvar sleduje funkciu! — Produkt

Prvky

Pobytové prvky

Zabývaj priestranstvá! — Obytnosť
Umiestňuj miesta! — Umiestnenie
Typizuj i odlišuj! — Zostavy

Umelecké prvky

Vnímaj priestranstvá! — Vnem
Potvrdzuj miesta! — Lokalizácia
Podporuj rôznosť! — Diela

Pohybové prvky

Zdieľaj priestranstvá! — Zdieľanie
Rozlož pohyb! — Rozloženie
Povzbudzuj vzťahy! — Riešenia

Technické prvky

Obslúž priestranstvá! — Obsluha
Pokry servisom! — Dosah
Technicky vylepšuj! — Technológia

Povrchy

Historizujúce povrchy

Oti čas! — Časovosť
Zrkadli minulosť! — Kontext
Opatruj drobnosti! — Remeslo

Hodnotné povrchy

Podtrhni hodnoty! — Hodnota
Rytmizuj dôležitým! — Rozvrhnutie
Navrhuj ucelene! — Celistvosť

Bežné povrchy

Všednosť vyhráva! — Úžitok
Opakovanie je fajn! — Bežnosť
Udržuj funkčnosť! — Funkcia

Nezpevnené povrchy

Jemnosť nad zlato! — Mäkkosť
Vymeraj primerane! — Vytýčenie
Splyň s okolím! — Frakcia

Detail je fyzickým prepisom podstaty priestranstiev a prepisom lokalitného členenia, odrážajúceho koncepciu celku priestranstiev Nitry, hierarchizovaných priestranstiev rôzneho užitia, tvorených spolupôsobením povrchov, prvkov a výsadieb. Základný koncepčný rozvrh priestranstiev je naplnený detailom povrchu, ktorý vyčlení priestor pre výsadby a základné rozloženie rôznorodých prvkov. Týmto spôsobom je určený odpovedajúci charakter každého priestranstva. Detail je tak reflexiou a prepisom žiadaného charakteru priestranstva, od jeho pevnej, až po výlučne krajinnú podobu. Mimo tento druh kvality taktiež určuje kvalitu pohybu rôznych užívateľov, obdobne ako ich pobývania, či dokonca servisu, ktorý nemusia priamo vnímať.

Čo je detail? Detail je súcnom priestranstiev. Od plošného naplnenia povrchov, po ich remeselné prevedenie, od prvkov pre užívateľov, až po sofistikované systémy organizácie mesta či charakter výsadby, ktorý dotvára živúcu zložku s možnosťou jej plošnej dominancie v danom priestranstve. Od usporiadania týchto zložiek medzi sebou, až po kvalitu a ich stavebné prevedenie.

Pre potreby popisu sú definované tri zložky detailu, ktoré spolu tvoria základ priestranstiev, odzrkadlené v častiach manuálu – Povrchy riešia charakter a organizáciu povrchov stavebného charakteru, Prvky sa venujú zabezpečeniu náplne a funkčnosti užívania priestranstiev a Výsadby tvoria živúcu zložku priestranstiev. Časti manuálu týchto zložiek detailu sú tvorené v priamej previazanosti medzi sebou. Každá z častí odkazuje na svoje špecifické problémy, ale spolu tvoria jednotný celok Detailu. Tento celok je tak zložený z pravidiel fyzického usporiadania a charakteru detailu priestranstiev.

Detail je v týchto troch častiach manuálu popísaný a zasadený skrz pravidlá a odporúčania do kontextu aktuálnych tém, ale aj stále platných generáciami overených múdrosti, ktoré je žiadané opakovať. Každá táto časť je delená na štvoricu charakterov, základných typov zložky detailu, pre každý tento typ definuje trojicu pravidiel, ktoré popisujú aspekty obecného prístupu - zmyslu, usporiadania a detailu platného pre daný typ. Rozhodne nie je možné považovať toto rozvinutie za konečné a úplné a je možné ho doplniť ďalšími príkladmi daného pravidla.

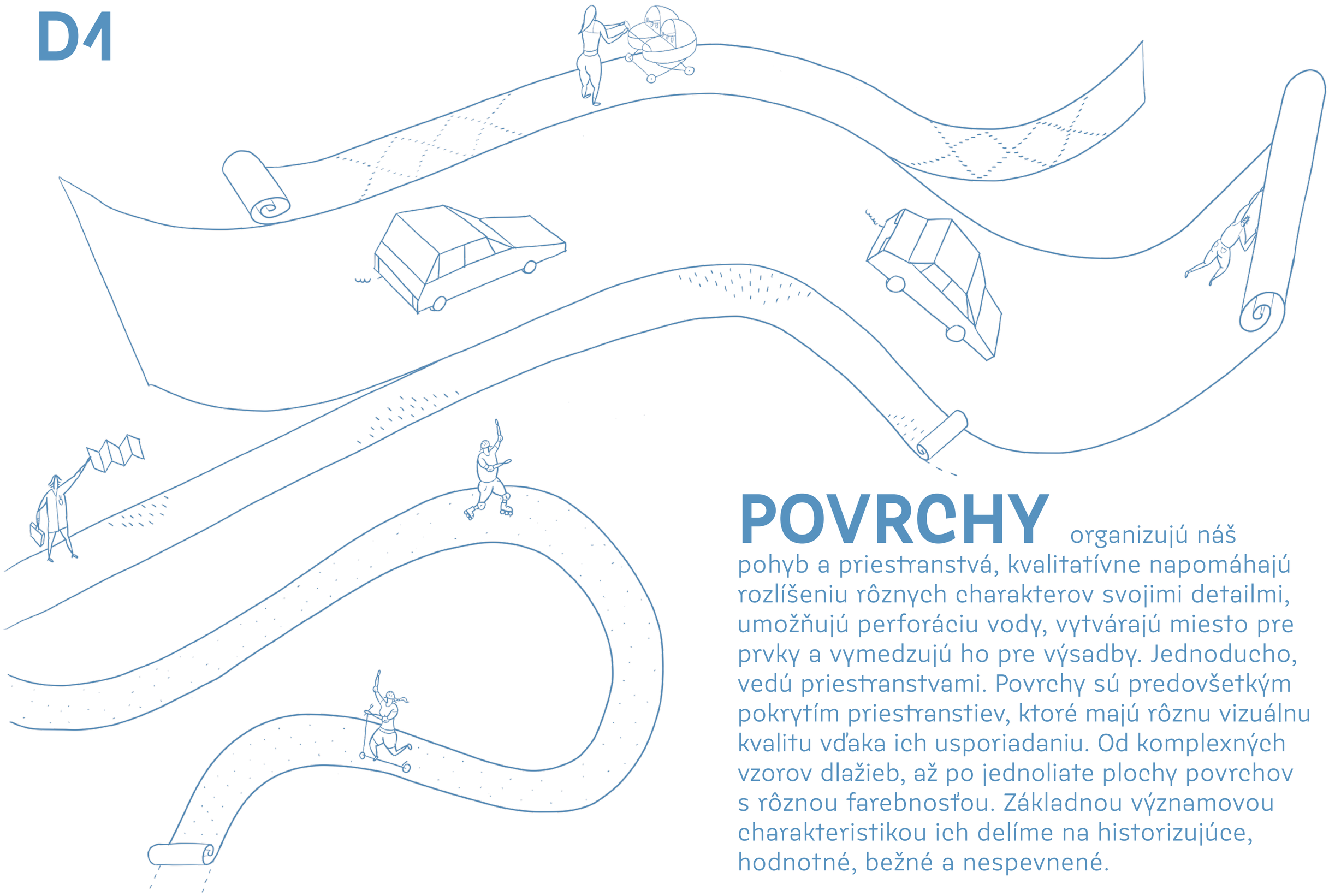
Východiská kvalitného detailu priestranstiev predstavené v analytickej časti sú premietnuté do konkrétnych pravidiel a doporučení, aplikovateľných na detail. Pre potreby manuálu nie sú riešené konkrétne stavebné detaily vo vzťahu k ich zastarávaniu, zmenám a nemožnosti popísania všetkých možných aspektov a ich variácií v takto veľkom zábere detailu.

Samotný manuál sa tak sústredí na princípy vzťahov a usporiadaní medzi jednotlivými zložkami detailu priestranstiev. Tie sú pojaté otvorene pre ich obecnú aplikovateľnosť v priestranstvách Nitry. Samotné pravidlá a odporúčania, v snahe postihnúť možnú pestrosť podôb detailu, sú radšej dobrou radou, ktorou je vhodné sa riadiť.

Cieľom detailu je popísať pravidlá pre pestrú škálu situácií, ktoré v priestranstvách môžu nastať a definovať spôsob, ako urobiť detail čo najviac odpovedajúci širokému uplatneniu pre čo najväčší okruh užívateľov, nakoniec vedúcich k cieľovému stavu obytnej Nitry.

Cieľový stav je možné charakterizovať ako stav, keď má Nitra priestranstvá podporujúce jej živúcosť.

D1

POVRCHY organizujú náš pohyb a priestranstvá, kvalitatívne napomáhajú rozlíšeniu rôznych charakterov svojimi detailmi, umožňujú perforáciu vody, vytvárajú miesto pre prvky a vymedzujú ho pre výsadby. Jednoducho, vedú priestranstvami. Povrchy sú predovšetkým pokrytím priestranstiev, ktoré majú rôznu vizuálnu kvalitu vďaka ich usporiadaniu. Od komplexných vzorov dlažieb, až po jednoliate plochy povrchov s rôznou farebnosťou. Základnou významovou charakteristikou ich delíme na historizujúce, hodnotné, bežné a nespevnené.

Povrchy sú skrz svoje usporiadanie organizujúcim rozvrhom priestranstiev. Kvalitatívne vo vzťahu k významu povrchov ich môžeme deliť na historizujúce, hodnotné, bežné a nespevnené povrchy. Toto kvalitatívne chápanie povrchov je vztiahnuté k prostrediu priestranstiev, ich zástavbe, užitiu či údržbe a napomáha tak tvoriť hierarchizovanú charakterizovanú kontinuálnu sieť. Týmto sa zaoberá časť manuálu Povrchy. Povrchy však samé o sebe nemusia znamenať len organizáciu a význam, ale i dekoratívnu a kontextovú rovinu prostredia priestranstiev. Povrchy sú tak časťou rozvrhu a plošnej náplne detailu našich priestranstiev.

Povrchy napomáhajú vytváraniu základu pre priestranstvá a ich významovej hierarchií a celkovej rozpoznateľnosti priestranstiev Nitry, ktoré sú súčasťou kontinua prostredia. V rámci rozloženia povrchov tak vznikajú rozpoznateľné situácie, vzťahujúce sa na okolitý kontext zástavby a z jednoduchého materiálového riešenia je možné určiť buď našu polohu alebo význam daného priestranstva, napríklad ako predpriestoru verejnej inštitúcie. Ich kontinuita prepája naše prostredie ako celok. Je jedno, či ide o zastavané územie alebo prostredie mimo neho. Povrchy v priestranstvách sú pevnou významovou sieťou, rozvrhujúcou a usporadavajúcou ostatné časti systému priestranstiev.

Vo vzťahu k princípom udržateľnosti sú povrchy zodpovedné za hromadenie zrážok, prípadne ich vsakovanie vlastnými podkladovými vrstvami, opakovateľnosť svojich detailov a vstavanie odpadových materiálov, všeobecne recykláciu materiálov, rovnosť medzi rôznymi užívateľmi a vďaka svojim detailom od pohodlnosti po špecifické vodiace prvky pre nevidomých či cyklistov. Cieľ udržateľnej budúcnosti z pohľadu jednotlivých riešení je súčasťou všetkých jednotlivých kapitol Povrchov.

Časť manuálu Povrchy pozostáva zo štyroch kapitol – Historizujúce povrchy, Hodnotné povrchy, Bežné povrchy a Nespevnené povrchy. Jednotlivé kapitoly sú delené na tri základné skupiny pravidiel, so zábe-rom od celku k detailu, venujúce sa pozícii detailu v priestranstve a väzbou na širší kontext a logiku použitia detailu povrchov, usporiadaním detailu a vzájomnými väzbami medzi nimi a v najnižšej úrovni podrobnejším rozvinutím. Spolu je predstavených 42 rád, odporúčaní a pravidiel, venujúcich sa téme povrchov. Tie sú obecnými návodmi pre niektoré bežné situácie vznikajúce vo vzťahu k priestranstvám.

12 rád sa venuje Historizujúcim povrchom, zrkadleniu časovosti ako princípu výberu charakteru povrchu, v duchu kontextu ich usporiadania a zásadami spojených s remeselnou kvalitou týchto povrchov.

12 rád sa zaoberá aj Hodnotnými povrchmi ako reprezentantmi hodnoty či významu priestranstva. Spolu s rozvrhnutím ich usporiadania tak smerujú k celistvému vyznaniu významu priestranstiev a ich povrchov.

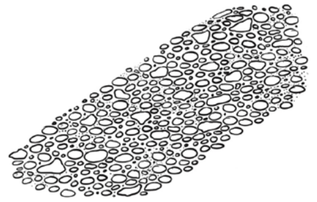
12 rád je venovaných Bežným povrchom, pre ktoré je najdôležitejší ich celkový úžitok a bežnosť jednotlivých detailov aj ich užitia v celku priestranstiev. Tomu napomáha ich vzťah k udržaniu čo najlepšej funkčnosti.

6 rád sa vyjadruje k Nespevneným povrchom, ich mäkkému či prírodnému vyzneniu, s dôležitosťou ich primeraného vytýčenia v rámci priestranstiev a s ohľadom na ich detail, splývajúci s okolím, v drobnosti svojej frakcie či bezpečnej mäkkosti povrchu.

Cieľom je stav, keď povrchy ako súčasť systému priestranstiev Nitry dotvoria jej celkový charakter v komplexnom systéme hierarchizovaných priestranstiev, ktoré sú reflektované ich kvalitatívnej rovine. Priestranstvá svojimi povrchmi určujú bezpečnosť a svoje rozloženie pohybu i pobytu.

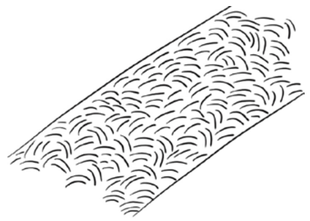
Nitra živúca je mesto s kultivovanými povrchmi, ktoré napomáhajú rozoznateľnosti, čitateľnosti a pohodlnosti rôznych užívateľov v hierarchizovanej kontinuite priestranstiev.

Historizujúce

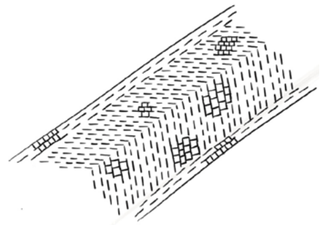
Balvanovitá nepravidelná dlažba

Dlažba z miestneho kameňa, charakter neopracovaných kameňov umiestnených vedľa seba. V prirodzených odtieňoch rôznych veľkostí.

Odseková nepravidelná dlažba

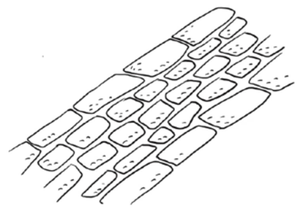
Dlažba z miestneho kameňa, charakter odsekových kameňov umiestnených vedľa seba. V prirodzených odtieňoch rôznych veľkostí.

Riadková kamenná dlažba

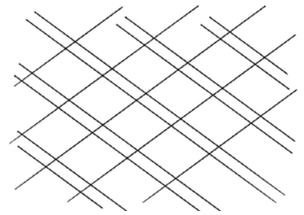
Dlažba z opracovaného kameňa, podľa fotografie historicky užívaná v uhlopriečnom usporiadaní. V prirodzených odtieňoch pravidelných veľkostí.

Hodnotné

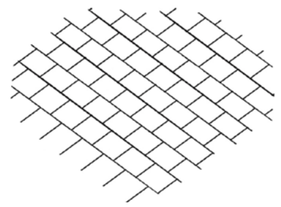
Travertíno vápencová dlažba

Dlažba z miestneho kameňa, charakter leštěného povrchu. Užitie hlavne v obrubách a povrchoch modernistických parkov. V prirodzených odtieňoch rôznych veľkostí.

Velkoformátová dlažba

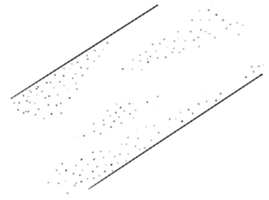
Hodnotná podoba rôznych veľkoformátových dlažieb. Veľkoformátové dosky s kvalitným povrchom kladené s nepatrnou medzerou.

Rezaná kamenná dlažba

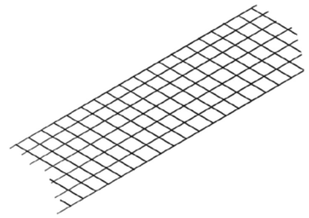
Súdobý povrch z kvalitnej hladkej rezanej kamennej dlažby veľkého formátu s nepatrnou medzerou. Pestrá farebnosť i veľkosť formátu.

Bežné

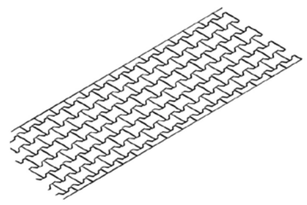
Asfaltový povrch

Liaty asfaltový povrch čiernej farebnosti, eventuálne inej farby. Súvislý neprerušovaný povrch. Farebnosť daná i plnivom.

Maloformátová betónová dlažba

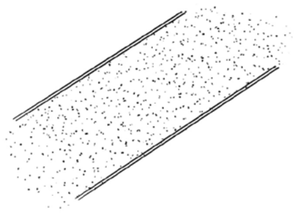
V pravidelných rastroch skladaný povrch z menších betónových prvkov jednoduchého tvaru. Farebnosť najlepšie prírodná betónová bez úprav.

Zámková dlažba

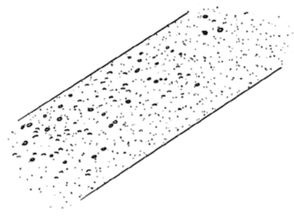
V pravidelných zapadajúcich rastroch skladaný povrch z menších betónových prvkov tvarov do zámku. Farebnosť najlepšie prírodná betónová.

Nespevnené

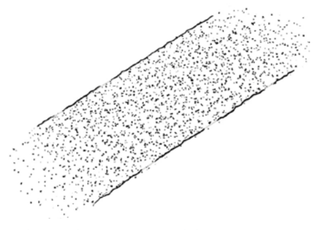
Mlat

Kompaktný a súdržný vode priepustný povrch prírodne hnedej farebnosti tvorený vrstvami kameniva a hlinitopiesčitej pôdy.

Homogenizovaný povrch

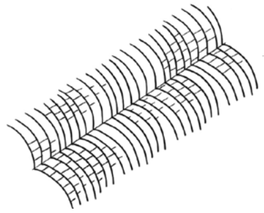
Vode priepustné povrchy založené na homogenizácii podložia a dodania novej vrstvy, napríklad Qlorit.

Mechanicky spevnené kamenivo

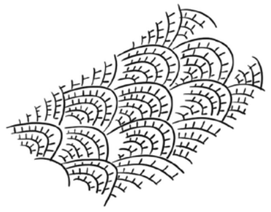
Mechanicky spevnené kamenivo s možnosťami rôznych frakcií, vode priepustné povrchy založené na ucelenej homogenizácii podložia.

Historizujúce

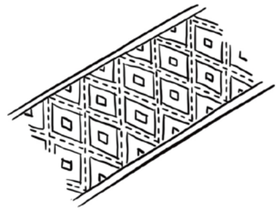
Krúžková kamenná dlažba

Dlažba z opracovaného kameňa, podľa fotografie historicky užívaná v krúžkovom usporiadaní. V prirodzených odtieňoch pravidelných veľkostí.

Vejárovitá kamenná dlažba

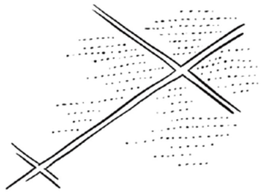
Dlažba z opracovaného kameňa, vo vejárovitom usporiadaní. V prirodzených odtieňoch pravidelných veľkostí.

Rámová kamenná dlažba

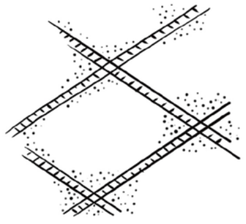
Dlažba z opracovaného kameňa, užívajúca rámy s dámami, prípadne kolesami, záhybmi a inými. V prirodzených odtieňoch pravidelných veľkostí.

Hodnotné

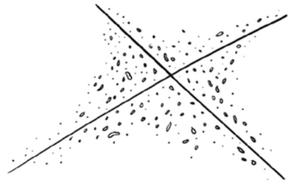
Monolitický betónový povrchy

Hodnotný liaty betónový povrch. Členenie dilatačnými medzerami, i kontrastnými. Povrchová úprava hladením či kefovaním, prípadne s otlačkami.

Monolitické povrchy

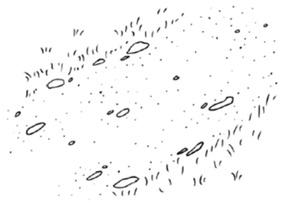
Hodnotný liaty povrch podľa materiálu. Členenie dilatačnými medzerami, i kontrastnými. Povrchová úprava hladením hladením, kefovaním a inými podobnými úpravami.

Liate povrchy v rámoch

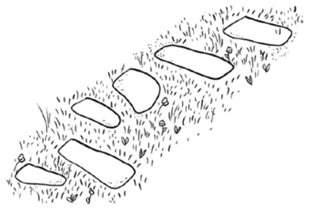
Hodnotný povrch vymedzený rámovaním skladby a použitím liateho povrchu – asfaltu, betónu, terazzo apod. Výskyt u modernistických stavieb.

Bežné

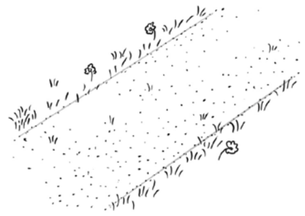
Imitačná dlažba

Dlažba imitujúca iný druh povrchu. V pravidelných zapadajúcich rastroch skladaný povrch z menších betónových prvkov tvarov do zámku či normálne. Farebnosť najlepšie prírodná betónová.

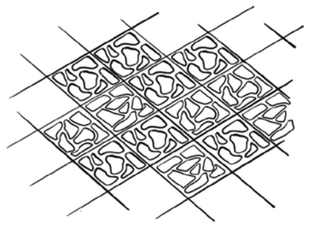
Plastové dielce

Dielce vytvárajú povrch s výraznou retenčnou funkciou. Tento povrch umožňuje využiť odpadový materiál v plnej miere. Veľkosť a farebnosť podľa dielcov.

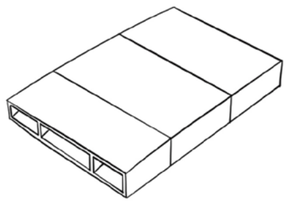
Ekologické materiály

Ďalšie technologické varianty asfaltu z olejov, prípadne povrchy získavajúce energiu rôznym spôsobom s výhľadom na požiadavky udržateľnosti.

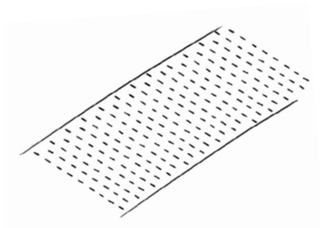
Prírodné povrchy

Pochodzie či pojazdné povrchy prírodného charakteru bez špecifickej povrchovej úpravy, možno zhutnené, s prírodným porastom povrchu.

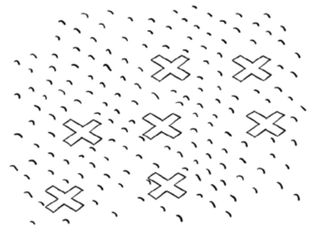
Pešia cesta

Úzky chodníček v rámci výsadieb povrchov bez akcentu nášľapnej vrstvy, často len ako zhutnený pôvodný, prípadne preložený nášľapnými kameňmi, stupňami.

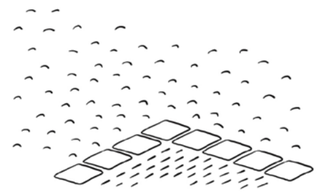
Štrkový trávnik

Kompaktný únosný vode priepustný povrch s trávnatou nášľapnou vrstvou zasadenou do skladby zo zmesi frakcii štrku a hliny.

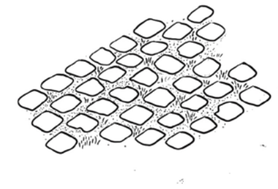
Mozaiková kamenná dlažba

Dlažba z opracovaného kameňa, užívajúca rôzne vzory a ornamenty podľa potreby. V prirodzených odtieňoch pravidelných veľkostí jednotlivých častí mozaiky.

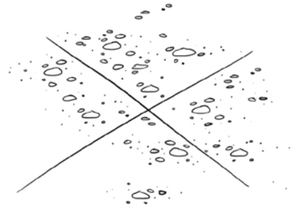
Historická dlažba

Repasovaná prezentovaná dlažba, podľa nálezovej situácie s možnosťou doplnenia, prípadne autentickou prezentáciou so špecifickou úpravou.

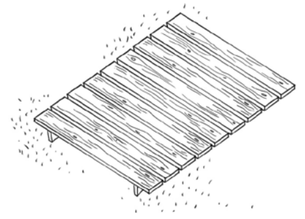
Historizujúca širokošpará prerastená dlažba

Dlažba z opracovaného kameňa, užívajúca pre potreby vsakovania v historickom prostredí, vhodná pre parkovacie povrchy. V prirodzených odtieňoch pravidelných i rôznorodých veľkostí.

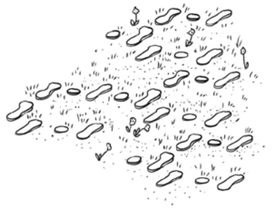
Liate povrchy s kameňom

Hodnotný povrch liateho povrchu s prvkami kameňa pre vytvorenie textúry povrchu. Pestrá farebnosť i veľkosť formátu.

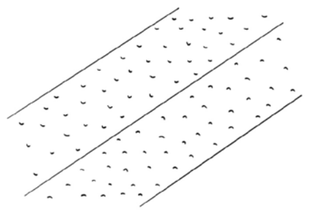
Drevený povrch

Povrch z trváceho dreva, buď rezaná guľatina/kocky v podchodoch alebo priamo pre oživenie povrchov v priestranstvách v rôznej forme.

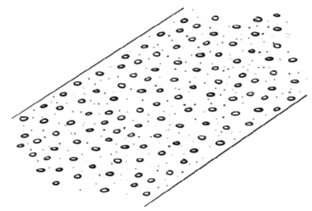
Hodnotná širokošpará prerastená dlažba

Hodnotná dlažba rôzneho materiálu, užívajúca pre potreby vsakovania vo významnom prostredí, vhodná pre parkovacie povrchy. V prirodzených odtieňoch pravidelných i rôznorodých veľkostí.

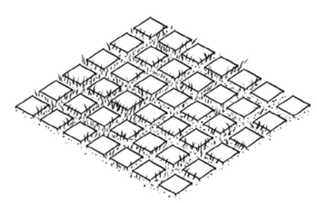
Farebné povrchy

Farebný povrch môže byť dosiahnutý zamiešaním farebnej zložky do materiálu alebo jednoduchým náterom. Vhodné pre odlíšenie povrchu.

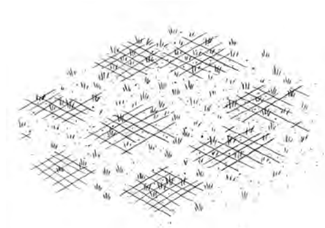
Drenážne povrchy

Povrchy umožňujúce vsakovanie skrz svoju štruktúru materiálu prispôsobené pre miestne klimatické podmienky. Štruktúra a farebnosť podľa materiálu.

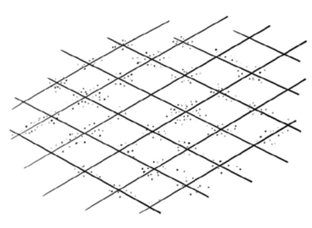
Bežná širokošpará prerastená dlažba

Bežná dlažba rôzneho materiálu, užívajúca pre potreby vsakovania, vhodná pre parkovacie povrchy. V prirodzených odtieňoch pravidelných i rôznorodých veľkostí.

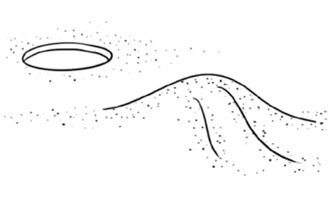
Rošt k zarasteniu

Rošty určené k zarasteniu sú spevňujúce konštrukcie vyplnené zväčša zeminou alebo substrátom a porastené trávou.

Skladané mäkké povrchy

Skladané mäkké povrchy sú povrchy z mäkkých dlaždíc vytvárajúci povrch často pre hracie alebo športové plochy, kde by mohlo dôjsť k pádu. Štruktúra a farebnosť podľa materiálu.

Liate mäkké povrchy

Liate mäkké povrchy sú povrchy liate vytvárajúci atypické tvarované povrchy často spojené s hrou alebo špecifickou funkciou. Štruktúra a farebnosť podľa charakteru materiálu.

Praktickosť minulosti vytvorila úchvatné detaily povrchov a ich rozloženia. Tie je v priestranstvách, ktoré si ceníme pre ich historické kvality, vhodné navracať, prípadne si pripomínať fragmenty histórie vkusným spôsobom. Nie však za cenu nelogickosti a nepoužiteľnosti priestranstiev a znemožnenia ich užitia.

HISTORIZUJÚCE POVRCHY

sú prevažne spevnené povrchy historických dlažieb, prípadne liatych povrchov v historických priestranstvách mestských, vidieckych, ale i krajinných. Sú nimi zároveň i povrchy súdobé, realizované za účelom dotvorenia historicky hodnotného prostredia pomocou primeraných výrazových prostriedkov. Tie odkazujú k minulému obrazu miesta a technikám realizácie povrchu.

Historizujúce povrchy sa neodkazujú len k vzdialenejšej minulosti od prvej štvrtiny 20. storočia do nástupu modernej architektúry, ale rovnako platné budú i v mladších, dnes už historických štruktúrach druhej polovice 20. storočia. Naviac s tou výhodou, že u mladšieho dedičstva je väčšia šanca prítomnosti dochovaných autentických riešení než u starších štruktúr. U tých sa obvykle historizujúce povrchy zužujú na použitie novovybudovaných replík a interpretácií. Autenticky dochované historické povrchy budú v území vždy väčšou hodnotou než sebelepšie repliky.

Historizujúce povrchy vytvárajú reprezentatívnu podobu prostredia a napomáhajú v pozitívnom svetle prezentovať historické dedičstvo Nitry. Na druhej strane, s historizujúcimi povrchmi v podobe replík minulého stavu je nutné narábať obozretne z viacerých dôvodov. Pragmatickým je väčšia náročnosť na zhotovenie takýchto povrchov, ktoré sú štandardne realizované z kameňa, často nepravidelného tvaru, ručne kladené a stvárnené. Zväčša tak ide o vyššiu náročnosť než u bežných povrchov. Druhým dôvodom je užívateľská prívetivosť, keď nie sú historizujúce povrchy vždy vhodné na komfortný peší, cyklistický, ale i motorizovaný pohyb. Najmä s ohľadom na okolie, keď môžu tieto povrchy vytvárať vyššiu hlučnosť pri užívaní. Tretím dôvodom môže byť sklon k možnej neprimeranosti takéhoto riešenia v prípadoch, keď historizujúce povrchy vznikajú v miestach bez historického kontextu. Štvrtým je potom samotná podoba realizácie repliky či interpretácie, ktorá by mala byť vierohodná historickej predlohe tak, aby nevznikol novotvar snažiaci sa o historickú podobu.

Pri rozhodovaní o voľbe historizujúcich povrchov je vhodné zvážiť ich vhodnosť, s ohľadom na primeranosť k pamiatkovej ochrane podoby priestranstiev. Zároveň je nutné reflektovať koncepčné dokumenty pamiatkovej starostlivosti, určujúcich smerovanie konkrétnych priestranstiev či chránených území s ohľadom na históriu.

Vzhľadom na vrstevnatosť histórie a vývoj priestranstiev v čase je u starších priestranstiev veľmi pravdepodobné, že pod novšími vrstvami rôznej historickej hodnoty môžu byť archeologicky objavené staršie riešenia povrchov, prípadne iné hmotné archeologické nálezy ako stopy stavebných objektov. Je potom na zvážení, či sú hodnota historického nálezu a jeho prezentácie väčšie ako hodnota celistvého riešenia povrchu priestranstva. Obdobné platí i pre morfologické situácie či historické toky a vodné plochy.

Predpokladom pri historizujúcich povrchoch je stav, že sa väčšina týchto povrchov v meste odkazuje až na pomerne nedávne obdobie začiatku 20. storočia. Dané je to tým, že toto obdobie je už z hľadiska úžitkovosti pomerne komfortné. Určite by sa dalo odkazovať k starším epochám, no naskytá sa otázka, či by bol výsledok ocenený užívateľmi - od nespevnenej podoby priestranstiev, až po ich výškové riešenie.

Historické povrchy tak majú pomáhať podčiarknutiu historických hodnôt v priestranstvách Nitry - historickej, identifikovateľnej i živúcej.

CTI ČAS!

D.1.1.1 Časovosť historizujúcich povrchov predstavuje obdobie, z ktorého autenticky pochádza dochovaný povrch, respektíve historický vzor, v ktorom panuje zhoda, na ktorú má novorealizovaný historizujúci povrch svojou podobou odkazovať. Prítomné sú dve roviny otázky časovosti. Autenticky dochovaný povrch má jednoznačne danú časovosť a témou je hľadanie vzťahu voči okolitému kontextu, keď novorealizované historizujúce povrchy môžu nadobúdať pestrú paletu priblížení sa k historickým vzorom a témou bude hľadanie celistvosti celku či primeranosť zvoleného riešenia okolitému kontextu.

Výhodou novorealizovaných historizujúcich povrchov je určitá interpretačná voľnosť výsledného riešenia, keď je možné aj do historicky vyzerajúceho povrchu zapojiť aspekty súčasných nárokov na využitie a obytnosť priestranstiev, o ktorých sa v období vzniku obrazu ani nechyrovalo.

Časovosť v rámci mesta môže byť pestrá, rovnako ako pestrosť štruktúr vymedzujúcich priestranstvá, no v tomto prípade je potrebné myslieť na to, aby mesto nebolo zlepencom malých pestrých plôch, ale aby boli jednotlivé priestranstvá riešené celistvo a koncepčne.

ZRKADLI MINULOSŤ!

D.1.1.2 Kontext historizujúcich povrchov sa prejavuje ako schopnosť kladného spolupôsobenia priestranstva a jeho povrchov s najbližším okolím - priľahlými budovami, prvkami priestranstva v jeho ploche či výsadbami. Kontext zároveň znamená schopnosť reflexie okolia v podobe historizujúceho povrchu.

Pri nesprávnom použití historizujúcich povrchov alebo použití nevhodnej podoby historizujúcich povrchov môžu nastať také situácie, keď bude povrch vo viditeľnom rozpore so svojim okolím či využitím priestranstva. Aj vďaka pestrým podobám kontextu môžu historizujúce povrchy nadobúdať pestrú škálu podôb a nebyť len vejárovito kladenou mozaikovou dlažbou.

Reflexia kontextu by preto mala mať pozitívny nádych, či už v prostej úžitkovosti zvoleného riešenia, no vytvorená môže byť i pridaná hodnota, napríklad v podobe na mieru šitom riešení, reflektujúcom v priestranstve prítomné hodnoty i skrz špecifické klady a technológie. Všetko stále v súlade s historickým obrazom a charakterom.

Kontext je vhodné reflektovať i vo zvolenej farebnosti povrchov. Koniec koncov, Nitra je na farby kameňa bohatá - so škálou od fialovej, cez šedé odtiene, až po bielobu travertínu.

OPATRUJ DROBNOSTI!

D.1.1.3 Remeslo, spolu s voľbou vhodného materiálu, je základom podoby historizujúcich povrchov. V prevažnej väčšine sú historizujúce povrchy riešené ako skladba kamenných prvkov. Liate povrchy sú skôr atypom novších štruktúr zástavby.

Remeselné prevedenie má dve roviny priameho dopadu na výsledok. Prvou je rovina zhotovenia skladobného prvku, kusu dlažby. Teda to, akým spôsobom vznikol jednotlivý kameň. Je dobré pripomenúť, že historizujúci výraz sa ťažko dosahuje súdobými prostriedkami a technológiami. Historicky vyzerajúce skladané povrchy nedosiahnu kvality sto rokov starých obrazov použitím výlučne rezaných dlažobných kociek. Takýto povrch môže byť hodnotný, ale vždy bude novotvarom. Druhou rovinou je potom samotná fyzická práca dláždičov a vzory kladov, podľa ktorých realizujú celok povrchu. Uveriteľnosť určujú i také detaily, ako je šírka medzier dlažby či riešenie stykov rôznych povrchov.

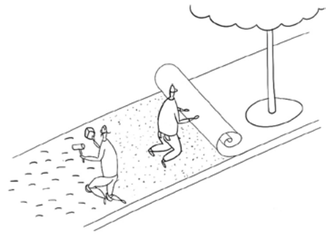
Priestor pre aplikáciu súčasných poznatkov je potom pod viditeľnou vrstvou v súvrství, ktoré by malo reflektovať nároky dnešných záťaží, spôsobu hospodárenia s dažďovou vodou či udržateľného materiálového riešenia a recyklácie materiálov.

CTI ČAS!

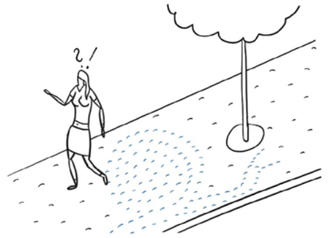
Tvor celistvý dojem, hoc s akcentom individuálna!

Porovnávaj hodnoty autenticity a celistvosti!

Neprekroč krehkú hranicu autenticity smerom ku gýču!

D.1.1.1.1 Obdobie, ku ktorému štylizácia historizujúcich povrchov v rámci historického centra mesta smeruje, je deklarovaná pamiatkovou ochranou ako obdobie tridsiatych rokov 20. storočia. Je žiadané, aby prevažujúca časť povrchov v historickom centre mala charakter príbuzný danému obdobiu s cieľom vytvoriť celistvý dojem. Prevažujúci charakter zároveň nie je v rozpore s prítomnosťou historizujúcich povrchov z iných období. Predsa len, vývoj mesta nie je možné zúžiť len na tridsiate roky 20. storočia, ale je nutné vnímať i obdobia pred a po, ktoré tiež vytvárali hodnoty priestranstiev.

D.1.1.1.2 Výber hodnoty, ktorá bude historizujúcim povrchom akcentovaná, je kľúčovým rozhodnutím návrhu. Je nutné na misky váh položiť hodnotu celistvosti celku historického jadra a hodnotu prípadného autenticky dochovaného historického povrchu, ktorý nemusí byť vo vizuálnom súlade s celistvosťou celku. Vo všeobecnosti platí, že miska váh sa skôr prikloní k autentickosti originálu, zvlášť, pokiaľ ide o celistvý úsek, nehľadiac na obdobie vzniku, pokiaľ korešponduje napríklad s priliehajúcimi stavbami a je z rovnakého obdobia. Alternatívne je možné ukázať historickú hodnotu i v súdobom historizujúcom povrchu vo forme prezentácie fragmentu.

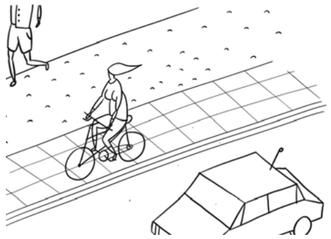
D.1.1.1.3 Autenticita, teda miera vierohodnosti a uveriteľnosti historizujúcich povrchov, je veľmi citlivou vlastnosťou, ktorá sa vie ľahko zvrhnúť v gýč. Autenticitu historizujúcich povrchov tvorí samotná historická hodnota, ktorá je pri dochovaných starších povrchoch daná automaticky. U nových historizujúcich povrchov, odkazujúcich na minulé zvyky, je kľúčom k autenticite priblíženie sa uveriteľným spôsobom k minulému obrazu. Priblížiť sa je možné použitím autentických technologických postupov, materiálov a foriem usporiadania. K dosiahnutiu autenticity je taktiež nutná znalosť minulého stavu, napríklad z historických prameňov.

ZRKADLI MINULOSŤ!

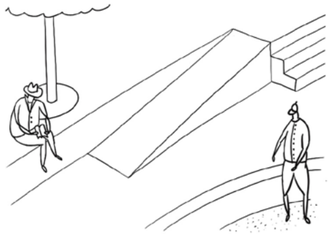
Umožni užívanie dnešným človekom!

Ukáž na významnú stavbu odpovedajúcim povrchom!

Koncepčne pracuj s výškami priestranstva!

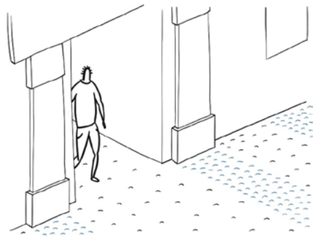
D.1.1.1.4 Vzťah k súčasnosti u historizujúcich povrchov vyjadruje ich schopnosť plniť súčasné funkčné požiadavky. Je jasné, že dnešné požiadavky sú z mnohých dôvodov odlišné a je nutné sa prispôsobiť ich nárokom. Ide napríklad o bezbariérovosť, záťaže či komfort užívania. Potreba reflektovať dnešné nároky v historizujúcich povrchoch nie je v konflikte s ich podobou, mimo autenticky dochovaných, u ktorých i hodnota môže prevýšiť hodnotu dnešnej úžitkovosti. Novorealizované historizujúce povrchy sú schopné absorbovať súčasné požiadavky. Možnosťou je potom kombinácia autentického vizuálu historizujúceho povrchu a súčasnej podoby nového riešenia alebo úprava súčasnej potreby potreby k obrazu historizujúceho vzhľadu.

D.1.1.2.1 Dominanty v priestranstvách, napríklad významné stavby, zastávajú v priestranstvách špecifické miesto v zmysle koncentrovania energie i pohľadov v ich blízkosti či na ne. Akcent dominánt sa môže odohrať i v priestranstve, či už v podobe konfigurácie výsadieb alebo voľby povrchov. Vzhľadom na početnosť dominánt, ktoré sú menšinovo zastúpenou hmotou mesta, je prípustné, aby boli akcentované použitím špecifických historizujúcich povrchov, odkazujúcich na význam, symboliku či estetiku dominanty. Vo všeobecnosti je možné doporučiť, že akcent dominanty môže byť individuálnym vstupom do celistvosti historizujúcich povrchov a že nie je vhodné kumulovať zdôrazňovanie dominánt vo vzájomnej tesnej blízkosti, pretože tým dochádza k fragmentácii celku.

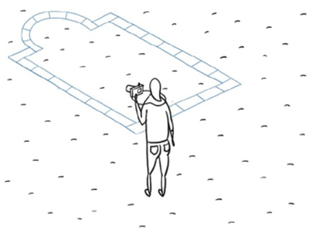
D.1.1.2.2 Morfológia priestranstiev je významným limitom, určujúcim možnosti členenia povrchov, ich výškových úrovní a vzájomných prepojení. Aj u historizujúcich povrchov všeobecne platia podmienky dodržania normových sklonov vo vzťahu k bezbariérovému užívaniu priestranstiev. U sklonov blížiacich sa hornej hranici limitu je nutné, aj u historizujúcich povrchov, myslieť na protiskĺznosť. Súčasťou členenia priestranstiev potom môžu byť schody a schodiská, prepájajúce rôzne výškové úrovne a prípadne k ním priliehajúce oporné steny. Vo všeobecnosti je žiadané držať sa čo najväčšej jednoduchosti prvkov, voliť materiály a ich spôsoby spracovania, podobné historizujúcim povrchom. Zároveň je pomocou rôznych výškových úrovní dôležité priestranstvo rozčleniť na rôzne podpriestory s odlišným významom a užitím.

OPATRUJ DROBNOSTI!

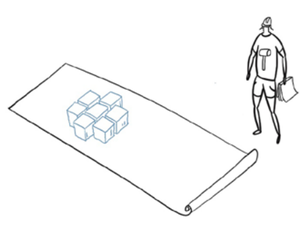
Rytmizuj povrchy prepisom objektu, ak je to vhodné!

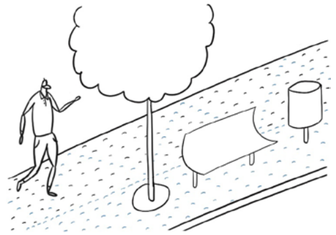
Ukáž v priestranstve stopy minulosti!

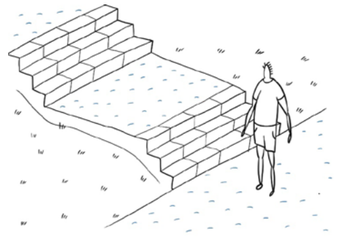
Rešpektuj historické klady a detaily povrchov!

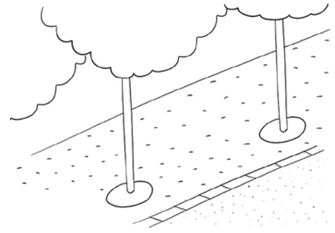
Uprednostni celistvosť povrchu pred prvkom!

Výškové úrovne prepájaj tradičnými prvkami!

Prechod povrchov rieš primerane výrazne!

D.1.1.2.3 Tektonika objektov sa môže prepisovať do podoby historizujúcich povrchov, ktoré sa týmto môžu rytmizovať. Existujú možné úrovne prepisu tektoniky objektov - od prepisu individuálnych objektov, ktoré rytmizujú celok, až po prepis akcentov, napríklad nároží, ktoré akcentujú miesto. Prepis tektoniky do historizujúceho povrchu zároveň spolupôsobí s prepisom dominanty, v ktorom by nemal byť v konflikte. Základnou otázkou tak ostáva, či voliť jednoliaty charakter povrchu nečlenený tektonikou, ale len skladbou či vzorom povrchu, alebo pristúpiť k prebratiu tektoniky objektov do povrchov. Obe možnosti sú možné a nedá sa povedať, že by jedna bola správnejšia než druhá. Užitie jedného alebo druhého je potom závislé od spôsobu dosahovania celistvosti historizujúcich povrchov.

D.1.1.2.4 Archeológia, fyzický prepis dochovaných a prezentovateľných nálezov, môže byť v prostredí historického mesta, ale i krajiny častým prvkom priestranstiev, zasahujúcim do povrchov. Prezentované archeologické nálezy tvoria v priestranstvách doplnok ich podoby a významu, ktorý by nemal mať dopad na hlavné užitie. Doplnok bude mať štandardne podobu stopy v ploche historizujúceho povrchu, ktorý nevyčnieva z roviny povrchu. V prípade významného zásahu je potom nutné priestranstvo koncipovať ako archeologické nálezisko s prístupnosťou priestranstva, teda archeológia je primárne užitie. Stopy minulosti je možné prezentovať i nepriamo, skrz umelecké intervencie, interpretáciu častí muriva pre posedenie v priestranstve a ďalšie spôsoby.

D.1.1.3.1 Skladobnosť historizujúcich povrchov, vzory kladu dlažby, detaily, ako sú obruby či schody, by mali vychádzať z historických vzorov, ktoré boli alebo sú v mieste zastúpené. Skrz použitie typických kladov sa posilňuje identita miesta a odlišnosť od iných miest. Detail historizujúcich povrchov sa vyznačuje mierou nepresnosti danou historickými postupmi. Túto nepresnosť je nutné reflektovať i v novobudovaných historizujúcich povrchoch, aby vplyvom presného riešenia nevznikol novotvar. Detail je zároveň tvorený i materiálovým riešením, v minulosti daným miestnymi zdrojmi. K tejto podobe je nutné sa priblížiť.

D.1.1.3.2 Objekty, ako napríklad pobytové, pohybové a technické prvky, priamym spôsobom vstupujú do historizujúcich povrchov v mieste styku prvku s povrchom. Nepriamo potom vstupujú vzájomným spolupôsobením a vizuálnou kompatibilitou. Styk je nutné riešiť tak, aby v povrchu pôsobil čo najmenej rušivo, neupozorňovať na styk napríklad zmenou kladu povrchu. Styk prvku s povrchom je zdrojom potenciálne problematických detailov. Špecifické riešenia sú potom prípustné pri umeleckých prvkov jednotlivých priestranstiev, ktoré prevyšujú utilitárnu úroveň pobytových a pohybových prvkov.

D.1.1.3.3 Hrany sú delením historizujúcich povrchov pri využití vzájomne rôznych výškových úrovní. Najbežnejšou hranou v prostredí mesta je zvýšenie chodníka nad vozovku, kde je ich vzájomný styk riešený obrubou. V historickom prostredí je nutné používať na obruby kamenné prvky z materiálov v mieste typických. Možná je i recyklácia historických kamenných obrúb, ktoré sú pozitívne obrúsené časom. Obdobné platí i pre nájazdové obruby. Schody v historickom prostredí by mali byť riešené z tradičných materiálov, ako je kameň či tehla. Architektonicky kvalitný novotvar je prípustný pri nových schodiskách, koncipovaných ako akupunktúrny vstup do historického územia, ktorý by však nemal byť častým pravidlom. V prostredí historických krajinných priestranstiev je možné užiť prírode bližšie riešenia, napríklad s využitím rôznych drevených prvkov.

D.1.1.3.4 Rozhrania vznikajú pri styku hodnotného povrchu s ostatnými typmi povrchov či s výsadbami povrchov. Potreba tvorby podoby rozhrania sa týka najmä styku spevnených povrchov. Styk výsadieb so spevneným povrchom bude vždy riešený ako kontrast dvoch, z podstaty odlišných typov. Rozhranie povrchov môže byť v jednej výškovej úrovni alebo v dvoch. Vo všeobecnosti je lepšie styky povrchov v jednej výškovej úrovni nezdôrazňovať vložením prechodového prvku, ale radšej prirodzene dokončiť jeden povrch a začať druhý. Vložený prvok je vhodný obvykle len v prípade, keď sa oddeľujú dve funkčne odlišné plochy v jednej úrovni, napríklad vozovka a chodník. Rozhranie povrchov, pokiaľ to priestor priestranstva umožní, je možné riešiť i formou mobiliáru ako oddeľujúceho prvku.

Význam priestranstiev sa dá podtrhnúť rôznym spôsobom. Od dekoratívneho vyznenia usporiadania povrchu s drobnými detailmi až po kvalitu, jednoduchosť a striedmosť použitia kvalitných materiálov. Dôležité je rozpoznanie miery a spôsobu prepisu významu do hodnotných povrchov podľa špecifickosti situácie.

HODNOTNÉ POVRCHY

sú spevnené povrchy, vyznačujúce sa v nich prepísanou hodnotou pre spoločnosť, spočívajúcej v ukotvení a podpore významu priestranstva či jeho prvkov, pripomienke minulých hodnôt, ktoré fyzicky zanikli, no ich význam má pretrvať, vysokej úžitkovej hodnote pre užívateľov, ktorá odpovedá významu priestranstva, ale i hodnoty kontinuity a trvalosti. Hodnotné povrchy sú prejavom zhody v hodnote a prejavom vôle starať sa o ňu. Hodnotné povrchy budú doménou prevažne významných a vedľajších priestranstiev.

Hodnotné povrchy sú praktickým stelesnením myšlienky hierarchie verejných priestranstiev, keď sú niektoré priestranstvá viac významné než iné a majú nadradenejšiu pozíciu v štruktúre priestranstiev. Miera významnosti je daná pozíciou, schopnosťou tvoriť centrá lokalít, spádovitosťou priestranstiev, vďaka čomu ich navštívia i užívatelia zo vzdialenejšieho okolia, prítomnosťou významných bodov záujmu, historickými konotáciami, ale i početnosťou užívania a z toho prameniacej záťaže. Hodnotné povrchy sú preto reflexiou miery významnosti a ich použitie je vhodné zvažovať s ohľadom na túto premennú.

Hodnotné povrchy v porovnaní s bežnými budú predstavovať vyššiu náročnosť na meter štvorcový priestranstva. Tá je však obvykle opodstatnená z dôvodu menšej celkovej výmery plôch tohto druhu povrchu. Významovo potom predstaviteľnej ako stav, keď sa za rok v meste zrealizuje jedno významné priestranstvo s hodnotnými povrchmi a okrem toho ďalšie tisíce metrov štvorcových priestranstiev budú riešené bežnými povrchmi. Zároveň do rovnice náročnosti vstupuje ťažko kalkulovateľná hodnota tvorby významu, teda potreba tvoriť sieť priestranstiev s významnou odpovedajúcou podobou, ktorá je daná rovinou reprezentácie a komunikácie hodnôt mesta navonok. Do rovnice náročnosti, v neposlednom rade, vstupuje aj obvykle dlhšia životnosť hodnotných povrchov, daná hodnotnejšími a trvanlivejšími materiálovými vstupmi, ale i vyššou mierou autorskej starostlivosti pri tvorbe dokumentácie a realizácii diela.

Naproti tomu budú hodnotné povrchy vo väčšej miere náchylné na druhotné zásahy v rôznych rovinách významov tohto pojmu. Priestranstvo s hodnotnými povrchmi je možné predstaviť si ako autorský zámer, v ktorom by mali byť všetky aspekty návrhu domyslené do najmenšieho detailu. Najmä preto, aby slúžil bez potreby zmeny dlhodobo alebo aby už v návrhu bolo špecifikované, ako pristupovať k zmenám. Všetko s ohľadom na to, aby pôvodne nastolená koncepcia nebola deformovaná či popretá. Druhotné zmeny môžu takéto hodnotné riešenie degradovať, či už pôjde o zásahy do povrchov pri obnove infraštruktúry alebo umiestňovanie nových prvkov, prípadne zmeny ich rytmu v priestranstve.

Možnosť zastarania riešenia hodnotných povrchov, daná nemožnosťou aktualizácie ich konceptu, bude vždy prítomná a je nutné na ňu v návrhu myslieť, a to najmä z dôvodu, aby sa pomerne náročnejšie riešenie nemuselo prerábať skôr, než je nutné napríklad z dôvodu životnosti materiálov. Aspekt možnosti morálneho zastarania, skôr než nastane zastaranie fyzické, je nutné posudzovať už pri návrhu. Typickým príkladom je priama aplikácia módnych, nie však vhodných riešení. Hodnota hodnotného riešenia spočíva u určitých priestranstiev aj v hodnote trvalosti, nemennosti a kontinuity podoby.

Hodnotné povrchy sú tak nositeľom významu v priestranstvách Nitry - hierarchizovanej, trvácej i živúcej.

VYZDVIHNI HODNOTY!

D.1.2.1 Hodnota je niečo, na čom často panuje zhoda, že je hodnotou. Význam slova hodnota výrazne presahuje hodnotu v zmysle nákladnosti či náročnosti. Hodnotné povrchy by mali priestranstvu prinášať pridanú hodnotu a zhodnocovať v mieste prítomné hodnoty, v ktorých panuje zhoda. Povrch priestranstva je len jednou z mnohých zložiek hodnotného prostredia.

Hodnotu nemusí prinášať len náročnejšie riešenie, ba naopak, hodnotné vie byť i jednoduché riešenie, ktoré je hodnotou inteligentné a na mieru šité riešenie, ktoré v čase obstojí. Hodnota existuje, pokiaľ v čase trvá, rovnako ako by malo trvať i dané riešenie v dlhodobom horizonte. Voľba individuálneho riešenia, keď nebudú použité bežné povrchy, môže byť signálom, že v hodnote priestranstva panuje zhoda i v rovine mentálnej.

Hodnota povrchu by mala byť zrozumiteľná užívateľovi, prispievať k udržaniu povedomia o význame priestranstva. Preto je vhodné používať také hodnotné zrozumiteľné povrchy, ktoré budú komunikovať význam jasným jazykom, či už skrz voľbu riešenia alebo odkazy a súvislosti na iné prítomné hodnoty.

RYTMIZUJ DÔLEŽITÝM!

D.1.2.2 Rozvrhnutie hodnotných povrchov je reakciou na konkrétne situácie a nároky priestranstva, kde môžu nastávať aj iné než bežné situácie, s ktorými sa hodnotné povrchy pri využití ich potenciálu a potenciálu na mieru šitého riešenia majú možnosť popasovať sa výrazne lepšie a bližšie konkrétnej situácií než bežné povrchy

Rozvrhnutie tak predstavuje reflexiu užitia, prvkov, stavebných i prírodných entít tvoriacich priestranstva, ale aj možných dejov, ktoré sa v priestranstve na povrchu môžu odohrať. Samozrejme, vždy s ohľadom na primeranosť užívateľského komfortu priestranstva.

Hodnotné povrchy sú takou čerešničkou na torte mesta, niečím v kontexte celku nie až takým častým. Rozvrhnutie z toho dôvodu znamená aj rytmizáciu mesta priestranstvami s hodnotnými povrchmi, vkladanie vzruchov do bežného. Tento rytmus obvykle reaguje na rozprestretie významných priestranstiev a významných stavieb naprieč mestom. A to nad rámec priestranstiev s historizujúcimi povrchmi, ktoré tiež spĺňajú aspekty hodnoty. Skrz rytmus nevšedného v bežnom je možné sa orientovať naprieč mestom, ostatne hodnotné povrchy majú schopnosť byť asociované s konkrétnymi priestranstvami.

NAVRHUJ UCELENE!

D.1.2.3 Celistvosť hodnotných povrchov predstavuje schopnosť vyrovnávania sa s nástrahami konkrétnych situácií v priestranstvách, ako je napríklad terénna konfigurácia, nároky širokého spektra užívateľov, ale i potreba koordinácie povrchov s ďalšími prvkami priestranstva, prípadne vzájomnej koordinácie viacerých priestranstiev s hodnotnými povrchmi.

Vhodné je preto pri voľbe hodnotných povrchov voliť komplexné riešenia, keď sú povrchy súčasťou širšieho kompletu riešenia priestranstva, v rámci ktorého je koordinácia najlepšie zvládnuteľná. Čiastkové riešenia vytrhnuté z kontextu vedú obvykle k chybám a zvýšenej náročnosti riešenia.

Obdobné platí i pre dodatočné zásahy do hodnotných povrchov, ktoré môžu byť problematické a znamenať narušenie koncepcie či poškodenie fyzického riešenia.

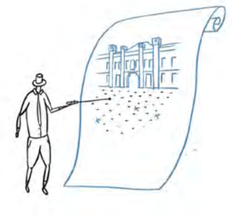
Celistvosť hodnotných povrchov sa prejavuje aj v rovine užitia, keď komplexné riešenie má menšie sklony k vylúčeniu niektorých užívateľov priestranstva z možnosti plnohodnotne ich užívať, vzhľadom na to, že celistvé a komplexné riešenie je tvorené širším okruhom autorov a je do neho vo väčšej miere zapojená verejnosť.

PODTRHNI HODNOTY!

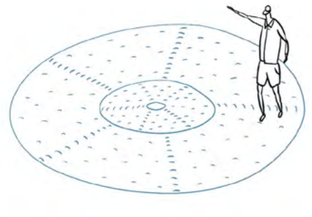
Nezamieňaj kvalitu za vysokú cenu povrchu!

Hodnotu významu podpor hodnotným povrchom!

Vytváraj typické obrazy miest povrchmi!

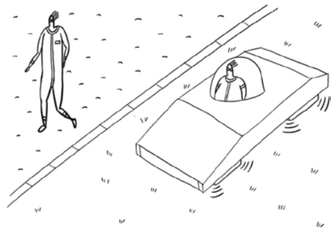
D.1.2.1.1 Kvalita je parameter, ktorý definuje hodnotný povrch viac než jeho nákladnosť. I drahý povrch môže byť nehodnotný a naopak. Hodnota je tu chápaná ako adekvátnosť jazyka povrchu voči významnej situácii, v kombinácii s trvanlivosťou v čase a schopnosti starnúť. Kvalita je žiadaná tam, kde bežný povrch neobstojí vzhľadom na význam miesta. Kvalita je i spôsob upozornenia na dôležité. Nutné je pamätať, že univerzálna kvalita neexistuje. Vždy je dôležité hľadať kvalitu vhodnú na dané miesto. Odlišný bude hodnotný povrch modernistického mesta od hodnotného povrchu krajinného priestranstva a ďalších.

D.1.2.1.2 Významnosť priestranstva, prípadne jeho časti či prvku, predurčuje potrebu užitia hodnotného povrchu. Hodnotné povrchy by mali tvoriť len menšiu časť povrchov mesta, pretože kvantitou užitia sa popiera význam. Hodnotné povrchy je vhodné použiť na významné priestranstvá celomestského významu, prípadne na významné priestranstvá lokálneho charakteru, v zmysle dodania významu v rámci okrajovej situácie, teda potvrdenia záujmu o okraj. Ďalej je vhodné hodnotné povrchy užívať na zdôraznenie priestranstiev pred významnými stavbami či inštitúciami a v neposlednom rade pri významných prvkoch priestranstiev, ako sú umelecké diela. Ďalšie použitie je voliteľné, investícia do hodnotného povrchu však musí byť opodstatnená.

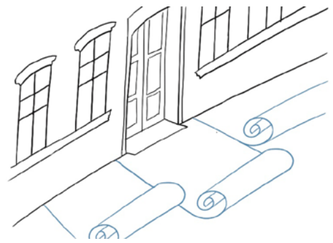
D.1.2.1.3 Obraznosť a čitateľnosť prostredia, a teda i schopnosť orientácie užívateľa, je do značnej miere založená na vizuálnych znakoch prostredia, ktoré užívateľ konzumuje a preberá. K orientácii je dobré mať v meste prítomné jasne rozlíšiteľné miesta, ktoré sú typické a nezameniteľné. Táto sieť je vytvoriteľná skrz použitie hodnotných povrchov vo významovo adekvátnych situáciách. Špecifická podoba povrchu spolutvorí obraz priestranstva a pomáha orientácii. V užívaní mesta sa viac než názov priestranstva môže zažiť jeho charakter, ktorý je daný i materiálovým riešením.

RYTMIZUJ DÔLEŽITÝM!

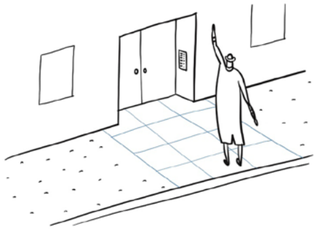
Hodnotné povrchy navrhuj individuálne a na mieru!

V hodnotnom povrchu reflektuj hodnotu stavby!

Akcentuj vstup do objektu hodnotným povrchom!

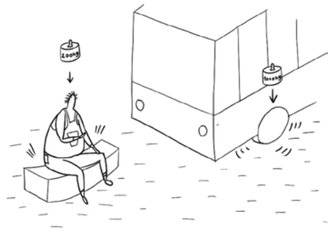
D.1.2.1.4 Jednotnosť hodnotných povrchov naprieč mestom je ťažko dosiahnuteľná a nie úplne žiadaná, vzhľadom na pestrosť situácii, v ktorých sa môžu uplatňovať. K hodnotným povrchom je nutné pristupovať individuálne ako súčasť individuálneho významného priestranstva. Jednotný však môže byť prístup a kritériá. Hodnotné povrchy by mali odpovedať svojim vzhľadom významu miesta, mali by poskytovať hodnotnú podobu dlhodobo platnú v čase, teda mali by byť odolné a trvalé a, samozrejme, mali by mať trvalú hodnotu v rovine významu.

D.1.2.2.1 Väzba na zástavbu u hodnotných povrchov predstavuje najmä adekvátnosť povrchu k prostrediu, ktoré zástavba spolutvorí. Prostredia z rôznych dôb vzniku vykazujú rôzne charakteristiky, ktoré by hodnotné povrchy mali byť schopné reflektovať. Dobrým vodítkom primeranosti môže byť miera detailu stavieb, ktorá sa môže premietnuť i do povrchov, prípadne nepremietnuť pri užití kontrastného riešenia. Napríklad, stavby z konca 19. storočia, charakteristické vysokou mierou ozdobnosti, si budú rozumieť s povrchmi drobnej mierky, ale rovnako dobre vyniknú i v priestranstve so stroho riešenými povrchmi, ktoré skrz svoju strohosť upriamia pozornosť na stavbu.

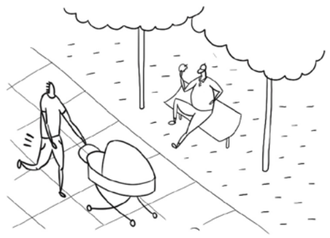
D.1.2.2.2 Väzba na vstupy je spôsobom rytmizovania hodnotných povrchov. Priestor vstupu do významného objektu je možné riešiť odlišným spôsobom, s ohľadom na zdôraznenie vstupu, ale i zvýšenie pobytových kvalít vstupu. Použitie hodnotného povrchu ako akcentu vstupu sa môže odohrať i v iných typoch povrchov, vrátane nespevnených. Analogicky je možné pristupovať pri vjazdoch, ktoré sú zároveň hlavným vstupom do objektu. Vjazdy majúce charakter dopravnej infraštruktúry, napríklad do podzemnej garáže, nie je žiadané akcentovať. V mieste prejazdu vozidiel cez pochodzie plochy je nutné myslieť na dostatočnú únosnosť hodnotného povrchu, aby nenastalo jeho poškodenie pojazdom vozidiel.

NAVRHUJ UCELENE!

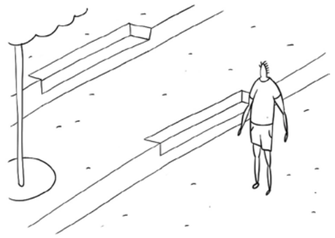
Koordinuj podobu povrchu s účelom využitia!

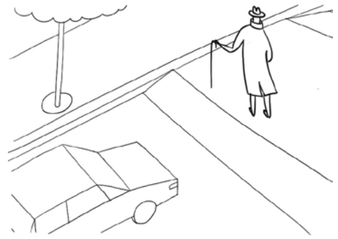
Usmerňuj toky pohybu skrz typy povrchov!

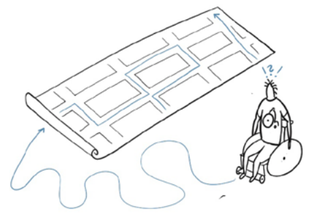
Svažité priestranstvo ber ako príležitosť!

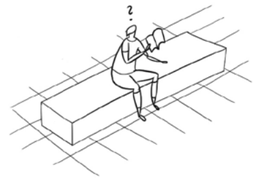
Používaj intuitívny jazyk povrchov a ich detailu!

Bezbariérovosť rieš od počiatku a koncepčne!

Koordinuj jednotlivé prvky priestranstva!

D.1.2.2.3 Väzba na účel je spojená s možnou záťažou a špecifickými situáciami v priestranstve. I hodnotné povrchy majú slúžiť širokej škále situácií a užívateľov. Pri navrhovaní hodnotných povrchov je nutné pýtať sa komu a v akom štandarde komfortu majú slúžiť. Hodnotné povrchy, kde je predpoklad pojazdu vozidiel, musia byť navrhnuté v únosnej skladbe odpovedajúcej možnému zaťaženiu. Hodnotné povrchy v rámci priestorov zastávok verejnej hromadnej dopravy musia byť s nimi kompatibilné a musia umožniť použitie zvýšených obrúb (i kasselského typu). Hodnotné povrchy pre pojazd cyklistov by mali umožniť komfortnú a bezpečnú jazdu.

D.1.2.2.4 Väzba na pohyb hodnotných povrchov znamená schopnosť orientovať smery pohybu skrz špecifické riešenie, prípadne dávať význam určitým smerom. Je pochopiteľné, že tam, kde sa chce, aby bol sústredený pohyb, sa nastavia podmienky pre pohyb natoľko kvalitné, aby bol pohyb výhodný. Uprednostniť určitý smer pohybu je možné skrz kvalitu povrchu smerom k príjemnosti pohybu, napríklad v podobe hladkých povrchov. Naopak, keď sa chce niekde vylúčiť pohyb určitej skupiny užívateľov, je možné realizovať to nepríjemným povrchom.

D.1.2.3.1 Integrácia výšky je využitie rôznych výškových úrovní priestranstva k vytvoreniu pridanej hodnoty. Povrchy rôznych výškových úrovní nemusia byť len povrchmi. Rôzne výškové úrovne je s výhodou možné využiť k vytvoreniu podpriestorov v rámci priestranstva či k integrácii mobiliáru. Výškový zlom vo výške dvoch až troch schodov vie byť odrazu lavicou. Viacero takýchto schodov potom tvorí pobytové schodisko ako atraktívny prvok priestranstiev. Svahovitosť terénu, v kombinácii s vodným prvkom, sa môže stať atraktívnym herným prvkom pre deti.

D.1.2.3.2 Znakovosť detailu hodnotných povrchov je charakterizovaná intuitívnosťou použitia. Užívateľ bez hlbšieho vysvetľovania vie, čo k čomu slúži a aký to má význam. Odlišnosť od celku je znakom výnimočnosti a významu, celistvosť potom spojitosťou celku. Komfortnosť pohybu je znakom jeho žiadanosti, znakom otvorenosti užívateľovi, nekomfort v podobe drsného povrchu znakom, že sú určití užívatelia v priestranstve skôr trpení. Rovnosť úrovní priestorov je znakom rovnosti užívateľov, avšak ich oddelenie je prejavom segregácie. Spôsob prekonávania oddelených výškových úrovni potom definuje, kto má prednosť. Táto jednoduchá dualita vzťahov obvykle nepotrebuje žiadne dodatočné vysvetlenia, nakoľko je zrozumiteľná.

D.1.2.3.3 Bezbariérovosť hodnotných povrchov je nutnosťou. Zároveň je však nutnosťou, aby prvky bezbariérového užívania neznižovali celistvosť, estetické kvality a úžitočnosť povrchov. Tieto prvky je nutné navrhovať s ohľadom na celok. Vodiace línie pre nevidiacich a slabozrakých je žiadané realizovať ako súčasť riešenia povrchu, v obdobnom materiálom prevedení. Prvky bezbariérového užívania, ako sú rampy, by mali byť súčasťou dizajnu priestranstva, nie druhotný doplnok. Zároveň prvky bezbariérového užívania musia tvoriť spojitý systém, nie individuálne segmenty. Schodiská je vhodné dopĺňať líniami pre vedenie bicykla či kočíka.

D.1.2.3.4 Koordinovanosť riešenia priestranstva spočíva aj v koordinácii povrchov a prvkov. Prvky v priestranstve môžu svojou podobou priamo nadväzovať charakter hodnotného povrchu tak, aby sa zamedzilo situáciám znižujúcim celkovú kvalitu priestranstva, vznikajúcich nekoordinovanosťou krokov priamo vzniknutým riešením či následným nedostatkom údržby. Vo všeobecnosti je nutné minimalizovať počet styčných bodov prvku a povrchu, prípadne neudržiavateľný priestor pod prvkom. Dôležité je koordinovať polohu prvkov/objektov s kladom povrchu tak, aby nevznikali ťažko udržiavateľné miesta či kusy povrchu náchylné k poškodeniu vplyvom ich tvaru a usporiadania, obvykle v podobe malých dorezov povrchu. Dôležité je taktiež koordinovať povrchy, hospodárenie s vodou a prvky, aby neboli umiestnené nepriaznivo v smere odtoku vody.

Väčšinu priestranstiev netvoria hlavné námestia a parky, o to viac je dôležitá ich dobrá všednosť a jej štandard. Takéto prostredia nie sú chudobnými priestranstvami, skôr svojim skromným zovňajškom napomáhajú vyznieť tým významnejším, slúžia veľmi dobre svojmu účelu v striedmosti a bežnosti svojho výskytu.

BEŽNÉ POVRCHY

sú všednosťou mesta, s ktorou dennodenne prichádza do styku každý užívateľ, najčastejšie zastúpenými spevnenými povrchmi s najväčšou plošnou výmerou. Majú tým významný dopad na podobu mesta a jeho identitu, ktoré sú v cieľovom stave kvalitnou a stabilnou kostrou, prepájajúce významné priestranstvá s hodnotnými povrchmi a historické štruktúry s ich špecifickými historizujúcimi povrchmi.

Bežné povrchy majú veľký potenciál spolutvoriť identitu mesta práve vďaka ich danosti spájania, či už významných priestranstiev, ale i rôznych častí mesta a zároveň vďaka ich frekvencii prítomnosti v meste. Bežný povrch, jeho typická voľba riešenia. Súbor takýchto podôb povrchov môže byť spájajúcou červenou niťou naprieč mestom, rovnako, ako tomu môže byť u typizovaného mobiliáru. Kľúčom je typizovať individuálne, nechať si navrhnúť pár dobrých a na mieru šitých riešení, ktoré budú doladené do posledného detailu a zároveň budú dostupné čo do náročnosti, realizovateľnosti a aplikovateľnosti na bežné priestranstvá odpovedajúceho charakteru. Nikde nie je napísané, že bežné povrchy v Nitre nemôžu mať svoj vlastný charakter a musia byť rovnaké ako inde. Špecifickým riešením bežných povrchov a usporiadania ich detailov tak bude posilňovaná identita povrchov mesta.

Základnými danosťami z pohľadu náročnosti a údržby, ktoré by bežné povrchy mali spĺňať, je ich primeranosť, dlhá životnosť a opravovateľnosť. Všetko v zmysle možnosti predlžovania životnosti systematickou údržbou, operatívnosťou a možnosťou rýchlej aplikácie všade tam, kde je to potrebné, na základe vopred vypracovaných štandardov bežných povrchov. Z toho pramení ich primeranosť projekčnej prípravy a taktiež realizovateľnosť širšou škálou dodávateľov, ktorí nemusia byť úzko špecializovaní na konkrétne riešenie ako je tomu u hodnotných či historizujúcich povrchov. Typizované a nastavené kritéria hodnotenia kvality prevedenia taktiež pomáhajú základu dobre postavených vzťahov a vymáhateľnosti opráv u zhotoviteľov povrchov.

Škála funkcií, ktoré dnes bežné povrchy musia zastať, sa v čase rozvíja. Na ich užitie sú kladené čím ďalej väčšie nároky, do návrhu vstupujú už, našťastie, samozrejmé požiadavky na bezbariérovosť a iné bežnosti. Čo mestá ešte len čaká, je implementácia požiadaviek na modrozelenú infraštruktúru i do povrchov priestranstiev, respektíve ich usporiadania. Spevnené povrchy predstavujú v meste veľkú plochu, z ktorej sa dažďová voda obvykle odvádza do kanalizácie, namiesto toho, aby bola vsiaknutá v mieste dopadu. Téma má tri možné vetvy riešení - použitie nových technológií spevnených povrchov, umožňujúcich vsakovanie, zvádzanie do zberných nádrží k ďalšiemu použitiu alebo náhrada nepriepustných spevnených plôch za nespevnené či spevnené priepustné v tých miestach, kde to záťaž priestranstiev umožní.

Ďalšia téma sa dotýka podoby a spôsobu riešenia povrchov. Čím ďalej, tým vo väčšej miere je cirkularita (skôr cirkulácia) materiálov, opätovné využitie existujúcich povrchov vo forme nanovo skladaných povrchov, zabudovania dožitých materiálov či dožitého povrchu do súvrství novorealizovaných povrchov, prípadne zabudovanie ďalších druhotne využiteľných materiálov pochádzajúcich z iných zdrojov.

Bežné povrchy sú tak nositeľom užitkovosti a bežnosti priestranstiev Nitry – každodennosti, obnoviteľnosti, nahraditeľnosti i živúcosti.

VŠEDNOSŤ VYHRÁVA!

D.1.3.1 Úžitok bežných povrchov je nutnosťou, ktorú by mali spĺňať. Úžitok má mnoho podôb - od možnosti komfortného pohybu mestom, cez využiteľnosť užívateľmi, až po úžitky náročnosti v podobe efektívne vynaloženej energie a úslužnosti. Bežné povrchy musia byť užitočné vzhľadom na ich mieru zastúpenia.

Úžitok bežných povrchov pramení z ich početnosti a vysokej frekvencie užitia, z ich všednosti, vďaka ktorej môžu byť optimalizované na rôzne situácie, keď sa uplatnia vyladené typové riešenia, ktoré sa ďalším a ďalším použitím zdokonaľujú. Z toho dôvodu nie je u bežných povrchov nutné znovu vymýšľať vymyslené, ale radšej sa snažiť o vyťaženie maxima možného z dostupných riešení tak, aby bol výsledok efektívny náročnosťou, estetický a komfortný pre užívateľa a zároveň dlhodobo odolný.

Úžitok z bežných povrchov by mal byť trvalým stavom. Preto je potrebné myslieť na možné situácie, v ktorých bude bežný povrch použitý počasím i opotrebením tak, aby úžitok trval. Ideálnym stavom je potom trvanie úžitku i po konci životnosti povrchu skrz využitie jeho recyklovateľnosti inde.

OPAKOVANIE JE FAJN!

D.1.3.2 Bežnosť bežných povrchov spočíva v použití konvenčných riešení skladieb, materiálov, pracovných postupov a detailov, ktoré sú odskúšané a funkčné a zároveň ide o osekanie riešenia o nadbytočné prvky.

Bežnosť nutne neznamená nižšie estetické a užitkové kvality. Nie všade musia byť použité hodnotné povrchy pre docielenie vysokej kvality priestranstiev. Bežnosť by mala mať nastavené minimálne štandardy, neprekročiteľné minimá, ktoré sú stanovené tak, aby spĺňali základné nároky na estetiku, užitkovosť i životnosť, aby aj bežný chodník na okraji mesta nebol hanbou pre Nitru. Bežnosť sa spolupodieľa aj na tvorbe identity mesta, keď najčastejšie používané povrchy môžu byť spájajúcou linkou rôznych miest v meste.

Bežnosť na prvý pohľad nemusí byť poznať, môže byť prirodzenou vďaka tomu, že bude odpovedať prostrediu, do ktorého bežný povrch vstupuje. Vzniká paradox, že obvykle je vidieť to, čo sa nepodarilo a nie presne to, čo by malo byť viditeľné a čo sa podarilo. Dôvodom je, že dobre prevedené riešenie vie dokonale splynúť s okolím tak, že užívatelia nemajú potrebu sa venovať povrchu, pretože funguje po všetkých stránkach.

UDRŽUJ FUNKČNOSŤ!

D.1.3.3 Funkcia bežných povrchov je spojením nepretržitosti prevádzky a miery vhodnosti riešenia k účelu a okruhu užívateľov, prípadne schopnosti plniť očakávané.

Nepretržitosť prevádzky je daná najmä životnosťou materiálov, z ktorých je súvrstvie bežného povrchu prevedené, v kombinácii s bežnosťou overených detailov a mierou koordinácie prvkov v priestranstve a pod ním. Zníženie funkčnosti sa nemusí prejavovať len v rovine neprístupnosti priestranstva. Prítomné môžu byť i nepatrné prejavy, napríklad v podobe poklesu podložia a následných problémov s odvodnením či rozpraskaním liatych povrchov, kvôli čomu môže byť znížená úžitkovosť pre určitú skupinu užívateľov, ale i samotné estetické kvality priestranstva, kvôli čomu môže pôsobiť zanedbaným dojmom.

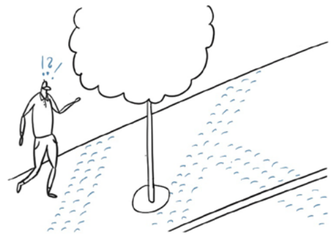
K dlhodobej funkčnosti nielen bežných povrchov priestranstiev pozitívne prispieva vhodne nastavená údržba, ktorá môže predĺžiť ich životnosť. Vhodné je k údržbe pristupovať ako k nutnosti. Režim, keď sa povrch zrealizuje a nechá sa nižšie desiatky rokov užívať až do úplnej degradácie, aby bol potom nahradený, nie je pre väčšinu situácií vhodným.

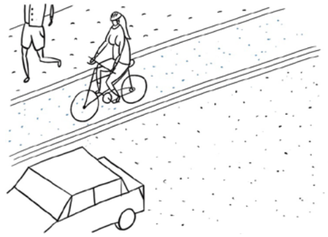
VŠEDNOSŤ VYHRÁVA!

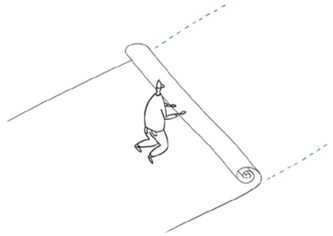
Dodaj kvalitný a estetický štandard!

Farbu považuj za dostupnú individualizáciu bežného!

Vyvaruj sa komplikovaným postupom a riešeniam!

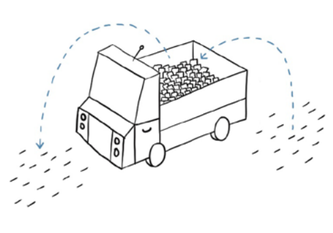

D.1.3.1.1 Štandard bežných povrchov je optimom nutného, ktoré je potrebné vykonať, aby väčšina priestranstiev v meste pôsobila esteticky a zároveň bola funkčná. Bežné povrchy neznamenajú nižšiu kvalitu či podružnosť, len menej individuálne riešenie, zväčša typové. Naopak, dôraz na kvalitu u bežných povrchov je nutný možno viac než u hodnotných, pretože v bežnom riešení o to viac vynikne odfláknuté riešenie. Štandard by mal spočívať v použití overených a osvedčených riešení, ktoré sú v čase schopné starnúť, pričom vydržia. Štandard znamená použitie konvenčných široko dostupných materiálov, ktoré nie sú prílišnou záťažou rozpočtu. Štandard je tiež dohliadnutie na správnosť realizácie a trvanie na sto percent prevedení. V neposlednom rade je štandard aj konzistentnosť riešení a prevedenia naprieč priestranstvami

D.1.3.1.2 Farebnosť bežných povrchov je spôsobom, ako rozlišovať jednotlivé druhy bežného alebo urobiť z bežného nevšedné. Nikde nie je napísané, že asfalt musí byť čierny. V rámci bežných povrchov je žiadané nastaviť základné druhy farebnosti, ktoré sa môžu použiť v rámci modelových situácií. Zároveň však platí, že základná farebnosť bežných povrchov by mala vychádzať z prirodzenej farebnosti materiálu. I v rámci prirodzenej farebnosti je k dispozícii pestrá škála farebností, daná základnými atribútmi bežného, či ide napríklad o asfalt (čierny) a či o betón (šedý), v kombinácii s použitými plnivami. Na prirodzenú farebnosť následne môžu nadväzovať i výrazné farebné akcenty, napríklad v podobe farebných náterov, ktoré majú výhodu v obnoviteľnosti menšej náročnosti.

D.1.3.1.3 Jednoduchosť bežných povrchov spočíva v jednoduchosti prevedenia a detailu či v minimalizácii počtu použitých prvkov. Náročnosť postupov, daná zložitou konštrukciou či vysokým počtom krokov vedúcim k výsledku, zvyšuje riziko, že sa výsledok nepodarí. Jednoduchosť zároveň znamená ľahkú údržbu a opraviteľnosť. Na bežné povrchy je preto vhodné používať časom osvedčené jednoduché riešenia, ktoré z dlhodobého pohľadu dokážu byť krajšie a funkčnejšie dlhšiu dobu.

Mysli na ďalší život materiálov a detailov!

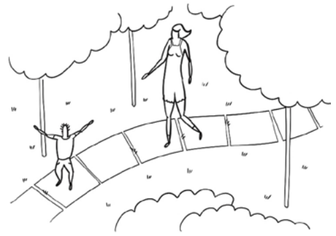

D.1.3.1.4 Recyklácia bežných povrchov v čase ich života a po dožití by mala byť bežným štandardom. Vhodné je voliť povrchy, ktoré sú rozoberateľné a zároveň trvanlivé, aby sa po dožití podkladového súvrstvia alebo časti povrchu dali rozobrať a znovu preskladať za doplnenia poškodených častí. Obdobné platí i pre detaily, ako sú napríklad obruby. Alternatívou je možnosť používania monolitických povrchov, ktoré je možné po skončení životnosti odstrániť a znovu použiť ako napríklad plnivo do nových monolitických povrchov, či ako súčasť podkladového súvrstvia. Zároveň je nutné myslieť i na zmeny vyvolávajúce zásah do povrchu, ako sú napríklad výmeny sietí. Skladané povrchy tieto zmeny zvládajú dobre, no u monolitických je nutné postupovať koncepčne a keď už je potrebné zasahovať do povrchu, je vhodné vymeniť všetky siete a rovno urobiť povrch nový.

OPAKOVANIE JE FAJN!

Voľ povrchy primerané bežnosti charakteru!

Zoškrtaj zložitosť riešenia až na trvanlivú dreň!

D.1.3.2.1 Charakter bežných povrchov by mal odpovedať prostrediu, do ktorého vstupuje, obdobne ako je to u hodnotných povrchov a zároveň účelu využitia. Je možné sa pridržať pravidla voľby charakteru povrchu na základe stavby, respektíve v mierke užitia bežných povrchov charakteru štruktúry. Napríklad, u štruktúr modernistického mesta je vhodné používať veľkoformátové či monolitické povrchy, v štruktúre záhradného mesta skladané povrchy drobnej mierky, v kombinácii s monolitickými. V bežných parkových priestranstvách potom monolitické či veľkoformátové povrchy. U priestranstiev, či ich časti slúžiacich k parkovaniu, je vhodné používať vode priepustné povrchy, napríklad široko medzerovú dlažbu či povrchom vôbec neupozorňovať na parkovanie tak, aby povrch vyzeral esteticky aj keď tam vozidlá nestoja, na škále od užitia rovnakého povrchu ako v priestranstve, po užitie štrkového trávniku ako prírodnej priepustnej alternatívy.

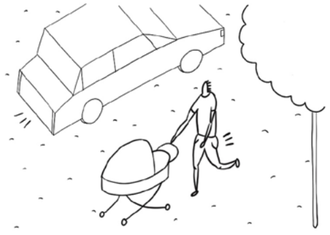
D.1.3.2.2 Redukcia zbytočnosti znamená u bežných povrchov úsporu nákladov a menšie riziko vád prevedenia. Pri návrhu bežných povrchov je potrebné pragmaticky sa pýtať otázky typu, či je to nutné? K čomu to slúži? Aký je prínos? Takouto cestou sa dá riešenie ohlodať až na funkčnú a trvanlivú dreň. Platí to napríklad pre klad skladaného povrchu, kde je možné sa zjednodušením počtu prvkov vyhnúť neestetickým detailom s dorezmi, ale aj pre kombinácie skladaných a monolitických povrchov. Ďalej je nutné redukovať počet vstupov do povrchu, ktoré vyžadujú špecifický detail a opäť zaváňajú problematickou podobou. Dôležité je tiež redukovať počet výškových úrovní, potenciálne rovinných povrchov na minimum, ideálne jednu či dve, aby vplyvom zbytočného výškového členenia nevznikali nadbytočné detaily.

UDRŽUJ FUNKČNOSŤ!

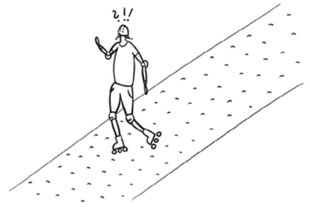
Profil rozvrhni s ohľadom na nemotorovú dopravu!

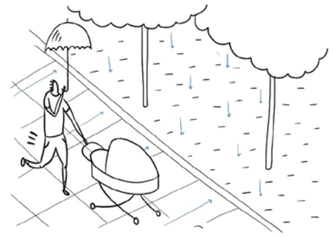
Umožni nesegregovaný pohyb v priestranstve!

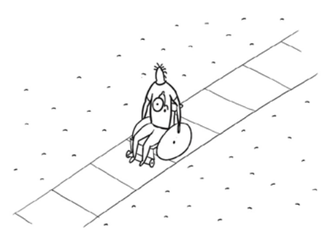
Moderuj mieru pohybu príjemnosťou povrchu!

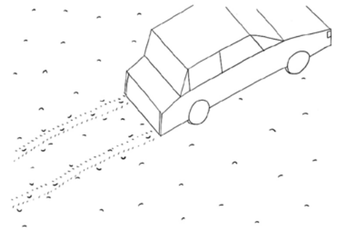
Zužitkuj maximum zrážkovej vody v priestranstve!

Povrch navrhuj s ohľadom na širokú škálu užívateľov!

Počítaj s dopadom záťaže vozidiel na povrch!

D.1.3.2.3 Rozvrhnutie profilov je vhodné koncipovať s ohľadom na reálne priestorové možnosti priestranstva a zároveň preferované módy pohybu. Vždy je však nutné mať na pamäti potrebu komfortného pohybu pre chodcov a ideálne i cyklistov. Tam, kde z priestorových dôvodov nie je možné vymedzenie dostatočného priestoru pre rôzne módy dopravy, je nutné pristúpiť k použitiu zdieľaného profilu bez rozčlenenia. Zdieľaný profil bez rozčlenenia je s ohľadom na charakter priestranstvá vhodné užiť i v prostredí vidieckych štruktúr bývalých dedín, kde by ostrá segregácia s ostrými hranicami pôsobila zbytočne rušivo. S ohľadom na maximalizáciu priestoru pre nemotorovú dopravu je žiadané prakticky na väčšine územia mesta navrhovať minimálne šírkové parametre pruhov pre motorovú dopravu.

D.1.3.2.4 Zdieľanie priestranstiev znamená možnosť umožniť rovnosť užívateľov, či už ide o chodca, cyklistu alebo auto. Rovnosť je založená na vzájomnom rešpekte, nielen dopravných značkách a samotnom priestorovom riešení. Zdieľaný priestor nie je delený do rôznych výškových úrovní podľa spôsobu pohybu. Naznačenie preferovaných tokov sa môže odohrať len vo forme materiálu povrchu. Zdieľanie priestranstiev je vhodné umožniť všade tam, kde na segregáciu nie je priestor v dôsledku malej šírky priestranstva, ale i tam, kde sa tvrdá segregácia z estetických dôvodov nehodí a vo všeobecnosti všade, kde chceme vytvoriť miesto k príjemnému pohybu a pobytu, kde nie je vysoká dopravná záťaž.

D.1.3.3.1 Primeranosť pohybu je vhodnosť povrchu k príjemnému i nepríjemnému pohybu po povrchu. Nepríjemnosť pohybu je možná pre povrchy užívané motorovou dopravou v miestach, kde je žiadané spomalenie. Nepríjemnosť je možné docieliť materiálovým riešením alebo výškovou členitosťou. Materiálové riešenie tvoriace nepríjemnosť by malo byť nepríjemné len pre cieľovú skupinu, nemalo by napríklad generovať neprimeraný hluk či znečistenie ovzdušia. Naopak, príjemný pohyb je žiadaný u povrchov pre chodcov a cyklistov. Ideálne sú monolitické povrchy alebo povrchy skladané s nepatrnými medzerami, do ktorých napríklad nemôže zapadnúť koleso bicykla či podpätok chodca. Rovnako príjemné by mali byť i nadväzujúce detaily, aby neznižovali celkovú príjemnosť.

D.1.3.3.2 Hospodárenie so zrážkovou vodou dopadlou na priestranstvo alebo strechy priľahlých stavieb by malo byť súčasťou riešenia priestranstiev a ich povrchov. V čase klimatickej zmeny nie je možné jednoducho púšťať napršané do kanála. Žiadané je efektívne hospodáriť s maximom zrážkovej vody priamo v priestranstve. Tam, kde je to možné je vhodné časti spevnených povrchov navrhovať ako priepustné formou široko medzerovej dlažby alebo pomocou súdobých materiálových riešení ako je priepustný betón alebo asfalt. Ďalej je možné vodu nasmerovať do nespevnených povrchov, k výsadbám či do technických opatrení na vsakovanie vody. Časť vody je možné zbierať do nádrží, uchovávať a následne použiť na závlahu.

D.1.3.3.3 Inkluzívnosť detailu znamená širokú možnosť využiteľnosti povrchu rôznorodou škálou možných užívateľov. Okrem všeobecne platných doporučení o bezbariérovosti a užití bezpečných povrchov, ktoré napríklad nie sú po zmáčaní klzké, je možné, s ohľadom na inkluzívnosť, užívať len také riešenia detailu, ktoré nie sú nekomfortné pre niektoré skupiny užívateľov, alebo používať inkluzívne riešenie ako časť riešenia povrchu s tým, že druhá časť môže byť riešená menej komfortne. Inkluzívnosť detailu je nutné aplikovať i na prvky v kontakte s povrchmi, ako je pobytový mobiliár. Použitý povrch by nemal byť bariérou brániacou širokej využiteľnosti prvku.

D.1.3.3.4 Pojazdnosť povrchu predstavuje schopnosť znášať záťaž z vozidiel, byť dlhodobo tvarovo a výškovo stály. Z hľadiska stálosti sú najvhodnejšie živičné monolitické povrchy pre bežné záťaže a monolitické cemento-betónové kryty pre vysoké záťaže. Najmenej stále sú skladané povrchy. Stálosť povrchov je významne definovaná skladbou súvrstvia pod povrchom. Mimo povrchy primárne určené k pojazdu vozidiel, ako sú vozovky, sa pojazd vozidiel môže vyskytovať i v kríženiach s povrchmi pre nemotorovú dopravu. Tieto kríženia je nutné navrhovať s únosnosťou, akoby boli pojazdné. Ďalším vhodným krokom vo vzťahu k priestorovému usporiadaniu je zlučovanie vjazdov, ktoré minimalizujú úseky so špecifickými pojazdnými skladbami pre rôzne vozidlá.

Mäkkosť, jemnosť alebo pocit bližší prírodnému povrchu – to sú vlastnosti, ktoré chceme často navodzovať k prírode blízkym priestranstvám alebo z dôvodov bezpečnosti či vsakovania vody. Všeobecne táto jemnosť neznamená, že takto vytvorený povrch nemá dlhé trvanie, skôr ide o prístup k jeho vyzneniu.

NESPEVNENÉ POVRCHY

sú povrchy, ktorých vrchná vrstva nie je tvorená liatymi materiálmi tvoriacimi spojitý monolitický povrch, prípadne plošne primárne spevnými prvkami, ktoré sú ľudskou prácou vyskladané do spojitej v čase tvarovo stálej plochy. Rysom nespevnených povrchov je ich mäkkosť a priepustnosť. K nespevneným povrchom sú zaradené i monolitické povrchy z chemických zlúčenín s mäkčeným povrchom, používané na detské ihriská, vzhľadom na ich charakter a druh užívania. Mimo mäkčené umelé povrchy sú najčastejšími zástupcami nespevnených povrchov sypané a hutnené štrkové povrchy z rôzne veľkých frakcií kameňa, kam je možno priradiť i mlatové povrchy. Tieto plochy sú niekedy určené na zarastenie.

Nespevnenými povrchmi sú také povrchy, ktorých podoba je výsledkom ľudskej činnosti, zásahu do podložia, hoc výsledok môže byť spolutvorený prírodnými procesmi. Hranica medzi tým, čo je nespevnený povrch, ktorý je predmetom manuálu a čo je nespevnený povrch prirodzený, ktorý sa nenavrhuje, respektíve nenavrhuje ako povrch, je nepatrná. Prirodzenými nespevnenými povrchmi sú prírodné mäkké povrchy a pešie cesty, ktoré sú vzhľadom na svoj pôvod prirodzene pochodzie. Nepotrebujú však žiadne primerane únosné súvrstvie, pričom nespevnené povrchy toto vyžadujú.

Témou, ktorá sa dotýka nespevnených povrchov, je otázka potreby primerane komfortného pohybu krajinnými, parkovými a inými priestranstvami, rôznymi spôsobmi a za rôznym účelom. Rozlíšiť to je možné na pohyb prírodou v miestach, kde prírodná zložka nie je jedinou hodnotou, napríklad v poľnohospodárskej krajine či hospodárskych lesoch a pohyb v tých miestach, kde prírodná zložka hrá prím, či je nutné pracovať s určitou mäkkosťou a priepustnosťou, ktorú nespevnené povrchy ponúkajú. Nespevnené povrchy tak musia skĺbiť širokú škálu potrieb.

Nespevnené povrchy krajinných priestranstiev sú riešené v prírodne hodnotných územiach. A to hlavne s ohľadom na zameranie manuálu, na priestranstvá a v primeranej miere krajinné priestranstvá, kvôli ich prirodzenému vzniku, prípadne vo vzťahu k ich menšej regulácií. Je nutné podotknúť, že sú plnohodnotnou súčasťou systému priestranstiev vo vzťahu k ich prepojeniu s krajinou. Je dôležité brať ohľad na rôzne druhy pohybu – od pešieho a cyklistického, až po občasný pohyb nutnej mechanizácie krajinnými priestranstvami vo vzťahu k ich využitiu.

V parkových priestranstvách potom vytvárajú alternatívu pevným historickým, hodnotným či bežným povrchom, prípadne ich môžu kompletne nahradiť pri správnom nastavení rozvrhu pohybu. Tvoria s nimi taktiež komplementárnu zložku pri vytváraní rôznych zón vsakovania vody, spoluutvárania mäkkého či prírodného pocitu z povrchov, napríklad bosketov a podobných zón s výsadbou.

Odlišné požiadavky sú potom na nespevnené povrchy detských ihrísk, kde plnia najmä bezpečnostnú funkciu, aby sa deti pri páde vážnejšie nezranili. Dopadové plochy sú legislatívnou nutnosťou pre herné prvky s možnosťou pádu podľa výšky. Možné riešenia sú potom limitované príslušnými normami a potrebou použitia špecifických či certifikovaných materiálov pre tieto druhy užitia. Podobná mäkkosť môže byť užitá v obdobných priestranstvách i z kompozičných dôvodov.

Nespevnené povrchy sú tak mäkkou a prírodnou časťou povrchov priestranstiev Nitry bezpečím, možnosťou vsakovania, pohybu krajinou i živúcim povrchom pre hru.

JEMNOSŤ NAD ZLATO!

D.1.4.1 Mäkkosť je spolu s priepustnosťou a obnoviteľnosťou jednou zo základných kvalít a dôvodov, prečo používať mäkké povrchy. Mäkkosť znamená prispôsobenie povrchu na dotyk, komfort pešieho pohybu. Pohyb, ktorý nezaťažuje kĺby dolných končatín tak, ako pohyb po spevnených povrchoch. Rovnako mäkkosť znamená i estetickú jemnosť, keď nespevnené povrchy obvykle nemajú presne dané hranice a vďaka tomu sú schopné prirodzeného prelínania s nadväzujúcimi, obvykle krajinnými plochami či povrchmi výsadieb. Estetická jemnosť či mäkkosť je i to, keď nespevnené povrchy nemusia byť v prostredí poznateľné, plynulo splynú s krajinou a bude len na užívateľovi priestranstva, kade po nespevnenom povrchu sa vydá.

Mäkkosť je aj možnou slabinou nespevnených povrchov. Skladba povrchu z prírodných zložiek je náchylná na vyvolanú záťaž, opakovanie záťažových cyklov a prípadnú zimnú údržbu. Preto pri nevhodnom použití v miestach, kde sa predpokladá vyššia či opakovaná záťaž, môžu byť nespevnené povrchy kontraproduktívne. Nespevnené povrchy sú napríklad nevhodné pre cyklotrasy.

VYMERAJ PRIMERANE!

D.1.4.2 Vytýčenie znamená určiť hranicu, kde a pokiaľ má byť nespevnený povrch a kde už majú byť iné povrchy alebo výsadby s ním susediace, či samotné vedenie nespevnených ciest. Hľadanie krehkej hranice je náročné, zvlášť v krajinných a parkových priestranstvách, kde má byť nespevnený povrch v súlade s prírodným charakterom prostredia a presné vytýčenie nemusí byť žiadané a je potreba hľadať zdanlivo nepresné riešenia, či prelínajúce sa s okolím.

Je možné nastaviť pravidlo minima nutného, kedy by nespevnený povrch, v zmysle povrchu s komplexnou skladbou, vyžadujúci zásah do podložia, mal byť minimálnej šírky tak, aby pokryl potreby užívateľov, ich primerane komfortný pohyb, aby nedochádzalo k znehodnocovaniu prírodného prostredia záťažou a zároveň estetikou vloženého povrchu.

Nespevnené povrchy sú záludné v tom, zvlášť, ak majú byť únosné a dobre odvodnené, že ťažisko riešenia povrchu je pod nimi. Konkrétne v rámci skladby súvrstvia a prechodu či vymedzenia povrchu od okolitých povrchov tak, aby riešenie vyzeralo prirodzene. Docieliť prirodzenosť neprirodzeného je veľkým kumštom.

SPLYŇ S OKOLÍM!

D.1.4.3 Frakcia nespevnených povrchov vyjadruje možnú mieru integrácie a splynutia s okolitými povrchmi a najmä výsadbami. Pre rôzne situácie bude odlišná a závisí od plochy a materiálu povrchu, ale i od použitia konštrukčných detailov. Splynutie je taktiež ovplyvnené požiadavkou na zaťaženie, keď menšia záťaž znamená jemnejšiu frakciu.

Najväčšia miera splynutia je potrebná v priestranstvách s vysokou prírodnou hodnotou mimo situácií, keď je odlíšenie autorským zámerom, prípadne je funkčne nutné, napríklad u odvodnenia. V bežných krajinných priestranstvách môže byť frakcia výraznejšia i s ohľadom na možnú záťaž poľnohospodárskou technikou. V situáciách, keď nespevnené povrchy nadobúdajú podobu dopadových plôch detských ihrísk, môže byť vymedzenie frakciou materiálu žiadané. V tomto prípade zvolená, výrazne kontrastná frakcia, môže byť jedným z nosných prvkov koncepcie návrhu.

Frakcia tiež znamená mieru použitia viditeľných, prevažne technických detailov povrchov, ako sú oddeľujúce prvky v podobe obrúb, prvky odvodnenia či pohybové prvky pre zvýšenie bezpečnosti v podobe zábradlí.

JEMNOSŤ NAD ZLATO!

Nespevňuj tam, kde je mäkkosť žiadaná!

D.1.4.1.1 Adekvátnosť použitia nespevnených povrchov v priestranstvách je závislá od konkrétnej situácie, obvykle s ohliadnutím na mieru záťaže a prostredie, do ktorého vstupujú vyžadujúcej ich použitie. S určitosťou sú nespevnené povrchy vhodné do krajinných priestranstiev, ako najnižšia úroveň komunikačných väzieb, napr. peších ciest v ostatných priestranstvách. Táto skupina užitia sa dá zhrnúť ako použitie prírodných a prírode blízkych nespevnených povrchov v prírodných situáciách. Druhou kategóriou je použitie človekom tvorených mäkkých povrchov v umelo vytvorených situáciách, napríklad na detských ihriskách, kde mäkké povrchy tvoria dopadové plochy, či už v podobe umelých gumených plôch z EPDM, alebo sypkých materiálov.

Použi povrch k zlepšeniu vodného režimu!

D.1.4.1.2 Vsakovanie vody je výraznou devízou nespevnených povrchov, ktoré ho svojou priepustnou skladbou umožňujú. Použitie nespevneného povrchu k zlepšeniu vodného režimu priestranstva je žiadaným doplnkom k spevneným priepustným povrchom, prípadne ako kombinácia s výsadbami povrchov. Tam, kde nie je predpokladaná vysoká záťaž, napríklad v parkových priestranstvách, je možné užitie nespevnených povrchov aj ako hlavného pochodzieho povrchu s ohľadom na vodný režim priestranstva.

VYMERAJ PRIMERANE!

Ukáž hodnoty prostredia skrz zaujímavé prepojenia!

D.1.4.2.1 Väzba na prostredie nespevnených povrchov bezprostredne súvisí s ich okolím, ktoré ich zvlášť v krajinných priestranstvách spolutvorí. Zároveň väzba vyplýva i z účelu použitia. Zjednodušene, či má nespevnený povrch spájať dva body najkratšou cestou, alebo má ísť o cestu, ktorá je viac zážitkom. Oboje je možné, ideálne vo vzájomnej kombinácii. Zážitkové a náučné cesty sú žiadaným spôsobom prezentácie krajinných priestranstiev. Tieto povrchy sa môžu vychýliť z roviny utilitárnosti, ktoré by mali reprezentovať priame spojnice do roviny architektonického riešenia. Vždy by sa to však malo diať s rešpektom k hodnotám prírodného prostredia. Mnohokrát je nulová invazívnosť zásahu najlepším riešením.

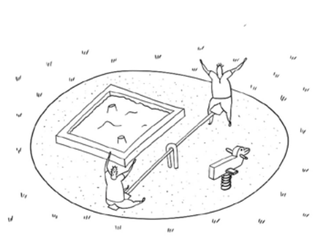
Vytyčuj povrchy tam, kde to prvky vyžadujú!

D.1.4.2.2 Väzba na prvky by v prípadne nespevnených povrchov mala byť bezprostredná. Zvlášť v krajinných priestranstvách je vhodné k využitiu vymeraných nespevnených prvkov pristupovať v primeranej miere, aby tieto povrchy neovládli krajinu. Nespevnené povrchy je odporúčané vytyčovať tam, kde vzhľadom na záťaž majú význam, napríklad v podobe zamedzenia vzniku zablatených peších ciest. Obdobné platí i pre nespevnené plochy ako súčasti detského ihriska. Pokiaľ má byť detské ihrisko súčasť priestranstva, malo by mať nespevnené dopadové plochy umiestnené len v nevyhnutnej blízkosti herných prvkov. Odlišná situácia vzniká vtedy, keď ide o koncepčne navrhnuté detské ihrisko, ktoré je priestranstvom samotným a jeho okolie je podriadené dizajnu ihriska.

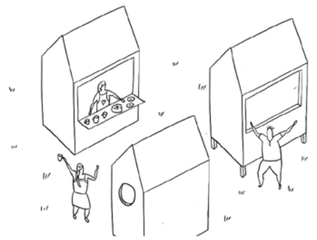
SPLYŇ S OKOLÍM!

Vytvor podpriestory použitím povrchov!

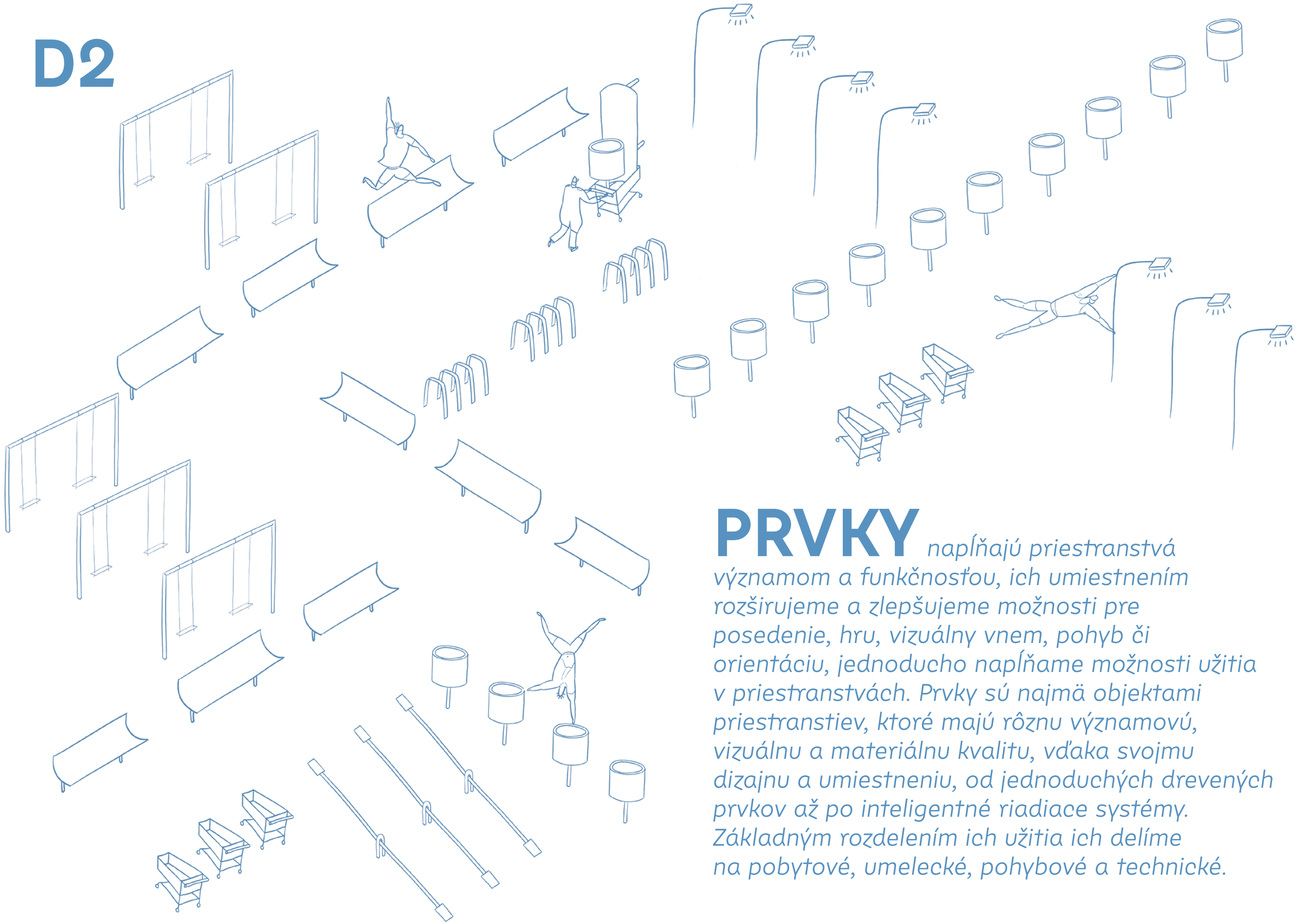
D.1.4.3.1 Detail prostredia je možné vytvoriť v rámci plochy priestranstva použitím nespevneného povrchu na určitú menšiu časť priestranstva. Použitím nespevneného povrchu je možné rozčleniť veľké plochy, prípadne vytvoriť drobné miesta s odlišnými funkciami, ktoré sa vydelia z priestranstva. Typickým príkladom môžu byť detské ihriská vyžadujúce odlišné riešenie dopadových plôch či prírodne ladené podpriestory s nespevnenými povrchmi, ktoré potrebujú byť schopné zniesť určitú záťaž, a preto nemôžu byť riešené ako výsadby povrchov.

Výraznosť detailu voľ s ohľadom na situáciu!

D.1.4.3.2 Detail prvkov nespevnených povrchov vzniká použitým materiálom. Pri kamenných nespevnených prvkov je to frakciou, typom hrán, druhom kameniva a jeho farebnosťou. U kamenných povrchov je vhodné voliť materiál z miestnych zdrojov. Vo všeobecnosti sa odporúča, s ohľadom na obvyklé miesto v prírodnom prostredí, voliť neutrálnu farebnosť a vyvarovať sa zbytočne krikľavým druhom kameňa. Pri gumových mäkkých povrchoch je priestor k invencii ďaleko širší, pričom gumové povrchy môžu byť v priestranstve výrazným architektonickým vstupom so zámerne umelou farebnosťou či výraznou morfológiou.

D2

PRVKY *napĺňajú priestranstvá významom a funkčnosťou, ich umiestnením rozširujeme a zlepšujeme možnosti pre posedenie, hru, vizuálny vnem, pohyb či orientáciu, jednoducho napĺňame možnosti užitia v priestranstvách. Prvky sú najmä objektami priestranstiev, ktoré majú rôznu významovú, vizuálnu a materiálnu kvalitu, vďaka svojmu dizajnu a umiestneniu, od jednoduchých drevených prvkov až po inteligentné riadiace systémy. Základným rozdelením ich užitia ich delíme na pobytové, umelecké, pohybové a technické.*

Prvky sú naplnením užívania, ktoré umožňujú v priestranstvách. Z pohľadu užívania ich môžeme deliť na pobytové, umelecké, pohybové a technické užívanie. Jednotlivé prvky užívania tvoria systémové vrstvy priestranstiev a špecifickou kombináciou prvkov vzniká funkčné určenie užitia priestranstiev. Špecifickými aspektami ich umiestňovania, ako i obecnej logiky ich užívania, sa zaoberá časť manuálu Prvky. Prvky však nie sú vždy priamym nástrojom k užívaniu priestranstiev, ale napomáhajú jeho určitým aspektom. Prvky sú prostriedkom užívania detailu našich priestranstiev.

Prvky napomáhajú funkčnosti užívania priestranstiev, majú schopnosť ho smerovať a tým aj určiť špecifické funkcie jednotlivých priestranstiev. Táto rozmanitosť tvorí náplň priestranstiev Nitry - od jednoduchých prepojení s osvetlením, po pobytové miesta priestranstiev alebo len miesta pre stretávanie s umeleckými prvkami. Celistvosti ich vyznenia pomáhajú ucelené typové rady, podčiarkujúce vizuálnu spojitosť, prípadne atypické riešenia potvrdzujúce výnimočnosť niektorých situácií. Prvky v priestranstvách sú tak prostriedkom naplnenia priestranstiev a ich funkčnou zložkou systému priestranstiev.

Samotné prvky sú z pohľadu udržateľnosti dôležité vo vzťahu k vytváraniu sofistikovaných systémov distribúcie, užitia i získavania energií či práce s odpadmi. Môžu nám napomôcť i s informáciami o meste a jeho užívaní. Okrem toho využívanie trvácich prírodných materiálov a možnosť ich recyklácie v rôznych prvkoch napomáha ich udržateľnosti podobne, ako podpora rôznych spôsobov mobility či len ich príjemnosti pre koncového užívateľa. Pobytové prvky zas majú nezanedbateľnú úlohu pri vytváraní komunít a spoločenstiev v rámci prostredia Nitry.

Časť manuálu Prvky pozostáva zo štyroch kapitol – Pobytové prvky, Umelecké prvky, Pohybové prvky a Technické prvky. Jednotlivé kapitoly sú delené na tri základné skupiny pravidiel so záberom od celku k detailu, venujúc sa pozícii detailu v priestranstve, väzbou na širší kontext a logiku použitia detailu prvkov, usporiadaním detailu a vzájomnými väzbami medzi nimi a na najnižšej úrovni podrobnejším rozvinutím. Spolu je predstavených 48 rád, odporúčaní a pravidiel, venujúcich sa téme prvkov. Tie sú všeobecnými návodmi pre niektoré bežné situácie, vznikajúce vo vzťahu k priestranstvám.

12 rád sa venuje Pobytovým prvkom, ich dopadu na obytnosť priestranstiev, vďaka svojmu vhodnému umiestneniu a zostavám, konkrétne ich jednotlivých charakterových prvkom určených pre aktivity.

12 rád sa zaoberá Umeleckými prvkami, ktoré riešia význam vnemu v priestranstvách, vo vzťahu k lokalizácií týchto prvkov a významu ich detailov ako diel určujúcich alebo dotvárajúcich priestranstvá.

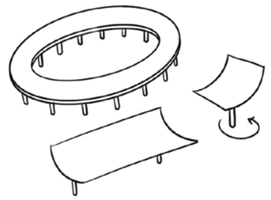
12 rád venovaných Pohybovým prvkom odkazuje na nastavenia zdieľania módov pohybu priestranstiev týmito prvkami, pomocou ich rozloženia a individuálnych riešení ich jednotlivých vzťahov.

12 rád sa vyjadruje k Technickým prvkom a ich obsluhe priestranstiev, založenej na ich dosahu a energetickej či technologickej vyspelosti, ktorá im napomáha v čo najlepšom servise priestranstvám.

Cieľom je stav, keď prvky ako súčasť systému priestranstiev Nitry vytvárajú podmienky k naplneniu pobývania, pohybu či iných aktivít pre ich užitie.

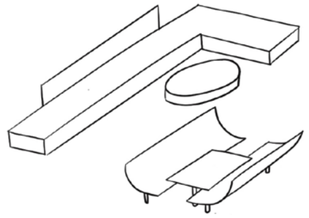
Nitra živúca je mesto s rôznorodými prvkami.

Pobytové

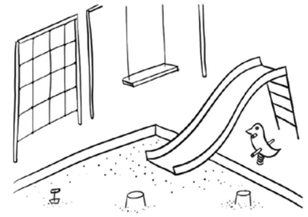
Pobytové sedacie

Lavičky, lavice – s operadlom smerované, bez ako viacsmerný prvok. Jednoduché jednotné prevedenie, rôzne veľkosti a zostavy. Všade.

Pobytové komunitné

Pivné sety, stoly a terasy s účelom podpory spoločného stretávania, primárne vo vnútroblokoch, komunitných a parkových priestranstvách.

Pobytové detské

Prvky delené podľa zlomu 6. roku, ktorý odlišuje motorickú zdatnosť, dostupnosť a komplexnosť prvkov. Rôznorodé prevedenie, rôzne veľkosti a zostavy. Všade.

Umelecké

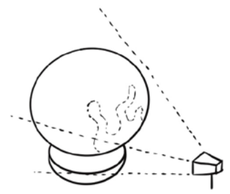
Umelecké komemoračné

Dielo s nutnosťou dôstojného priestranstva, s predpokladom významnej pozície, vo vzťahu k jeho postate. Prevažne vo významných priestranstvách.

Umelecké miestne

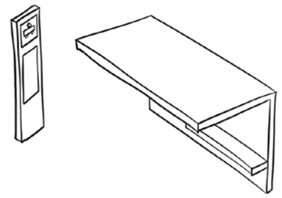
Dielo s autentickým umiestnením v priestranstve, často spojené i fyzicky s ďalšími objektami. V predpriestoroch objektov a významnejších priestranstvách.

Umelecké aktívne

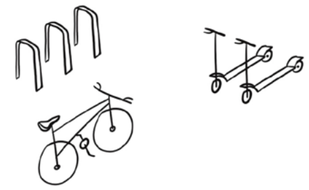
Dielo potrebujúce priestor na svoju kinetickú, svetelnú alebo interaktívnu zložku. V predpriestoroch objektov a významnejších priestranstvách.

Pohybové

Pohybové hromadné

Zastávky hromadnej verejnej dopravy s označníkom a lavičkou), prípadne samotný označník. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Pohybové zdieľané

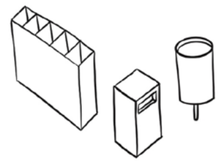
Stanica pre distribúciu zdieľanej mobility rôznych foriem. Jednoduché jednotné prevedenie. Vo významnejších priestranstvách, prípadne podľa nutnej distribúcie.

Pohybové cyklistické

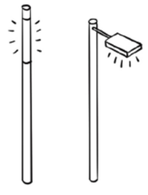
Bezpečne ukotvená konštrukcia umožňujúca uzamknutie bicykla o rám i koleso zároveň, prípadne prvok pre opravu. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Technické

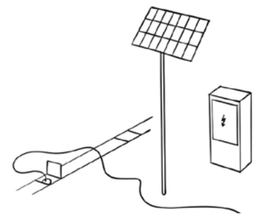
Technické odpadové

Jednoduchý odpadkový kôš v pevnom prevedení a prevedení na nohe. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Technické svetelné

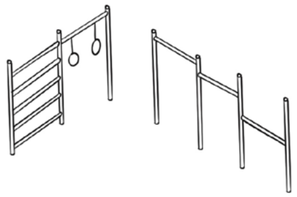
Lampa obyčajná uličná a parková, s rozlíšením možností hlavíc prípadne historickej varianty pre centrálnu mestskú zónu. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Technické energetické

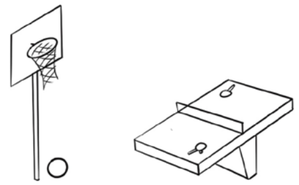
Prvky poskytujúce energie v bodoch napojenia pre parkoviská, pobývanie a udalosti. Nastavenie prvkov pre možné získavanie energie.

Pobytové

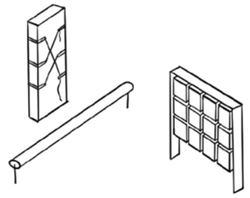
Pobytové cvičiace

Prvky pre posilňovanie motorickej a fyzickej zdatnosti buď v stanoviskách alebo trasách. Rôznorodé prevedenie, rôzne veľkosti a zostavy. Vo väzbe na parkové a krajinné priestranstvá.

Pobytové športové

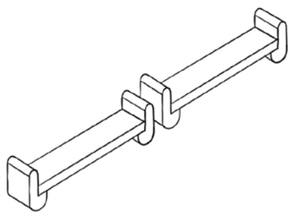
Prvky pre prevádzanie drobnej športovej aktivity – skate, parkour, loptové hry a pod. Rôznorodé prevedenie, rôzne veľkosti a zostavy. Vo väzbe na parkové a krajinné priestranstvá.

Pobytové hracie

Prvky tematické pre špecifickú hru – koordinačné, vodné, poznávacie a pod. Rôznorodé prevedenie, rôzne veľkosti a zostavy. Súčasťou turistických trás.

Umelecké

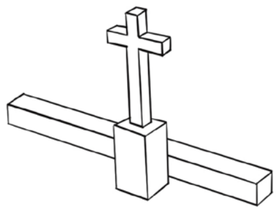
Umelecké pobytové

Pobytové prvky s umeleckými kvalitami – hracie sochy, špecificky tvarované sedacie prvky a ďalšie podobné. Všade.

Umelecké pouličné

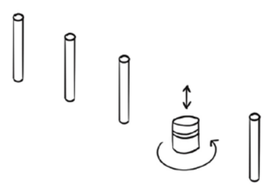
Priestor pre pouličné umenie – muraly, floraly, legálne plochy a obmeňované plochy. Vhodné vo väzbe na komunitné aktivity a pobytové prvky.

Umelecké náboženské

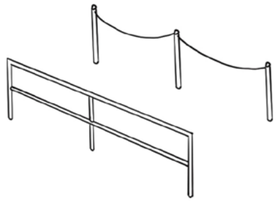
Náboženské sochy, kalvárie, miesta púte. Obdobné ako komemoračné so sakrálnym významom. Vo väzbe na špecifické udalosti.

Pohybové

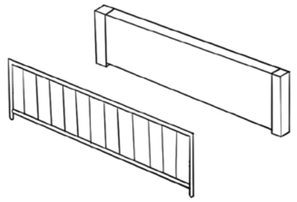
Pohybové vymedzovacie

Subtílny zvislý prvok kotvený do zeme. Výška do 1 m. Odolnosť voči nárazu vozidla v nízkej rýchlosti, prípadne zasúvací, sklápací variant. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Pohybové zabraňujúce

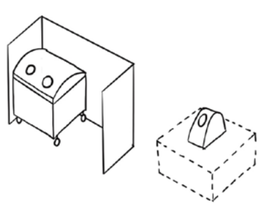
Zábrana v podobe zábradlia, prípadne reťaze v centrálnej mestskej zóne. Jednoduché jednotné nenápadné prevedenie. Všade.

Pohybové vydeľovacie

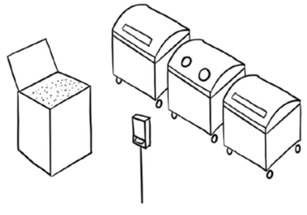
Plot priehľadný vydeľujúci priestranstvá s režimom, prípadne ihriská. U špecifických je možné i plným múrom. Jednoduché jednotné nenápadné prevedenie.

Technické

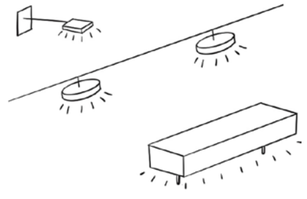
Technické odpadové hromadné

Veľkosť a početnosť nádob maskovaná v priestranstve podľa významu (rastúco) od zásteny jednotného dizajnu, polo zapustené nádoby po zapustené nádoby v centrálnej mestskej zóne.

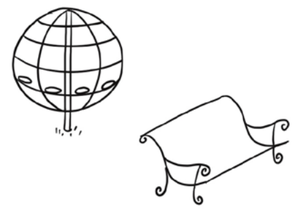
Technické odpadové triediaco

Podľa potreby odpovedajúce triediace stanice na rôzny zberný odpad, kompostéry a špecifický odpad (psie koše a pod.). Jednoduché jednotné prevedenie.

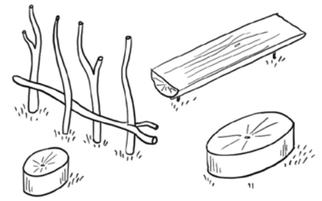
Technické svetelné vstavané

V miestach priestorového obmedzenia osvetľovacie teleso zavesené, pripevnené na objekte, prípadne zabudované do priestranstva.

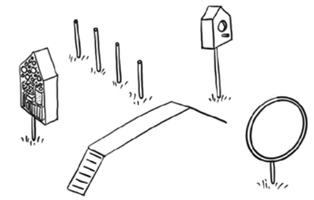
Pobytové historické

Pobytové prvky historického alebo historizujúceho charakteru. Súčasťou prevedenia prvku sú detaily, ktoré odpovedajú cielenému vyzneniu. V historicky hodnotných súboroch zástavby.

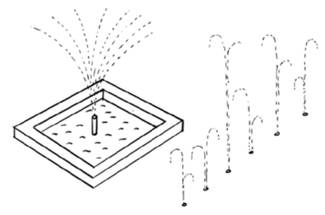
Pobytové prírodné

Pobytové prvky prírodného charakteru. Vhodné využívať drevo a prirodzenosť priestranstva, prípadne miestny materiál apod.. Vo väzbe na parkové a krajinné priestranstvá.

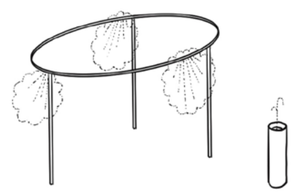
Pobytové zvieracie

Prvky pre hru a pobyt zvierat. Od ihriska, cvičiska psov po úle, hmyzie hotely a prvky podporujúce udržateľnosť. Primárne vo väzbe na parkové a krajinné priestranstvá.

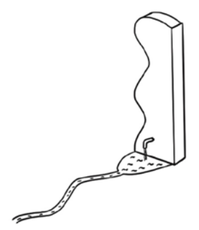
Umelecké vodné

Vodné prvky od fontány cez striekajúci vodu až po vodnú plochu, prípadne ich kombináciu. V predpriestoroch objektov a významnejších priestranstvách.

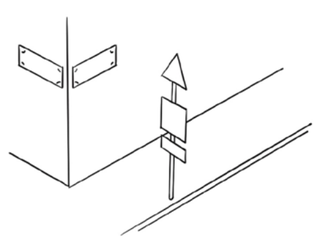
Umelecké osviežujúce

Užitá voda v podobe ochladenia prostredia alebo na pitie. Vhodné umiestňovať vo vzťahu k tepelným ostrovom v meste a do významnejších priestranstiev.

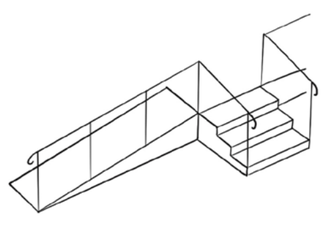
Umelecké vodných prameňov

Stvárnenie prameňa, samotného prvku prípadne objektu naň nadväzujúceho, prípadne umelého prameňa, toku v priestranstve. V mieste prameniska a významnejších priestranstiev.

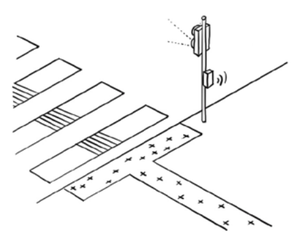
Pohybové značiace

Dopravné, smerové a uličné značenie. Jednoznačné minimálne označenie podľa zákona a miestnej vizuálnej identity. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

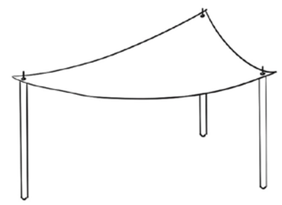
Pohybové bezbariérové

Rampy, prípadne výťahy rôzneho druhu umiestňovať v priestranstvách po vyčerpaní všetkých možností zabezpečiť bezbariérovosť do objektov. Všade.

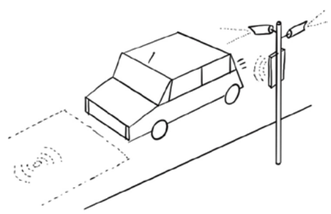
Pohybové vodiace

Vodiace a značiace prvky pre bezpečnosť pohybu priestranstvami. Jednoduché jednotné minimálne prevedenie. Všade.

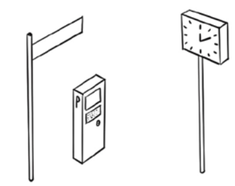
Technické svetelné tieniace

V miestach chýbajúceho tieňu je možné využiť plachtové konštrukcie prípadne tieniace konštrukcie. Kvôli výraznému vizuálnemu dopadu je ich použitie nutné dôsledne zvážiť.

Technické energetické percepčné

IOT technológie pre získavanie neadresných dát, otázkach bezpečnosti, optimalizácie a zdieľania obecných informácií. Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Technické energetické obslužné

Informačné a obslužné systémy, zdieľajúce informácie a poskytujúce služby (napríklad automaty na lístky, a pod.). Jednoduché jednotné prevedenie. Všade.

Živosť, pocit súnáležitosti alebo len posedenie či hra. Pobytové prvky práve všetkým týmto plnohodnotným súčastiam priestranstiev napomáhajú a vytvárajú podmienky v ich obytnosti. Od rozvoja rôznorodosti aktivít, ihrísk a cvičísk pre ľudí a zvieratá, až k pokojnému posedeniu a rozhovoru s priateľmi.

POBYTOVÉ PRVKY

sú prvkami, ktoré sprostredkujú statické a dynamické užívanie priestranstiev. Špecificky sú takéto prvky umiestnené individuálnymi užívateľmi či komunitou, ktorá sa stará o priestranstvo. Pobytové prvky, spoločne s výsadbami a povrchmi, spolutvoria kvalitu a užitkovosť priestranstiev.

V úvode je vhodné definovať kvality pobytových prvkov, ktoré sú dôležité pre kvalitu pobývania a užitkovosť priestranstiev. Kvalita pobytových prvkov je tvorená v zásade v dvoch rovinách - rovine dizajnu a umiestnenia prvku, respektíve vzájomného spolupôsobenia jedného i druhého. Kvalitný dizajn pobytového prvku by mal byť schopný pôsobiť v súlade s priestranstvom, podčiarkovať jeho charakter, pôsobiť hodnotným dojmom. Zároveň byť v čase odolný voči poveternostným vplyvom, ktorým bude vystavený, ale i vandalizmu a prípadnej nie nutne negatívnej nadmernej záťaži, keď je využívaný inak než bolo pôvodne určené – zamýšľané u prvku.

Tejto kvalite napomáha i užívateľský komfort, kedy by mal byť prvok príjemný na dotyk, ideálne vyrobený z materiálov s odzrkadlením žiadanej tepelnej pohody, bezpečný na použitie, bez hrán či plôch spôsobujúcich zranenia či rizika znečistenia odevu užívateľa. Pri pobytových prvkoch by potom mal byť dôraz kladený i na súlad s anatómiou tela a rôzne situácie sedenia, prípadne ležania a žiadaného pohybu.

Na užívateľský komfort a pôsobenie pobytových prvkov významne vplýva aj možnosť údržby. Údržba je vecou dizajnu, ktorý by mal byť navrhnutý tak, aby prvky v sebe neobsahovali také miesta, ktoré sú náchylné k hromadeniu nečistôt či dažďovej vody. Zároveň však znamená aj ľahkú možnosť výmeny poškodených častí pobytového prvku za náhradné diely, aby menšie poškodenie neznamenalo nutnosť jeho odstránenia, ktorá predstavuje náročnosť vyvolanú odstránením a nahradením, ale i vytvorenie zbytočného odpadu. Fyzická údržba je potom činnosťou správcu, ktorý svojimi aktivitami cielene predlžuje životnosť prvku či jeho častí. Príkladmi fyzickej údržby môže byť natieranie drevených prvkov z dôvodu predlžovania životnosti materiálu, odstraňovanie následkov vandalizmu s cieľom navrátenia funkčnosti i estetických kvalít, prípadne zvyšovania bezpečnosti priestranstiev, ale i bežná fyzická údržba okolia, napríklad v podobe odstraňovania popadaného lístia zo stromov či čistenia prvku.

Vo väzbe na tému údržby je prítomná téma nakladania so staršími pobytovými prvkami či pobytovými prvkami majúcimi už historickú hodnotu. Pri zachovaní určitej dizajnovej celistvosti priestranstva a zároveň za predpokladu, že dotknuté pobytové prvky sú dodnes platné čo do užitia i vzhľadu, je možné v priestranstvách dlhodobo ponechať a udržovať i staršie prvky. Nikde nie je napísané, že udržiavaná, hoc stará lavička či detské ihrisko sú nepoužiteľnými. Takéto prvky dotvárajú autentický charakter štruktúr prostredia, v ktorých sa nachádzajú, vzhľadom na obvykle prítomnú časovú väzbu i väzbu na konkrétne priestranstvá v štruktúre. V prípade, že je potrebné staršie, hoc funkčné a stále esteticky pôsobiace prvky odstrániť a nahradiť, napríklad z toho titulu, že v priestranstve už nie sú dochované v reprezentatívnom počte kusov, je možné takéto prvky ďalej využiť na iných miestach, kde sa napríklad nachádzali a podobne.

Pobytové prvky sú prostriedkom obývania priestranstiev Nitry – posedením i živúcim prostriedkom pre hru.

ZABÝVAJ PRIESTRANSTVÁ!

D.2.1.1 Obytnosť pobytových prvkov je ich schopnosť v priestranstve spolupôsobiť tak, že si k nim užívatelia nájdu cestu a budú ich mať v obľube. Konkrétnym prepisom parametrov obytnosti môže byť to, že sú na správnom mieste, dobre prístupné, vo vhodnom počte a kapacite a zároveň majú prívetivú estetickú podobu, ktorá predstavuje kombináciu dizajnu a primeranej údržby.

Obytnosť prvkov mimo samotného prvku závisí veľmi od usporiadania priestranstva, jeho polohy a významu, teda i množstva užívateľov, ale i od vonkajších limitov okolia, napríklad hluku či znečistenia ovzdušia. Odhliadnuc od vonkajších vplyvov obytnosti, obytnosť pobytového prvku je témou číslo jeden pre dizajnérov, ktorí sa majú usilovať o to, aby bol prvok komfortný, funkčný, odolný a nevylučoval z užívania niektorých užívateľov. Rôzni užívatelia budú mať rôzne nároky na obytnosť pobytových prvkov. Preto je vhodné mať buď zvolený natoľko univerzálny typ prvku, ktorý obstojí, alebo priamo počítať s odlišnými potrebami a tie uspokojovať odlišnými pobytovými prvkami. V neposlednom rade sa ponúka priestor k zapojeniu verejnosti do výberu prvkov.

UMIESTŇUJ MIESTA!

D.2.1.2 Umiestnenie pobytových prvkov pomáha určiť mieru ich využitia, využiteľnosť, režim a vyťaženosť. Zároveň je možné skrz umiestnenie a vzájomnú koordináciu umiestnení pobytových prvkov vytvárať miesta v priestranstvách.

Do umiestnenia sa taktiež prepisuje hierarchia priestranstiev a blízkosť užívateľa k pobytovému prvku. Z umiestnenia prvkov je možné čítať hierarchiu z hľadiska dostupnosti, od najbližších a zároveň najmenej špecializovaných, v blízkosti obydlia užívateľa, až po vyššie stupne hierarchie v podobe prvkov vo významných priestranstvách. Zároveň umiestnenie súvisí s adresnostou prvku, vzhľadom na distribúciu rôznych užívateľov v území, či špecifické miesta, kde sa niektoré skupiny užívateľov prednostne vyskytujú.

Fyzickým prepisom umiestnenia je detail styku prvku s povrchom a riešenie jeho bezprostredného okolia. Tu je nutné klásť dôraz na technickú rovinu prevedenia, teda estetické a bezpečné ukotvenie či odvodnenie a zároveň rovinu úžitkovosti, aby zvolené riešenie nebolo obmedzením pre užívateľov prvku a zároveň pre užívateľov priestranstva. Rovina úžitkovosti je potom doplnená o možné kombinácie s inými druhmi prvkov.

TYPIZUJ I ODLIŠUJ!

D.2.1.3 Zostavy pobytových prvkov predstavujú konkrétnych zástupcov pobytových prvkov používaných v Nitre, ich dizajnové rady, do ktorých sú radené aj iné prvky, ale i autorsky riešené atypy, na mieru šité konkrétnym situáciám.

Zostavy sú vyjadrením potreby používať dizajnovo konzistentné riešenia v rámci jednotlivých priestranstiev, prípadne v rámci celku mesta, ako prejav posilňovania identity mesta skrz používanie na mieru Nitry šitých typových prvkov. Tie sa môžu objavovať vo väčšine priestranstiev, mimo tých, ktoré sú žiadané napríklad z dôvodu zvolenej koncepcie priestranstva použiť atypické riešenie. Podobne ako pri povrchoch, aj u prvkov je možné sledovať vzťah bežné typové a hodnotné atypické, ako nosného systému kostry typov a doplnkov atypu.

Pri tvorbe zostáv, zvlášť u pobytových prvkov slúžiacich k hre či športovým aktivitám, je dôležité uvažovať o vzájomnom funkčnom spolupôsobení prvkov zostavy tak, aby vzájomne dávali zmysel, neboli v rozpore, ale v symbióze, prípadne tvorili určitú dramaturgiu, ktorá je u herných prvkov žiadaná, s ohľadom na rozvoj predstavivosti užívateľov a ich rozdielnosť.

ZABÝVAJ PRIESTRANSTVÁ!

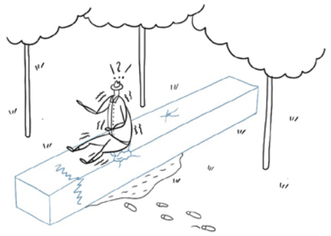
Prepoj rôznych užívateľov skrz zdieľanie prvku!

Vytváraj miesta koncentrácie prvkov i ľudí!

Pobytové prvky vždy navrhuj s ohľadom na užívateľa!

D.2.1.1.1 Viacúčelovosť pobytových prvkov znamená poskytnúť bohaté spektrum možností využitia širokou škálou užívateľov, ideálne i v rámci jedného prvku, prípadne zostavy. Cieľom je prepájať užívateľov a ich aktivity v rámci priestranstva a tým podporovať vzájomný dialóg a pospolitosť komunity. Príkladom integrácie môže byť ihrisko, umožňujúce aktivity viacerým generáciám, prípadne aj obyčajná, dobre navrhnutá lavica, kde sa môžu hrať deti, prvá láska mladých, rozjímanie seniorov, ale i šantenie psov. Aj pri prvkoch zdanlivo monofunkčných by sa v sekundárnej rovine malo myslieť na možnosť ďalšieho využitia. Prvky navrhnuté ako diskriminačné potom nie sú do priestranstiev vhodné.

D.2.1.1.2 Interakcie užívateľov je možné spolutvoriť správnym umiestňovaním pobytových prvkov a ich vzájomnými vzťahmi. Všeobecne existujú dve základné schémy konfigurácie prvkov. Buď vytvárať vzájomne spolupôsobiace skupiny prvkov, kde časť priestranstva s výraznejším zastúpením prvkov, či prvkov v kombinácii s hlavnými tokmi pohybu užívatelia zdieľajú, sú vo vzájomnom kontakte. Vzájomný kontakt a častejšie využívanie prvku taktiež generuje určitú mieru sociálnej kontroly. Toto by mala byť preferovaná situácia, s ohľadom na bezpečnosť priestranstiev. Druhou možnosťou je vytvárať intímne podpriestory, ktoré nie sú presýtené prvkami ani počtom užívateľov. Tie by mali byť skôr doplnkovou možnosťou spolutvoriacou pestrú ponuku miest, miest, s ohľadom na nižšiu mieru sociálnej kontroly.

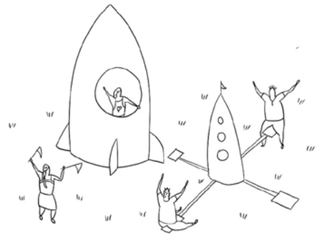
D.2.1.1.3 Pohodlnosť pobytových prvkov je daná kombináciou vlastností - ich polohy v rámci priestranstva a vzťahom voči okoliu, detailom umiestnenia a najbližšieho okolia, a potom podobou a materiálovým riešením samotného prvku. Okolie vstupuje do pohodlnosti ako možný zdroj pokoja, vizuálnych vnemov či ruchu, prípadne znečistenia. Preto je nutné umiestňovať prvky najmä do príjemných miest, ktoré neobťažujú užívateľa. Detail umiestnenia znamená spôsob osadenia na povrch a riešenie priestoru pod prvkom, ktorý by mal byť vždy dobre odvodnený, aby nevznikali mláky či zablatené plochy a zároveň výškové osadenie prvku, ktoré by malo byť v prospech dosiahnuteľnosti prvku užívateľom. Materiály prvku by mali byť bezpečné, príjemné na dotyk a umožňovať využitie i v chladnejšom počasí. Z toho dôvodu sa neodporúča na kontaktné plochy pre dotyk používať kov či chlad vodiace materiály.

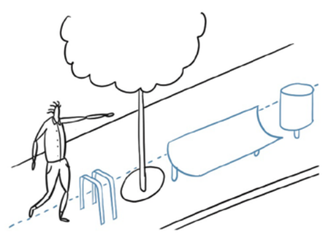
UMIESTŇUJ MIESTA!

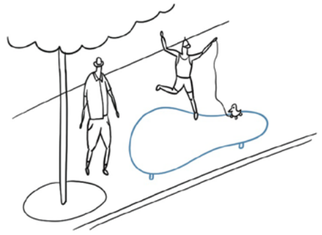
Dodaj usporiadaniu prvkov dramaturgiu!

Mysli na užívateľov sediacich i chodiacich!

K hre využívaj širokú škálu prvkov!

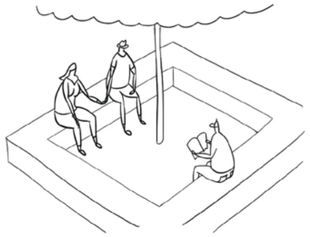

D.2.1.1.4 Nálada znamená štylizáciu, zasadenie do prostredia, dramaturgiu a významové roviny pobytových prvkov. Pobytové prvky v kombinácii s prostredím priestranstva majú schopnosť skrz ich dramaturgiu utvárať náladu užívateľov. Dramaturgiou je ich usporiadanie, prípadne významy vytvorené vzhľadom na konkrétnu situáciu. Zvlášť u detských ihrísk je určitá miera štylizácie a dramaturgie nutná, pretože je jedným z nástrojov moderácie hry a rozvoja predstavivosti u detí. Platí to však všeobecne, určitá miera štylizácie do témy, ktorú má charakter priestranstva vyjadrovať, je žiadaná u všetkých priestranstiev. Vďaka špecifickej nálade a sprievodnému užitiu sa sa spolutvorí identita priestranstiev.

D.2.1.2.1 Lavičky ako? Otázku a odpoveď na ňu je možné rozdeliť na dva pohľady. Pohľad užívateľa a pohľad priestranstva. Z hľadiska užívateľa je vhodné mať pocit bezpečia, spočívajúci vo viditeľnosti, priaznivej mikroklíme, možnosti výberu a pocite, že za chrbtom nehrozí prekvapenie. Pri lavičkách je vhodné zriadiť priestor pre kočík. Neodporúča sa umiestňovať odpadkové koše v ich blízkosti. Lavičky je vhodné osadzovať do prehľadných situácii bez možnosti pohybu za chrbtom. Zároveň je vhodné dať možnosť voľby, umožniť posadiť sa v tieni alebo na slnku. Z hľadiska spolupôsobenia v priestranstve je potom dôležité, aby lavičky neboli prekážkou pohybu a nezasahovali do priechodného profilu. Vhodné je napríklad zriadiť pás pre umiestnenie mobiliáru a výsadieb mimo hlavné toky pohybu, prípadne lavičkou tvoriť hranu spevneného povrchu i v podobe výškovej hrany.

D.2.1.2.2 Ihriská ako? Ihriská sú pestrou škálou prvkov pre pestrú škálu užívateľov. Sú zároveň plošne a často i vizuálne výrazným prvkom priestranstiev, pričom nie vždy sú z hľadiska pôsobenia kompatibilné s charakterom priestranstva. V prostredí formálnych priestranstiev, napríklad v centre mesta, môžu ihriská pôsobiť rušivo. V takých situáciách je vhodné namiesto tradičných i typových ihrísk navrhovať napríklad sedací mobiliár, s rozšírenou možnosťou hry, alebo riešiť ihriská ako súčasť architektúry priestranstva, prípadne hľadať menej exponované časti priestranstva pre klasické herné prvky. Vo väčšine situácií sú však ihriská žiadané. Vhodné ich je riešiť ako súčasť návrhu priestranstva tak, aby spolupôsobili s ostatnými plochami a prvkami. Oplotené ihriská je možné navrhovať len v exponovaných situáciách, kedy by svojvoľné opustenie ihriska dieťaťom mohlo byť rizikové.

Vytváraj pobytovými prvkami miesta v priestranstve!

D.2.1.2.3 Miesta v miestach je možné vytvárať pomocou usporiadania pobytových prvkov, ale aj v kombinácii s povrchmi a výsadbami. Miesta v miestach je vhodné vytvárať s ohľadom na rozšírenie ponuky možností pobývania. Typickým miestom v mieste a jedinečným svetom je ihrisko, ktoré až na špecifické situácie nie je samostatným priestranstvom, ale tvorí vlastný mikrokozmos hry uprostred celku priestranstva. Obdobné, i keď nie tak očividné, je možné i pomocou sedacieho mobiliáru, napríklad vytvorením zhluku lavíc, v kombinácii s výsadbami, či užitím atypického mobiliáru, ktorý moderuje náladu miesta.

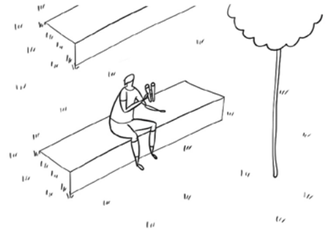
Ihriská umiestňuj v dosahu užívateľa!

D.2.1.2.4 Dostupnosť ihrísk je veľmi závislá od ich typu. Je nutné mať v rámci mesta hierarchizovaný a spádový systém ihrísk. Najbežnejší typ, základné detské ihrisko, zložené z pár niekoľkých základných prvkov, by malo byť dostupné v blízkosti obytných stavieb tak, aby ho deti mali blízko, ideálne priamo pod oknom domu i s ohľadom na kontrolu rodičmi, maximálne vo vzdialenosti do piatich minút pešo. Obdobné platí i pre herné prvky pre seniorov, ktorí majú obvykle obmedzený rádius pohybu. V primeranej miere je v dostupnosti od domova umiestňovať aj posilňovacie prvky. Spolu s prvkami pre seniorov môžu byť súčasťou detských ihrísk. Špecifické typy ihrísk, ako významné detské ihriská, psie ihriská, vonkajšie posilňovne, skateparky, parkourové či športové ihriská a ďalšie, je vhodné umiestňovať vo významných rekreačných a športových zónach a primerane podľa potreby v rámci lokalít. Väčšie špecificky zamerané ihriská je potom nutné navrhovať ako samostatné a komponované priestranstvá.

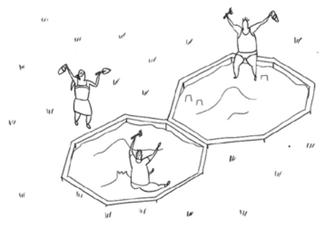
TYPIZUJ I ODLIŠUJ!

Spestri bežnú kvalitu autorským riešením atypu!

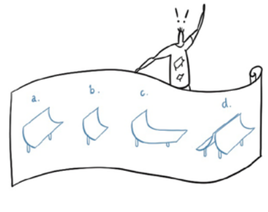
D.2.1.3.1 Atypy pobytových prvkov sú vo všeobecnosti žiadaným spestrením prostredia. Atypy by mali byť špecifickou vrstvou detailu mesta, ktorá nadväzuje na použitie kvalitných typov, ktoré by mali byť použité vo väčšej časti prípadov. Atypy je možné používať v prípade koncepčne riešených návrhov priestranstiev, kde je atyp chápaný ako autorsky navrhnutý prvok, ktorý je spolunositeľom myšlienky návrhu, prípadne ako reakcia na špecifickú situáciu, ktorá neumožňuje použitie typu. Atyp svojím charakterom môže presahovať do kategórie umeleckých prvkov, keď pobytový prvok môže byť riešený i ako umelecké dielo. Atyp bude obvykle častým riešením významných ihrísk, ktoré je vhodné navrhovať na mieru aj ako celistvé priestranstvo.

Považuj dobové detské ihriská za hodnotu!

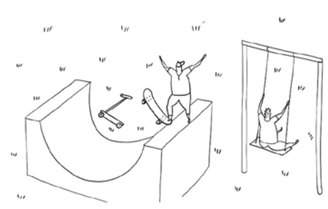
D.2.1.3.2 Hodnotné zostavy detských ihrísk a špecifické riešenie pieskovísk, reagujúce na urbanistickú kompozíciu štruktúry, sú pre Nitru typické. Tieto zostavy v čase nadobúdajú okrem užitého významu i význam umeleckohistorický, ako nedielna súčasť hodnoty priestranstiev modernistických štruktúr. Hodnotné zostavy sú hodné zachovania a citlivej práce s nimi, v zmysle adaptácie na dnešné podmienky pri udržaní ich hodnôt. Je jasné, že klasické kovové preliezky a betónové pieskoviská nemôžu splniť dnešné normy na bezpečnosť ihrísk. Vhodné je historické zostavy zachovať ako intaktný doklad doby, hoci nebudú môcť byť považované za ihrisko. Pokojne ich môžeme označiť za umenie a v ich blízkosti realizovať nové prvky podobného charakteru, ktoré spĺňajú požiadavky na bezpečnosť.

Predstav si typ ako pestrú škálu podobných prvkov!

D.2.1.3.3 Obmeňovateľnosť typu znamená byť pri tvorbe a výbere typu pripravený na širokú škálu situácií, v ktorých sa typ môže použiť, alebo ku ktorým môže typ slúžiť a na základe toho zvoliť takú podobu či podoby typu, aby v možných situáciách obstáli. Je nutné, aby nebol typ len jeden prvok, ale viacdizajnová rada pestrého zloženia, z ktorej je možné vyberať podľa situácie. Napríklad, pre sedací mobiliár, nech pričom na výber nech je lavička s operadlom či bez, dlhá alebo krátka, s možnosťou usporiadania do piknikového setu a podobne. Obdobné platí i pre ihriská. Typ nech predstavuje dizajnovú radu, z ktorej sa vyskladá to ktoré ihrisko. Zároveň je vhodné mať zvolených niekoľko (ideálne do päť) dizajnových rád typu, pričom jeden typ môže charakterom odpovedať modernistickému mestu a ďalší napríklad krajinnému priestranstvu, pretože univerzálny dizajn pre všetky priestranstvá neexistuje.

Kombinuj aktivity v rámci jedného ihriska!

D.2.1.3.4 Prvky hry a interaktivity je žiadané adresovať konkrétnym skupinám užívateľov, pri súbežnej možnosti zdieľania či združovania rôznych typov prvkov pre rôzne skupiny užívateľov v rámci jedného miesta. Výnimku tvoria len ihriská pre zvieratá, ktoré sa z hygienických dôvodov nezlučujú s inými ihriskami. Je žiadané, aby v rámci najbežnejšieho ihriska s menším počtom prvkov v dostupnosti bydliska boli kombinované prvky pre deti, dospelých i seniorov. Pre ihriská celomestského či lokalitného významu je vhodné voliť vzájomne synergické kombinácie, ktoré môžu zaujať väčší okruh užívateľov a umožniť presahy a kombinácie užitia. Príkladom môže byť skatepark, ku ktorému sa charakterom hodí pumptracková dráha či parkourové ihrisko. Niekedy je taktiež vhodné prvky segregovať ako určité skupiny, avšak lákať na ich užitie aj iných než hlavných užívateľov.

Vyznenie, pocta, upomienka alebo len chvíľkové rozptýlenie umeleckými dielami v našom prostredí – umenie v priestranstvách má mimo svoju živú časť i tú trvalejšiu, ktorej je nutné vytvárať tie správne podmienky. Od legálnych grafitov, vodných plôch, cez miesta pre dočasné inštalácie, až k tým trvalým.

UMELECKÉ PRVKY

sú prvkami, ktoré kultivujú a obohacujú priestranstvá skrz podnety a myšlienky, ku ktorým sa odkazujú. Niektoré ich priamo svojou podobou reprezentujú. Umelecké prvky sú podnetom pre vnemy užívateľov priestranstiev, ktorým svoj obsah komunikujú, snažia sa ich kultivovať a podnecovať premýšľanie o obsahu diela aj o význame priestranstiev samotných. V rovine všednosti vyvolávajú emócie pozitívne i negatívne, prípadne priamo pozývajú užívateľa k interakcii s dielom. Umelecké diela sú inou formou podnetu, priamym prehovorom k užívateľovi.

Rovnako, ako je mesto vrstvením viac či menej ucelených štruktúr rôznych časových období, takisto je vrstvenie prítomné aj u umeleckých prvkoch, ktoré viac či menej odolávajú času. Vďaka tomu v priestranstvách prežívajú ako etablované hodnotné diela, alebo prežívajú najmä kvôli ich materiálovo-technickému riešeniu a vhodnej polohe, ktorá nie je v konflikte s inými záujmami v priestranstve, prípadne sú v čase odstraňované buď pre nízku kultúrnu hodnotu alebo ideologické dôvody. Súbežne v priestranstvách pribúdajú diela nové, v závislosti od ochoty samosprávy a súkromného sektoru do umenia investovať i akcieschopnosti umelcov a kultúrnych inštitúcii skrz diela realizované a umiestňované zdola - hore. Dôležitou úlohou samosprávy v spolupráci s kultúrnou obcou je ochrana existujúceho fondu a minimalizácia zanikania hodnotných diel alebo dokladov doby ich vzniku, ich uchovanie v priestranstvách a zároveň hľadanie priestoru a možnosti financovania údržby či diel nových, aby sa „galéria“ v priestranstvách Nitry rozvíjala.

Cestou k rozvoju umeleckého fondu v priestranstvách mesta je podpora súčasného umenia aj formou vytvorenia možností dočasného umiestňovania takýchto diel do priestranstiev, prípadne súťaženia diel trvalých. V priestranstvách, ale i mentálnom nastavení ich užívateľov, je vhodné mať priestor pre dočasné umelecké prvky ako diela. Dočasné umelecké diela môžu veľmi priamym spôsobom reflektovať aktuálne spoločenské témy, hoc mnohým užívateľom priestranstiev môžu byť nepríjemné a môžu mať na nich negatívny názor i vďaka obvykle nekonformnej estetike. Prípustné sú rôzne formy na rôznych miestach, kedy ich trvácnosť a umiestnenie bude preverené. Dočasné umelecké prvky, ktoré sa osvedčia a ich charakter umožňuje trvalé užitie, tak nájdu stály priestor v priestranstvách. Cielene a trvalo sú potom umiestňované umelecké prvky z návrhového, koncepčného a významového hľadiska. priestranstiev.

Súčasné umenie nemusí mať len inštitucionalizovanú podobu, aj keď s prepisom do priestranstiev, mimo sály galérii a múzeí, nemusí mať podobu konvenčných diel. V priestranstvách je veľký priestor pre súdobé formy pouličného umenia, ktoré predstavujú pomerne rýchle a finančne nenáročné riešenia často problematických situácií zaťažených vandalizmom, ale, okrem neho, i ako katalyzátora pre zvýšenie pobytových kvalít. V krajinných priestranstvách potom existuje priestor pre krajinné umenie so svojou prírode blízkou podobou, vhodne dopĺňajúcou takéto situácie.

Medzi umelecké prvky patria i ďalšie prvky priestranstiev, ako je špecifická forma osvetlenia či projekcie. Ďalšou časťou sú potom prvky, ktoré prostredie osviežujú vodným elementom. Od umeleckého vodného prvku až po pítko či mlžítko.

Umelecké prvky sú tak reflexiou priestranstiev Nitry – podnetom, vnemom i živúcim osviežením.

VNÍMAJ PRIESTRANSTVÁ!

D.2.2.1 Vnem u užívateľov priestranstva je prejavom registrácie prítomnosti umeleckého prvku v priestranstve tým, že jeho obsah je relevantným nielen pre autora diela, ale že dochádza ku komunikácii hodnôt diela navonok. Umelecké diela v priestranstvách majú významnú úlohu práve v komunikácii relevantných tém súčasnej spoločnosti, pripomínania minulosti či prostého vzbudzovania záujmu na základe estetiky.

Schopnosť komunikovať obsah diela navonok, vzbudzovať záujem, či rozprúdiť diskusiu, je u umeleckých diel dôležitou kvalitou, no nemusí ísť o nutnosť. Časť diel môže byť len doplnkom priestranstiev či stavieb, ktoré nemajú hlbší význam, no opak môže byť pravdou.

Vnímanie diela je kombináciou diela samotného a jeho pozície v priestranstve, spôsobu, akým je do priestranstva zakomponované, či vyvoláva špecifické situácie, tvorí miesta, alebo priestranstvo okolo neho len plynie. Nutné je uvedomiť si, že osadenie diela v priestranstve, prvky nesúce dielo, úpravy priestranstva, sú tiež súčasťou diela, no zároveň sú i súčasťou priestranstva, kedy je potrebné hľadať súlad medzi dielom a priestranstvom.

POTVRDZUJ MIESTA!

D.2.2.2 Lokalizácia diela je súhrnom širšej škály parametrov, vychádzajúcich z obsahu diela, väzby obsahu na priestranstvo, priestorovým limitom priestranstva vo vzťahu k potrebe priestoru na dielo, či predpokladanej doby jeho existencie. Dôležité je v začiatkoch úvah o umiestnení diela v priestranstve byť otvorený, nebyť a priori proti nemu a hľadať cestu, ako ho v priestranstve umožniť, v prípade, že vie byť preň hodnotou. Vo väčšine prípadov bude dielo s priestranstvom kompatibilné. Veľkou výhodou diela, pokiaľ nevyvoláva výrazný zásah do priestranstva, je fakt, že v prípade, že sa ukáže byť nevhodným, je možné neskôr aj po umiestnení hľadať preň miesto v inom priestranstve. V prípade sporných zámerov je možné spolupôsobenie diela v priestranstve overiť maketou. V prípade prítomnosti viacerých umeleckých diel v priestranstve je vhodné uvažovať nad ich vzájomnými vzťahmi pozičnými, obsahovými, ale i významovými, prípadne nad možnosťami ich spoločnéhoprepojenia a hromadnej prezentácie.Lokalizácia bude potom vždy o hľadaní vhodných miest pre diela a vhodných diel pre miesta, pretože ani jedno ani druhé nie sú automatickou samozrejmosťou, obzvlášť u umenia.

PODPORUJ RÔZNOSŤ!

D.2.2.3 Diela sú pestrým prejavom umeleckej činnosti naprieč priestranstvami v meste už len dôvodu, že hoci môžu byť niektoré podobné obsahom, spracovaním či umeleckou technikou, vždy pôjde o jedinečné dielo, ktoré je iné aj pre odlišnosť situácií, v ktorých sa nachádza.

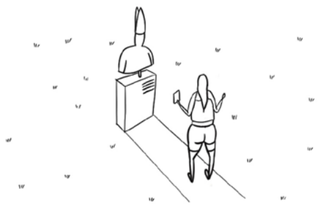
V priestranstvách môžu diela nadobúdať pestrú podobu - od sochárskych diel, umeleckých prvkov umiestnených na fasádach objektov, pestrej škály vodných prvkov, ale aj súčasných prejavov umenia v podobe streetartu či nových médií a osvetlenia.

Je v záujme zvýšenia kvality a obytnosti priestranstiev podporovať pestrosť a ich atraktivitu i skrz podporu bohatej škály umeleckých diel, uchovávanie a starostlivosť o existujúce diela, v ktorých má Nitra kvalitný základ a taktiež umiestňovanie a realizáciu diel nových.

Súčasné formy diel vedia byť vhodnou a v určitých ohľadoch ani nie veľmi nákladnou vrstvou priestranstiev. Na tvorbe a umiestňovaní súčasného umenia je možné spolupracovať s miestnymi kultúrnymi inštitúciami a umelcami a aj týmto spôsobom pozdvihnúť a prezentovať súčasnú kultúru v priestranstvách.

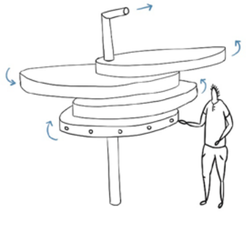
VNÍMAJ PRIESTRANSTVÁ!

Nezabudni!

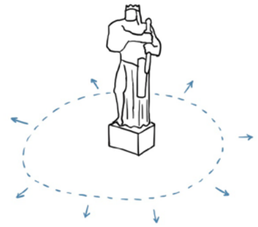
D.2.2.1.1 Pripomienka udalosti alebo osoby je častou témou umeleckých diel v priestranstvách. Téma bude platná i v budúcnosti, pretože potreba nezabúdať a tvoriť kolektívnu pamäť nestratí na aktualite. Pozícia pripomienkového diela sa môže priamo vzťahovať k osobe či udalosti, ktorá sa udiala v Nitre, ideálne v mieste udalosti, kde je priama spojitosť vždy výhodou, prípadne môže pripomínať udalosť či osobu dôležitú pre mesto, ktorá sa stala inde. Pripomienkové umelecké diela môžu nadobúdať pestrú škálu podôb, od nápaditej myšlienkovej skratky, interpretujúcej udalosť s umeleckým dôvtipom, po formálne vyzerajúce diela. Podoba pripomienkového umeleckého diela, rovnako ako u každého iného, by mala optimálne vzísť na základe umeleckej či architektonicko-umeleckej súťaže.

Otvor sa možnostiam súčasného umenia!

D.2.2.1.2 Interaktivita umeleckých prvkov v priestranstvách značí ich širšiu využiteľnosť než len ako nositeľa pripomienky, umeleckej hodnoty či estetických kvalít. Umelecké dielo v priestranstve sa stáva bodom s významom, ktorý môže byť i nositeľom orientácie, dejov či interakcie. Pri plánovaní nových umeleckých diel by sa malo myslieť i na tento aspekt, zároveň hľadať a navrhovať aj také umelecké diela, ktoré prinášajú priestranstvu pridanú hodnotu v podobe možnosti zapojenia sa ako doplnku konvenčným umeleckým dielam, ktoré sú skôr založené na výtvarnej kvalite a zobrazenom obsahu. Súčasné technológie umožňujú riešiť umelecké diela interaktívne i s presahom do virtuálneho priestoru, čo je, samozrejme, možné využiť.

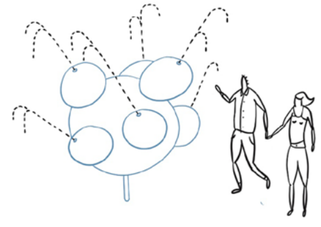
Mysli na schopnosť prvku ovládnuť priestor!

D.2.2.1.3 Sila umeleckých prvkov spočíva v schopnosti, skrz svoju jedinečnosť a atypickosť, ovládať priestor. To má významnú úlohu vo vnímaní umeleckého prvku i priestranstva. Umelecký prvok je silným bodom. Jeho pozícia v priestranstve by mala odpovedať obsahu diela, jeho charakteru a fyzickej podobe a zároveň charakteru a usporiadaniu priestranstva. Vo všeobecnosti platí, že do voľného priestoru priestranstva je vhodné umiestňovať silné umelecké prvky, schopné ovládnuť priestor, avšak komornejším dielam viac vyhovuje menej pozornosti na okraji či vo vlastnom intímnom podpriestore priestranstva. Samostatnou kategóriou je umiestňovanie umeleckých prvkov na stavby, ktoré by mali byť v súlade s jej architektúrou. Dôležitou je taktiež orientácia smerovaných sôch, na ktoré je potrebné brať ohľad voči priestranstvu.

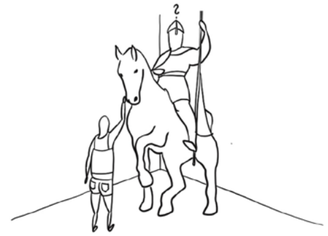
POTVRDZUJ MIESTA!

Osviež myseľ umeleckým i vodným prvkom!

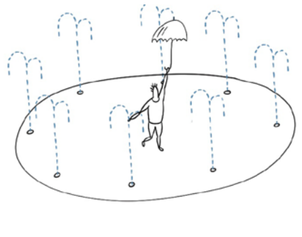
D.2.2.1.4 Osvieženie v meste je možné poskytnúť cez vodné prvky klasickej podoby, napríklad fontány s bazénom, ale i skrz súčasné umelecké diela, ktoré pracujú so sviežou myšlienkou alebo s vodou súdobým spôsobom. Voda a umenie sú spojiteľní partneri. Naviac, v zimnom období je takýto vodný prvok stále umeleckým dielom. Dramaturgia umeleckých vodných prvkov sa nemusí redukovať na klasické prúdenie vody z vyššieho miesta na nižšie či dynamiku tryskajúcej vody, ale môže využívať vodu v celej škále podôb a významov. Z toho dôvodu je vhodné, ako podporu umenia v priestranstvách a zároveň vytváranie priaznivej mikroklímy a možnosti osvieženia, tvoriť i takéto diela s presahom k osvieženiu.

Počítaj s priestorom potrebným na dominantu!

D.2.2.2.1 Výrazné umelecké prvkov prvky potrebujú okolo seba priestor pri umiestnení do priestranstva. Dominanta v priestranstve obvykle môže byť len jedna, pokiaľ sa nejedná o veľké priestranstvo s oddelenými priestormi tak, aby si dominanty nekonkurovali. Aj vzhľadom na náročnosť sú dominanty vhodné prevažne pre významné priestranstvá, prípadne nehľadiac na priestranstvo, pokiaľ sa jedná o in-situ pripomienku naozaj významnej udalosti či osoby.

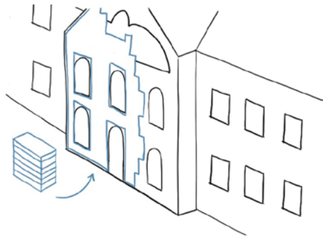
Umiestňuj vodné prvky do priestranstiev!

D.2.2.2.2 Voda ako súčasť umeleckého prvku alebo priamo ako vodný prvok, by v priestranstvách, zvlášť v tých vystavaných a zároveň spevnených, mala mať svoje miesto, s ohľadom na príjemnosť pobývania, ktorú umožňuje. Môže ísť o fontánu, vodnú plochu, statický vodný prvok, drobné pítko ale i mlžítko. Vodný prvok sa predovšetkým v letných mesiacoch stáva centrom diania priestranstva pre svoju schopnosť osviežiť. Vo všeobecnosti je vhodné vodné prvky umiestňovať všade tam, kde je potrebné vylepšiť mikroklímu priestranstva. Vodné prvky, pre svoju schopnosť byť dominantou, je vhodné umiestňovať do centra priestranstva alebo do centra podpriestoru priestranstva. Vodný či umelecký prvok by malo byť možné umiestniť do každého priestranstva, záleží len na primeranosti prvku danému priestranstvu a jeho užitiu.

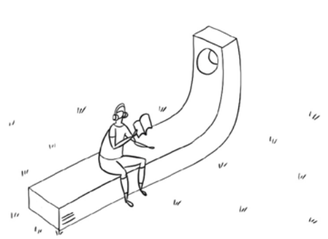
PODPORUJ RÔZNOSŤ!

Staraj sa o existujúce umelecké prvky!

D.2.2.2.3 Opatera a rešpekt k už existujúcim umeleckým dielam, nehľadiac na obdobie vzniku a ideologické konotácie, ako súčasť starostlivosti o architektonické a umelecké dedičstvo, sú základom dobrých mravov. Starostlivosť by sa mala týkať aj umeleckých diel vzniknutých v období totalít, pretože ide o najpočetnejšiu skupinu umeleckých prvkov, ktoré sa nachádzajú aj mimo širšieho centra mesta, na sídliskách, kde boli často súčasťou kompozície priestranstiev i stavieb. Obdobná potreba starostlivosti platí i pre diela umiestnené na alebo v objektoch, koncipované ako súčasť architektúry. Tieto diela sú najohrozenejším druhom a nezriedka miznú pod polystyrénom zatepľovacích systémov alebo nenávratne v stavebnom odpade pri komplexných rekonštrukciách stavieb. O to viac ich je potrebné chrániť a brániť podobným krokom. Je nutné si vážiť i nedávnu minulosť.

Buď otvorený multifunkčnosti umeleckých prvkov!

D.2.2.2.4 Začlenenie umeleckého prvku do prostredia je individuálnou záležitosťou konkrétneho diela. Niektoré umelecké prvky sú len samotným prvkom osadeným do priestranstva, iné sú ďaleko komplexnejšie, pričom ich súčasťou je architektonické či krajinárske riešenie ich okolia. Umelecký prvok je niekedy dokonca v spojení s pobytovým prvkom. Prvoradý je vždy rešpekt k širšej podobe diela, vrátane nadväzujúceho pojednania priestranstva alebo stavby. Často je architektúra vedúca k umiestneniu diela tiež hodnotnou. Problém nastáva, keď sa má umelecký prvok ocitnúť v situácii nového riešenia priestranstva alebo v úplne novej polohe pri premiestnení, keď nie je možné pôvodné riešenie osadenia zachovať. Takéto riešenie je možné za predpokladu, že v novom budú zachované kvality pôvodného tak, aby pôsobenie umeleckého diela v novej situácii nebolo oslabené. Napríklad, umelecké dielo umiestnené vo voľnej dláždenej ploche, na podeste, bude mať i v novej situácii okolo seba dostatok voľného spevneného priestoru.

Podtrhni význam osvetlením!

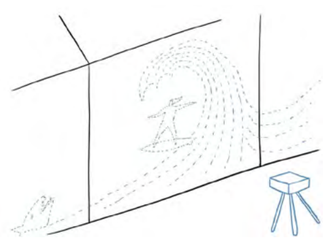
D.2.2.3.1 Architektonické osvetlenie je špecifickým umeleckým prvkom, dotvárajúcim podobu stavieb a priestranstiev. Architektonické osvetlenie si možno predstaviť ako cieľavedomé osvetlenie stavieb, s cieľom zdôrazniť a podčiarknúť ich architektúru. Tomuto typu umenia je žiadané ponechať priestor do tej miery, dokým sa nestáva vizuálnym smogom, obvykle tým spôsobom, že nadmieru hýri farbami, vykazuje vysokú intenzitu osvetlenia, prípadne znižuje komfort užívania užívateľom stavby či priestranstva. Architektonickým osvetlením je i osvetlenie významných stavieb a pamiatok, aby boli viditeľné v nočnej panoráme mesta, s cieľom podporiť ich význam. U tohto typu osvetlenia je vhodné obmedziť dobu, kedy sú zapnuté na čas stmievania, večernú tmu, začiatok noci a ranné rozodnievanie. V čase noci, približne od jednej hodiny po polnoci, kedy nie je veľa užívateľov v priestranstvách, je nutné, s ohľadom na redukciu svetelného smogu a úsporu energií, osvetlenie vypnúť a rozsvietiť ho až nad ránom. Medzi architektonické osvetlenie patria aj iné špecifické formy osvetlenia, ako je napríklad vianočné osvetlenie a podobne.

Pitnú vodu v priestranstve považuj za samozrejmú!

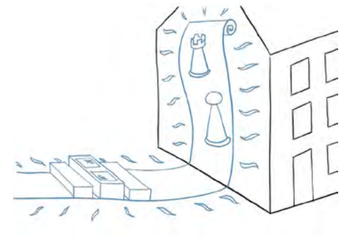
D.2.2.3.2 Ovlaženie v podobe mlžítiek a pítiek je významnou kvalitou, ktoré by mali priestranstvá poskytovať. Dostupnosť pitnej vody z pítiek je žiadaná zvlášť v priestranstvách, kde sa pohybuje väčšie množstvo ľudí, ktorí môžu mať potrebu osviežiť sa. Napríklad v blízkosti detských ihrísk a športovísk, prípadne pri ihriskách pre seniorov, u ktorých je pitný režim zvlášť dôležitý. Mlžítka je vhodné umiestňovať všade tam, kde sa koncentruje väčší počet ľudí. Môže ísť o trvalé prvky majúce estetické či umelecké kvality, prvky integrované do umeleckých diel či fontán, prípadne o dočasné prvky umiestnené do priestranstva v letných mesiacoch. Pítka a mlžítka sú pomerne dostupné prvky, ktoré by mali byť štandardným vybavením väčšiny hlavných a vedľajších priestranstiev, v závislosti od infraštruktúrnej pripravenosti priestranstiev.

Nové technológie a formy umenia ber ako spestrenie!

D.2.2.3.3 Iné formy umenia sa v priestranstvách môžu vyskytovať, vzhľadom na kontinuálny vývoj a invenciu v umení. Zo súčasných foriem je možné spomenúť videomapping, svetelné inštalácie, či použitie rozšírenej reality. Väčšinou pôjde o dočasné inštalácie, vzhľadom na nákladnosť trvalej realizácie, no ani tie nie sú vylúčiteľné a je vhodné s nimi počítať. Škála možného umenia v priestranstvách je široká a nie je žiadané byť vyhranený voči určitým typom umenia. Naopak, je potrebné byť otvorený novému. Všeobecným kritériom pre iné formy umenia je, aby v prípade trvalých foriem nezhoršovali existujúcu hodnotu prostredia, do ktorého vstupujú. Nič viac sa vzhľadom na komplexnosť pojmatia formy nedá predpokladať.

Vyplň k vandalizmu náchylné prázdno umením!

D.2.2.3.4 Pouličné umenie je spestrením priestranstiev, ktoré sa pohybuje na tenkej hranici medzi legálnym a nelegálnym. Je vhodné ho aktívne podporovať skrz vytváranie podmienok k jeho rozvoju a tým sa snažiť maximum tvorcov pouličného umenia motivovať k legálnej tvorbe na legálnych plochách. Vhodnými plochami k pouličnému umeniu sú tie, ktoré sú samé náchylné k nelegálnej tvorbe. Napríklad, slepé fasády domov, ktoré môžu poslúžiť k tvoreniu veľkoplošných murálov, či steny, ploty alebo plochy podchodov, ktoré sa blížia hranici životnosti, no ich nové riešenie je v nedohľadne. Vo všeobecnosti je možné pouličné umenie umiestňovať všade tam, kde jeho aplikácia zvýši estetickú hodnotu prostredia, bezpečnosť a nezníži architektonickú hodnotu plochy, kde je umiestňované. Často sú tieto prvky umiestňované do priestranstiev cielene a nielen ako zbytkové alebo dočasné riešenie rôznych situácií.

Usmernenie, rozvinutie možností, ale i zabránenie v pohybe, je pre zdieľané užitie priestranstiev zásadné. Od zábradlia, značiek, cez stojan na zdieľané bicykle, až k zastávkam verejnej dopravy – všetky tieto prvky veľa z nás každodenne používa. Umiestňujú, určujú a smerujú toky užitia priestranstiev.

POHYBOVÉ PRVKY

sú prvky možnej, zdanlivo protichodnej orientácie, slúžiace k podpore pohybu priamo, skrz pozitívny dopad ich prítomnosti na priestranstvo a jeho užívateľov. Tieto prvky majú na prvý pohľad pozitívny dopad na pohyb a sú pozitívnou službou. Podporovať pohyb môžu ale i inak nepriamo, zdanlivo negatívnym spôsobom tým, že obmedzia niektoré druhy pohybu, za účelom podpory preferovaných spôsobov pohybu. Konkrétnym príkladom pohybového prvku s pozitívnym atribútom môže byť zábradlie na schodisku, spájajúce dve úrovne priestranstva, negatívnym zas vydeľujúce zábradlie oddeľujúce vozovku od chodníka.

Pohybové prvky s negatívnym dopadom na pohyb môžu vyvolávať u obmedzovaných užívateľov priestranstiev negatívne reakcie. Z toho plynie potreba širšej dohody, aké druhy pohybu sú v priestranstvách preferované, respektíve, rozloženie usporiadania pohybu priestranstva. Voľba preferovaných módov dopravy je však širokou témou, pri ktorej by mala byť diskutovaná pripravenosť na takéto kroky, najmä však reálnosť riešenia, s ohľadom na priestorové možnosti, všeobecnú náročnosť a taktiež spôsoby motivácie presunu užívateľov z jedného módu pohybu na druhý i skrz zvyšovanie atraktivity možností daných módov.

Delenie pohybových prvkov podľa toho, či majú pozitívny alebo negatívny dopad na pohyb má zmysel aj s ohľadom na rozhodnutie o početnosti zastúpenia takýchto prvkov v meste. Pozitívny dopad, teda tie, ktoré sú pre užívateľov dôležité a spoluvytvárajú kvalitu módu dopravy, napríklad komfortné a informáciami kompletné zastávky hromadnej dopravy, ich prístrešky či prvky podpory cyklistickej dopravy v podobe bezpečných parkovacích státí a siete servisných bodov, je vhodné v meste podporovať v širokej miere a usilovať sa o zvyšovanie ich početnosti a kvality ich prevedenia. Naopak, prvky s negatívnym dopadom na pohyb, hoci môžu byť užitočné, je potrebné minimalizovať pri zachovaní ich funkčnosti, vzhľadom na službu, ktorú poskytujú, napríklad u regulačných stĺpikov proti vjazdu a státiu vozidiel. Respektíve, obmedzovať ich úplne, vzhľadom na zmeny nahliadania na takéto prvky, ako je napríklad pri zábradliach, slúžiacich ako bariéry.

Témou, viažucou sa na pohybové prvky, je zdieľaná mobilita. Prvky zdieľanej mobility sú i pohybovými prvkami, môžu mať spoločnú podobu a pozíciu. Zdieľaná mobilita je jedným z pohybových prvkov tvoriacich multimodalitu pohybu v meste. Príkladom môže byť integrácia zdieľaných bicyklov či iných druhov dopravy do systému hromadnej dopravy, pokrývajúc tým dochádzku na zastávku zo štartovacieho bodu trasy užívateľa a naopak. Témou je tiež riešenie zdieľanej mobility tak, aby bola pozitívnou službou, využiteľnou širokou škálou užívateľov i tých, ktorí nemajú adekvátne technologické vybavenie a užívateľské znalosti, rovnako ako je svojim spôsobom technologicky nenáročné používanie verejnej dopravy. Zároveň je témou záťaž, vyvolaná fyzickými prvkami zdieľanej mobility a dopravnými prostriedkami, ktoré môžu obmedzovať užívanie priestranstiev.

Dôležitou súčasťou pohybových prvkov je dopravné značenie a jeho nosiče, podliehajúce špecifickým alebo záväzným normám a predpisom v rámci priestranstiev. Je nutné podotknúť, že výlučne dopravnými systémami z podstaty, ako je napríklad diaľnica, sa tento manuál nezaoberá.

Pohybové prvky sú usmernením pohybu priestranstiev Nitry – vymedzením, smerovaním i jeho živúcimi prostriedkami pre pohyb.

ZDIEĽAJ PRIESTRANSTVÁ!

D.2.3.1 Zdieľanie je budúcnosťou mobility i priestranstiev v ďaleko širšom význame slova, než evokuje mediálny obraz zdieľanej mobility, redukovaný na zdieľané bicykle a kolobežky. Zdieľanie je o multimodalite dopravy a využití priestranstiev, o tvorbe možností komfortného prestupu v rámci priestranstva, o organizačnej podpore multimodality v zmysle hľadania synergie nadväznosti spojení a priestorov v ktorých sa majú odohrávať a, samozrejme, v podobe realizácie prvkov podporujúcich a preferujúcich žiadané módy dopravy, napríklad zastávok hromadnej dopravy. Zároveň je dôležité udržiavať nepretržité fungovanie nastaveného systému tak, aby multimodalita bola spoľahlivým dlhodobým riešením.

Zdieľanie rovnako znamená možnosť spoločného využívania priestranstiev bez zbytočnej segregácie módov pohybu, najmä v tých miestach, kde segregácia nie je potrebná, napríklad v priestranstvách menej zaťažených či s významným podielom nemotorovej dopravy a v miestach, kde sa takéto riešenie preferuje. Zdieľanie sa potom prejaví ako minimalizácia počtu zbytočných bariér, teda odstránením tých existujúcich či predídenie vzniku nových.

ROZLOŽ POHYB!

D.2.3.2 Rozloženie pohybu smeruje mieru zastúpenia druhov pohybu v priestranstve, ich reálnu potrebu s ohľadom na prínos týchto druhov a možnosti v priestranstvách. Navzdory tomu, že pohybové prvky sú často nutnosťou, mali by mať v priestranstvách primerane nutné, optimálne malé zastúpenie.

Pohybové prvky si je možné predstaviť ako bariéry v priestranstve, ktoré smerujú užívanie priestranstiev cielene, napríklad u regulačných stĺpikov zabraňujúcich vjazdu motorových vozidiel, ale i druhoplánovo tým, že sú do priestranstva osadené. Dôležité je pohybové prvky umiestňovať tak, aby funkciu cielenej bariéry, ak je nutná, plnili minimálnymi prostriedkami, subtílne a kompaktne a aby druhoplánové bariéry užívania priestranstiev, napríklad v podobe fyzických či vizuálnych bariér, podľa možnosti nevytvárali.

Rozloženie pohybových prvkov by malo byť vzájomne koordinované a koordinované aj s ostatnými prvkami priestranstva. Vhodné je pohybové prvky združovať do ucelených skupín, prípadne vytvárať riešenia rozvíjajúce tunastavenú kategorizáciu s ohľadom na kompaktnosť riešenia.

POVZBUDZUJ VZŤAHY!

D.2.3.3 Riešenia pohybových prvkov, aplikované do priestranstiev, sú prepisom aktuálnych potrieb užívateľov, najmä z hľadiska pohybu a zmien dopravného správania užívateľov, ktoré sa v čase vyvíjajú a vyvolávajú nové nároky na priestranstvá. Príkladom môže byť nápor zdieľanej mobility a problémy s jej odstavovaním.

Priestranstvá by na túto dynamiku a jej fyzický prepis mali byť schopné reagovať a zvládnuť obsiahnuť nové prvky ako i technológie rovnako, ako by mali byť schopné pružne reagovať na potrebu odstraňovania pohybových prvkov v tých prípadoch, kedy je ich dôvod existencie v dnešnej dobe už prežitý, ako je tomu u mnohých bariérových riešení.

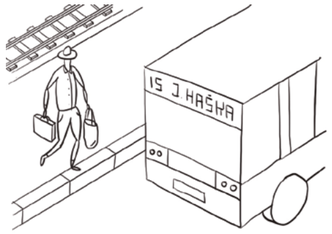
Pri voľbe riešení by malo byť prvoradým cieľom synergické počínanie, byť nápomocný užívateľovi priestranstva, zvýšiť komfort a atraktivitu jeho pohybu. Samozrejme, pokiaľ je to mód pohybu, na ktorého podpore panuje široká zhoda. Pohybové prvky, spolu s kvalitnou infraštruktúrou a organizáciou, môžu byť tým faktorom, ktorý jeden mód či kombináciu módov povýši atraktivitou nad iný mód dopravy, v medziach možností danosti prostredia.

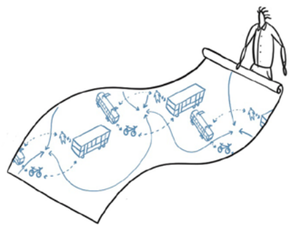
ZDIEĽAJ PRIESTRANSTVÁ!

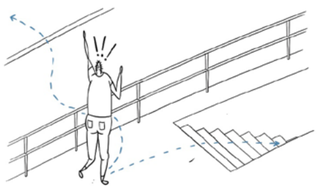
Maj vždy prestup na dosah nôh a očí!

Vytvor hierarchizovanú sieť prestupných bodov!

Neklaď užívateľom do cesty prekážky!

D.2.3.1.1 Módy dopravy, ich vzájomná kombinovateľnosť, multimodalita, je základnou kvalitou dopravných systémov, ku ktorej je nutné smerovať. Multimodalitou sa rozumie nielen možnosť prestupu medzi autom a autobusom, či autobusom a vlakom, ale v meste veľkosti Nitry najmä multimodalita na úrovni vzťahu verejná doprava - individuálna nemotorová doprava, pričom individuálna nemotorová doprava slúži k vykonaniu poslednej míle cesty. Opatrenia multimodality, uľahčujúce prestup medzi módmi, je žiadané realizovať v rámci tesnej väzby medzi módmi, v kompaktnom území, ideálne v rámci územia jednej zastávky, prípadne iných pohybových prvkov. Multimodalitou nie je stav, keď je nutné za prestupom chodiť stovky metrov. Možnosti prestupu by mali byť intuitívne dosiahnuteľne, vo vzájomnom vizuálnom kontakte.

D.2.3.1.2 Systém verejnej dopravy hromadnej i individuálnej, vrátane zdieľanej mobility, by mal byť hierarchizovaný. V mierke mesta je vhodné mať hierarchizovaný systém prestupných bodov, kde najvyšší stupeň je prestup vlak - mestská hromadná doprava - prímestská hromadná doprava - bicykel - auto a na najnižšom stupni, ktorý by mal byť k dispozícii na každej aspoň trochu využívanej zastávke hromadnej (cca 500 užívateľov/deň) dopravy, je to prestup MHD - bicykel. Vytvorenie jasne hierarchizovaného systému prestupov, podporený pohybovými prvkami a jeho garancia sú relevantnou informáciou pre užívateľov, že sa môžu spoľahnúť na udržateľný pohyb mestom. Vymedzenie bodov multimodality umožňujúcich prestup by malo byť riešené kompaktným spôsobom z dvoch dôvodov. Čím bližšie sú pri sebe módy dopravy umiestnené, tým je prestup jednoduchší a najmä, tým menšia časť priestranstva je ukrojená na úkor dopravnej infraštruktúry.

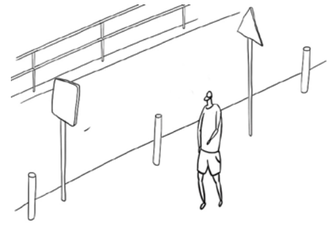
D.2.3.1.3 Intuitívnosť použitia verejnej dopravy je dôležitá pre obľúbenosť takéhoto spôsobu dopravy u užívateľov. Bezkolíznosť pohybových prvkov v rovine možnosti pohybu znevýhodnených skupín užívateľov je popísaná skoršími úsekmi manuálu. K téme multimodality je možné ďalej odporučiť, s ohľadom na intuitívnosť a koncentráciu spojov hromadnej dopravy do jednej zastávky, nevytvárať viacero zastávok pre viacero dopravcov či typov hromadnej dopravy, pretože to generuje možnosť zámeny miesta odjazdu a zmätenie užívateľov. Optimálne riešenie prestupu má podobu hrana – hrana. Tým sa zníži potreba prekonávania výškových úrovní zastávkových ostrovčekov. Ďalej všeobecne platí pravidlo viditeľnosti, teda, že tam, kam vidím, by som sa mal byť schopný bezbariérovo dostať. Nie je nič horšie, než keď na krátkej ceste, napríklad zo zastávky k stanovisku zdieľaných bicyklov, musím ísť podchodom, aj keď je cieľ na dohľad. Malo by teda platiť pravidlo - vidíš cieľ, dá sa k nemu dostať pohodlne. Bezbariérovosť znamená i odstraňovanie mimoúrovňových križení.

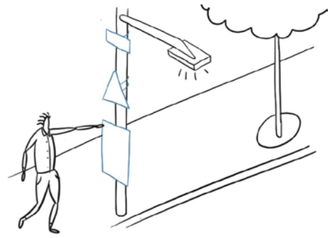
ROZLOŽ POHYB!

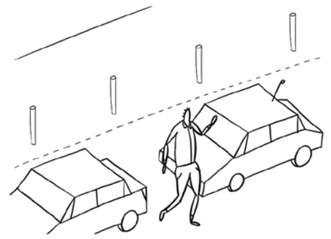
Nadmieru prvkov považuj za vizuálny smog!

Minimalizuj počet vstupov značenia do priestranstiev!

Zamedz vjazdu minimálnym počtom prvkov!

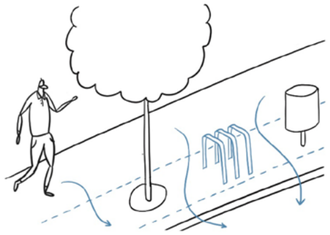
D.2.3.1.4 Čitateľnosť priestranstiev a orientácia v nich je do značnej miery závislá i od množstva pohybových prvkov, ktoré sú v priestranstvách umiestnené. Cieľom je zvyšovať prehľadnosť priestranstva redukciou zbytočných pohybových prvkov, úpravou ich vizuálnej podoby smerom k neutralite výrazu bez výrazných farieb, minimalizácii ich plochy či náročnosti konštrukčného riešenia. Týmto je okrem sprehľadnenia priestranstva zvýšenie užitkovosti samotných prvkov, ktoré budú ľahšie identifikovateľné pre tých, ktorí ich naozaj potrebujú. Prehľadnosť a vizuálna čistota priestranstiev je dôležitá vo vzťahu k orientácii, zvlášť pre užívateľov s miestnou znalosťou, kde sa v prostredí nový človek snaží orientovať podľa všeobecne známych prvkov, ako sú smerové tabule, zastávky hromadnej dopravy a informačný systém. V záplave pohybových prvkov sa tak môže ľahko stratiť, keď nenájde to, čo hľadá.

D.2.3.2.1 Dopravné značenie je s ohľadom na potrebu minimalizácie vizuálneho smogu, bezpečnosť premávky či minimalizáciu zásahov do plochy priestranstiev, dôležité umiestňovať len v nevyhnutnej miere. Všeobecne pravidlá cestnej premávky nie je nutné vyznačovať značkou. Ďalej je možné umiestňovať viacero značiek na jeden stĺpik podľa platných predpisov a noriem, prípadne využívať k umiestneniu značky nosiče umiestnené v inom prvku, napríklad lampe. Nosič značky by nemal obmedzovať iný pohyb. Je nutné sa vyhnúť duplicite značenia. Taktiež sa neodporúča použitie značenia nad vozovkou pre výrazný zásah do uličného profilu, prípadne obecné umiestňovanie návestidiel v zastavanom území. Výstražné značky postačí umiestňovať bezprostredne pred nebezpečenstvom. Individuálne regulačné značenie platné pre konkrétne miesto je vhodné nahradzovať značením zón, ktoré sú do množstva značiek úspornejšie. Ide napríklad o zóny pre statickú dopravu v kombinácii s vodorovným vyznačením parkovacích miest, zóny zákazu státia či zastavenia, alebo použitie obytných, školských či peších zón, s ohľadom na charakter premávky.

D.2.3.2.2 Regulačné stĺpiky v prostredí priestranstiev môžu mať širokú škálu podôb a situácií, kde sa uplatňujú od bariér proti vjazdu či státiu vozidiel, cez zábrany proti prechodu, až po ochranu výsadieb. Vo všeobecnosti platí, že vždy je priestor k redukcii a nový regulačný stĺpik by mal mať svoj dôvod, pretože ide o vstup do priestranstva len v malej miere, slúžiaci užívateľom a majúci charakter technického opatrenia, až na ojedinelé výnimky, keď môže mať i umelecké ambície. Preto je žiadané voliť čo najviac neutrálnu a neviditeľnú podobu regulačných stĺpikov, napríklad jednoduchý tvar s univerzálnou antracitovou farebnosťou bez prepájania do spojitých zábradlí. Stĺpiky v rámci mesta je žiadané umiestňovať všade tam, kde hrozí riziko neželaného pojazdu či státia vozidiel. Základná vzájomná vzdialenosť stĺpikov sú dva metre. Do tejto šírky sa súčasné vozidlo už nezmestí. Pri umiestňovaní regulačných stĺpikov je nutné myslieť na zásobovanie prípadného parteru. Podrobnejší detail bude určený na základe dokumentu Princípy a štandardy dopravných zariadení v meste Nitra.

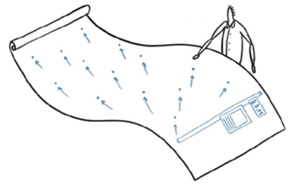
POVZBUDZUJ VZŤAHY!

Dopraj bicyklom bezpečné parkovanie!

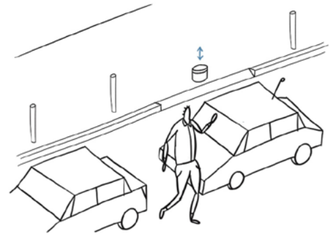
D.2.3.2.3 Cyklistické stojany sú dôležitým pohybovým prvkom, spolutvoriacim komfortnú nemotorovú mobilitu v meste. K pohybu mestom na bicykli je dôležité mať okrem kvalitnej dynamickej infraštruktúry v podobe trás a ciest pre cyklistov i kvalitnú statickú infraštruktúru, miesto, kde si dostatočné množstvo ľudí môže v bezpečí odložiť svoj bicykel. Bezpečnosť je u stojanov na bicykle kľúčovým parametrom. Bezpečné by mali byť v rovine prívetivosti k bicyklu, kedy nehrozí vplyvom nevhodného riešenia poškodenie bicykla a bezpečnosti v rovine sociálnej kontroly a dizajnu prvkov k zamknutiu bicykla, aby bola minimalizovaná šanca na odcudzenie bicykla. Stojany by mali vždy umožňovať uzamknutie bicykla o rám, ideálne v kombinácii so zadným kolesom, nielen uzamknutie o koleso. Z hľadiska polohy je stojany vhodné umiestňovať do exponovaných polôh s vysokým pohybom ľudí, kde prípadný zlodej nemá priestor a pokoj na krádež. Ďalšou možnosťou je zriaďovanie hromadných cyklogaráží rôznych foriem v miestach prestupných uzlov. Podrobnejší detail pre umiestnenie bude určený na základe dokumentu Princípy a štandardy dopravných zariadení v meste Nitra.

Definuj jednotnú podobu prvkov zastávky!

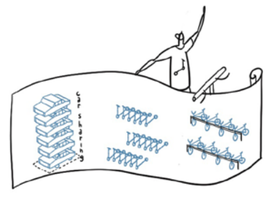
D.2.3.2.4 Zastávky verejnej dopravy významným spôsobom vplývajú na atraktivitu verejnej dopravy, pretože sú prvým kontaktom cestujúceho s realitou cestovania. Prvým nevyhnutným prvkom zastávky je označenie, že ide o zastávku. To sa deje štandardne formou označníka. Použité by mali byť jednotné označníky, čím dôjde k zjednoteniu podoby informácie o prítomnosti zastávky. Označník by mal štandardne obsahovať názov zastávky a linky obsluhujúce zastávku. Druhým nevyhnutným prvkom je cestovný poriadok, podľa ktorého cestujúci volí spoj. Ten by mal byť vždy aktuálny a čitateľný, nepoškodený a je možné na jeho zobrazovanie používať rôzne moderné technológie. Cestovný poriadok môže byť umiestnený v označníku či v prístrešku. Voliteľne potom môže byť súčasťou prístrešok, ideálne i s pobytovým prvkom. Prístrešky je vhodné umiestňovať na všetky zastávky s počtom cestujúcich približne 500 a viac za deň. Podoba prístrešku by mala byť jednotná, s možnou výnimkou pre zastávky v hlavných priestranstvách, ktoré môžu mať vlastnú podobu ako súčasť komplexného návrhu priestranstva.

Reguluj prístup vozidiel mobilnými zábranami!

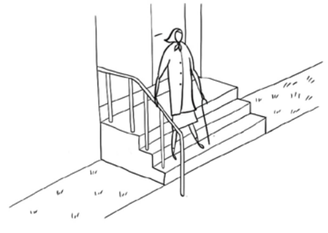
D.2.3.3.1 Mobilné zábrany predstavujú spôsob, ako dočasne zamedziť vjazdu alebo vytvoriť režim s povoleným vjazdom len pre určité skupiny užívateľov. Prvý typ mobilných zábran je možné používať len ako dočasný prvok pri použití čo najmenej vizuálne výraznej podoby prvku. Druhý typ má trvalý charakter. Použiť ho je možné na dopravné uzavretie určitej oblasti, kde je vhodné obmedziť pohyb vozidiel, napríklad centrum mesta. Na miestach, kde sa predpokladá častý prejazd vozidiel s povolením, je vhodné voliť automatické zásuvné systémy s rozpoznávaním registrácie vozidla či diaľkovým ovládaním. Automatickým riadením sa skráti čas manipulácie so stĺpikom. Na miestach s menším počtom užívateľov môžu byť použité manuálne zásuvné stĺpiky. Sklopné regulačné stĺpiky sa neodporúča používať vo veľkej miere pre ich náchylnosť k poškodeniu pojazdom vozidiel v čase sklopenia. Zamedzenie prejazdu vozidiel okolo stĺpika je nutné docieliť konvenčnými regulačnými stĺpikmi, prípadne iným neprekonateľným prvkom, napríklad výsadbou stromu.

Nezdieľaj na úkor priestoru druhých!

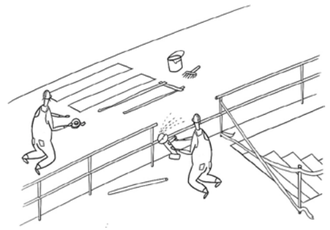
D.2.3.3.2 Zdieľaná mobilita spolu s jej rozvojom vyvoláva nové priestorové a funkčné nároky na užitie a prvky priestranstiev. Dôležitým pravidlom pre zdieľanú mobilitu je, že by nemala svoje nároky uspokojovať prvkami individuálnej mobility. Je preto vhodné, aby zdieľané bicykle, kolobežky, ale aj autá mali vyhradený svoj priestor, kde môžu byť odstavené, keď ich nikto nevyužíva. Statická doprava zdieľanej mobility by sa nemala odohrávať na úkor parkovacích státí pre obyvateľov v prípade áut, pre ktoré je vhodné vyhradiť vlastné státia a vo vlastných stojanoch pre bicykle. Tam, kde je to priestorovo možné, je vhodné zlučovať stojiská zdieľanej mobility s ohľadom na multimodality pohybu.

Zábradlím nezabraňuj pohybu, ale pomáhaj!

D.2.3.3.3 Zábradlia do priestranstiev patria len ako zábradlia schodísk či rámp. Zábradlia ako nástroj segregácie pohybu sú v meste nevhodné až neprípustné. Aj s rampami, schodiskami či ďalšími prvkami mimoúrovňovosti je potrebné pracovať obozretne. Ideálny stav je taký, že budú existovať priestranstvá spojité, bez nutnosti prekonávať rôzne výškové úrovne, len pomocou normových sklonov priestranstiev. Táto požiadavka, samozrejme, nevylučuje výškovú pestrosť priestranstiev, ktorá môže byť až sekundárnym javom ako jedna z možných alternatív pohybu. Každopádne, je nutné eliminovať všetky nadbytočné výškové úrovne, ktorých existencia nie je opodstatnená, prevažne morfológiou priestranstva. Ide o podchody a nadchody, ktoré okrem situácií, keď prekonávajú komunikácie bez prístupu chodcov a dráhy, nemajú v meste svoje miesto. Naviac ide o prvky náročné na bežnú údržbu.

Bojuj proti nezmyselným bariéram pohybu!

D.2.3.3.4 Odstraňovanie bariér, ktoré sú v meste zbytočné, je nikdy nekončiacim behom na dlhú trať. Zbytočné bariéry je vhodné odstraňovať z dôvodu zlepšenia komunikačných väzieb, zabezpečenia bezbariérového riešenia, úspory náročnosti na údržbu či estetických dôvodov. Zbytočnými bariérami sú zábradlia brániace pohybu, či segregujúce dopravné priestory v záujme bezpečnosti, podchody a nadchody, mimo skôr menovaných nutných, bariérové prepojenia v priestranstvách, napríklad vysoké obrubníky na prechodoch, absencia priamych spojení v očividných situáciách, napríklad neprítomnosťou prechodov pre chodcov či úsekov chodníkov a ľubovoľné ďalšie bariéry, ktoré komplikujú či znemožňujú príjemné a intuitívne užívanie priestranstiev. Nuž, hor sa do práce s odstraňovaním!

Obsluha by mala byť neviditeľná, ale vždy pripravená napomôcť a byť nablízku ako dobrý čašník. To isté platí o priestranstvách a ich osvetlení, odpadovom hospodárstve, dostupnosti energií a ďalšom servise, ktoré nám spolužitie ponúka. Tieto technické prvky by mali slúžiť a nie byť pánom priestranstiev.

TECHNICKÉ PRVKY

sú prvkami služby priestranstiev, ktoré zvyšujú užívateľskú bezpečnosť, čistotu priestranstiev a zabezpečujú nepretržitosť fungovania mesta skrz kontinuitu dodávok energií a toku informácií.

Technologické prvky sú najviac dynamickými prvkami priestranstiev, vzhľadom na koreň ich pomenovania, technológie, ktoré sú v čase výrazne premenné, vyvíjajú sa a tým viac či menej ovplyvňujú aj podobu technických prvkov, ale i priestranstiev samotných. Dynamika spočíva aj v potrebe implementácie donedávna ťažko predstaviteľných prvkov, ktorým sa v priestranstvách musí nájsť priestor a vytvoriť regulácia, ako sú napríklad zariadenia pre elektromobilitu, konkrétne ich nabíjacia infraštruktúra. U technologických prvkov dvojnásobne platí, že je nutné počítať s tým, čo sa v budúcnosti stane, uvažovať o budúcich riešeniach už v čase, keď sú na začiatku a zdajú sa byť len perspektívne. Dynamika technologického pokroku, v prípade opomenutia uvažovania nad technologickou budúcnosťou, môže výrazne predstihnúť dynamiku implementácie riešení, reagujúcich na technologické zmeny. To môže vyústiť v živelnosť a neorganizovanosť ich následnej implementácie bez predchádzajúceho dostatočného plánovania a regulácie. Podobných situácií sa v histórii stalo mnoho.

Témy odpadového hospodárstva sa tiež dotýka technologický pokrok, najmä z hľadiska zvyšovania efektivity zvozu. Témou stojacou stranou technologickému pokroku je predchádzanie vzniku odpadu, opakované využitie vecí považovaných za odpad i hospodárenie s biologickým odpadom. Posledné dve položky sú do značnej miery komunitné témy, ktoré je možné efektívne riešiť medzi užívateľmi samotnými, napríklad skrz re-use centrá, miesta pre zber nepotrebných, no použiteľných vecí a rôzne dielne, kde je svojpomocne i prostredníctvom možnosti zapožičania náradia a podpory v oblasti know-how možné vdýchnuť nepotrebným veciam nový život. Zber a spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu je vhodné viazať na miesta dočasného pobývania, napríklad komunitné či dvorné záhrady, kde sa kompostéry a hnojiská priamo uplatnia pri zvyšovaní možnej úrodnosti pôdy a záhradkárskej činnosti.

Rozvoj technológií a zvyšovanie štandardu technických prvkov verejného osvetlenia je možné pozitívnym spôsobom využiť na znižovanie negatívnych dopadov tejto kategórie technických prvkov na prírodné prostredie a človeka, zvlášť u verejného osvetlenia, ktoré sa významne podieľa na tvorbe svetelného smogu, u ktorého sú dokázané negatívne dopady. Trendom je používanie adresného osvetlenia, ktoré svieti presne tam, kam má svietiť a presne v ten čas, kedy má svietiť, keď ho užívateľ priestranstva potrebuje. Zároveň svieti minimálnou intenzitou, ktorá je dostatočná a má presne dané spektrum farieb, reagujúcich na okolité svetelné podmienky. Pridruženým pozitívom môže byť úspora nákladov na prevádzku v zmysle úspory energie a údržbu verejného osvetlenia v zmysle úspory spotrebného materiálu.

Ďalšou zložkou je práca s informáciami v priestranstvách. Od jednoduchého informovania o čase alebo teplote, po komplexné informácie spojené s Nitrou, či len jednou z jej vrstiev, ako je napríklad voľné miesto na parkovanie alebo blízkosť voľnej dobíjacej stanice.

Technické prvky sú obsluhou priestranstiev Nitry – pomocou, servisom i energiou živúcosti.

OBSLÚŽ PRIESTRANSTVÁ!

D.2.4.1 Obsluha priestranstiev a objektov k nim priľahlých, možnosť užívania priestranstiev v štandarde odpovedajúcom dnešnej dobe, nepretržitosť prevádzky, rovnomerné rozprestretie štandardu obsluhy naprieč mestom a zároveň neviditeľnosť použitých riešení, sú žiadanými kvalitami technických prvkov.

Obsluha má byť adresnou. Lampa nech svieti tam, kde má svietiť, odpadové hospodárstvo nech je na dosah ruky užívateľa. Adresnosťou obsluhy sa minimalizujú náklady. Nevykonáva sa tam, kde nie je potreba, teda nevykonáva sa zbytočne. Zároveň, skrz blízkosť užívateľovi, sa minimalizujú naviazané náklady vzniknuté z nedostatočného zabezpečenia obsluhy, napríklad náklady na odstraňovanie čiernych skládok či dôsledkov vandalizmu v nedostatočne obslúžených priestranstvách. Adresnosť obsluhy a z nej vyplývajúce úspory je možné podporiť i cez súčasné technológie v oblasti internetu vecí, strojového učenia a diaľkovej správy a riadenia.

Efektivita obsluhy je tvorená taktiež racionalizáciou usporiadania a rozmiestnenia prvkov tak, aby boli v presne takom počte, aký je potrebný a presne na tých miestach, kde sú potrebné.

POKRY SERVISOM!

D.2.4.2 Dosah technických prvkov znamená ich prítomnosť tam, kde ich užívateľ očakáva a zároveň, kde je možné očakávať užívateľa. Technické prvky je možné rozdeliť na adresné a neadresné. Reprezentantom adresných je odpadové hospodárstvo konkrétnych stavieb, kde určitý užívateľ očakáva, že bude mať kontajnery na pestrú škálu odpadu, ideálne priamo pred domom, prípadne nabíjanie vozidiel vo väzbe na bydlisko či pracovisko užívateľa. Neadresné prvky majú slúžiť neurčitému užívateľovi, keď sú v priestranstve umiestnené technické prvky nutné a k dispozícii. Týmto užívateľom môže byť ktokoľvek. Dosah neadresných technických prvkov by mal byť primeraný významu a charakteru priestranstva pri dodržaní minima, nutného na zabezpečenie komfortu jeho užívania. Minimum nutného predstavuje napríklad potrebu zabezpečenia základných napájacích kapacít elekromobility, základnú možnosť zbavenia sa drobného odpadu v priestranstvách a osvetlenie zabezpečujúce bezpečnosť. Výnimku budú tvoriť krajinné priestranstvá, kde je nutné technické prvky primerane minimalizovať.

TECHNICKY VYLEPŠUJ!

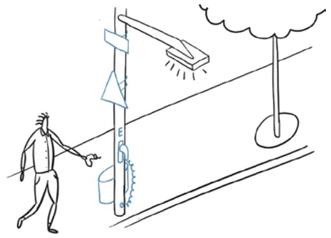
D.2.4.3 Technológia je spôsobom prevedenia a zabezpečenia technických prvkov, cez ktorú je možné optimalizovať prevádzku alebo zvýšiť komfort pre užívateľa. Technológia je zároveň nákladom, potrebou investície, ktorá by mala byť návratná skrz budúce úspory v prevádzke a údržbe technických prvkov, prípadne opodstatnená zvýšením užívateľského komfortu. Úspory sa môžu prejaviť ako priame finančné úspory, prípadne úspory zo zníženia personálnej náročnosti používaných riešení.

Technológia je dynamickým parametrom technických prvkov, vzhľadom na neustály vedecko-technický pokrok. Technológia však nemusí byť popretím doposiaľ užívanej podoby technických prvkov. Technológie je možné implementovať i do súčasných riešení, konkrétnych technických prvkov, aj vzhľadom na ich postupujúcu miniaturizáciu a zefektívňovanie.

Na druhej strane, zhon za technologickými zlepšeniami môže byť kontraproduktívny, zvlášť vtedy, pokiaľ sa majú použiť v prostredí neoverené riešenia. Vhodné je používať odskúšané technológie, ktoré v čase dlhodobo obstoja, prípadne nové technológie zavádzať postupne skrz skúšobnú prevádzku.

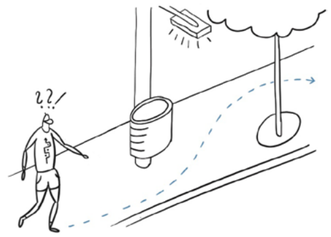
OBSLÚŽ PRIESTRANSTVÁ!

Združuj prvky do vzájomne previazaných skupín!

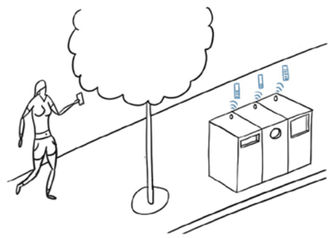
D.2.4.1.1 Racionalita usporiadania a umiestnenia je u technických prvkov, ktoré majú charakter podporných zariadení, s ohľadom na minimalizáciu negatívnych vizuálnych dopadov a presýtenia priestranstiev, nutná. Racionalizácia usporiadania môže prebiehať skrz zhlukovanie, keď sú podobné typy prvkov umiestňované vo vzájomnej blízkosti i s ohľadom na úspory z údržby a servisu, ako napríklad odpadové hospodárstvo, prípadne v podobe združovania prvkov na jeden nosič, obvykle stĺp, ktorý môže niesť verejné osvetlenie, obecný rozhlas, ale i dopravné značenie. Pri návrhu a umiestňovaní technických prvkov je nutné postupovať pragmaticky a pýtať sa, ako môžem zvolené riešenie zjednodušiť a urobiť menej nápadným a zavadzajúcim.

Technickými prvkami nezavadzaj a neobťažuj!

D.2.4.1.2 Umiestnenie technických prvkov by malo čo najmenej vstupovať do priestranstva, byť čo najmenej obťažujúce. Bodové prvky, ako je verejné osvetlenie či iné prvky s malým plošným priemetom, nie sú až takým výrazným zásahom do priestranstva ako plošné prvky, napríklad u odpadového hospodárstva. U bodových prvkov platia obecne známe pravidlá, kedy by tieto prvky nemali brániť pohybu v priestranstve, orientácii a charakteristickým hodnotným pohľadom. Plošné prvky potrebujú k svojmu umiestneniu obvykle dostatočne veľký priestor s ohľadom na ich charakter, obvykle mimo hlavné priestory priestranstva, vizuálne izolované, takpovediac, niekde bokom, kde nezavadzajú, no zároveň by mali byť dobre dostupné, aby plnili svoj účel.

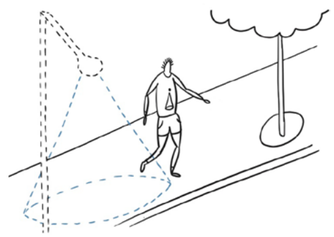
Využi technické prvky k zberu anonymizovaných dát!

D.2.4.1.3 Internet vecí je technologický termín pre inteligentné technické prvky, ktoré sú schopné komunikovať s centrálnym systémom riadenia alebo medzi sebou navzájom. Inteligentné prvky sú schopné zbierať anonymizované dáta, podávať informácie o stave prvku, funkčnosti, jeho využití, ale aj o prvku nezávislých javov, ako je napríklad intenzita dopravy. Inteligentné prvky schopné komunikácie pomáhajú efektívnej správe či riadeniu procesov a na základe získaných dát môžu napomôcť optimalizácii riešení, napríklad zvozu odpadu či riadeniu svetelných križovatiek alebo ovládania osvetlenia a podobne. Inteligentné riešenie sa stáva nevyhnutnosťou, ktorú je nutné pri voľbe technických prvkov vyžadovať, s ohľadom na možné úspory zdrojov a nákladov, z dôvodu zvýšenia efektivity prvkov či procesov na prvky naviazaných.

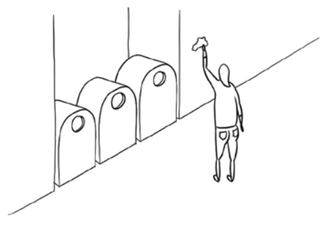
POKRY SERVISOM!

Ukazuj len nevyhnuté technické prvky!

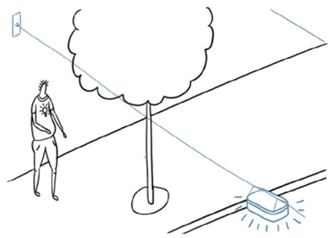
D.2.4.1.4 Neviditeľnosť je základná kvalita infraštruktúry. O prítomnosti infraštruktúry v priestranstvách je najlepšie nevedieť. Keď je o nej vedieť, obvykle je to z dôvodu problémov s funkčnosťou. V prostredí priestranstiev je mimo mimoriadne situácie vidieť obvykle len koncový prvok, ako je lampa, poklop kanála, rozvodná inštalačná skriňa či odpadkový kôš. Okrem prvkov, ktoré by sa mali vyznačovať dizajnovými kvalitami a súladom s priestranstvom, ako sú lampy a v určitej miere odpadkové koše, keď sú v pozícii doplnku obytových prvkov, by koncové technické prvky ani vedenia technickej infraštruktúry nemali byť v priestranstve nutne viditeľné.

Buduj dostupné a nenápadné odpadové hospodárstvo!

D.2.4.2.1 Nádoby na odpad, prvky odpadového hospodárstva, by mali byť vždy po ruke a zároveň neobťažovať užívateľa negatívnymi externalitami ich prítomnosti, ako je, predovšetkým, zápach. Malé odpadkové koše je vhodné umiestňovať do všetkých priestranstiev tak, aby boli dostupné a prístupné na miestach vstupov či križení, ale zároveň aby neboli v tesnej blízkosti obytových prvkov, kde môžu byť na obtiaž. Veľké odpadové koše, obvykle vo väzbe na stavby, je vhodné umiestňovať v ich blízkosti, ideálne zo strany viac užitého priestranstva, napríklad tam, kde stoja parkujúce vozidlá, napríklad namiesto jedného státia. Vhodným a vizuálne nenápadným riešením sú zapustené či polozapustené nádoby. U novostavieb je nutné požadovať umiestnenie odpadových nádob v rámci stavby/pozemku.

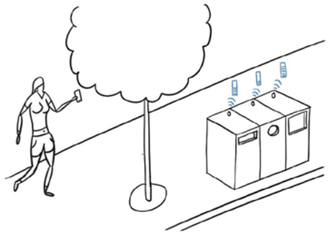
Minimalizuj množstvo lámp na stĺpoch!

D.2.4.2.2 Lampy sú prvkom s prínosom až po zotmení. Počas dňa ide obvykle len o stĺp. Vo všeobecnosti je vhodné minimalizovať počet bodových zásahov do plochy priestranstva. Tam, kde je to možné, je vhodné lampu riešiť bez stĺpu, ako zavesené osvetľovacie teleso na lane medzi dvoma frontami domov. Taktiež je možné lampu ukotviť bodovo na fasádu. Ako súčasť návrhu priestranstva je možné voliť i spodné či iné architektonicky riešené osvetlenie. Lampy so stĺpom je nutné umiestňovať tak, aby neboli prekážkou pohybu v priestranstve, ideálne do pásu s pobytovými prvkami či do výsadieb povrchov. Ich dosah je daný výškou i druhom svietidla. Lampy by nemali byť zasadené do priestoru koruny stromu. Škodia stromu a zároveň sú neúčinné pre zatienenie korunou. Osvetľovacie teleso lampy by malo osvetľovať priestor priestranstva pod lampou a v okolí. Rozhodne je nevhodné svietiť do okien či tvoriť nadbytočný svetelný smog.

TECHNICKY VYLEPŠUJ!

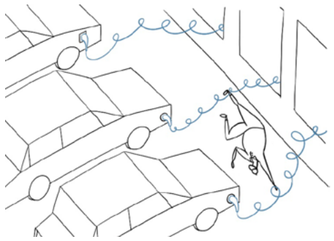
Integruj regulačné skrine do priestranstva!

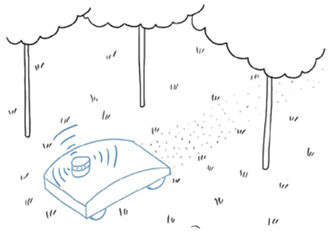
Ukáž aktuálne informácie estetickým spôsobom!

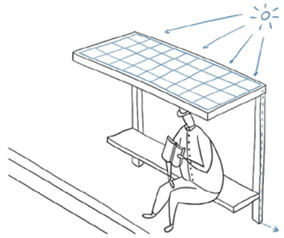
Predvídaj dopady elektro-mobility na priestranstvá!

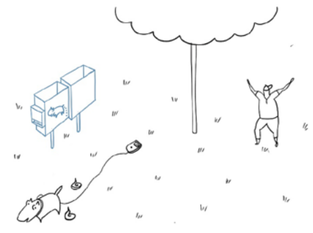
Riaď prevádzku a správu priestranstiev diaľkovo!

Získavaj energiu z plôch prvkov priestranstiev!

Mysli na všetky možné druhy odpadu!

D.2.4.2.3 Rozvodné skrine sú zdanlivo zbytočným prvkom priestranstva, ktoré z pohľadu užívatelia neslúžia vôbec k ničomu. Všeobecným cieľom by mala byť minimalizácia počtu samostatne stojacích skríň, prípadne iných vstupov technickej infraštruktúry. Žiadané je snažiť sa o čo najväčšiu integráciu skrine do prostredia v ktorom sa nachádzajú. Najlepší stav je, keď sa skriňa dá zabudovať do objektu. Tam, kde to nie je možné, vo významných priestranstvách a pohľadovo exponovaných situáciách, je nutné použiť podzemnú skriňu. Taktiež je možné skriňu integrovať do mobiliáru, respektíve pojednať podobne ako mobiliár alebo ju integrovať do výsadieb, napríklad kríkov. Ďalej platí, že je vhodné združovať jednotlivé skrine do jedného celku a tým minimalizovať počet negatívnych vstupov do priestranstva. Je taktiež vhodné zriaďovať napájacie body u priestranstiev určených pre udalosti.

D.2.4.2.3 Informácie, prvky a médiá, kde sú zobrazované napríklad hodiny, zastávkové odjazdové tabule či vonkajšie teplomery sú prvky, ktoré majú byť v priestranstve dobre viditeľné. Informačné prvky je vhodné umiestňovať na miesta s väčším pohybom ľudí. Digitálne zastávkové odjazdové tabule sú vhodné napríklad na významné zastávky verejnej dopravy, tam, kde je možnosť prestupu alebo kde jazdí viac liniek. Hodiny je vhodné umiestňovať na dobre viditeľné miesta, aj z viacerých strán, pokiaľ sú viacsmerne orientované. Vhodné sú na miestach, kde je presnosť dôležitá, napríklad pri dopravných stavbách či verejnej vybavenosti, ale môžu byť využité ako doplnok hlavných priestranstiev, okrem parkových. Samotné hodiny by mali mať v rámci mesta jednotnú podobu, ktorá sa stane všeobecne známou a ľahko identifikovateľnou, prípadne môže ísť o autorsky navrhnutý atyp ako súčasť návrhu priestranstva. V rámci priestranstiev môžu byť zobrazované i ďalšie informácie, ktoré nemajú charakter reklamy alebo vizuálneho smogu.

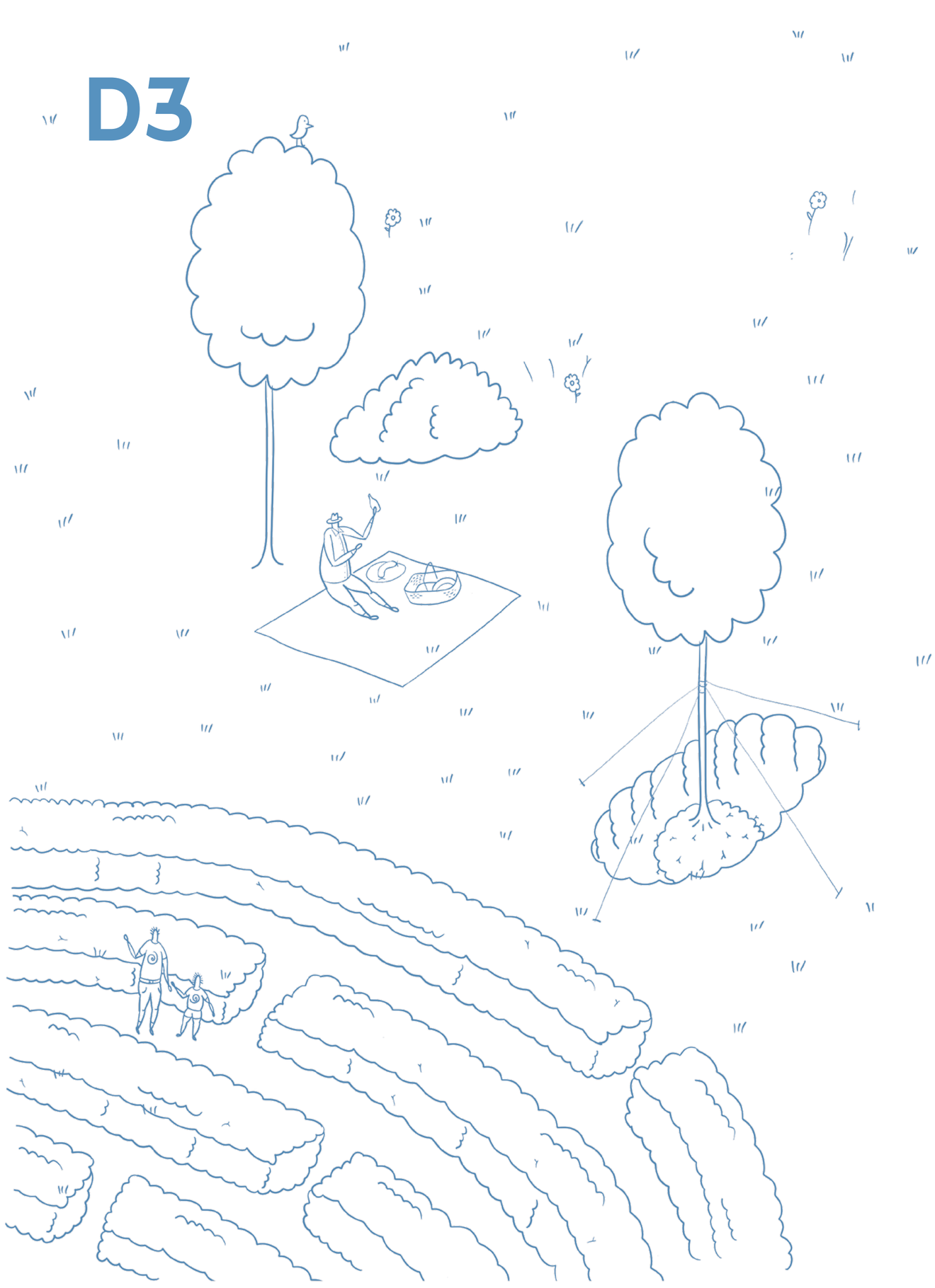
D.2.4.3.1 Energia a jej zdroje budú v priestranstvách čím ďalej potrebnejšie. Môže za to rozvoj elektromobility i zmena pracovného prostredia. V hlavných priestranstvách, najmä so statickými pobytovými kvalitami, kde je príjemné zotrvať dlhšiu dobu, je vhodné vytvárať miesta s dostupným zdrojom elektrickej energie a vhodným mobiliárom - lavicou a stolom, vďaka čomu priestranstvo môže slúžiť i ako kancelária. Z hľadiska podpory elektromobility je vhodné na stĺpy verejného osvetlenia či rozvodné skrine v blízkosti parkovacích státi umiestňovať dobíjacie zásuvky, ako jednoduché riešenie podpory, prípadne v rámci koncepčného riešenia parkovísk navrhovať zasieťované státia so zásuvkou priamo na mieste, čím je možné eliminovať užívateľské rozvody energie káblami cez priestranstvo. Obdobné platí aj u ďalších prvkov elektromobility.

D.2.4.3.2 Riadenie technológií je umožnené u všetkých prvkov, ktoré sú súčasťou internetu vecí. Skrz diaľkové riadenie a presné informácie o prvku je možné efektívnym spôsobom reagovať na vonkajšie, ale i vnútorné zmeny v systéme či priamo ovládať prvky. Diaľkové riadenie je možné využiť na systémy verejného osvetlenia, ktoré sa môže prispôsobiť aktuálnemu dopytu a prevádzke v priestranstve, odpadové hospodárstvo, kde môže byť odvoz vykonaný na základe naplnenia nádoby, riadenie prevádzky na komunikáciách, kde budú mať verejná doprava a zložky integrovaného záchranného systému plynulú jazdu, či údržbu výsadieb povrchov, ktoré je možné kosiť naprogramovanými sekačkami bez nutnosti obsluhy človekom. Pre obdobné aplikácie internetu vecí je nutné ponechávať v priestranstvách rezervy.

D.2.4.3.3 Zdroje energie v prostredí priestranstiev môžu byť i prvky, vďaka čomu je možné časť prvkov prevádzkovať bez energie zo siete, či dokonca do siete dodávať energiu. Zdrojom môže byť každý prvok, ktorý má aspoň trochu plošnú podobu a dá sa naň umiestniť solárny panel, či už vodorovne alebo zvislo a zároveň umiestnenie panelu nie je v konflikte s využiteľnosťou prvku, prípadne jeho estetickými potrebami, ako tomu môže byť napríklad pri paneli na sedacej časti lavičky. Vhodnými prvkami sú zastávky hromadnej dopravy, kde sa dajú panely umiestniť na strechu i na oslnené bočnice pri použití priehľadných panelov. Ďalej je možné panely umiestniť na stavby v priestranstvách, ako sú verejné toalety. Vhodné je taktiež kombinovať solárne panely s batériovým úložiskom a u prvkov, kde je potreba energie nutná i po zotmení.

D.2.4.3.4 Atypické koše, napríklad odpadové hospodárstvo pre exkrementy domácich zvierat či biologický odpad v podobe kompostérov, by tiež mali byť súčasťou bežného vybavenia. Tam, kde sa predpokladá vyšší výskyt psov, napríklad na psích lúkach, je vhodné zriadiť samostatné koše na exkrementy, aj s patričným hygienickým vybavením - vrecúškami. Tam, kde je predpokladaný väčší výskyt psov, ale nejde o špecifický vymedzené plochy, postačia bežné koše, doplnené o integrované hygienické prvky. Zriaďovanie samostatných košov tu nie je efektívne z hľadiska minimalizácie duplicitných vstupov do priestranstva. Koše na biologický odpad by mali byť štandardným vybavením stojísk s komunálnym a triedeným odpadom. Nad rámec toho je vhodné podporovať individuálne či komunitné kompostovanie, často vo väzbe na komunitné záhradníčenie.

D3

VÝSADBY

naplňajú priestranstvá životom a premenou, dotvárajú hmotou miesta i spojnice, poskytujú útočisko živočíchom, plody i tieň všetkým, napomáhajú biodiverzite, zadržovaniu vody i pocitu z priestranstiev. Výsadby sú živou súčasťou priestranstiev s rôznym vzhľadom a významom pre prostredie a priestranstvá podľa druhovej skladby, sú hlavnou súčasťou opatrení proti klimatickým výzvam, od trávnikov až po aleje. Základným rozdelením podľa druhu výsadby ich delíme na výsadby stromov, drobné, povrchové a mobilné.

Výsadby sú súčasťou priestranstiev a fyzicky doslovným životom v nich. Výsadby podľa formy chápeme s ohľadom na stromy, drobné výsadby, povrchy a mobilnú časť výsadieb. Všetky tieto formy výsadieb rôznym spôsobom vplývajú na priestranstvá svojim prejavom, účelom i použitím, týmto sa zaoberá časť manuálu Výsadby. Výsadby však neznamenajú len náplň priestranstiev, ale i komplexnú funkčnú zložku, napomáhajúcu prostrediu, zaujatiu postoja ku klimatickým výzvam a sú hlavným reprezentantom rôznych prírode blízkych opatrení a služieb. Výsadby sú tak neodmysliteľnou časťou detailu našich priestranstiev.

Výsadby napomáhajú vyzneniu priestranstiev a ich charakteru, orientácii v prostredí i celkovému pocitu z Nitry ako celku, ktorý je súčasťou krajiny. Nejde len o prítomnosť výsadieb v zastavanom území so svojimi parkami, lesoparkami, parkovými priestranstvami blokov zástavby, stromoradí, vytyčujúcich každodenný pohyb alebo okolie rieky Nitra, ale i o prepojenia s okolitou krajinou, jej lesmi, štruktúrou, chránenými oblasťami a širším okolím, ktoré výrazne tvoria. Výsadby v priestranstvách sú tak živou charakterovou sieťou, priamou a dôležitou súčasťou systému priestranstiev.

Je nutné zopakovať úlohu výsadieb ako vedúcu v rámci postavenia sa ku klimatickým výzvam v rámci detailu priestranstiev. Od podpory biodiverzity - jej udržania a rozvinutia, zabezpečenia klimatickej pohody, zvýšeniu schopnosti zadržania zrážok a tým podporu malých vodných cyklov, až po zavádzanie opatrení kvôli klimatickým výzvam v rámci detailu priestranstiev. Cieľ udržateľnej budúcnosti z pohľadu jednotlivých riešení je súčasťou všetkých kapitol Výsadieb.

Časť manuálu Výsadby pozostáva zo štyroch kapitol – Výsadby stromov, Výsadby drobné, Výsadby povrchov a Výsadby mobilné. Jednotlivé kapitoly sú delené na tri základné skupiny pravidiel so záberom od celku k detailu, venujúc sa pozícii detailu v priestranstve a väzbou na širší kontext a logiku použitia detailu výsadieb, usporiadaním detailu a vzájomnými väzbami medzi nimi a v najnižšej úrovni podrobnejším rozvinutím. Spolu je predstavených 36 rád, odporúčaní a pravidiel, venujúcich sa téme výsadieb. Tie sú všeobecnými návodmi pre niektoré bežné situácie, vznikajúce vo vzťahu k priestranstvám.

12 rád sa venuje Výsadbe stromov, ich úlohe a princípom usporiadania v priestranstvách, s ohľadom na ich pozíciu v rámci systému i okolitú zástavbu, zároveň však s ohľadom na priestor nutný k ich založeniu.

12 rád sa zaoberá Výsadbou drobnou, ako rozširujúcej vrstve možností výsadieb mimo stromy a povrchy. Rozoberá prístup k tomuto typu výsadieb aj ich možnostiam v rámci priestranstiev.

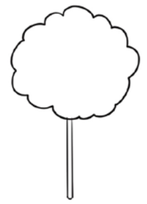
6 rád je venovaných Výsadbe povrchov, ktoré vytvárajú základ pre ostatné výsadby a zároveň plošne najviac zaberajú priestranstvá, s ohľadom na dopady užitia i rozsahu údržby.

6 rád sa vyjadruje k Výsadbám mobilným a ich úlohe ako doplnku systému výsadieb, s ohľadom na ich chýbajúcu fyzickú prepojenosť s priestranstvami, kedy pomáhajú nahradiť výsadby tam, kde z rôznych dôvodov nie sú možné.

Cieľom je stav, keď výsadby ako súčasť systému priestranstiev Nitry dotvoria jej celkový charakter v komplexnom systéme a prepojení s okolitou širšou krajinou. Rozvinú celkovú štruktúru krajiny i jej funkcie – od ekologických až po vnemové.

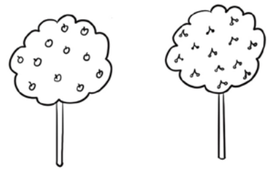
Nitra živúca je mesto s najväčším podielom výsadieb, ktoré napomáhajú prostrediu a spolutvoria unikátnu identitu výsadbami kultivovaných a doslova živých priestranstiev.

Výsadby stromov

Listnaté stromy

Kostrové stromy priestranstiev. Odolné druhy stromov väčších rozmerov sadené ako solitéry, alejové stromy či nosné prvky kompozície parkov. Potreba zvýšenej údržby týchto stromov.

Ovocné stromy

Stromy s pridanou hodnotou v podobe plodov ovocia, pestovaný pre úžitok. Vhodné použiť miestne odrody. Vhodný tvar vysokokmeň. Použitie možné i ako alejový strom línií v krajine.

Ihličnaté stromy

Prevažne stálezelené neopadavé stromy vertikálnej podoby. Vhodné asociácie s modernistickým . Problematické vo vzťahu k povrchu pod stromom.

Výsadby drobné

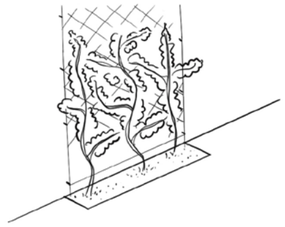
Kríky

Menšie, rýchlorastúce výsadby pestrého charakteru. Možné z nich komponovať body, plochy či línie. Komponované prvky z kríkov vyžadujú pravidelnú starostlivosť a tvarovanie.

Okrasné záhony

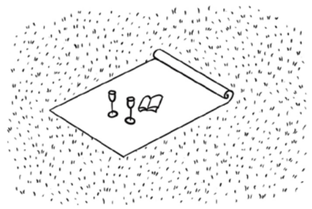
Formálne druhy záhonov vysadzované za účelom docielenia výrazného vizuálneho efektu. Možné voliť ornamentálnu kompozíciu výsadieb. Nákladné na výsadbu i kontinuálnu údržbu.

Popínavky

Rýchlo rastúce rastliny schopné vertikálneho rastu po konštrukciách, ich ozelenenia, s malými priestorovými nárokmi na výsadbový priestor. Časť popínaviek vyžaduje pomocnú konštrukciu.

Výsadby povrchov

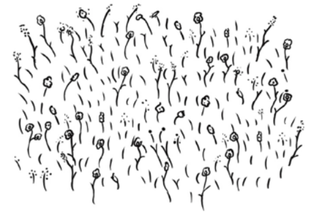
Trávnik pobytový

Intenzívne udržiavaný trávnik s odolnou druhovou skladbou osiva schopnou rýchlej regenerácie, teda častej seče i záťaže. Príjemný na dotyk, z toho dôvodu vhodný k priamemu pobytu na tráve.

Trávnik s prímesou bylín

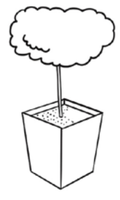
Podoba trávniku vhodná na menej intenzívne využívané a udržiavané plochy, i pre miesta s extenzívnou starostlivosťou. Skladba osiva obsahuje prímes bylín v jednotkách percent.

Kvetnatá lúka

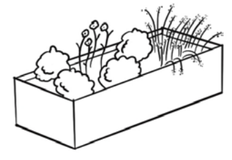
Druhovo pestrý extenzívne udržiavaný trávnik s možnosťou napodobenia prirodzených prírodných spoločenstiev. V osive významný podiel dvojklíčnolistových bylín.

Výsadby mobilné

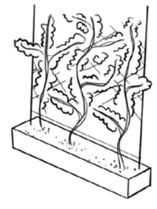
Kvetináč pre výsadbu drobnú

Kvetináč rôznych veľkostí odpovedajúcim druhu výsadby pevný či mobilný. Materiál odolný vode i chemickým procesom pôdy. Možná kombinácia odolného vnútra a estetického obalu.

Kvetináč pre výsadbu stromov

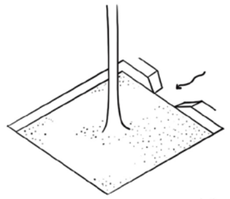
Vzhľadom na veľkosť koreňovej sústavy i malého stromu pomerne veľký kvetináč s veľkým množstvom substrátu. Nutné zabezpečiť stabilitu prvku proti prevrhnutiu.

Kvetináč pre popínavky

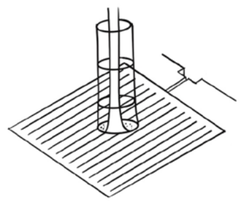
Kvetináč, ktorého súčasťou je podporná konštrukcia, po ktorej sa budú pnúť v ňom vysadené rastliny, napríklad v podobe oceľových lán či dreveného

Výsadby stromov

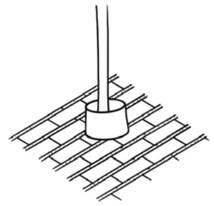
Strom v nespevnenom povrchu

Výsadba stromu bez prekrytia stromovej misy spevneným povrchom. Stromová misa dostredného tvaru pre prívod vody k stromu. Možná výsadba tráv či záhonov v tomto mieste.

Strom s ochrannou mrežou

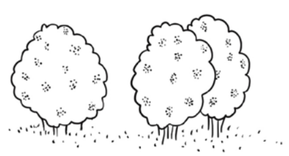
Stromová misa vysadeného stromu prekrytá perforovaným plošným materiálom, ktorý je vodo priepustný a zároveň bezpečný pre pohyb. Vynechaný dostatočne široký priestor pre kmeň.

Strom v spevnenom povrchu

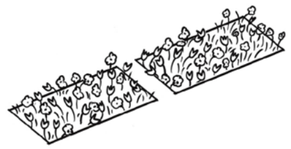
Výsadba stromu pomocou technológie prekoreniteľných boxov, na ktoré môže byť umiestnený spevnený i pojazdný povrch. Nutná vodepriepustnosť povrchu napríklad širokými špárami.

Výsadby drobné

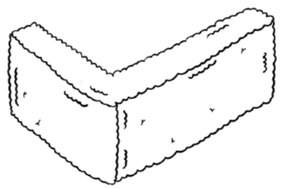
Jedlé kríky

Kríky s benefitom jedlých plodov, napríklad bobuľoviny. Vďaka malej výške plody dostupné i deťom. Nutné nepoužívať zameniteľné nejedlé či jedovaté druhy kríkov kvôli možnej otrave.

Predzáhradky

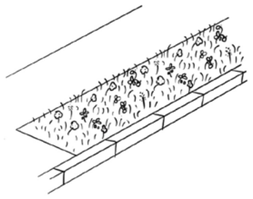
Drobné výsadby záhonov či kríkov s menšou celkovou plošnou výmerou vo väzbe na stavbu, často obytnú tvoriace rozhranie stavby a priestranstva. Pestrá druhová skladba i podoba.

Živý plot

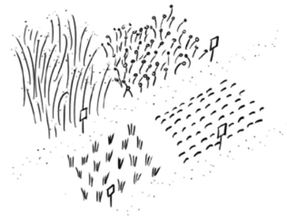
Komponované oddelenie miest tvorené intenzívne udržiavanými ideálne stálo zelenými kríkmi. Mocnosť a výška plotu premenlivá, v závislosti od miery potreby oddelenia alebo vyčlenenia miest.

Výsadby povrchov

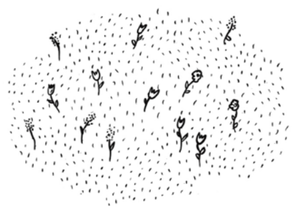
Komunitné a bylinné záhony

Jedlé či okrasné výsadby realizované priamo do pôdy, obdobne ako na poli či záhrade, len v prostredí mesta s charakterom pestrej mozaiky drobných záhonov.

Celoročne kvitnúca lúka

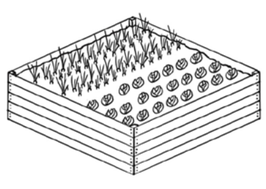
Plochy s pestrou druhovou skladbou výsadieb, ktoré kvitnú od skorej jari do jesene s možnosťou využiť estetický hodnotné suché časti rastlín pre zimný efekt.

Jarné cibuľoviny

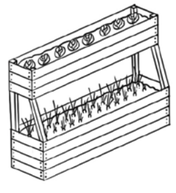
Výsadby jarných cibuľovín v záhonoch či plochách trávnika, ktoré rozkvitajú z kraja jari, skôr než sa tráva zazelená, čím sa docieli efekt živých častí priestranstva.

Výsadby mobilné

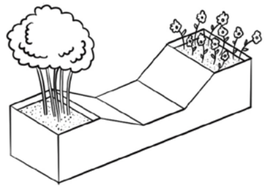
Debnička na pestovanie veľká

Väčšie debničky vhodné napríklad pre komunitné záhrady ako forma záhonov, do ktorých sa zmestí väčší počet vysadených i väčších rastlín.

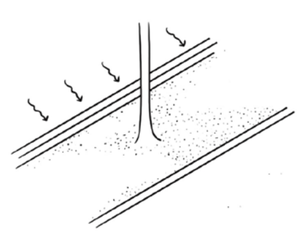
Debnička na pestovanie drobná

Rozmerovo kompaktné debničky na menšie rastliny, vhodné do stiesnených miest, i s možnosťou vertikálneho usporiadania viacerých debničiek nad sebou.

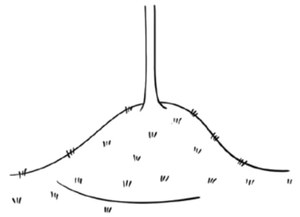
Kvetináč integrovaný

Priestor k výsadbe rastlín je súčasťou iného prvku, napríklad lavičky. Výsadba rastlín ani ich údržba neznižuje komfort užívania primárneho prvku.

Strom v retenčnom záhone

Výsadba stromu do záhonu, do ktorého je zvádzaná dažďová voda zo spevnených povrchov. Nutné zabezpečiť vsiaknutie vody do 24 hodín. Symbióza povrchu záhonu a stromu.

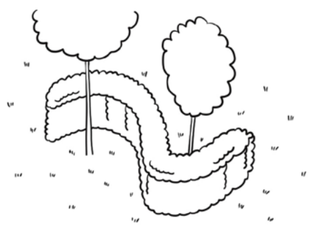
Strom v modelácií terénu

Výsadba stromu v mieste nedostatočnej mocnosti terénu, napr. na stavebných konštrukciách. Veľkosť modelácie odpovedá veľkosti koreňového systému vysadzovaného stromu.

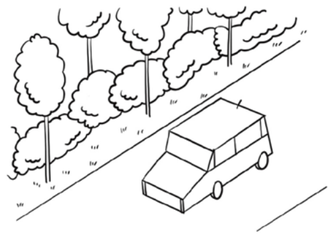
Strom v prirodzenom teréne

Spontánne vyrastené človekom nevysadzované stromy, pokiaľ nie sú druhovo či kompozične nevhodné možno ponechať, zapojiť do kompozície, prípadne stromy prebrať a kultivovať.

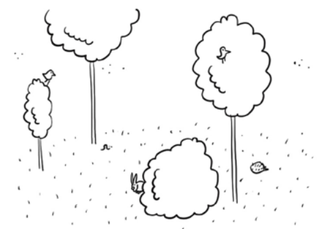
Drobné kompozičné

Drobné výsadby či ich skupiny vysadené za účelom vytvorenia žiadanej kompozície priestranstva či kompozičného efektu, napríklad tvorby miest alebo dekorácie.

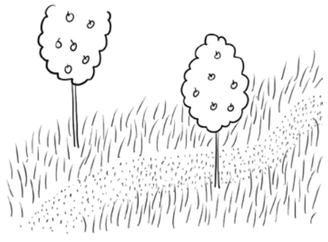
Drobné technické

Drobné výsadby či ich skupiny vysadené za účelom vytvorenia technického prvku, obvykle zmiernenia negatívnych vplyvov ako je hluk, veternosť či vizuálny smog.

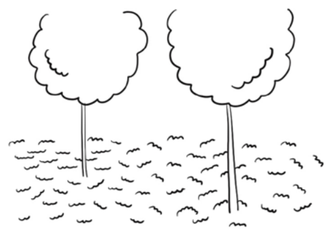
Drobné ekologické

Drobné výsadby či ich skupiny vysadené za účelom zvýšenia ekosystémových služieb územia, obvykle zvyšujúce prírodnú pestrosť prostredia či podporujúce prírodné procesy.

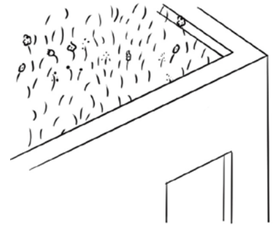
Trávnik do sadu

Pestrý režim údržby trávnatých plôch v sadoch od intenzívne udržiavaného trávniku, cez udržiavané cestičky medzi stromami až po extenzívnu údržbu so sečou na jar a pred zberom.

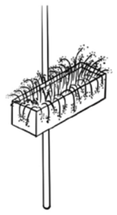
Podrasty

Výsadby cibuľovín či trvaliek pod stromami, respektíve za účelom ozelenenia zložitých terénnych modelácii, kde nie sú vhodné podmienky pre výsadbu či údržbu trávnika náročného na údržbu.

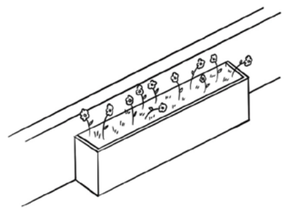
Zelená strecha

Výsadby realizované na navezenom substráte na nosnej vodorovnej konštrukcii posledného podlažia stavby. Mocnosť substrátu definuje charakter výsadieb.

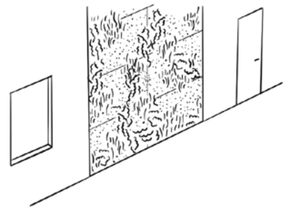
Kvetináč závesný

Ľahší kvetináč určený k zaveseniu na konštrukcie obvykle lámp či už na konštrukcie nosného prvku, alebo dodatočne pripevnené nosné prvky samotného závesného kvetináča.

Kvetináč vstavaný

Skladané mäkké povrchy sú povrchy z mäkkých dlaždíc vytvárajúci povrch často pre hracie alebo športové plochy, kde by mohlo dôjsť k pádu. Štruktúra a farebnosť podľa materiálu.

Zelené exteriérové steny

Súbor výsadieb v „neviditeľných“ kvetináčoch umiestených na vertikálne plochy vytvárajúce dojem spojitej zelenej plochy, obvykle realizované ako súčasť architektúry stavby.

Hmota korún stromov tvorí naše priestranstvá rovnako ako okolitá zástavba. Nech je to solitérny mohutný strom, skupina niekoľkých alebo stromoradie, všetky sú pre nás dôležitými prvkami pre mikroklímu, ale i dobrý pocit. Ich vymedzenie v povrchoch a osadenie je pre nás a charakter priestranstiev zásadný.

VÝSADBY STROMOV

sú výsadby rôznych druhov stromov vo všetkých druhoch priestranstiev. Tie sú prirodzene spojené s drobnými výsadbami, výsadbami povrchov a mobilnými výsadbami v celkovej krajinnej štruktúre. Kapitola sa venuje výsadbám stromov, ktoré priamo spolutvoria sieť priestranstiev, častiam lesov, lesoparkov a obdobným, ktoré sú súčasťou krajinných priestranstiev. Ich správe a údržbe s účelom zvyšovania biodiverzity alebo ekonomickej optimalizácií sa venuje len obecne v logike nadväzností na krajinný celok.

Východiskom pre výsadbu stromov sú ich všeobecne vnímané hodnoty pre priestranstvá. Od kompozičných, ktoré pomáhajú rozlišovať a vytyčovať miesta a charaktery vďaka svojim estetickým kvalitám, po tie spojené s klímou priestranstiev a svojim prispením ku klimatickej pohode tieňom, prirodzenou evapotranspiráciou stromov a závetrím, až po celkové ekosystémové služby, spojené s duševným zdravím užívateľov priestranstiev, riešením niektorých ekosystémových služieb, ako je pomoc so záplavami, až po podporu biodiverzity.

Druhová rôznorodosť vysadených stromov sa odzrkadľuje v možnostiach ich použitia v rámci priestranstiev.

Listnaté a ihličnaté stromy tak vytvárajú rôzne zmiešané alebo samostatné spoločenstvá podľa charakteru výsadby a ich druhovej vhodnosti pre dané podmienky. Všeobecne sú ihličnaté stromy v zástavbe historických jadier skôr nevhodné. Plody sú súčasťou stromov a sú spojené s požadovanou farebnosťou i kvetmi. Je tak nutné zvažovať, aké a či kultivary použiť vo vzťahu k odpadu, možným plodom a druhovej diverzite. Farba v priebehu roka je taktiež dôležitým aspektom vyznenia stromov, vďaka premenlivosti listov, kvetov a plodov je nutné na ňu myslieť a s touto rovinou počítať.

Údržba stromov je parametrom, s ktorým je nutné rátať už pri ich sadení. Od zberu plodov, listového odpadu, závlahy, dlhodobej práce s cieľovými tvarmi koruny a nasadením ich výšok, až po zdravotné rezy v čase a ďalšie úpravy ošetrené normami. Údržba tiež zahŕňa nepopulárny výrub stromov. To je samozrejmé prípustné, pokiaľ je zrejmé, že strom je v zlom zdravotnom stave a nie je možné ho zachrániť, jeho celková hodnota nie je pre daný charakter prostredia vhodná, alebo ho navrhované hodnotné riešenie priestranstva nebolo schopné zahrnúť do celkovej koncepcie svojho riešenia. Vo všeobecnosti je však odporúčané stávajúce stromy ponechať a implementovať do riešení, pokiaľ to celková koncepcia priestranstva umožňuje.

Vo vzťahu k ďalšiemu rozvoju prístupov k výsadbe stromov je nutné mať na pamäti ich rôzne druhy. Technologický prístup napomáha podrobnému monitorovaniu výsadieb a lepšej reakcii na prípadne výkyvy, spojené s hnojením, závlahou a podobne. Ekonomický prístup v zmysle zvyšovania ich hodnoty pomocou výsadieb stromov ich príjemnosťou a atraktívnosti prostredí prevádzok v dosahu výsadieb alebo obecného zvýšenia hodnoty blízkych objektov. Ekologický prístup, vďaka ktorému je možné pristúpiť k prírode blízkym opatreniam pre odpovede na klimatické výzvy i pre podporu biodiverzity v rámci chránených častí a podpory ich prirodzeného vývoja. Cyklický prístup zavádza opakovateľné procesy použitia, ako sú vytváranie filtračného biouhlia z odpadu, energie z tohto alebo iného spaľovacieho procesu, substráty a hnojivá z kompostovania rastlinného odpadu a ďalšie. Komunitný prístup je spojený so sadením, udržovaním stromov ako miest stretávaní, pobytu prípadne pre zber plodov.

Výsadby stromov sú živúcou hmotou priestranstiev Nitry – objemom, tienením i rytmom.

UVAŽUJ A ZASAĎ STROM!

D.3.1.1 Vhodnosť výsadby stromu je vždy veľkou otázkou vďaka sile, ktorou môže vstúpiť do priestranstiev. Je preto nutné vždy zvažovať vhodnosť výsadby stromov, ktorá má rôzne formy. V krajinných priestranstvách je rozhodovanie jednoduchšie. Tu sú výsadby všeobecne. V rámci priestranstiev zastavaného územia je situácia zložitejšia vo vzťahu k rôznym logickým, technologickým či intelektuálnym obmedzeniam.

U všetkých týchto typov výsadieb je nutné zvažovať záťaž, v ktorej bude výsadba po celý svoj životný cyklus. Od prírodných podmienok, ako sú teplotné podmienky s nadmorskou výškou, nadväzujúce spoločenstvá výsadieb, druh podložia so špecifickými geologickými podmienkami a podzemná vlhkosť, prípadne jej absencia, až po tie, ktoré priamo ovplyvňujeme, ako môže byť stres a jeho rôznej formy vo vybranej pozícii umiestnenia výsadby stromu.

Vhodnosť výsadieb stromov je tak dôležitým aspektom, spolu so spôsobom, ako ich následne umiestniť a realizovať. Je zrejmé, že prostredie našich priestranstiev vyžaduje väčšie množstvo stromov, nie je však možné ich umiestňovať a uvažovať o nich úplne bezhlavo.

STROM JE HMOTOU!

D.3.1.2 Zoskupenie výsadieb stromov dotvára priestranstvá svojou hmotou a doplňuje tak prvky a hmoty zástavby vo svojom okolí. Je preto vhodné pracovať s výsadbami stromov podobne, ako by sme vymedzovali priestranstvá zástavbou, umiestňovali prvky či objekty do priestranstiev. Je tak dôležité dbať na celkové kompozičné vyznenie rôznych druhov zoskupení výsadieb stromov, a to vo všetkých typoch priestranstiev.

Všetky zoskupenia tak majú silu organizovať priestranstvá, prípadne im svojim usporiadaním dávať charakter a umožňovať rôzne možnosti užitia podľa svojho zoskupenia a jeho rozmiestnenia. Hmota výsadieb stromov taktiež vymedzuje miesta, prípadne delí priestranstvá do menších častí alebo sceľuje inak rôznorodé charaktery priestranstiev a ich povrchov. Tieto zoskupenia taktiež spoluurčujú umiestňovanie prvkov v priestranstvách.

Zoskupenia výsadieb stromov a ich celkové umiestnenie tak priamo ovplyvňuje vnímanie priestranstiev i orientáciu v nich. Malo by byť teda našim najlepším záujmom spôsoby zoskupení dôsledne zvážiť vo vzťahu k výrazu i užitiu jednotlivých priestranstiev s výsadbami.

NA ZALOŽENÍ ZÁLEŽÍ!

D.3.1.3 Zakladanie výsadieb stromov je stykom výsadieb stromov a detailu povrchov alebo povrchov výsadieb. Ide o sadenie stromov v priestranstvách. Zakladanie samotné je z veľkej časti technickým až stavebným počinom, pokiaľ teda nejde o prirodzené nálety, prípadne podobný, viac prirodzený spôsob pestovania na finálnom mieste. Tento prirodzený spôsob je častejší v krajinných priestranstvách. K zakladaniu v priestranstvách je tak nutné pristúpiť s rozmyslom vo vzťahu k technickému rozmeru sadenia. Dôležitá je tiež koordinácia výsadieb s inžinierskymi sieťami pod povrchom.

Je vhodné držať sa noriem spojených s týmito činnosťami. Nakladanie s jednotlivými balmi vzrástlych stromov a ich zakladanie, spolu so vzťahmi k okoliu i budúcim podmienkam, sú určujúcimi faktormi prístupu k tomu, ako sa bude dariť stromom v budúcnosti. Práca s okolitými stavebnými konštrukciami potom podlieha svojim normám a predpisom.

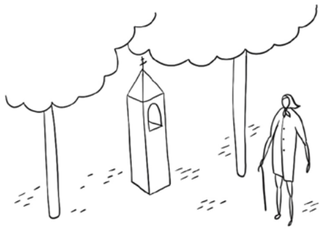
Zakladanie tak vytvára vizuálny detail umiestnenia stromu v priestranstvách, v spojitosti so svojou neviditeľnou podzemnou časťou, ktorá je však pre prostredie zastavaného územia zásadná.

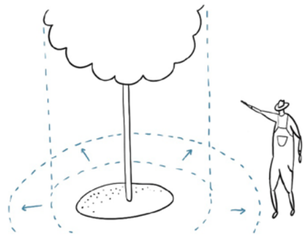
UVAŽUJ A ZASAĎ STROM!

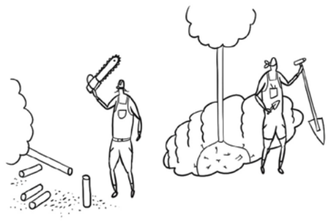
Zakoreň ducha miesta správnym stromom!

Daj stromu adekvátny priestor z priestranstva!

Udržuj kontinuitu dobrých stromov v priestranstvách!

D.3.1.1.1 Význam stromu je rovnocennou súčasťou priestranstva a zároveň spolutvorcom jeho charakteru. Vhodne zvolený strom má schopnosť podčiarknuť význam miesta, byť rozpoznávacím znakom priestranstva. Kompozíciu, druhovú skladbu, voľbu habitov a režim starostlivosti je vždy nutné riešiť s ohľadom na celok. Nie všetky druhy stromov sa hodia do všetkých druhov priestranstiev, či už z dôvodov estetických, alebo stanovištných. Odlišné sú nároky na podobu stromov v priestranstvách centra mesta od tých na sídlisku či v krajine. Strom nech je premysleným krokom, nie náhodným výstrelom.

D.3.1.1.2 Životný priestor stromu bude rôznej veľkosti, v závislosti od druhu, veku, či stanovištných podmienok. Rovnako majú rozličné veľkosti aj priestranstvá. Strom je len jednou zo zložiek priestranstva, hoc rôzne významnou podľa typu priestranstva. Nutné je hľadať primeranú mieru priestoru pre strom s ohľadom na charakter priestranstva tak, aby ďalšie zložky priestranstva neboli neprimerane upozadené na úkor stromu. To platí i obrátene, nutné je je nedávať stromy do úzadia. Neprimeranosť môže mať za následok nevhodné zatienenie budov, neprehľadnosť priestranstva či neprimerané znečistenie na jednej strane, alebo zníženie dĺžky života stromu či zvýšenie nákladov na starostlivosť na druhej strane.

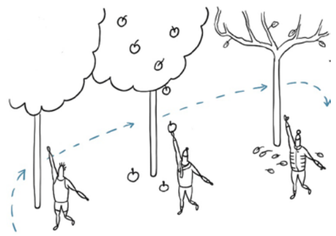
D.3.1.1.3 Zvyklosť u stromov má podobu aj cez svoj charakter prvku s dynamickou podobou, ktorá sa v čase mení, zaujatia pozície stáleho prvku, ktorý je v čase nemenný pre svoju priestorovú či symbolickú rovinu. Vhodne umiestnený strom, ktorý má v priestranstve význam, je hodný kontinuity v čase, hoc jeho podstata prirodzene podlieha prírodným procesom, v dôsledku ktorých má obmedzenú dĺžku života. Kontinuitu si je možné predstaviť ako výsadbu stromu nového na mieste dožitého. Špecifickou situáciou je kontinuita líniových výsadieb stromov, kedy je nutné zvažovať možnosti doplnenia jednotlivých stromov v prípade, že ide o jednotlivosti z celku, alebo výmenu celej aleje v prípade, keď je lepšie začať odznova v záujme celistvosti aleje.

STROM JE HMOTOU!

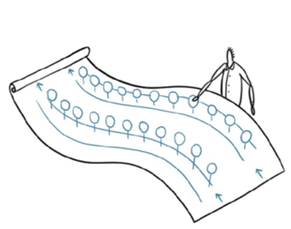
Maj na pamäti pestrosť života stromu!

Ovládni priestranstvo jedným solitérnym stromom!

Podpor smerovanie priestranstva stromoradím!

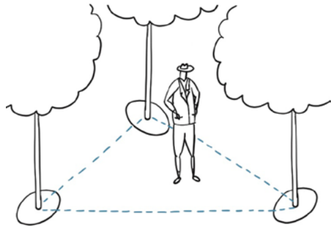
D.3.1.1.4 Premena stromu je daná v čase premenlivými životnými prejavmi. Premenlivosť má dve úrovne – lineárnu, keď strom v čase starne, rastie od mladého stromu, malého vzrastom i objemom koruny, cez dospelý strom, dosahujúci maximálnu životnú silu, až po senescentné štádium a zánik stromu. Druhá úroveň je cyklická, súvisiaca so zmenou ročných období, keď stromy majú odlišnú podobu počas roka. Z toho dôvodu je pri návrhu stromov nutné počítať s ich možnou budúcou podobou v čase tak, aby mali dostatočný priestor k dosiahnutiu maximálnych parametrov a zároveň mať na pamäti, z krátkodobého hľadiska, jasnú predstavu, ako rôzna podoba stromu počas roka bude pôsobiť v priestranstve z hľadiska farebnosti, hmotového pôsobenia či možného znečistenia priestranstva.

D.3.1.2.1 Solitér ako strom je veľmi silný kompozičný prvok priestranstva. Obvykle ide o silné jedince s vhodnými životnými podmienkami, vďaka čomu tieto stromy môžu dosiahnuť značnú veľkosť a tým ovládnuť priestranstvo. Aj priestorovo malé priestranstvo môže byť vďaka solitérnemu stromu naplnené. Solitérny strom je výrazným centrálnym kompozičným prvkom. Prirodzene, v priestranstve pre svoju jedinosť priťahuje, stáva sa centrom života. S týmto je pri návrhu priestranstiev a rozhodnutia o použití solitérneho stromu nutné počítať.

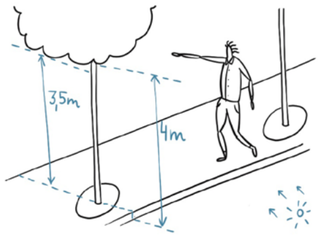
D.3.1.2.2 Stromoradie alebo líniové výsadby stromov majú významnú schopnosť orientovať priestranstvá či podporovať lineárny charakter priestranstva. Líniové výsadby majú svoj začiatok a koniec, majú určitú dramaturgiu, rovnako ako priestranstvo, ktoré spolutvoria. Aleje, konkrétne, spolutvoria priestor aj vo zvislej rovine, kedy majú schopnosť tvoriť „strechu“ priestranstva pri určitých sponoch. Pri lineárnych výsadbách je vhodné uvažovať i o spolupôsobení s ďalšími prvkami priestranstva, o kompozičnej harmónii či disharmónii s vystavaným prostredím, parterom, využitím priestoru pod stromami na dočasné pobývanie či parkovacie kapacity – jednoducho, prehľadne a rytmom priestranstva.

NA ZALOŽENÍ ZÁLEŽÍ!

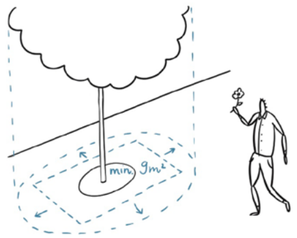
Vymedz priestor skupinou stromov!

Vnímaj strom ako orientovanú hmotu v priestranstve!

Nezasahuj do koreňového priestoru!

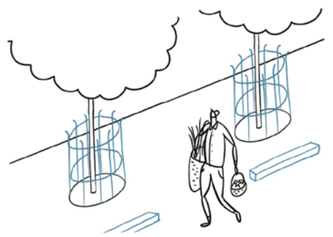
Dopraj stromu dostatok vody a vzduchu!

Venuj pozornosť vzhľadu priepustnej plochy stromu

Ochraňuj strom v ploche i výške!

D.3.1.2.3 Skupina stromov má schopnosť tvoriť priestor, pokiaľ sú stromy od seba dostatočne vzdialené, aspoň na priemer koruny skupinu tvoriaceho stromu. Trojica stromov vymedzuje uzavreté miesto s komorným charakterom. Zároveň je v mestskom prostredí vhodná ako prírode blízka forma výsadieb, pokiaľ sú stromy blízko seba a nemajú charakter skupiny solitérov. Stromy v skupine rastú každý individuálne a výsledná podoba sa ťažko predpovedá. Skupina stromov je zároveň výhodná pre dosiahnutie rýchleho efektu výsadby. Predsa len, tri mladé vysadené stromy vyzerajú hmotnejšie než jeden mladý strom. Pri užití skupiny stromov k dosiahnutiu tohto efektu, zvlášť v mestskom prostredí, je dôležité jasne nastaviť režim údržby a prípadných prebierok, aby sa zo skupiny stromov nestala skupina divočiny tam, kde to nie je žiadané.

D.3.1.2.4 Hmota, ktorou do priestranstva strom vstupuje významnou skladobnou zložkou priestranstva a stou súvisí orientácia a pozícia stromu. Strom sa zjednodušene správa ako trojrozmerná hmota, ktorá je súčasťou priestranstva, rovnako ako je hmotou mobiliár, stavby či prvky dočasného pobývania. Naviac, ako trojrozmerná hmota, ktorá sa v čase vyvíja tak, ako rastie strom. Danosťou hmoty je, že môže pôsobiť nežiaduco v priestranstve, ale i pozitívne, ako kompozičný prvok, ktorý spolupôsobí s ostatnými hmotami. Pri stromoch, ktoré zasahujú do priechodného/prejazdného profilu priestranstva, je žiadané nasadiť korunu do správnej výšky aspoň troch metrov. Zároveň je vhodné stromy umiestňovať tak, aby bol ich tieň prínosom pre objekty, bránil prehrievaniu najmä južných fasád, no zároveň je nutné mať na pamäti, že stromy by mali byť umiestnené v súlade s architektúrou stavby, zvlášť u architektonicky významných objektov, ktoré je nevhodné zakryť hradbou stromov.

D.3.1.3.1 Poloha stromu v priestranstve má prepis, ktorý nie je vidieť, v podobe koreňov stromu. Technická infraštruktúra sa v mestskom prostredí často dostáva do konfliktu s koreňmi stromov. Optimálne je koordinovať úpravy technickej infraštruktúry s úpravou priestranstva a výsadbou stromov alebo aspoň navzájom koordinovať úpravy technickej infraštruktúry. Pre strom je vhodné vymedziť prekoreniteľný priestor aspoň 16 m2, či už v nespevnených povrchoch alebo pomocou technických opatrení v spevnených plochách. U malých stromov je túto plochu možné zmenšiť až o tretinu, prípadne viac, a to zo špecifických dôvodov. Protikoreňové zábrany, slúžiace k ochrane podzemných vedení technickej infraštruktúry, je možné umiestňovať vo vzdialenosti najmenej 1,5 metra od osi kmeňa stromu. Nutné je zároveň dodržať limity vyplývajúce z ochranných pásiem sieti. Výkopové práce u jestvujúcich stromov je možné realizovať vo vzdialenosti najmenej tri metre od osi kmeňa stromu, prípade použiť šetrné nedeštruktívne vzduchové metódy, ak je nutné kopať v menšej vzdialenosti.

D.3.1.3.2 Vsakovanie dažďovej vody či zálievky a jej primeraná kvantita, je základom kvalitného života stromu. V spevnených plochách je nutné myslieť na dostatočnú priepustnosť povrchov nad koreňovou zónou. Minimálna priepustná plocha, ktorá je odporúčaná, sú aspoň štyri štvorcové metre, no odporúča sa uvažovať o ploche aspoň dvojnásobnej. Priepustnosť plochy nemusí byť nutne v rozpore so spevnenosťou, pokiaľ sú použité vhodné technické opatrenia. Tým je možné aj v spevnených plochách zabezpečiť dostatočný prísun závlahy pre strom. Druhou rovinou potreby priepustnosti plôch je potreba prístupu vzduchu ku koreňom. Samotné technické vsakovacie systémy sú rôznorodé prepojené systémy, spojené často so závlahou stromov a následným napojením na kanalizáciu alebo recipient.

D.3.1.3.3 Vpusť vody k stromu je vzhľadovo výrazne sa prejavujúcim prvkom priestranstva, ktorý má charakter prechodového prvku medzi vystavaným charakterom priestranstva a prírodným charakterom stromu. Vpuste je možné riešiť na škále od jednoznačne človekom vytvoreného prvku, majúceho charakter výrobku s určitým dizajnom, napríklad v podobe mreže či dláždenia, až po prírodné riešenie, keď môže byť priepustná plocha živým podrastom existujúcim v symbióze so stromom. Vpusť by mala mať schopnosť naviesť k stromu dostatok nezávadnej závlahy (nie zo znečistených častí bez ošetrenia) a udržať závlahu až po úplne vsiaknutie.

D.3.1.3.4 Ochrana stromov je v prostredí živých priestranstiev, so širokými možnosťami spôsobov využitia, často nutnosťou. Je nutné rozlíšiť vertikálnu a horizontálnu ochranu. Vertikálna chráni strom pred fyzickým poškodením kmeňa, napríklad parkujúcimi vozidlami, údržbou verejnej zelene či psami. Horizontálna chráni koreňovú zónu a priepustnú plochu proti zhutneniu, prevažne vozidlami. Ochrana proti zhutneniu môže byť riešená aj ako technické riešenie pod povrchom priestranstva, napríklad v podobe prekoreniteľných boxov. Horizontálna ochrana môže zároveň slúžiť k rozšíreniu priechodného profilu priestranstva tým spôsobom, že umožní chodiť po ochrane pod stromom. Ochrana stromov nemusí mať podobu technického či dizajnového riešenia. K ochrane môžu byť využité i prírodné prvky, napríklad podrasty.

D3.2

Jemnosť rozhraní, predzáhradky, popínavé výsadby, ozdobné záhony alebo len drobné kríky a živé ploty – to všetko sekunduje a rozvíja výsadby stromov a povrchov vo svojom detaile i možnostiach využitia v rámci obmedzení či vymedzení priestranstiev. Táto drobnosť rozvíja paletu výsadieb v našich priestranstvách.

VÝSADBY DROBNÉ

sú výsadby drobného rozsahu vo všetkých druhoch priestranstiev. Tie sú prirodzene spojené s výsadbami stromov, povrchov a mobilnými výsadbami v celkovej krajinnej štruktúre. Kapitola sa venuje drobným výsadbám, ktoré priamo dotvárajú sieť priestranstiev. Častiam krajinných priestranstiev sa s ohľadom na prirodzenosť týchto porastov v týchto častiach venuje len v obecnej logike a nadväznosti na krajinný celok.

Východiskom pre drobnú výsadbu je rozširovanie možností a hodnôt ostatných druhov výsadieb v priestranstvách. Rozšírením je myslené doplnenie možností výsadieb stromov o úroveň kríkov a výsadieb povrchov, s výsostne ozdobnou a špecifickou funkciou so zvýšenou údržbou. Toto rozšírenie, mimo estetické kvality, prináša aj ich priestorové a kompozičné aspekty, spolu s technickými a prírodnými prínosmi, nech už ide o použitie na vymedzenie priestranstiev alebo funkčné zapojenie výsadieb do vetrolamov, prípadne opatrení pre zadržovanie vody a ďalších.

Druhová rôznorodosť drobných výsadieb sa odzrkadľuje v možnostiach ich použitia v rámci priestranstiev.

Je možné brať tak kvetinové záhony ako všeobecné okrasné vymedzenia alebo zvýraznenia významnejších objektov, ale i ako prejav komunitných aktivít v blízkosti bytových objektov. Úroveň kríkov je potom možné použiť ako priestorové vymedzenie vo forme prírodného zeleného plotu alebo doplnenia diverzity výsadieb v rámci parkových priestranstiev, prípadne ťažšie morfologických dostupných častí priestranstiev. Táto úroveň zohráva dôležitú úlohu v rámci štruktúry krajiny, keď je domovom a obživou pre mnoho živočíchov. Kríky taktiež poskytujú možnosti plodov a rozširujú tak koncepciu jedlých a komunitných záhrad. Spolu s ostatnými výsadbami sú tiež výraznou časťou botanických záhrad a arborét. Dôležitým aspektom dekoratívneho vyznenia niektorých z týchto výsadieb je farebnosť, na ktorú je vhodné myslieť. Ďalšou zložkou je čas a prejav jednotlivých drobných výsadieb v rámci špecifického časového úseku.

Údržba drobných výsadieb sa svojou náročnosťou líši u ozdobnejších záhonov a úrovne kríkov. Ozdobné záhony majú často špecifické nároky, ako je závlaha, opatera, pravidelná obnova záhonov podľa druhu výsadieb počas roka a predovšetkým ich vhodné umiestnenie, vzhľadom na miestne podmienky. Z tohto dôvodu ide teda o náročnejšiu údržbu. Podobné platí, pokiaľ ide o špecificky tvarovanú, prípadne inak upravovanú úroveň kríkov, ktoré vytvárajú vymedzenia alebo sú súčasťou kompozície priestranstiev. Naopak je tomu, pokiaľ používame kríky v ich prirodzenej podobe a pracujeme s prírodnejším vyznením ich pôsobenia v rámci priestranstiev. Vtedy nároky na ich údržbu klesajú. Vo vzťahu k nepôvodným druhom je nutné dbať o to, aby neboli používané invazívne druhy, ktorých potenciálne rozšírenie nie je v našom prostredí žiadané, ba je škodlivé.

Prístupy k drobným výsadbám a ich ďalšiemu rozvoju je podobný ako u výsadby stromov. U technologického, ekonomického, ekologického i cyklického prístupu sa tieto prístupy zhodujú. Komunitný prístup tu má však väčšie pole pôsobnosti s ohľadom na rozsah, prípadnú náročnosť údržby i možností starať sa o kus priestranstva svojpomocne jednotlivými komunitami.

Výsadby drobné sú živúcim vymedzením priestranstiev Nitry – smerovaním, dekoráciou i miestom komunít.

ROZSAH ZAVÄZUJE!

D.3.2.1 Rozľahlosť drobných výsadieb je jednou z hlavných vlastností, vďaka strednej až malej veľkosti vysadeného prvku i rozsahu, ktorý zaberá v rámci priestranstiev, od plošného pokrytia priestranstiev, po ich vyšperkovanie vo vzťahu k ich detailu. Plošnejšie pokrytie drobných výsadieb alebo ich hromadenejší výskyt je vďaka úrovni kríkov typický pre krajinné priestranstvá, prípadne rozľahlejšie priestranstvá podobného charakteru. Menší rozsah s kvalitatívne vyššou starostlivosťou je potom typický pre priestranstvá v zastavanom území.

Rozľahlosť týchto prvkov taktiež funguje ako smerovanie. V krajinných priestranstvách a nadväzujúcej štruktúre pre pohyb a život rôznych živočíchov a v rámci priestranstiev zastavaného územia potom smerovanie v pohybe, vytváraniu rôznych nárazníkových zón, oboje hraničiace vymedzovaniu pohybu pomocou pohybových prvkov detailu.

Rozľahlosť drobných výsadieb je tak javom, ktorý určuje funkčné využitie i vyznenie ich detailu a pôsobenia v celku priestranstiev, a to od dekoratívnych, po vymedzujúce a ochranné funkcie.

MALÉ JE DÔLEŽITÉ!

D.3.2.2 Významosť drobných výsadieb chápeme ako ich dôležitosť vo vzťahu k rôznym špecifickým funkciám, ktoré v rámci priestranstiev plnia, od spoločenských, po spojené s klimatickou pohodou priestranstiev.

Ide o významové a priestorové upozornenie odlišným charakterom na rôzne časti priestranstiev, alebo ich rozšírenie pre komplexné vyznenie celkov výsadieb, až po to, že tieto funkcie môžu výrazne napomôcť mikroklimatickým zmenám v priestranstvách, vďaka ich rýchlemu rastu, odolnosti voči prostrediu i výraznej evapotranspirácií. Medzi špecifické funkcie, ktoré taktiež plnia, je ich komunitné užitie, od spoločnej starostlivosti pomocou drobných výsadieb, po doplnenie komunitných záhrad v rôznych podobách, od jedlých kríkov a dekoratívnych funkcií, až k ich nepriamemu vymedzeniu v rámci priestranstiev a ich zdieľania.

Významosť drobných výsadieb tak napomáha rozvíjať ostatné druhy výsadieb svojim špecifickým pojatím detailu i schopnosti vymedzovať, dotvárať, rozvíjať komunitné aktivity, ekologicky svojou diverzitou obohacovať i ochladzovať priestranstvá.

DROBNÉ ≠ RÔZNORODÉ!

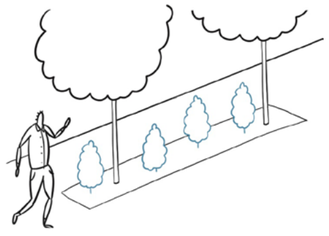
D.3.2.3 Paleta drobných výsadieb ukazuje rôznorodosť prístupov tohto druhu výsadieb a ich špecifických detailov. Základnou premisou je však koncepčnosť a ucelenosť ich použitia v rámci priestranstiev. Ide o ich aplikáciu v rámci priestranstiev s ohľadom na ich celkové estetické vyznenie. Určitá zahltenosť vnemov vo vzťahu k priestranstvám nikdy nie je vhodná.

Všetky zásahy, funkčné doplnky drobných výsadieb, dekoratívne rozšírenia a smerovania v priestranstvách by tak mali viesť k ucelenému a zrejmému vyzneniu vo vzťahu k ostatným výsadbám, detailom povrchov a prvkom tak, aby nevyvolávali priestorovú dezorientáciu, vizuálnu zahltenosť či znemožnenie zrejmých pohybových smerov mimo zamýšľaný efekt usmernenia pohybu v priestranstvách. Rôznorodosť výsadieb a ich ostatných doplnkových prvkov by nemala napomáhať vyššie zmienenému.

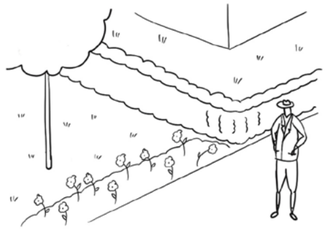
Paleta drobných výsadieb by tak mala skôr napomáhať rozvinutiu možností výsadieb ako celku, nie však jeho expresívnosti či prehnanosti na úkor priestranstiev, ktoré všetci zdieľame, ale ako šperk, pointa či ucelená funkčná vrstva výsadieb.

ROZSAH ZAVÄZUJE!

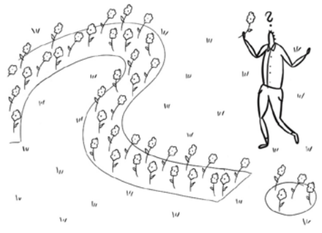
Umožni vidieť a byť videný cez drobné výsadby!

Využi drobné výsadby k vymedzeniu priestorov!

Vizuálne výrazné výsadby využívaj primerane!

D.3.2.1.1 Priehľadnosť drobných výsadieb je významným rysom bezpečného mesta. Drobné výsadby, často majúce charakter plošných kríkov, vedia v prípade nevhodného použitia vytvárať neprehľadné zákutia, pôsobiace v meste nebezpečne, čím znižujú kvalitu užitia. Dôležité je nevytvárať neprehľadné výsadby, skôr užívať nižšie prvky, cez ktoré je vidieť a v neposlednom rade myslieť na údržbu týchto výsadieb, ktoré sa veľmi ľahko vymknú kontrole pre svoju rýchlosť rastu. Vhodnou alternatívou kríkov, v prípade potreby vyššieho prvku pri zachovaní prehľadnosti, sú stromy s nízko nasadenou korunou či viackmene. V krajinných priestranstvách sa potom toto odporúčanie použije primerane, pretože vrstva kríkov je dôležitou zložkou prírodného prostredia lesov a členenia poľnohospodárskej krajiny, poskytujúcou úkryt pre celú škálu živočíchov.

D.3.2.1.2 Vymedzenie častí priestranstiev, ale i oddelenie prístupného od neprístupného, je možné pomocou drobných výsadieb. Typickým príkladom sú živé ploty, ktoré za predpokladu, že poskytujú kontakt medzi oddeľovanými priestormi, nie sú neprehľadnou vysokou hradbou, ale sú estetickým spôsobom oddelenia, či už ide o oddelenie dvoch častí priestranstva alebo priestranstva od neprístupnej plochy. Vymedzenie priestorov v rámci priestranstvá, napríklad oddelenie pochodzích a nepochodzích plôch, je potom možné pomocou nízkych živých plotov, výsadieb rôznych typov, záhonov, či kombinácie výsadieb a špecifického stavebného riešenia.

D.3.2.1.3 Primeranosť drobných výsadieb je dôležitá, aby sa mesto nezahlcovalo vizuálnym smogom. I príliš pestré a neodôvodnené použitie farebne a tvarovo pestrých drobných výsadieb zahlcuje mesto. Pre určité typy priestranstiev takáto premiéra môže byť neprimeraná. Vizuálne výrazne výsadby je vhodné používať najmä v prostredí centra mesta, v miestach s tradíciou týchto výsadieb, kde je ich prítomnosť zvykom. Naopak, v prostredí modernistického mesta sú vhodnejšie skôr prírode bližšie výsadby bez dominantnosti dekóru, ktoré viac odpovedajú prírodnému charakteru prostredia.

MALÉ JE DÔLEŽITÉ!

Zapoj do drobných výsadieb verejnosť!

Použi drobné výsadby na pojednanie rozhrania!

Pestuj biologickú rozmanitosť prostredia!

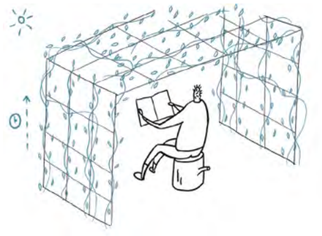
D.3.2.1.4 Puto užívateľov k priestranstvám je možné posilňovať i cez prírodnú zložku priestranstiev. Drobné výsadby sú pre ich rýchlosť rastu a rýchly vizuálny efekt, narozdiel od stromov, vhodné k priamej realizácii, v spolupráci s komunitou či priamo komunitou. K výsadbám, na ktorých sa ľudia sami podieľajú, bude vždy existovať kladný vzťah. Časť drobných výsadieb môže byť priamo realizovaná obyvateľmi. Príkladom toho sú už dnes prítomné predzahrádky panelových domov. Putom sa zároveň rozumie aj puto k danému miestu a primeranosť prostrediu. Drobné výsadby môžu nadobúdať skrz ich druhovú skladbu či vizuálnu podobu i symbolickú rovinu.

D.3.2.2.1 Predpriestor stavieb, rozhranie medzi stavbou a verejným priestranstvom, ktoré môže mať rôznu šírku, je možným miestom k užitiu drobných výsadieb. Predpriestory, žiaľ, často majú podobu zbytkovej plochy s podobou trávnika, ktorá pre svoju malú šírku pôsobí neprimerane, vzhľadom na absenciu detailu vo výsadbe povrchov. Na druhej strane, výsadby záhonov či kríkov detail majú. Skrz detail drobných výsadieb je možné zároveň akcentovať vstupy do stavieb. Záhony tvoriace predpriestor zároveň môžu slúžiť i ako opatrenie modrozelenej infraštruktúry k hospodáreniu s dažďovou vodou.

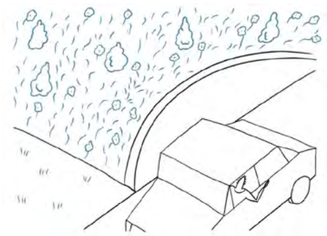
D.3.2.2.2 Diverzitu mestského prostredia je možné veľmi účelne zvyšovať drobnými výsadbami. Drobné výsadby prinášajú pridanú hodnotu nielen v estetických kvalitách, ale i v podobe biodiverzity. I na relatívne malej ploche záhonu sa môžu stretnúť desiatky druhov rastlín. Záhony sú pestrým vstupom do výsadieb povrchov a výsadieb stromov. Drobné výsadby zároveň vedia pôsobiť symbioticky s výsadbami stromov, pričom môžu tvoriť podrast, slúžiaci mimo iného k zadrží vody v koreňovej zóne. Drobné výsadby zároveň poskytujú životné prostredie a potravu pre veľký počet druhov hmyzu.

DROBNÉ ≠ RÔZNORODÉ!

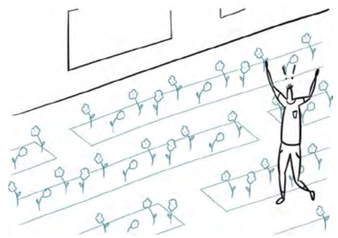
Dosiahni rýchly efekt zelene popínavými rastlinami!

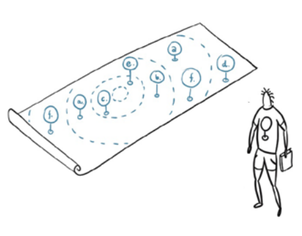
Pôdopokryvnými rastlinami pokry komplikované plochy!

Prikladaj drobným výsadbám primeranú dôležitosť!

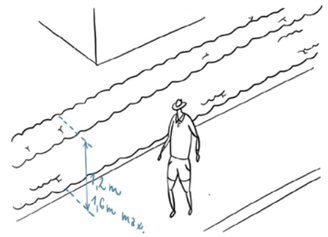
Drobné výsadby naprieč mestom rieš pestro!

Dopraj si plody drobných výsadieb!

Nechaj užívateľa pokochať sa tým, čo je za plotom!

D.3.2.2.3 Popínavé rastliny sú v mestskom prostredí žiadaným riešením zvislých povrchov stavieb a konštrukcií. Popínavými rastlinami je možné premeniť často nevzhľadné plochy, napríklad oplotenia či slepé fasády na živé plochy, ktoré sú v priebehu roka premenlivé a živé. Použitie popínavých rastlín sa netýka len nevzhľadných plôch. Popínavé rastliny môžu byť súčasťou architektúry stavieb a priestranstiev. Popínavé rastliny, v kombinácii s konštrukciou, je možné využiť k zatieneniu priestranstiev, kde nie je možné sadiť stromy, alebo k rýchlemu vytvoreniu efektu stromu. U popínavých rastlín je nutné rozlišovať tie, ktoré sú schopné prichytiť sa na konštrukciu samé a tie, ktoré potrebujú k rastu sekundárnu konštrukciu. K popínavým rastlinám je analogicky možné priradiť aj pôdopokryvné rastliny, ktoré sú schopné vytvoriť súvislý zelený koberec na miestach, tamkde nie sú vhodné podmienky pre trávnik. Pôdopokryvné rastliny sa s výhodou dajú využiť na pokrytie strmých svahov

D.3.2.2.4 Pôdopokryvné rastliny sú alternatívou ku konvenčným výsadbám povrchov. S výhodou je ich možné používať na miesta, kde užitie konvenčných výsadieb povrchov nie je možné alebo je to komplikované. Pôdopokryvné rastliny je možné použiť do stále zatienených miest, napríklad pod stromy či na strmé svahy i ako spôsob stabilizácie svahu. Pôdopokryvné rastliny sú bez problémov kombinovateľné s inými výsadbami, čím je možné tvoriť druhovo pestré prostredie, často ide naviac o rastliny s významným estetickým efektom. Ďalšou nespornou výhodou pôdopokryvných rastlín, napríklad oproti trávniku, je nižšia miera potreby údržby, a teda i úspora nákladov.

D.3.2.3.1 Zahltenosť – zdržanlivosť je škála, o ktorej je nutné uvažovať pri návrhu drobných výsadieb. Drobné výsadby, hoc špecifickým spôsobom, sú v priestranstve vnímateľné ako hmoty, na rozdiel od výsadieb povrchov. Drobné výsadby môžu tvoriť bariéru, ktorá je nie je vždy žiadaná. Zároveň drobné výsadby tvoria hmotu i vďaka svojej výrazne vizuálnej podobe. Tu je nutné zvažovať, aká miera pozornosti v priestranstve má drobným výsadbám pripadať a či neuberajú možnú pozornosť dôležitejším prvkom priestranstva. Treťou rovinou je rovina nákladov, ktoré je nutné vynaložiť na založenie a údržbu drobných výsadieb, kde rôzne druhy majú rôznu mieru náročnosti, od intenzívnych záhonov, po extenzívne samorodé záhony a ich primeranosť danému priestranstvu.

D.3.2.3.2 Variácia podoby drobných výsadieb je žiadaná v rôznych mierkových úrovniach. V rámci celku mesta je vhodné voliť primeranú podobu drobných výsadieb naprieč mestom. Je zrejmé, že drobné výsadby v centre mesta budú mať, vzhľadom na charakter prostredia, odlišnú podobu od drobných výsadieb na modernistických sídliskách či v krajinných priestranstvách. Táto potreba vyplýva z rôznych účelov daných priestranstiev a požiadaviek na ich využitie a zároveň množstva zdrojov alokovaných na údržbu. Variácia podoby na nižšej úrovni je nutná v rovine druhovej skladby, kedy sú z hľadiska odolnosti vhodnejšie druhovo pestré drobné výsadby, no v určitých situáciách, zvlášť pri užití ako dekorácie priestranstva, je možná i jednodruhová skladba.

D.3.2.3.3 Úžitok z drobných výsadieb môže mať nielen estetickú a ekologickú rovinu. Drobné výsadby môžu byť i priamym zdrojom úžitku v podobe plodov. V určitých priestranstvách, zvlášť v tých, kde predpoklad prítomnosti možného konzumenta, napríklad areáloch školskej vybavenosti, je možné vysadiť kríky a rastliny s jedlými plodmi. Špecifickým typom kumulujúcim tieto úžitky sú potom jedlé záhrady, ktoré môžu mať komunitný presah v podobe spoločnej správy záhrady a zužitkovania plodov práce. U drobných výsadieb je nutné vysadzovať také druhy, ktoré sú nezameniteľné za jedovaté, respektíve, nevysadzovať druhy, ktoré sú jedovaté. Dôležité je taktiež myslieť na to, že časť plodov využijú rôzne živočíchy.

D.3.2.3.4 Ploty v prostredí mesta majú podobné zákonitosti, či už ide o živé ploty alebo ploty vybudované. Plot by nemal byť vizuálne nepriestupnou bariérou, ktorá neumožňuje vzájomný kontakt. Z toho u živých plotov, ktoré zo svojej podstaty nemôžu byť priehľadné, plynie nutnosť limitácie ich výšky. Optimálna výška živého plota je medzi 0,9 do 1,2 metra, v krajných prípadoch je možné zvýšenie na 1,6 metra. Pri živých plotoch je nutné zabezpečiť pravidelnú údržbu tak, aby bola zachovaná primeraná výška a zároveň aby nebol prekračovaný ich pôdorys, aby plot v dôsledku prerastania živej hmoty neobmedzoval užitie priestranstva.

Koberec kvetov, trávo-bylinných spoločenstiev či len jednoduchý trávnik, v kombinácii s rôznymi režimami údržby a jemnými úpravami terénu, umožňuje nielen implementáciu zádržných opatrení pre vodu a jej vsakovanie, ale i celistvé doplnenie výsadieb o pobytový povrch a reguláciu mikroklímy priestranstiev.

VÝSADBY POVRCHOV

sú výsadby alebo výsevmi povrchov vo všetkých druhoch priestranstiev. Tie sú prirodzene spojené s výsadbami stromov, drobnými výsadbami a mobilnými výsadbami v celkovej krajinnej štruktúre. Kapitola sa venuje výsadbám povrchov, ktoré priamo dotvárajú sieť priestranstiev. Častiam krajinných priestranstiev sa, s ohľadom na prirodzenosť týchto porastov v týchto častiach, venuje len v obecnej logike a nadväznosti na krajinný celok.

Východiskom pre výsadbu povrchov je vytvorenie základu pre tvorbu priestranstiev, najmä parkových a krajinných priestranstiev. Týmto základom nie sú myslené len samotné výsadby povrchov ako spôsob čiastočnej pokrývky priestranstiev, ale i predchádzajúce drobné modelácie terénu s nimi spojené. Tieto úpravy povrchov tak umožňujú pobývanie v rámci tohto povrchu, ale i spevnenie a modeláciu miernych terénnych úprav a úprav pre zadržovanie a vsakovanie vody, na ktoré je práve plošný rozsah výsadby povrchov najlepší.

Druhová rôznorodosť výsadby povrchov odzrkadľuje možnosti ich použitia v rámci priestranstiev, najmä s ohľadom na to, či ide o pobytové povrchy alebo o povrchy viac napomáhajúce biodiverzite. Rozsah tak osciluje podľa charakteru jednotlivých osív alebo ďalších doplňujúcich metód výsadby, od intenzívne udržovaných trávnikov, cez prímesí rôznych trávo-bylinných spoločenstiev, jarných cibúľ, až k celoročne kvitnúcim lúkam, podrastovým spoločenstvám a extenzívnym travinám. Špecifickou formou pre záchyt vody sú potom takzvané dažďové záhrady, ktoré sú tvorené špecifickou druhovou skladbou, ktorá znesie prívalový dážď i suchšie podmienky. Blížiac sa extenzívnym formám výsadieb povrchov v spojitosti s kríkmi, vzniká prostredie pre pohyb a pobývanie rôznych živočíchov a podporu biodiverzity. Farebnosť a jej premena je pre túto časť výsadieb zásadná i s ohľadom na dôležitosť premeny v čase a prejavu týchto výsadieb v podobe rôznych kvitnúcich porastov a ich zmien.

Údržba výsadieb povrchov je vo vzťahu k ich rozsahu zásadná. Nastavenie správneho manažmentu údržby je úzko spojené s charakterom priestranstiev, podobne ako je upratovanie spojené s pevnejšími povrchmi. Intenzívne udržiavané a sekané sú najmä plochy, ktoré sú tak i užívané a opačne. Dochádza k rozloženiu údržby, šetreniu energie a cielenej podpore šírenia biodiverzity v rozsiahlych územiach zastavaného územia. Inde sa zväčša udržuje iba okolie spojníc krajinných priestranstiev, časti spojené s ochranou prírody potom v úplne inom režime (ponechávaním tlejúcich prvkov a podobne). Všeobecne sú potom povrchy viac náchylné na podmienky spojené s vlhkosťou, podľa ktorej sa niektoré výsadby i prejavujú. Intenzívne udržované trávniky je nutné vybaviť možnosťou závlahy vo vzťahu k ich vysychaniu a degradácii. U extenzívne udržovaných porastov sa väčšinou k trvalej závlahe touto formou nepristupuje.

Prístup k výsadbám povrchov a ich ďalšiemu rozvoju je podobný ako u výsadby stromov. U technologického, ekonomického, ekologického i cyklického prístupu sa tieto prístupy zhodujú s ostatnými výsadbami.

Komunitný prístup sa dá, podobne ako u drobných výsadieb, rozšíriť o výraznejšiu komunitnú zložku v rámci údržby prostredia a spoločného starania sa o tento druh výsadieb, prípadne vedeniu jednotlivých skupín užívateľov ku vzťahu so svojim okolím.

Výsadby povrchov sú živúcou pokrývkou priestranstiev Nitry – vsakovaním, diverzitou i miestom hodnotného pobývania.

VÝSADBY SÚ POVRCHMI!

D.3.3.1 Pokrývka povrchu, tvorená výsadbou povrchu, je výsledkom zvolenia vhodných výsadieb, technologických postupov a usporiadania priestranstva v zmysle schopnosti vytvárať celistvé plochy homogénnej kvality v rámci jednotlivých typov.

Kvalita a typ pokrývky definuje pôsobenie priestranstva na užívateľa, zvlášť u parkových priestranstiev, u ktorých je pokrývka jedným z kľúčových prvkov.

Pokrývka výsadbou povrchov je zraniteľným prvkom priestranstva, na ktorom je veľmi rýchlo vidieť chybné riešenie. Proti celistvosti pokrývky pôsobia prírodné faktory, zvlášť v letných mesiacoch, kedy vplyvom sucha a tepla rýchlo podlieha degradácii. Zároveň ju ovplyvňuje i režim údržby, ktorý môže pôsobiť pozitívne i negatívne, v kombinácii s prírodnými faktormi a záťažou užívateľov, ktorí si, napríklad v prípade zlého trasovania komunikácií, môžu urobiť z pokrývky promenádu, a tým ju nenávratne poškodiť.

Pokrývka je zároveň priestorom pre implementáciu súdobých riešení v oblasti verejnej zelene, s ohľadom na zmierňovanie dopadov klimatickej zmeny, napríklad opatrení pre hospodárenie s dažďovou vodou, či zvyšovanie biodiverzity prostredia.

TERÉN A UŽITIE VEDIE!

D.3.3.2 Záťaž, ktorej sú výsadby povrchov vystavené, je daná užívaním priestranstva. Najväčšej záťaži sú vystavené špecifické povrchy slúžiace k športu, najnižšej extenzívne povrchy krajinných priestranstiev.

Nepriamo je potom záťaž daná i morfológiou, kedy sú svažité situácie vystavené záťaži erózie toku vody, vymývania osiva či odnosu ornice, ktorá pôsobí proti celistvosti pokrývky.

Špecifickému druhu záťaže sú vystavené štrkové trávniky, využiteľné na zatrávnenie občasných parkovacích státi. Štrkový trávnik môže byť krátkodobo vystavený zaťaží jazdiacich a stojacich vozidiel, po ktorej obvykle nasleduje čas na regeneráciu.

V prostredí mesta sa v dohľadnej dobe bude vyskytovať čím ďalej, tým viac zelených striech budov, ktoré sú súčasťou priestranstiev. Verejne prístupné zelené strechy z iných priestranstiev je pre účely manuálu nutné považovať taktiež za priestranstvá. Zelené strechy sú vystavené odlišnému typu záťaže než výsadby povrchov na prírodnom teréne, z dôvodu limitovanej mocnosti substrátu, ktorý má limitovanú schopnosť prenosu vlahy, odolnosti voči prehrievaniu a náročnosti fyzického zaťaženia samotnej nosnej konštrukcie.

ČO ZASEJEŠ, SPRAVUJEŠ!

D.3.3.3 Údržba výsadieb a jej režim je nevyhnutnou súčasťou návrhu takýchto riešení. Výsadbou fáza života výsadieb akurát začína, preto by po vysadení mala nastať správna a pravidelná údržba. Vhodné je mať nastavený primeraný režim údržby vo všetkých fázach života výsadby tak, aby sa dobre ujala, prispôsobila podmienkam stanoviska v období po vysadení a aby prosperovala. Odlišné budú režimy pre rôzne výsadby povrchov.

Údržba výsadieb tvorí významnú položku rozpočtu miest. Preto je voľba údržby a spôsob jej realizácie i otázkou obecnej náročnosti. Potrebné je nastaviť pestrú škálu režimov údržby tak, aby vyhovovala potrebám priestranstva i ekonomickým ukazovateľom. Časť údržby môže byť delegovaná i na obyvateľov či komunity, napríklad skrz delegáciu časti mestskej zelene do dočasného užívania užívateľom.

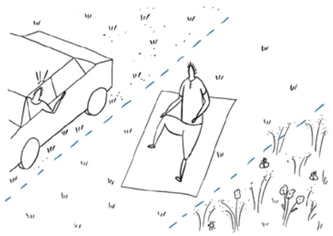
Menšia miera údržby, zvlášť u výsadieb povrchov, ktoré sú pravidelne kosené, nemusí byť nutne spojená s pocitom zanedbanosti. Práve naopak, možné je menšiu mieru údržby kompenzovať estetickými a ekosystémovými benefitmi.

VÝSADBY SÚ POVRCHMI!

Rozlož výsadby povrchov podľa užitia priestranstva!

Povrchy navrhuj s ohľadom na užitie priestranstva!

D.3.3.1.1 Skladba výsadieb povrchov a ich pozícia v rámci priestranstva má byť navrhnutá s ohľadom na predpokladanú záťaž, užitie, pohyb a intenzitu pohybu. Výsadba povrchov tým, že nie je bariérou pohybu, je náchylná k znehodnoteniu, pokiaľ sa nachádza v mieste toku ľudí, tam, kde by mal byť spevnený povrch. Zároveň je žiadané uvažovať o rozložení výsadieb povrchov i s ohľadom na typ priestranstva, kde sa niektoré priestranstvá dokážu zaobísť bez nich, no iné sú na nich priamo založené. Na miestach, kde je prítomnosť výsadby povrchov nehospodárna a neúčelná, ako napríklad úzke pásy trávy medzi komunikáciami, je vhodnejšie zvoliť drobné výsadby, ktoré majú obvykle i väčšiu ekologickú hodnotu než bežný trávnik alebo iné riešenia.

D.3.3.1.2 Povaha výsadieb povrchov môže nadobúdať pestrú škálu podôb, od dokonale upraveného parkového trávnika, po prakticky bezzásahové plochy s extenzívnou sečou. Povaha povrchu je do značnej miery definovaná predpokladaným užitím a zároveň viazaná na možnosti údržby a jej primeranosť. Intenzívne užívané plochy vyžadujú intenzívnu údržbu, plochy krajinných priestranstiev si vystačia s minimom údržby. Režim údržby má bezprostredný vplyv na náklady vynaložené na údržbu. Zároveň platí, že je v rámci priestranstva žiadané mať rôzne charaktery výsadieb povrchov tak, aby bolo vytvorené pestré prostredie i v zmysle ekologickom. Výsadby povrchov sa svojim charakterom nevylučujú ani s využitím na dopravné stavby, kde je veľmi účelné, s ohľadom na retenciu vody, riešiť parkovacie státia ako zatrávnené.

TERÉN A UŽITIE VEDIE!

Pracuj s terénnou modeláciou výsadieb povrchov!

D.3.3.2.1 Morfológia terénu vie byť významnou kvalitou priestranstva, široko využiteľnou na príjemné pobývanie, ale aj udalosti. Trávnatý koberec vie byť zvlnený, nemusí ísť len o rovinu. Výsadby povrchov sú veľmi dobre aplikovateľné na jemné terénne modelácie. Priestranstvá je možné úpravami terénu členiť na rôzne podpriestory alebo ich využívať ako bariéru proti limitom územia, ako napríklad rušná komunikácia. Na druhej strane je nutné, aby morfológia v priestranstve nevytvárala neprehľadné situácie, ktoré môžu znižovať bezpečnosť priestranstva.

POKRYTIE

Pokry strešnú krajinu plochých striech zeleňou!

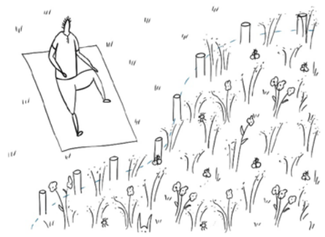

D.3.3.2.2 Pokrytie stavieb výsadbou povrchov, napríklad v podobe plochých zelených striech, sa stáva nutnosťou, s ohľadom na potrebu zadržiavania zrážok v mieste dopadu, ale aj s ohľadom na pobytové využitie striech. Pod pojmom plochá zelená strecha je dnes nutné rozumieť intenzívne osadenú plochu s dostatočnou mocnosťou substrátu, v ktorej dokážu rásť i väčšie drobné výsadby, ba stromy, nie rozchodníkmi osadenú strechu s mocnosťou substrátu v jednotkách centimetrov.

ČO ZASEJEŠ, SPRAVUJEŠ!

Intenzívne kos len tam, kde to je nutné!

Zvyšuj zadržiavanie vody vhodnými opatreniami!

D.3.3.3.1 Biodiverzita výsadieb povrchov je definovaná režimom údržby. Intenzívne udržiavané výsadby povrchov nie sú veľmi pestré, no v meste majú obvykle najvyššie zastúpenie z prevádzkových a estetických dôvodov. Vhodné je zvyšovať diverzitu plôch priestranstiev tým, že vedľa konvenčných, intenzívne udržiavaných plôch, bude časť plôch ponechaná s voľnejším režimom údržby, napríklad lúčne porasty s režimom kosenia dva až trikrát do roka. Tieto plochy dokážu poskytnúť útočisko živočíchom, ktoré by v intenzívne kosenom trávniku nemali šancu prežiť. Tieto plochy sú vhodné aj pre krajinné priestranstvá, rovnako aj pre priestranstvá v centre mesta, kde svojou farebnosťou a druhou skladbou môžu pôsobiť viac ako drobná výsadba než výsadba povrchu.

D.3.3.3.2 Zadržiavanie vody v mestskom prostredí a jej následné vsakovanie a odpar je vhodné realizovať vo výsadbách povrchov, vzhľadom na ich plošnú rozľahlosť. Štandardne riešené povrchy sú schopné zadržiavať vodu len v určitej miere, danej retenčnou schopnosťou pôdy. Pri intenzívnych dažďoch to nemusí stačiť. Preto je vhodné v rámci výsadieb povrchov a ich terénnej modelácie realizovať opatrenia zvyšujúce zadržovanie vody, napríklad prieľahy, suché poldre či vsakovacie opatrenia. Do týchto opatrení je následne vhodné zvádzať nekontaminovanú dažďovú vodu zo spevnených povrchov či striech objektov.

Osvieženie prírodou, i keď chvíľkové, umožňujú drobné či väčšie prvky kvetináčov, zelené tunely a striešky prístreškov. Zvyčajne sa objavujú tam, kde z rôznych dôvodov nie je možné umiestiť trvalejšie riešenie, prípadne tam, kde chceme dočasne spríjemniť či vymedziť časť priestranstiev, hoci len na chvíľu.

VÝSADBY MOBILNÉ

sú výsadby s vlastným substrátom, ktorý je oddelený od priestranstva vo všetkých druhoch priestranstiev. Tieto výsadby, spolu s výsadbami stromov, drobnými výsadbami a výsadbami povrchov, spolutvoria celkovú krajinnú štruktúru. Kapitola sa venuje mobilným výsadbám, ktoré priamo dotvárajú sieť priestranstiev. Častiam krajinných priestranstiev sa s ohľadom na špecifický druh výsadby nevenuje.

Východiskom pre mobilnú výsadbu je doplnenie možností a hodnôt ostatných druhov výsadieb v priestranstvách. Doplnením je myslené využitie unikátnych možností mobilných výsadieb, ktorou je možnosť umiestniť výsadby tam, kde by to inak z rôznych dôvodov nešlo. Toto doplnenie umožňuje vymedziť časti priestranstiev, prípadne pracovať s nedostatočným aktuálnym stavom výsadieb v mieste umiestnenia a nahradiť tak dočasne chýbajúce výsadby. Je tak umožnená aj iná pridružená a rozširujúca funkcia, spojená s vlastnosťami prvkov detailu tohto manuálu.

Druhová rôznorodosť mobilných výsadieb sa tu ruka v ruke stretáva s dizajnovými možnosťami prvkov detailu tohto manuálu. Diverzita je daná rôznymi kombináciami materiálových, dizajnových a výsadbových riešení, podporených dočasnosťou týchto riešení. Najmenej častými sú mobilné výsadby stromov, kvôli svojej náročnosti, najčastejšie potom mobilné varianty drobných výsadieb. V rámci aplikácie výsadieb povrchov ako mobilných výsadieb, sa dá hovoriť o rôznych výsadbách vo forme menších zelených striech, spojených s prvkami tohto manuálu, prípadne riešeniami časti užitia. Možnosti hybridizácie foriem tejto skupiny výsadieb a prvkov sú tak, viacmennej, obmedzené iba invenciou ich autorov. Materiálové riešenie sa tak prevažne odvíja s ohľadom na požadovanú funkciu, trvácnosť alebo hmotnosť. Hmotnosť je využívaná najmä v prípadoch, keď sú výsadby spojené s pohybovými prvkami, ktoré moderujú pohyb. Úžitok funkcie je zas možné rozvinúť špecifickým materiálovým i dizajnovým riešením, pokiaľ ide o hrantíky s výlučne kvetovou výzdobou alebo debničky pre komunitné pestovanie rôznych druhov užitých alebo iných rastlín. Trvácnosť je potom jedna z hlavných vlastností prvkov detailu tohto manuálu. Tento druh výsadieb je veľmi spätý s časťou Užitie.

Údržba mobilných výsadieb je náročnejšia vo vzťahu k ich väčšej citlivosti, k poškodzovaniu i špecifickej forme závlahy, prípadne iného druhu starostlivosti o tieto výsadby, pokiaľ nie je použitý typizovaný prvok, ale atypické riešenie je oprava nosiča mobilnej výsadby náročnejším procesom. Je vhodné dôsledne uvažovať o použití podobného riešenia mobilnej výsadby. Vhodným sa stáva ako opakovaný prostriedok pre oživenie a naštartovanie užívania rôznych mentálne zanedbaných priestranstiev.

Prístup k mobilným výsadbám a ich ďalšiemu rozvoju je zaujímavý, s ohľadom na ich špecifickosť ako hybridu s prvkom detailu. Technologický prístup tak môže využívať okrem merania stavu výsadby i všetky ďalšie IOT („internet of things“) technológie. Ekonomický prístup môže vyplývať z nového použitia tohto druhu výsadby na inom mieste. Ekologický prístup v menších rozsahoch sa nerozvíja podobne ako cyklický prístup, pokiaľ nie je súčasťou iného špecifického procesu. Komunitný prístup však naplno využíva možnosti mobilných výsadieb, v kombinácii s prvkami detailu tohto manuálu. Vznikajú tak rôzne formy, ktoré sú niekedy dočasného charakteru.

Výsadby povrchov sú živúcim doplnkom priestranstiev Nitry – vyhranením, instantnosťou i prvkami pobývania.

ROZVÍJAJ, NEZAHĽŤ!

D.3.4.1 Nutnosť mobilných výsadieb je kľúčovou otázkou, ktorú si je nutné položiť pri návrhu ich umiestnenia. Mobilné výsadby by mali byť používané v situáciách, keď neexistuje spôsob, ako realizovať výsadbu v teréne, prípadne vtedy, keď je dôraz na efekt vyvolaný mobilnou výsadbou, napríklad, keď je žiadaný rýchly efekt doplnenia mobiliára.

Nutnosť je dobre zvážiť i s ohľadom na životnosť, a teda náklady na zriadenie mobilnej výsadby, ktoré majú dve roviny, a to náklady na výsadby samotnú, strom, krík či trvalky a rovinu nákladov na kontajner nesúci výsadbu, ktorý môže dosahovať významnú hodnotu, zvlášť u trvalejších a dlhodobo odolných riešení.

Rastlina vysadená ako mobilná je náchylnejšia na výkyvy počasia a sucho, vzhľadom na obmedzené množstvo substrátu a nemožnosť čerpania zdrojov vody z väčšej hĺbky pôdy. Mobilná výsadba je i preto významne odkázaná na pravidelnú údržbu. Takýto režim sú schopné zvládať krátkodobé kvetinové výsadby so životnosťou v jednotkách rokov, ponúkajúce výrazný estetický efekt. Nie vždy je to vhodné u stromov. Po nutnosti je vhodné pýtať sa i s ohľadom na prosperitu výsadby.

DOPLŇUJ A NEZAVADZAJ!

D.3.4.2 Doplnok skladby výsadieb či mobiliára priestranstva, ktorým sa zvýši vizuálna, ale i funkčná pestrosť priestranstva, je možné realizovať pomocou mobilnej výsadby. Možné je kombinovať mobilné výsadby aj s ďalšími prvkami priestranstva, napríklad mobiliárom pre dosiahnutie silnejšieho efektu. Mobilná výsadba, majúca charakter prevažne drobného detailu v priestranstve, je do takýchto prvkov dobre integrovateľná. Zároveň môže byť mobilná výsadba aj prvkom použiteľným na vymedzenie jednotlivých častí priestranstva.

Veľkou výhodou mobilných výsadieb môže byť ich zameniteľnosť, kedy je možné dodať často statickým a trvalo zariadeným priestranstvám dynamiku skrz obmenu mobilných výsadieb v čase, napríklad podľa sezóny a vhodnosti tej-ktorej výsadby pre dané ročné obdobie. Doplnok môže byť vďaka tomu na mieru šitý konkrétnej situácii či udalostiam.

Na druhej strane, v duchu druhej časti hesla, by mali byť dočasné výsadby realizované tak, aby boli užitočným doplnkom a nevytvárali v priestranstve prekážky užívaniu. Výsadby za každú cenu, nielen mobilné, môžu byť kontraproduktívne a práve naopak, znížiť úžitkovú hodnotu priestranstva.

TVAR SLEDUJE FUNKCIU!

D.3.4.3 Produkt, ktorý je nositeľom mobilnej výsadby, napríklad kvetináč, je neoddeliteľnou súčasťou kompletu mobilnej výsadby. Bez produktu mobilná výsadba, až na okrajové situácie, nemôže existovať. Téma produktu a jeho voľba, je veľmi úzko previazaná s kapitolou pobytových, ale i pohybových prvkov. V konkrétnych prípadoch môže podoba kvetináča variovať, od lavičky po prvok brániaci vjazdu vozidiel.

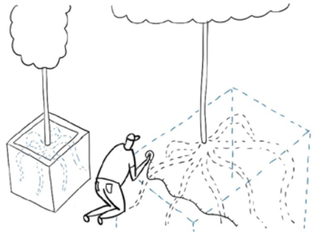
Vzhľadom na podobnú podobu s vyššie uvedenými prvkami, je u produktu vhodné sledovať obdobné kritéria dizajnu, ale i pozície.

Z hľadiska dizajnu je vhodné držať v meste používaný dizajnových rad mobiliáru priestranstiev. V prípade významných priestranstiev by dizajn produktu mal byť súčasťou návrhu priestranstva i v hypotetickej rovine, pre prípad budúceho umiestnenia.

Špecifickou kategóriou sú jestvujúce, prevažne betónové kvetináče, z druhej polovice 20. storočia, ktoré sú v meste prítomné a často neslúžia k výsadbám. Nad významom týchto prvkov je nutné sa zamyslieť a prípadné nepotrebné kusy odstrániť a tie potrebné osadiť výsadbami alebo doplniť chýbajúce pobytové prvky, napríklad dosky lavíc.

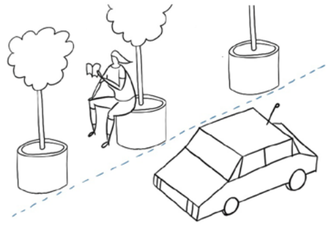
ROZVÍJAJ, NEZAHĽŤ!

Mobilné výsadby považuj za spestrenie, nie riešenie!

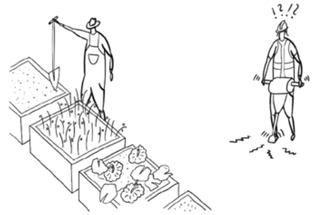
DOPLŇUJ A NEZAVADZAJ!

Keď je nutné, štruktúruj mobilnou výsadbou!

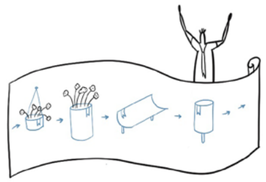

TVAR SLEDUJE FUNKCIU!

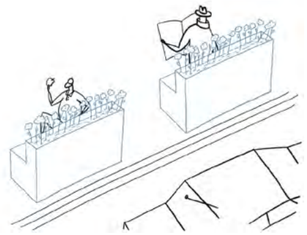
Dopomôž pobývaniu mobilnými výsadbami!

Vzhľad kvetináčov rieš v súlade s priestranstvom!

Kombinuj mobiliár s mobilnými výsadbami!

D.3.4.1.1 Obmedzenia mobilných výsadieb sú dané ich základným rysom - mobilnosťou. Tým, že majú byť mobilné, nemôžu byť hmotné, teda množstvo -hmotnosť substrátu, v ktorom môže výsadba rásť, je limitované potrebou manipulácie. Väčšinou je teda škála druhov mobilných výsadieb redukovaná na výsadbu kvetín v črepníkoch, či hmotnejšie výsadby kríkov a malých stromov v kontajneroch. Takto vysadené rastliny majú sťažené životné podmienky, ktoré sa zvlášť u stromov podpisujú na ich dĺžke života. Mobilné výsadby nie sú súčasťou spojitej pôdy, kde sa môže šíriť vlaha, preto sú mimoriadne náročné na údržbu. Z týchto dôvodov je nutné o mobilných výsadbách uvažovať ako o dočasnom riešení, respektíve, periodicky obnovovanom riešení. Bez údržby a obnovy sú potom výsledkom prázdne kvetináče, tvoriace negatívny dojem z priestranstva.

D.3.4.1.2 Deficit zelene v priestranstvách, kde zeleň z rôznych dôvodov nie je alebo nemôže byť, je možné kompenzovať mobilnými výsadbami. Dôležité je mať na pamäti, že i s ohľadom na sezónnosť dočasných výsadieb kvetín či obmedzenú životnosť dočasných výsadieb stromov je nutné mobilné výsadby považovať za krátkodobé riešenie, napríklad po dobu, kým potreba mobilných výsadieb pominie. Trvalým riešením bude vždy len správne prevedená výsadba stromu či drobná výsadba do prirodzeného terénu. Mobilné výsadby, v kombinácii s iným druhom využitia, napríklad mobiliárom, môžu kompenzovať i deficit kvalitného pobývania, napríklad formou prvku dočasného pobývania, ako je parklet.

D.3.4.2.1 Definovanie špecifickej časti priestranstva, miest a podpriestorov, či ich vzájomné oddelenie je možné pomocou mobilných výsadieb. Možná je tiež kombinácia mobilnej výsadby a sedacieho pobytového prvku. Táto možnosť je zvlášť vhodná pri dočasnom pobývaní či udalosti, keď sa časť priestranstva užíva iným než obvyklým spôsobom. Mobilné výsadby môžu zároveň slúžiť ako kultivovaný a aspoň trochu estetický druh zábrany, napríklad proti vjazdu či parkovaniu vozidiel, respektíve, ako opatrenie chrániace časť priestranstva užívanú výhradne chodcami. Vzhľadom na výšku kvetináča pre mobilnú výsadbu je takáto výsadba chránená pred zničením vozidlami.

D.3.4.2.2 Pomôckou sa mobilné výsadby stávajú v prípadoch, keď ich význam presahuje len výlučne estetické kvality, obvykle vtedy, keď majú aj inú funkciu. Príkladom môžu byť mobilné výsadby v záhradách ako typ dočasného pobývania, kde sa v kvetináčoch pestuje zelenina na miestach, kde to iným spôsobom kvalita pôdy neumožňuje. Bez mobilnej výsadby by dočasné pobývanie v tomto prípade nebolo možné. Podobné platí i pri kombinácii s mobiliárom.

D.3.4.3.1 Kvetináč je obvykle nositeľom náplne mobilných výsadieb. Kvetináč môže mať rôzne podoby, veľkosti a spôsoby umiestnenia v priestranstve. V prípade, že je mobilná výsadba súčasťou komplexného riešenia priestranstva, je nutné, aby podoba kvetináča korešpondovala s dizajnovým jazykom návrhu. Napríklad, aby bola príbuzná s dizajnom sedacieho mobiliáru u voľne stojacich mobilných výsadieb, respektíve s dizajnom verejného osvetlenia u závesných kvetináčov. V ostatných prípadoch bude podoba zvolená primerane prostrediu. Predsa len, mobilné výsadby sú využívané často ako predstupeň budúcich úprav dnes zanedbaných priestranstiev, kde je o nadväznosti na ich dizajnový jazyk ťažké hovoriť.

D.3.4.3.2 Mobiliár v priestranstvách, zvlášť sedací, môže byť veľmi účelne kombinovaný s mobilnými výsadbami. Posedenie v blízkosti rastlín vie byť príjemné. Naviac mobilná výsadba môže byť i nositeľom ďalších kvalít, napríklad protihlukového oddelenia či určitej zábrany, oddeľujúcej mobiliár od okolia. Zároveň je táto kombinácia výhodná z hľadiska efektívneho využitia priestoru, pretože priestorové nároky kombinácie prvkov sú nižšie než pri jednotlivých prvkoch.

U

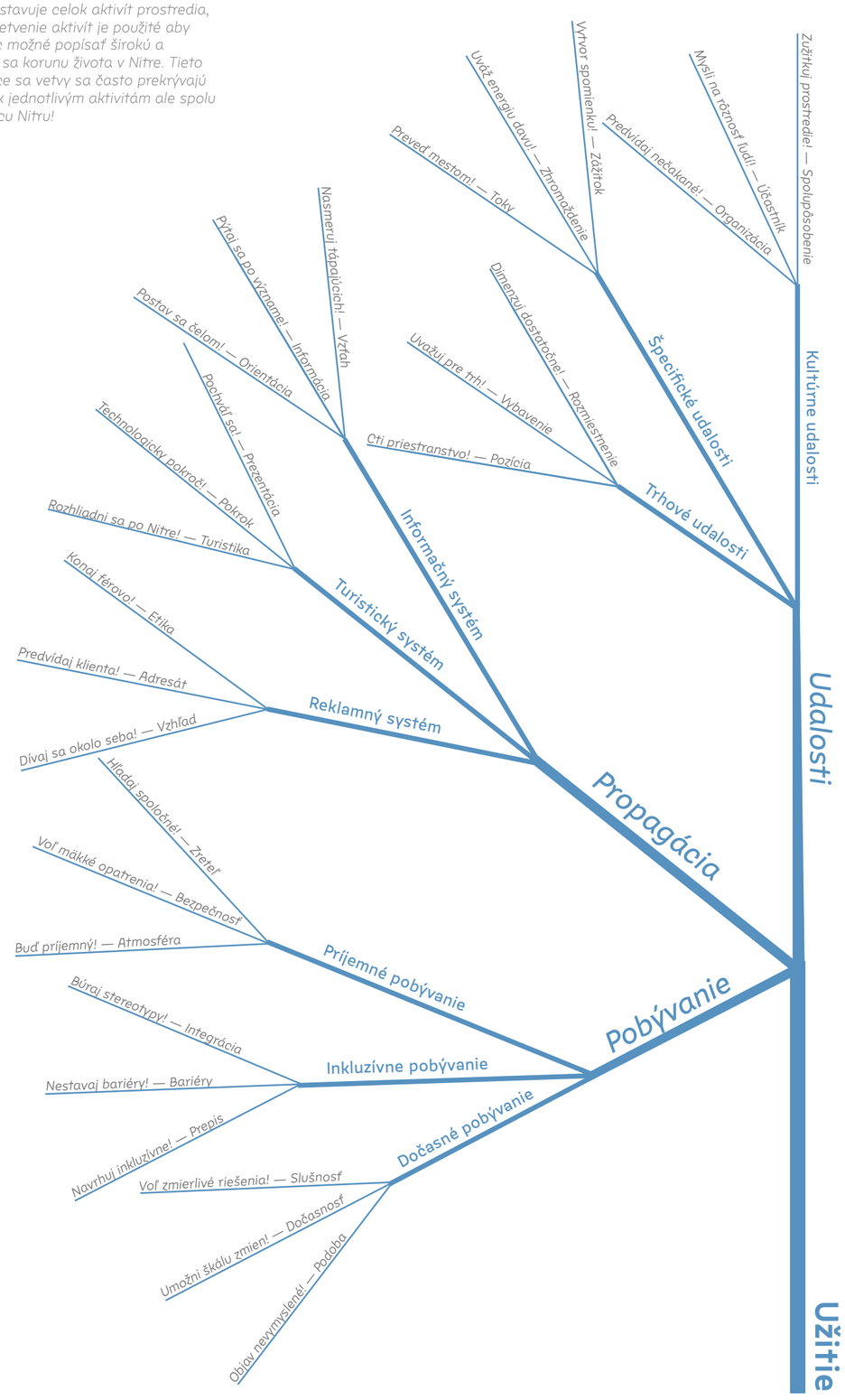

X

UŽITIE

je životom priestranstiev Nitry. Nitry, v ktorej môže žiť každý užívateľ bez rozdielu. V priestranstvách pre všetkých nemá degradácia užitia miesto. Nech ide o nepochopenie alebo cielené vytváranie bariér. Táto mäkká kvalita sa zložito kvantifikuje, no o to je jej premietnutie do návrhov priestranstiev dôležitejšie. Užitie je spolutvorcom občianskej spoločnosti a kvalitných medziľudských vzťahov, ktoré sú založené na tolerancii a pochopení. Všetci užívatelia priestranstiev Nitry tak tvoria Nitru živúcu.

Užitie predstavuje celok aktivít prostredia, základné vetvenie aktivít je použité aby bolo vôbec možné popísať širokú a rozvíjajúcu sa korunu života v Nitre. Tieto rozrastajúce sa vetvy sa často prekrývajú vo vzťahu k jednotlivým aktivitám ale spolu tvoria živúcu Nitru!

Užitie je kvalitatívnym kritériom trávenia času v priestranstvách. Na túto požiadavku musia byť priestranstvá bez rozdielu schopné reagovať. Za predpokladu, že je smerovanie užitia v súlade s náplňou a koncepciou priestranstva, je možné v priestranstve realizovať náplne nad rámec jeho bežných funkcií. Pri dostatočnej miere tolerancie k priestranstvu aj užívateľom by mali bez problémov zniesť programové náplne, ktoré sú v ich prospech. Miera programu, primeraná konkrétnemu priestranstvu, je nastavená v zadaní priestranstva, založenom na pochopení ich významovosti a charakteru. Zároveň je nutné vždy myslieť na ďalšie možnosti, ktoré sa dnes zložito predvídajú a ponechať priestranstvám určitú mieru voľnosti užitia. Užitie je aj o umožnení náhodného a neplánovaného, o slobode bytia v priestranstvách bez rozdielu.

Čo je užitie? Užitie je čokoľvek, čo sa v priestranstve môže udiať - od veľkých koncertov, až po nesmierne pestrú každodennú všednosť pobývania. Užitie je priemet pestrosti užívateľov, v kombinácii s pestrosťou premien priestranstiev naprieč rokom, či už v dôsledku prirodzeného pôsobenia ročných období alebo premenlivosti dejov v priestranstvách samotných.

Pre potreby popisu sú definované tri množiny užitia, majúce viac samostatnú podobu častí manuálu - Udalosti zaoberajúce sa spôsobom, ako v priestranstvách organizovať hromadné akcie, Propagácia venujúca sa možnostiam a limitom informovania v prostredí mesta a Pobývanie ukazuje cestu, ako tvoriť príjemné mesto pre každého. Jednotlivé časti manuálu sú koncipované tak, že vedia obstáť sami o sebe, sú tak obecnými kvalitatívnymi kritériami priestranstiev.

Užitie je v týchto troch častiach manuálu popísané a zasadené skrz pravidlá a odporúčania do kontextu aktuálnych tém, ale aj stále platných, generáciami overených múdrostí, ktoré je žiadané opakovať. Každá táto časť je delená na trojicu tém, základných pravidiel, pre každú tému definuje trojicu kategórií, ktoré popisujú aspekty všeobecného prístupu - etiky, usporiadania a detailu, platné pre danú tému. Jednotlivé zložky časti manuálu si kladú za cieľ popísať rozvinutie týchto aspektov pre jednotlivé javy, s ohľadom na priemet do priestranstiev a vzťah k užívateľom. Rozhodne nie je možné považovať toto rozvinutie za konečné a úplné a je možné ho doplniť ďalšími príkladmi daného pravidla.

Východiská dobrého užitia, predstavené v analytickej časti, sú premietnuté do konkrétnych pravidiel a odporúčaní, aplikovateľných na užitie. Užitím nie sú také činnosti, ktoré nie sú žiadúce pre priestranstvá z ľubovoľných dôvodov.

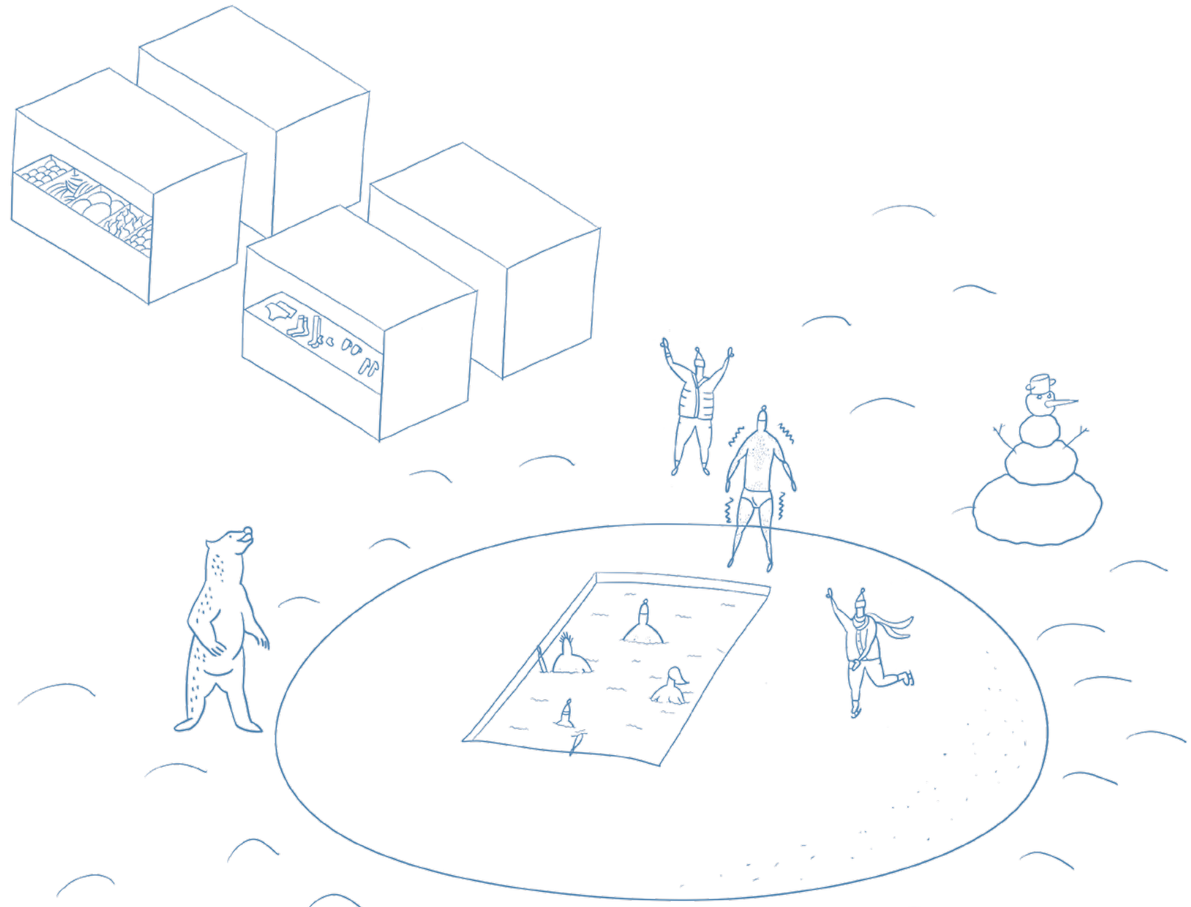
Rovnako, ako je užitie mäkko definovanou kategóriou, aj samotné pravidlá a odporúčania, v snahe postihnúť možnú pestrosť podôb užitia, sú radšej dobrou radou, ktorou je vhodné sa riadiť. Heslom nech je „Pomôž a neuškoď.“

Cieľom užitia je popísať pravidlá pre pestrú škálu situácií, ktoré v priestranstvách môžu nastať a definovať spôsob, ako urobiť užitie čo najprijemnejším širokému okruhu užívateľov, vrátane stanovenia základných procesov vedúcich k cieľovému stavu.

Cieľový stav je možné charakterizovať ako stav, keď je Nitra naozaj živúcou. V priestranstvách sa deje pestrá škála organizovaných aktivít, naprieč obdobím roka a pozíciou v rámci mesta a zároveň sa v priestranstvách uskutočňuje pestrá škála neorganizovaných aktivít, realizovaných samotnými obyvateľmi, ktorí majú vrelý vzťah k ich priestranstvám a radi v nich trávia svoj čas.

U1

UDALOSTI *sú krátkodobým vzruchom v priestranstvách, keď sa všedné stáva nevšedným, zanechávajúc zážitok, ktorý môže pretrvať v pamäti či zároveň všednou chvíľou, ktorú je možné zažívať v pravidelných intervaloch. Nech ide o kultúrne, špecifické či trhové udalosti, ich pôsobenie na priestranstvá je prejavom ich dôstojnosti, nezameniteľnosti i hodnotnej všednosti nášho každodenného prostredia. Udalosti sú signálom pestrého užitia priestranstiev a ich možností.*

Udalosti sú aktívnou zložkou užitia priestranstiev. Udalosti vnášajú do priestranstiev dynamiku a vzruch, toľko odlišných od bežných dejov, hoc môžu byť sami o sebe bežnými. Udalosti sú príležitosťou k zažívaniu priestranstiev.

Možnosť usporiadania udalostí by mala byť daná pre všetky hlavné a vedľajšie priestranstvá za predpokladu, že to nie je v rozpore s primárnym užívaním priestranstiev a ich podobou. Samotné priestranstvá majú byť na udalosti po materiálno-technickej stránke pripravené.

Dlhodobým cieľom by mala byť podpora udalostí vo viac okrajových častiach Nitry, nielen v samotnom ťažisku tak, aby boli udalosti prístupné čo najširšiemu okruhu potenciálnych návštevníkov. Prístupnosť v zmysle blízkosti je jedným z aspektov nízkoprahovového využitia.

Do budúcnosti by mal byť zhodnotený potenciál výstaviska Agrokomplex, ktoré by nemalo byť len areálom za plotom, ktoré je síce živé, no len raz za čas a len pre určitých ľudí. Výstavisko by malo byť smerované k premene na živšie a otvorenejšie priestranstvo, minimálne s režimovým prístupom. Úlohou Agrokomplexu dnes nie sú len výstavy súvisiace s poľnohospodárstvom, ale udalosti ako také v celej šírke významu slova, ktoré budú prístupné širokému okruhu návštevníkov počas celého roka. Zachovanie udalostí s poľnohospodárskou tematikou, ako silným motívom celého výstaviska popri iných udalostiach, je do budúcnosti žiadané.

Nehľadiac na aktivity spojené so zaradením Nitry medzi medzinárodné kultúrne centrá, boli nastavené procesy, ktoré sú do budúcnosti prísľubom pestrej ponuky kultúrnych a iných udalosti. Žiadané je zhodnotiť a pretaviť tieto aktivity do fyzickej podoby, do udalostí a života v Nitre.

Časť manuálu Udalosti pozostáva z troch kapitol - Kultúrne udalosti, Špecifické udalosti a Trhové udalosti. Jednotlivé kapitoly sú delené na tri základné skupiny pravidiel so záberom od celku k detailu, venujúc sa pozícii prvku v priestranstve a väzbou na širší kontext, usporiadaním prvkov a vzájomnými väzbami medzi nimi a v najnižšej úrovni detailu. Spolu je predstavených 60 rád, odporúčaní a pravidiel, venujúcich sa téme udalostí. Tie sú všeobecnými návodmi pre niektoré bežné situácie, vznikajúce vo vzťahu k priestranstvám.

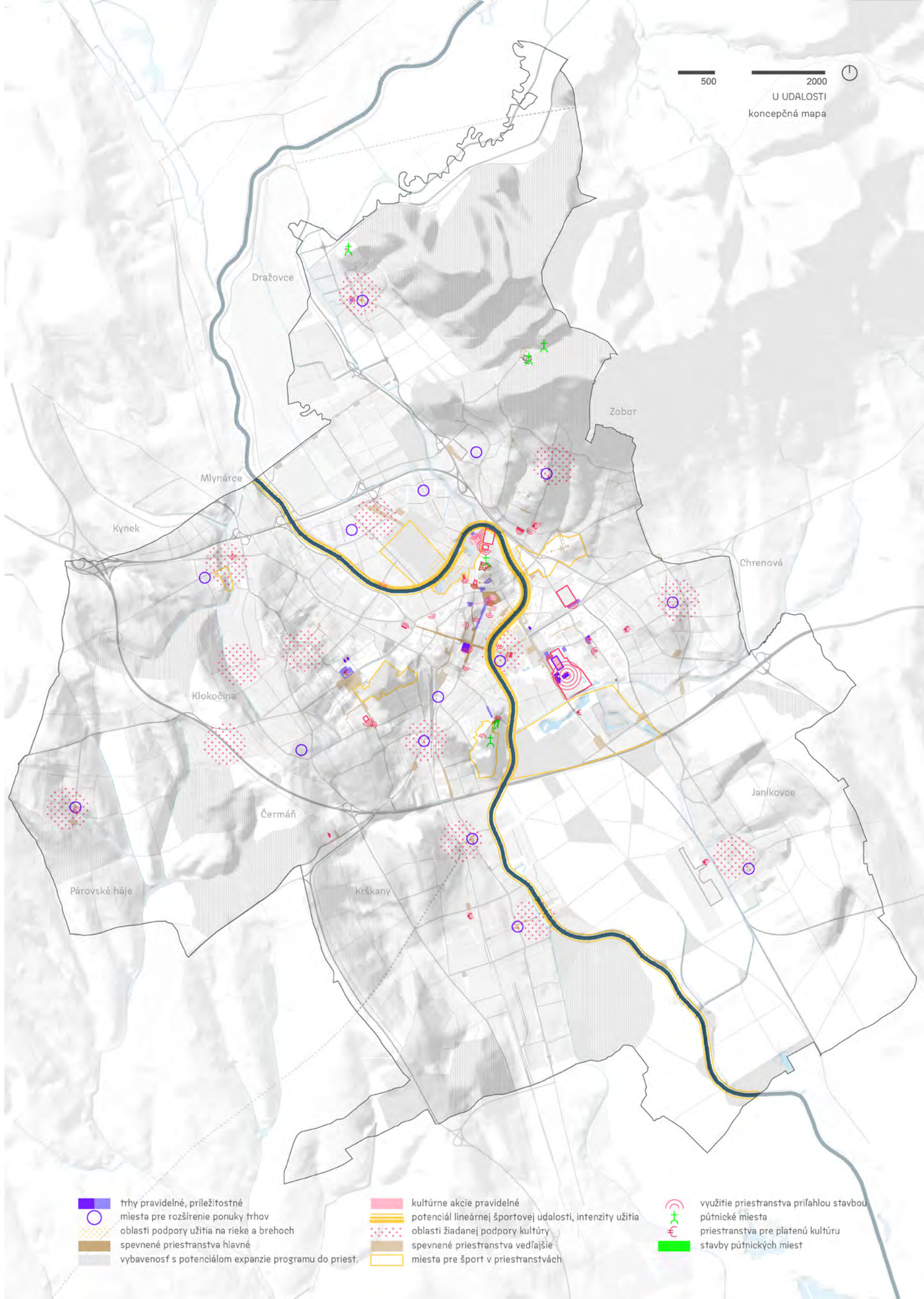
18 rád sa venuje Kultúrnym udalostiam, u ktorých definuje princípy, ako organizovať kultúrne udalosti priestranstvu primeraného charakteru, ktoré sú jedinečné a zapamätateľné a zároveň definuje princípy pre materiálne zabezpečenie týchto udalostí, s ohľadom na primeraný komfort účastníkov.

12 rád sa zaoberá Špecifickými udalosťami, definujúc, čo sa pod týmto pojmom myslí a stanovením pravidiel pre rôzne kategórie špecifických udalostí.

Najväčší objem - 30 rád, je venovaný Trhovým udalostiam, zaoberajúcich sa organizačnou rovinou trhu, pozíciou trhov v rámci mesta, vzťahom trhu a priestranstva a samotnou podobou vybavenia trhu či trhových priestranstiev.

Cieľom časti manuálu je stav, kedy naprieč priestranstvami budú organizované jedinečné udalosti, vhodne dopĺňajúce charakter priestranstiev, na ktoré budú obyvatelia aj návštevníci radi chodiť a ešte radšej spomínať.

Nitra živúca je mestom, ktoré žije kultúrou, aktívne a zdravo, kde je počas roka pestrý premenlivý program pre rôznorodé a rozdielne skupiny užívateľov.

Kultúrna udalosť je sviatkom v priestranstve. Takáto udalosť privádza nezvyčajné množstvo ľudí do priestranstiev a vytvára príležitosť k nezvyčajným situáciám a interakcii medzi rôznorodou paletou užívateľov. Kultúrna udalosť je žiadaným spestrením všedného života, keď na chvíľu umožní zabudnúť na všedné.

KULTÚRNE UDALOSTI

sú udalosti v priestranstvách, majúce punc výnimočného a sviatočného, na rozdiel od všednejších trhov. Kultúrne udalosti slúžia k zábave, poučeniu a povzneseniu ducha ich návštevníkov. Zmyslom kultúrnej udalosti je vytvorenie pridanej hodnoty aj pre priestranstvo a aj pre jeho užívateľov.

Kultúrne udalosti je vo všeobecnosti žiadané vnímať ako možnosť spoločenského vyžitia, vzdelávania a vzájomného zdieľania medzi obyvateľmi. V širšom rámci ide o spôsob tvorby občianskej spoločnosti a inkluzívneho mesta.

Škála možných podôb kultúrnych udalostí je veľmi široká. Podoba kultúrnych udalostí variuje podľa druhu kultúry, predpokladanej návštevnosti, významu a charakteru udalosti. Podľa druhu kultúry je možné rozlišovať koncertné udalosti, performatívne udalosti a udalosti vizuálneho umenia. Podľa návštevnosti je možné rozlíšiť najmenšie do 50 divákov, malé do 200, stredné do 500 a veľké nad 500 divákov. Podľa významu ide buď o udalosti lokálne, lokalitné, celomestské či presahujúce hranice mesta svojim významom. Podľa charakteru sa dajú rozlíšiť na komorné, s prevahou miest na sedenie a dynamické, kde sa väčšinou počíta so státím divákov. V priestranstvách je možné usporiadať širokú škálu podôb, od komorného divadelného predstavenia pre pár ľudí, po veľké slávnosti celomestského charakteru s návštevnosťou v tisícoch. Vo všeobecnosti je žiadané považovať každú kultúrnu udalosť za žiadúcu, ak je v súlade so zmyslom kultúrnej udalosti a priestranstvom, kde sa má odohrať.

Pôvodcom kultúry v meste sú kultúrne subjekty a mesto. Vplyv mesta na kultúrny život v priestranstvách je významný. Mesto je významným pôvodcom nekomerčnej kultúry, konanej z nezištných dôvodov, ako služba občanom. Kultúrne subjekty je možné si predstaviť ako kultúrne inštitúcie, mestské, alebo súkromné, ktoré majú záujem o tvorbu kultúrnych udalostí v priestranstvách. Pôvodcom, prejavujúcim záujem o produkciu kultúry v priestranstvách, či už v podobe samostatných kultúrnych udalostí alebo expanzie svojej náplne do priestranstiev, by takáto aktivita mala byť umožnená.

V meste je žiadané podporovať fungovanie nezávislej kultúry, obvykle operujúcej na komunitnej a nekomerčnej báze. Nezávislá kultúra, nezaťažená väčšinovým názorom, je žiadaným zdrojom nových vplyvov a podnetov, ktoré napomáhajú rozširovať obzory obyvateľov mesta. Nezávislá kultúra je často silným hýbateľom kultúrneho života v meste.

Rovnako, ako kultúrna udalosť môže nadobúdať širokú škálu podôb, aj samotná náplň kultúrnej udalosti je pestrá. Z podstaty šírky pojmu kultúra a umelecká tvorba nie je možné vylúčiť nejaký druh tvorby len preto, že sa niekomu nepáči, za predpokladu, že sa nejde o protiprávne konanie, napríklad v podobe prezentácie nevhodného obsahu. Kultúra v meste by mala byť pestrá, rovnako ako sú pestrí ľudia, zaujímajúci sa o kultúru a priestranstvá, v ktorých sa odohráva. Vo všeobecnosti je žiadané primárne podporovať kultúrne udalosti s presahom, s náplňou obohacujúcou ducha aj mesto, pred prostou zábavou, no vzhľadom na širokú ponuku priestranstiev v meste nehrozí nemožnosť uspokojiť potreby rôznych skupín v jeden čas.

Predstavené pravidlá nadväzujú a rozvíjajú niektoré myšlienky prezentované v širších kultúrnych strategických dokumentoch mesta, ktoré sú významným impulzom pre rozvoj kultúry v rámci mesta Nitra.

ZUŽITKUJ PROSTREDIE!

U.1.1.1 Spolupôsobenie je vzťahom medzi kultúrnou udalosťou a priestranstvom v ktorom sa koná. Vzťah by mal byť symbiotický, nie parazitický. Kultúrna udalosť bez priestranstva, v ktorom sa môže konať, nemôže vzniknúť. Pre priestranstvo a jeho užívateľov je zas kultúrna udalosť žiadaným spestrením všednosti.

Kultúra v prostredí priestranstiev by mal mať kultúru. Kultúrou kultúry je myslené to, aké udalosti a v akej podobe pripustiť do priestranstiev. Všeobecné pravidlo je, že udalosť by obsahom aj podobou mala byť primeraná miestu, kde sa koná. Veľký festival s niekoľko tisícovou návštevou nie je žiadané usporiadať v priestranstvách centrálneho mesta, naopak, takému veľkému podujatiu svedčí voľnosť periférie či areálov, napríklad Agrokomplex. Na druhej strane, komorná udalosť s pár desiatkami účastníkov viac vynikne v komornom priestranstve.

Spolupôsobenie môže nadobúdať aj význam vzťahu medzi budovou, priestranstvom a tým, čo sa odohráva v budove, s možnosťou expanzie do priestranstva. Možné je hovoriť o hybridnom priestore na pomedzí akejsi difúznej vrstvy, ktorá je žiadaná pre obe strany systému.

MYSLI NA RÔZNOSŤ ĽUDÍ!

U.1.1.2 Účastník kultúrnej udalosti je divák aj vystupujúci. Tým vzniká dualita vzťahov a potrieb, ktoré sa líšia podľa uhlu pohľadu. Účastník môže byť priamy, ktorý sa aktívne zapája do diania, alebo nepriamy, ktorý pozoruje udalosť z diaľky, prechádza okolo udalosti alebo je len obyvateľom domu v blízkosti udalosti.

Cieľom by malo byť snažiť sa vyhovieť v čo najväčšej miere všetkým účastníkom. Základom úspešnej udalosti je slušnosť a rešpektovanie slabších. Najslabším účastníkom je zvyčajne obyvateľ z okolia.

Aktívni účastníci môžu byť zástupcami rôznych skupín ľudí. Kultúrna udalosť v prostredí priestranstiev je nediskriminačnou a v čo najväčšom rozsahu kompenzuje znevýhodnenia účastníkov. Tým je možné naplniť jeden z cieľov kultúrnej udalosti, povzniesť ducha a zažiť neobvyklé, práve skrz možnosť zdieľania medzi rôznymi skupinami návštevníkov.

Z pohľadu účelu kultúrnej udalosti, teda naplnenia vyššej roviny potrieb divákov, je žiadané brať v prvom rade ohľad na diváka, ktorý je obvykle početnejšie zastúpený a až potom na účinkujúceho, pre ktorého je kultúra prácou. Dôraz by mal byť kladený na pokrytie potrieb divákov.

PREDVÍDAJ NEČAKANÉ!

U.1.1.3 Organizácia kultúrnej udalosti znamená materiálne a priestorové zabezpečenie potrieb vyvolaných udalosťou. Konkrétne sa ide o zabezpečenie potrieb divákov v celej šírke významu slova potreba, potrieb účinkujúcich a materiálne vybavenie.

Organizácia kultúrnej udalosti by mala mať kultúrnu podobu. Tým sa zabezpečí dôstojnosť pokrytia potrieb. Kultúrna podoba má dve strany mince. Jednou je vhodnosť a primeranosť pre návštevníka či účastníka. Druhou je dôstojnosť voči priestranstvu. Tieto dve roviny môžu byť vo vzájomnom konflikte. Riešenie konfliktu môže vo výsledku znamenať aj nutnosť prehodnotenia celkovej podoby udalosti.

Možnosť organizácie kultúrnej udalosti nie je právom, ktoré je automaticky dané. Kultúrna udalosť je len jednou z možných náplní priestranstiev. Nutné je počítať s možnosťou, že kultúrna udalosť neprimeranej podoby nemusí byť umožnená.

Témou, ktorá bezprostredne súvisí s kultúrnymi udalosťami v priestranstvách, je komercializácia priestranstiev, teda využívanie priestranstiev za účelom zisku. Vo všeobecnosti je túto aktivitu nutné minimalizovať, ak znamená oslabenie hlavných verejných funkcií. vo využití priestranstiev.

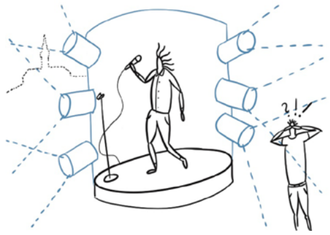
ZUŽITKUJ PROSTREDIE

Vytvor atmosféru z prítomného prostredia!

U.1.1.1.1 Kulisy kultúrnej udalosti môžu mať podobu stavieb a vybavenia priestranstva, v ktorom sa udalosť koná. Prostredie spoluvytvára zážitok z udalosti. Vhodné je zapojiť do dramaturgie udalosti kulisy autentického prostredia, ktoré je naprieč mestom veľmi premenlivé, napríklad stavby, umelecké diela, charakteristické vegetačné prvky, rovnako ako aj vzdialenejšie pohľadové dominanty. Kultúrna udalosť v meste nemusí vyzerať ako tá na zelenej lúke. Jednotlivé kultúrne udalosti môžu mať svoje typické miesto so svojskými typickými kulisami.

Dbaj na primeranosť podoby udalosti ku kontextu!

U.1.1.1.2 Strohosť, zvlášť v rovine vizuálna, je vhodným kvalitatívnym parametrom kultúrnej udalosti v mestskom prostredí. Mesto samo je vizuálne podnetným prostredím, ktoré nie je obvykle žiadané prebiť príliš efektnou či svetelnou produkciou, pokiaľ nejde o udalosť založenú na vizuálnej podobe. Dôraz by mal byť kladený na obsahovú podobu a dramaturgiu, smerom k primeranosti voči danému prostrediu, v ktorom sa udalosť odohráva.

Vytvor priestor pre zapojenie miestnych!

U.1.1.1.3 Spolupráca medzi organizátormi kultúrnej udalosti a miestnymi kultúrnymi inštitúciami, komunitou či spolkami prináša prospech udalosti aj zainteresovaným aktérom. Pozitívnym efektom môže byť širšia podpora a záujem verejnosti o akciu na jednej strane, priestor k sebarealizácii a prezentácii na strane druhej. Vhodné je hľadať cesty, ako kultúrnu udalosť urobiť otvorenú pre širší okruh účastníkov udalosti.

Hľadaj hľadisko v priestranstvách!

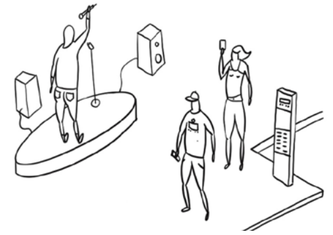
U.1.1.1.4 Hľadiskom kultúrnej udalosti s veľkou výhodou môže byť svažité priestranstvo či okná domov. Vhodné je využiť morfológiu terénu ako jednoduché riešenie hľadiska pre divadelné a kultúrne udalosti či koncerty so sedením divákov. Udalosti usporiadané medzi budovami si nájdu svojich divákov aj u obyvateľov okolitých budov, ktorí vo výsledku ani nemusia opustiť svoj domov.

Podpor expanziu verejných inštitúcii do priestranstiev!

U.1.1.1.5 Inštitúcie s predmetom činnosti v kultúre, ako sú divadlá, galérie, umelecké školy a ďalšie, by mali mať nárok na využívanie priestranstiev pred ich sídlom na vlastné aktivity. Žiadané je, aby inštitúcie expandovali mimo ich budovy a tým oslovili ľudí, ktorí by normálne do vnútra z rôznych dôvodov nevstúpili. Konkrétnymi formami môže byť letná scéna divadla, vonkajšie výstavy galérii či prezentácia študentov umeleckých a iných škôl.

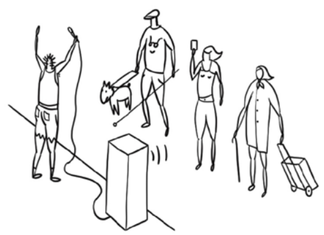
Oslov a miešaj rôznych účastníkov na udalosti!

U.1.1.1.6 Živé priestranstvá, bez rozlíšenia polohy v rámci mesta, sú vhodným miestom pre usporiadanie kultúrnych udalostí. V priestranstvách, kde je zvýšený pohyb ľudí, vie kultúrna udalosť osloviť aj ľudí, ktorí o udalosti nevedeli alebo o ňu bez priamej skúsenosti nemali záujem. Časť z ľudí prechádzajúcich priestranstvom sa určite zapojí. Stačí byť otvorený a neodmietnuť ich.

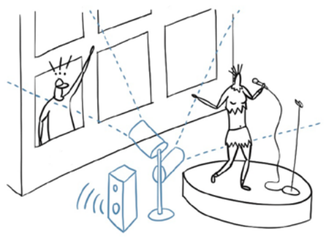
MYSLI NA RÔZNOSŤ ĽUDÍ!

Privítaj každého záujemcu o kultúru!

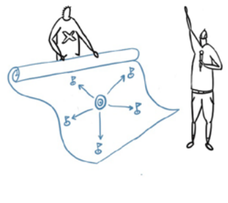
U.1.1.2.1 Návštevník kultúrnej udalosti vo verejných priestranstvách nech je ktokoľvek. Väčšina kultúrnych akcií vo verejných priestranstvách by mala byť zadarmo a pre každého. Nediskriminačný princíp priestranstiev by mal byť zachovaný aj pri konaní kultúrnych udalostí. Samozrejme, je nutné myslieť na osoby s hendikepom a prípadne kompenzovať bariéry v danom priestranstve rôznou formou.

Buď ohľaduplný k nedobrovoľným účastníkom!

U.1.1.2.2 Okolie priestranstva, kde sa kultúrna udalosť koná, je tiež účastníkom udalosti, aj keď často nedobrovoľne. Žiadané je rešpektovať práva obyvateľov (ľudí i zvierat) okolitých stavieb a nebyť napríklad hlučný vo večerných hodinách, neznečisťovať okolie či neprodukovať nadmerné svetelné znečistenie. Vhodné je pred konaním udalosti oboznámiť okolie so zámerom a zaujímať sa o postrehy či požiadavky k udalosti. S rešpektom k okoliu je veľká šanca, že sa udalosť bude môcť zopakovať.

Podporuj kultúrne udalosti mimo centra mesta!

U.1.1.2.3 Nárok na kultúru má aj periféria. Je žiadané podporovať organizáciu kultúrnych udalostí mimo centra mesta, na panelových sídliskách, v dedinách, ktoré sú súčasťou Nitry, ale aj v suburbánnych obytných štruktúrach. Kultúra na periférii má veľký význam pre život týchto častí mesta, kde sa z princípu ich periférnosti veľa vecí nedeje a nie je tam pestrá ponuka spoločenského vyžitia. Podporou kultúry na periférii sa dáva najavo, že aj na periférnych polohách záleží a že sú súčasťou mesta. Vhodnou sieťou záchytných bodov pre kultúru sú kultúrne domy a priestranstvá v ich blízkosti.

Orientáciou pódia nezníž zážitok diváka z udalosti!

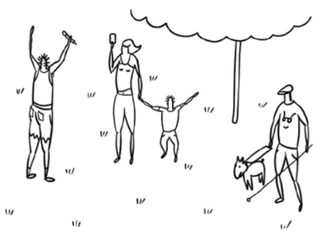
U.1.1.2.4 Pódium je významným prvkom kultúrnej udalosti. Pozícia pódia má dve roviny - rovinu interpreta a rovinu diváka. Divák by mal byť nadradený interpretovi, už len z toho dôvodu, že ich je obvykle viac. Pódium je vhodné orientovať tak, aby divák nebol oslnený v najhoršom prípade nízkym zapadajúcim slnkom za pódiom. Ďalej je pódium a jeho ozvučenie potrebné riešiť tak, aby pozícia nemala negatívny vplyv na kvalitu zvuku v dôsledku lomu zvukových vĺn o vystavané prostredie priestranstva udalosti.

Vytvor podpriestory aby sa každý divák cítil komfortne!

U.1.1.2.5 Zónovaniekultúrnej akcie je možné predstaviť si ako rozostavenie jednotlivých prvkov do ucelených funkčných súborov, minimalizujúc vzájomné konflikty, ale aj ako definovanie miery zapojenia diváka do akcie v rámci rôznych zón. Žiadané je dať možnosť vybrať si, ako veľmi chce byť divák zapojený. Hodnotný zážitok môže mať rovnako divák sediaci v pokojnejšej časti priestranstva, aj najaktívnejší účastník skákajúci pod pódiom užívajúci si udalosť.

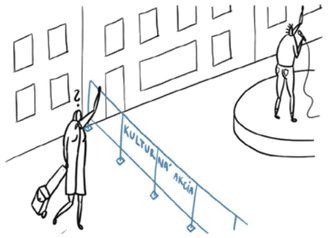
Vytvor prívetivé a inkluzívne prostredie udalosti!

U.1.1.2.6 Prívetivosť kultúrnej udalosti je daná prívetivosťou prostredia, v ktorom sa koná a prívetivosťou úprav vykonaných organizátormi udalosti. Atribútom prívetivého prostredia je bezpečie, dostatok tieňa, možnosť osvieženia či inkluzivita. Pri organizácii udalosti by malo byť myslené na všetky skupiny návštevníkov naprieč vekovým spektrom a pohlaviami. Pre slabších nech je priestor vždy bezpečný a prehľadný, s možnosťou nebyť v dave, s možnosťou posadiť sa či pobývať v tieni. A, samozrejme, bezbariérový.

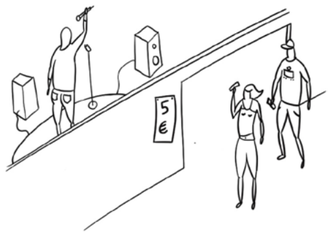
PREDVÍDAJ NEČAKANÉ!

Neoddeľuj udalosť neprekročiteľnými bariérami!

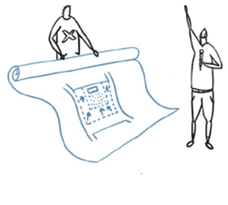
U.1.1.3.1 Spojitosť priestranstva, kde sa odohráva kultúrna udalosť, by mala byť zachovaná. Žiadané je nevydeľovať udalosť z priestranstva neprekročiteľnými fyzickými bariérami, ako je napríklad oplotenie. Fyzické bariéry môžu znížiť úžitkovosť priestranstva pre užívateľov nezúčastnených na udalosti. Ak už je nutné oddeliť udalosť, respektíve definovať miesto, kde sa môže odohrať, je vhodné použiť mäkké prvky pre oddelenie, ako je mobiliár alebo vybavenie udalosti.

Udalosti za úplatu prednostne konaj v areáloch!

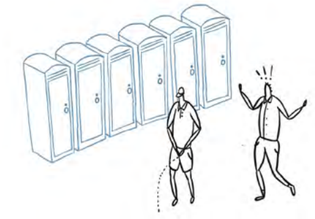
U.1.1.3.2 Poplatok za kultúrne udalosti v priestranstvách je na určitom druhu priestranstiev možné vyberať, aj keď komercializácia priestranstiev nie je preferovaným riešením. Udalosti, kde je nutný výber vstupného, ktorý je obvykle spojený s potrebu uzavretia priestranstva, nech je výber efektívny. Je vhodné prednostne organizovať v priestranstvách s režimom, teda takých, ktoré sú sami oplotené a prístupné len v konkrétny čas dňa za úplatu či zadarmo. Príkladom môže byť Agrokomplex či areály stavieb občianskej vybavenosti.

Minimalizuj zábor priestranstva vybavením udalosti!

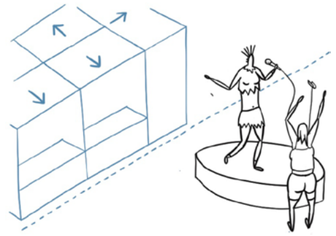
U.1.1.3.3 Záber priestranstva v dôsledku kultúrnej udalosti je vhodné minimalizovať. Záberom sa primárne rozumie plocha pre vybavenie, ktorá nie je prístupná návštevníkom, a teda nie je v čase konania udalosti súčasťou priestranstva, napríklad slúžiaca pre pódium, zázemie udalosti, odstavenie vozidiel udalosti a podobne. Vhodné je voliť také riešenia, ktoré sú priestorovo úsporné. Doporučené percento na tieto zábery je maximálne desať percent predpokladanej plochy udalosti.

Umiestni dostatok hygienického zázemia!

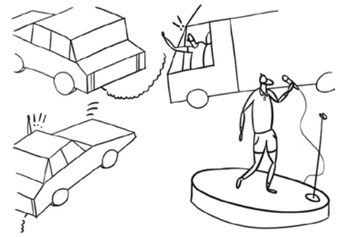
U.1.1.3.4 Hygienické zázemie, obsahujúce v minimálnom rozsahu toalety, vrátane bezbariérových, zdroj pitnej vody a prebaľovací pult, musí byť súčasťou kultúrnej udalosti. Pre udalosti v priestranstvách, kde sú verejné toalety alebo je možné využiť zázemie vo verejnej budove, je vhodné namiesto mobilného riešenia využiť už vybudovanú infraštruktúru obvykle vyššej kvality. Hygienické zázemie je vhodné umiestniť mimo hlavného stretávacieho priestoru, no tak, aby bolo ľahko dostupné, prehľadné a zároveň bezpečné.

Nenechaj návštevníka udalosti na suchu!

U.1.1.3.5 Občerstvenie pre účastníkov kultúrnej udalosti je dobrým štandardom a zároveň spôsobom, ako ponúknuť ďalšiu vrstvu a priestorovom priemete zónu v priestranstve, kde sa udalosť koná. Občerstvenie môže zaujať aj ľudí, ktorí o udalosť nemajú záujem. Pri výbere druhu prevádzok zabezpečujúcich občerstvenie je vhodné voliť taký druh, ktorý korešponduje s udalosťou a zároveň je schopný pokryť chute čo najširšieho okruhu účastníkov. Občerstvovacie zariadenia je vhodné umiestniť na okraj predpokladaného priestoru udalosti. Môžu tvoriť priepustný lem, vymedzujúci plochu udalosti. Občerstvovacie zariadenia sa riadia pravidlami pre trhy. Pitná voda by mala byť k dispozícii k dispozícii vždy zadarmo, komukoľvek kedykoľvek počas udalosti.

Dopravu vyrieš systematicky a vopred!

U.1.1.3.6 Kapacita parkovania by mala zodpovedať veľkosti udalosti, predpokladanému počtu návštevníkov a ich pôvodu. Je vhodné rozlišovať, či ide o lokálnu udalosť, kde prídu prevažne miestni, ktorí prakticky nepotrebujú parkovacie kapacity, alebo sa ide o udalosť presahujúcu mesto, kde je nutné dbať na dostatok parkovania a prípadne aj zriadiť záchytné parkoviská či verejnú dopravu, pretože sa bude očakávať veľký počet cezpoľných návštevníkov. Platí, že návštevníci by nemali blokovať parkovacie kapacity obyvateľov okolia, kde sa udalosť koná. Vozidlá návštevníkov by nemali blokovať prevádzku na pozemných komunikáciách.

U1.2

Špecifická udalosť je jedinečnou vo všednosti priestranstiev, nezvyčajným spôsobom trávenia voľného času a v neposlednom rade spôsobom poznávania hodnôt. Vzruch špecifickej udalosti sa stáva neopakovateľným zážitkom, ktorý sa dokáže hlboko zapísať do pamäte zúčastnených obyvateľov jedinečnosťou náplne alebo ovplyvnenia priestranstiev.

ŠPECIFICKÉ UDALOSTI

sú udalosti v priestranstvách, s nádychom jedinečnosti a neopakovateľnosti. Pojem špecifické udalosti je nesmierne široký. Niekedy je ťažšie presne rozlíšiť medzi kultúrnou a špecifickou udalosťou, no v zásade to ani nie je nutné, vzhľadom na to, že oba termíny majú pozitívny nádych. Špecifickú udalosť je vo všeobecnosti možné považovať za udalosť, ktorá neobvyklým spôsobom využíva obvyklé miesto alebo dáva miestu neobvyklý význam, kombináciu neobvyklého využitia neobvyklého miesta alebo udalosť s neobvyklou dramaturgiou. Môžeme si pod tým predstaviť historické slávnosti v priestranstvách, kde je nezvyčajnosťou posunutie roviny času a doby, ďalej využitie jazera v parku na plávanie, tvorbu land artu v prostredí (ne)kultúrnej krajiny či vcelku konvenčnú púť a ďalšie udalosti, využívajúce priestranstvá špecificky, prípadne využívajúce dramaturgiu priamo či nepriamo nadväzujúcich priestranstiev.

Špecifické udalosti sú pre svoju ťažšie ukotviteľnú formu otvoreným žánrom, ktorý vyžaduje otvoreného adresáta a otvorenosť mesta, ktoré je schopné pochopiť význam udalosti. Z dôvodu voľnosti žánru sa ťažšie definujú mantinely, pretože presná definícia môže znamenať vylúčenie niektorých, zatiaľ neznámych foriem udalosti.

Za špecifickú udalosť sú považované aj športové udalosti bez rozlíšenia. Podpora aktívneho životného štýlu a športu v priestranstvách je žiadaná. Šport je dynamickým spôsobom využitia priestranstiev, cez ktorý je možné vnímať priestranstvá v odlišných súvislostiach než pri bežnom pobývaní. Šport je dôležité podporovať aj s ohľadom na podporu zdravia populácie mesta. Športovanie by malo byť umožnené vo všetkých priestranstvách. Predstava hrania futbalu v parku či na plošne rozsiahlom námestí nie je vôbec v rozpore s priestranstvom, práve naopak, ide o toľko žiadaný krátkodobý vzruch, typický pre špecifické udalosti. Samozrejme, športovanie by nemalo znamenať zníženie bežnej obytnosti a využiteľnosti priestranstva.

Žiadaná je aj podpora športu v priestranstvách na organizovanej báze, napríklad bežeckých alebo cyklistických podujatí, ale aj podujatí využívajúcich rieku Nitru. Organizovaný šport vie do priestranstiev prilákať širší okruh účastníkov, ktorým je možné skrz podujatie prezentovať Nitru. Lineárne športové podujatie je špecifickým zážitkom, skrz vnímanie mesta dynamicky, ako sledu obrazov priestranstiev.

Nitra je považovaná za kolísku kresťanskej tradície Slovenska, skrz odkaz svätých Cyrila a Metoda. V živote mesta je cítiť odkaz tejto tradície aj v podobe špecifických udalostí s charakterom púte. Známe sú napríklad Mariánska púť na Kalvárii či Cyrilometodská púť. Púť ako lineárna špecifická udalosť je špecifickým zdrojom obrazov mesta, v kombinácii s duchovným obohatením. Púte ako tradícia, majú mať svoje miesto v priestranstvách mesta. Mnoho návštevníkov mesta meria cestu do Nitry práve kvôli púti.

Predstavené pravidlá nadväzujú a rozvíjajú niektoré myšlienky prezentované v širších kultúrnych strategických dokumentoch mesta, ktoré sú významným impulzom pre rozvoj kultúry. Cieľom je posunúť časť aktivít do okrajovo vnímaných častí Nitry, na sídliská alebo dať význam vyprázdnenej krajine rovnako ako v pozadí stojacej rieke Nitre. Zo zmysluplných programových vízií tak môže mať prospech celá Nitra.

VYTVOR SPOMIENKU!

U.1.2.1 Zážitok je jedným z cieľov nielen kultúrnej udalosti, ale zvlášť špecifickej udalosti, ktorá by mala ponúknuť niečo naviac.

Zážitok môže mať rôzne podoby, od výrazného vizuálneho vnemu, kontinuity vnímania naprieč rôznymi miestami s výsledkom v podobe vytvorenia filmového záberu, až po hlboký vnútorný prežitok jednotlivca.

Cesta k zážitku vedie cez umožnenie vzniku niečoho neobvyklého, či vnímania obvyklého z neobvyklého uhlu pohľadu. Zdrojom zážitku môže byť aj všedné prostredie priestranstiev mesta, ktoré je uchopené špecifickým spôsobom a tým vzniká nová kvalita.

Špecifická udalosť môže vzniknúť kdekoľvek. Je žiadané byť pripravený, že sa môže v priestranstve objaviť špecifická udalosť, obvykle menších rozmerov aj bez ohlásenia či vedomia vlastníka priestranstva, samovoľne, vzniknutá zdola. Tento jav nie je nutné považovať za negatívny. Príkladom môže byť pouličná hudobná produkcia, športové udalosti v parkoch či tematické prehliadky pamiatok mesta.

Špecifickou rovinou zážitku je prežitie transcendentna, ktoré je možné zažívať pri púťach a dramaturgicky komponovaných líniových udalostiach s presahom do duchovna.

UVÁŽ ENERGIU DAVU!

U.1.2.2 Zhromaždenie je vykonávaním práva zhromažďovať sa. Právne náležitosti povoľovania a usporiadania zhromaždení upravuje Zákon o zhromažďovacom práve.

Mestá obvykle mávajú svoje typické miesta na zhromažďovanie, kde sa prakticky odohrávajú dejiny občianskej spoločnosti. V Nitre je typickým miestom pešia zóna a Svätoplukovo námestie. Toto miesto, ako obvyklé miesto protestov a zhromaždení, je žiadané používať k týmto účelom primárne, zvlášť pri zhromaždeniach, ktoré nie sú špecificky adresné voči miestu či subjektu, nachádzajúcom sa mimo centra mesta.

Prednostné užívanie typického priestranstva pre zhromažďovanie je výhodné z priestorových aj bezpečnostných dôvodov. Svätoplukovo námestie a pešia zóna sú dostatočné dimenzované na vysokú účasť zhromaždených, sú izolované od hlavných dopravných ťahov, takže nehrozia dodatočné komplikácie a zároveň ide o prehľadné priestranstvo, kde sa dobre kontroluje dodržiavanie pravidiel.

Zhromažďovať sa je právom, no nutné je dodržať aj ďalšie povinnosti, aby všetko prebehlo bez následkov a obmedzení, aby o to viac vynikol étos zhromaždenia.

PREVEĎ MESTOM!

U.1.2.3 Toky špecifických udalostí sú vyjadrením žiadanej dynamiky pohybu mestom. Líniové špecifické udalosti, predstaviteľné ako športové udalosti typu beh či cyklistika, využitie rieky, ale aj púte sú cestou, ako vnímať mesto v odlišných súvislostiach a prezentovať ho v duchu dramaturgie udalosti.

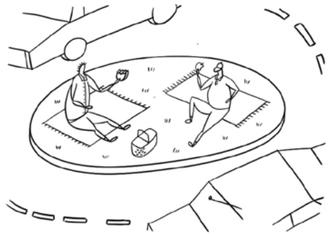
U líniových udalostí funguje fenomén Tour de France, kedy je možné propagovať mesto a priľahlú krajinu skrz dramaturgiu športového podujatia väčšieho významu, ktoré je prenášané v médiách a zároveň dokáže prilákať väčšie množstvo fyzicky prítomných divákov. Pod tento fenomén spadajú aj významné púte. Vo všeobecnosti je žiadané podporovať tento typ prezentácie mesta.

Líniové udalosti sú atraktívnym druhom zažívania mesta aj na menej propagovanej úrovni. Lokálne preteky či len prosté behy nadšencov mestom sú silným zážitkom. Podpora športu a zároveň podpora trávenia času v priestranstvách, je navzájom kombinovateľná a premenená do atraktívnej podoby, ktorá vie pritiahnuť široký okruh účastníkov.

Líniové zažívanie mesta a aktívne trávenie voľného času obyvateľov je investíciou do zdravého, vzdelaného a pokrokového mesta.

VYTVOR SPOMIENKU!

Neboj sa využiť pre udalosť neobvyklé miesta!

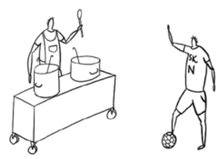
U.1.2.1.1 Všade je možné usporiadať viac či menej špecifickú udalosť. Je žiadané nemať strach z využitia zdanlivo nezmyselných miest vo všetkých rovinách významu - pre udalosť sa nezmyselným miestom môže javiť aj bežné miesto ako priestor medzi panelákmi. Špecifická udalosť vie dodať nový význam aj miestam, ktoré svoj význam strácajú či už stratili a tým poukázať na potrebu zmeny stavu. Špecifická udalosť môže mať aj aktivistický náboj v rovine poukazovania na miesta, ktoré sú problematické z rôznych dôvodov.

Rozšír svoje obzory interpretáciou vrstiev mesta!

U.1.2.1.2 Učebnicou histórie, architektúry a urbanizmu, prírodovedy, ale aj nekonečnou studnicou obyčajných príbehov obyčajných obyvateľov, je prostredie mesta a jeho priestranstiev. Špecifickými udalosťami je možné oživiť históriu a atraktívnym spôsobom, ako napríklad rekonštrukcie historických udalostí či pripomienkové udalosti so súdobým obsahom, pripomenúť históriu mesta.

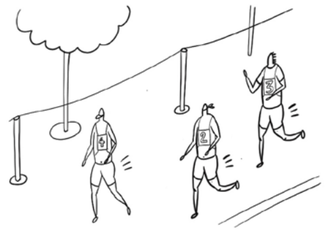
Spájaj nespojiteľných ľudí špecifickou udalosťou!

U.1.2.1.3 Pospolitosť medzi odlišnými a zdanlivo nespojiteľnými skupinami ľudí je možné posilniť špecifickou udalosťou na špecifickým miestach. Atypická situácia, v ktorej sa ocitnú, môže pomôcť prelomiť ľady. Napríklad je možné špecifickou udalosťou vo verejných priestranstvách pomôcť dialógu a budovaniu vzťahov medzi starousadlíkmi z dedín, pripojených k mestu, a novými prisťahovanými, žijúcimi v suburbánnej zástavbe, nadväzujúcej na starú dedinu.

UVÁŽ ENERGIU DAVU!

Športuj vo všetkých priestranstvách!

U.1.2.1.4 Šport patrí do priestranstiev mesta vo všetkých svojich podobách, od organizovaných udalostí po individuálne výkony. Zdravé mesto má aktívnych obyvateľov. Žiadané je podporovať športové aktivity v meste, od najnižších úrovní ,v podobe umožnenia a propagácie menších športových výkonov v priestranstvách, ako sú cvičenia jógy v parku či behy mestom, až po podporu veľkých športových udalostí s minimálne celoslovenskou sledovanosťou, ako napríklad bežecké či cyklistické závody, ktoré mimo športového výkonu budú prezentovať aj priestranstvá mesta, v ktorých sa odohrávajú.

Zhromažďuj sa vo väčších než menších priestranstvách!

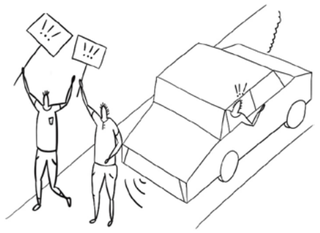
U.1.2.2.1 Veľkosť protestu a obdobného zhromaždenia neradno podceniť. S ohľadom na predpokladanú účasť je žiadané voliť dostatočne veľké priestranstvá. Praktickou radou môže byť pravidlo dvojnásobku, kedy je vždy lepšie počítať, že môže prísť dvakrát viac ľudí než je odhad a tomu nastaviť veľkosť priestranstva. Väčšie priestranstvo je vždy, s ohľadom na charakter zhromaždenia, kde sa kumuluje väčšie množstvo ľudí, ktorí tvoria dav a správajú sa ako dav, lepšie než priestranstvo menšie.

Mysli na potenciálne problémy!

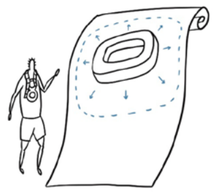

U.1.2.2.2 Slušná podoba je ideálny scenár, ako by mali zhromaždenia prebehnúť a ako k nim pri povoľovaní a organizácii pristupovať. Pre prípad, že by tomu tak malo nebyť a protest sa zvrtol v niečo iné než je slušné a zákonom povolené, je vhodné zhromaždenia organizovať v otvorených a dobre kontrolovateľných priestranstvách, ktoré nepredstavujú komplikáciu pre bezpečnostné zložky. Protest, ktorý sa zvrtne zásahom bezpečnostných zložiek, by nemal predstavovať riziko pre ostatných bežných užívateľov priestranstva.

Zhromažďuj sa tak, aby si neobťažoval okolie!

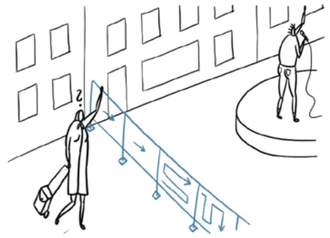

Kapacitne umožni zhromaždiť sa návštevníkom športovísk!

PREVEĎ MESTOM!

Nekomplikuj život obyvateľom mesta!

Líniovú udalosť vyskladaj z obrazov mesta!

Obnov spojitosť mesta s riekou špecifickou udalosťou!

Odštartuj zo zaujímavých priestranstiev!

U.1.2.2.3 Nenútenosť je dôležitým kvalitatívnym atribútom zhromaždení, hoc je v miernom rozpore s poslaním, teda komunikáciou myšlienky. Zhromaždenia by nemali zasahovať do práv nezúčastňujúcich sa zhromaždenia. Napríklad, nie je žiadané, aby si zhromaždenia vyžiadali ohrozenie bezpečia, neplánované dopravné komplikácie či nepoužiteľnosť priestranstiev pre ostatných ľudí. Nenútenosť je tiež atribútom slušného a férového správania.

U.1.2.2.4 Fanúšikovia zhromažďujúci sa pred alebo po väčšej športovej udalosti sú tiež zhromaždením, v kontexte ostatných možných zhromaždení často tým najväčším, zvlášť u športových udalostí kolektívnych športov. Žiadané je dostatočne dimenzovať zhromažďovanie a rozptylové plochy pri športoviskách a taktiež parkovacie kapacity. Zhromaždovacie plochy by mali byť oddelené od bežných priestranstiev, aby nedochádzalo k prevádzkovým konfliktom medzi fanúšikmi a ostatnými užívateľmi priestranstiev.

U.1.2.3.1 Obchádzka pri líniových udalostiach vo verejných priestranstvách vyžadujúcich ich uzatvorenie určitému okruhu užívateľov by mala byť vždy zabezpečená. Líniová udalosť, napríklad viacvýznamová, nemá znamenať nepoužiteľnosť priestranstiev a komplikáciu života obyvateľom. Ak nie je možné realizovať primeranú obchádzku, je namieste sa zamyslieť nad úpravou trasy tak, aby ju bolo možné stanoviť

U.1.2.3.2 Priblíženie podoby priestranstiev v meste v určitom časovom slede a dramaturgii účastníkom aj divákom, či už v mieste sledujúcim alebo pri obrazovkách vzdialene, je žiadanou vlastnosťou líniových udalostí. Líniová udalosť je schopná svojim miestom konania obsiahnuť širší okruh priestranstiev v rámci mesta. Vhodné je organizovať udalosť tak, aby sled obrazov udalosti postihol zaujímavé miesta v meste a mal svoju špecifickú dramaturgiu.

U.1.2.3.3 Rieka Nitra je doposiaľ prehliadaným priestranstvom mesta. Rieka svojou linearitou vhodne zapadá do dramaturgie lineárnych udalostí. Jednou z ciest, ako dostať rieku do svetla reflektorov, je využiť ju k lineárnym udalostiam, či už športovým, napríklad závody dračích lodí alebo viac spoločenským, napríklad v podobe rôznych scén predstavení na vode. Mnoho miest so statickou zregulovanou riekou má silnú tradíciu využitia rieky k udalostiam. Aj Nitra by sa mala chopiť nevyužitého potenciálu rieky a života pri nej.

U.1.2.3.4 Štart a cieľ sú anomáliou v linearite lineárnych udalostí, pretože sa správajú ako body. Každá lineárna udalosť ich však musí mať a pre dramaturgiu sú nesmierne dôležité. Žiadané je umiestňovať tieto body do priestranstiev, ktoré kapacitou odpovedajú charakteru udalosti, napríklad štart/cieľ bežeckého závodu je vhodné umiestniť do väčšieho priestranstva, pretože obvykle býva súčasťou týchto bodov mimo veľkého počtu účastníkov i zázemie a parkovacie kapacity. Ďalšou rovinou je rovina významu, keď určité priestranstvá odpovedajú danému významu udalosti, čo platí napríklad pri cirkevných púťach.

Trhová udalosť znamená jedinečný ruch pulzujúcej masy nakupujúcich, prechádzajúcich či len kochajúcich sa sortimentom. Trh je najbežnejšou udalosťou v priestranstvách, ktoré môže zažiť široká škála užívateľov. Trhy sú podporou miestnych producentov, ekonomiky a koreňom priestranstiev. Ich aktivity i otvorenosť môžu meniť priestranstvá i do budúcnosti.

TRHOVÉ UDALOSTI

sú udalosti v priestranstvách, ktoré slúžia predovšetkým k predaju produktov či služieb, najoptimálnejšie od lokálnych ľudí lokálnym ľuďom. Trhová udalosť prepája rovinu ekonomickú a spoločenskú. Ekonomickú v zmysle predaja či zmeny, spoločenskú v rovine medziľudskej interakcie, stretávania sa a pobývania v priestranstvách. Trh je v dnešnom význame slova miesto pre kumuláciu individuálnej maloobchodnej činnosti.

Trh je jedným z prapôvodných významov vzniku mesta. Na trhu nastávala zmena. Mierili tam ľudia zo širokého okolia. Trh bol právom. Tradičné priestranstvá v meste majú svoj pôvod v trhu, ktorému museli dobre slúžiť. Boli teda dimenzované na trh a iné užitie.

Z dlhej tradície plynie vhodnosť kontinuity i do budúcnosti. Trhové udalosti v priestranstvách sú žiadané. Trh, ako prostriedok k zmene, je aktuálnym pojmom aj v globalizovanej trhovej ekonomike. Potreba zmeny na lokálnej úrovni je nástrojom znižovania uhlíkovej stopy nášho prostredia. Z opačnej strany trhovca je trh cestou, ako sa uživiť aj s menšou produkciou, ktorá nie je predateľná do väčších reťazcov. V neposlednom rade je trh aj nástrojom budovania vzťahov medzi zákazníkom a výrobcom, keď im zvyčajne medzi sebou umožňuje priamu interakciu.

Vo všeobecnosti, trh by mal byť možnou náplňou každého priestranstva za predpokladu primeranej podoby trhu priestranstvu.

Trhové udalosti vo všeobecnosti je možné rozdeliť na bežné trhové udalosti so sortimentom každodennej spotreby, obvykle usporadúvané v pravidelných intervaloch, pokrývajúc tak potreby každodennej spotreby a sviatočné trhové udalosti, ponúkajúce špecifický sortiment v rámci špecifického obdobia či jedinečnej udalosti, ako sú napríklad vianočné trhy, tematicky zamerané trhy, ale aj gastronomické podujatia pod širim nebom a v otvorených priestranstvách.

V rámci priestranstiev je žiadané nastaviť hierarchiu trhových udalostí s ohľadom na vyššiu úspešnosť jednotlivých udalostí. Hierarchia znamená, že v jeden čas sa vedľa seba nekonajú dva trhy podobného zamerania a zároveň sú definované jasné miesta, kde sa konajú bežné trhové udalosti, s ohľadom na ich dostupnosť. Jasné miesto a pravidelnosť bežných trhov má vplyv na návštevnosť. Žiadané je naučiť ľudí chodiť na ich bežný trh, teda taký, ktorý majú v svojej blízkosti.

Témou, ktorá sa môže stať v budúcnosti s rozvojom mesta a možným zvyšovaním popularity trhov aktuálnou, je špecializácia bežných trhov v rámci mesta. Je žiadané podporovať vznik špecializovaných trhov typu rybí trh, mäsový trh či trh s mliečnymi výrobkami, aj s ohľadom na špecifické potreby rôznych druhov druhov trhových udalostí.

Špecifickým miestom konania trhových udalostí je tržnica a výstavisko. Tržnica v zmysle budovy určenej pre konanie trhov, je v meste len jedna, v bývalých kasárňach na Štefánikovej triede. Je tak vhodné podporovať vznik nových. Tržniciam je dôležité venovať systematickú pozornosť a nastoliť procesy, smerujúce k adaptácii pre potreby moderného trhového predaja v rovine nastolenia estetických štandardov a zároveň vhodnej skladby predajcov, s dôrazom na podporu miestnej ekonomiky. V rámci výstaviska je vhodné brať jeho priestranstvá ako možnú súčasť celého systému, pričom je vhodné myslieť na sociálnu aj kultúrnu rovinu. Žiadané sú také prieniky funkcií, ktoré budú znamenať, že výstavisko bude po celý rok živým miestom.

CTI PRIESTRANSTVO!

U.1.3.1 Pozícia trhu znamená hľadanie vhodného priestranstva pre trh v rámci mesta. Vo všeobecnosti je možné považovať za miesto trhu každé priestranstvo, primárne spevnené, v prípade neprítomnosti adekvátneho spevneného aj nespevnené priestranstvo.

Je prirodzené, že trhy prednostne obsadzujú priestranstvá v centre mesta, zvyšujúc tak svoju základňu potenciálnych zákazníkov, ktorí môžu mať o trh záujem, a teda aj úspešnosť trhu. Pre inkluzívne a obytné mesto je však žiadané, aby aktivity boli rovnomerne distribuované v rámci územia mesta. Trhy, za ktorými je nutné nepatrične dlho dochádzať do centra mesta, sa stávajú pre obyvateľov okrajových častí mesta nedostupné. V medziach možností trhového hospodárstva je žiadané podporovať distribúciu aktivít naprieč mestom.

Za predpokladu, že budú trhy, zvlášť s bežným sortimentom potravín, dostupné aj v okrajových častiach mesta, je možné hovoriť o udržateľnosť modelu pokrytia dopytu po potravinách. Trhy obvykle ponúkajú miestnu produkciu, ktorá v kombinácii s minimalizáciou dochádzky na nákup znamená možnosť environmentálne priateľského nákupu, ktorá je hodná dlhodobej podpory.

DIMENZUJ DOSTATOČNE!

U.1.3.2 Rozmiestnenie trhu znamená spôsob vnútorného usporiadania a organizácie trhu. Rozmiestnenie sa môže mierne odlišovať, v závislosti od typu trhu, no vo všeobecnosti sa dá tvrdiť, že kľúčom k vhodnému rozmiestneniu je správny pomer plochy využitej stánkami a zásobovacími plochami, ku ploche priestranstva prístupného návštevníkom trhu. Optimálny pomer sa pohybuje v hodnote 1:3 až 1:4 v prospech priestranstva. Nejde však o presne danú hodnotu. Pravidlám v manuáli predstaveným, vyhovujúce trhy môžu mať aj iné pomery, vzhľadom na odlišnosti jednotlivých priestranstiev, kde sa konajú.

Pre trhy so špecifickou náplňou, ako sú napríklad vianočné trhy či jarmoky, je vo všeobecnosti lepšie navrhovať priestranstvá väčšie než pre bežné potravinové trhy, pretože tieto sa svojim charakterom viac blížia kultúrnej udalosti než nákupu a je teda predpoklad, že na nich ľudia budú tráviť viac času, čiže pre rovnaký počet návštevníkov za jednotku času je potreba väčšia plocha.

V súčte je rozmiestnenie dané mierou požadovaného komfortu návštevníkov aj predávajúcich. Vždy by však mala existovať nepodkročiteľná miera a parametre pre tieto udalosti.

UVAŽUJ PRE TRH!

U.1.3.3 Vybavenie trhu je možné si predstaviť ako fyzickú podstatu trhu, teda to, čo trhovníci napĺňajú svojimi produktami a činnosťou a to, čo návštevníci počas trhu užívajú. Zjednodušene ide o stánky a mobiliár pre návštevníkov.

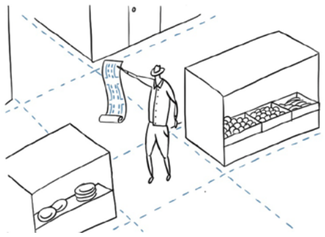
Trhy by primárne mali byť o ponúkanom produkte či službe. Podobu trhu určuje produkt. Produkt, by mal byť prezentovaný tak, aby vybavenie nezničovalo jeho hodnotu. Najlepšou cestou je potlačiť a unifikovať dizajn vybavenia, kde je produkt vystavovaný, aby mohol vyniknúť. Jednoduchosť vie byť prospešná aj pre návštevníkov, ktorí sa ľahšie zorientujú v ponuke.

Podoba vybavenia môže variovať podľa druhu trhu od utilitárneho, pre jednoduchšie trhy s potravinami, až po reprezentatívne u slávnostných trhov na pomedzí kultúrnej udalosti. Vhodné je podobu vybavenia prispôsobiť aj charakteru priestranstva. Trhy v modernistickom meste môžu vyzerať odlišne od trhov na vidieku.

Formou podpory trhov v miestach, kde sa komerčne zamerané trhy vplyvom trhových mechanizmov neoplatia, môže byť aj ponuka zapožičania mestského vybavenia pre tieto trhy či iná materiálna výpomoc.

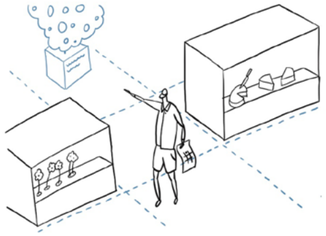
CTI PRIESTRANSTVO!

Trh komponuj s ohľadom na kompozíciu priestranstva!

U.1.3.1.1 Kompozícia trhu ctí kompozíciu priestranstva. Rešpektované sú hlavné priestory pre pohyb, ktorý musí byť umožnený aj v dobe konania trhu, časti výsadieb priestranstva a samotné vybavenie. Veľkosť trhu by mala zodpovedať veľkosti priestranstva. Každé priestranstvo by malo zvládnuť hostiť primerane veľký trh. Mesto má určitú ponuku rôznych veľkostných radov priestranstiev, ku ktorým náležia veľkosti trhov. Vždy platí, že menší trh je možné usporiadať na väčšom verejnom alebo krajinnom priestranstve, no nie obrátene.

Trhom nepopri charakteristické pohľady!

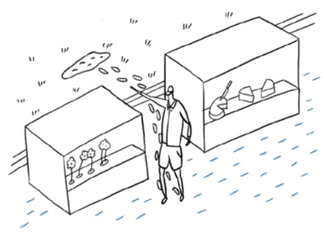
U.1.3.1.2 Dispozícia trhu samotného a aj vnútorných priestranstiev trhu rešpektuje orientáciu priestranstva voči dominantám. Žiadané je ctiť orientáciu smerom na významné stavby či umelecké diela v priestranstve. Zachované sú diaľkové priehľady na vzdialenejšie pohľadové dominanty. Pri trhu, ktorý má dominantnú pozícii v priestranstve, zaberá väčšiu plochu či celé priestranstvo, je žiadané, aby prevzal a zachoval organizačnú logiku priestranstva, ktorá s princípom ctenia priehľadov obvykle operuje.

Pamätaj na dopravnú záťaž spôsobenú trhom!

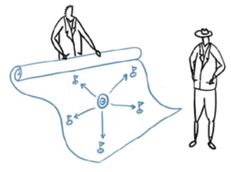
U.1.3.1.3 Doprava na trh v rovine návštevníkov aj predajcov je dôležitý neopomenuteľný aspekt organizácie. Kapacity parkovania pre rezidentov v mieste konania a komunikácii by nemali byť neprimerane zaťažené návštevníkmi a účastníkmi trhu. Vhodné je uvažovať, podľa veľkosti trhu, či okolie priestranstva a priestranstvo samotné, kde sa má konať trh, vie uspokojiť tieto potreby a ak tomu tak nie je, upraviť veľkosť trhu či zvoliť iné priestranstvo, ktoré vyhovie. Žiadané je umiestňovať trhy v priestranstvách obslúžených verejnou dopravou, aby časť účastníkov nemusela merať cestu automobilom.

Na trhy v centre využi spevnené priestranstvá!

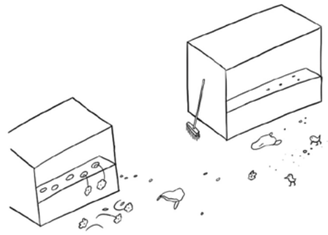
U.1.3.1.4 V centre mesta je žiadané organizovať trhy na spevnených priestranstvách, ktorých je k tomuto účelu dostatok. Spevnené plochy by mali byť miestom, kde prednostne usporiadať trh, pretože sú k tomuto účelu vhodnejšie než nespevnené. Spevnené plochy poskytujú užívateľský komfort - nehrozí degradácia povrchu záťažou a z toho dôvodu je možné v nich opakovať trh v kratších intervaloch než u nespevnených plôch. Zároveň sú tieto plochy komfortnejšie pre užívateľov so zníženou schopnosťou pohybu.

Podporuj konanie trhov mimo centra mesta!

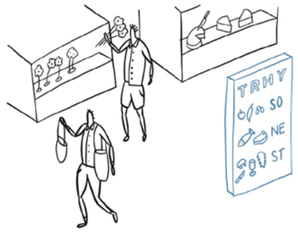
U.1.3.1.5 Mimo centra je tiež žiadané mať trhy. Trhy nie sú len miestom k vybaveniu nákupu, ale aj spoločenskou udalosťou, kde je možná pestrá spoločenská interakcia. Aj z dôvodu podpory spoločenského života na okraji mesta je vhodné hľadať cestu, ako organizovať trhy v týchto končinách. Podpora je rôzna, od bezplatného záberu, až po zjemnenie požiadaviek na podobu trhu. Trh je možné usporiadať hoc aj na trávnatej ploche futbalového ihriska.

Mysli na podobu trhového priestranstva po trhu!

U.1.3.1.6 Po trhu by malo byť priestranstvo schopné plniť ostatné funkcie priestranstva a nebyť len skladiskom stánkov. Táto požiadavka sa týka najmä priestranstiev určených k pravidelným trhom, ktoré môžu byť vybavené špecifickým trhovým mobiliárom. Priestorovo náročné vybavenie by malo byť schopné integrácie do priestranstva a plniť ďalšie funkcie, napríklad funkciu sedacích prvkov, herných prvkov, ale aj športového vybavenia. Možnosti využitia sú široké. Dôležité je, aby nevzniklo priestranstvo, ktoré je živé len na krátky čas dňa cez trh.

Podporuj pravidelné konanie trhov!

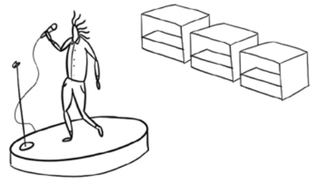
U.1.3.1.7 Pravidelnosť u trhových akcií je dôležitým aspektom v procese premeny trhu z udalosti na súčasť priestranstva. Trhy so sortimentom bežnej spotreby je vhodné organizovať pravidelne na rovnakom mieste. Pravidelnosť zakoreňuje trh do priestranstva aj pamäti ľudí. Vedomie, že trh má svoj čas, miesto a sortiment, posúva trh z roviny doplnku obvyklej spotreby do roviny miesta bežných nákupov, čo je priaznivým impulzom pre miestnu ekonomiku - lokálnych predajcov na trhu.

Zvýš šancu na úspech trhu vhodným umiestnením!

U.1.3.1.8 Výhody z pozície trhu sú generované pri vhodnom umiestňovaní trhov, vo väzbe na územie s kumuláciou ľudí či funkcii v konkrétnom čase. Trh umiestnený v priestranstve s väčším pohybom ľudí vie pritiahnuť mnoho záujemcov, ktorí na trh primárne nejdú, ale len prechádzajú okolo. V centre mesta sú takýmito miestami pešia zóna a jej okolie, na sídliskách centrá občianskej vybavenosti a vo vidieckom okraji mesta to vie byť miesto pri kostole.

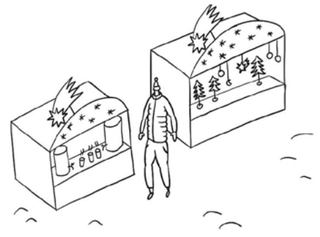
Spestri trhom kultúrnu či špecifickú udalosť!

U.1.3.1.9 Spojenie trhovej a kultúrnej udalosti vie byť výhodným spojením. Nielenže sa ide o programové spestrenie, kedy trh, nehľadiac na náplň, vie byť silným bodom programu, no zo spojenia ťažia aj trhovci, ktorým vie návštevnosť kultúrnej akcie zaistiť dobrú tržbu. Spojenie platí aj obrátene, keď je trh, obvykle sviatočnejšieho charakteru alebo konaný mimo pracovný týždeň, doplnený o kultúrnu produkciu, ktorá tvorí špecifickú atmosféru.

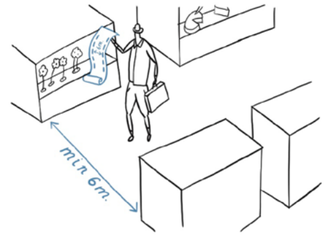
DIMENZUJ DOSTATOČNE!

Podpor pestrú ponuku trhov naprieč mestom!

U.1.3.1.10 Špecializácia trhov v rámci mesta je pre mesto veľkosti Nitry žiadaná. Mimo základné trhy s ovocím a zeleninou, ktoré by mali byť štandardnou ponukou prítomnou na rôznych miestach mesta, je namieste uvažovať o začatí tradícií špecializovaných trhov, lokalizovaných na konkrétnych stálych miestach. Môže ísť o trhy so živočíšnymi produktami, trhy s vybavením domácnosti či blšie trhy. Typom špecializovaných trhov sú aj vianočné trhy.

Zabezpeč dostatočný priechod medzi stánkami!

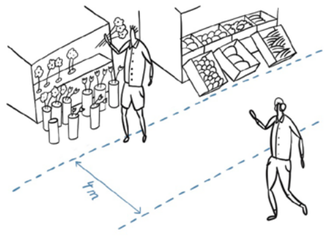
U.1.3.2.1 Priechodnosť a využiteľnosť priestranstva nie je znížená zábermi v dôsledku trhu. Medzi dvojicou k sebe orientovaných stánkov by mal byť zabezpečený priechod ponechaním voľného pruhu šírky aspoň šiestich metrov. Stánky nebránia užívaniu stavieb vo väzbe na priestranstvo ani vybavenia priestranstva, ako napríklad mobiliár. Nie je žiadané umiestňovať stánky priamo k budovám tvoriacim uličnú frontu, pretože môžu byť v konflikte s využívaním parteru stavieb, ktoré priestranstvo užívajú.

Predstav si trh ako zmenšeninu mesta!

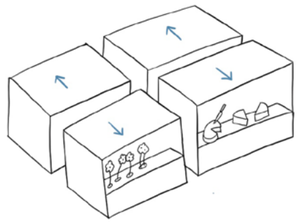
U.1.3.2.2 Centrálny priestor je jadrom trhu, rovnako ako námestie jadrom mesta. Pri predstave trhu ako malého mesta, kde stánky sú domy, ulička medzi nimi je lineárnym priestranstvom, je logicky nutné mať aj centrálny priestor, nech sa majú ľudia kde zhromaždiť a rozptýliť na väčšej ploche. Priestor by mal mať proporcie odpovedajúce veľkosti trhu. Pre veľký trh môže byť týmto priestorom plocha veľkosti menšieho námestia, pre malý postačí rozšírenie pri prvkoch vegetácie či zdroji vody. Centrálny priestor trhu je žiadané vymedziť aj s ohľadom na možnosť odpočinku návštevníkov alebo umiestnenie pódia. Trhy orientované do priestranstva môžu s výhodou využiť primerane veľkú časť priestranstva na tento účel.

Vytvor dostatočný priestor k pomalému pohybu trhom!

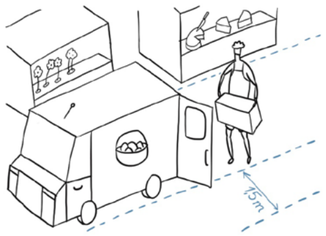
U.1.3.2.3 Predpolie predajného stánku je možné predstaviť si ako plochu pred čelom stánku, ktorá zasahuje do priechodného profilu medzi stánkami a slúži k umiestneniu tovaru, napríklad debničiek so zeleninou u zeleninovo ovocného trhu so samoobsluhou, ďalej k rozptylu ľudí čakajúcich na obslúženie pri stánku a v neposlednom rade k prehliadaniu ponúkaného tovaru. Účelom predpolia je oddeliť priechodný koridor na pohyb ľudí od priestoru s pomalším tempom ľudí skúmajúcich ponuku. Predpolie by malo byť široké tak, aby ostal zachovaný priechodný pruh šírky minimálne štyri metre.

Minimalizuj rubovú orientáciu stánku do priestranstva!

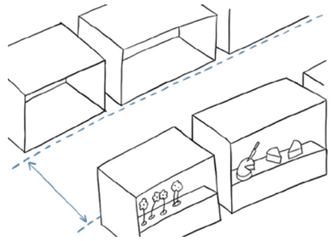
U.1.3.2.4 Rub stánku by mal byť orientovaný do priestranstva len v nutných prípadoch. Žiadané je, aby čelá stánkov, z ktorých prebieha predaj, tvorili frontu priestranstvá, zvlášť v miestach so zvýšeným pohybom ľudí. Stánok je teda orientovaný do priestranstva alebo smerom k protiľahlému stánku. Aj z hľadiska využiteľnosti stánku nie je rubová orientácia žiadaná, pretože nie je veľmi praktické, aby trhovcovi za chrbtom, kde má zásoby, chodili ľudia.

Počítaj s prejazdom vozidla zásobovania!

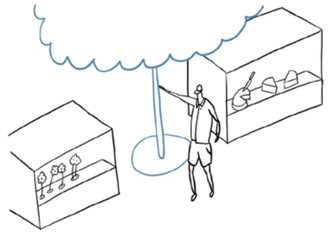
U.1.3.2.5 Zásobovanie trhovej udalosti je neopomenuteľným aspektom, na ktorý je nutné myslieť. Primárne by sa malo odohrávať pred otvorením trhu. Zásobovanie stánkov môže nastať aj počas konania trhu, keď je nutné doplniť vypredaný tovar. Z toho dôvodu je nutné počítať s možnosťou prejazdu zásobovacieho vozidla skrz priestranstvá trhu, ktoré by pri dodržaní základných tu uvedených pravidiel mali byť schopné nekolízneho prejazdu vozidla.

Pokús sa prevádzku umiestniť za stánky!

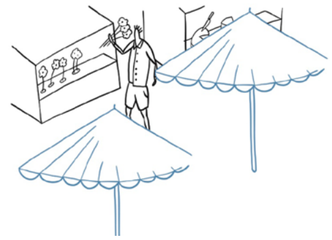
U.1.3.2.6 Zadný trakt trhu je možné si predstaviť ako priestor medzi dvojicou rubov stánkov. Podľa priestorových možností tento priestor môže nadobúdať rôzne podoby, od pomerne úzkej uličky, slúžiacej k pešiemu pohybu trhovníkov a prípadne aj uskladneniu zásob, až po širší priestor, kde je možný prejazd zásobovacieho vozidla či jeho odstavenie u najširších polôh prvku.

Vytvor príjemné prostredie využitím vegetácie!

U.1.3.2.7 Vegetácia a jej prvky prítomné v priestranstve, kde sa koná trh, je vhodné zapojiť kompozície trhu v rôznych podobách. U líniových výsadieb je veľkou výhodou možné umiestnenie stánkov medzi stromy a docieliť tak ich tienenie a aj ich okolia a zároveň u užších priestranstiev efektívne zorganizovať priestor tak, že stromy nezužujú priestor k pohybu návštevníkov. Ďalšou možnosťou je využitie vegetácie ako miesta k odpočinku návštevníkov.

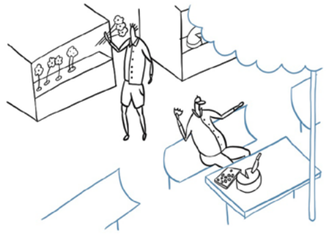
Použi dodatočné tienenie v priestranstve bez stromov!

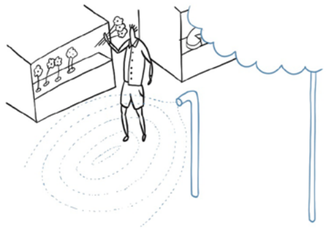
U.1.3.2.8 Tieň, zvlášť v letných mesiacoch, je dôležitou kvalitou, spolutvoriacou pobytovú kvalitu trhu, rovnako aj primeraný komfort práce pre trhovníkov. V prípade, že v priestranstve, kde sa koná trh, nie sú stromy či iné tieniace prvky, je vhodné doplniť priestranstva trhu o vlastné zdroje tieňa, napríklad slnečníky či plachty, natiahnuté medzi stánkami. Čiastočné tienenie je možné docieliť aj vhodnou polohou trhu, kedy je možné využiť tieň fronty domov v určitý čas dňa.

UVAŽUJ PRE TRH!

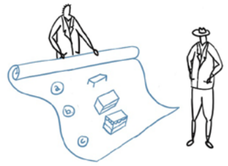
Nechaj návštevníkov v kľude obývať trh!

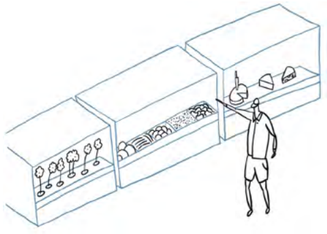
Zvýš šancu na úspech trhu vhodným umiestnením!

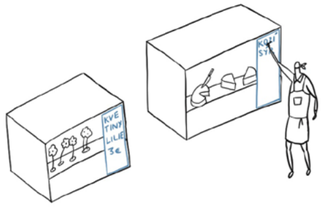
Vo vzhľade stánku zohľadni druh trhu a jeho miesto!

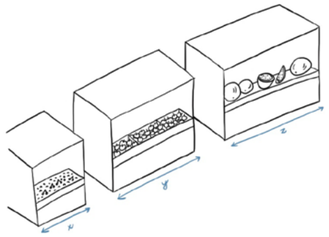
Podpor pestrosť tovaru potlačením pestrosti stánkov!

Dodrž pravidlá platné pre reklamným systém!

Umožni účasť rôznych predajcov na trhu!

U.1.3.2.9 Odpočinok návštevníkov je možné uskutočniť na miestach priestranstva, kde sa koná trh, ktoré sú vybavené mobiliárom a priaznivými pobytovými kvalitami. Ďalej je vhodné, zvlášť u väčších trhov, zriadiť odpočinkové zóny, kde je možné zastaviť sa či konzumovať produkty z trhu. Jednoduchým spôsobom, ako zvýšiť ponuku miest k odpočinku, je použitie mobilných setov stolov a stoličiek a ležadiel, umiestnených bokom od hlavného toku ľudí.

U.1.3.2.10 Ovlaženie návštevníkov v letných mesiacoch sa stáva nutnosťou, s ohľadom na dopady klimatickej zmeny. Úpravu mikroklímy trhu dobre zvládnu vodné prvky, ideálne v kombinácii s tienením vegetáciou v podobe stromov či zeleni na konštrukcii. Jednoduchou cestou, ako dostať vodný prvok na ľubovoľné priestranstvo, je mlhovač, ktorý je mobilný a nepotrebuje špecifické stavebné zásahy do priestranstva. Vhodné je umiestňovať tento prvok v blízkosti zdroja pitnej vody. Umiestnenie mlhovača by nemalo narúšať pohyb ľudí, teda malo by byť skôr bokom, aby mlženie bolo dobrovoľné. Vhodné je myslieť aj na osviežení domácich zvierat prítomných na trhu.

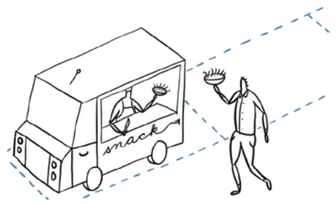
U.1.3.3.1 Pôsobenie a konkrétna fyzická podoba, teda vzhľad predajného miesta, by mal odpovedať celkovému zameraniu trhu a pozícii v rámci mesta. Podoba môže variovať od jednoduchých predajných stolov bez striešky, po stánky, ktoré sú stavby a sú stálou súčasťou priestranstva. Vyššie estetické nároky sú kladené na stánky trhov v centre mesta. Rovnako to platí aj pre trvalé predajné miesta na trhových priestranstvách. U tých je nárok na prevedenie najvyšší, pretože ide o trvalé riešenie. Naopak, trhy organizované komunitou či nepravidelné jednorazové trhové udalosti, napríklad blší trh, môžu mať vybavenie svojpomocne vyskladané z toho, čo je k dispozícii.

U.1.3.3.2 Podobnosť stánkov v rámci trhu je vhodné dodržiavať. Trh vďaka tomu pôsobí ako celok, nie ako náhodné zoskupenie predajcov, zhodou okolností predávajúcich na rovnakom mieste. Trh by mal mať určitú kultúru predaja. Produktom, ktorý trh predáva nie je stánok, ale to, čo je vyložené na pulte. Vizuálny zážitok z by mal byť tvorený najmä produktom.

U.1.3.3.3 Aktuality o predávanom sortimente a cenotvorbe, celkovo zameraní trhu, prednostne umiestňuj na to určené tabule, napríklad v podobe čiernych dosiek, určených k popisu kriedou. Pri návrhu jednotných stánkov je vhodné vyhradiť priamo plochy, ktoré je možné popísať ponúkaným sortimentom. V kontexte celku trhu je vhodné pri vstupe naň umiestniť prehľad predajcov a sortiment, aby sa návštevník vedel lepšie zorientovať. Takáto ponuková tabuľa vie nalákať potenciálnych zákazníkov.

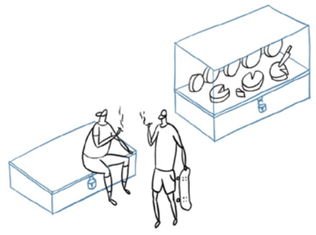
U.1.3.3.4 Flexibilita stánku či predajného miesta je dôležitá pre pokrytie potrieb rôznych predajcov. Na trhu s pestrým sortimentom môže jeden predajca potrebovať inú predajnú plochu, než predajca druhý. Na druhej strane, prílišná pestrosť veľkostí trieši jednotu trhu. Pri trhoch s jednotným vybavením je vhodné nastaviť dve až štyri veľkostné rady, ktoré vedia pokryť rôzne potreby predajcov a zároveň stále byť jednotné.

Vyhraď miesto pre pojazdné predajne a foodtrucky!

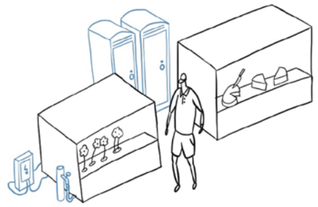
U.1.3.3.5 Vozidlo, ktoré je stánkom (napríklad chladiarensky voz mäsiara) alebo prevádzkou občerstvenia, tiež môže byť súčasťou trhu. Týmto vozidlám by mal byť vyhradený priestor v rámci trhu, ktorý je pre vozidlá vhodný - mal by byť v blízkosti príjazdovej komunikácie, schopný bez poškodenia povrchu uniesť hmotnosť vozidla a v jeho blízkosti by mala byť elektrická prípojka, nech nie je nutné vyrábať energiu motorom vozidla.

Vytvor na mieru šité vybavenie pre trhoviská!

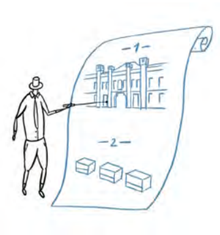
U.1.3.3.6 Trhovisko alebo priestranstvo pre pravidelné trhy by malo mať vlastné jednotné vybavenie, navrhnuté pre špecifické potreby daného miesta. Je nutné myslieť na to, čo sa bude diať so stánkami po skončení trhu. Stánky trvalých trhov v dobe nekonania trhu môžu slúžiť ako mobiliár priestranstva. Trvalé vybavenie trhov by malo byť súčasťou návrhu a vybavenia priestranstva.

Zabezpeč základné zdroje energií a hygienu trhu!

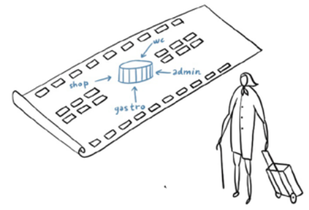
U.1.3.3.7 Zdroje energií v podobe prípojky elektrickej energie a vodovodnej prípojky na pitnú vodu by mali byť zabezpečené na trhoch, obzvlášť na takých, kde sa predávajú potraviny. Zabezpečené by malo byť aj sociálne zariadenie pre návštevníkov a trhovníkov. Ideálne je využiť blízkosť verejných toaliet či toaliet v obecných stavbách, v ostatnom prípade je nutné zabezpečiť mobilné vybavenie.

Vnímaj tržnicu ako perlu mesta hodnú pozornosti!

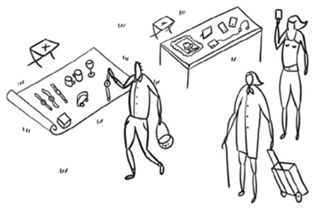
U.1.3.3.8 Tržnica v budove bývalých kasární má v hierarchii trhov špecifické postavenie, či už z dôvodu, že ide o jedinú tržnicu, alebo z dôvodu pozície v centre mesta. Tržnica má šancu reprezentovať mesto. Je veľmi dôležité venovať jej náležitú pozornosť a urobiť z nej hodnotnú výkladnú skriňu mesta.

Zázemie trhoviska môžeš riešiť stavbou!

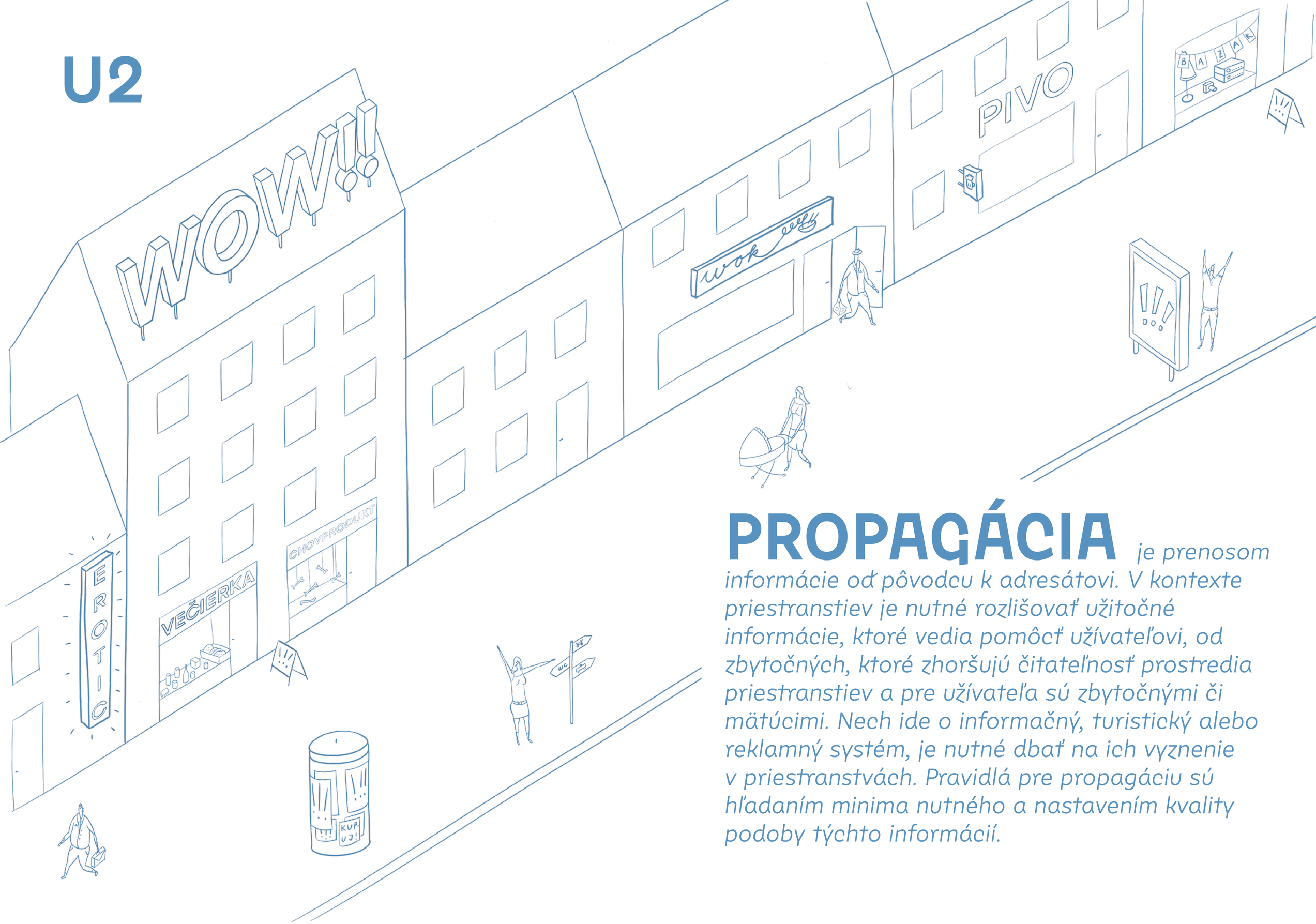
U.1.3.3.9 Stavby v rámci priestranstva, kde sa konajú trhy, sú možné, za predpokladu, že sú súčasťou koncepčného riešenia priestranstva a je preukázaná ich potrebnosť. Trh môže mať vlastné zázemie v podobe stavby, kde je možné umiestniť toalety, administratívne zázemie, gastroprevádzku či časť predajných plôch, ktoré môžu byť k dispozícii nad rámec bežnej doby konania trhu. Konkrétna podoba a dispozičné riešenie stavby je predmetom architektonického riešenia priestranstva.

Neboj sa organizovať komunitný trh!

U.1.3.3.10 Svojpomocou komunitou organizované trhové udalosti, napríklad susedské blšie trhy, výmeny nepotrebných vecí, ale aj charitatívne trhy, môžu byť usporiadané vo voľnejšom formáte, bez nutnosti prísneho dodržania pravidiel z titulu druhu akcie, ktorá nemá predpoklad materiálneho zabezpečenia pre jej nekomerčnosť. Podobné akcie s pridanou hodnotou je vhodné podporovať aj zo strany mesta, napríklad voľnejšími podmienkami organizácie, materiálnou pomocou či možnosťou inzercie akcie v komunikačných kanáloch mesta.

U2

PROPAGÁCIA

je prenosom informácie od pôvodcu k adresátovi. V kontexte priestranstiev je nutné rozlišovať užitočné informácie, ktoré vedia pomôcť užívateľovi, od zbytočných, ktoré zhoršujú čitateľnosť prostredia priestranstiev a pre užívateľa sú zbytočnými či mätúcimi. Nech ide o informačný, turistický alebo reklamný systém, je nutné dbať na ich vyznenie v priestranstvách. Pravidlá pre propagáciu sú hľadaním minima nutného a nastavením kvality podoby týchto informácií.

Propagácia je rovinou užitia, slúžiacou k šíreniu informácií o miestach, cieľoch a službách. Nositeľom informácie sú tri druhy systémov - informačný, turistický a reklamný. Tieto systémy majú svoj fyzický prepis do priestranstiev, ktorými sa zaoberá časť manuálu Propagácia. Z obráteného uhla pohľadu hľadá cestu, ako tvoriť vizuálne kultivované priestranstvá, bez dnes všadeprítomného a obťažujúceho vizuálneho smogu.

Slovo propagácia je v kontexte priestranstiev nutné vnímať vo význame podpory a šírenia informácií, vzhľadom na pozitívne atribúty významu slova podpora. Informáciou sa rozumie vizuálne či hapticky zobraziteľný údaj o stave a dejoch v priestranstvách.

Propagácia je podporou pohybu po meste pre ľudí, ktorí sa dobre nevyznajú alebo sa vyznať z rôznych dôvodov nemôžu. Propagácia je aj podporou širšieho povedomia o prírodných, historických a kultúrnych hodnotách mesta. V prostredí priestranstiev, krehkou podobou propagácie hraničiacej s komercializáciou priestranstiev, je podpora povedomia o ponúkaných službách a produktoch skrz reklamu. Propagácia v prostredí priestranstiev by mala nadobúdať pozitívne atribúty a významy a mala by slúžiť užívateľom priestranstiev. Tomuto druhu pozitívne vnímanej propagácie je venovaná táto časť manuálu. Propagácia, ktorá neslúži užívateľom priestranstiev, je prostou snahou o obohatenie sa na úkor kvality celku prostredia, ktorú je žiadané v priestranstvách minimalizovať.

Nad rámec významu slova propagácia, avšak v blízkej významovej súvislosti, sa touto kapitolou prezentuje aj potreba eliminovania vizuálneho smogu, ktorého zdrojom nie je reklama, ale samotné stavby či vybavenie priestranstiev, ktoré nadobúdajú neprimeranú expresívnu podobu, ktorá devalvuje kvalitu priestranstva. Vizuálny smog nepriaznivo vplýva na všetky tri kapitoly Propagácie.

Časť manuálu Propagácia pozostáva z troch kapitol - Informačný systém, Turistický systém a Reklamný systém. Jednotlivé kapitoly sú delené na tri základné skupiny pravidiel, so záberom od celku k detailu, venujúc sa pozícii prvku v priestranstve a väzbou na širší kontext, usporiadaním prvkov a vzájomnými väzbami medzi nimi a v najnižšej úrovní detailu prvku. Spolu je predstavených 60 rád, odporúčaní a pravidiel, venujúcich sa téme propagácie. Tie sú všeobecnými návodmi pre niektoré bežné situácie, vznikajúce vo vzťahu k priestranstvám.

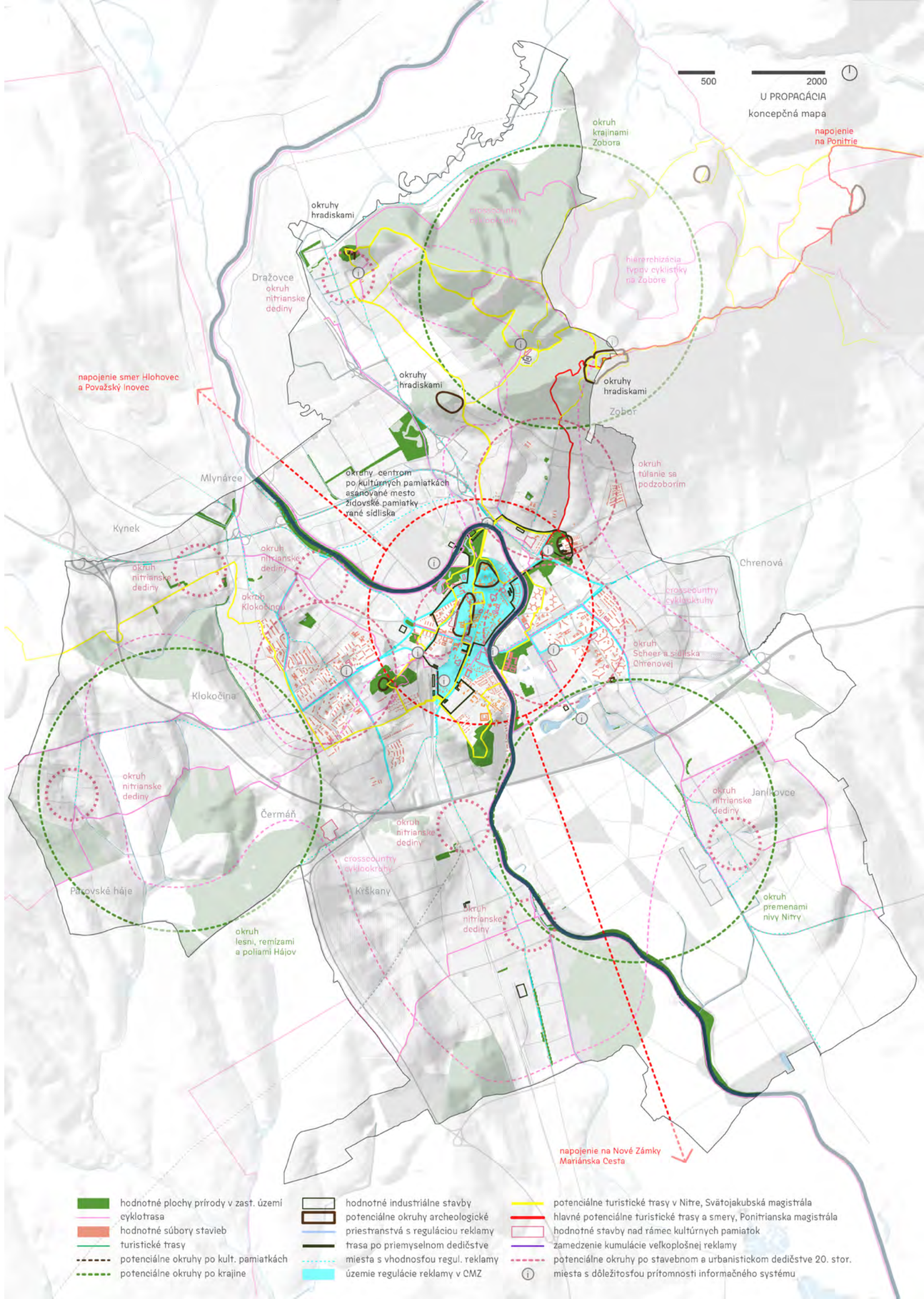
18 rád sa venuje Informačnému systému, u ktorého definuje princípy, ako byť nápomocný užívateľovi priestranstva vhodnou informáciou, ktorú nájde vždy tam, kde ju potrebuje a vtedy, keď ju potrebuje.

12 rád sa zaoberá Turistickým systémom a spôsobom, ako atraktívnou formou prezentovať mesto a zaujať potenciálnych návštevníkov, ale aj aspektom prezentácie vo virtuálnom priestore.

Najväčší objem - 30 rád je venovaných Reklamnému systému, zaoberajúc sa cestou, ako riešiť prvky reklamného systému v prostredí priestranstiev kultivovanou formou tak, aby nebola vizuálnym smogom. Zároveň je priestor venovaný radám, cielených na pôvodcov reklamy, ako môcť zvýšiť úspešnosť svojho podnikania vo vzťahu k priestranstvám.

Cieľom časti manuálu je stav, keď v priestranstvách bude primerané množstvo informácií, ktoré budú užitočné pre čo najširší okruh adresátov a zároveň podiel vizuálneho smogu bude minimalizovaný.

Nitra živúca je kultivovaným miestom k pobývaniu aj po vizuálnej a informačnej stránke.

Informačný systém je vodiacou líniou priestranstvami a prostredím pre tých, ktorí nevedia, nemôžu vedieť alebo chcú vedieť viac. Zrozumiteľná informácia slúži ako nástroj potláčania bariér, fyzických aj mentálnych. Význam v zmysle znižovania neurčitosti, teda i neistoty a pocitu nebezpečia či pomoci k orientácii a smerovaniu je kľúčovým pre priestranstvá.

INFORMAČNÝ SYSTÉM

v kontexte priestranstiev je predstaviteľný ako súbor informácií o meste a priestranstvách a o vzájomných vzťahoch. Informačný systém poskytuje základné informácie o priestranstvách, dynamických vzťahoch medzi priestranstvami a inštitúciami v meste v celom meste.

Fyzickým prejavom vyššie menovaného sú smerovníky, označenie ulíc, úradné tabule, informačné vitríny inštitúcií, špecificky interiérová navigácia vo verejných budovách a označenie vstupov Nitry.

Informáciou v kontexte priestranstiev sa rozumie deskriptívna informácia o priestranstve, informácia o vzťahoch medzi priestranstvami a informácie o programe a fungovaní inštitúcií. Informáciami nad rámec kapitoly sú tlačoviny a webová komunikácia mesta a inštitúcií.

Tvorcom a správcom, teda garantom materiálnej funkčnosti a pravdivosti informácií informačného systému, je mesto. Nie je žiadané, aby ďalšie subjekty tvorili vlastné paralelné informačné systémy, zvlášť ak by mali byť zameniteľné za mestský informačný systém, čo by mohlo viesť k zmäteniu adresátov. Takýto informačný systém je nutné považovať za reklamu a pristupovať k nemu podľa pravidiel pre reklamu.

V prostredí priestranstiev je žiadané mať len potrebné informácie. Nepotrebné sa dajú označiť za vizuálny smog. Kľúčom k rozlíšeniu potrebnosti či nepotrebnosti sú dve otázky. Prvou otázkou, ktorej sa nedá oponovať je, či je nutné zo zákonných dôvodov informáciu v priestranstve umiestniť. Samospráva má povinnosť primeraným spôsobom zverejňovať informácie o svojej činnosti. Informačným kanálom, ktorý sprístupňuje informáciu širokému spektru adresátov, je webová stránka obce a fyzická úradná tabuľa. Druhá otázka je položená v rovine užitočnosti, či pomôže informácia užívateľovi priestranstiev. Ak je odpoveď kladná, má informácia za splnenia neskôr predstavených rád a pravidiel zmysel.

Množstvo informácií v čase nie je konštantné. Niektoré informácie v čase strácajú svoj význam, naopak, nové sa v čase objavujú či menia. Informačný systém je dynamickým systémom, ktorý by vo všeobecnej rovine mal byť schopný zvládať zmeny. To platí prevažne pre informačné systémy s ustálenou podobou, ako je značenie ulíc či smerovníky. Z toho dôvodu je vhodné dlhodobo udržiavať ustálený spôsob zobrazovania informácií, ktorý sa v čase nebude meniť. Špecifikom sú podoby informačného systému, spojeného so zobrazovaním dynamických zmien (čas, teplota, počasie a ďalšie).

Vrstvou, ktorá sa vymyká vyššie popísanej logike, sú informačné systémy, ktoré sú súčasťou architektúry. Predstaviť si to možno ako autorské riešenie informačného systému. Tieto prvky sú často viac umeleckým dielom či architektúrou než informačným systémom, a tak je k nim žiadané pristupovať, v prípade, že ide o kvalitou zodpovedajúce riešenie.

Pravidlá pre informačný systém sú spresnením a rozvinutím dokumentov mesta, zameraných na vizuálnu a informačnú komunikáciu. U kontinuity jej celistvej vizuálnej identity je vhodné pokračovať a rozširovať ju na rozoznateľný a použiteľný informačný systém v rámci priestranstiev, prípadne ich rozšírenej aplikácie i v rámci ostatných materiálov, označeniu iných systémov (napríklad doprava a značenie pre pohyb) napomáhať.

Informačný systém je tak ako ucelená časť užitia priestranstiev, schopná smerovať, informovať o užití a orientovať užívateľov v priestranstvách.

NASMERUJ TÁPAJÚCICH!

U.2.1.1 Vzťah informačného systému k priestranstvám sa dá vyjadriť ako potreba hľadania užitočnej symbiózy. Informačný systém je zložkou priestranstiev, ktorá má schopnosť dopovedať menej zrejmé vzťahy.

Vzťah je možné vyjadriť aj ako roviny hierarchie, keď je informačný systém vždy nadradený reklamnému systému na jednej strane a nezameniteľný s dopravným značením na druhej strane. Dôležitým kvalitatívnym parametrom informačného systému je nemennosť, nezameniteľnosť a pravdivosť informácií. Ten, kto hľadá informáciu, mal by mať istotu, že ju ľahko nájde na základe vedomosti všeobecnej podoby, ktorú má hľadať a že informácia, ktorú dostane, bude relevantná a nepovedie k zmeteniu.

Navzdory vysokej miere digitalizácie informácií i v mestskom prostredí, napríklad skrz rozšírené možnosti zisku informácií o meste pomocou mapových aplikácií, je analógový informačný systém dôležitý, pretože má nevýlučný charakter, a teda je prístupný a zrozumiteľný každému. V meste sú veľmi užitočné informácie o miestopise, pozícii významných stavieb, ale aj všeobecné informácie o aktuálnom čase či teplote.

PÝTAJ SA PO VÝZNAME!

U.2.1.2 Informácia by mala znižovať mieru neurčitosti. Paradoxom je, že premiéra informácie neurčitosť zvyšuje, pretože obsah prestáva byť zrozumiteľným. Parametrami definujúcimi primeranú mieru sú relevantnosť a obsiahlosť informácie. V prostredí mesta je nutné vystačiť si s čo najmenším množstvom jednoznačných informácií, ktoré však poskytujú komplexný obraz.

Informácie v priestranstvách sa dajú rozlíšiť na niekoľko druhov. Nevyhnutne nutné informácie, ktoré nie je možné komunikovať inými kanálmi, napríklad názvy ulíc či smerovníky, alebo sú v danom mieste nevyhnutne nutné, i keď sú komunikované aj iným kanálom, napríklad cestovné poriadky na zastávkach hromadnej dopravy. Ďalej žiadané informácie, ktoré nie sú nevyhnutne nutné pre užívanie priestranstiev, napríklad tabule s informáciami inštitúcií, ktoré sú obvykle komunikované najmä v prostredí webu, ale je vhodné ich mať aj vo fyzickej podobe.

Formou žiadanej informácie je aj informácia o aktuálnom čase. S ohľadom na charakter priestranstva je vhodné minimálne významné priestranstvá doplniť o zdroj tejto informácie. Mnoho miest má hodiny v priestranstvách ako typický znak.

POSTAV SA ČELOM!

U.2.1.3 Orientácia v priestranstvách je druhom tvorby obrazu štruktúry. Ide o nikdy nekončiaci proces, preto rôzne skupiny užívateľov priestranstiev majú rôznu podrobnosť vytvoreného obrazu. Niektorí užívatelia informačný systém pre ich vysokú znalosť vôbec nepotrebujú. Iní sú naň, naopak, odkázaní.

Informačný systém je žiadanou kompenzačnou pomôckou pre znevýhodnené skupiny. Znevýhodnenie môže mať rôzny pôvod, či už ide o telesný hendikep, technologické znevýhodnenie či prostú neznalosť miesta. Kompenzácia jednotlivých znevýhodnení má rôzne fyzické prepisy v priestranstvách.

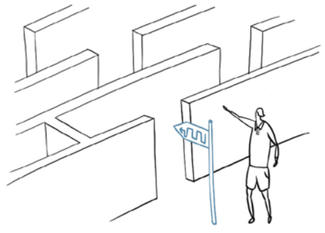
Neznalosť miesta a technologický hendikep, kedy nie všetci ľudia majú inteligentný telefón s internetovým pripojením, ktorý vie uľahčiť orientáciu, je pomerne ľahké kompenzovať prostou viditeľnou prítomnosťou informácie v priestranstve. Kompenzácia telesného hendikepu sa líši pôvod od pôvodu. Pre zrakovo postihnutých je žiadaným riešením poskytovať informácie v Braillovom písme a formou akustických hlásičov, pre imobilných vedia byť nápomocné značenia bezbariérových trás.

NASMERUJ TÁPAJÚCICH!

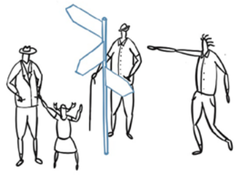
Výrazne odlíš informáciu od reklamy!

Ukáž cestu v zložitých situáciách informáciou!

Informačný systém umiestni na rušné miesta!

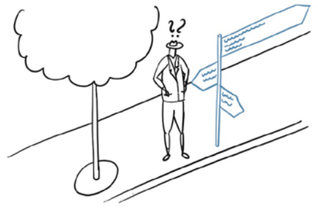
Informáciou nevytvor zmätenie adresáta!

Informáciu podaj tak, aby ju pochopil každý!

Informácia nie je román, buď stručný!

U.2.1.1.1 Nadradenosť informačného systému nad reklamným systémom musí byť dodržaná. Nemala by nastať možnosť zámeny prvkov v rovine vizuálnej ani obsahovej. Zároveň platí, že informačný systém môže nadobúdať odlišné pozície v meste než reklama. Tam, kde je to nutné, môže byť v ploche priestranstva. Naopak, informačný systém je hierarchicky nižšie než dopravné značenie, s ktorým by nemal byť zameniteľný.

U.2.1.1.2 Dovysvetlenie nejednoznačných situácií a vzťahov v priestranstvách je možné pomocou informačného systému, ktorý vie pomôcť s orientáciou. Samozrejme, mesto by takéto situácie nemalo obsahovať, no realita býva odlišná, obzvlášť pri dočasných zmenách v území. Vhodné je využiť informačný systém, napríklad pri zmenách spôsobených výstavbou, ako sú obchádzky, presuny zastávok verejnej hromadnej dopravy či zmeny vstupov do verejných budov.

U.2.1.1.3 Potenciál k umiestneniu informačného systému majú mimo miest s nejednoznačnou situáciou, kde hrozí blúdenie, miesta s kumuláciou a zvýšeným pohybom osôb. V týchto miestach je predpokladom, že informačný systém vie byť nápomocný väčšiemu okruhu možných adresátov, ktorí potrebujú poradiť. Zároveň by prvky informačného systému mali byť umiestnené pred väčšinou verejných budov.

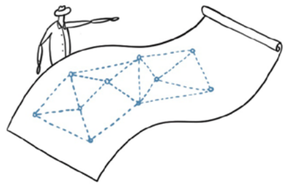
U.2.1.1.4 Jednoznačnosťou informácií, prezentovaných informačným systémom, nie je adresát uvedený v omyl. Ak má byť informačný systém dôveryhodným zdrojom, nesmie ani v náznakoch u adresáta vyvolať pocit neistoty. Informácie nie sú duplicitné, neodporujú si, neumožňujú svojou jazykovou konštrukciou viacero rôznych výkladov a, v neposlednom rade, odkazujú na reálne javy, ktoré sú fyzicky prítomné alebo existujú.

U.2.1.1.5 Zrozumiteľnosť prezentovanej informácie by mala byť zabezpečená čo najširšiemu okruhu adresátov naprieč vekovou štruktúrou, pôvodom, možným hendikepom či vzdelaním. Je jasné, že nie všetky informácie musia byť zrozumiteľné všetkým, malé dieťa nemusí rozumieť úradnej tabuli a cudzinec nemusí pochopiť anotáciu predstavenia v programe divadla. Základné informácie, napríklad o orientácii v meste a názvoch ulíc, by mali byť zrozumiteľné všetkým. Pre lepšiu zrozumiteľnosť je dobré doplniť základné informácie piktogramami a značením v Braillovom písme.

U.2.1.1.6 Stručnosť je dôležitou podmienkou zrozumiteľnosti prezentovanej informácie. Aj v prípade informácií prezentovaných informačným systémom platí pravidlo troch sekúnd, kedy adresát vníma hlavnú informáciu infosystému. Základné informácie o orientácii by mali mať formu jasných hesiel. Zložitejšie informácie, napríklad na úradnej tabuli, je vhodné štruktúrovať podľa ich vecného i tématického obsahu a významu.

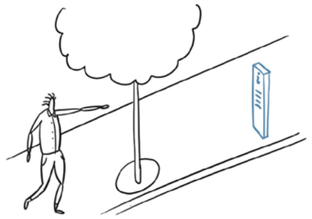
PÝTAJ SA PO VÝZNAME!

Pokry základnou sieťou informácií celé mesto!

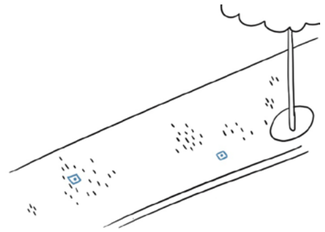
U.2.1.2.1 Rozprestrenosť prvkov informačného systému naprieč mestom je žiadaným stavom. Prvky informačného systému vytvárajú spojitú sieť, pokrývajúcu územie celého mesta. Záchytné body orientácie v meste sú jasne rozpoznateľné, sú istotou a tým uľahčujú pohyb. Informácie zobrazené na prvkoch na seba nadväzujú a neodporujú si.

Dôležité informácie orientuj smerom k adresátovi!

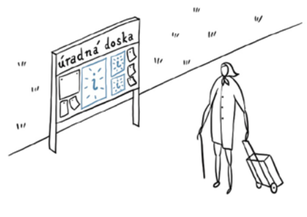
U.2.1.2.2 Zvislá orientácia prvkov informačného systému by mala byť primárnym spôsobom orientácie pre všetky podstatné informácie, ako sú názvy ulíc, smerovníky k uliciam a pamiatkam, úradné tabule či programové informácie kultúrnych inštitúcií. Zvislé prvky informácií sú dobre čitateľné, ľahko dohľadateľné a identifikovateľné v rámci mesta. Nie je ich nutné hľadať, obvykle sami padnú do oka.

Daj akcent priestranstvu vodorovným infosystémom!

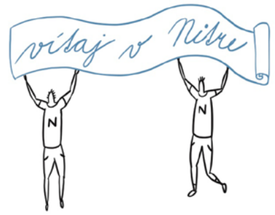
U.2.1.2.3 Vodorovná orientácia pre prvky informačného systému, v zmysle umiestnenia prvku do povrchu priestranstva, je možným dizajnovým akcentom vo verejných priestranstvách. Informácie, obvykle nie nevyhnutne nutného charakteru, ako napríklad historická zaujímavosť, je možné umiestniť do dlažby verejného priestranstva a tým rozšíriť významy priestranstva o rovinu prezentácie histórie, menej jasných vzťahov v mieste či určitú formu hry formou objavovania. Všímavý si vodorovný prvok všimne, môže ho potešiť, no keď informácia ostane bez povšimnutia, nič sa vlastne nestane.

Vytvor si vlastný rukopis, ktorý budeš dodržiavať!

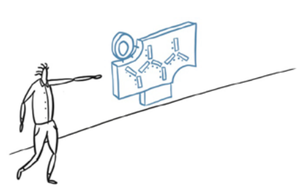
U.2.1.2.4 Vizuálny štandard pre podávané informácie je pre konzistentnosť komunikácie a identifikovateľnosť informácií dôležitým rysom, obzvlášť pre verejné inštitúcie. Podoba informácií z jednotlivých konkrétnych zdrojov by si mala byť podobná, s obdobne riešenou štruktúrou a vizuálnym pôsobením. Na základe podobnosti je možné jednoznačne priradiť informáciu k danej inštitúcii či druhu informácie. Základná podoba, ktorá je pre daný typ informácie charakteristická, môže slúžiť ako prvotný filter pre adresáta, ktorý môže už zbežným pozretím usúdiť, či sa ho informácia týka.

Privítaj návštevníka pekným vstupom do mesta!

U.2.1.2.5 Vstupy do mesta pri hlavných komunikáciách, ich označenie oznamujúce, že ste v Nitre alebo ju opúšťate, sú tiež informačným systémom. Týmto označeniam je nutné venovať zvláštnu pozornosť, pretože tvoria prvý dojem z mesta u mnohých návštevníkov. Vrelé privítanie, dôstojná podoba vysokej umeleckej hodnoty a čistota okolia vedia navodiť dobrý prvý dojem.

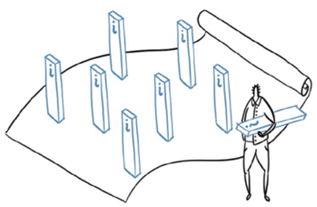
Zachovaj hodnotné staršie informačné systémy!

U.2.1.2.6 Hodnotné prvky starších informačných systémov, prítomné prevažne v modernistických štruktúrach a verejných stavbách, ktoré obvykle boli súčasťou komplexného riešenia zadania a sú integrálnou vrstvou celku, je vhodné chrániť pre ich umeleckú aj historickú hodnotu. V prípade neaktuálnosti či nekompletnosti je vhodné ich doplniť o požadované aktuálne informácie tak, aby nebola znížená ich hodnota. Rovnaké pravidlo platí aj pre nálezy staršieho uličného značenia maľovaného na fasádu domov, ktoré je možné prezentovať na fasáde ako historický fragment.

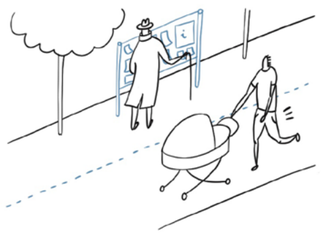
POSTAV SA ČELOM!

Maj základné prvky systému rovnaké naprieč mestom!

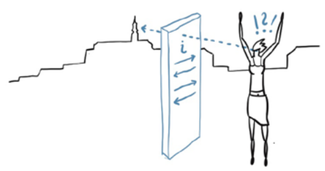
U.2.1.3.1 Typizácia základných prvkov informačného systému naprieč mestom je žiadaná. Je nutné, aby základná kostra smerovníkov vyzerala rovnako všade v meste. Vďaka tomu nemôže dôjsť k zámene s iným prvkom priestranstiev. Jasná podoba prvku pomáha orientácii. Vhodné je riešiť rovnakým spôsobom aj podobu informácií na úradných doskách, zvlášť, čo sa týka štruktúry a zjednodušiť tým orientáciu v nezriedka obsiahlom obsahu.

Ponechaj voľný priestor k štúdiu informácií!

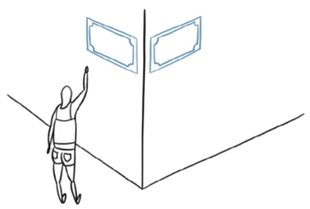
U.2.1.3.2 Priestor ku konzumácii informácií by mal byť ponechaný v dostatočnom rozsahu u zdrojov, kde sa kumuluje väčšie množstvo obsahu, napríklad úradná tabuľa, programy kultúrnych inštitúcií či mapy. U týchto zdrojov je predpoklad, že sa ľudia chvíľu zdržia, preto je žiadané im vytvoriť bezpečné prostredie a zároveň z druhého uhla pohľadu posunúť informácie študujúcich ľudí mimo hlavné prúdy pohybu v priestranstvách.

Informačným systémom nezníž hodnotu okolia!

U.2.1.3.3 Poškodenie priestoru, do ktorého sú umiestňované prvky v rovine estetickej i úžitkovej, vplyvom umiestnenia prvku informačného systému je neprípustné. Prvky informačného systému budú umiestnené a orientované tak, aby neprekážali pohybu a zároveň netvorili vizuálnu bariéru v pohľadoch na významné stavby či priehľady do krajiny. Rovnako je dôležité ctiť klad a celistvosť povrchov. Dôležitosť zachovania estetických a prevádzkových kvalít je povýšená nad potrebu umiestňovať prvky informačného systému na tie najvhodnejšie miesta z hľadiska orientácie a väzieb.

Cti jednotnosť značenia ulíc v meste!

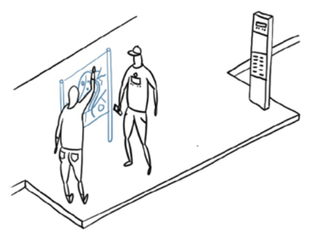
U.2.1.3.4 Názvy priestranstiev v rámci mesta sú značené jednotne. Označenie má podobu tabule s bielym podkladom, na ktorom je modrým písmom napísaný názov priestranstva. V miernom odsadení od okraja tabule je prevedený červený lem. V historickom jadre a priľahlých starších štruktúrach je vhodné zachovať staršie a dopĺňať nové smaltované tabule s plastickým efektom, ktoré sa do tohto prostredia hodia viac než nové ploché tabule.

Znižuj bariéry pre znevýhodnené skupiny ľudí!

U.2.1.3.5 Kompenzácia hendikepov osôb v informačnom systéme by mala byť štandardným riešením v inkluzívnom meste. Žiadané je zamerať sa na riešenia zvyšujúce kvalitu života týmto skupinám ľudí nad rámec bežných opatrení, umožňujúcich bezpečný pohyb po meste, ktoré je nutné považovať za štandard. Možný nadštandard je možné si predstaviť ako značenie ulíc a čísel domov v Braillovom písme, úradné tabule so zvukovými zariadeniami či značenie väzieb v meste, ktoré sú plne bezbariérové a zrejmé.

Na frekventované miesta umiestni mapu!

U.2.1.3.6 Mapa je prvkom informačného systému, ktorý je vhodné umiestňovať na frekventované miesta, vrátane frekventovaných zastávok hromadnej dopravy. Síce mapa nie je tým prvkom, ktorý je zrozumiteľný okamžite, no vie byť užitočná pri hľadaní špecifických cieľov či plánovaní ďalšej cesty.

Turistický systém znamená možnosť objaviť zaujímavé miesta Nitry a dozvedieť sa viac než to, čo prezradí letmý pohľad. Cieľom je ukázať zaujímavé, v pestrých tematických okruhoch, ktoré zaujmú široké spektrum užívateľov a zároveň ukázať niektoré miesta bežného života oprostené od turizmu v novom svetle, ktoré vie priniesť pestrosť samo o sebe.

TURISTICKÝ SYSTÉM

je predstaviteľný ako súbor informácií užitočných pre turistov, tráviacich čas fyzicky v Nitre, ale aj pre ľudí z Nitry i mimo nej, skúmajúcich mesto virtuálne, prípadne z nového pohľadu. Turistický systém slúži k prezentácii cieľov v meste aj mesta samotného. Informácie môžu mať podobu prostého označenia zaujímavého, zhrnutia podstatného z histórie, ale aj komplexnej informácie, spájajúcej súvislosti a vedúcej záujemcu po dramaturgickej dejovej línii.

Mesto v súčasnosti netrpí problémami spôsobenými nadmernou turistickou záťažou, ako je naplnenosť priestranstiev návštevníkmi, strata obytnosti centra mesta či nadmerným využívaním bytov na ubytovacie služby a krátkodobé prenájmy. Na druhú stranu to znamená, že turistov je nutné o potrebe trávenia ich času v meste presvedčiť vhodnou formou prezentácie.

Žiadané je podporovať inteligentný turizmus, ktorý návštevníkom prezentuje hodnoty mesta a život v ňom kultivovaným spôsobom, že nie je neprimeranou záťažou pre mesto, ani pre jeho obyvateľov a nespôsobuje im zníženie obytnosti mesta.

Nitra vie byť atraktívnou destináciou pre návštevníkov, ktorí radi kombinujú poznávanie histórie a prírody v rámci jedného pomerne kompaktného územia, bez nutnosti dlhého cestovania za jednotlivými cieľmi. Zároveň vie byť atraktívna pre návštevníkov vyhľadávajúcich menej rušné mestá, nedotknuté masovým turizmom, s možnosťou zažiť autentický život v meste v rôznych významoch slova, od trávenia času v mestskom interiéri, využívaní služieb, až po užívanie si silnej zložky miestnej kultúry.

Tradičnými návštevníkmi mesta sú záujemcovia o program výstaviska Agrokomplex a návštevníci cirkevných pútí. Týchto návštevníkov, ktorí majú obvykle jasný cieľ programu, je žiadané presvedčiť, aby v meste navštívili aj ďalšie ciele a pobudli dlhšie.

Špecifickým návštevníkom je turista putujúci či bicyklujúci po diaľkových trasách vedúcich mestom, ako napríklad Svätojakubská cesta či Ponitrianska cyklomagistrála. Tento návštevník obvykle nepožaduje vo svojej skromnosti viac než dôstojné miesto k pobývaniu a odpočinku, nie je typickým návštevníkom, no aj na týchto ľudí je nutné myslieť.

Turistický systém v priestranstvách by mal atraktívnym spôsobom prezentovať zaujímavé a viesť kroky turistu, prípadne zvedavého domáceho, po miestach, ktoré ho môžu zaujímať. Turistické ciele je dôležité systematizovať a hierarchizovať do tematických celkov tak, aby vedeli nadchnúť čo najširší okruh návštevníkov.

Nitra so svojou hodnotnou vrstvou vývoja zástavby 20. storočia je atraktívnym miestom pre nadšencov urbanizmu, architektúry a umenia. Tí obvykle tušia, čo a kde v meste nájdu, no pre menej zapálených návštevníkov ostáva táto vrstva skrytá, hoci ju nezriedka považujú za zaujímavú. Z toho plynie dôležitá úloha pre mesto - začať aktívne prezentovať svoju nedávnu minulosť ako možnú hodnotu, ktorá je v rámci Slovenska jedinečnou. Reálne je predstaviť si, že záujemca o nedávnu minulosť vie v Nitre bez problémov stráviť viac než predĺžený víkend.

Pravidlá pre turistický systém rešpektujú nadradené dokumenty mesta pre tento druh systému, ktorý sa venuje spôsobu označovania turistických cieľov v meste aj v krajine. Vhodné je do budúcnosti myslieť na možnosť užitia rozšírenej reality v rámci prvkov systému.

POCHVÁĽ SA!

U.2.2.1 Prezentácia mesta v pozitívnom svetle je dôležitým aspektom turistického systému. Prezentácia je spôsobom komunikácie pozitívneho obrazu mesta smerom k návštevníkom, ale aj obyvateľom.

Mesto samo o sebe je aj súborom pozitívnych obrazov. Obrazy, predstaviteľné ako možné atraktory pre turistov, nie sú v prezentácii až také dôležité, tie sú skôr predmetom, danosťou. Kľúčovým aspektom je komunikácia, úvaha o tom, čo a akým spôsobom smerom k turistovi komunikovať. Zjednodušene povedané, atraktívne môže byť všetko, komunikovať sa môže všetko, len je potrebné mať adresáta, ktorého to naozaj zaujme.

Všeobecný adresát neexistuje. Žiadané je mať viacero potenciálnych skupín adresátov, ktorým sú prezentované informácie. To vyžaduje hierarchizovanie ponúkaných zážitkov a obrazov do tematických okruhov. Niekto môže mať záujem o nitriansku prírodu, ďalší zas o typickú nitriansku panelovú výstavbu.

Prezentácia by mala byť čestná a lákať na realitu, ktorá existuje. Tá je vo výsledku zaujímavejšia než turistické ciele, ktoré sú len turistickými cieľmi. Realita všedného môže byť pre turistu, nemusiaceho žiť v meste všedný život, vo výsledku nevšedným zážitkom.

TECHNOLOGICKY POKROČ!

U.2.2.2 Pokrok v oblasti digitálnych technológií ovplyvňuje a bude ovplyvňovať podobu turizmu. S použitím virtuálnych technológií v turistickom systéme prakticky nie je možné neuspieť. Punc nového a moderného priťahuje.

Vďaka technológiám je možné v extrémnom prípade turizmus realizovať bez nutnosti návštevy destinácie z pohodlia domova. Tento fakt nemusí byť považovaný za negatívny. Aj záujem o mesto bez fyzickej návštevy je záujmom o mesto, dokladom úspešnej propagácie, hoci bez priamej pridanej hodnoty zisku pre mesto v podobe výdajov návštevníka v meste. Na druhej strane, časť virtuálnych turistov môže mesto na základe virtuálnej prehliadky navštíviť pre potrebu zažitia Nitry, nielen sledovania obrazu mesta.

Virtuálnej prezentácii mesta je nutné venovať náležitú pozornosť už len z toho dôvodu, že návštevník obvyklé čo-to o meste pred svojou cestou hľadá na internete. Dobrá prezentácia ho môže utvrdiť v správnosti jeho zámeru o návštevu miesta.

Na záver zostáva otázkou, či ako opodstatnenú alternatívu trávenia času s technológiami, nezačať ponúkať mesto, kde sa dá plnohodnotne tráviť čas dovolenky bez technológií. Pre mnohých to vie byť na nezaplatenie.

ROZHLIADNI SA PO NITRE!

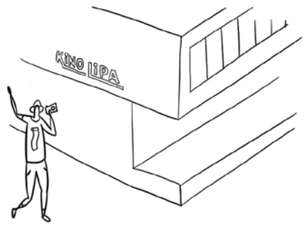
U.2.2.3 Turistika sa obvykle asociuje s aktívnym trávením voľného času v hodnotnom a estetickom prírodnom prostredí. V Nitre je atraktívne prírodné prostredie, reprezentované Zoborom, k týmto účelom využívané. V tom je žiadané pokračovať aj naďalej v miere, ktorá neznamená deštrukciu prírodného prostredia.

Oblasťou, ktorá má veľký potenciál rozvoja je v Nitre turistika nad rámec turistických trás a štandardného vnímania turistiky ako pohybu z bodu A do bodu B cez zaujímavé prírodné prostredie. Žiadané je rozšíriť oblasť prírodného prostredia o mesto a medzi body A a B vložiť ďalšie zaujímavé body, ktoré tvoria dramaturgicky ucelenú trasu vnímateľnú rôznym druhmi pohybu či optikou návštevníka.

Potenciál turistiky je skrytý v nie na prvý pohľad zrejmých prírodných prostrediach, nachádzajúcich sa v širšom centre mesta a v rozsiahlych, kvalitne upravovaných plochách krajiny sídlisk. Tieto miesta sú zatiaľ neobjavenými nielen pre turistov, ale aj pre Nitranov, ktorí ich nemusia vnímať ako zaujímavé. Zároveň je turistika v zastavanom území cestou, ako nepreťažovať prírodu Zobora a poskytnúť alternatívu pre menej mobilných turistov, pre ktorých Zobor môže byť náročný.

POCHVÁĽ SA!

Neboj sa vziať návštevníkov na málo známe miesta!

U.2.2.1.1 Všetko môže byť turistickým cieľom v meste s takou bohatou históriou a kvalitným prírodným zázemím ako je Nitra. Atraktívnymi môžu byť, aj z pohľadu miestnych, zdanlivo neatraktívne alebo neznáme miesta a stavby, ako sú sídliská či historické jadrá bývalých dedín, ktoré sú dnes súčasťou Nitry. Dôležité je hľadať hierarchiu cieľov, štruktúrovať ich do tematických celkov a jednotlivé témy úspešne predať vhodným rôznorodým cieľovým skupinám.

Pri značení cieľov sa pridrž Dizajnmanuálu!

U.2.2.1.2 Systém pre fyzické označovanie turistických cieľov a zaujímavých bodov má mesto už vymyslený. Používaj dobre spracovaný. Dizajnmanuál pre turistické aplikácie. Jednotná podoba označovania cieľov je dobrou vizitkou mesta. Nezameniteľné a v rámci mesta rovnaké označenie je pre návštevníka prívetivým riešením, v ktorom a s ktorým sa lepšie zorientuje.

Zaveď návštevníkov do kultúrnych inštitúcií!

U.2.2.1.3 Podpora kultúrnych inštitúcií v meste môže mať aj podobu odporúčania pre návštevníkov, aby do inštitúcie išli. Turistický informačný systém by mal viesť návštevníkov mesta nielen po pamiatkach, ale aj po významných inštitúciách. Priamou propagáciou kultúry, napríklad formou reklamy, odporúčania v turistickom informačnom centre, tvorby špeciálnych trás po kultúre, či prostým uvedením inštitúcií ako cieľov na v informačnom systéme, je možné zvýšiť návštevnosť týmto inštitúciám.

Ukáž návštevníkom aj každodennú Nitru!

U.2.2.1.4 Každodenné mesto vo svojej obyčajnosti je pre mnohých návštevníkov najatraktívnejší cieľ, ktorý láka viac než pamiatky. Žiadané je zobrať návštevníkov na tržnicu, do miestnej štvrtej cenovej, k rieke a do Hideparku či pozrieť ranný nástup na zmenu do Jaguaru. Do toho, čím sa má mesto chváliť, je žiadané zapojiť aj obyvateľov a na základe ich podnetov je možné rozšíriť ponuku o miesta a trasy, ktoré majú miestny radi, iniciované zdola, ponúknuť bežné mesto od bežných ľudí, s možnosťou sprevádzania bežnými ľuďmi.

TECHNOLOGICKY POKROČ!

Rozšír fyzicky prezentované informácie o virtuálne!

U.2.2.2.1 QR kód je vhodným doplnkom informácií, fyzicky prezentovaných v turistickom informačnom systéme. Informácia zobrazená na obrazovke inteligentného telefónu po nasnímaní QR kódu môže dopovedať príbeh, zasadiť bod do kontextu či odkázať na ďalšie zaujímavé body. Naviac sú QR kódy priestorovo úsporné, teda pri použití len QR kódu, prípadne QR kódu a stručnej informácie, nie je nutná rozmerná tabuľa s informáciami. To môže byť výhodné pre úsporu nákladov na tabuľky. Potom je možné označiť viac bodov záujmu malými tabuľkami. Zároveň malá ceduľka na pamiatke nepôsobí vôbec rušivo.

Prekroč hranice reality pri prezentácii mesta!

U.2.2.2.2 Realita? Otázku, čo je realita a ako ju posunúť na inú úroveň, je vhodné si klásť pri hľadaní atypických riešení prezentácie mesta. Priestranstvá a stavby mesta je možné dostať do neočakávaných významových rovín pri využití rozšírenej reality. Napríklad, priestranstvo sa môže stať dejiskom hry zasadenej do historického kontextu, kde kulisy tvoria reálne historické budovy a prvky priestranstva. Hravým spôsobom je možné zvýšiť okruh užívateľov mesta, ktorí o niektoré jeho aspekty či vzdelávanie a poznávanie prostredia ako takého vôbec nejavia záujem.

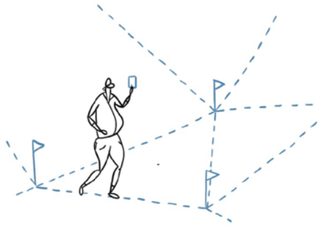
ROZHLIADNI SA PO NITRE!

Prezentuj mesto vo virtuálnom priestore!

U.2.2.2.3 Virtuálna prezentácia je vhodným spôsobom, ako ísť návštevníkovi naproti a dostať mesto do povedomia širšieho okruhu ľudí, ktorí o Nitre nevedeli, vedeli a váhajú, či ju navštíviť alebo ju fyzicky nemôžu navštíviť. Vhodné je doplniť možnosť fyzického zažitia mesta aj o virtuálne spôsoby. Napríklad sa dajú na webe prezentovať tematicky zamerané informácie o meste formou interaktívnych máp či katalógov, ktoré sú využiteľné aj pri fyzickej prechádzke mestom, či už priamo v inteligentnom telefóne alebo formou tlačených katalógov, dostupných v turistickom informačnom centre.

Vyviň jednotnú aplikáciu pre turistov!

U.2.2.2.4 Aplikácia pre inteligentné telefóny je vhodnou platformou, ako praktickým spôsobom združiť informácie o meste na jedno miesto. Návštevník už viac nebude musieť hľadať rôzne druhy informácií na rôznych stránkach alebo mať stiahnutých viacero aplikácií. Všetky bude mať vždy po ruke na jednom mieste.

Zober turistov do prírody v meste!

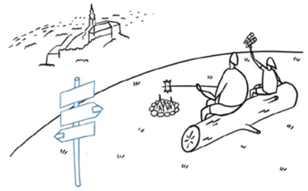
U.2.2.3.1 Mestská príroda je zatiaľ málo objaveným fenoménom. Pojem by sa dal definovať ako viac či menej prírode blízke časti mesta, ktorých podoba nie je plne v réžii človeka. Žiadané je napríklad rozšíriť turistické trasy Klubu slovenských turistov mimo územia Zobora, zahrnúť širšie centrum, ktoré ponúka zaujímavú prírodu, napríklad Dolomitový lom, Kalvária či Šibeničný vrch. Komplementom k mestskej prírode je mestská krajina, teda príroda formovaná a udržiavaná človekom, napríklad parky, cintoríny či priestranstvá sídlisk, ktoré tiež často stoja za vhdonú opomíjanú návštevu.

Využi a doplň značenie KST vo svoj prospech!

U.2.2.3.2 KST plus je doplnením turistických trás Klubu slovenských turistov, ich jednotného značenia, ktoré je správne cítiť o ďalšie informácie o zaujímavých bodoch na týchto trasách. Označením nových bodov na inak utilitárnej turistickej trase vznikne nová rovina informácií, ktorá vie spestriť putovanie krajinou.

Vytvor bezpečné zázemie pre turistov!

U.2.2.3.3 Zázemie pre turistov by malo byť súčasťou značených trás i miest mimo tento systém. Vhodné je na území mesta, prevažne v krajinných priestranstvách, vytvárať miesta, kde je možné odpočinúť si, prípadne prespať s možnosťou rozloženia ohňa bezpečne a bez obáv z postihu. Tam, kde existuje adekvátny zdroj vody, je vhodné kultivovať okolie studničiek a pravidelne robiť rozbory vody z nich. V rámci mesta je vhodné podporovať fungovanie kempu.

Vytvor tematické trasy po zaujímavostiach mesta!

U.2.2.3.4 Náučné trasy súvhodným spôsobom spestrenia ponuky možnosti putovania mestom. Možné je vyznačiť náučné trasy rôzneho obsahového zamerania, od trás v rámci jednotlivých zaujímavých prírod, až po tematické trasy po nitrianskej architektúre. Rozšírením roviny náučných trás o zážitok v podobe odborného výkladu je organizovanie tematicky zameraných vychádzok pre širokú verejnosť.

Reklamný systém bez negatívnych významových spojitostí je súčasťou priestranstiev. Cieľom je nastaviť podobu reklamy tak, aby svojim detailom vysokých estetických kvalít vylepšila charakter priestranstva a stavieb k nemu priľahlých. Reklama by nemala byť vnímaná ako vada na kráse priestranstiev, kvôli ktorej sa cítime dezorientovane a zahltene.

REKLAMNÝ SYSTÉM

v kontexte priestranstiev je predstaviteľný ako fyzické prejavy propagácie priamo umiestnené v priestranstvách, prípadne na objekty alebo nosiče tvoriacich hranu priestranstva. Pojem reklama sám o sebe nemá negatívny význam, hoc je mnohými ľuďmi takto vnímaný. Reklamu je nutné chápať ako prirodzenú zložku priestranstiev, ktorá by mala nadobúdať pozitívne kvalitatívne parametre, s ohľadom na snahu o čo najlepšiu podobu priestranstiev.

Naopak, vizuálny smog má priamo negatívne významové spojitosti. Pod pojmom si je možné predstaviť rušivé vizuálne podnety, obvykle narúšajúce vnímanie podoby priestranstiev, ktoré je nie je možné prehliadnuť, teda sú adresátovi vnútené. Vizuálny smog sa nedá vypnúť. Zdrojom vizuálneho smogu nie je len reklama, navzdory tomu, že sa dá označiť za hlavný zdroj. Možným príkladom je kumulácia dopravného značenia či do priestranstva nevhodné farebnosti stavieb.

Vizuálny smog v meste je žiadané aktívne potláčať skrz reguláciu, osvetu a pozitívne príklady. Vizuálny smog na fasádach objektov môže mať samoregulačné tendencie skrz cestu pozitívneho príkladu, kedy vie dobrý príklad reklamy, ktorý nie je smogom, ideálne v kombinácii s osvetou, naštartovať pozitívnu zmenu. Naopak, neadresný vizuálny smog v podobe bilbordov a citylightov nemá samoregulačný charakter, pretože pozitívny príklad tejto kategórie neexistuje. Tu platí len tvrdá ruka v podobe záväzných regulatívov.

Druhom vizuálneho smogu je aj nelegálna reklama vo všetkých svojich podobách. Nelegálnou reklamou sa rozumie reklama umiestnená bez patričných povolení alebo taká, ktorá svojimi parametrami neodpovedá pravidlám pre reklamný systém. Boj proti nelegálnej reklame nadobúda podobu od systematickej redukcie nepotrebnej reklamy, napríklad formou nepredlžovania možnosti umiestnenia zariadenia, až po rýchle akcie s cieľom odstraňovania väčšinou drobnej nelegálnej reklamy (plagáty, plachty, nelegálne áčka), podobne, ako je tomu pri grafitoch, keď je účinnou metódou boja rýchla reakcia na vzniknutú situáciu.

Vizuálny smog tvorí komplexný reťazec negatívnych dopadov. Nejde len o zníženie estetických kvalít priestranstiev. Vizuálna zahltenosť má bezprostredný dopad na obytnosť, teda zníženie miery ochoty tráviť čas v priestranstvách v dôsledku zníženia ich bezpečnosti kvôli neprehľadnosti pre zahltenosť reklamy. Tu sa kruh uzatvorí, v menej obytných priestranstvách je menej potenciálnych adresátov reklamy.

Pravidlá reklamného systému rozvíjajú platné dokumenty, venujúce sa regulácii reklamy na území mesta Nitra. Kapitola Reklamný systém popisuje základné pravidlá správania sa pre pôvodcov reklamy, vlastníkov nehnuteľností a priestranstiev a pre samosprávu. Kapitola predkladá pravidlá pre všeobecnú etiku správania sa v priestranstvách, konkrétne pravidlá a odporúčania pre podobu reklamných zariadení a v závere rady pre pôvodcov reklamy, ako účinne a zároveň nekonfliktne komunikovať s adresátom reklamy. Charakterom ide o súbor odporúčaní a vhodnej praxe, ktorý je žiadané dodržovať už len preto, aby reklama plnila svoj účel.

Cieľom opatrení je prispieť ku kultivovanej podobe priestranstiev aj pomocou kultivovanej podoby reklamy, ktorá je súčasťou priestranstiev i jej fasád, jednotlivých prvkov a častí detailu.

KONAJ FÉROVO!

U.2.3.1 Etika tvorby a umiestňovania reklamy spočíva predovšetkým v uvedomení si, že reklama nie je primárnou náplňou priestranstiev, ale len jednou zo zložiek, ktorá ich spolutvorí. Z toho by mala vyplývať vysoká miera ohľaduplnosti k okoliu, kde sa reklama nachádza.

Právo na reklamu neexistuje, rovnako ako neexistuje právo absolútne zakázať reklamu. Kľúčové je hľadať primeranú medzipolohu dvoch extrémov, kedy je na jednej strane záujem pôvodcu reklamy byť viditeľným a oslovenie adresáta a na druhej strane je záujem mesta a jeho obyvateľov, aby žili v prostredí bez reklamy.

Žiadaný stav je taký, keď mesto nie je poznačené vizuálnym smogom, no reklama stále existuje v primeranej polohe. Reklama nemusí znamenať vizuálny smog, ak sa drží základných pravidiel etiky. Voči primeranej miere reklamy nemajú obyvatelia veľmi dôvod namietať, pretože s určitosťou nesmeruje proti ich záujmom a v určitom ohľade je aj užitočná, pomáhajúc s orientáciou v meste.

Správať sa eticky znamená kritickým uvažovaním rozlíšiť, či zámery s reklamou neprimerane nepoškodzujú práva iných.

PREDVÍDAJ KLIENTA!

U.2.3.2 Adresát reklamnej správy je osoba či skupina, na ktorú reklamné zdelenie cieli. Potenciálnym adresátom v priestranstvách je každá osoba. Reklama môže každého zaujať, ale aj odradiť. Zaujať čo najširší okruh adresátov a odradiť čo najmenší je cieľom reklamného zdelenia.

Reklama v priestranstvách je konzumovaná predovšetkým skrz zrak. V menšej miere, zvlášť u pohostinských služieb či potravinárskych prevádzok, je zdrojom vnemu aj čuch. Zvuk, ako forma reklamy, do mestského prostredia nepatrí z dôvodu eliminácie potenciálnej kumulácie ruchov. Mesto je samo o sebe hlučným.

Vzhľadom na spôsob konzumácie reklamy zrakom je neprekvapivou snahou, ako zaujať adresáta, použitie výrazného vzhľadu zdelenia. To naráža na etické mantinely a nie je žiadaný. Dôležité je vnímať fyzickú reklamu v priestranstvách ako jednu z viacerých zložiek prezentácie, ktorá vo výsledku cieli len na menšiu skupinu adresátov, ktorým je zdelená informácia úplne novou. Trendom je posunúť komunikáciu zdelenia do virtuálneho priestoru, v kombinácii s poctivou prácou a prezentáciou skrz odporúčania. Následne podoba reklamného zdelenia bude už len šperkom.

DÍVAJ SA OKOLO SEBA!

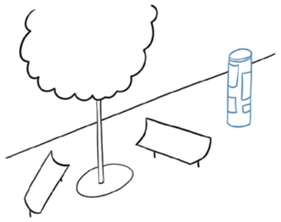
U.2.3.3 Vzhľad reklamných plôch by vo všeobecnosti mal vychádzať z princípov etiky. Základným mäkkým pravidlom je dívať sa okolo seba, na stavby, priestranstvá a reklamu susedov. Následne by mala nasledovať kritická úvaha o tom, či sa navrhovaná reklama do daného miesta hodí, či je v súlade s tým, čo sa v okolí nachádza, ak ide o pozitívne hodnoty.

Vzhľad je vo všeobecnosti naviazaný na fyzickú podobu reklamy. Ide najmä o adresné reklamné zdelenia na stavbách, obvykle informujúce o prevádzkach v parteri a neadresné typy reklamy reprezentované najmä citylightami, bilbordami a plagátovacími skružami. Ambíciou pravidiel je nastavovanie primeraných mantinelov v medziach etiky a myslieť na čo najširší okruh dotknutých subjektov. Žiadaným stavom je, aby mala Nitra svoju podobu reklamy odpovedajúcu špecifikám mesta daným historickým vývojom, zvlášť pri vnímaní mesta ako súboru hodnotných súborov.

Do budúcnosti, u nových stavieb a súborov, by sa dobrou praxou a pozitívnym príkladom pre ďalších malo stať riešenie reklamy už v koncepčných fázach zámerov.

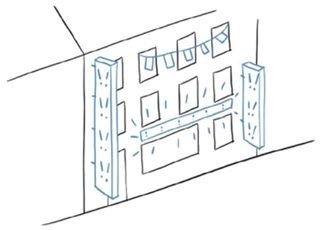
KONAJ FÉROVO!

Priestranstvo nepatrí len reklame, mysli na iných!

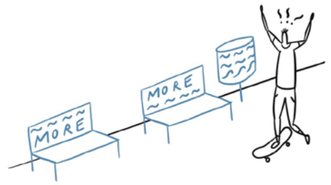
U.2.3.1.1 Tolerancia a úcta k ostatným užívateľom priestranstiev je nutné východisko pre tvorbu a umiestňovanie reklamy do verejných priestranstiev. Reklama je len jedným zo skladobných prvkov verejných priestranstiev, naviac nie nijak významným z hľadiska potrieb priestranstiev a jeho užívateľov. Neobťažuj rozsahom reklamy svoje okolie. Väčšinu ľudí tvoja reklama nezaujíma. K reklame pristupuj pokorne s vedomím, že tvoríš len malý kúsok skladačky priestranstva.

Nesnaž sa získať výhodu množstvom reklamy!

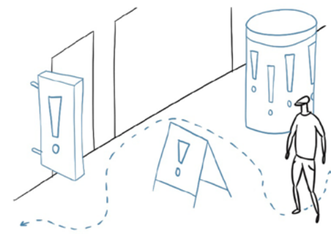
U.2.3.1.2 Kvantita a kumulácia reklamných nosičov s jednou informáciou nie je žiadaná. Rovnosť príležitostí tvorí spravodlivé mesto. Rovnosť by mala platiť aj pri umiestňovaní reklamných zariadení. Nie je správne snažiť sa pretlačiť konkurenciu väčším množstvom reklamy. To vedie len k záplave priestranstiev ďalším vizuálnym znečistením. K umiestňovaniu neadresnej reklamy preferuj plagátovacie skruže a plochy, ktoré sú určené ku kumulácii reklamy. Tieto plochy sú rovnou a spravodlivou platformou k prezentácii, ktorá je šetrná k svojmu okoliu.

Nevyužívaj mobiliár k umiestňovaniu reklamy!

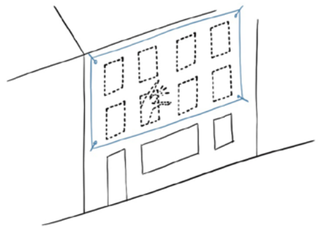
U.2.3.1.3 Nosič reklamy by nemal mať podobu prvku mobiliáru, napríklad lavičky. Reklama degraduje kvalitu a úžitok mobiliáru. Mobiliár oblepený reklamou je ľahko znečistiteľný. Užívateľ sa takémuto mobiliáru radšej vyhne. Tým pádom sa stráca zdanlivo dobrá vlastnosť nosiča reklamy, že je využiteľný i ako mobiliár. Reklama je v rámci mobiliáru prípustná iba ako súčasť plných plôch zastávok MHD. Reklamné lavičky a obdobné zariadenia, tváriace sa ako mobiliár, ktoré sú v skutočnosti reklamnou plochou, sú vyslovene neprípustné.

Reklamou umiestni tak, aby nezavadzala!

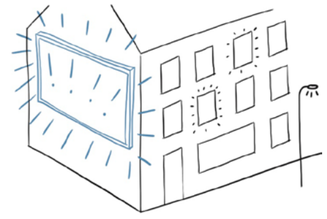
U.2.3.1.4 Prekážka pohybu priestranstvom je i samostatne stojace reklamné zariadenie, medzi ktoré sa radia aj reklamné áčka či iné, do priestranstva umiestňované mobilné reklamné zariadenia. Reklamné zariadenia tvoria aj vizuálnu bariéru. Mobilné reklamné nosiče sa všeobecne neodporúča umiestňovať do priestranstiev, s ohľadom na priechodnosť priestranstva chodcom. Tam, kde to je priestorovo možné a takéto zariadenie bude povolené, je nutné reklamné zariadenia umiestňovať tak, aby neboli prekážkou pohybu a zároveň netvorili vizuálnu bariéru znižujúcu priehľadnosť priestranstva alebo zacláňajúce významné kompozičné prvky priestranstva či jeho vizuálne vnímateľného okolia.

Nechaj fasádu domu nezakrytú reklamou!

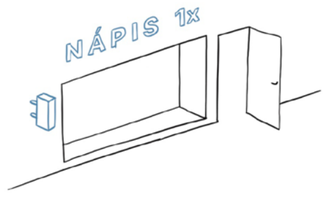
U.2.3.1.5 Fasáda domu nie je reklamným nosičom. Plošné reklamy na fasádach domov sú neprípustné, nehľadiac na ich podobu, či ide o plachty, polepy, výmaľbu či obrazovky. Reklamu je možné umiestňovať len v úrovni parteru. Vo všeobecnosti je nutné rešpektovať architektúru stavby, nehľadiac na to, či je stavba pamiatkou alebo nie, obyvateľov domu, ktorí chcú bývať v peknom dome a mať výhľad z okien, nie na zadnú stranu plachty i užívateľov priestranstva, ktorým stavba vizuálne patrí v pohľadoch.

Nepoužívaj plošne svetelnú reklamu!

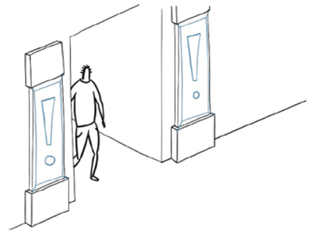
U.2.3.1.6 Prevahu v priestranstve má reklama, ktorá sa svojim charakterom a materialitou odlišuje od prostredia v ktorom sa nachádza. To väčšinou platí pre plošne svietiace reklamné zariadenia, napríklad LED obrazovky. Vysoká svietivosť a striedanie obrazu týchto obrazov agresívnym spôsobom vstupuje do priestranstva, v ktorom sú nesvetelné prvky zákonite slabšími. Svetelná reklama je zdrojom svetelného smogu a v nočných hodinách často obťažuje obyvateľov okolitých domov. Zakázané je preto používať plošne svietiace reklamné zariadenia. Rovnako sú zakázané blikajúce zariadenia.

Povedz svoje zdelenie len raz!

U.2.3.1.7 Duplicita a často multiplicita reklamných zdelení je problematická. Viac reklamy potrebuje viac plochy, čo znamená väčšie pokrytie plôch priestranstva reklamou. Menší počet neopakujúcich sa zdelení je prospešný aj z opačnej strany, z pohľadu zdroja reklamy. Jednotlivé prvky reklamy majú okolo seba viac miesta a sú preto čitateľnejšími. Žiadané je, aby sa zvlášť u adresnej reklamy zdelenia neopakovali.

Cti architektúru stavby na ktorú umiestňuješ reklamu!

U.2.3.1.8 Architektúra stavby je hodnotou väčšou než hodnota reklamy. Je žiadané ctiť hodnoty stavby, na ktorú je obvykle v úrovni parteru možné umiestňovať adresnú reklamu. Jednotlivé stavby sú medzi sebou odlišné, no vo všeobecnosti by malo platiť ctenie tektoniky stavby, napríklad ríms, bosáží či šambrán, rešpekt k otvorom v stavbe, ktoré by mali zostať otvormi a slúžiť tomuto účelu a v neposlednom rade rešpekt k farebnosti stavby. Dobrá reklama sa podriadi domu.

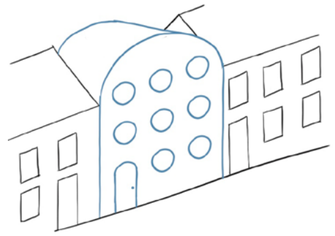
Daj priestor k prezentácii nekomerčným inštitúciám!

U.2.3.1.9 Inštitúcie s kultúrnym či sociálnym zameraním, vo všeobecnosti nekomerčné inštitúcie, je žiadané podporovať v prezentácii ich aktivít, aby boli v známosti čo najširšieho spektra možných záujemcov o ich program. Je žiadané zvoľniť z nastavených pravidiel u nekomerčnej reklamy. Kultúrna inštitúcia môže, napríklad, na určitú dobu inzerovať svoj aktuálny program na fasáde objektu. Reklamou inštitúcie môže byť aj krátkodobý záber priestranstva pred jej sídlom, za účelom prezentácie aktivít. V neposlednom rade je úlohou inštitúcií komunikácia a dialóg aktuálnych tém, pre ktoré môže byť nosičom reklama.

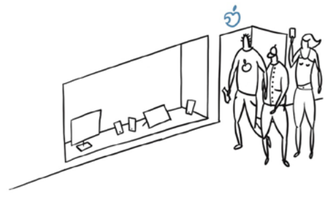
PREDVÍDAJ KLIENTA!

Zohľadni, čo sa v tvojom okolí nachádza!

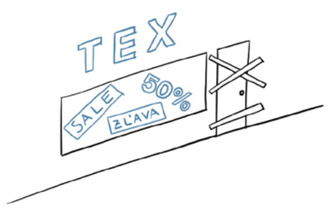
U.2.3.1.10 Vydelenie z prostredia mesta v meste nie je možné. Vždy existujú väzby na minimálne najbližšie okolie. Vizuálny smog je tvorený aj nevhodne zvolenou farebnosťou fasády či typom oplotenia. Používaj jemné zemité farebnosti, nehýr farbami a nezabudni sa pozrieť do okolia, fialový dom je čiernou ovcou, buď fér k susedstvu. Ak sa však v susedstve nachádza viac zlých príkladov než dobrých, dá sa ísť cestou pozitívneho príkladu, keď jeden dobrý príklad môže naštartovať pozitívnu vlnu zmeny.

Pracuj tak, aby si nepotreboval fyzickú reklamu!

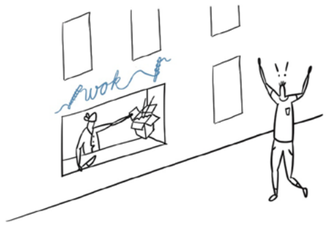
U.2.3.2.1 Kvalitná práca je najlepšou reklamou. Poctivosťou, vysokou úrovňou služieb a prístupom k zákazníkovi či jedinečným konceptom sa dá prezentovať ďaleko lepšie než množstvom reklamy na fasáde prevádzky. Z dlhodobého hľadiska je výhodnejšie budovať pozitívny obraz spoločnosti prácou než reklamou. Prípadné reklamné zariadenia sú potom už len čerešničkou na torte, ktoré vylepšia dobrý obraz spoločnosti.

Ešte viac reklamy tvoj biznis nespasí!

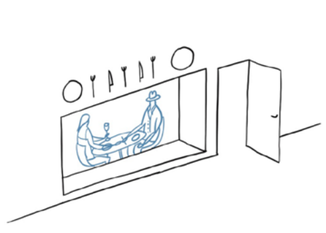
U.2.3.2.2 Úpadok podnikania viac reklamy nezachráni. Premiéra reklamy na prevádzke či agresívny vizuálny jazyk sú znakom nevkusu alebo snahy zviditeľniť sa za každú cestu a tromfnúť suseda väčším množstvom reklamy. Pochybný podnik je však pochybným predovšetkým kvôli zlej povesti, vzniknutej kumuláciou nespokojnosti zákazníkov. Takýto podnik reklama nezachráni. Kľúčom je zmena prístupu, na ktorý nech nadväzuje zmena komunikačnej stratégie.

Oslov možného klienta jasným a úderným zdelením!

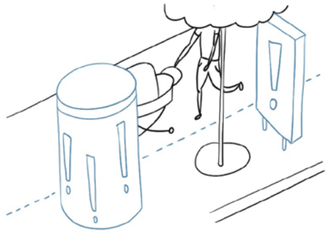
U.2.3.2.3 Raz, dva, tri, viac času nemáš. Obsah reklamy, zdelenie, by malo byť jasné, stručné a schopné zaujať. Reklama musí zaujať za krátky okamih okoloidúceho človeka, ktorý nemá čas a ani záujem študovať veľký objem informácií. Práve tri sekundy je obvyklý čas, po ktorý náhodný okoloidúci - potenciálny zákazník, vníma vašu reklamu. Dôležité je nezahltiť fasádu a výklad prevádzky rozsahom zdelení, ktoré sú za tri sekundy nevstrebateľné. Jedno úderné zdelenie funguje lepšie. Viacnásobné opakovanie toho istého zdelenia funguje kontraproduktívne.

Nechaj nahliadnuť zákazníka pod pokrievku hrnca!

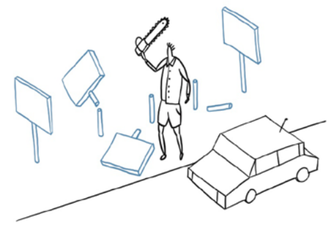
U.2.3.2.4 Transparentnosť výloh a transparentnosť podnikania sú spojité nádoby. Kto sa nehanbí za to, čo robí, nemá problém ukázať prevádzku za oknom možnému zákazníkovi. Transparentné výlohy s možnosťou pričuchnutia k náplni predajne môžu pomôcť budovať dôveru voči predajni u klienta, ktorý vie, do čoho vstupuje. Možnosť nahliadnuť do prevádzky je lepšou reklamou než nepriehľadná výloha plná informácií o tom, aké je to vo vnútri skvelé.

Reklamou nevstupuj do priestoru priestranstva!

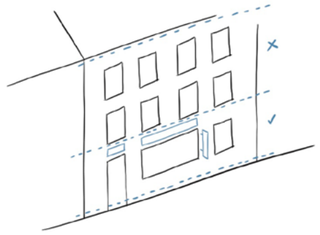
U.2.3.2.5 Rovnobežnosť reklamných prvkov v priestranstvách či na objektoch s orientáciou priestranstva by mala byť zachovaná. Reklama by mala byť umiestnená tak, aby nebola priamo v zornom poli osôb, pohybujúcich sa priestranstvom. Reklama kolmo na orientáciu priestranstva tvorí fyzickú aj vizuálnu bariéru a deformuje vnímanie priestranstva, ktoré sa stáva nespojitým. Kolmo k priestranstvu je možné umiestňovať len vývesné štíty, ktorých maximálny rozmer nahráva stručnosti bez kumulácie obsahu, ktorá je k zaujatiu možného zákazníka za tri sekundy sekundy najviac vhodná.

Nerozptyľuj viac už tak dosť rozptýleného vodiča!

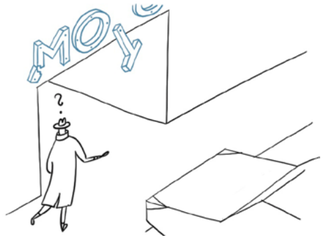
U.2.3.2.6 Sústredenosť vodičov a na ňom závislá bezpečnosť premávky na pozemných komunikáciách je významným spôsobom ovplyvnená reklamnými nosičmi, umiestnenými v blízkosti komunikácií. Reklamné nosiče vodičov rozptyľujú. Vodič, skúmajúci bilbord, mu venuje tri sekundy a nevenuje sa riadeniu vozidla. Za tri sekundy prejde v meste auto 40 metrov s vodičom, ktorý nevníma okolie, nevraviac o ďalších rozptýleniach, ktorým je vystavený. Žiadané je redukovať neadresné reklamné nosiče pri komunikáciách na minimum. Vznik nových nosičov nie je žiadaný. Nelegálne nosiče by mesto, v spolupráci so správcami komunikácie a vlastníkmi pozemkov, malo aktívne odstraňovať. S ohľadom na vnímanie okolia komunikácie pri jazde je žiadané dodržiavať vzdialenosť minimálne 200 metrov medzi dvoma veľkoplošnými nosičmi.

Reklamu umiestni do úrovne parteru!

U.2.3.2.7 Parter, úroveň medzi podlahou priestranstva a výškovou úrovňou stropu nad prvým nadzemným podlažím je miestom, kde je prípustné umiestňovať reklamu. Adresát vníma reklamu z pozície svojej mierky. Je zbytočné umiestňovať reklamu vyššie, pretože je aj tak ťažko postrehnuteľnou pri pohybe priestranstvami. Reklama v úrovni parteru priamo súvisí s náplňou parteru. Odporúčanie pre výškové zastropenie možnej pozície reklamy sa vzťahuje na reklamu na fasáde aj v priestranstve u častí detailu.

Nešetri na prvom dojme!

U.2.3.2.8 Akosť grafického spracovania a fyzického prevedenia reklamy tvorí významnú informáciu o prevádzke. Spôsob vizuálnej komunikácie je prvým dojmom pred vstupom do prevádzky. Postojom k reklame a jej spracovaniu, či bude pôsobiť odfláknuto, alebo naopak hodnotne a zaujímavo, prevádzka komunikuje svoje postoje a v širšom zmysle i prácu. Prvý dojem je len jeden. Kvalitná a nadčasová reklama buduje dojem solídnosti z hodnotného produktu. Naviac, odfláknutá reklama rýchlo zastará a vo výsledku sa náklady na drahší návrh vrátia v cykle obmeny, ktorý je dlhší.

DÍVAJ SA OKOLO SEBA!

Komunikuj s klientom slušne a úctivo!

U.2.3.2.9 Zdvorilosť vo vizuálnej komunikácii je základom dobrého vzťahu medzi zákazníkom a predajcom. Slušné a priateľské pôsobenie vizuálnej komunikácie buduje v adresátovi pocit, že je v prevádzke vítaný. Agresívne poňatie komunikácie, zákazové prvky, príliš veľa pravidiel, v ktorých sa ťažko orientuje či prezentácia sortimentu, ktorý vôbec nevediete, môže možného zákazníka odradiť. Vhodné je nepoužívať červené zákazové prvky, zdržať sa svojpomocne zhotovených oznamov prilepených na vstup či inzerovať neaktuálnu ponuku.

Maj adresáta pre svoje reklamné zdelenie!

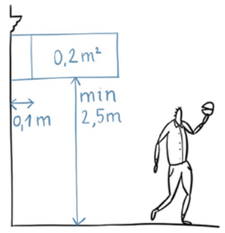
U.2.3.2.10 Neadresná reklama, reklama, ktorá necieli v danom mieste na konkrétneho adresáta a neodkazuje ku konkrétnemu bodu v danom území, by mala byť v priestranstvách minimalizovaná. Bez tohto typu reklamy sa mesto zaobíde. Reklama slúžiaca výlučne k inzercii pre miesto nešpecifického produktu neprináša priestranstvu žiadnu hodnotu. Vo všeobecnosti je žiadané mať v meste čo najmenej bilbordov, city lightov či polepov na vozidlách hromadnej dopravy. Výnimkou z neadresnej reklamy je reklama na kultúrne inštitúcie a udalosti či služby mesta, ktorá sa dá považovať za servis pre občanov a neslúži k zisku.

Nápisy na fasáde zlož zo samostatných písmen!

U.2.3.3.1 Plocha reklamného nosiča, umiestneného v rovine fasády objektu priamo na fasáde, by mala byť delená na jednotlivé prvky tak, aby fasáda nebola prekrytá plošne významným prvkom, napríklad reklamným panelom, ktorý nemusí korešpondovať s charakterom fasády. Preferované je použitie jednotlivých priestorových prvkov, napríklad predsadených písmen, aplikácia nápisu priamo na fasádu v podobe písmomalebného diela či štukatérskeho riešenia zakomponovaného do výzdoby objektu. Jednotlivé prvky s dostatkom voľného priestoru okolo seba vyniknú viac než spojitý plošný reklamný nosič, ktorý deformuje svojou veľkosťou proporčné vyznenie fasády objektu a často popiera detaily fasády.

Priechodný profil ulice nezmenšuj o veľký štít!

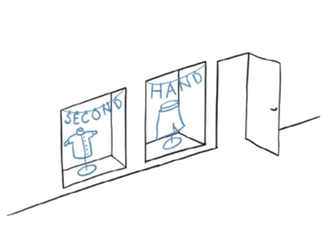
U.2.3.3.2 Vývesný štít, umiestnený kolmo na rovinu fasády, by mal byť umiestnený spodnou hranou vo výške aspoň 2,5 metra tak, aby nezasahoval do priechodného profilu ulice. Plocha vývesného štítu je obmedzená na 0,2 m2 pri dodržaní pomeru strán plochy maximálne 1:3. Výška štítu je z hornej hrany limitovaná pozíciou prvej kordónovej rímsy, ktorú by nemal presiahnuť. V rámci jedného objektu, nehľadiac na počet prevádzok, je žiadané umiestňovať štíty do jednej výšky. Optimálne je, aby mali spoločnú koncepciu dizajnu. Kotvenie vývesného štítu by nemalo nenávratne poškodiť fasádu objektu. Vhodná hodnota odsadenia štítu od fasády je päť až desať centimetrov. Rovnaké rozmery sú odporúčané aj pre hrúbku vývesného štítu.

Osvetľuj reklamu, nie ulicu a okná susedov!

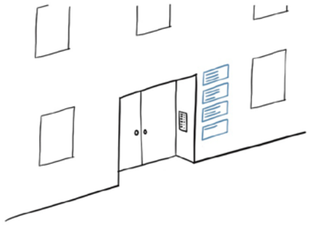
U.2.3.3.3 Osvetlenie a jeho intenzitu je vhodné redukovať na minimum. Žiadané je decentné riešenie, ktoré pozdvihne dizajn nosiča, navrhovaný primárne pre denné podmienky viditeľnosti. Vhodným spôsobom, ako osvetliť nosič je podsvietenie jednotlivých písmen a prvkov nosiča, prípadne ich presvietenie tlmeným svetlom. Tradičným riešením, ktoré má svoje miesto zvlášť u stavieb z druhej a tretej štvrtiny 20. storočia je použitie nápisov z tvarovaných neónových trubiek (alternatívne LED pásikov). Nevhodným druhom osvetlenia sú bodové zdroje. Osvetlenie by v bežných prípadoch nemalo blikať ani meniť farbu, z toho dôvodu sú nevhodné LED panely či obrazovky.

Vo výlohe ukáž svoj produkt aj kus prevádzky!

U.2.3.3.4 Výloha a jej časti považujeme za súčasť architektonického výrazu stavby, pretože určuje podobu parteru. Výloha slúži k prezentácii produktov či priamo prevádzky za výlohou skrz priehľadné výplne. Výloha by mala byť preto priehľadná. K umiestňovaniu reklamy je vhodné primárne využiť na to určené prvky výlohy, ak sú navrhnuté. Obvykle sa ide o nepriehľadný horný pás výlohy. Priehľadné sklenené výplne výlohy môžu byť zakryté reklamou najviac jednej štvrtiny plochy. Vhodné je nevytvárať plošné polepy, ale radšej vyskladať heslo z jednotlivých písmen či zvoliť osadenie nápisu z vnútornej strany prevádzky.

Ceduľky rieš rovnako a na jednom mieste!

Použi tabuľu s ponukou, ak meníš denne sortiment!

Prezentuj prevádzku aj mimo otváracích hodín!

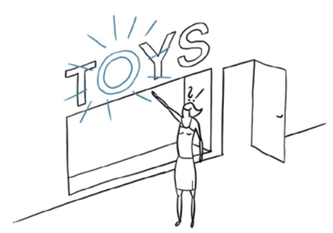

U.2.3.3.5 Označenie sídel spoločností, sídliacich v objekte mimo parter, je vhodné riešiť jednotne v priestore na tento účel navrhnutom, napríklad stene pri vstupe do objektu. Vhodné je riešiť označenie sídel v rámci riešenia označenia adresy objektu, či reklamy na objekt samotný. Systém označení sídel by mal rovno pristupovať ku každej spoločnosti. Každý nech má rovnako miesta k prezentácii. Zároveň je žiadané, aby bolo možné pridávanie či odoberanie označení jednotlivých spoločností v obdobnom duchu bez narušenia koncepcie.

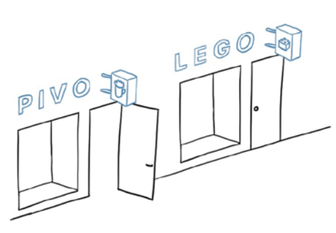
U.2.3.3.6 Ponuková tabuľa je vhodným spôsobom komunikácie sortimentu u prevádzok, ktoré sú založené na dennej obmene ponuky, napríklad reštaurácie či predajne potravín. Ponukovú tabuľu je možné riešiť dvoma spôsobmi, a to vitrínou, do ktorej sa umiestňuje ponuka a popisovanou tabuľou. Popisovaná tabuľa je ľahko predstaviteľná ako čierna tabuľa, na ktorú sa píše (ideálne bielou) kriedou alebo bielu tabuľu, na ktorú sa píše (ideálne čiernou) fixou. Ponukovú tabuľu je vhodné umiestniť pri vstupe do prevádzky. Plocha tabule by nemala prekročiť optimálne 0,5 m2. Unifikované tabule (napríklad od výrobcu piva) nie sú vždy žiadaným riešením.

U.2.3.3.7 Rolety zakrývajúce výlohu po uzatvorení prevádzky, alternatívne okenice či iný spôsob zabezpečenia, tiež môžu plniť funkciu reklamného nosiča. Reklama na rolete by sa mala držať dizajnu ostatných reklamných prvkov prevádzky. Zároveň sa tieto prvky stávajú častým terčom vandalov. Posprejovaná roleta nie je najlepšou reklamou. Ako ochranu proti sprejerom je možné nechať umelecky pojednať plochu rolety. Roletu je možné si predstaviť ako plátno. Špecificky pojednané rolety dotvárajú kolorit nočného mesta a zároveň sú dobrou reklamou prevádzky.

Buď v kontraste fasáde a nehýr farbami!

Vytvor pre budovu jednotný systém reklamy!

Nechaj spracovať reklamu toho, kto sa vyzná!

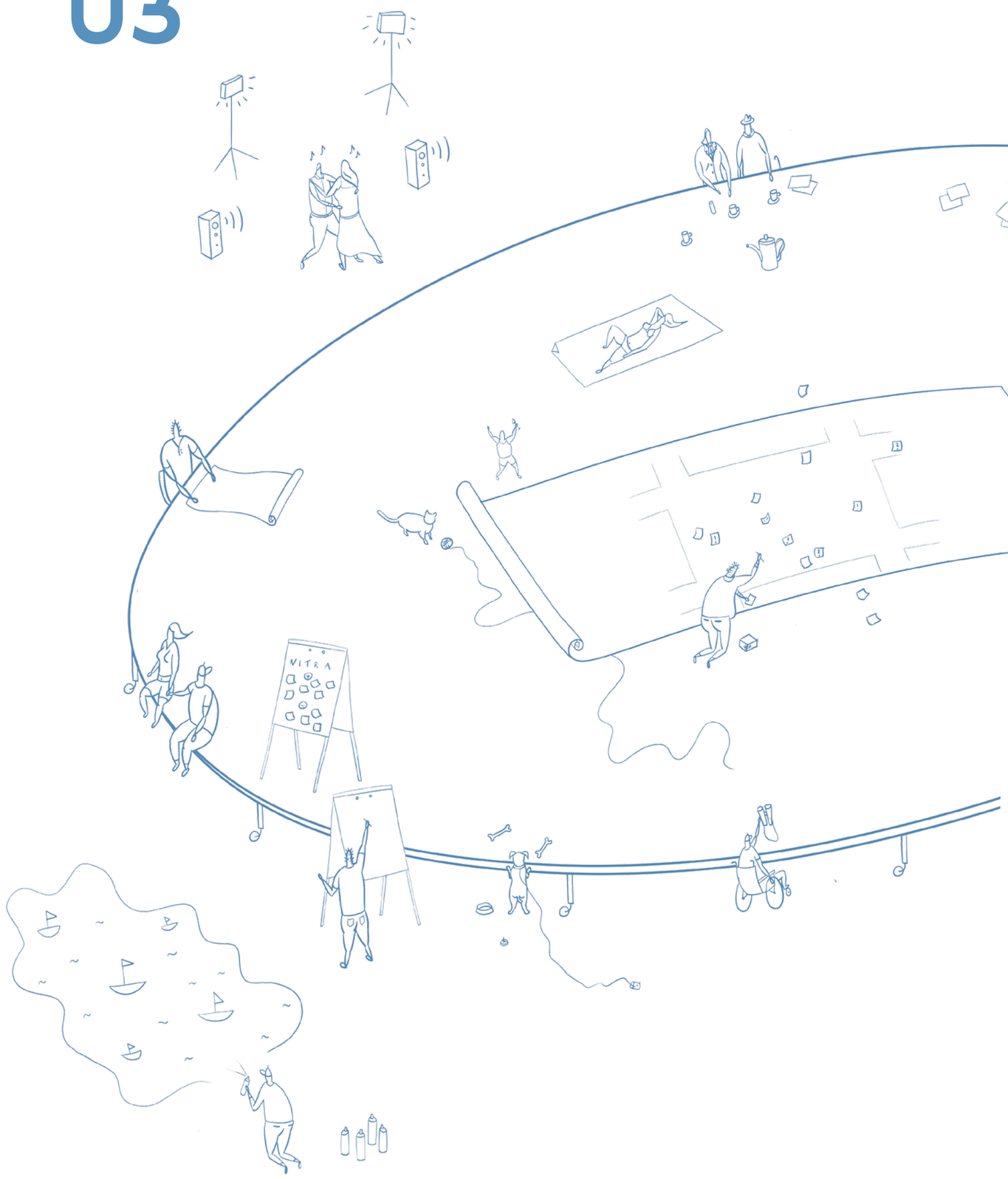

U.2.3.3.8 Farby reklamného prvku, spolu s jeho tvarom a rozmermi, hrajú kľúčovú úlohu vyznenia reklamy a zároveň pôsobenia v meste. Pre dobrú čitateľnosť zdelenia je vhodná k podkladu kontrastná farebnosť. Vhodné je používať základnú čiernu a bielu, odtiene šedej a tlmené odtiene ostatných farieb. Možnou cestou je použitie hodnotných materiálov v ich prirodzenej farebnosti. Je žiadané vyhnúť sa použitiu sýtych odtieňov farieb na plošné reklamné prvky. Použitie reflexných farieb je neprípustné, nehľadiac na typ prvku. Intenzívne farby v ulici pôsobia dominantne a potlačujú architektonické vyznenie priestranstva.

U.2.3.3.9 Koncepcia reklamy pre objekt ako celok by mala byť dobrou praxou. Je žiadané vnímať architektúru stavby a zásahy vyvolané požiadavkami na reklamu ako jeden celok a nastaviť pravidlá pre reklamu konzistentne pre celý objekt tak, aby reklama pôsobila koncepčne a nezničovala estetické hodnoty objektu. Koncepcia môže nadobúdať podobu v intervale od stanovenia minima nutného, ktoré je relatívne voľne naplniteľné jednotlivými užívateľmi, až po prísnu reguláciu na úrovni jednoznačne definovanej farebnosti, rozmerov či fontu. U novostavieb je nutné myslieť na spolupôsobenie stavby a reklamy už vo fáze štúdie.

U.2.3.3.10 Dizajn reklamy je vhodné nechať spracovať či aspoň konzultovať s kvalifikovanou osobou, napríklad grafikom či architektom. Kompetentná osoba by mala byť skôr schopná pojať rôzne aspekty návrhu, ako je vzťah reklamy k stavbe, historické súvislosti daného domu či pozícia stavby na ulici a potenciálny tok ľudí. V neposlednom rade by mala byť kvalifikovaná osoba schopná zhmotniť víziu klienta tak, aby vzniklo hodnotné a funkčné riešenie. Nie je hanbou si nechať poradiť.

U3

POBÝVANIE

je kvalitou všedného života, ktorá by mala byť štandardom platným naprieč priestranstvami nášho prostredia. Pobývanie je prejavom rešpektu a dôvery k rôznym skupinám užívateľov priestranstiev a k ich komunitám. Nech ide o príjemnosť, inkluzívnosť alebo dočasnosť pobývania, všetky reflektujú ťažko merateľné hodnoty spoločnej súnáležitosti. Meradlom kvality pobývania je miera vyspelosti občianskej spoločnosti a komunitného života so svojim prejavom v prostredí živúcej Nitry.

Pobývanie so svojou kvalitou a rôznorodosťou je kľúčovým parametrom kvalitných priestranstiev a pestrého užitia. Všetky priestranstvá musia byť prispôsobené pobývaniu. Pobývanie v sebe zahŕňa aj význam dynamického pobývania, teda pohybu a možnosti pohybu priestranstvami.

Dôležitou kvalitou je príjemnosť, ktorá predstavuje mieru stotožnenia podoby priestranstva s predstavami a požiadavkami užívateľov. Ďalej inkluzivita, ktorej pravidlá sú garanciou, že priestranstvo môže byť užívané širokou škálou užívateľov. Naproti tomu dočasnosť definuje scenáre, ako je možné sa odchýliť od pôvodnej podoby priestranstva a týmto odchýlením byť vo výsledku prospešný priestranstvu aj jeho užívateľom.

Situácie období špecifických udalostí pandémie či častejších prírodných katastrof v dôsledku klimatickej zmeny, stavajú spoločnosť pred situáciu, keď je možné, že sa budú podobné situácie opakovať čoraz častejšie a je vhodné s nimi počítať. Hoc priestranstvá sú dimenzované na pozitívne roviny pobývania, je nutné mať na pamäti aj špecifické scenáre, keď časť ľudí môže mať v dôsledku krízovej situácie sťažený život. Priestranstvá v takýchto situáciách majú mať aj tú schopnosť, aby na určitú dobu kompenzovali určitý deficit. Príjemné priestranstvo, v kombinácii s odpovedajúcim materiálnym vybavením, môže v čase krízy byť zázemím či domovom pre tých, ktorí nemali šťastie, ale aj pre záchranné opatrenia.

Časť manuálu Pobývanie pozostáva z troch kapitol - Príjemné pobývanie, Inkluzívne pobývanie a Dočasné pobývanie. Jednotlivé kapitoly sú delené na tri základné skupiny pravidiel so záberom od celku k detailu, venujúc sa pozícii prvku v priestranstve a väzbou na širší kontext, usporiadaním prvkov a vzájomnými väzbami medzi nimi a v najnižšej úrovni detailu prvku. Spolu je predstavených 60 rád, odporúčaní a pravidiel, venujúcich sa téme pobývania. Tie sú všeobecnými návodmi pre niektoré bežné situácie, vznikajúce vo vzťahu k priestranstvám.

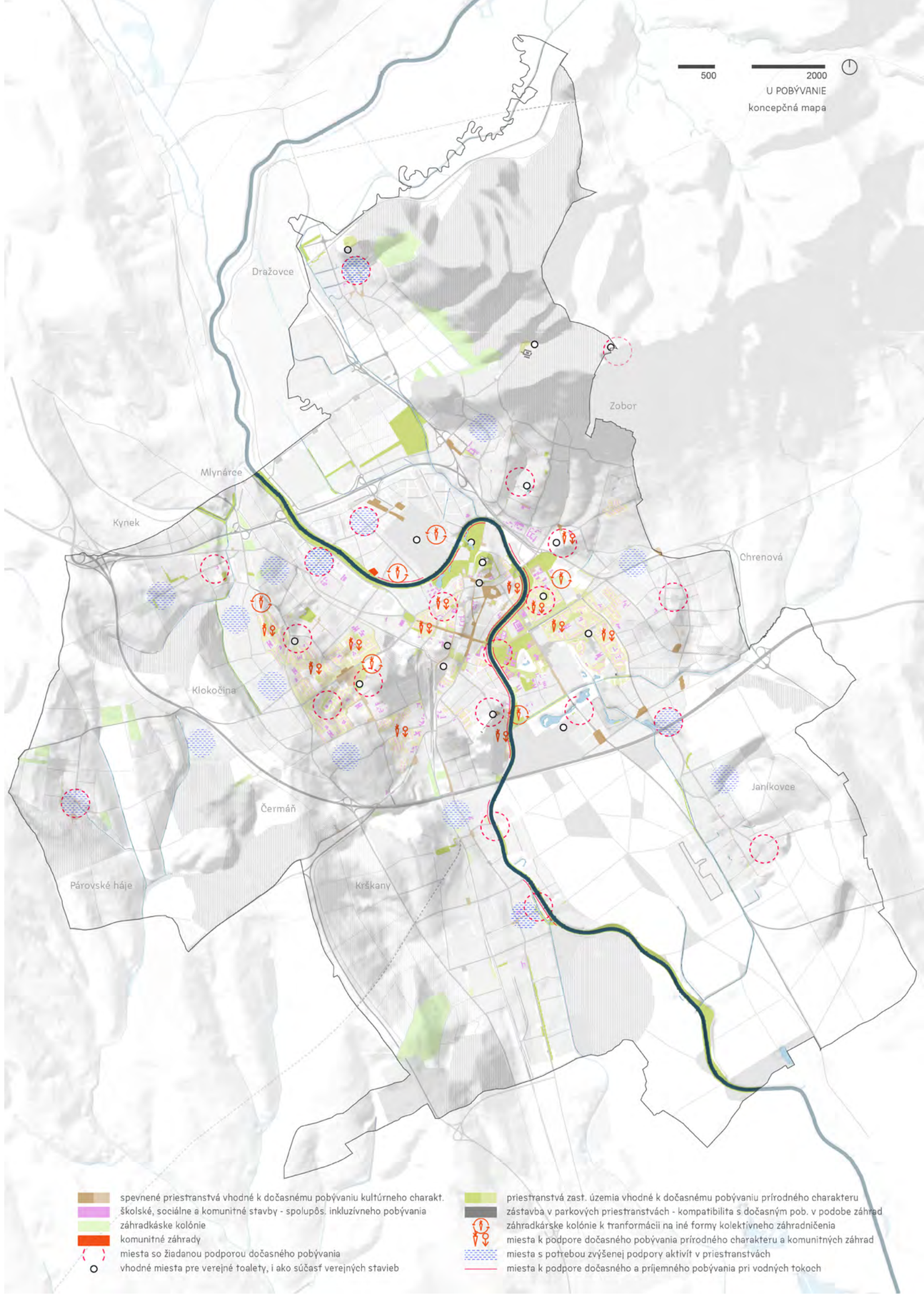
18 rád sa zaoberá Príjemným pobývaním - aspektami, ktoré je nutné mať na pamäti pri realizácii priestranstiev, atmosférou a faktormi, ktoré ju ovplyvňujú a v závere parametrami, vplývajúcimi na pocit bezpečnosti užívateľov priestranstiev.

12 rád je na tému Inkluzívneho pobývania, ktorej sa dotýka problematika vymedzenia samotného pojmu, čo je inkluzivita priestranstiev, aký je jej prepis do priestranstiev a samotného procesu navrhovania a v závere je obsahom rád problematika vylúčenia určitých skupín užívateľov z prostredia a užívania priestranstiev. Najväčší objem - 30 rád je venovaný Dočasnému pobývaniu, zaoberajúci sa možnosťami ako vytvoriť dočasné pobývanie, ako si prisvojiť kúsok priestranstva k vlastným aktivitám a ako sa pri tom správať. Definované je, čo sa považuje za dočasné a v závere sú prezentované rady, upravujúce podobu prejavov dočasného pobývania.

Cieľom časti manuálu je stav, keď prostredie a jeho priestranstvá bude môcť bez obáv užívať čo najširšia skupina užívateľov. Stav, keď nebudú pretrvávať stereotypy a v neposlednom rade je stavom prostredie so silnou zložkou aktívnych komunít.

Komunít, ktoré sú udržateľné, inkluzívne a pozitívne pôsobia na bezpečnosť a diverzitu prostredia priestranstiev v najlepšom slova zmysle ich užitia a pobývania v nich.

Nitra živúca je miestom, ktoré nevydeľuje, ale, naopak, spája. Nitra živúca poskytuje každému dostatočný priestor k osobnému rozvoju a možnosti podieľať sa na chode spoločnosti.

Príjemné pobývanie je stavom, v ktorom sa ľudia priestranstvách cítia bezpečne, užívajú si ich vhodnú atmosféru, čas zdieľania s ostatnými ľuďmi, ale i samotu a do priestranstiev sa radosťou vracajú. Príjemné pobývanie je nutné považovať za nutnosť, východisko, ktoré by malo platiť pre každé priestranstvo.

PRÍJEMNÉ POBÝVANIE

je nutnosťou, ktorú musí umožniť každé priestranstvo. Príjemné priestranstvo je nutný štandard, nie voliteľná možnosť. Nepríjemné priestranstvo väčšina ľudí dobrovoľne užívať nebude.

Príjemnosť sa vo všeobecnosti ťažšie definuje, pretože ide o individuálne vnímanú vlastnosť. Príjemnosť je možné chápať ako vnem vyvolávajúci pozitívny zážitok. Príjemnosť je daná a pociťovaná zmyslovým vnímaním. Za príjemné je naprieč širšou skupinou možné považovať esteticky hodnotné vnemy, pocit radosti či zdieľanie.

Nepríjemnosť je ako negatívna vlastnosť definovateľná jednoduchšie, pretože nemá rôzne medzistupne podľa miery naplnenia. Trochu nepríjemné priestranstvo je stále nepríjemným a nie je miestom, kde by ľudia chceli tráviť čas. Nepríjemné je všetko, čo evokuje negatívny zážitok. Obvykle je možné si ako zdroj negatívneho zážitku predstaviť pocit nebezpečia a ohrozenia, rušnosť a nečistotu, vrátane vizuálneho smogu, nepriaznivé atmosférické podmienky, pocit vylúčenia z užívania, či nedostatok osobného priestoru, vyvolávajúci pocit stiesnenosti a stavy úzkosti.

Pri tvorbe priestranstiev, i v zmysle údržby, je žiadané eliminovať možné zdroje nepríjemných emócií, ktoré bránia užívateľom v plnohodnotnom užívaní priestranstva.

Základné aspekty príjemnosti, alebo obrátene, javy vedúce k nepríjemnosti, sú v čase pomerne nemenné. Priestranstvo, ktoré bolo aj v dávnejšej minulosti navrhnuté ako príjemné, vie aj dnes, za predpokladu správnej údržby, pôsobiť príjemne. Dokladom tomu je Park na Sihoti. Nečasovosť aspektov príjemnosti a nepríjemnosti poskytuje do budúcnosti pocit istoty, že pri správnom postupe a dodržaní základných princípov môže návrh v priestranstve obstáť v čase a že dané priestranstvo nebude nutné každú dekádu v koncepčnej rovine meniť za predpokladu, že sa nezmení účel priestranstva.

Procesom, ktorým je možné nasmerovať návrh priestranstva do roviny, ktorá vyhovuje čo najširšiemu okruhu možných užívateľov, je participácia. Počas participácie sú dotknuté subjekty dotazované a vyjadrujú ich predstavu príjemnosti. V procese participácie je možné postrehnúť pre projektanta neznáme aspekty miesta, ktoré bez dôkladnej znalosti miestnych pomerov nemôže mať. Priestranstvo vzniknuté z diskusie bude ľahšie dlhodobo slúžiť širšiemu okruhu užívateľov, pretože pozitívny vzťah k priestranstvu môže začať vznikať už v procese príprav zámeru.

Podobnú úlohu v procese plánovania príjemného pobývania môžu zaujať aj záujmové združenia a spolky, ktoré sa k zámeru môžu vyjadriť z ich pohľadu optikou, ktorú projektant nemá, pretože k danej skupine nepatrí. Typickými reprezentantami môžu byť zanedbané skupiny užívateľov, nevidiacich a slabozrakých, ale aj priateľov umenia v priestranstvách.

Procesy dotazovania potenciálne dotknutých skupín by mali byť započaté súbežne alebo pred počiatočnými úvahami o potrebe zmien v priestranstve, prípadne na základe priamych podnetov od dotknutých skupín. Participovať v čase, keď je už spracovaná dokumentácia, je neskoro, pretože výstupy z participácie sa môžu premietnuť do návrhu len kozmeticky.

Vo výsledku je príjemnosť pobývania vektorom príjemných pocitov ľudí, ktoré zažívajú v priestranstvách. Priestranstvo, či návrh priestranstva by vznik príjemných pocitov mali v celej šírke pojmov umožniť.

HĽADAJ SPOLOČNÉ!

U.3.1.1 Zreteľ, ako aspekt príjemného pobývania, sa rozumie snahou o proces, založený na dohode a zdieľaní názorov a potrieb. Aby príjemné pobývanie mohlo byť naozaj príjemným, je žiadané brať na zreteľ slabších užívateľov priestranstva.

Príjemné pobývanie je naviazané na zmyslové vnímanie prostredia, a teda aj priestranstiev a mechanizmy spracovania vnemov z priestranstiev. Pozitívnymi atribútmi, ktoré evokujú príjemnosť, sú radosť, zdieľanie, spolupatričnosť a pocit zadosťučinenia. Ide o mäkké atribúty, ktoré sa ťažšie definujú, no väčšinou vedia byť dobre stotožniteľné skrz priamu konfrontáciu skupín potenciálnych užívateľov priestranstva v procese navrhovania. Z toho vyplýva potreba hojného diskutovania témy, nie dogmatické predkladanie riešenia z pozície autority.

Zreteľ na slabších je žiadané brať aj v otázkach pohybu ako dynamického spôsobu pobývania. Dynamické pobývanie je možno častejším druhom pobývania než statické, vzhľadom na nutnosť pohybu obyvateľov priestranstvami počas dňa všedného i sviatočného z rôznych dôvodov. Príjemné pobývanie nie je možné bez príjemného pohybu.

VOĽ MÄKKÉ OPATRENIA!

U.3.1.2 Bezpečnosť priestranstiev je pocit, ktorý je možné zažívať. Pocit, keď sa užívateľ v priestranstve cíti dobre, sebaisto a vie, že mu nehrozí nebezpečenstvo, pretože priestranstvo je navrhnuté bezpečne.

Bezpečnosť priestranstiev nemožno stotožňovať so zabezpečením. Práve naopak, prítomnosť silových zložiek, ktoré dohliadajú na bezpečnosť, priestranstvo bezpečným nerobí. Silové zložky vzbudzujú u ľudí pocit nedôvery, strachu a prílišnej kontroly stotožniteľnej s nedôverou voči užívateľovi priestranstva, ktorý je automaticky považovaný za potenciálneho kriminálnika. Za normálnych okolností silové zložky v priestranstvách byť nemusia.

Pocit bezpečnosti je komplexný pojem. Elementami, ktoré k nemu prispievajú, sú čistota a udržiavanie priestranstva, bezpečnosť vybavenia a výsadieb, vhodné svetelné podmienky, zvlášť za zníženej viditeľnosti, prehľadné usporiadanie priestranstva a vedomie, že nehrozí ohrozenie silnejším účastníkom prevádzky.

Časť pocitu bezpečnosti je tvorená jednoduchými pravidlami, ktoré sú ľahko realizovateľné aj v jestvujúcom stave priestranstiev, bez nutnosti vynaložiť veľké náklady.

BUĎ PRÍJEMNÝ!

U.3.1.3 Atmosféra priestranstva je priamym prepisom súčtu kvalít priestranstva, ako sú bezpečnosť, vybavenie, ponuka služieb, akustická pohoda, mikroklíma či možnosť medziľudskej interakcie. Príjemná atmosféra je obvykle súčtom pozitívnych hodnôt parametrov.

Priestranstvá majú rôzne atmosféry. Je správne, aby tomu tak bolo. Sieť priestranstiev by mala poskytovať možnosť zažiť rôzne pozitívne atmosféry naprieč mestom, kde v každom bode bude skladba parametrov tvoriacich atmosféru mierne odlišná, vzhľadom na rôznosť miestnych podmienok.

V kontraste k potrebe jedinečných atmosfér stojí pragmatickejšie orientovaná potreba jednoty a unifikácie bežných priestranstiev, s ohľadom na úspory z rozsahu či možnosť jednoduchého zadávania riešení úprav. Unifikáciu riešenia nie je žiadané vnímať ako unifikáciu atmosfér. Prakticky dve rovnaké ulice v meste nemôžu existovať, aj keď budú rovnako zhotovené. Variabilnou stále ostáva mäkká zložka atmosféry, ktorá je tvorená ľuďmi. Pri vytvorení príjemných podmienok pre ľudí môže byť aj unifikované riešenie priestranstva jedinečným.

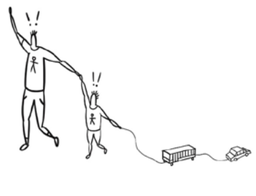
HĽADAJ SPOLOČNÉ!

Umožni neočakávané stretnutia užívateľov!

U.3.1.1.1 Stretávanie sa, v širšom význame zdieľanie ako také, je dôležitou náplňou priestranstiev. Možnosť zdieľania myšlienok, činností či potrieb je základom príjemnosti priestranstiev. Priestranstvá by mali byť schopné obsiahnuť zdieľané užívanie, vďaka čomu sa nestanú monofunkčnými alebo nefunkčnými. Zdieľanie netvorí bariéry a nehľadá rozdiely. Zdieľanie znamená aj toleranciu, ktorá vedie k pochopeniu a rešpektu medzi jednotlivými skupinami užívateľov. Jednoduchou predstavou môže byť ihrisko pre rôzne generácie, ktoré nerozdeľuje rôznych užívateľov, ale spája a vedie k ich dialógu.

Uvažuj priestranstvá z pozície chodca!

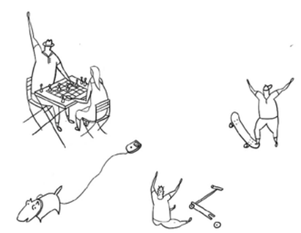
U.3.1.1.2 Pohyb po meste by mal byť prednostne peší. Z dimenzie chodca a jeho potrieb sa odvíja dimenzovanie priestranstiev. Základným modulom je jeden chodec so šírkou 75 centimetrov. Minimálna šírka priestoru pre chodcov sú dva moduly. Priestranstvá by mali vyhovovať prednostne chodcom, následne cyklistom, verejnej doprave a až potom individuálnej motorovej doprave.

Navrhuj priestranstvá bez potreby návodu!

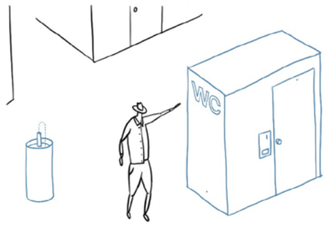
U.3.1.1.3 Intuícia a nič viac musí stačiť k pochopeniu priestranstva. Návody aj tak nikto nečíta. Priestranstvo by malo byť použiteľné okamžite pre čo najširšiu skupinu užívateľov, prípadne by malo bezpečne umožniť skúšku nevhodného použitia, ktoré neznamená ujmu na zdraví ani na vzťahu k priestranstvu . Rovnako by priestranstvo malo užívateľom čo najmenej prikazovať a zakazovať. Aj tieto informácie sú druhom návodu.

Umožni vznik širokého spektra aktivít v priestranstve!

U.3.1.1.4 Rôznorodosť aktivít v priestranstvách tvorí príjemné pobývanie. Príjemné priestranstvo je flexibilné a umožňuje, aby sa v jeden okamih odohralo široké spektrum aktivít, no aj stav, keď sa neodohrá žiadna a priestranstvo nestratí nič zo svojej príjemnosti. Podoba priestranstva, základný program a rámec pre aktivity by mal vzniknúť dohodou medzi investorom a zainteresovanými subjektami, majúcimi záujem podieľať sa na priestranstve.

Daj užívateľom komfort toaliet a pitnej vody!

U.3.1.1.5 Potreby užívateľov by priestranstvá mali byť schopné naplniť. Žiadané je myslieť aj na naplnenie fyziologických potrieb. V rámci mesta je vhodné aktívne tvoriť sieť verejných toaliet, pokrývajúcu významné priestranstvá. Vedomie blízkosti toalety vie priaznivo ovplyvniť čas strávený v priestranstve. Rovnako je vhodné budovať sieť verejných zdrojov pitnej vody, ktoré sa už dnes stávajú nutnosťou.

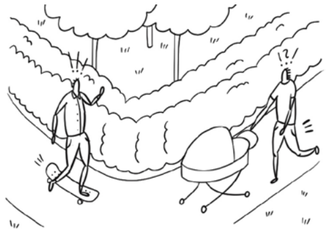
Predvídaj budúce trendy vo využití priestranstiev!

U.3.1.1.6 Pracovisko v priestranstvách bude v budúcnosti s trendom presunu ľudí z fyzických pracovísk do virtuálnych, v kombinácii s možnosťou flexibilnej pracovnej doby a miesta práce, naberať na význame. Mesto a jeho priestranstvá by mali byť schopné reagovať na zmeny v spôsobe práce jeho obyvateľov. Park môže poslúžiť ako príjemná kancelária v zdravom prostredí. Pritom k tomu nie je potrebné veľa. Stačí stôl, lavica a vonkajšia blízka elektrická prípojka. Koniec koncov, mnohé kaviarne a ich terasy už dnes slúžia ako miesta pre prácu.

VOĽ MÄKKÉ OPATRENIA!

V priestranstvách nevytvárai neprehľadné situácie!

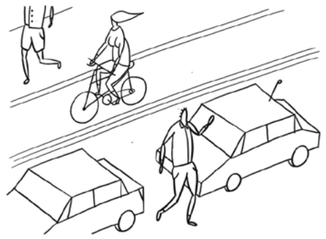
U.3.1.2.1 Prehľadnosť priestranstva má priamy vplyv na pocit bezpečnosti u jeho užívateľov. Človek sa cíti bezpečne v priestranstvách, kde má prehľad o dianí, krytý chrbát bez nutnosti obzerania sa za seba či pocit, že ho neohrozí silnejší užívateľ, teda nemusí byť v neustálom pozore. Je žiadané nevytvárať neprehľadné miesta či zoskupenia zelene, ktoré môžu predstavovať potenciálne nebezpečie. Rovnako je žiadané nevytvárať hluché zákutia pocitovo segregované z priestranstva.

Udržuj priestranstvá upratané a čisté!

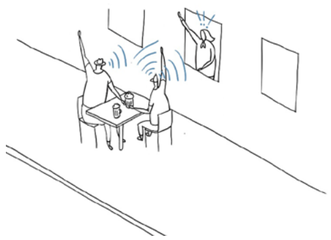
U.3.1.2.2 Čistota je kľúčové mäkké opatrenie pre bezpečné priestranstvá. Čistotu je nutné udržiavať na rôznych úrovniach, od prevencie vzniku neporiadku, jeho odstraňovania, až po vizuálnu čistotu v zmysle odstraňovania grafitov a nelegálnej reklamy. Čisté priestranstvo pôsobí bezpečnejšie, pretože vzbudzuje dojem, že sa oň niekto stará. Aj vybavením staré priestranstvo, ktoré je čisté, s udržiavaným mobiliárom bez zjavných vád, s adekvátne udržiavanou zeleňou a funkčným verejným osvetlením, môže pôsobiť príjemným a bezpečným dojmom.

Daj prednosť slabšiemu užívateľovi priestranstva!

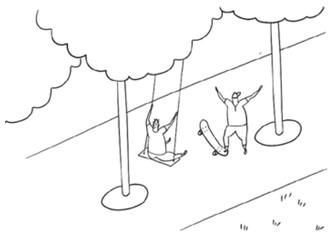
U.3.1.2.3 Prednosť má vždy slabší užívateľ priestranstva. Chodec má prednosť pred cyklistom, cyklista pred autom, menej mobilný človek pred tým mobilnejším. Slabší užívateľ by sa nemal cítiť ohrozený. Bezpečné priestranstvo buď segreguje pohyb jednotlivých skupín užívateľov do oddelených priestorov, alebo má také prísne nastavené podmienky spoločného pohybu v jednom priestore, že sa najslabší účastník cíti bezpečne.

Podporuj vznik živých okrajov priestranstiev!

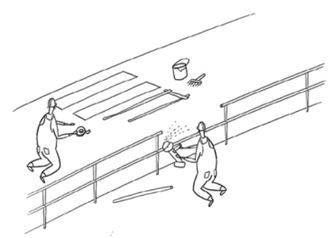
U.3.1.2.4 Sociálna kontrola priestranstiev je zabezpečovaná samotnými obyvateľmi, ktorí v blízkosti priestranstva žijú, majú okná svojich bytov orientované do priestranstva či priestranstvo aktívne užívajú. Sociálnej kontrole pomáha aj aktívny parter budov a vstupy do objektov. Sociálna kontrola je jednoduchým spôsobom, ako priestranstvá udržiavať bezpečné a čisté, stačí mať dostatok všímavých ľudí v okolí.

Umožni bezpečne vypustiť deti do priestranstiev!

U.3.1.2.5 Deti sú indikátorom bezpečného mesta. Tam, kde sa rodičia neboja voľne vypustiť deti do priestranstva bez ich dozoru v podobe ich fyzickej prítomnosti, tam je bezpečné priestranstvo. Žiadané je mať spojité bezpečné priestranstvá, aby sa nielen deti bez obáv mohli pohybovať mestom. Voľný pohyb detí mestom bez obáv rodičov je žiadaným stavom.

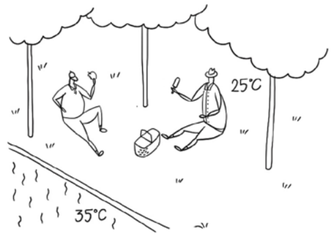
Aktívne odstraňuj bariéry v priestranstvách!

U.3.1.2.6 Prekážky, ktoré sú pre určité skupiny ľudí diskriminačnými, nepatria do inkluzívneho mesta. Žiadané je nenavrhovať nové bariéry a minimalizovať tie existujúce. Typickým príkladom bariér môžu byť mimoúrovňové kríženia, schodiská bez možnosti obísť ich bezbariérovo či nedostatok možností prechodu cez komunikáciu, danú dlhými vzdialenosťami medzi prechodmi. Druhom bariéry, ktorá má na prvý pohľad význam z hľadiska bezpečnosti, sú zábradlia pri komunikáciách. Vo výsledku sú však nebezpečnejšie, než keby neexistovali. Vždy sa nájde skupina ľudí, ktorým je ďaleko prechádzať cestu cez prechod a radšej prelezú cez zábradlie, čo spôsobuje nebezpečné situácie.

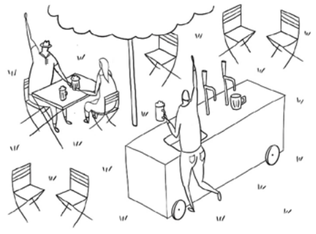
BUĎ PRÍJEMNÝ!

Aktívne tvor príjemnú mikroklímu priestranstiev!

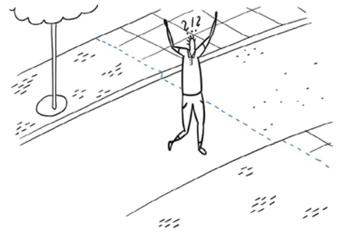
U.3.1.3.1 Mikroklíma priestranstva výrazne vplýva na užívateľov a spolutvorí pocit príjemného pobývania. V kontexte klimatickej zmeny je nutné venovať pozornosť prvkom pozitívnym spôsobom ovplyvňujúcim mikroklímu prostredia, či už ide o dostatok zelene, ktorá ochladzuje priestranstvo a poskytuje tieň, nespevnených plôch, ktoré sú schopné vsakovania a výparu vody a neprehrievajú sa alebo vodné prvky umelým spôsobom suplujúce časť funkcií zelene. Vplyv na mikroklímu má aj vystavané prostredie priestranstva. Stavby sa dajú považovať za zdroj tieňa v určitú časť dňa.

Podpor vybavenosť priestranstva službami!

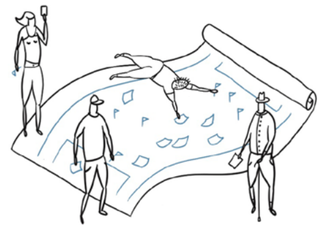
U.3.1.3.2 Služby v blízkosti priestranstva či priamo v ňom spolutvoria jeho atmosféru. Napríklad, aj malá kaviareň na rohu bloku orientovaná do priestranstva je silným zdrojom interakcie a lákadlom pre užívateľov priestranstva. Rovnaké platí aj pre okrajové časti mesta, kde sú potraviny často jediným spoločenským centrom. Je žiadané cielene podporovať vznik vybavenosti tam, kde môžu byť prospechom pre najbližšie okolie aj priestranstvo. V rámci priestranstiev, zvlášť nespevnených, je možné umiestniť vybavenosť priamo do priestranstva samotného.

Neboj sa riešiť bežné priestranstvá podobne!

U.3.1.3.3 Uniformita riešenia je žiadanou vlastnosťou u bežných, obvykle lineárnych priestranstiev v rámci lokality. Uniformita nie je chybou. Každé priestranstvo nemôže byť jedinečné. Spôsobilo by to akurát zmätok v orientácii a značné náklady na výstavbu a údržbu. Identifikácia obyvateľov s priestranstvami prebieha najmä na základe charakteristických vlastností uniformných priestranstiev, odlišných pre jednotlivé lokality a špecifických znakov v úrovni detailu, ktoré môžu uniformitu jemne narušiť.

Významné priestranstvá rieš individuálne a na mieru!

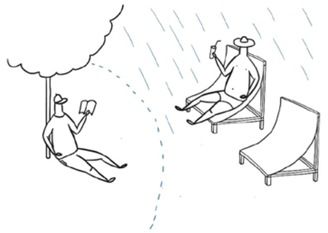
U.3.1.3.4 Individualita riešenia je žiadanou vlastnosťou u významnejších, obvykle plošných priestranstiev. Pri týchto priestranstvách je žiadané, aby mali individualizovanú podobu aj náplň, ktorá podlieha vyšším nárokom na kvalitu a odpovedá významu priestranstva a požiadavkám definovaným komunitou. Individualita bude taktiež reflektovať miestne špecifické podmienky v celej škále podôb. Vznik individuálnej podoby je zložitejším procesom, ktorý rozlišuje priestranstvo od priestranstva pre pestrosť vstupov, ovplyvňujúcich výsledok. Identifikácia obyvateľov s priestranstvom prebieha v rovine stotožnenia sa so špecifickou podobou a programom, ktorá je často výsledkom aj ich individuálnych vstupov a pričinení.

Rešpektuj špecifický reliéf priestranstva!

U.3.1.3.5 Reliéf je jedinečnou vlastnosťou každého priestranstva, ktorý vo väčšej či menšej miere odlišuje aj priestranstvá s uniformným riešením. Vhodné je s reliéfom nebojovať, nepotláčať ho a využiť ho v návrhu vo svoj prospech a tým vytvoriť naozaj na mieru šité riešenie priestranstva. Vo všeobecnosti sú zemné práce tou drahšou položkou realizácie priestranstva, preto je vhodné s úpravami terénu pracovať naozaj veľmi obozretne.

Poskytni svetlo aj tieň v priestranstve!

U.3.1.3.6 Svetlo tvorí atmosféru priestranstva. Netienené priestranstvo počas leta je neobývateľným, no v zime je to presne naopak, vtedy je radosťou sa slniť. Žiadané je pracovať koncepčne s prirodzeným svetlom a tieňom a tým pokryť čo najviac situácií počas roka aj dňa tak, aby boli príjemné pre rôzne skupiny užívateľov. Atmosféru priestranstva po zotmení spoluvytvára umelé osvetlenie z pouličného osvetlenia. Umelé osvetlenie by malo u užívateľov navodzovať pocit bezpečia. Väčšina hlavných peších väzieb by mala byť dobre osvetlená, no zároveň by osvetlenie nemalo byť prílišným zdrojom svetelného smogu či svietiť obyvateľom okolitých domov do okien.

Inkluzívne pobývanie je spôsobom, ako otvoriť priestranstvá mesta naozaj všetkým bez rozdielu. Ľudia, užívatelia priestranstiev, sa musia cítiť slobodne a mať možnosť byť tými ľuďmi ktorými sú a nie len tými, ktorými im priestranstvo umožňuje byť. Inkluzívne pobývanie je cestou hľadania porozumenia a dialógu.

INKLUZÍVNE POBÝVANIE

je cestou k budovaniu spoločnosti, ktorá netvorí bariéry, či už fyzické alebo mentálne a nepodporuje pretrvávanie hlboko zakorenených stereotypov. Inkluzívne pobývanie je umožnenie bytia samým sebou aj v prostredí priestranstiev.

Inkluzivita je cesta, ako poskytovať rovný prístup k príležitostiam a zdrojom pre ľudí, ktorí by inak mohli byť potenciálne vylúčení či marginalizovaní. Možné vylúčenie sa vôbec netýka len zažitej predstavy menšín, ale aj skupín ľudí, ktorá nemusí byť menšinou, napríklad ženy, ktoré nezriedka majú strach z užívania priestranstiev kvôli ich nevhodnému dizajnu.

Inkluzívnym navrhovaním nielen priestranstiev, ale aj celého mesta v zmysle inkluzívneho plánovania, je nutné sa zaoberať práve z dôvodu potreby tvorby mesta pre všetkých, nie len pre privilegované vrstvy v zmysle možnosti pobývania, ale aj samotnej možnosti žiť v meste. Inkluzívne prostredie spravodlivo rozdeľuje zdroje bohatstva a príležitosti naprieč priestranstvami a naprieč rôznymi skupinami ľudí.

Vplyv genderových stereotypov na podobu priestranstiev mesta je vysoký. Je žiadané plánovať prostredie nepodporujúce tieto prežité konštrukty. Zažité stereotypy sú pre časť užívateľov diskvalifikačné, pretože ich tlačia do pozície, v ktorej sa necítia komfortne alebo sú jednoznačne vylúčené z užívania priestranstiev.

Priestranstvá sú prevažne navrhované z tradičnej perspektívy v duchu spoločnosti konštruovanej na patriarchálnych základoch. Patriarchálna perspektíva sa prejavuje v genderovo podmienených prekážkach užívania priestranstiev, napríklad v nepríjemnosti užívania priestranstiev v určitý čas dňa, obtiažnosti pohybu prostredím nemotorovou dopravou či nedostupnosťou verejných toaliet. Vhodné je dať do stredobodu pohľadu na mesto všeobecného človeka tak zraniteľného, ako v skutočnosti je s jeho prostým životom. Optika nazerania na mesto, nezaťažená ľubovoľným pohľadom, je spásnou pre všetkých ostatných užívateľov priestranstiev, ktorí tento pohľad nezdieľajú. Odstránenie vzorcov správaní neznamená prostredie, ktoré by malo diskriminovať stávajúci trend, len prostredie, ktoré nediskriminuje tých, čo ho nezdieľajú.

Oborom, ktorý vie byť nápomocný v transformácii zažitých pohľadov na plánovanie nášho prostredia a jeho dizajnu je gendrovo vyvážený urbanizmus. Otázkou takto rozšíreného pohľadu urbanizmu je, čo znamená byť užívateľom s inými potrebami, ako pôsobí prostredie a aké nástrahy pri užívaní musí prekonávať. Kľúčové je pýtať sa na rôznosť pocitov z prostredia a zároveň zapájať viac rôznorodé skupiny do tvorby prostredia na všetkých úrovniach, od zloženia autorského kolektívu, tvoriaceho priestranstvá, cez zastúpenie v organizačných štruktúrach mesta, až po dôslednú participáciu. Dostať gendrovo rôznorodú perspektívu do podoby mesta je minimum nutného.

Trendom, na ktorý bude nutné reagovať v prostredí mesta, je prehlbovanie sociálnych rozdielov a z toho plynúca potreba spravodlivej distribúcie zdrojov a príležitosti, ktorou je možné minimalizovať riziko vzniku sociálneho vylúčenia určitých skupín obyvateľov a aj vylúčených lokalít.

V závere, odhliadnuc od trendov v plánovaní prostredia a priestranstiev, inkluzívnosť je možné budovať, vystačiac si s jednoduchým všeobecným princípom, myslieť na čo najširší okruh užívateľov priestranstiev, možné interakcie medzi nimi a umožniť užívanie priestranstiev každému užívateľovi bez rozdielu.

BÚRAJ STEREOTYPY!

U.3.2.1 Integrácia všetkých skupín do procesu užívania, ale aj plánovania a tvorby priestranstiev, je pre inkluzívne mesto nutnosťou. Priestranstvá, z podstaty ich významu, by mali byť otvorené čo najširšiemu okruhu skupín užívateľov.

Rôzne skupiny užívateľov majú odlišnú optiku vnímania príjemnosti a bezpečnosti priestranstiev. To, že sa v priestranstve cíti príjemne majorita obyvateľov neznamená, že budú príjemné aj pre menšiny bez rozlíšenia. Pri plánovaní priestranstiev je nutné si uvedomiť, aké rôzne skupiny obyvateľov v meste žijú.

Príjemné a inkluzívne mesto nie je založené na stereotypoch, ktoré deformujú vnímanie priestranstiev aj skupín užívateľov navzájom. Prepisovanie stereotypov do priestranstiev vedie k fixácii neaktuálneho stavu vnímania, vďaka čomu priestranstvá reálne nemôžu plnohodnotne slúžiť čo najširšej skupine užívateľov.

Otázkou zostáva, či je reálne možné vyhovieť často protichodným záujmom rôznych skupín, požadujúcich prepis ich svetonázoru do podoby priestranstiev. Pri opodstatnenosti protichodných vplyvov je vhodné uprednostniť záujmy potenciálne slabších užívateľov.

NESTAVAJ BARIÉRY!

U.3.2.2 Bariéry ako prostriedok vydelenia určitej skupiny obyvateľov od inej skupiny do prostredia inkluzívneho mesta nepatria. Múr v tejto rovine znamená prostriedok oddelenia jedného priestranstva od druhého za účelom znemožnenia spojitého užívania. Nejedná sa o bežné oplotenie stavieb či múry postavené za účelom možnosti režimového užívania priestranstiev.

Múr v prostredí mesta je prejavom nepochopenia významu priestranstiev, teda spájať nediskriminačným spôsobom rôzne skupiny ľudí a skrz to budovať spoločnosť mesta. Vydelením sa ochudobňujem o možnosť interakcie s druhou stranou múra a dávam najavo, že mi na druhej strane múru nezáleží a nechcem ju vidieť.

Múry sa obvykle asociujú s vylúčenými lokalitami, miest s kumuláciou patologických sociálnych javov a chudoby. Vo vnímaní inkluzívneho mesta je vylúčenou lokalitou aj miesto, ktoré je skrz múr či polohu vylúčené zo spojitosti priestranstiev. Vylúčeným lokalitami sú v extrémnom prípade aj lokality suburbánnej zástavby bez väzby na mesto a bez vlastnej vybavenosti, ktoré sú so zvyškom siete priestranstiev obvykle spojené len automobilovou dopravou.

NAVRHUJ INKLUZÍVNE!

U.3.2.3 Prepis inkluzívneho prístupu k mestskému dizajnu do podoby prvkov priestranstva je zhmotnením teoretických konštruktov. Inkluzívny dizajn sa musí prepísať do jednotlivých skladobných prvkov tvoriacich priestranstvo. Bez konkrétneho prepisu pojem inkluzivita ostane len neurčitým pojmom.

Základným predpokladom inkluzívneho navrhovania je znalosť potenciálnych užívateľov priestranstva. Priestranstvo štandardne môžu užívať dospelí aj deti, starí aj mladí dospelí, mladšie aj staršie deti, ľudia s rôznym sociálnym pozadím, pohlavím a sexuálnou orientáciou, zdraví aj hendikepovaní a v neposlednom rade priestranstvá užívajú nielen ľudia.

Prvok priestranstva by mal umožniť užívanie rôznymi skupinami v jeden čas. Napríklad, detské ihrisko vôbec nemusí byť len detským, ku hre ho môžu využiť aj staršie deti, dospelí či seniori. V jeden čas sa umožní kontakt a interakcia medzi rôznymi skupinami ľudí.

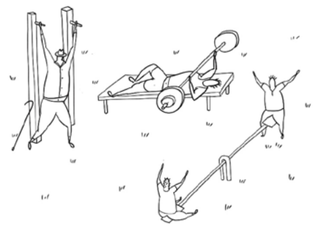
Prvok by nemal vylučovať z užívania niektorú skupinu pre svoj dizajn. Teda prvok je navrhnutý tak, že jeho podoba neodradí či neznemožní užívanie určitému okruhu užívateľov.

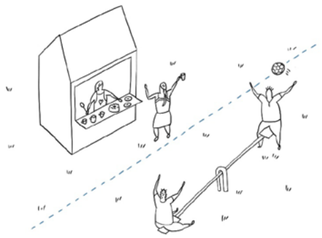
BÚRAJ STEREOTYPY!

Prepájaj rôzne vekové skupiny v priestranstvách!

Neudržuj v priestranstvách genderové stereotypy!

Daj prednosť slabšiemu užívateľovi priestranstva!

U.3.2.1.1 Vek je len číslo, to by malo nadnesene platiť u priestranstiev. Priestranstvá nediskriminujú užívateľov na základe veku, práve naopak, umožňujú zdieľanie a spoluprácu medzi rôznymi vekovými skupinami. Aktivity v priestranstvách by mali byť navrhované pre široké vekové spektrum užívateľov, ktorí ich môžu užívať v jeden čas. Zdieľanie priestranstva rôznymi vekovými skupinami vedie k vzájomnej úcte a porozumeniu.

U.3.2.1.2 Gender a s ním spojené dlhodobo pretrvávajúce stereotypy, ktoré môžu tvoriť mentálne bariéry v užívaní priestranstiev, je žiadané nepriživovať návrhom priestranstiev. Žiadané je navrhovať prvky, zvlášť tie pre najmenších užívateľov, ktorí nemajú stereotypmi pokrivené vnímanie tak, aby nepripisovali stereotypné atribúty jednotlivým pohlaviam. Napríklad, detské ihriská je vhodné navrhovať aj pre dievčatá aj pre chlapcov, bez genderového delenia daného spoločenskými stereotypmi.

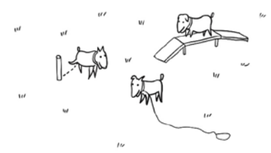
U.3.2.1.3 Sociálny status nemôže byť dôvodom pre vydelenie z užívania priestranstva. Verejné v pomenovaní priestranstiev by malo značiť, že sú verejné pre čo najširšiu skupinu užívateľov a je jedno, či je niekto bohatý alebo chudobný, z mesta či z dediny. Pestrosťou pôvodu užívateľov vzniká pestrosť dejov v priestranstvách. Práve v priestranstvách by mala byť možná konfrontácia jednotlivých sociálnych bublín, ktoré sa obvykle nemajú možnosť stretnúť.

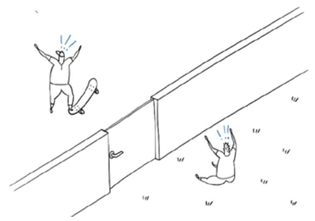
NESTAVAJ BARIÉRY!

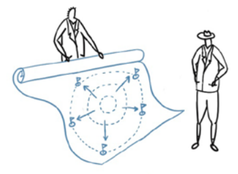
Nezabudni na využiteľnosť priestranstiev zvieratami!

Nerozdeľuj ľudí a priestranstvá oplotením len tak!

Nediskriminuj ľudí, ktorí nemajú auto!

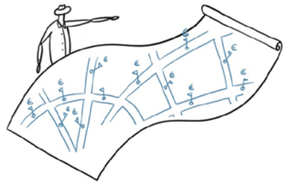
U.3.2.1.4 Zvieratá sú tiež užívateľmi priestranstiev a je na nich v návrhu priestranstiev či zmien nutné myslieť. Potreby zvierat sú s istou dávkou nadhľadu veľmi podobné ľudským, len sa odohrávajú v inej mierkovej úrovni. Žiadané je v priestranstvách umožniť využitie zdroja vody k osvieženiu zvierat, definovať priestor k bezpečnej interakcii medzi zvieratami a človekom a aj zvieratami navzájom, napríklad priestor pre voľné pobiehanie psov. Vhodné je myslieť aj na vtáctvo v meste, a po porade s ornitológmi do mestskej zelene umiestňovať búdky pre vtáky. Naopak, určité aktivity zvierat je vhodné oddeliť od ľudských vo vymedzenom priestore, ako je psia lúka, pri ktorej sa počíta, že nie je vždy najhygienickejšou časťou priestranstva.

U.3.2.2.1 Steny do verejných priestranstiev nepatria. Nie je žiadané vytvárať fyzické oddelenia priestranstiev, napríklad v podobe plotov a brán, ktoré nie sú založené na časovom či inom režime vstupu, ktorý je nediskriminačný. Ulica oddelená bránou od zvyšnej uličnej siete neznamená vyššiu bezpečnosť pre ľudí za bránou, ale ich segregáciu od okolitého sveta. Getá v meste majú rôznu podobu, či už bohatú alebo chudobnú, no podstata ich existencie je daná fyzickým vydelením z mesta.

U.3.2.2.2 Pohybové vydelenie je vydelenie užívateľov z plnohodnotného užívania mesta, na základe nespravodlivej distribúcie pohybu a nedostupnosti niektorých častí mesta iným spôsobom než vlastným automobilom. Napríklad, okrajové časti mesta sú prístupné len motoristovi, teda človeku, ktorý auto vlastní a na auto má. Žiadané je podporovať obslužnosť územia nemotorovou dopravou a verejnou hromadnou dopravou, ktoré sú dostupné širokému spektru užívateľov, napríklad formou rozvoja siete hromadnej či budovaním cyklochodníkov.

NAVRHUJ INKLUZÍVNE!

Investuj spravodlivo naprieč mestom!

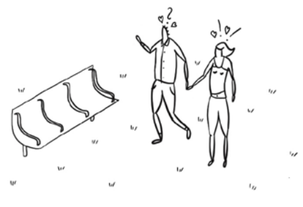
U.3.2.2.3 Mentálne bariéry sú tiež spôsobom segregácie ľudí. Vydelenie zo spoločnosti sa môže odohrávať v rovine znižovania kvality života v podobe neúdržby a podfinancovania priestranstiev určitej skupiny obyvateľov. Tým, že sa o časť mesta mesto nestará primerane, dáva najavo, že na niektorých ľuďoch im nezáleží a zámerne ich posúva na okraj. Je žiadané investovať spravodlivo, nech nedochádza k tomuto typu segregácie. Naopak, krátkodobé zvýšenie investícií do podfinancovaných lokalít môže byť dobrým signálom, že mesto lokalitu nepovažuje za hodnú vylúčenia, ale podpory.

Vylúčeným lokalitám sa venuj skôr než vzniknú!

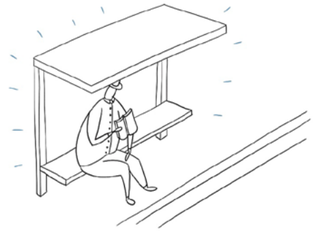
U.3.2.2.4 Prevencia je najlepšou cestou, ako sa vyhnúť vylúčeným lokalitám. Dôležité je pozorne sledovať dianie v meste aj v spolupráci s organizáciami, venujúcimi sa danej problematike. Identifikačnými znakmi môžu byť odsťahovanie sa starousadlíkov, prisťahovanie sa väčšieho množstva sociálne slabších, nárast počtu vybývaných domov či zvýšenie miery kriminality. U existujúcich lokalít je žiadané podporovať kroky vedúce k integrácii. Aj drobné kroky, ako základná údržba priestranstiev v týchto lokalitách, môžu byť signálom, že je vôľa k riešeniu.

Umožni ľahnúť si na lavičku!

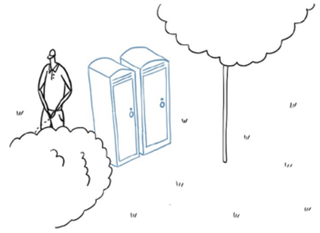
U.3.2.3.1 Statické pobytové prvky, napríklad lavičky, sú navrhované bez rôznych náprotivok. Napríklad takých, ktoré majú za cieľ zamedziť iným aktivitám než vzpriamenému sedeniu. Nielenže je tým jasne dávané najavo, že určitú skupinu ľudí v meste nechceme, no zvolené riešenie diskriminuje aj ďalších užívateľov, ktorí by si chceli odpočinúť po ležiačky, ale aj páry, ktoré si k sebe nemôžu sadnúť. Skutočnosť by mala byť presne obrátená, mobiliár by mal umožniť pestrú škálu činností pestrej škály ľudí. Lavičky, kde sa nedá ľahnúť, nie sú riešením problému bezdomovectva.

Investuj do príjemných zastávok hromadnej dopravy!

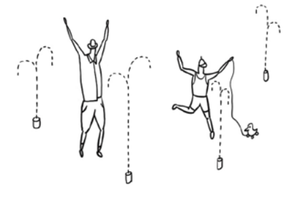
U.3.2.3.2 Statické pohybové prvky, napríklad zastávky verejnej hromadnej dopravy, kde sa ľudia čakajúci na spoj musia zdržať, je vhodné navrhovať ako čo najviac priehľadné konštrukcie, z ktorých je dobrý rozhľad do okolia. Je vhodné, aby čakajúci cestujúci mal krytý chrbát, ideálne presklenou stenou. Lavička na zastávke je nutnosťou. Nevhodné je k zastávkam sadiť stredne vysokú zeleň, napríklad kríky, ktorá vytvára neprehľadné prostredie s rizikom hromadenia odpadu. Dôležité je dostatočné osvetlenie priestoru zastávky aj cestovných poriadkov a ďalších prítomných informácií.

Venuj pozornosť umiestneniu a podobe toaliet!

U.3.2.3.3 Toalety vo verejných priestranstvách by mali byť navrhované s ohľadom na inkluzivitu použitia. Dôležité je toalety neumiestňovať do neprehľadných miest, miest s vysokým podielom kríkov či slabým osvetlením. Ak už je rozhodnuté o stavbe verejných toaliet vo verejných priestranstvách, malo by ísť o stavbu s estetickou a užívateľskou hodnotou. Neodporúča sa používať mobilné toalety, ktoré nespĺňajú z dlhodobého hľadiska estetické ani hygienické štandardy. Vhodné je toalety integrovať s inou funkciou potrebnou v priestranstve, napríklad s kaviarňou či novinovým stánkom.

Vodné prvky navrhuj ako multifunkčné!

U.3.2.3.4 Prvky osvieženia, napríklad fontány, by mali byť schopné nebyť len statickým doplnkom priestranstva. Príjemným momentom v letných mesiacoch je možnosť namáčať si nohy vo fontáne alebo možnosť samotného vstupu do nej, zvlášť pre deti. V prípade, že vstup do vodnej hladiny nie je možný, je žiadané prvok doplniť napríklad o mlžítko či pítko. Dôležité je dbať na využiteľnosť pítka hendikepovanými osobami. Pítko by malo pôsobiť hygienickým dojmom a umožniť bezkontaktné napitie sa a nabratie vody do fľaše.

U3.3

Dočasné pobývanie znamená možnosť využiť časť priestranstva inak, dočasne. Skrz možnosť dočasného pobývania je možné podporovať aktivity komunít či rozšíriť priestranstvá o ďalšie služby a aktivity. Dočasným pobývaním, delegáciou správy na komunity, je vytváraná súnáležitosť užívateľov a obyvateľov s miestom, kde žijú.

DOČASNÉ POBÝVANIE

je spôsob pobývania, ktorý má časovo ohraničené trvanie, nie je trvalé. Dočasné pobývanie je využitie priestranstva či jeho časti v časovo ohraničenom úseku na iný účel či inými užívateľmi, než na aký bolo navrhnuté. Zmeny vyvolané dočasným pobývaním sú vratného charakteru, teda po uplynutí vymedzeného času je priestranstvo vrátané do pôvodného stavu alebo pripravené ku komplexnejšej zmene.

Vo vzťahu k priestranstvám by sa za dočasnú dala označiť aj samotná podoba priestranstiev, ktorá sa v určitých časových intervaloch mení. Pre účely kapitoly sa však toto časovo obmedzené trvanie nepovažuje za dočasnosť.

Dočasné pobývanie môže nadobúdať aj polohu využitia priestranstva či nevyužitého pozemku, ako rozšírenia systému kontinuity priestranstiev, počas procesu príprav budúcich úprav či zámeru. Časovým ohraničením tu je začiatok realizácie stavby. Využitie dočasne nevyužitých a nevyužiteľných plôch na účely dočasného pobývania, je žiadané. Dočasné pobývanie obvykle prináša väčšiu kvalitu než je nevyužité priestranstvo či voľná plocha brownfieldu a zároveň je spôsobom sprístupnenia týchto plôch.

Existujú dva druhy dočasného pobývania, prihliadnuc k ekonomike prevádzky. Komerčné a nekomerčné.

Komerčné dočasné pobývanie obvykle nadobúda podobu predzahrádky reštauračného zariadenia. Nachádzajú sa v meste a zvlášť v letných mesiacoch sú žiadaným spestrením ponuky spôsobov pobývania v priestranstvách, kombinujúc tak pobyt v priestranstve s konzumáciou a medziľudským kontaktom.

Nekomerčné dočasné pobývanie je obsiahlejšou množinou pobývania, nadobúdajúcu pestrú škálu podôb. Vo všeobecnosti je možné ho definovať ako delegáciu správy priestranstva priamo na obyvateľov, komunity alebo občianskeho združenia za účelom realizácie tvorivej činnosti, zvyčajne majúcej podobu záhradníčenia a na ňu naviazaného zhodnocovania a tvorby medziľudských vzťahov, komunitnej činnosti či aktivizmu.

Motiváciou k zvereniu priestranstva do nekomerčného dočasného užívania môže byť ekonomická úspora. Mestský rozpočet disponuje danou sumou vyhradenou na údržbu zelene, ktorá musí vystačiť na všetky plochy mestskej zelene za dodržania primeranej kvality údržby. Zverením určitého množstva plôch do správy obyvateľov, pri zachovaní funkcii priestranstva, nastane pre mesto úspora prostriedkov na údržbu, ktoré môže alokovať, napríklad, na zabezpečenie vyššej kvality údržby významnejších priestranstiev. Naviac je nutné dodať, že údržba v podaní obyvateľov má aj pre emočnú rovinu vzťahu k svojmu, hoc do správy zverenému kúsku priestranstva, vyššiu kvalitu, než údržba zo strany mesta, zvlášť u bežných priestranstiev. Dobrým demonštrovaním tohto javu sú predzahrádky pri vstupoch do panelových domov, ktoré si obyvatelia hýčkajú.

Ďalšími pozitívnymi efektami nekomerčného dočasného pobývania sú posilnenie medziľudských vzťahov, posilnenie občianskej spoločnosti, ktorá sa aktívne zaujíma a tvorí prostredie, v ktorom žije a z toho vyplývajúce budovanie súnáležitosti s miestom, čiastočné zabezpečenie potravinovej samostatnosti skrz vlastné výpestky, zvýšenie biodiverzity a v neposlednom rade zdravie obyvateľov takto tráviacich voľný čas.

Prínosov je veľké množstvo. Z toho dôvodu je žiadané umožniť dočasné pobývanie každému, kto má záujem.

VOĽ ZMIERLIVÉ RIEŠENIA!

U.3.3.1 Slušnosť dočasného pobývania je možné si predstaviť ako hranicu, kedy sa dočasné pobývanie, vzhľadom na jeho negatívne javy, stáva nežiadúcim. Možné je to demonštrovať na príklade predzahrádky pohostinského zariadenia, ktoré je vo všeobecnosti žiadaným spestrením priestranstiev. No ak má rušivým javmi vzniknutými jeho prevádzkou neprimerane rušiť okolie, stáva sa nežiadúcim a buď musí nastať zmena v režime prevádzky, alebo je nutné sa zamyslieť nad celkovou potrebou tohto dočasného pobývania.

Dočasné pobývanie, s ohľadom na jeho slušnosť, nie je možné stotožniť s privatizáciou priestranstiev. Privatizácia priestranstiev znamená obvykle nevratný zásah do štruktúry mesta, ale dočasné pobývanie je navrátiteľné do pôvodného stavu.

Témou dotýkajúcou sa témy slušnosti je hľadanie hranice medzi legalitou a legitimitou. Dočasné pobývanie môže nadobúdať aj nelegálne podoby v zmysle rozporu s majetkovými právami, no môže byť prínosné. Napríklad môže ísť o obsadenie plôch zelene za účelom ich zvelebenia a následného užívania k zmysluplnému účelu. Cieľom je nájsť legálnu cestu ako potvrdiť tento typ dočasného pobývania.

UMOŽNI ŠKÁLU ZMIEN!

U.3.3.2 Dočasnosť je časovo špecifikovaný úsek trvania. Dočasné trvanie nie je trvalé, hoc môže byť dlhodobé. Dočasné trvanie je časovo obmedzené.

Prepisom dočasnosti do priestranstiev sú zmeny v priestranstvách, ktoré sú vratného charakteru. Vo všeobecnosti je možné rozlíšiť dva druhy dočasnosti, komerčnú a nekomerčnú, ktoré majú odlišný prepis do priestranstiev. Žiadané sú oba.

Efekt rohového obchodu je javom, keď sa v suburbánnej lokalite stane centrom lokality ľubovoľná, často jediná občianska vybavenosť v lokalite, obvykle obchod či pohostinstvo. Vo väzbe na túto službu vzniká aktívnejšie využívané priestranstvo, pretože ľudia sú radi aj za to málo, čo tam je. Podpora dočasného pobývania vie byť aj podporou služieb a celkovo spoločenského života v okrajových častiach mesta.

Dočasnosť má aj svoj koniec, inak by nešlo o dočasnosť. Pred povolením dočasnosti je žiadané jasne definovať pravidlá, akým spôsobom a kedy bude dočasné pobývanie ukončené, prípadne definovať podmienky možného predčasného ukončenia či predĺženia na základe presne daných parametrov opodstatnenosti dočasnosti.

OBJAV NEVYMYSLENÉ!

U.3.3.3 Podoba dočasného pobývania je fyzickým prepisom aktivít a prvkov do priestranstva. Podoba sa líši podľa typu dočasného pobývania.

Komerčné dočasné pobývanie stotožniteľné s predzahrádkou pohostinského zariadenia má pomerne jasne definovanú podobu na základe ďalej uvedených pravidiel a pravidiel pre reklamný systém.

Nekomerčné dočasné pobývanie je čo do podôb variabilné a pestré. Preto je nutné k nemu pristupovať individuálne s vedomím toho, že výsledok môže byť rôzny, čo nie je na škodu veci.

Zvláštnou podobou dočasného pobývania sú dočasné krajiny. Dočasné krajiny vznikajú spontánnym spôsobom na miestach s nedostatkom údržby, obvykle na ploche brownfieldov čakajúcich na ďalšie využitie. Aj preto, že sa u nich obvykle počíta s ďalším využitím, hovoríme o dočasných krajinách. Tieto krajiny často predstavujú ostrov prírody v mestskom prostredí v pravom zmysle slova, teda prostredia netvoreného človekom. Dočasné krajiny sú vhodným adeptom k hybridnému využitiu aj skrz dočasné pobývanie pomocou jemných intervencií, nepopierajúcich ich podstatu, no dodávajúcich nové významové roviny.

VOĽ ZMIERLIVÉ RIEŠENIA!

Umožni dočasné užitie čo najširšej skupine ľudí!

U.3.3.1.1 Rovnosť potenciálnych záujemcov o dočasné užívanie, osvojenie si časti priestranstva, by mala byť zaručená všetkým záujemcom za predpokladu, že je priestranstvo vhodné k danému účelu a že zámer bude vytvárať pridanú hodnotu pre priestranstvá. Rozličné budú len podmienky pre komerčné a nekomerčné dočasné užitie.

Požaduj prospešnosť dočasného užitia!

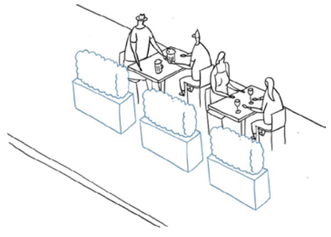
U.3.3.1.2 Prospechom z dočasného užitia sa rozumie pridaná hodnota, ktorú získa priestranstvo takýmito aktivitami. Prospech je možné si predstaviť ako zvýšenú atraktivitu miesta v dôsledku pestrejšej ponuky aktivít v priestranstve, kvalitnejšej údržby, pozitívnych dopadov na komunitu či zvýšenia biodiverzity. Dočasné užitie je prospešné vtedy, keď je prospech väčší než nevýhody.

Dočasným pobývaním nezníž trvalú hodnotu!

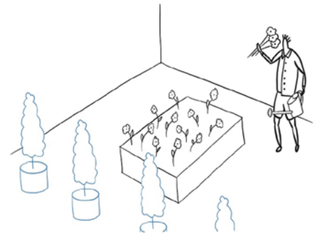
U.3.3.1.3 Nekonfliktnosť dočasného pobývania a primárnych účelov priestranstva by mala byť zabezpečená. Ak to nejde, je na mieste zvážiť nutnosť dočasného užitia. Dočasné pobývanie neznižuje využiteľnosť priestranstva v celej šírke pojmu, nezasahuje do priechodného a prejazdného profilu, neblokuje vstupy do objektov, neznižuje podiel zelene či počet parkovacích miest rezidentov.

Dočasné pobývanie koncipuj ako súčasť priestranstva!

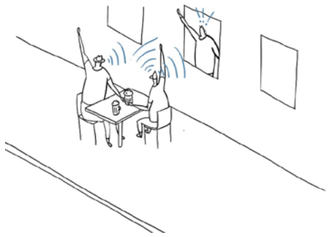
U.3.3.1.4 Zapojenie dočasného užívania do bežnej prevádzky priestranstva, v zmysle vizuálneho i funkčného tak, aby nepôsobilo bariérovo, je nutnosťou. Bariérové riešenia nepatria k dočasnému pobývaniu vo väčšine jeho podôb, predovšetkým však pre komerčnú formu, v podobe napríklad záhradiek pohostinských zariadení. Dočasné pobývanie sa nevydeľuje z priestranstva fyzickými bariérami, ako je oplotenie všetkých druhov, výškové rozdiely voči pôvodnému terénu či odlišné materiálové riešenie podlahy. Pokiaľ má byť dočasné pobývanie povolené, musí byť súčasťou priestranstva ako takého.

Záhrady zahradzuj prírodnými prvkami!

U.3.3.1.5 Záhrady a ďalšie druhy dočasného pobývania, majúce charakter správy a rozvoja zelene v réžii obyvateľov, u ktorých môže vyvstať potreba oddelenia aktivity od priestranstva, napríklad pre ochranu plodín pred škodcami, je vhodné umiestňovať na priestranstvá, ktoré sú zo svojej podstaty uzavreté, napríklad vnútrobloky, areály školských stavieb či záhradkárske osady. Tam, kde je nutné oddeliť priestor záhrady od plochy priestranstva, je vhodné voliť na oplotenie prírodné prvky v podobe výsadieb alebo mobilných výsadieb.

Neobťažuj dočasným pobývaním okolie!

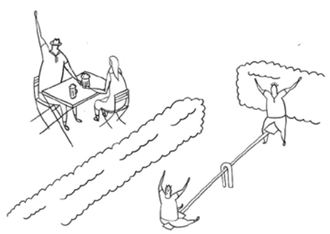
U.3.3.1.6 Ohľaduplnosť dočasného pobývania k okoliu do ktorého vstupuje, je základom udržateľného fungovania takýchto aktivít. Byť neohľaduplný je najlepšou cestou, ako o dočasné pobývanie prísť bez náhrady. Dočasné pobývanie neobťažuje svoje okolie nadmerným hlukom, zápachom či svetelným smogom. Aktérov dočasného pobývania by mal zaujímať názor okolia na ich aktivity.

Daj možnosť zapojiť sa tomu, kto prejaví záujem!

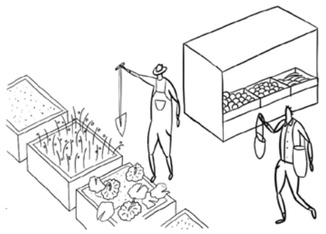
U.3.3.1.7 Prístupnosť rôznych foriem dočasného pobývania pre čo najširší okruh užívateľov je žiadaná. Inkluzívne formy majú vysokú pridanú hodnotu pre mesto aj pre komunity. Vhodné je, aby sa do aktivít, zvlášť komunitného charakteru, mohlo zapojiť čo najviac ľudí, prevažne z okolia miesta, kde dočasné pobývanie vzniká, ak o to prejavia záujem. Zapojením širokého spektra účastníkov sa posilňuje komunita a aj význam samotnej dočasnej aktivity.

Kombinuj dočasné a trvalé aktivity v priestranstvách!

U.3.3.1.8 Aktivity dočasného pobývania a priestranstiev do ktorých vstupujú, je vhodné medzi sebou kombinovať pre docielenie väčšieho prínosu. Napríklad, súčasťou mestského záhradníčenia, komunitnej záhrady môže byť kompost pre celý bytový dom, z ktorého majú prospech aj ľudia, ktorých záhrada nezaujíma alebo altán s grilom, ktorý môže slúžiť k spoločenským aktivitám širšieho okruhu užívateľov priestranstva. Naopak, dobrým príkladom opačnej synergie je dostupnosť detského ihriska v blízkosti reštauračného zariadenia a ďalších.

Vytvor podmienky pre spoluprácu komunít!

U.3.3.1.9 Podhubie pre spoluprácu komunít či občianskych iniciatív je možné rozvíjať u dočasného pobývania, ktoré je obhospodarované viacerými aktérmi, respektíve pri umiestnení viacerých dočasných pobývaní v tesnej blízkosti. Charakteristickou črtou je v tomto prípade zdieľanie - materiálne alebo myšlienkové. Takéto podhubie vie byť pozitívnym hýbateľom života v meste a nositeľom rozvoja občianskej spoločnosti, ktorá sa aktívne zaujíma a stará o mesto.

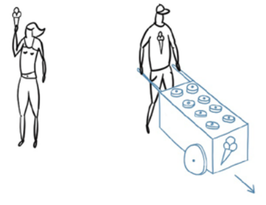
UMOŽNI ŠKÁLU ZMIEN!

Pýtaj sa na názor dotknutého okolia!

U.3.3.1.10 Spätná väzba obyvateľov pri tvorbe úprav priestranstiev je dôležitou súčasťou procesu plánovania. Dočasné pobývanie za účelom získania názoru či overenia riešenia pred samotnou realizáciou môže mať podobu fyzickú, kedy sa zhotoví model alebo charakteristické prvky priamo, prípadne na mieste, či budú v menej nákladnej podobe zrealizované navrhnuté úpravy, alebo menej hmotnú, kedy sa o návrhu diskutuje na mieste formou rozpravy nad dokumentáciou. Participácia zámerov je dôležitým krokom zapojenia verejnosti do procesu tvorby mesta.

Umožni návrat priestranstva do pôvodného stavu!

U.3.3.2.1 Navrátiteľnosť zmien v priestranstve, vyvolaných dočasným pobývaním, musí byť zabezpečená. Dočasné pobývanie by nemalo spôsobiť nevratné škody na priestranstve. Samozrejme, je možné situáciu vzniknutú dočasným pobývaním v priestranstve ponechať, ak je to pre priestranstvo výhodné aj po jeho ukončení, prípadne nápady a skúsenosti z dočasných prvkov v priestranstve aplikovať do koncepčných trvalých zmien priestranstva.

Ak máš zisk z dočasného pobývania, zaplať za zábor!

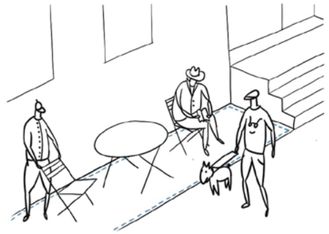
U.3.3.2.2 Komerčné dočasné pobývanie, teda také, ktoré pôvodcovi slúži k zisku, je prípustné predovšetkým u reštauračných a pohostinských zariadení, ktoré môžu časť svojej kapacity umiestniť do plochy priestranstva. Tento typ je realizovaný za úplatu za záber priestranstva. V miestach, kde obdobné služby chýbajú, obvykle v okrajových častiach mesta, je vhodné podporiť vznik takýchto služieb znížením či odpustením platby za záber priestranstva.

Ponechaj dočasné pobývanie, pokým trvá jeho zdroj!

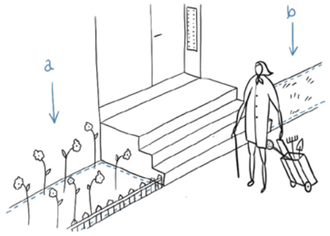
U.3.3.2.3 Trvanie dočasného pobývania je žiadané po dobu, po ktorú trvá funkcia, ktorá je jeho zdrojom. Predstaviť si to je možné na príklade reštaurácie s predzahrádkou. Pokiaľ reštaurácia funguje, predzahrádka má v letných mesiacoch zmysel. No pokiaľ reštaurácia skončí činnosť úplne alebo je zima, vtedy predzahrádka nemá zmysel, dočasné pobývanie v tom čase nemusí zaberať priestranstvo. Po skončení trvania funkcie je na mieste položiť si otázku, či vybavenie dočasného pobývania odstrániť, ponechať na mieste pri zmene účelu alebo nápad integrovať do budúcich zmien priestranstva.

Umožni bezúplatný zábor pre komunitu!

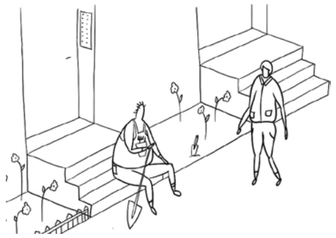
U.3.3.2.4 Nekomerčné dočasné pobývanie, teda také, ktoré negeneruje zisk jeho pôvodcovi, napríklad prisvojenie si priestranstva či časti priestranstva za účelom individuálneho záhradníčenia, skupinového záhradníčenia či komunitnej činnosti, by malo byť dovolené bezúplatne. Bezplatnosť môže ľudí motivovať k záujmu o starostlivosť o okolie v rovine fyzickej starostlivosti i starostlivosti o komunitu a ľudí, z čoho vo výsledku plynú pre mesto zisky.

Ušetri mestské financie dočasným pobývaním!

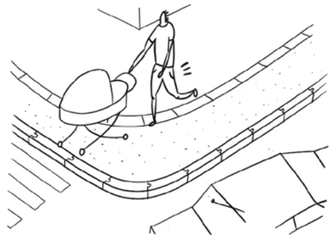
U.3.3.2.5 Úsporou vie byť pre mesto dočasné pobývanie, napríklad v údržbe zelene, nákladoch na odpadové hospodárstvo, ale v nepriamych súvislostiach aj v oblasti sociálnych služieb a kultúry. Zverením časti priestranstva do starostlivosti obyvateľom je vo výsledku možné zabezpečiť kvalitnejšiu starostlivosť o miesto, než keby sa o priestranstvo staralo mesto, ktoré má obmedzené finančné možnosti. Usporené zdroje je možné využiť na iné účely.

Buduj dobré vzťahy pomocou dočasného pobývania!

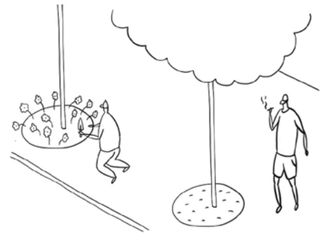
U.3.3.2.6 Spätosť užívateľov s ich najbližším okolím a aj s ostatnými užívateľmi v okolí vie byť posilňovaná skrz dočasné pobývanie. Užívatelia, ktorí sa starajú o priestranstvo, majú pochopiteľne k miestu väčší vzťah, pretože jeho podoba je výsledkom ich práce, prípadne sa v priestranstve odzrkadľuje ich názor na podobu a užívanie priestranstva. Práca na spoločnom diele vie byť stmeľovacím prvkom komunity, domu, či bloku. Formou spoločných brigád, ktoré nie sú len o práci, ale aj medziľudskom kontakte a spoznávaní susedov, je budovaná komunita.

Over správnosť zámeru skúšobným riešením!

U.3.3.2.7 Skúška budúcich riešení v priestranstve je špecifickou fyzickou formou dočasného pobývania. Možné si to je predstaviť ako skúšobnú prevádzku, napríklad pri úpravách parametrov križovatiek v prospech nemotorovej dopravy zmenšovaním oblúkov. Dočasné pobývanie overí funkčnosť riešenia, ktoré v prípade pozitívneho výsledku môže ostať na mieste až do zahájenia trvalých úprav daného priestranstva. Žiadané je vyvarovať sa použitiu dočasných zásahov výraznej farebnosti (napríklad zelená baliseta, žlto-čierne citybloky).

Vnímaj možnosti pobývania na hrane zákona!

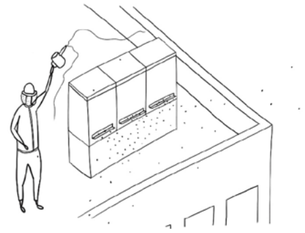
U.3.3.2.8 Querilla gardening, či partizánske záhradníčenie, je druh právne nelegálneho záberu nevyužívanej pôdy za účelom kultivácie priestranstva, zabezpečenia väčšej potravinovej samostatnosti či vyjadrenia nesúhlasného názoru so stavom priestranstva. Na túto činnosť je nutné nazerať voľnejšou optikou, individuálnou prípad od prípadu, pretože výsledok nezriedka môže byť pozitívny, či už fyzickým výsledkom alebo upozornením na problém, o ktorom mesto nevie. V prípade, že ide o pozitívnu činnosť, je namieste snažiť sa o dohodu a legalizáciu činnosti.

OBJAV NEVYMYSLENÉ!

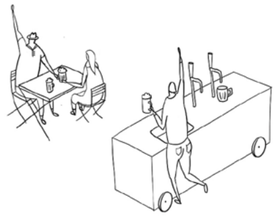
Nechaj plody stromov k širokému úžitku verejnosti!

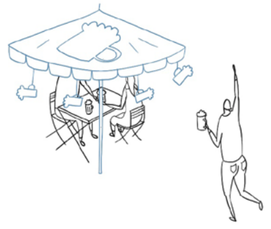
Podpor pestrosť mestskej prírody dočasným pobývaním!

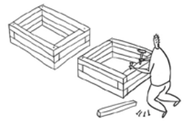
Polož dočasné pobývanie priamo na priestranstvo!

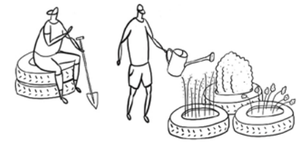
Dodrž pravidlá platné pre reklamný systém!

Použi prírodné materiály z obnoviteľných zdrojov!

Neboj sa znovu použiť už použité!

U.3.3.2.9 Ovocie z mestských stromov je zatiaľ nie veľmi objavenou výhodou dostupnou pre všetkých. Dočasným využitím bez priestorového priemetu z pohľadu vybavenia je zber, spracovanie a konzumácia plodov z ovocných stromov vo verejných priestranstvách. Tento druh užívania posilňuje vzťah k miestu a dodáva význam ovocným stromom, ktorých plody by inak vyšli nazmar, ostali by popadané a zhnité na zemi. Naviac sú ovocné stromy dobrým spôsobom posilňovania potravinovej samostatnosti.

U.3.3.2.10 Diverzita mestskej prírody sa dá zvyšovať skrz dočasné pobývania. Prakticky všetky aktivity záhradníckeho charakteru sú pozitívnym prínosom. Biodiverzitu je možné zvyšovať aj v úrovni živočíchov, napríklad mestským včelárstvom. Pre včely je v meste vhodné prostredie, pretože mestská príroda je paradoxne pestrejšia než spriemyselnená poľnohospodárska krajina okolo mesta. Úle je možné umiestňovať do priestranstiev, najmä nespevnených tak, aby boli bokom hlavných užití a nevznikali konfliktné situácie medzi včelou a človekom. Ďalšou možnosťou je umiestniť úle na ploché strechy niektorých budov.

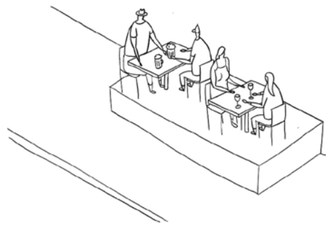
U.3.3.3.1 Podlaha priestranstva a jeho povrch, by mala byť aj podlahou dočasného pobývania za predpokladu, že nejde o prípady, keď je nutné upraviť výškovú úroveň terénu, napríklad pri svažitom priestranstve alebo pri zariadeniach v ploche vozovky, ktoré je vhodné kvôli bezpečnosti od nej oddeliť. Predzahrádky umiestnené priamo na ploche priestranstva netvoria bariéru, nevydeľujú sa z priestranstva a sú dočasné aj v rámci rôznych úsekov dňa, keď v priestranstve v určitý čas vôbec nemusia byť.

U.3.3.3.2 Reklama umiestňovaná predovšetkým na komerčných podobách dočasného pobývania v podobe predzahrádok pohostinských zariadení rešpektuje pravidlá pre reklamu. Ide najmä o prvky vybavenia záhradky, ako sú slnečníky a markízy, vývesné tabule s ponukou prevádzky či mobiliár. Vo všeobecnosti platí, že je vhodné používať prvky bez loga dodávateľa, obvykle nápojov a prezentovať len označenie prevádzky. Ak už je nutné použiť prvky s logom dodávateľa, logo by nemalo mať plošný charakter.

U.3.3.3.3 Materiál, z ktorého budú zhotovené prvky dočasného pobývania, by mal byť z titulu dočasnosti, teda stavu, keď vec netrvá navždy či dlhú dobu, ale len chvíľu, prírodný a ľahko znovuvyužiteľný. Vhodným materiálom, zvlášť pre aktivity záhradníckeho charakteru, je drevo, ktoré sa svojím charakterom hodí tomuto účelu. U vybavenia predzahrádok pohostinských zariadení je vhodné používať tiež drevo, prípadne drevo v kombinácii s kovom. Umelé hmoty, s ohľadom na ich pôsobenie v priestranstve, nie sú vhodné.

U.3.3.3.4 Cirkularita zdrojov je typickou črtou dočasného pobývania. Dočasné pobývanie, ktoré nemusí mať dokonalú podobu, môže byť bez problémov z materiálnej stránky zabezpečené vecami z druhej ruky či vyrobenými z použitých materiálov. Možnosťou použiť už raz použité vzniká pre pôvodcu dočasného pobývania finančná úspora a vďaka použitiu špecifických prvkov aj charakteristický vzhľad a atmosféra miesta. Miesta dočasného využitia môžu nadobúdať pozíciu osvetového miesta v otázke cirkularity pre širokú verejnosť s účelom zdieľania ideí.

Hmotné prvky neumiestňuj do exponovaných miest!

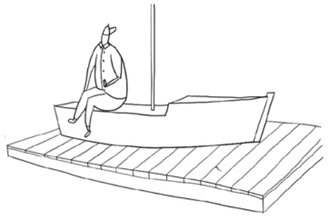
U.3.3.3.5 Hmotné prvky dočasného pobývania nie je vhodné umiestňovať do spevnených verejných priestranstiev či pohľadovo exponovaných častí nespevnených priestranstiev. Hmota tvorená napríklad predzahrádkou na platforme s uzavretými stenami a strechou, majúca prakticky podobu stavby, tvorí bariéru v priestranstve. Napríklad konštrukcie altánov, zázemia, tribún či terás môžu byť umiestené do komornejších uzavretých priestranstiev, napríklad vnútroblokov, kde tvoria pestrosť vnútorného prostredia.

Zaparkuj dočasné pobývanie po meste!

U.3.3.3.6 Parklet je využitie parkovacieho miesta na iný účel než parkovanie, napríklad na menšiu odpočinkovú zónu so zeleňou alebo predzahrádku pohostinského zariadenia. Parklet je rozšírením plochy chodníka. Žiadané je vyvýšiť plochu parkletu na úroveň chodníka, napríklad pomocou konštrukcie drevenej paluby a oddeliť vozovky bariérou v podobe zábradlia či kvetináčov so zeleňou. Parklet je modulárnym prvkom so základným modulom jedno parkovacie miesto, ktorý je možné spájať do väčších celkov podľa potreby a potenciálne zrušiteľných kapacít parkovacích státí.

Zlepši neatraktívne priestranstvo ostrovom paluby!

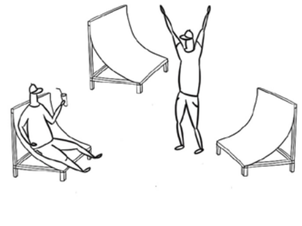
U.3.3.3.7 Mestské paluby sú hybridom medzi parkletom, komunitným miestom a záhradkou pohostinského zariadenia, s charakterom ostrova v priestranstve, ktoré ešte len čaká na svoju úpravu. Mestské paluby môžu hostiť širokú škálu aktivít, napríklad kultúrne akcie, pohostinstvo, drobné športové aktivity či komunitné aktivity. V neposlednom rade však vedia byť obľúbeným miestom stretávania sa v priestranstvách, ktoré sú inak nie veľmi atraktívne práve preto, že sú bezpečným ostrovom.

Využi prieluky na dočasné pobývanie!

U.3.3.3.8 Prieluky medzi domami v meste, ktoré čakajú na využitie stavbou, sú vhodným miestom pre umiestnenie dočasného pobývania. Priestor môže nadobudnúť podobu od komunitnej záhrady či kultúrneho zariadenia, cez reštauráciu, až po športovisko. Každé takéto využitie je pre mesto prospešné, pretože namiesto oplotenia pozemku vzniká aktívna hrana, ktorá interaguje s priestranstvom na úrovni stavby s parterom a viac.

Zvýš sezónnu ponuku mobiliáru v priestranstvách!

U.3.3.3.9 Sezónny mobiliár, určený ku krátkodobému umiestneniu vo verejných priestranstvách, je vhodnou cestou, ako pokryť sezónne výkyvy, obvykle letné, potreby zvýšenej kapacity pobývania vo verejných priestranstvách. Typickým príkladom môžu byť sety stolov a stoličiek, lehátka či pítka a zdroje hmly. Dočasný mobiliár je vhodnou cestou, ako zvýšiť atraktivitu a použiteľnosť priestranstiev. U sezónneho mobiliáru je nutné myslieť na väčšiu mobilitu mobiliár. Mobiliár môže byť náchylný k odcudzeniu, najmä cez noc, preto je vhodné mať vymyslený bezpečný režim umiestňovania mobiliáru v priestranstve, napríklad uzamknutie či uschovanie. Možná je spolupráca s prevádzkami sídliacimi v priestranstve či s nadviazanou komunitou.

Daj priestor dočasnému umeniu v priestranstvách!

U.3.3.3.10 Umenie má mať svoje miesto v priestranstvách. Jednoduchou cestou, ako krátkodobo oživiť priestranstvá, je použitie umeleckých diel, dočasne umiestnených v priestranstvách. Možná je spolupráca s kultúrnymi inštitúciami a využitie predpriestoru ich sídel či organizácia krátkodobých výstav a sympózií pred ich sídlami. Dočasné umiestnenie umeleckých diel má pomerne voľné pravidlá, pretože nie je nutný stavebný zásah do priestranstva. Druhom dočasného umenia je aj streetart a legálne podoby grafitti. Žiadané je podporovať možnosti legálnej tvorby vo verejných priestranstvách. Streetart vie byť hodnotným prvkom niektorých menej formálnych i umelecky vnímaných priestranstiev.

POĎAKOVANIE
patrí predovšetkým za systematické vedenie rozhovoru nad obsahom analýz, ich previazanie s návrhovou časťou dokumentu a dátovú podporu nasledujúcim osobám:

Ing. Štefan Lančarič. PhD.
Ing. arch. Viktor Šabík
Ing. Soňa Minárechová
Ing. arch. Zuzana Kramárová
Ing. Matúš Maruniak
Mgr. Terézia Zaujecová
Ing. arch. Veronika Mezei Očadalíková
Ing. arch. Peter Mezei
Mgr. Tibor Nevický
Ing. arch. Milan Csanda
Ing. arch. Vladimír Jarabica
Ing. Erik Král
Ing. Marek Šumichrast
Ing. arch. Tibor Zelenický
Mgr. Ivana Kozelová, PhD.
Prof. RNDr. Juraj Hreško, CSc.

Ďalej tiež našim rodinám a blízkym za podporu pri vytváraní obdobných časovo náročných a komplexných dokumentov a našim kolegom, ktorí nám pomohli túto publikáciu vytvoriť.

S láskou, g+g.

ZDROJE

Sú systémovo zmieňované v tele textu. Ide predovšetkým o:

SAN-HUMA´90 s.r.o. — *Územný plán mesta Nitra v znení zmien a doplnkov č. 1–6*. 2018.

ONPLAN LAB, s.r.o. — *Stratégia rozvoja kultúry, kreatívneho priemyslu a kultúrneho cestovného ruchu v Nitre (2021–2031)*. 2020.

TÍM NITRA 2026 — *Nitra 2026 Európske hlavné mesto kultúry*. 2020.

AF-CITYPLAN s.r.o. — *Plán udržateľnej mobility*. 2020.

KOLEKTÍV MESTO NITRA, ÚNIA NEVIDIACICH A SLABOZRAKÝCH SLOVENSKA — *Stratégia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých*. 2019.

ING. ARCH. QAŽIOVÁ EVA A KOLEKTÍV — *Pamiatková rezervácia Nitra Aktualizácia zásad ochrany*. 2017.

BOGÁR A KOLEKTÍV — *Centrálna mestská zóna 2014 – v znení zmien a doplnkov č. 1.*. 2011.

ATRIUM ARCHITEKTI — *Pocitová mapa – Nitra*. 2018.

ŠVÁCHA ROSTISLAV A KOLEKTÍV — *Metodika k dokumentaci, výzkumu a památkové ochraně panelových sídlišť*. 2017.

HREŠKO JURAJ A KOLEKTÍV — *Krajina Nitry a jej okolia – Úvodná etapa výskumu*. 2006.

Boli využité dátové sady systémov QIS, ZQIS, informačných systémov mesta, historické mapovania, historické územnoplánovacie dokumentácie, informácie a dáta mestských spoločnosti a prevádzkovateľov služieb, streetview pohľady dostupných zdrojov a ďalšie dostupné zdroje a podklady. Kompilát alebo koláž týchto dát je výsledkom samostatnej umeleckej činnosti a tým pádom vlastným umeleckým dielom.

OBSAH

NITRA *ŽIVÚCA*

Manuál tvorby verejných priestranstiev pre mesto Nitra, návrhová časť

gogolák + grasse
GOGOLÁK Ivan, GRASSE Lukáš

Texty — Ivan Gogolák, Lukáš Grasse, Matúš Berák
Grafy — Ivan Gogolák, Lukáš Grasse
Mapové listy — Ivan Gogolák, Lukáš Grasse, Matúš Berák, Štepán Matějka
Ilustrácie — Marek Kundrata, Ivan Gogolák
Grafický dizajn a sadzba — Zuzana Michalinová
Jazyková úprava — Milan Gončár
Editovali — Ivan Gogolák, Lukáš Grasse

Praha, gogolák + grasse, 2021
1. vydanie
xx strán

ISBN 978-80-270-9797-5

gogolák
+ grasse

MESTO
NITRA

Nitra živúca je návodom pre koncepciu celku i možným zadaním pre jednotlivé priestranstvá lokalít. Jeho detail pomáha rozvinutiu charakteru a užitiu života priestranstiev Nitry. Cieľom návodu, manuálu, je vytvoriť hodnotné prostredie priestranstiev, komplexne a s ohľadom na svojich užívateľov, hodnotnú minulosť i udržateľnú budúcnosť. Dokument je tak návrhovou časťou Manuálu tvorby verejných priestranstiev pre mesto Nitra. Nitrou živúcou.

gogolák
+ grasse

MESTO NITRA

ISBN 978-80-270-9797-5